PEYGAMBERLER TARİHİ

6

PEYGAMBERLER TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

TERTİP HEYETİ

İHLÂS MATBAACILIK, GAZETECİLİK ve SAĞLIK HİZMETLERİ A.Ş. adına sahibi

ENVER ÖREN

GENEL YAYIN MÜDÜRÜ

İlhan Apak

TERTİP HEYETİ

Doç. Dr. Ramazan Ayvallı

Doç. Dr. Kemâl Yavuz

Yar. Doç. Dr. Ethem Levent

Muzaffer Durgut : E. Müftü

Sâim Kökçü : E. Müftü

Burhan Kılıç : İ.H.L. Meslek Dersi Öğr.

Yaşar Taşdemir : İ.H.L. Meslek Dersi Öğr.

Ali Kara: İ.H.L. Meslek Dersi Öğr.

Mustafa Kuzu: İ.H.L. Meslek Dersi Öğr.

Ali Yılmaz: İ.H.L. Meslek Dersi Öğr.

Ömer Faruk Yılmaz : Öğretmen

Erdoğan Sevim : İlahiyatçı

TEKNİK SEKRETER

Cemil Bilgiç

KAMERA

Mustafa Güntekin

MONTAJ

Mustafa Asım Gök

BASKI ŞEFİ

Mustafa Kum

DİZGİ VE BASKI

İhlâs Matbaacılık, Gazetecilik ve Sağlık Hizmetleri A.Ş.

Çatalçeşme Sokak No: 17 Cağaloğlu-İST. Tel: 526 18 00 (8 Hat) Telex: 22000

Programlayan:

www.belgelerleislam.com

bilgi@begelerleislam.com

6. CİLT

5. Bi'set Yılı

Habeşistan'a hicret…

Resûlullah efendimizin peygamberliğinin beşinci yılında, müşriklerin işkencelerine rağmen, müslümanların sayısı artmaya devam ediyordu. Fakat müşrikler de işkencelerini arttırıyor, ellerinden geleni yapıyorlardı. Peygamber efendimiz, Eshâbının dayanılmaz işkencelere uğramasına, ayaklarından iplerle develere bağlanıp, aksi istikametlere doğru çekilerek parçalatılmasına çok üzülüyordu. Bu işkenceler, her geçen gün daha da şiddetleniyor, merhamet dolu kalbi, bunlara tahammül edemiyordu. Bir gün Eshâbını (radıyallahü anhüm) topladı ve; "Ey Eshâbım! Şimdi yeryüzüne dağılınız. Allahü teâlâ, yakında sizi yine bir araya toplar" buyurdu. Onlar da; "Yâ Resûlallah! Nereye gidelim?" diye suâl ettiler. Peygamberimiz, mübârek eliyle işâret ederek, Habeş ülkesini gösterdiler ve; "İşte oraya! Habeş toprağına gidiniz! Çünkü orada, yanındakilerin hiçbirine zulmedilmeyen bir hükümdâr vardır. Hem orası bir doğruluk ülkesidir. Allahü teâlâ, içinde bulunduğunuz sıkıntılardan bir çıkış ve kurtuluş yolu açıncaya kadar, siz, orada bulununuz" buyurdu. Server-i âlem Muhammed Mustafa sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, böylece Eshâbının işkencelerden kurtulmasına ve Mekkeli müşriklere karşı mücâdelesini tek başına sürdürmeye karar vermişti. Doğduğu vakit; "Ümmetim! Ümmetim!" diyen sevgili Peygamberimiz, şimdi de, Eshâbının kurtuluşu için, kendisini fedâ ediyordu. O'nun bu müsâdesi üzerine, Eshâb-ı kirâmdan bir kısmı, vatanlarından ayrılarak hicret ediyorlardı!.. Fakat sevgili peygamberimizden ayrıldıkları için, üzüntüleri de pek fazla idi.

Bu ilk hicrete; hazret-i Osman ve hanımı hazret-i Rukayye binti Resûlullah, Ebû Huzeyfe ile hanımı Sehle binti Süheyl, Zübeyr bin Avvâm, Mus'ab bin Umeyr, Abdurrahmân bin Avf, Ebû Seleme bin Abdülesed ile hanımı, Ümmü Seleme, Hâtib bin Amr, Âmir bir Rebîa ve hanımı Leylâ binti Ebî

Hasme, Osman bin Maz'ûn, Ebû Sebre bin Ebî Rühm ile hanımı Ümmü Gülsüm binti Süheyl, Süheyl bin Beydâ, Abdullah bin Mes'ûd "radıyallahü anhüm" katıldılar.

Peygamber efendimiz, hazret-i Osman için; "Şüphesiz ki, Osman, Lût peygamberden sonra zevcesiyle birlikte hicret eden ilk kimsedir" buyurdu. Eshâb-ı kirâmın bir kısmı binekli, bir kısmı yaya olarak, gizlice Mekke'den ayrıldılar. Tüccarlara ücretini vererek, gemilerle Kızıldeniz'den Habeşistan sahiline ulaştılar. Müşrikler bunu haber alıp, peşlerine düştüler, gayretleri boşa gitti ve me'yûs bir şekilde geri döndüler.

Habeş hükümdârı Necâşî, müslümanlara iyi davrandı. Ülkesine yerleştirdi. Eshâb-ı kirâm, Habeşistan için; "Biz burada iyi bir komşuluk ve himâye gördük. Dinimize dokunulmadı, incitilmedik. Hoşlanmadığımız bir söz de duymadık. Huzûr içinde, Allahü teâlâya ibâdet ettik" dediler. Müşrikler, hicret eden Eshâb-ı kirâmın, Habeşistan'a sığınmalarından endişelenip, telâşa kapıldılar.

Habeşistan'a ikinci hicret:

Habeşistan'daki müslümanlar; "Mekke'de, müşriklerle müslümanlar anlaşma yapmışlar!" diye yanlış bir haber aldılar. Bunun üzerine "Bizim hicretimiz, yerimizi ve yurdumuzu terketmemiz, müşriklerin düşmanlığı yüzündendir. Artık onların düşmanlığı dostluğa çevrilmiştir. Öyle ise gidip, Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin hizmetiyle şereflenelim" diye düşündüler. Bu sebeple Habeş hükümdârından izin alarak Mekke'ye geldiler. Fakat aldıkları haberin yanlış olduğunu öğrendiler. Sonra, Peygamber efendimizin huzûruna gelip; Habeşistan'ın suyunun, havasının ve meyvelerinin kuvvet verdiğini; dört tane ibâdethane bulunduğunu, her gün bu yerlerde kurban kesildiğini, fakirlerin ve gariblerin dâvet edilip hoş tutulduğunu, hükümdârlarının kendilerini ziyâret edip emân verdiğini ve sıkıntılarının giderildiğini uzun uzun anlatıp, memnuniyetlerini bildirdiler.

Eshâb-ı kirâm aleyhimürrıdvân Mekke'ye gelince, müşrikler yine ezâ ve cefâya başladılar. Zulümleri gittikçe arttı. Her türlü işkenceyi hiç çekinmeden yapıyorlardı. Bir gün hazret-i Osman; "Yâ Resûlallah! Habeşistan'ı iyi bir ticâret yeri olarak gördüm. Bir aylık ticâret çok kazanç hâsıl eder. Allahü teâlâ hicret yeri tâyin edinceye kadar, müslümanlar için bundan daha iyi bir yer olmaz. Hiç olmazsa mü'minler, Kureyş'in cefâsından kurtulur. Necâşî'nin bize çok lütûfları ve hayli iyilikleri vardır" dedi. Bunun üzerine Peygamber efendimiz; "Tekrar Habeşistan'a dönün ki, Allahü teâlânın ismiyle mahfûz olasınız" buyurdu. Hazret-i Osman; "Yâ Resûlallah! Eğer siz, orayı teşrîf etseniz, onlar belki müslüman olurlar. Ehl-i kitap olduklarından, çabuk İslâm'a gelirler ve yardımlarını esirgemezler" deyince, sevgili Peygamberimiz; "Ben, huzûr ve rahata me'mûr olmadım. Hicret husûsunda Allahü teâlânın emr-i şerîfini bekliyorum. Nasıl emrolunur ise öyle amel ederim" buyurdu.

Bir rivâyete göre yüzbir kişilik bir kâfile ikinci defâ Habeşistan'a doğru yola çıktı. Bu kâfilenin başına, Ca'fer bin Ebî Tâlib hazretleri tâyin edilmişti. Sağ-salim Necâşî'nin ülkesine vardılar. Habeşistan'da karşılaştıkları hâdiseleri, sevgili Peygamberimizin muhterem zevcesi Ümmü Seleme (radıyallahü anhâ) şöyle anlattı: "Habeşistan'a vardığımız zaman, orada çok iyi bir komşuya tesâdüf ettik. Bu komşu, Melik Necâşî idi. Kendisi her arzumuzu yerine getirdi. Dînimizin emirlerini istediğimiz gibi yapabiliyorduk. Allahü teâlâya serbestçe ibâdet edebiliyor, hiç eziyete uğramıyorduk. Hiç bir kötü söz duymuyorduk."

Mekkeli müşrikler bu durumdan haberdâr olunca, Habeşistan melikine iki elçi göndermeye karar verdiler. Necâşî'ye son derece kıymetli hediyeler hazırladılar. Necâşî'nin çok sevdiği Mekke'nin meşîn derisinden bolca hazırlandı. Necâşî'nin din adamlarına, devlet erkânına hediyeler ayrıldı. Bu işe, Abdullah bin Ebî Rebîa ile Amr bin Âs vazifelendirildi. Bu iki elçiye, Necâşî'nin huzûrunda neler söyleyecekleri öğretildi. Onlara; "Hükümdâr ile konuşmadan evvel, onun patriklerine ve kumandanlarının her birine hediyelerini veriniz. Sonra Necâşî'ninkini takdim ediniz. Bu işi yaptıktan sonra, oradaki müslümanların size teslimini isteyiniz. Necâşî'nin, müslümanlar ile görüşüp konuşmasına meydan vermeyiniz" denildi. Elçiler, Habeşistan'a geldiler. Devlet erkânını görüp hediyelerini verdikten sonra,

her birine; "Bizim içimizde bir takım insanlar türedi. Bunlar, bizim ve sizin bilmediğimiz yeni bir din uydurdular. Bu gelenleri, kendi yurtlarına götürmek istiyoruz. Hükümdârınızla, onlar hakkında görüştüğünüz zaman, gelenlerle görüşülmeden bize teslim edilmelerini te'min için çalışınız. Bu kimselerle en çok meşgûl olabilecek olanlar, onların, öz ana-babaları ve komşularıdır. Onlar, bunları gâyet iyi bilirler" dediler. Patrikler, bu teklifi kabûl ettiler. Sonra, Mekkeli elçiler, Necâşî'nin hediyelerini takdim ettiler. Melik Necâşî hediyeleri kabûl edip, onları dâvet ederek bir müddet görüştü. Elçiler, Necâşî'ye şöyle söylediler: "Ey Melik! İçimizden bir takım kimseler sizin memleketinize ilticâ etmişlerdir. Bu gelenler, kendi milletlerinin dînini terkettikleri gibi, sizin dîninize de girmemişlerdir. Kendi kafalarına uygun, uydurma bir dinleri vardır. Ne biz, ne de siz, bu dîni bilmiyoruz. Bizi, bunların mensup oldukları milletin eşrâfı size gönderdi. Bu eşrâf, sizin memleketinize ilticâ eden adamların babaları ve kendi öz akrabâlarıdır. İstekleri, gelenlerin iâde edilmesidir. Çünkü onlar, bunların hâllerini daha yakından tanır. Onların kendi öz dinlerinde hoş görmediklerini daha iyi bilirler." Gerek Amr bin Âs, gerekse Abdullah bin Ebî Rebîa'nın en çok arzu ettikleri şey; Necâşî'nin bu sözleri dinliyerek, arzularına uygun hareket etmesiydi. Elçiler, bu sözleri söyledikten sonra, Necâşî'nin patrikleri söz alıp, şöyle demişlerdi: "Bunlar çok doğru söylediler. Bunların milletleri, onlarla daha iyi meşgûl olabilir, onların neyi beğenip beğenmediklerini daha iyi takdir ederler. Onun için siz bu adamları teslim ediniz de, bunlar onları memleketlerine ve milletlerine götürsünler."

Melik Necâşî bu sözlere çok kızdı; "Vallahi hayır! Ben bu adamları teslim etmem. Bana ilticâ eden, memleketime gelen adamlara hıyânet edemem. Bunlar, beni başkasına tercih etmiş ve benim ülkeme gelmişlerdir. Onun için, gelen muhâcirleri sarayıma dâvet eder, onlara bu adamların söyledikleri sözlere karşı ne diyeceklerini sorar, cevaplarını dinlerim. Eğer muhâcirler, bunların dedikleri gibi iseler, onları gelenlere verip, kendi milletlerine iâde ederim. Öyle değilse onları korur, ülkemde kaldıkça iyilik ederim" dedi. Daha önceleri Necâşî, semâvî kitapları incelemişti. Muhammed aleyhisselâmın gelme zamanının yakın olduğunu, kavminin O'na yalancı deyip inanmayacaklarını ve Mekke'den çıkaracaklarını biliyordu.

Necâşî, Mekkeli elçilere; "İnandıkları kimdir?" diye sordu. Onlar da; "Muhammed'dir" dediler. Necâşî, bu ismi işitince, O'nun peygamber olduğunu anladı ve belli etmedi. Gelenlere tekrar sordu: "O'nun dîni ve mezhebi nedir ve neye dâvet eder?" Amr; "O'nun "mezhebi yoktur" dedi. Necâşî; "Mezhebini ve dînini bilmediğim, bana sığınan bir topluluğu nasıl teslim ederim? Meclis kuralım. Onları da getirelim. Sizlerle yüzleştirelim. Hepinizin durumu belli olsun. Onların da dînini bileyim" dedi. Müslümanları saraya dâvet ettiler. Müslümanlar önce kendi aralarında istişâre ettiler (görüştüler) ve; "Habeş hükümdârının hoşuna gidecek ve mîzaclarına uygun olacak şekilde neler söyleyelim" diye konuştular. Hazret-i Ca'fer; "Vallahi bizim bu husûstaki bildiklerimiz, Peygamberimizin bize buyurduğundan ibârettir. Netîce neye varırsa râzıyız" buyurdu. Hepsi kabûl ettiler ve sâdece hazret-i Ca'fer'in konuşması için ittifâk edip, Necâşî'nin huzûruna geldiler. Melik Necâşî de âlimlerini topladı. Büyük bir dîvan kuruldu. Sonra muhâcirleri getirdiler. Müslümanlar, geldiklerinde selâm verdiler ve secde etmediler. Necâşî onlara; "Neden secde etmediniz" diye sorunca; "Biz,Allahü teâlâdan başkasına secde etmeyiz. Peygamber efendimiz, bizi, Allahü teâlâdan başkasına secde etmekten men edip; “Secde, yalnız Allahü teâlâya mahsûstur" buyurdu" dediler.

Necâşî, muhâcirlere; "Ey huzûruma getirilmiş olan topluluk! Bana söyleyiniz. Ülkeme ne için geldiniz? Hâliniz nedir? Tüccar değilsiniz, bir isteğiniz de yok. Sizin şu ortaya çıkmış olan Peygamberinizin hâli nedir? Neden memleketiniz halkından buraya gelenlerin selâm verdiği gibi selâm vermiyorsunuz?" dedi. Ca'fer (radıyallahü anh); "Ey Hükümdâr! Ben önce, üç söz söyliyeceğim. Eğer doğru söyler isem, beni tasdik edin, yalan söylersem yalanlayın. Her şeyden önce emret ki, şu adamlardan yalnız biri konuşsun, diğerleri sussun!" dedi. Amr bin Âs; "Ben konuşayım" dedi. Necâşî; "Ey Ca'fer, önce sen konuş" dedi. Hazret-i Ca'fer; "Benim, üç sözüm var. Şu adama sorunuz. Biz, yakalanıp efendilerimize iâde edilecek köleler miyiz?" dedi. Necâşî; "Ey Amr! Onlar köle midirler?" diye sordu. Amr; "Hayır! Onlar köle değil, hürdürler!" dedi. Hazret-i Ca'fer; "Acabâ biz haksız yere bir kimsenin kanını mı döktük de, kanı dökülenlere iâde edileceğiz" dedi. Necâşî, Amr'a; "Bunlar, haksız yere birini mi öldürdüler!" diye sorunca, Amr; "Hayır, bir damla bile kan dökmediler" dedi. Hazret-i Ca’fer, Necâşî'ye; "Başkasının mallarından haksız yere aldığımız,

üzerimizde ödemekle mükellef olduğumuz mallar mı vardı?" dedi. Necâşî; "Ey Amr! Eğer, şuncağızların ödeyecekleri pek çok altın bile olsa, borçları varsa, onu ben ödeyeceğim, söyleyin" dedi. Amr; "Hayır, bir kırat (bir para birimi) bile yok!" dedi. Necâşî; "O hâlde siz bunlardan ne istiyorsunuz?" diye sorunca, Amr; "Onlar ile biz, bir dinde ve bir yolda idik. Onlar, bunları bıraktılar. Muhammed'e ve dînine uydular" dedi. Necâşî, Ca'fer'e; "Siz, bulunduğunuz dîni bırakıp ne diye başkasına uydunuz? Kavminizin dîninden ayrıldığınıza, benim dînimde de olmadığınıza göre, sizin inandığınız bu din nasıldır? Hakkında bilgi veriniz!" diye sordu.

Hazret-i Ca'fer; "Ey Hükümdâr! Biz câhil bir millet idik. Putlara tapardık. Ölmüş hayvan leşi yer, her türlü kötülüğü işlerdik. Akrabâlarımızla münâsebetlerimizi keser, komşularımıza iyi davranmazdık. Kuvvetlilerimiz, zayıflara zulmeder ve merhamet nedir bilmezlerdi. Allahü teâlâ bize, kendimizden; doğruluğunu, emînliğini, iffet ve temizliğini, soyunun düzgünlüğünü bildiğimiz bir peygamber gönderinceye kadar, bu vaziyette kaldık. O peygamber bizi; Allahü teâlânın varlığına ve birliğine inanmaya, O'na ibâdete, bizim ve atalarımızın tapınageldiği taşları ve putları bırakmaya dâvet etti. Doğru sözlü olmayı, emânette hıyânet etmemeyi, akrabâlık haklarını gözetmeyi, komşularla güzel geçinmeyi, günâhlardan ve kan dökmekten sakınmayı emretti. Her türlü ahlâksızlıklardan, yalan söylemekten, yetimlerin malına el uzatmaktan, nâmuslu kadınlara iftirâ etmekten bizi sakındırdı. Bize, Allahü teâlâya eş, ortak koşmaksızın ibâdet etmeyi emretti. Biz de kabûl ettik ve Allahü teâlâdan ne getirmişse hepsine inandık ve söylediklerini yerine getirdik. Allahü teâlâya ibâdet ettik. O'nun bize haram kıldığını haram, helâl kıldığını helâl bildik ve öyle amel ettik. Bu yüzden kavmimiz, bize düşman olup, zulmetti. Bizi, dînimizden döndürüp, Allahü teâlâya ibâdetten vazgeçirip, tekrar putlara tapmak için türlü işkencelere ve mihnetlere uğrattılar. Bize zulmettiler. Bizi sıkıştırdıkça sıkıştırdılar. Bizimle dînimizin arasına girdiler ve bizi dînimizden ayırmak istediler. Biz de yurdumuzu, yuvamızı bırakarak senin ülkene sığındık. Seni, başkalarına tercih ettik. Senin himâyene, komşuluğuna can attık. Senin yanında zulme, haksızlığa uğramayacağımızı ummaktayız" dedi. Hazret-i Ca'fer konuşmasına şöyle devam etti:

"Selâm verme işine gelince, biz seni Resûlullah'ın selâmı ile selâmladık. Birbirimize de öyle selâm veririz. Cennet'tekilerin selâmlarının da bu şekilde olduğunu Peygamber efendimiz haber verdi. Bunun için yüce zâtınızı öyle selâmladık. Peygamber efendimiz insanlara secde edilmeyeceğini buyurduğu için, Allahü teâlâdan başkasına secde etmekten Allahü teâlâya sığınırız." Necâşî; "Sen, Allah'ın bildirdiklerinden biraz biliyor musun?" diye sordu. Ca'fer (radıyallahü anh); "Evet" deyince, Necâşî; "Onu bana oku" dedi. Hazret-i Ca'fer de Meryem sûresinin ilk âyetlerini okumaya başladı. (Ankebût ve Rum sûrelerinden okuduğu da bildirilmiştir.) Necâşî ağlıyordu. Gözlerinden akan yaşlar sakalını ıslattı. Râhipler de ağladı. Necâşî ve râhipler; "Ey Ca'fer! Bu tatlı ve güzel kelâmdan biraz daha oku" dediler. Hazret-i Ca'fer, Kehf sûresinin başından îtibâren okudu ki, meâlen; "Kâfirleri (yüce) katından sâdır olan en çetin bir azâb (Cehennem) ile korkutmak, sâlih amel işleyen mü'minleri de, içinde ebedî olarak kalacakları güzel bir ecir (Cennet) ile müjdelemek, "Allahü teâlâ çocuk edindi" diyenleri korkutmak için lâfzında bir bozukluk, mânâsında bir tezât kılmadığı, (ifrat ve tefrîtten uzak olan) dosdoğru kitabı (Kur'ân-ı kerîmi) kuluna (Muhammed aleyhisselâma) indiren Allahü teâlâya hamd olsun. Ne onların (Allahü teâlâ çocuk edindi diyenlerin), ne de atalarının buna (o söze) dâir hiç bir ilimleri yoktur. Ağızlarından çıkan bu söz, büyük bir küfür (şirk) oldu. Onlar ancak yalan söylerler.

(Ey Resûlüm!) Bu Kur'ân-ı kerîme inanmazlarsa, hüzün ve gadabla arkalarından kendini helâk mı edeceksin! Biz yeryüzünde olanları (madenler, hayvanlar ve bitkileri), yer ehlinin; hangisinin ameli sâlihdir (hangisi dünyâ arzularını terk etmiştir) imtihân edelim diye zînet kıldık..." buyruluyordu. Necâşî kendisini tutamayarak; "Vallahi, bu aynı kandilden fışkıran bir nûrdur. Mûsâ ve Îsâ da (aleyhimüsselâm) onunla gelmiştir" dedi. Kureyş elçilerine dönerek; "Gidiniz, vallahi, ben ne onları size teslim eder, ne de bunlar hakkında bir kötülük düşünürüm" dedi. Abdullah bin Ebî Rebîa ile Amr bin Âs, Necâşî'nin huzûrundan çıktılar.

Amr, Abdullah'a; "Yemîn ederim ki, onların bir kabahatini Necâşî'nin yanında ortaya koyup, köklerini kazıtayım da gör" dedi. Arkadaşı, Amr'a; "Onlar bize muhâlefet ediyorlarsa da iyi kötü akrabâlığımız var, bunu yapma" dedi. Amr; "Onların, Îsâ aleyhisselâmı bir kul olarak bildiklerini

Necâşî'ye ihbâr edeceğim" dedi. Ertesi günü, Necâşî'nin yanına varıp; "Ey Hükümdâr! Onlar Meryem oğlu Îsâ'ya (aleyhisselâm) ağır sözler söylüyorlar. Onlara adam gönderip, Îsâ aleyhisselâm için ne söylediklerini bir sor" dedi. Necâşî, hazret-i Îsâ hakkındaki telakkîlerini sormak üzere müslümanlara adam gönderdi. Tekrar geldiler. Birbirlerine; "Îsâ aleyhisselâm hakkında sorarlarsa ne cevap vereceğiz" dediler. Hazret-i Ca'fer; "Vallahi hazret-i Îsâ hakkında Allahü teâlânın buyurduğunu, Peygamber efendimizin bize getirdiğini söyleriz" dedi.

Necâşî'nin huzûruna çıkınca, Necâşî; "Siz Meryem oğlu Îsâ aleyhisselâm hakkında ne diyorsunuz?" diye sordu. Ca'fer (radıyallahü anh); "Biz, Îsâ aleyhisselâm hakkında, Peygamber efendimizin bize Allahü teâlâdan getirip tebliğ eylediğini söyleriz. O'nun, Allahü teâlânın kulu ve resûlü olduğunu, dünyâdan ve erkeklerden vaz geçerek Hak teâlâya bağlanmış bir afîfe olan hazret-i Meryem'e Allahü teâlânın ilkâ eylediği kelimesi olduğunu kabûl ederiz. Meryem oğlu Îsâ'nın hâli, şânı bundan ibârettir. Hazret-i Âdem'i topraktan yarattığı gibi, Îsâ aleyhisselâmı da babasız yaratmıştır deriz" deyince, Necâşî, elini yere uzatıp, yerden bir saman çöpü aldı ve; "Yemîn ederim ki, Meryem oğlu Îsâ da sizin söylediğinizden fazla bir şey değildir. Arada bu çöp kadar bile fark yoktur" dedi. Necâşî bunu söylediği zaman, etrâfındaki hükümet erkânı ve kumandanları, aralarında fısıldaşmaya ve homurdanmaya başladılar. Necâşî, bunu görünce, onlara; "Yemîn ederim ki, siz ne derseniz deyin, ben bunlar hakkında iyi şeyler düşünüyorum" dedi. Sonra müslüman muhâcirlere dönerek; "Sizi ve yanından geldiğiniz zâtı tebrik ederim! Ben şuna inandım ki, O, Allah'ın resûlüdür. Zâten biz, O'nu İncîl'de görmüştük. O Resûlü, Meryem oğlu Îsâ da haber verdi. Vallahi eğer O, buralarda olsaydı, gidip onun ayakkabılarını taşır, ayaklarını yıkardım! Gidiniz! Ülkemin el değmemiş kısmında, her türlü tecâvüzden uzak, emniyet ve huzûr içinde yaşayınız. Size kötülük edeni helâk ederim. Bana dağ kadar altın verseler sizlerden birini üzüntüye sokmam" dedi. Necâşî, bundan sonra, Kureyş elçilerinin getirdikleri hediyeler için; "Benim bunlara ihtiyâcım yoktur! Başkalarının gasp ettiği bu mülkümü, Allahü teâlâ bana geri verirken ve halkı bana boyun eğdirirken, benden rüşvet almadı" diyerek hediyelerini iâde etti. Kureyş elçileri, Necâşî'nin huzûrundan elleri boş döndü. Bahtiyâr Necâşî de İslâmiyeti seçmiş, Eshâb-ı kirâmı ziyâdesiyle sevindirmişti.

Akşam üstü bir sokak köşesine çekildi. Hazret-i Ali, Ebû Zerr'i gördü. Garib olduğunu anlayarak evine götürdü. Hâlini sormayınca Ebû Zer sırrını açmadı. Sabah olunca tekrar Kâbe'ye gitti. Akşama kadar dolaştığı hâlde isteğine ulaşamamıştı. Önceki yere gidip oturdu. Ali (radıyallahü anh), o gece yine oradan geçiyordu. "Bu biçâre hâlâ evini öğrenememiş" diyerek tekrar götürdü. Sabahleyin yine Beytullah'a gitti ve oturduğu köşeye çekildi. Hazret-i Ali tekrar evine dâvet etti. Bu defâ nereden ve niçin geldiğini sordu. Ebû Zer hazretleri de; "Eğer bana doğru bilgi vereceğine kat'î söz verirsen, söylerim" dedi. Hazret-i Ali; "Söyle, hâlini kimseye açmam" deyince, Ebû Zerr-il-Gıfârî; "Burada bir peygamberin çıktığını işittim. O'nunla görüşmek ve O'na kavuşmak için geldim" dedi. Ali (radıyallahü anh); "Sen doğruyu buldun, akıllılık ettin. Şimdi ben o zâtın yanına gidiyorum. Beni tâkib et, benim girdiğim eve sen de gir. Eğer yolda sana bir kimsenin zarar vereceğini anlarsam, ayakkabımı düzeltiyormuş gibi davranırım. O zaman beklemeden beni geçip yürürsün" dedi. Ebû Zerr-il-Gıfârî (radıyallahü anh), hazret-i Ali'yi tâkib etti. Sonunda Peygamberimizin mübârek yüzünü görmekle şereflendi. Ve: "Esselâmü aleyküm" diyerek selâm verdi. Bu selâm İslâm'da verilen ilk selâm ve Ebû Zerr-il-Gıfârî de ilk selâmlayan kimse oldu. Peygamber efendimiz selâmına cevap verip; "Allahü teâlânın rahmeti üzerine olsun" buyurdu. Peygamber efendimiz; "Sen kimsin?" diye sorunca; "Ben Gıfâr kabîlesindenim" dedi. "Ne zamandan beri buradasın?" buyurdu. "Üç gün üç geceden beri buradayım. "Seni kim doyurdu?" buyurunca: "Zemzem'den başka bir yiyecek, içecek bulamadım. Zemzemi içtikçe hiç bir açlık ve susuzluk duymadım" dedi. Peygamberimiz; "Zemzem mübârektir. Aç olanı doyurur" buyurdu. Bundan sonra Ebû Zerr-il-Gıfârî, Peygamber efendimize; "Bana İslâm'ı bildir" dedi. Peygamberimiz, ona Kelime-i şehâdeti okudu, o da söyleyerek, İslâmiyet ile şereflenip, ilk müslümanlar arasına karıştı.

Ebû Zerr-il-Gıfârî hazretleri, müslüman olduktan sonra Peygamberimize; "Yâ Resûlallah! Seni hak peygamber gönderen Cenâb-ı Hakk'a yemîn ederim ki, ben bunu müşriklerin arasında açıkça söyleyeceğim" dedi. Kâbe yanına gidip, yüksek sesle; "Ey Kureyş topluluğu! "Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve Resûlüh. Ben şehâdet ederim ki, Allahü teâlâdan başka ilâh yoktur. Muhammed aleyhisselâm O'nun kulu ve resûlüdür" dedi. Bunu işiten müşrikler, hemen üzerine hücûm

ettiler. Taş, sopa ve kemik parçalarıyla vurarak kan içinde bıraktılar. Bu hâli gören hazret-i Abbâs; "Bırakın bu adamı, öldüreceksiniz! O, sizin ticâret kervanınızın geçtiği yol üzerinde oturan bir kabîledendir. Bir daha oradan nasıl geçeceksiniz" dedi. Ebû Zer hazretlerini müşriklerin elinden kurtardı. Ebû Zer (radıyallahü anh), müslüman olmakla şereflenmenin verdiği sevinçle yerinde duramıyordu. Ertesi gün yine Kâbe'nin yanında Kelime-i şehâdeti yüksek sesle, bağıra bağıra söyledi. Müşrikler bu defâ da dövdüler. Yere yıkıldı. Yine hazret-i Abbâs yetişip, ellerinden kurtardı.

Ebû Zerr-il-Gıfârî hazretlerine, Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem kendi memleketine dönmesini ve orada İslâmiyeti yaymasını emir buyurdu. Bu emir üzerine kendi kabîlesi arasına dönüp, onlara Allahü teâlânın birliğini, Muhammed aleyhisselâmın O'nun resûlü olduğunu anlattı. Bildirdiklerinin gerçek ve doğru olduğunu, taptıkları putların bâtıl, boş ve mânâsızlığını söyledi. Kendisini dinleyen kalabalıktan, bir kısmı îtirâz etmeye başladı. Bu sırada, kabîlenin reîsi Haffâf, bağıranları susturdu ve: "Durun, dinleyelim bakalım ne anlatacak" dedi. Bunun üzerine, Ebû Zer hazretleri şöyle devam etti: "Ben müslüman olmadan önce, bir gün Nuhem putunun yanına gidip, önüne süt koymuştum. Bir köpeğin yaklaşıp sütü içtiğini ve putun üzerine pislediğini gördüm. Putun buna mâni olacak güce sâhip olmadığını yakînen anladım. Köpeğin bile hakâret ettiği puta tapmak nasıl hoşunuza gider? Bu delilik değil midir? İşte sizin taptığınız budur" Herkes başını eğmiş duruyordu. İçlerinden biri: "Peki senin bahsettiğin Peygamber neyi bildiriyor? Onun doğru söylediğini nasıl anladın?" deyince, Ebû Zer hazretleri yüksek sesle. "O, Allahü teâlânın bir olduğunu, O'ndan başka ilâh olmadığını, O'nun her şeyi yaratan ve her şeyin mâliki, sâhibi olduğunu bildiriyor... İnsanları O'na îmân etmeye çağırıyor. İyiliğe, güzel ahlâka ve yardımlaşmaya dâvet ediyor. Kız çocuklarını diri diri gömmenin ve yaptığınız diğer her türlü kötülüğün, haksızlığın, zulmün çirkinliğini ve bunlardan sakınmayı bildiriyor" dedi ve İslâmiyeti uzun uzun açıkladı. Kabîlesinin içinde bulunduğu sapıklığı bir bir sayıp döktü. Sonra bunların zararlarını ve çirkinliğini anlattı. Onu dinleyenler arasında başta kabîle reîsi Haffâf ve kendi kardeşi Üneys olmak üzere pek çok kimse müslüman oldu.

Eshâb-ı kirâm (radıyallahü anhüm) bir gün tenhâ bir yerde toplanmışlar, konuşuyorlardı; "Vallahi Resûlullah'tan başka şu Kureyşli müşriklere

Kuran-ı kerîmi açıktan dinletebilen bir kimse çıkmadı. Onlara açıktan Kur'ân-ı kerîmi okuyup dinletecek bir kimse var mıdır?" dediler. Orada Abdullah bin Mes’ûd hazretleri de vardı. "Ben dinletirim!" buyurdu. Eshâbın bâzıları; "Ey Abdullah! Müşriklerin sana bir zarar vereceğinden korkarız. Biz öyle bir kimse istiyoruz ki, gerektiği zaman kendini müşriklerden koruyabilecek bir kavmi ve kabîlesi bulunsun" deyince, "Siz, bana müsâde edin, gideyim. Cenâb-ı Hak beni muhâfaza eder" diye ısrâr etti. Ertesi gün kuşluk vakti Makâm-ı İbrâhim'e vardı. Müşrikler orada toplanmışlardı. İbn-ı Mesûd (radıyallahü anh) ayakta Besmele-i şerîfe çekti ve Rahmân sûresini okumaya başladı. Birbirlerine; "Ümmü Abd'in oğlu ne söylüyor? Herhâlde Muhammed in getirdiği şeyleri okuyor" diyerek üzerine yürüdüler. Yumruk, tekme ve tokatlarla yüzünü, gözünü morartarak belirsiz hâle getirdiler. Fakat o, tokat ve yumruklar altında okumaya devam ediyordu. Yüzü, gözü, yara bere içerisinde Eshâb-ı kirâmın yanına döndü. Eshâb-ı kirâm buna çok üzüldüler: "Zâten biz senin bu akıbete uğrayacağından korkmuştuk. Nihâyet korktuğumuz başına geldi" dediler. Fakat Abdullah ibnı Mes’ûd (radıyallahü anh) hiç üzgün değildi, "Allahü teâlânın düşmanlarını ben bu günkü kadar zayıf görmedim. İsterseniz yarın sabah, onlara bir o kadar daha dinletebilirim" buyurdu. Eshâb-ı kirâm; "Hayır, sana bu kadarı yeter. O azılı kâfirlere hoşlanmadıkları şeyi dinlettin" dediler.

6. Bi'set Yılı

Hazret-i Hamza'nın Müslüman olması:

Bu hâl, Kureyşli müşrikleri çıldırtıyor, bütün gayretlerine rağmen, İslâmiyetin yayılmasına mâni olamıyorlardı.

"Delâil-ün-nübüvve" ve "Me'âric-ün-nübüvve"de şöyle bildirildi: Müşriklerden, Velîd adında birinin bir putu vardı. Safâ tepesinde toplanırlar, bu puta ibâdet ederlerdi. Bir gün, Peygamber efendimiz, onların yanına gitti ve müşrikleri îmâna dâvet etti. Kâfir olan bir cinnî o putun içine girdi ve sevgili Peygamberimiz için uygun olmayan sözler sarfetti. Fahr-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz üzüldüler. Başka bir gün, kendisi görünmeyen bir şahıs, Peygamber efendimize selâm vererek; "Yâ Resûlallah! Kâfir olan bir cinnî sizin için münâsip olmayan şeyler söylemiş. Ben, onu bulup öldürdüm. Arzu buyurup, yarın Safâ tepesini teşrîf eder misiniz? Siz yine onları İslâm'a dâvet edersiniz. Ben de o putun içine girip, sizi medhedici sözler söylerim" dedi. Peygamber efendimiz, Abdullah ismindeki bu cinnin teklifini kabûl ettiler.

Sevgili Peygamberimiz, ertesi günü oraya gidip, müşrikleri tekrar îmâna dâvet ettiler. Ebû Cehl de orada idi. Müslüman cinnî, müşriklerin elindeki putun içine girip, sevgili Peygamberimizi ve İslâmiyeti anlatan güzel sözler ve şiirler söyledi. Müşrikler, bu sözleri duyunca ellerindeki putu parçaladılar ve Resûlullah'a saldırdılar. Mübârek saçları darmadağın oldu. Mübârek yüzü kana boyandı. Onların bu ezâ ve cefâlarına tahammül gösterip; "Ey Kureyşliler! Bana vuruyorsunuz. Ama ben sizin peygamberinizim" buyurdular, oradan ayrılıp evine geldi. Bir hizmetçi kız, bu hâdiseyi başından sonuna kadar görmüştü.

Bu sırada hazret-i Hamza, dağda avlanıyordu. Bir ceylâna ok atmak üzereyken, ceylân dile gelerek; "Yâ Hamza! Bana ok atacağına, kardeşinin oğlunu öldürmek isteyenlere ok atsan daha hayırlı olur" dedi. Hazret-i Hamza bu sözlere hayret ederek, sür'atle evine hareket etti. Âdeti üzere,

avdan dönünce, tavâf için Harem-i şerîfe uğrar, evine sonra giderdi. O gün tavâf yaparken, hizmetçi kız, yanına geldi. Ebû Cehl'in, Muhammed aleyhisselâma yaptıklarını haber verdi. Hazret-i Hamza, Peygamber efendimize hakâret edildiğini işitince, akrabâlık damarları kabardı. Silahlarını alarak müşriklerin bulunduğu yere geldi. "Kardeşimin oğluna, kötü söz söyleyen, kalbini inciten sen misin? İşte benim dînim de O'nun dînidir. Gücün yetiyorsa o yaptıklarını bana da yap bakayım" diyerek, boynundaki yay ile Ebû Cehl'in başını yardı. Oradaki kâfirler hazret-i Hamza'ya saldırmak istediler. Fakat Ebû Cehl; "Dokunmayınız, Hamza haklıdır. Yeğenine kötü sözler söyledim" dedi. Hamza (radıyallahü anh), oradan ayrıldıktan sonra, Ebû Cehl etrâfındakilere; "Aman, ona ilişmeyiniz! Bize kızar da müslüman olur. Bununla Muhammed kuvvetlenir" dedi. Hazret-i Hamza'nın müslüman olmaması için, kafasının yarılmasına râzı olmuştu. Hazret-i Hamza'nın hatırının sayıldığını, kuvvet ve kıymetini bilirdi. Hamza (radıyallahü anh), Peygamber efendimizin yanına gelip; "Yâ Muhammed! Ebû Cehl'den intikâmını aldım. Onu, kana boyadım. Üzülme, sevin!" dedi. Sevgili Peygamberimiz; “Ben, böyle şeylere sevinmem" buyurdu. Hamza (radıyallahü anh); "Seni sevindirmek, üzüntüden kurtarmak için, ne istersen yapayım!" deyince, Peygamber efendimiz; “Ben ancak senin îmân etmen ve kıymetli bedenini Cehennem ateşinden kurtarman ile sevinirim" buyurdu. Hazret-i Hamza, hemen müslüman oldu. Hakkında âyet-i kerîme geldi. Hazret-i Abdullah ibni Abbâs'a göre; "Kur'ân-ı kerîmde, En’âm sûresi 122. âyet-i kerîmesinde; diriltildiği ve nûra kavuşturulduğu anlatılan zât, hazret-i Hamza ve aynı âyet-i kerîmede; karanlıklarda bocaladığı bahsedilen de, Ebû Cehl'dir"

Hazret-i Hamza, müşriklerin yanına vararak, müslüman olduğunu ve Allahü teâlânın Habîbi Muhammed aleyhisselâmı canı pahasına da olsa koruyacağını bildirip, bir kasîde okudu. Okuduğu kasîdede; "Kalbimi, İslâmiyete ve hakka meylettirmiş olduğu için, Allahü teâlâya hamdolsun. Bu din, kullarının her yaptığını bilen, herkese lütfu ile muâmele eden, kudreti her şeye gâlip gelen, âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlâ tarafından gönderilmistir. Kur'ân-ı kerîm okunduğu zaman, kalb ve akıl sâhiblerinin gözlerinden yaşlar akar. Kur'ân-ı kerîm, fasîh bir lisân ile açıklanmış âyetler hâlinde Muhammed aleyhisselâma nâzil olmuştur. O, Muhammed Mustafa, içimizde, sözü dinlenir, kendisine boyun eğilir, mübârek bir kimsedir. Ey

müşrikler! Aklınız başınızdan gidip, gözünüz kararıp da O'nun hakkında sert, ağır ve kaba sözler söylemeyin. Eğer böyle bir düşünceye kapılırsanız, biz müslümanların cesedine basıp geçmeden, hiç kimse O'na dokunamaz" demişti.

Hazret-i Hamza'nın müslüman olması ile, sevgili Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem çok sevindi. Müslümanlar, onun da aralarına katılmasıyla çok kuvvetlendiler.

Hamza'nın (radıyallahü anh) müslüman olmasıyla, vaziyet değişti. Çünkü, Mekkeliler hazret-i Hamza'nın; cengâver, cesur, merd, pehlivan ve büyük bir kahraman olduğunu biliyorlardı. Bunun için, Kureyş müşrikleri artık müslümanlara, hiç bir sebep yokken, fenâ muâmele yapamadılar, bilhassa hazret-i Hamza'nın kılıcının şiddetinden çekindiler.

Dağlar toz hâline geldiği zaman!..

İslâm dîni gün geçtikçe yayılıyor, Kur'ân-ı kerîmin nûru, rûhları aydınlatıyordu. Günâhkâr insanlar, Allahü teâlânın ihsânı olarak îmân ediyor, hidâyete kavuşuyorlardı. Eshâb-ı kirâmdan olmakla şereflenen bu mübârek zevat (radıyallahü anhüm); el ele, gönül gönüle veriyor, Resûlullah efendimizin etrâfında pervâne gibi dönüyorlardı. O'nun küçücük bir arzu ve işâretini büyük bir emir biliyor, yerine getirmek için yarışıyor, hattâ bu uğurda canlarını bile fedâ etmekten çekinmiyorlardı. Müşriklerin telâş ve endişeleri ise, had safhaya varmıştı. Çünkü parmakla gösterilen kahramanlardan hazret-i Hamza da müslüman olmuş, Resûlullah'ın saflarında yer almıştı. Bu beklenmedik hâdise, müşrikleri, büsbütün çileden çıkardı. Bu sebeple Hattâb oğlu Ömer, (henüz müslüman olmamıştı) birgün, Resûlullah efendimizi, gördüğü yerde öldürmek niyetiyle evinden çıktı. Sevgili Peygamberimizi Mescid-i Haram'da namaz kılarken buldu, namazın bitmesini isteyerek, dinlemeye başladı. Habîb-i ekrem efendimiz, El-Hâkka sûre-i şerîfini okuyordu. Meâlen; “O meydana geleceği hak olan kıyâmet!.. Nedir o hak olan kıyâmet? O geleceği hak olan kıyâmeti, sana hangi şey bildirdi? Semûd ve Âd (kavimleri) dehşetinden kalblerin titreyeceği

kıyâmeti tekzîb ettiler, yalanladılar. Semûd kavmi, azgınlıkları sebebiyle (Cebrâil aleyhisselâmın sayhası ile) helâk edildiler.

Âd kavmine gelince; onlar da, kasıp kavuran, uğultulu, azgın ve şiddetli bir kasırga ile helâk edildiler. Allahü teâlâ o fırtınayı, yedi gece ve sekiz gündüz devamlı olarak, onların üzerlerine musallat etti. (Öyle bir hâle geldiler ki, o vakit orada hazır olsaydın) onların köklerinden kopup yere serilen kof hurma kütükleri gibi nasıl ölüp, yıkılakaldıklarını görürdün! Şimdi onlardan geriye kalan bir fert görebiliyor musun?

Fir'avn da, ondan öncekiler de, alt üst olan kasabalar halkı da (Lût kavmi), hep o hatâyı (şirk ve isyânı) işlediler... Böylece Rablerinin peygamberine (Lût aleyhisselâma ve diğerlerine) isyân ettiler. Bunun üzerine diğer ümmetlere gelen azâbdan, daha şiddetli bir azâb onları yakalayıverdi... Gerçekten biz, (Nûh tufânında) her tarafı su kapladığı vakit, size bir ibret olsun ve onu işiten kulaklar da onu hıfzetsin, ezberlesin diye sizi (varlığınıza sebeb olan atalarınızı) gemide taşıdık.

Sûra bir kere üfürülünce, yeryüzü ve dağlar, yerlerinden kaldırılıp silkilecekdir. O gün kıyâmet kopacak, gök, kuvvet ve salabeti kalmayıp yarılacak ve dağılacaktır. Ve melekler semânın çevresindedirler. (Rablerinin emrine müntazırdırlar.) O gün Rabbinin arşını, (semânın etrâfında bulunanlardan) sekiz melek üstlenerek taşır. O gün (hesap için Allahü teâlâya) arz olunacaksınız. Öyle ki, (dünyâda iken gizlediğinizi zannettiğiniz) size âit hiç bir sır, (Allahü teâlâya) gizli kalmayacaktır.

İşte o vakit, kitabı sağ eline verilmiş olan kimse (sevinerek) der ki: "Alınız, kitabımı okuyunuz! Çünkü ben, hesâbıma kavuşacağımı yakînen bildim. İşte o, râzı olunmuş bir hayat içindedir. Yüksek bir Cennet'tedir... (Meyveleri) çabucak devşirilecek yakınlıktadır. (Onlara denilir ki:) "Geçmiş günlerde (dünyâda) takdim ettiğiniz sâlih amellere karşılık olarak; yiyin, için, âfiyet olsun."

Kitabı sol eline verilmiş olan kişiye gelince, o da; "Âh! Keşke benim kitabım verilmeseydi... Hesâbımın da ne olduğunu bilmeseydim. Âh! Keşke o (ölüm, hayatıma) kat'î bir son verici olsaydı (da dirilmeseydim)! Malım

bana bir fayda vermedi. (Bütün) saltanatım (kuvvetim, delilim, varım, yoğum) benden ayrılıp mahvoldu!.." der. (Allahü teâlâ, Cehennem'de vazifeli meleklere buyurur ki:) "Tutun onu da (ellerini boynuna) bağlayın!... Sonra onu, o alevli ateşe atın! Daha sonra, onu yetmiş arşın uzunluğunda bir zincir içinde, oraya (tekrar) sokun!.. Çünkü o, O yüce Allahü teâlâya inanmazdı. Yoksula yemek (yedirmek şöyle dursun, başkalarını da) vermeye teşvik etmezdi. Onun için, bu gün burada kendisine (acıyacak) hiç bir yakın (ve dost) yoktur. Gıslîn'den (Cehennem ehlinin kanla karışık irinlerinden) başka yiyecek de yoktur. Onu, (bilerek) hatâ edenler (kâfirler) den başkası yemez..."

Hazret-i Ömer, Peygamber efendimizin okuduklarını hayranlıkla dinliyordu. Ömründe böyle güzel sözler duymamıştı. Bunu kendisi sonradan şöyle anlattı: "Dinlediğim bu sözlerin belâgatına, düzgünlüğüne, derli topluluğuna hayran olmuştum. Kendi kendime; "Yemîn ederim ki bu, Kureyşîlerin dediği gibi, bir şâir olmalı!" dedim. Bu sırada, Peygamberimiz, âyet-i kerîmeleri okumaya devam ettiler; "Gördüklerinize ve görmediklerinize yemîn ederim ki, hiç şüphesiz o (Kur'ân-ı kerîm), Allahü teâlânın katında çok şerefli bir Resûlün, (Rabbinden) getirdiği bir kelâmdır. O, bir şâir sözü değildir. Siz ne az inanır insanlarsınız!..."

Hazret-i Ömer; "Yine kendi kendime; "Bu bir kâhin olmalı. Çünkü içimden geçirdiklerimi anladı!..." dedim. Resûlullah, sûreyi okumaya devam ediyordu; "O, bir kâhin sözü de değildir. Siz ne kıt düşünür insanlarsınız!... O (Kur'ân-ı kerîm), âlemlerin Rabbinden (Muhammed aleyhisselâma Cebrâil aleyhisselâm vâsıtasıyla) indirilmiştir. Eğer (Peygamber, söylemediğimiz) bâzı sözleri bize karşı kendiliğinden uydurmuş olsaydı, elbette O'nun sağ elini (kuvvet ve kudretini) alıverir, sonra da hiç şüphesiz O'nun kalb damarını koparır (yaşatmaz) dık! O vakit, sizden hiç biriniz buna mâni de olamazdınız! Şüphesiz ki o (Kur'ân-ı kerîm), takvâ sâhipleri için kat'î bir öğüttür. İçinizde, onu (tasdik edenlerin bulunduğu gibi) yalanlayanların bulunduğunu biz elbette biliyoruz. Muhakkak ki, o (Kur'ân-ı kerîm, âhırette, onu tasdik edenlere verilen nîmetleri gören) kâfirlere karşı (kaçınılmaz) bir hasrettir. Muhakkak ki, o (Kur'ân-ı kerîm), hakk-ul-yakîndir. (Kendisine uyup, emir ve yasakları ile amel edeni hakk-ul-yakîn mertebesine kavuşturur.) O hâlde, O yüce Rabbinin ismini tesbîh et."

Hazret-i Ömer; "Resûlullah, sûrenin tamamını okuduktan sonra, kalbimde İslâm'a karşı bir meyl hâsıl oldu" dedi.

Hazret-i Ömer'in Müslüman olması:

Hazret-i Hamza'nın müslüman olmasından üç gün sonra, Ebû Cehl, müşrikleri toplayıp; "Ey Kureyş! Muhammed, putlarımıza dil uzattı. Bizden önce gelen atalarımızın Cehennem'de azâb gördüklerini, bizim de oraya gideceğimizi söyledi!... O'nu öldürmekten başka çâre yoktur!... O'nu öldürecek kimseye yüz kızıl deve ve sayısız altın vereceğim!.." dedi. Bir anda Hattâboğlu Ömer'in kalbinden İslâma olan meyl kayboldu ve yerinden fırladı; "Bu işi Hattâboğlundan başka yapacak yoktur" dedi. "Haydi Hattâboğlu! Görelim seni" diyerek onu alkışladılar. Kılıcını kuşanarak yola düştü. Giderken Nu'aym bin Abdullah'a rastladı. "Bu şiddet ve hiddetle nereye yâ Ömer!" diye sordu. O da; "Millet arasına ikilik sokan, kardeşi kardeşe düşman eden Muhammed'i öldürmeye gidiyorum" dedi. Nu'aym; "Yâ Ömer! Bu zor bir iş. Eshâbı, çevresinde pervâne kesilmiş, O'na bir şey olmasın diye titreşiyorlar. Yanlarına yaklaşmak çok zordur. O'nu öldürsen bile Abdülmuttalîb oğullarının elinden yakanı kurtaramazsın" dedi. Hazret-i Ömer, bu sözlere çok kızdı; "Yoksa, sen de mi onlardansın? Önce senin işini bitireyim" diye, kılıca sarıldı. "Yâ Ömer! Beni bırak! Kardeşin Fâtıma ile, zevci Sa'îd bin Zeyd'e git; onlar da müslüman oldu" dedi. Hazret-i Ömer, bu söze inanmadı. "Eğer inanmazsan, git sor! Anlarsın" dedi.

Hazret-i Ömer bu işi başarırsa, din ayrılığı ortadan kalkacak, fakat Arapların âdeti olan kan dâvâsı ortaya çıkacak ve Kureyş ikiye bölünerek ardı arkası kesilmeyen çarpışmalar başlayacaktı. Böylece, değil yalnız Ömer bin Hattâb, bütün Hattâboğulları öldürülecekti. Fakat Ömer bin Hattâb çok kuvvetli, cesur ve öfkeli olduğundan bunları düşünememişti. Kardeşini, merâk edip, hemen evlerine gitti. O sıralarda Tâhâ sûresi yeni gelmiş, Sa'îd ile Fâtıma radıyallahü anhümâ bunu yazdırıp, hazret-i Habbâb bin Eret adındaki sahâbîyi evlerine getirmiş, okuyorlardı. Hazret-i Ömer kapıdan bunların sesini duydu. Kapıyı çok sert çaldı. O'nu, kılıcı belinde kızgın görünce, yazıyı saklayıp, hazret-i Habbâb'ı gizlediler. Sonra kapıyı açtılar. İçeri girince; "Ne okuyordunuz?" dedi. "Bir şey yok" dediler.

Kızması artarak; "İşittiğim doğru imiş, siz de O'nun sihrine aldanmışsınız" diye çıkıştı. Hazret-i Sa'îd'i yakasından tutup, yere attı. Kardeşi, efendisini kurtarayım derken, onun yüzüne de öfkeli bir tokat indirdi. Yüzünden kan akmaya başladığını görünce, kardeşine acıdı. Fâtıma'nın canı yanmış, kana boyanmış idi. Fakat îmân kuvveti, kendisini harekete getirip, Allahü teâlâya sığınarak; "Yâ Ömer! Niçin Allah'tan utanmaz, âyetler ve mûcizeler ile gönderdiği Peygamberine inanmazsın? İşte ben ve zevcim, müslüman olmakla şereflendik. Başımızı kessen, bundan dönmeyiz" dedi ve Kelime-i şehâdeti okudu. Hazret-i Ömer, kız kardeşinin bu îmânı karşısında birden yumuşadı ve yere oturdu. Yumuşak sesle; "Hele şu okuduğunuz kitabı çıkarın" dedi. Fâtıma; "Sen temizlenmedikçe onu sana vermem" dedi. Hazret-i Ömer gusül abdesti aldı. Ondan sonra Fâtıma (radıyallahü anhâ), Kur'ân-ı kerîm sahifesini getirdi. Hazret-i Ömer güzel okurdu. Tâhâ sûresini okumaya başladı. Kur'ân-ı kerîmin fesâhati, belâgatı, mânâları ve üstünlükleri kalbini git gide yumuşattı. "Göklerde ve yeryüzünde ve bunların arasında ve (yedi kat) toprağın altındaki şeyler hep O'nundur" (Tâhâ sûresi: 6) meâlindeki âyet-i kerîmeyi okuyunca, derin derin düşünceye daldı. "Yâ Fâtıma! Bu bitmez tükenmez varlıklar, hep sizin taptığınız Allah'ın mıdır?" dedi. Kardeşi; "Evet, öyle ya! Şüphe mi var?" diye cevap verdi. "Yâ Fâtıma! Bizim binbeşyüz kadar altundan, gümüşten, tunçtan, taşdan oymalı, süslü heykellerimiz var. Hiç birinin, yeryüzünde bir şeyi yok" diyerek şaşkınlığı arttı. Biraz daha okudu; "Allahü teâlâdan başka ibâdet edilecek, tapılacak hak bir ilâh, bir mâbud yoktur. En güzel isimler O'nundur" (Tâhâ sûresi: 8) meâlindeki âyet-i kerîmeyi düşündü. "Hakikaten, ne kadar doğru" dedi. Habbâb bu sözü işitince, yerinden fırladı ve tekbir getirdikten sonra; "Müjde yâ Ömer! Resûlullah, Allahü teâlâya duâ ederek; "Yâ Rabbî! Bu dîni, Ebû Cehl ile Yâhud Ömer ile kuvvetlendir" buyurdu. İşte bu devlet, bu saâdet sana nasîb oldu" dedi. Bu âyet-i kerîme ve bu duâ hazret-i Ömer'in kalbindeki düşmanlığı sildi, süpürdü. Hemen; "Resûlullah nerede?" dedi. Kalbi, Resûlullah'a tutulmuştu. O gün, Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem, hazret-i Erkam'ın evinde, Eshâbına nasîhat veriyordu. Eshâb-ı kirâm toplanmış, O'nun nûrlu cemâlini görmekle, tatlı, tesirli sözlerini işitmekle kalblerini cilâlıyor; sonsuz lezzet, zevk ve neşe içinde hâlden hâle dönerek rûhlarını ferahlatıyorlardı.

Hazret-i Ömer'in geldiği, Erkam'ın (radıyallahü anh) evinden görüldü. Kılıcı da yanında idi. Heybetli, kuvvetli olduğundan, Eshâb-ı kirâm, Resûlullah'ın etrâfını sardı. Hazret-i Hamza; "Ömer'den çekinecek ne var, iyilik ile geldi ise, hoş geldi. Yoksa o kılıcını çekmeden başını uçururum" derken, Resûlullah; “Yol verin, içeri gelsin!" buyurdu.

Cebrâil aleyhisselâm, daha önce, hazret-i Ömer'in îmân etmek için geldiğini ve yolda olduğunu haber vermişti. Resûlullah efendimiz, hazret-i Ömer'i tebessüm buyurarak karşıladı; “Bırakınız, yanından ayrılınız" buyurdu. Ömer (radıyallahü anh), Resûlullah'ın önünde diz çöktü. Resûlullah, hazret-i Ömer'i kolundan tutup; "Îmana gel, yâ Ömer!" buyurdu. O da temiz kalb ile Kelime-i şehâdeti söyledi. Eshâb-ı kirâm, sevinçlerinden tekbir seslerini göğe yükselttiler.

Hazret-i Ömer, müslüman olduktan sonraki hâlini şöyle anlattı: "Müslüman olduğum zaman, Eshâb-ı kirâm müşriklerden gizlenir ve ibâdetlerini gizli yaparlardı. Bu duruma çok üzüldüm, ve; "Yâ Resûlallah! Biz hak üzere değil miyiz?" diye sordum. Peygamber efendimiz; “Evet. Varlığım, yed-i kudretinde bulunan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, ister ölü ister diri olunuz, muhakkak hak üzerindesiniz" buyurdu. Bunun üzerine; "Yâ Resûlallah! Mâdemki biz hak üzerinde, müşrikler de bâtıl yoldadırlar, o hâlde ne diye dînimizi gizliyoruz? Vallahi biz, dîn-i İslâm’ı, küfre karşı açıklamaya daha haklı ve daha lâyıkız. Allahü teâlânın dîni, Mekke'de hiç şüphesiz üstün gelecektir. Kavmimiz bize karşı insâflı davranırlarsa ne âlâ, yok taşkınlık etmek isterlerse, kendileriyle çarpışırız" dedim. Resûlullah efendimiz; “Biz, sayıca çok azız!" buyurdu. "Yâ Resûlallah! Seni hak Peygamber olarak gönderen Allahü teâlâya yemîn ederim ki, hiç çekinmeden ve korkmadan, oturup İslâm’ı anlatmadığım bir müşrik topluluğu kalmayacaktır. Artık ortaya çıkalım" dedim. Kabûl buyrulunca, iki saf hâlinde dışarı çıkıp, Harem-i şerîfe doğru yürüdük. Safların birinin başında Hamza, diğerinin başında da ben vardım. Sert adımlarla, toprağı un edercesine, tozuta tozuta Mescid-i Haram'a girdik. Kureyşli müşrikler, bir bana, bir Hamza'ya bakıyorlardı. Öyle bir hüzün ve kedere uğradılar ki, belki hayatlarında böyle bir ye'se hiç düşmemişlerdi"

Hazret-i Ömer'in bu gelişi üzerine, Ebû Cehl ileri çıkıp; "Yâ Ömer! Bu ne hâldir?" deyince, hazret-i Ömer hiç aldırış etmeden; "Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh" dedi. Ebû Cehl ne diyeceğini şaşırdı. Dona kaldı. Hazret-i Ömer bu müşrik gürûhuna dönerek; "Ey Kureyş!... Beni, bilen bilir! Bilmeyen bilsin ki, ben Hattâboğlu Ömer'im... Karısını dul, çocuklarını yetim bırakmak isteyen yerinden kıpırdasın! Kımıldayanı, kılıcımla doğrayıp yere sererim!..." deyince, Kureyşli müşrikler bir anda dağılıp, oradan uzaklaştılar. Resûlullah ve yüce Eshâbı saf tutup, yüksek sesle tekbir aldılar. Mekke semâları, Eshâb-ı kirâmın; "Allahü ekber!... Allahü ekber!..." nidâları ile çınladı. İlk defâ Harem-i şerîfte açıktan namaz kılındı.

Hazret-i Ömer müslüman olunca, Enfâl sûresinin 64. âyet-i kerîmesi indi. Meâlen; “Ey Peygamberim! Sana yardımcı olarak, Allahü teâlâ ve mü’minlerden senin izinde gidenler yetişir" buyruldu. Tereddüt içinde bocalayan bâzı kimseler, hazret-i Ömer'in müslüman olduğunu görünce, İslâm’ı seçtiler. Eshâb olmakla şereflendiler. Artık müslümanların sayısı gün geçtikçe çığ gibi büyümeye başlamışdı.

7. Bi'set Yılı

Muhâsara:

Müşrikler, İslâmın kalblere nüfûzunu ve yayılmasını önlemek için durmadan çabalıyorlardı. Buna rağmen, her geçen gün müslümanlar biraz daha çoğalıyordu. Müslümanlara yapılan işkence ve zulümler, onları yollarından döndürmüyor, aksine birbirlerine daha çok sarılmalarına, kenetlenmelerine sebeb oluyordu. Hiç birisi dîninden dönmüyor, Resûlullah efendimizin uğrunda canlarını fedâ etmekten çekinmiyorlardı. Bunu işiten Mekke dışındaki kabîlelerin merakları artıyor ve İslâmın ışıkları daha uzak yerlere ulaşıyordu. Müşrikler, Habeşistan'a gönderdikleri kimselerin isteklerine kavuşamadıklarını, hattâ Necâşî Eshame'nin müslüman olduğunu ve müslümanları koruyup onlara güzel muâmelede bulunduğunu öğrenince, çılgına döndüler. Bunların acısını fazlasıyla çıkarmak, İslâmın kökünü kurutmak için toplanarak, şu müthiş kararı aldılar: "Her nerede olursa olsun, her nerede görülürse görülsün, Muhammed aleyhisselâm mutlaka öldürülecektir!..." Kâfirler bunun için yemîn üstüne yemînler ettiler.

Müşriklerin bu kararını öğrenen Ebû Tâlib, çok üzüldü. Ciğerpâresi, mübârek yeğeninin hayatı hakkında endişeye düştü. Kabîlesini toplayıp onlara, Kâinatın sultânını Kureyşli müşriklere karşı korumaları için, emir verdi. Hâşimoğulları akrabâlık gayretiyle bu emri yerine getirmek üzere birleştiler. Bunun için de Peygamber efendimizi ve O'na inanan bütün Eshâbını Mekke'nin kuzey tarafında, Beytullah'a üç km. kadar uzaklıktaki tepe üzerinde bulunan Şı'b-ı Ebû Tâlib'e yâni Ebû Tâlib mahallesine dâvet ettiler. Resûlullah efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem), Eshâbını toplayarak, Şı'b'da ikâmet etmeye başladı. Hâşimoğullarından sâdece Ebû Leheb, Peygamber efendimizi korumak kararına karşı çıktı, Şı'b'a gitmedi. O da dâhil olmak üzere müşrikler birleşip, Peygamberimizi öldürmek için fırsat kollamaya başladılar.

Müşrikler, Peygamber efendimizin ve Eshâbının, Ebû Tâlib mahallesinde toplandıklarını görünce, tekrar bir araya geldiler. Sonra şu kararı aldılar:

"Muhammed aleyhisselâm öldürülmek üzere Kureyşlilere teslim edilinceye kadar; Hâşimoğullarından kız alınmayacak!... Onlara kız verilmeyecek!... Onlara hiç bir şey satılmayacak!... Onlardan hiç bir şey satın alınmayacak!... Onlarla bir araya gelinip konuşulmayacak, görüşülmeyecek!... Onların evlerine, mahallelerine girilmeyecek!... Onlardan gelecek bir barışma isteği aslâ kabûl edilmeyecek!.. Hiç bir zaman onlara acınmayacak!..." Mansûr bin İkrime ismindeki müşrikin bir kağıda yazdığı bu kararı mühürlediler. Herkesin görüp uyması için Kâbe-i muazzamanın duvarına astılar.

Bu haber sevgili Peygamberimize gelince, çok üzüldüler ve duâ buyurdular. Duâsı derhal kabûl olunup, Mansûr bedbahtının elleri bir anda kurudu. Müşrikler şaşkına döndüler ve; "Bakınız! Hâşimoğullarına yaptığımız zulmün karşılığında Mansûr'un elleri kuruyup, musîbete uğradı" dediler. Akılları başlarına gelecek yerde daha da azgınlaştılar. Şı'b'a giden yol başlarına bekçiler diktiler. Oraya yiyecek ve giyecek sokulmasına mâni oldular. Mekke'ye gelen satıcıların Şı'b'a girmemesini, mallarını oraya götürmemelerini, gerekirse yüksek fiyatla kendilerinin alacağını söylediler. Böylece Şı'b'da bulunanları açlıktan öldüreceklerini veya Hâşimoğullarının pişman olup Peygamber efendimizi kendilerine teslim edeceklerini sandılar. Bu hâl her sene Kâbe'nin ziyâret mevsimine kadar devam ederdi. Geleneklere göre bu mevsimde kan dökülmezdi. Bu sebeple Haşimoğulları serbestçe Mekke'ye giderler, alış-veriş yaparak bir senelik ihtiyaçlarını karşılamaya çalışırlardı. Onlardan birisi bir tüccarın yanına mal almaya gelse, müşriklerin ileri gelenlerinden Ebû Leheb ve Ebû Cehl gibi müşrikler hemen yetişip tüccarlara; "Ey tüccarlar! Muhammed'in Eshâbına karşı fiyatlarınızı çok yükseltiniz. Öyle ki, pahalı olmasından dolayı kimse bir şey satın alamasın! Bundan dolayı mallarınız satılmayıp, elinizde kalırsa biz hepsini almaya hazırız" derlerdi. Onlar da mallarına yüksek fiyat söyler, müslümanlar alamadan geri dönerlerdi...

Bu yolda sevgili Peygamberimiz, hazret-i Hadîce vâlidemiz, Ebû Bekr-i Sıddîk (radıyallahü anh) bütün mallarını harcadılar, çocukların açlıktan göklere çıkan feryâdlarını dindirmeye çalıştılar. Elde avuçta olanlar bitince otları, ağaç yapraklarını yiyerek rızıklarını te’mine çalıştılar. Çocukların ağlamalarını kesmek için, kurumuş deri parçalarını ıslatıp ateşte pişirerek

yedirdiler. Başta Peygamber efendimiz ve diğer Eshâb-ı kirâm efendilerimiz açlıktan mübârek karınlarına taş bağladılar. Çocukların ağlamalarını kesmek için anneler bir deri bir kemik kalmışlardı. Müşriklerden biri acıyıp da gizlice bir şey getirseydi, onu döverler çok hakâret ederlerdi. Velhâsıl geliş-gidiş kesilmiş ve zor duruma düşmüşlerdi.

Müşrikler, yaptıkları bu şiddetli zulüm ile Hâşim oğullarının yola gelip, Ebû Tâlib'in, Peygamber efendimizi kendilerine teslim etmesini bekleyip durdular. Ebû Tâlib mahallesindeki müslümanlar ise onların bu düşüncelerinin tam tersine Peygamber efendimizi koruyor ve ona zarar gelmemesi için her tedbire başvuruyorlardı. Ebû Tâlib, olabilecek bir sû-i kastı önlemek için, Resûlullah efendimizin yattığı yere nöbetle muhâfızlar koyuyor veya kendi evinde yatmasını sağlıyordu. Peygamber efendimiz ise hiç çekinmeden, Allahü teâlânın emrini yerine getirmek, İslâmiyeti yaymak için bir sâniyesini boşa harcamıyor, insanları dîne dâvet ederek onların Cehennem'den kurtulmalarına sebep olmak için uğraşıyor, bu yolda, sabırla nasîhatine devam ediyordu. O'nu yalanlayan Kureyşli müşriklerin de, açlığın ne demek olduğunu anlamaları için, bir gün Resûlullah efendimiz; "Ey Allah'ım! Şunlara da, Yûsuf'un (aleyhisselâm) zamanındaki yedi kıtlık yılı gibi yedi kıtlık azâbı vererek bana yardım eyle" diyerek duâ buyurdular. Bundan sonraki günlerde, gökyüzünden bir damla yağmur yağmadı. Toprak susuzluktan kavruldu. Yerde yeşil bir nebâta rastlanmaz oldu. Kureyşli müşrikler neye uğradıklarını şaşırdılar. Açlıktan ölmüş hayvan leşlerini, kokmuş köpek derilerini yiyerek ölümden kurtulmaya çalıştılar. Onların da çocukları açlıktan feryâd u figân etmeye başladı. Pek çoğu açlıktan öldü. Açlıktan, gökyüzüne baktıklarında her tarafı duman kaplamış gibi görürlerdi. Akılları başlarına gelip, yaptıkları zulmün büyüklüğünü anlar gibi oldular. İçlerinden Ebû Süfyân'ı, Peygamber efendimizin huzûr-ı şerîflerine gönderdiler. Ebû Süfyân gelip; "Ey Muhammed! Sen, kendinin âlemlere rahmet olarak gönderildiğini söylüyorsun. Allah'a inanmayı, akrabâlık haklarına dikkat etmeyi bize emrediyorsun. Halbuki kavmin, kuraklıktan ve açlıktan kırılıp ölmektedir. Bu felâketin üzerimizden kaldırılması için Rabbine bir duâ ediver; Allah, senin yaptığın duâyı kabûl eder. Eğer böyle bir duâda bulunursan, cümlemiz îmân edeceğiz!..." diyerek yemîn etti.

Böylece yaptıkları zulüm ve işkenceleri bir kenara bırakarak, sıkıntıya düşmüşler ve Resûlullah efendimize yalvarmaya başlamışlardı. Peygamber efendimiz, yaptıklarını yüzlerine vurmamış, "Îman edeceğiz" sözleri üzerine de mübârek ellerini kaldırarak cenâb-ı Hakk'a duâ eylemişti. Allahü teâlâ, Habîbinın duâsını hemen kabûl edip, Mekke üzerine bol bol yağmur göndermiş, topraklar suya kanmış ve bitkiler yeşermeye başlamıştı. Müşrikler kuraklık ve kıtlıktan kurtulmalarına rağmen, verdikleri sözü unutarak küfürde ısrâr ettiler...

Allahü teâlâ, bunlara cevap olmak üzere indirdiği âyeti kerîmelerde meâlen; “Bilakis onlar, (Kur'ân-ı kerîm ve tekrar dirilme husûsunda) şüphe içinde olup (seninle) istihzâ, alay ederler. O hâlde (Ey Habîbim!) Semânın ap-açık bir duman getireceği günü gözetle. O duman, bütün insanları saracak; “Bu, pek yaman bir azâb! Ey Rabbimiz! Bizden bu azâbı açıp kaldır ki biz îmân edelim" diyecekler. Onlar için düşünüp ibret almak nerede? Kendilerine hakîkatleri açıklayan bir peygamber geldiği hâlde, yine O'ndan yüz çevirdiler. O'na; "Öğretilmiştir, mecnûndur" dediler. Biz bu azâbı (duman veya açlığı) biraz (veya az bir zaman) açıp kaldırırız. Fakat siz yine küfür ve şirkinize dönücülersiniz. Çok büyük bir şiddet ve satvetle (kendilerini) çarpacağımız gün (Bedr günü), muhakkak ki biz, (onlardan) intikâm alıcılarız.

Celâlim hakkı için, muhakkak ki biz, bunlardan (Kureyş kavminden) evvel, Fir’avn kavmini de (mühlet ve çok mal vermekle) imtihân etmiştik. Kendilerine, tarafımızdan şerefli bir peygamber geldi (ki Mûsâ aleyhisselâmdır). O, onlara şöyle dedi: “Allah'ın kullarını (Benî İsrâil'i) bana verin. (Onları benimle gönderin. Yakalarını serbest bırakın, kendilerine azâb etmeyin.) Muhakkak ki ben, Allahü teâlâ tarafından size vahiyle gönderilmiş emîn bir peygamberim. Allahü teâlâya karşı tekebbür etmeyin. Zirâ ben, size dâvâmın doğru olduğunu açıklayan delil ile, açık mûcize ile geldim. Biliniz ki, ben, beni taşlamanızdan, öldürmenizden, benim ve sizin Rabbiniz olan Allahü teâlâya sığınıyorum ki, O beni muhâfaza eder. Eğer beni tasdik ve îmân etmezseniz, beni kendi hâlime bırakınız. (Ben hayrınızdan geçtim. Şerriniz bâri dokunmasın." Onlar îmân etmedikleri, kendisini yalanladıkları gibi, bilakis bir takım ezâ ve cefâya başlayınca) Mûsâ (aleyhisselâm) Allahü teâlâya duâ edip; “Yâ Rabbî!

Bunlar küfür üzere ısrâr eden bir kavimdir" dedi. Allahü teâlâ Mûsâ'ya (aleyhisselâm) vahyedip, buyurdu ki; “Kullarım (Benî İsrâil) ile gece (Mısır'dan) çıkıp git! Fir’avn ve avânesi sizin çıktığınızı haber aldıklarında ardınızdan gelirler (onlar mutlaka sizi tâkib edeceklerdir.) Kavminle denizi geçtikten sonra, onu olduğu gibi bırak (asânı tekrar vurup, açılmış olan yolları kapatma. Açık bırak). Zirâ, Fir’avn ve askeri o yollara girip garkolacaklar, boğulacaklardır." (Duhân sûresi: 9-24)

Müşrikler; "Îmân edeceğiz" sözlerinden dönüp yine zulme başladılar. Allahü teâlâ, bir gün Peygamber efendimize vahiy ile; "Kâbe'de asılı bulunan sahifeye bir ağaç kurdunu (güvesini) musallat ettiğini ve güvenin Allahü teâlânın isminden başka bütün yazıları yediğini bildirdi. Peygamber efendimiz de Ebû Tâlib'e; “Ey Amca! Benim Rabbim olan Allahü teâlâ Kureyşîlerin sahifesine ağaç kurdunu musallat etti. Allahü teâlânın isminden başka onda belirtilen zulüm, akrabâ ile ilişiği kesme, bühtan... gibi şeylerden hiç birini bırakmadı, hepsini yok etti" buyurdu. Ebû Tâlib; "Bunu sana Rabbin mi haber verdi?" diye sorunca. Peygamber efendimiz; “Evet" buyurdular. O zaman Ebû Tâlib; "Ben şehâdet ederim ki, sen ancak doğru söylersin" dedi. Hemen giyinip Kâbe'ye gitti. Müşriklerin ileri gelenleri orada oturuyorlardı. Ebû Tâlib'in geldiğini görünce; "Her hâlde Muhammedi bize teslim etmek üzere geliyor!.." dediler. Ebû Tâlib, yanlarına varınca; "Ey Kureyş topluluğu! El-Emîn olup hiç bir zaman yalan söylememiş olan kardeşimin oğlu, yazmış olduğunuz sahifedeki Allahü teâlânın isminden başka bütün yazıları bir ağaç kurdunun yediğini haber verdi. Haydi aleyhimizde yazdığınız kağıdı getirin de görelim!.. Eğer bu söz doğru ise, yemîn ederim ki, hepimiz ölünceye kadar O'nu korumaya devam edeceğiz. Artık siz de bu zulüm ve kötü davranışınızdan vaz geçiniz..." dedi. Müşrikler heyecanla Kâbe'nin duvarından sahifeyi indirip getirdiler. Ebû Tâlib; "Okuyunuz!" deyince, işlerinden biri okumak için sahifeyi açtığında. "Bismike Allahümme"den gayri bütün yazıların silinmiş olduğunu gördü. Müşrikler ne diyeceklerini ve ne yapacaklarını şaşırdılar. Hattâ bâzılarının vazgeçmesi üzerine, üç senedir devam eden unutulmaz acıları bırakarak, gönüllerde derin yaralar açan bu şiddetli muhâsarayı kaldırdılar. Fakat düşmanlıklarından bir türlü vazgeçmediler, üstelik daha da sertlik gösterdiler. İslâmiyetin yayılmasına mâni olmak için bütün yolları denediler. Bütün bu gayretlerine rağmen İslâmiyet sür’atle yayılıyor; sevgili

peygamberimiz Muhammed aleyhisselâm, câhiliye devrinin zulmetinden bunalan insanları kurtarmaya çalışıyor ve hakîkî saâdete kavuşturuyordu. Bu saâdete kavuşanlar, kavuştukları büyük nîmete şükrediyorlar, müşriklerin hakâretleri ve işkenceleri karşısında aslâ yılmıyorlardı. Muhammed aleyhisselâmın mûcizelerini ve müslümanların dinlerindeki sebâtını gören nice gönüller İslâm nûru ile aydınlanıyordu.

9. Bi'set Yılı

Ay'ın ikiye ayrılması:

Bu mûcizelerden biri de Ay'ın ikiye ayrılmasıdır. Aralarında Ebû Cehl ve Velîd bin Mugîre'nin de bulunduğu bir müşrik grubu, Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimize; "Eğer, sen gerçekten peygambersen, Ay'ı yarısı Kuaykıan Dağı, yarısı da Ebû Kubeys Dağı üzerinde görünmek üzere ikiye ayır!..." dediler. Resûlullah efendimiz de; "Eğer bunu yaparsam îmân eder misiniz?" buyurdu. Onlar; "Evet îmân ederiz?" dediler. Resûlullah efendimiz Ay'ın ikiye ayrılması için Allahü teâlâya duâ eylediler. Cebrâil aleyhisselâm, hemen sevgili Peygamberimize geldi ve; "Ey Muhammed! Bu gece Mekkelilere, mûcizeyi seyretmeleri için haber ver" dedi. Peygamber efendimiz, ayın ondördü, bedir yâni yuvarlak olduğu o gece, Ay'ın ikiye ayrılacağını, ibret almak isteyenlerin seyretmesini bildirdi. O gece, sevgili Peygamberimiz mübârek parmağı ile işâret edince, Ay ikiye ayrıldı. Biri Ebû Kubeys diğeri de Kuaykıan Dağı üzerinde görüldü. Sonra tekrar gökyüzünde birleşti. Resûlullah, Eshâbına; "Ey Ebû Seleme bin Abdülesed, Erkam bin Ebi'l Erkam! Şâhid olunuz!" buyurdu. Yanında bulunan diğer Eshâbına da; "Şâhid olunuz!" buyurdu. Müşrikler ise gözleriyle apaçık bir mûcize daha gördüler. Fakat sözlerinde durup îmân etmedikleri gibi, başkalarının da îmân etmesine engel olmak için; "Bu ancak Muhammed'in bize bir sihridir! Fakat bütün insanları da sihirleyemez ya!.. Bir de başka beldelerden gelen insanlara soralım. Bakalım onlar da aynı hâdiseye sâhid olmuşlar mıdır? Eğer gördülerse Muhammed'in nübüvvet iddiası doğrudur. Aksi takdirde bu bir sihirdir" dediler. Gelenlerden sordular, hattâ başka yerlere adam göndererek sordurdular. "Evet o gece Ay'ın ikiye ayrıldığını gördük!" diye herkesten aynı şeyi işittiler. Yine inkâr ettiler. İnkarcıların başında Ebû Cehl vardı. İnsanların îmân nîmetine kavuşmaması için; "Ebû Tâlib'in yetiminin sihri, semâya da tesir etti!.." diyerek, kalbleri ifsâd ediyordu. Onun bu inkârı üzerine Allahü teâlâ âyet-i kerîmeler indirdi, meâlen; "Saat (kıyâmet) yaklaştı ve ay yarıldı (ikiye ayrıldı). Onlar (Kureyş kâfirleri, Muhammed aleyhisselâmın

peygamberliğine delâlet eden) bir mûcize görecek olsalar, (onu tefekkür etmekten ve îmân etmekten) yüz çevirirler ve; “Dâimî (ardı arkası kesilmeyen, şümullü, kuvvetli) bir büyüdür" derler. Ve onlar, (Peygamberi veya mûcizeyi) tekzib ettiler, yalanladılar, kendi hevâlarına (nefslerinin arzularına ve isteklerine) tâbi oldular, uydular. Hâlbuki, (Cennet ehline hayırdan, Cehennem ehline şerden takdir edilen) her iş vukû bulacaktır (Cennet ehli Cennet’e, Cehennem ehli Cehennem’e girecektir). And olsun ki onlara (Mekke müşriklerine, Kur’ân-ı kerîmde; geçmiş ümmetlere ve âhıret hâllerine dâir, kendilerini küfür ve inâddan şiddetle) vaz geçirecek nice mühim haberler gelmiştir ki, kemâle ulaşmış tam bir hikmettir. (Eğer onu tasdik etmedikleri takdirde) inzâr eden, (Cehennem azâbı ile korkutan) resûller aslâ (onlara) fayda vermez. O hâlde (ey Habîbim! Onlara risâletini, peygamberliğini tebliğ ve hakka dâvetten sonra) sen de onlardan yüz çevir, O dâvet edicinin, (İsrâfil veya Cebrâil'in, kâfirleri, şiddetinden nefslerin) inkâr ettiği şeye (hesâba) dâvet ettiği gün, (şiddetinden) gözleri zelîl ve hakîr olarak (korku ve dehşetten nereye gideceklerini bilmez bir hâlde) dağılmış çekirgeler gibi, kabirlerinden çıkacaklar. Kâfirler, (boyunlarını eğerek) o dâvet ediciye koşar oldukları hâlde; “Bu gün bize ne zor ve çetin bir gün" diyecekler." (Kamer sûresi: 1-8)

Rabbim size de hidâyet nasîb etsin!..

Müşriklerin, müslümanlara uyguladıkları üç senelik ablukanın sona ermesinden soma, Necrân'dan bir grup Resûlullah efendimize geldi. Bunlar yirmi kadar olup, Habeşistan’a hicret den Eshâb-ı kirâmdan İslâmiyeti işitmişler; İslâmiyeti öğrenmek ve Peygamber efendimizi görmek saâdetine kavuşmak için Mekke'ye gelmişlerdi. Kâbe-i muazzamanın yanında Resûlullah efendimizle görüştüler. Pek çok suâller sorarak, arzu ettiklerinden daha güzel ve mükemmel cevaplar aldılar. Kureyşli müşrikler de etrâftan onları seyrediyordu. Âlemlere rahmet olarak gönderilen sevgili Peygamberimiz, onlara Kur'ân-ı kerîmden bâzı âyet-i kerîmeler okudu. Bundan pek fazla etkilendiler ve gözyaşlarını tutamayarak, ağladılar. Sonra da Efendimizin dâveti üzerine son derece memnun oldular ve büyük bir sevinçle Kelime-i şehâdet getirip, Müslüman olmakla şereflendiler. Memleketlerine dönmek üzere izin istediklerinde, Ebû Cehl yanlarına gelip;

"Sizin kadar ahmak bir kimse görmedik!.. O'nun yanında bir defâ oturmakla dîninizden ayrıldınız ve ne söylediyse tasdik ettiniz!.." şeklinde hakâret dolu sözler sarfetti. Daha yeni Eshâb olmakla şereflenen bu kimseler; "Allahü teâlânın size de hidâyet nasîb etmesini dileriz. Bize yaptığınız bu hakâret ve câhilliği, biz size yapmayız. Gerçi biz, herhangi bir hakkınızı çiğnemiş değiliz. Fakat şunu iyi bilin ki, bir kaç câhilin sözüyle, kavuştuğumuz bu büyük nîmeti aslâ kaybetmek istemeyiz, bu hak dinden dönmeyiz" diye karşılık verdiler.

Allahü teâlâ, bu hâdise üzerine gönderdiği âyet-i kerîmelerde meâlen buyurdu ki: "Bundan (Kur'ân-ı kerîmden) evvel, kendilerine kitap verdiğimiz nice kimseler vardır ki, onlar buna (Kur'ân-ı kerîme) inanırlar. Onlara (Kur'ân-ı kerîm) okunduğu zaman; "Buna inandık. Şüphe yok ki, bu, Rabbimizden (gelen) bir haktır. Gerçekten biz, bundan evvel de İslâm'ı kabûl etmiş kimselerdik" dediler. İşte bunlara, sabır (ve sebât) etmeleri sebebiyle mükâfatları, iki defâ verilecektir. Bunlar, kötülüğü iyilikle savarlar. Kendilerini rızıklandırdığımız şeylerden (hayra) harcarlar. Bunlar, çirkin söz işittikleri zaman ondan yüz çevirirler ve; "Bizim amellerimiz bize, sizin amelleriniz size aittir. Size selâm olsun, biz câhilleri aramayız (dostluğunu da istemeyiz)" derler." (Kasas sûresi: 52-56)

10. Bi'set Yılı

Hüzün senesi:

Peygamber efendimizin sallallahü aleyhi ve sellem büyük oğlu Kâsım onyedi aylıkken vefât etmişti. Bu acı hâdiseden seneler sonra, diğer oğlu Abdullah da (radıyallahü anh) vefât etti. Resûlullah efendimizin mübârek gözlerinden yaşlar aktığı hâlde dağa dönüp; “Ey dağ! Benim başıma gelen şey, senin başına gelseydi, dayanamaz yıkılırdın!" buyurdular ve üzüntüsünü dile getirdiler. Hazret-i Hadîce vâlidemizin; "Yâ Resûlallah! Onlar şimdi nerededirler?" suâline karşı da; “Onlar, Cennet’tedirler" buyurdu. Kâinatın sultânı sevgili Peygamberimizin iki oğlunun da vefât etmesiyle, müşrikler çok sevindiler. Ebû Cehl gibi kâfirler, bunu fırsat bilerek; "Artık Muhammed ebterdir, nesli kesilmiştir. Neslini devam ettirecek erkek çocuğu kalmamıştır. Kendisi de vefât edince adı sanı unutulacaktır" diye etrâfta yaygara kopardılar. Bunun üzerine Allahü teâlâ, Kevser sûresini indirerek Resûlünü tesellî etti. Meâlen; "(Habibim!) Hakikat, biz sana Kevser'i verdik (Kevser havuzunu, pek çok hayrı ihsân ettik). O hâlde Rabbin için namaz kıl. Kurban kes. Doğrusu sana (nesli kesik deyip) dil uzatandır, hayırsız ve nesli kesik... (Sana ebter diyen kimsenin kendisi zürriyetsiz, şerefsiz ve namsızdır. Sana gelince, Habîbim, senin pâk neslin, şân ve şerefin kıyâmet gününe kadar devam edecektir. Âhırette de sana akla gelmeyecek nice büyük şerefler tahsis edilmiştir)" buyruldu.

Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin oğullarının vefâtından sonraki günlerde Ebû Tâlib hastalandı ve gün geçtikçe hastalığı şiddetlendi. Bunun işiten Kureyşli müşrikler; "Ebû Tâlib hayatta iken, Muhammed'in himâyesine çok gayret etmiş idi. Artık göç etme zamanı yaklaştı. Son vaktinde de olsa bir ziyâretine gidelim. Zirâ Hamza gibi eşi olmayan bir Arab merdânesi ve heybeti, pehlivanlığı ve korkusuzluğu güneş gibi meydanda olan Ömer müslüman oldular. Her geçen gün Arab kabîlelerinden insanlar gelerek bölük bölük O'na tâbi oluyorlar. Böylece müslümanlar günden güne çoğalıyor ve sesleri âlemi tutuyor. Bu vaziyete

göre ya bizim onlara tâbi olmamız, veya ceng ve kıtâle hazır olmamız icâbedecektir. Ebû Tâlib'e varıp durumu anlatalım da aramızı bulsun. O'nun dînine taarruz etmeyelim, O da bizim dînimize saldırmasın" düşüncesiyle Ebû Tâlib'in yanına geldiler. Ukbe, Şeybe, Ebû Cehl, Ümeyye bin Halef gibi tanınmış kimseler, Ebû Tâlib'in yastığı üzerine oturdular. Dediler ki: "Senin büyüklüğüne inanıyor, üstünlüğünü kabûl ediyoruz. Bu sebeple sana aslâ muhâlefet etmedik. Korkarız ki, sen öldükten sonra, Muhammed bizimle uğraşır, husûmet aramızda devam eder. Bizi barıştır da birbirimizin dînine taarruz etmeyelim. "Ebû Tâlib, Peygamber efendimizi çağırtıp; "Kureyş'in bütün ileri gelenleri senden, onların dînine karışmamanı ricâ ediyorlar. Bunu kabûl edersen, senin emrinde çalışırlar ve sana yardımcı olurlar" dedi. Âlemlerin efendisi buyurdu ki: “Ey Amca! Ben onları, ancak bir kelimeye dâvet etmek istiyorum ki, o kelime ile bütün Arablar, onlara boyun eğerler. Arab olmayanlar da cizye öderler" buyurdu. Kureyş eşrâfına da; "Evet! Siz, bana bir kelime söyleyiverirseniz, onunla bütün Arablara hâkim olursunuz, Arab olmayanlar da size boyun eğerler" buyurdu. Ebû Cehl; "Olur. Onu on misli olarak söyleriz. Ne imiş o kelime?" dedi.

Resûlullah efendimiz; “Lâ ilâhe illallah" derseniz ve Allahü teâlâdan başka tapmakta olduğunuz putları da kaldırıp atarsanız" buyurunca, müşrikler hemen; "Sen, bizden, bundan başka bir şey iste!..." dediler. Peygamber efendimiz; “Siz, güneşi getirip ellerime koyacak olsanız, ben sizden, bundan başkasını ister değilim" buyurdu. Müşrikler; "Yâ Muhammed! Çok acâib bir teklifte bulunuyorsun. Biz senin hatırına riâyet etmek istiyoruz; sen, bizim hatırımızı hoş etmiyorsun!" dediler ve kalkıp gittiler. Onlar gidince, Ebû Tâlib, Peygamber efendimize; "Senin Kureyş'ten istediğin şey, gâyet yerinde idi. Doğru söyledin" dedi. Amcasının bu sözü, Resûlullah efendimizi ümîdlendirdi ve Ebû Tâlib'in îmâna geleceğini anlayıp; “Ey Amca! Bir kere; “Lâ ilâhe illallah" de! Tâ ki, kıyâmet günü sana şefâat edeyim" buyurdu. Ebû Tâlib; "Halkın, ölmekten korktu da onun için müslüman oldu, diyerek ayıplamalarından korkuyorum. Yoksa, senin hatırını hoş ederdim" diyerek nefsine ağır geldiğini söyledi ve hastalığının git-gide ağırlaşması üzerine vefât etti.

Hazret-i Hadîce vâlidemizin vefâtı:

Resûlullah efendimizin dert ortağı, yirmidört senelik hayat arkadaşı olan mübârek hazret-i Hadîce vâlidemiz de, dert ve üzüntülerle geçen üç senelik muhâsaradan sonra, Hicret'ten üç sene önce, Ramazân ayının başında, 65 yaşında vefât etti. Fahr-i kâinat sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, hazret-i Hadîce vâlidemizi kendi mübârek elleriyle defneylediler. Onun ayrılığından, çok hüzünlendiler. Aynı sene içinde hazret-i Hadîce vâlidemizin ve amcası Ebû Tâlib'in vefâtı, Peygamber efendimizi üzüntüye boğmuştu. Bundan dolayı bu seneye Senet-ül-hüzn yâni hüzün senesi denildi.

Hazret-i Hadîce vâlidemizin vefâtı, sevgili Peygamberimizi sarsmış ve haddinden ziyâde üzmüştü. Çünkü en önce îmâna gelen ve Resûlullah efendimizi tasdik eden o idi. Ayrıca O'nun en büyük desteği ve tesellî vereni idi. Herkes düşman iken, o, bütün kalbini açmış ve Peygamberimizin muhabbetiyle dolmuş idi. Bütün malını, servetini nesi varsa İslâmiyet uğruna harcamış, sevgili Peygamberimizin hizmetini görmek için, gecesini gündüzüne katmıştı. Resûlullah'ı hiç bir zaman üzmemiş, aslâ hatırını kırmamıştı. Peygamber efendimiz, bunu zaman zaman anlatır, böylece mübârek hanımlarının fazîletlerini yâd ederlerdi. Bir gün Hazret-i Hadîce, Peygamberimiz dışardayken, O'nu aramak için çıkmıştı. Cebrâil aleyhisselâm insan kıyafetinde hazret-i Hadîce'ye göründü. Hazret-i Hadîce vâlidemiz, ona, Peygamber efendimizi sormak istediyse de, düşmanlardan olma ihtimâlini düşünerek geri döndü. Sevgili Peygamberimizi evde görünce, hâdiseyi anlattı. Fahr-i kâinat efendimiz buyurdu ki: "Senin gördüğün ve beni sormak istediğin o zâtın kim olduğunu biliyor musun? O, Cebrâil (aleyhisselâm) idi. Selâmını sana bildirmemi söyledi. Şunu da sana bildirmemi söyledi ki, Cennet'te senin için incilerden yapılmış bir binâ hazırlanmıştır. Tabii orada böyle üzüntülü, sıkıntılı, zahmetli ve külfetti şeyler bulunmayacaktır."

Eli boynuna yapıştı:

Sevgili Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem, insanların en bahtiyârlarından olan Eshâbına, bir benzeri daha bulunmayan sohbetler ederek, onların kalblerini nûrlandırırdı. Gelen âyet-i kerîmeleri izâh eder,

anlatılmayan, anlaşılmayan hiç bir şey bırakmazdı. Bu arada müşriklerin de îmâna gelmesi için, toplandıkları yerlere gider, bıkmadan ve yılmadan îmâna dâvet ederdi. Bu duruma, Ebû Cehl ile Velîd bin Mugîre çok kızar; "Bu gidişle Muhammed, herkesi kendi dînine çevirecek, putlarımıza tapan kimse bırakmayacak" derlerdi. Bir gün, bu işi bitirmenin tek çâresi, âlemlerin efendisi olan sevgili Peygamberimizi öldürmek olduğunda karar kıldılar. Ebû Cehl, Velîd bin Mugîre'yi ve Mahzûm oğullarından bir kaç delikanlıyı yanına alarak Beytullah'a geldi. O anda sevgili Peygamberimiz namaz kılıyordu. Ebû Cehl, eline aldığı bir taş ile hemen ileri atıldı. Habîb-i ekrem ve Nebiyy-i muhterem efendimize, taşı vurmak üzere elini kaldırdığı an, elleri havada hareketsiz kaldı. Hiç bir şey yapamadı ve şaşkına döndü. O hâli ile geldiği yere gitti. Müşriklerin yanına varınca, eli eski hâline döndü ve taş yere düştü. Aynı taşı Mahzûm oğullarından biri kapıp; "Göreceksiniz! O'nu ben öldüreceğim!.." diyerek, Peygamber efendimize doğru yürüdü. Yaklaşınca, bir anda gözü kör olup, etrâfı göremez oldu. Bunun üzerine, Mahzûm oğulları hep birlikte sevgili Peygamberimize doğru ilerlediler. Peygamber efendimize iyice yaklaştıkları an, onu göremez oldular. Fakat mübârek sesini işitiyorlardı. Sesin geldiği yere yürüdüklerinde, ses arkalarından, arkaya döndüklerinde ise, önceki yerden gelmeye başladı. Aynı hâle bir kaç defâ şâhid oldular. Sonunda şaşkına dönüp, Resûlullah efendimize hiç bir şey yapamadan orayı terkettiler. Bunun üzerine, Allahü teâlâ âyet-i kerîme gönderip, meâlen; "Onların önlerine sed çektik. Gözlerini perdeledik. Artık görmezler" buyurdu. (Yâsîn sûresi: 9)

Tâiflileri îmâna dâvet:

Müşrikler, sevgili Peygamberimizden pek çok mûcizeler gördükleri hâlde, inâdlarından îmân etmiyorlar, üstelik müslüman olan çocuklarına, kardeşlerine, akrabâ ve arkadaşlarına eziyet ve zulümden geri kalmıyorlardı. Onların gittikçe şiddetlenen bu zulüm ve işkencelerine, sevgili Peygamberimiz çok üzüldüler. Mekke yakınlarında bulunan Tâif'e giderek, halkını İslâm'a dâvet etmeyi düşündüler. Bu sebeple, yanlarına Zeyd bin Hârise'yi alıp Tâif'e vardılar. Tâif'in ileri gelenlerinden Amr'ın oğulları; Abd-i Yâlîl, Habîb ve Mes'ûd ile görüştüler. Onlara İslâm'ı anlatıp, Allahü teâlâya îmân etmelerini istediler. Onlar îmân etmedikleri

gibi, hakârette bulundular, üstelik; "Allahü teâlâ peygamber göndermek için, senden başka kimse bulamadı mı? Allahü teâlâ senden başkasını peygamber göndermeye âciz mi? Memleketimizden çık git de, nereye istersen oraya git!.. Senin kavmin, söylediklerini kabûl etmedi de onun için buraya geldin değil mi? Yemîn ederiz ki, biz de senden uzak duracağız. Hiç bir isteğini kabûl etmeyeceğiz" dediler.

Resûlullah efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem, onların yanından üzüntü ile ayrıldılar. Sekîf kabîlesini on gün veya bir ay İslâmiyete dâvet ettiler, fakat hiç biri îmân etmediği gibi, ayrıca alay ettiler, işkence yaptılar ve yuhaladılar. Çocukları ve gençleri, geçeceği yol kenarlarına dizerek taşa tuttular ve üzerine saldırttılar. Tâifli gençlerin attığı taşlara, hazret-i Zeyd, vücûdunu siper ederek Peygamberimize bir zarar gelmesini önlemeye çalışıyordu. Zeyd hazretleri, sevgili Peygamberimizin etrâfında dört dönüyor, taşların O'na değmemesi için çırpınıyordu. O'nun mübârek vücûduna bir zarar gelmesin diye kendisine gelen taşlara aldırmıyordu. Canını bu günlerde fedâ etmek için fırsat beklemiyor muydu? İşte, Âlemlerin efendisini taşlıyorlar, eziyet, işkence yaparak yurtlarından çıkarmaya çalışıyorlardı.

Hazret-i Zeyd, Peygamber efendimizi korumak için sağa-sola koşturdukça, taşlar; başına, vücûduna, ayaklarına birbiri peşinden değiyordu. Bu sebeple, hazret-i Zeyd'in her tarafı kan içinde kalmıştı. Sevgili Peygamberini korumak için varını yoğunu harcıyor, taş atan zâlimlere karşı âvâzı çıktığı kadar; "Yapmayın!.. Vurmayın!.. O âlemlerin efendisidir! Resûlullah'tır O!.. Benim vücûdumu parça parça yapın, fakat Peygamberime bir zarar gelmesin!" diye bağırıyordu. Zeyd bin Hârise'yi (radıyallahü anh) aşarak Resûlullah efendimize gelen taşlar, Efendimizin mübârek ayaklarını kan içinde bırakmıştı.

Sevgili Peygamberimiz, üzüntülü, yorgun ve yaralı bir hâlde, Utbe ve Şeybe ismindeki iki kardeşin bağına yaklaştılar. Orada, bütün mü'minlerin canlarını fedâ etmek istediği Resûlullah efendimiz, mübârek ayaklarından akan kanları sildiler. Abdest alıp, ağacın altında iki rekat namaz kıldılar. Sonra mübârek ellerini kaldırıp münâcâtta bulundular.

Bu hâli, bağ sâhipleri seyrediyordu. Resûlullah efendimizin başına gelenleri görmüşler, garibliğine şâhid olmuşlardı. Merhamet damarları harekete geldi. Addâs ismindeki köleleri ile üzüm gönderdiler. Sevgili Peygamberimiz, üzümü yerken Besmele çekti. Üzümü getiren köle hıristiyan idi. Besmeleyi işitince şaşırdı. "Yıllardır buralardayım, kimseden böyle bir söz duymadım. Bu nasıl kelâmdır?" diye sordu.

Resûlullah; “Sen neredensin?" buyurdu. Addâs; "Nineveliyim" dedi. Resûlullah; “Yûnus'un (aleyhisselâm) memleketinden imişsin" buyurdu. Addâs; "Sen Yûnus'u nerden tanıyorsun? Onu, buralarda kimse bilmez" dedi. Resûlullah; “O, benim kardeşimdir. O da, benim gibi peygamber idi" buyurdu.

Addâs; "Bu güzel yüzün, bu tatlı sözlerin sâhibi yalancı olamaz. Ben inandım ki, sen Allah'ın Resûlüsün" dedi. Müslüman oldu; "Yâ Resûllallah! Yıllardır bu zâlimlere, bu yalancılara kölelik ettim. Herkesin hakkını yiyorlar. Herkesi aldatıyorlar. Hiç iyi tarafları yok. Dünyâlık toplamak ve şehvetlerini tatmin için her alçaklığı göze alıyorlar. Onlardan nefret ediyorum. Sizinle birlikte gitmek, size hizmetle şereflenmek, câhillerin, ahmakların size yapacağı saygısızlıklara hedef olmak, mübârek vücûdunuzu korumak için fedâ olmak istiyorum" dedi.

Resûlullah efendimiz, tebessüm ederek; “Şimdi efendilerinin yanında kal! Az zaman sonra, adımı her yerde işitirsin. O zaman bana gel" buyurdu. Bir müddet istirâhat edip, Mekke'ye yürüdüler. Mekke'ye iki konaklık bir mesâfe kaldığında, bir bulutun kendilerini gölgelemekte olduğunu gördüler. Dikkatle baktıklarında. Cebrâil aleyhisselâm olduğunu anladılar. Bu hâdiseyi sevgili Peygamberimiz, Âişe-i Sıddîka vâlidemize (radıyallahü anhâ) anlatmışlardı.

"Sahîh-i Buhârî"de ve Ahmed bin Hanbel'in "Müsned’inde bildirildi ki: Bir gün Hazret-i Âişe vâlidemiz; "Yâ Resûlallah! Senin başından Uhud gününden daha ızdıraplı bir gün geçti mi?" diye sormuştu da, Resûlullah efendimiz şöyle cevap vermişti: “Vallahi senin kavminden öyle cefâ çektim ki, Uhud Gazâsı’nda bulunan kâfirlerden onu çekmedim. İbn-i Abd-i Yâlîl bin Abd-i Külâl'e nefsimi arz ettiğimde (yani nübüvvetimi bildirip onu dîne

dâvet ettiğimde) kabûl etmedi. Yanlarından öyle büyük bir ızdırapla ayrıldım ki, tâ Karn-ı Seâlib denilen yere varıncaya kadar kendime gelemedim. Orada başımı yukarı kaldırdım. Bir bulutun üzerime gölgesini saldığını gördüm. Baktım ki, bulutun içinde Cebrâil (aleyhisselâm) duruyor. Bana nidâ edip dedi ki: "Yâ Muhammed! Hak teâlâ hazretleri, kavminin senin hakkındaki sözlerini işitti. Seni korumak istemediklerine de vâkıf oldu. Sana, dağlara me'mûr olan şu meleği gönderdi ki, ne istersen ona emredersin." O melek de bana nidâ edip selam verdikten sonra; "Yâ Muhammed! Hak teâlâ hazretleri, Cibrîl'in dediği gibi, dağların meleği olan beni sana gönderdi ki, ne istersen bana emredesin. Emrine âmâdeyim. Eğer şu iki yalçın dağın (Kuaykıan Dağı ile Ebû Kubeys Dağı'nın) Mekkeliler üzerine kapanırcasına birbirine kavuşmasını (ve müşrikleri tamâmiyle ezmesini) istiyorsan, emret kavuşturayım!" dedi. Ben râzı olmadım ve dedim ki: "(Hayır! Ben âlemlere rahmet olarak gönderildim.) Allahü teâlânın bu müşriklerin sulbünden, yalnız cenâb-ı Hakk'a ibâdet eden ve Allahü telaya hiç bir şeyi ortak koşmayan bir nesil meydana çıkarması için duâ ederim."

Peygamber efendimiz Tâif'den Mekke'ye dönerken, Nahle mevkîinde birazcık istirâhat buyurdular. Bir ara namaza durmuşlardı. Nusaybin cinlerinden bir grup oradan geçerken, sevgili Peygamberimizin okuduğu Kur'ân-ı kerîm âyetlerini duyunca, durup dinlediler. Sonra Peygamber efendimizle görüşüp müslüman oldular. Peygamber efendimiz onlara; "Kavminize varınca, benim îmâna dâvetimi onlara da söyleyin. Onları da îmâna dâvet edin" buyurdu. O cinnîler, kavimlerine gidip bunu bildirince, işiten cinnîlerin hepsi îmân ettiler. Bu husûs, Kur'ân-ı kerîmde Cin sûresinde ve "Buhârî" ve "Müslim" adındaki meşhûr hadîs-i şerîf kitaplarında bildirilmektedir. Bu hâdiseden sonra Mekke'ye yürüdüler.

"Lâ ilâhe illallah" diyerek kurtulunuz...

Habîb-i ekrem ve Nebiyy-i muhterem efendimiz, Mut'im bin Adî'nin himâyesinde Mekke'ye geldi. İnsanları hak yola dâvet etmeye devam etti. Bu durum karşısında, müşrikler yine azıtıp eskisinden daha çok işkence ve zulüm yapmaya başladılar. Bunun üzerine cenâb-ı Hak, Peygamber

efendimize, Kâbe'yi ziyâret mevsiminde, ziyârete gelen Arab kabîleleriyle görüşüp, onları İslâm'a dâvet etmesini emreyledi. Sevgili Peygamberimiz, bu emir üzerine, Mekke civarında kurulan Zülmecâz, Ukâz ve Mecenne panayırlarına giderek, kabîleleri, Allahü teâlânın birliğine ve O'na ibâdet etmeye dâvet eder, kendisinin peygamber olduğunu kabûl etmelerini söylerdi. Kabûl ettikleri takdirde, cenâb-ı Hakk'ın, onlara Cennet'i vereceğini bildirirdi. Peygamber efendimizin, yalvarırcasına yaptığı bu dâvetlere, ne yazık ki, hiç birisi kulak asmaz, bâzıları kaba davranır, hakârette bulunur, bâzıları da suratını asıp kötü sözler sarf ederdi. Kureyş müşrikleri de O'nu tâkib ederek gittikleri kabîleleri ifsâd ederlerdi.

İmâm-ı Ahmed, Beyhekî, Taberânî ve İbn-i İshak'ın bildirdiklerine göre, Rebîa bin Abbad şöyle rivâyet etti. "Genç idim. Babamla beraber Minâ'ya gitmiştik. Resûl aleyhisselâm, Arab kabîlelerinin kondukları yere varır; "Ey filan oğulları! Taptığınız şu putları atarak, Allahü teâlâya hiç bir ortak koşmadan ibâdet etmenizi, bana inanıp beni tasdik etmenizi, Hak teâlâ tarafından gönderilmiş olduğum vazifeyi açıklayıp yerine getirinceye kadar beni korumanızı size emreden Allahü teâlânın resûlüyüm!..." buyururdu. Peşi sıra giden şaşı gözlü, örgülü saçlı bir adam da; "Ey filan oğulları! Bu sizi, putlarımız Lât ve Uzzâ'ya tapmaktan men edip, kendisinin uydurduğu bir dîne dâvet ediyor!.. Sakınınız!.. O'nu dinlemeyiniz ve O'na itâat etmeyiniz!.." diyordu. Ben babama; "Bu zâtı tâkib eden kimdir?" diye sordum. "Amcası Ebû Leheb'dir" dedi.

Taberânî, Târık bin Abdullah'dan şöyle rivâyet elti: "Resûl aleyhisselâmı Zülmecâz panayırında görmüştüm. İnsanların duyması için, yüksek sesle; "Ey insanlar! "Lâ ilâhe illallah (Allahü teâlâdan başka ilâh yoktur)" deyiniz de kurtulunuz" buyurarak sesleniyordu. O'nu tâkib eden bir kimse de eline geçirdiği taşları ayaklarına atarak; "Ey cemâat! İnanmayınız!.. O'ndan sakınınız! Çünkü O yalancıdır!.." diyordu. Öyle ki, değen taşlar mübârek ayaklarını kanatmıştı da, O hâlâ yılmadan, yorulmadan dâvetine devam ediyordu. "Bu genç kimdir?" diye sordular. Birisi; "Abdülmuttalîb oğullarından bir gençtir" cevâbını verdi. "Taş atan kim?" diye sorduklarında; "Amcası Ebû Leheb" dedi.

İmâm-ı Buhârî "Târih-ul-Kebîr"inde ve Taberânî "Mu'cem-ül-Kebîr'inde zikr etti: "Müdrik bin Münib, babasından, o da dedesinden nakletti ve dedi ki: "Babamla Minâ'ya gelip konaklamıştık. Bir toplulukla karşılaştık. Bir kimse onlara; "Ey insanlar! "Lâ ilâhe illallah" deyiniz de kurtulunuz" buyuruyordu. Etrâfındaki insanlardan bâzıları O'nun, o güzel yüzüne tükürüyor, bâzıları başına toprak saçıyor, bâzıları da küfredip çeşitli hakâretlerde bulunuyordu. Bu hâl öğleye kadar devam etti. Bu sırada bir kız çocuğu elinde su kabı ile oraya geldi. O'nu o hâlde görünce ağlamaya başladı. O kimse, su içtikten sonra kıza dönüp; "Ey kızım! Baban hakkında; tuzağa düşürülüp öldürülecek, zillete uğrayacak diye korkma!" buyurdu "Bu kimse ve o kız kimdir?" diye sorduk. "Bu, Abdülmuttalîb oğullarından Muhammed'dir, yanındaki de kızı Zeyneb'dir (radıyallahü anhâ)" dediler."

Sa'îd bin Yahyâ bin Sa'îd, "El-Emevî Megâzî'sinde babasından nakletti. O da Ebû Naîm'den, Abdurrahmân Âmirî'den, o da bir çok kimseden rivâyet etti. Dediler ki; sevgili Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem, bir gün Ukâz panayırına gitti. Benî Âmir kabîlesine varıp, onlara; "Ey Benî Âmir! Sizde, size sığınan kimselere himâye nasıldır?" diye sordular. Onlar da; "Bize hiç kimse laf atamaz, habersiz ateşimizden ısınamaz!.." dediler. Peygamber efendimiz; "Ben, Allahü teâlânın resûlüyüm. Yanınıza geldiğim zaman, Rabbimin, bana verdiği peygamberlik vazifesini insanlara ulaştırıncaya kadar beni korur musunuz?" buyurdu. Onlar; "Sen, Kureyş'ten kimlerdensin?" diye sordular. Efendimiz: "Abdülmuttalîb oğullarındanım" buyurunca, onlar; "Mâdem ki, Abdülmuttalîb oğullarındansın, niçin onlar seni korumuyorlar?" dediler. Resûlullah efendimiz de; "Beni yalanlayanların önde geleni onlar oldular" buyurdu. Benî Âmir topluluğu dediler ki: "Ey Muhammed! Biz seni ne reddederiz, ne de getirdiklerine îmân ederiz. Ancak, sen, peygamberlik vazifeni insanlara ulaştırıncaya kadar seni koruruz." Bunun üzerine Peygamber efendimiz, onların yanına oturdu.

O sırada Benî Âmir'in ileri gelenlerinden Beyhara bin Fâris, panayırda alış verişini bitirip yanlarına geldiğinde, oradakilere, Peygamber efendimizi göstererek; "Bu kimdir?" diye sordu. Onlar da; "Muhammed bin Abdullah'dır" dediler. Beyhara; "Sizin O'nunla ne işiniz var ki, yanınıza oturttunuz?" deyince; "Bize sığındı, Allah'ın resûlü olduğunu söylüyor ve

peygamberlik vazifesini insanlara tebliğ edinceye kadar, kendisini korumamızı istiyor" dediler. Bunun üzerine Beyhara, Peygamber efendimize dönüp; "Seni korumağa kalkmamız, bütün Arabların okuna göğsümüzü hedef tutmamız demektir" dedi ve kavmine de; "Yurtlarına, sizden daha kötü bir şeyle dönen bir kabîle yoktur. Demek siz, bütün Arablarla savaşacak, onların okuna vücûdunuzu hedef tutacaksınız ha!.. Eğer kavmi, O'nda bir hayır görseydi, önce kendileri korurdu. Siz, kavminin yalanlayıp yanlarından uzaklaştırdığı kimseyi barındırmaya, O'na yardım etmeye kalkıyorsunuz!.. Çok yanlış düşünüyorsunuz!..." dedi. Sonra sevgili Peygamberimize dönüp; "Derhal aramızdan ayrılıp kavmine dön!.. Yemîn ederim ki, kavmimin arasında olmasaydın, şimdi senin boynunu vururdum!.." demek bedbahtlığında bulundu. Bu sözler üzerine, Âlemlerin efendisi büyük bir üzüntü içerisinde devesine bindi. O küstah Beyhara, Resûlullah efendimizi devesinden düşürdü. Bu hâdiseyi gören Eshâb-ı kirâmdan (radıyallahü anhüm) Dabââ binti Âmir isminde bir hanım feryâd edip; "Allahü teâlânın Habîbine, şu yapılanı nasıl revâ görüyorsunuz? Benim hatırım için Resûlullah'ı bunların elinden kurtaracak yok mudur?" diyerek akrabâlarına seslendi. Amcaoğullarından üç kişi, hemen bahtsız Beyhara'nın üzerine yürüdü. Beyhara'nın kavminden iki kişi ona yardım etmek istediyse de, diğerleri Beyhara'yı ve yardımcılarını hırpalayıp dövdüler. Bu durumu tâkibeden sevgili Peygamberimiz, kendisi için dövüşen o üç kimse için; “Yâ Rabbî! Bu kimselere bereketini ihsân eyle"; Beyhara ve yardımcıları için de: “Yâ Rabbî! Bunları da rahmetinden uzaklaştır" diye duâ ettiler. Hayır duâ buyurduğu kimseler, müslüman olmakla şereflenirken, diğerleri de kâfir olarak can verdiler. Benî Âmir kabîlesi mensupları, memleketlerine döndüklerinde, kabîlelerindeki, semâvî kitapları okumuş yaşlı bir kimseye, Mekke'de başlarından geçenleri anlattılar. O kimse, Peygamber efendimizin ismini duyunca; "Ey Benî Âmir! Siz ne yaptınız? İsmâil oğullarından hiç biri şimdiye kadar yalan yere peygamberlik davasında bulunmamıştır. Muhakkak ki, O'nun söylediği doğru ve hak idi. Kaçırılan bu fırsatı artık telâfî etmek çok zordur!.." diyerek onları kınadı.

11. Bi'set Yılı

Peygamberliğinin onbirinci senesi idi. Panayırda, Kâbe'yi ziyâret için gelen Medîne halkından bir toplulukla karşılaştı. Onlara; “Sizler kimlersiniz?" diye sorunca, Medîneli ve Hazrec kabîlesinden olduklarını söylediler. Peygamberimizin dedesi Abdülmuttalib'in annesi Selmâ Hâtun da, Hazrec kabîlesinin Necrân oğulları koluna mensuptu. Peygamberimiz, Hazrecli bu altı kişi ile bir müddet oturup, onlara İbrâhim sûresinin 35-52. âyet-i kerîmelerini okudu ve İslâmiyeti anlattı. Bu dîne girmeleri için dâvette bulundu. Kabîlesinin büyüklerinden ve Medîne'de yaşayan yahudilerden, yakında bir peygamberin geleceğini duyan bu insanlar, Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem kendilerini dîne çağırınca, birbirlerine bakıştılar. Sonra; "Yahudilerin haber verdiği, işte bu peygamberdir!" diye aralarında konuştular.

Medîne'de öteden beri Evs ve Hazrec kabîleleri, yahudilere düşman idiler, fırsat buldukça birbirlerine saldırırlardı. Yahudilerden önce müslüman olup, İslâmiyetle şereflenirlerse, onlara gâlip geleceklerine ve Medîne'den çıkarılacaklarına inanıyorlardı. Bu sebeple hemen Resûlullah'ın huzûrunda Kelime-i şehâdet getirerek müslüman oldular. Peygamber efendimize de; "Yâ Resûlallah! Biz, kavmimizi, yahudilere karşı savaşır hâlde bırakmıştık. Ümîd edilir ki, Allahü teâlâ, onları da zât-ı âlinizin sayesinde îmân etmekle şereflendirir. Biz, döner dönmez onları ve kavmimizi senin peygamberliğini kabûl etmeye dâvet edeceğiz. Bu dinden kabûl ettiğimiz şeyleri onlara da anlatacağız. Eğer Allahü teâlâ onları bu din üzerinde toplayıp birleştirirse, senden daha azîz ve şerefli kimse olmaz!" dediler.

Bu altı kişi gerçekten inanmış, Allahü teâlânın Peygamberimize tebliğ ettiklerini kabûl ve tasdik etmişlerdi. Yurtlarına dönmek için, Peygamberimizden izin alıp ayrıldılar. Yeni müslüman olan bu altı kişi; Ukbe bin Âmir, Es'ad bin Zürâre, Avf bin Hâris, Râfi' bin Mâlik, Kutbe bin Âmir, Câbir bin Abdullah (radıyallahü anhüm) idiler.

Birinci Akabe bî'atı ve Medîne'de doğan güneş:

Bunlar Medîne'ye kavimlerinin yanına dönünce, hemen İslâmiyetten ve Peygamberimizden anlatmaya; halkı, İslâm dînine gimeleri için dâvete başladılar. Bunda o kadar ileri gittiler ki; Medîne'de, içinde Peygamberimizin ve İslâmiyetin konuşulmadığı bir ev kalmadı. Böylece İslâmiyet, Hazrec kabîlesi arasında yayıldığı gibi, Evs kabîlesinden bâzı kimseler de müslüman oldular.

Akabe'deki bu görüşmeden sonra, ertesi sene Es'ad bin Zürâre ve İslâmiyeti kabûl eden oniki arkadaşı, hac mevsiminde Mekke'ye geldiler. O sene, müşrikler, müslümanlara her senekinden daha fazla ezâ ve cefâda bulunuyorlardı. Resûlullah efendimizi devamlı tâkib ediyorlar, O'nunla konuşan herkese işkence yapıyorlardı. Bunu öğrenen Medîneliler. Peygamberimizle gece vakti Akabe'de görüşmek üzere söz aldılar. Gece olunca buluştular. Bağlılıklarını arzedip, bütün emir ve isteklerine teslim olacaklarına söz vererek, bî'at ettiler. Bu sözleşmede; "Allahü teâlâya ortak koşmayacaklarına, zinâ yapmayacaklarına, hırsızlık etmeyeceklerine, iftirâdan kaçınacaklarına, ayıplanmak ve rızık korkusuyla çocuklarını öldürmeyeceklerine" dâir taahhüdde bulundular. İkisi Evs kabîlesine, diğerleri de Hazrec kabîlesine mensup olan bu 12 kişinin reîsi Es'ad bin Zürâre (radıyallahü anh) idi. Sevgili Peygamberimiz, bu oniki kişiyi kabîlelerine temsilci yaptı. Bunlar, kabîlelerine İslâmiyeti anlatıp, onlar adına Resûlullah efendimize karşı kefil olacaklardı. Es'ad bin Zürâre (radıyallahü anh) da, hepsi adına temsilci tâyin edilmişti.

İlk Akabe bî'atında bulunanlar; Mâlik bin Neccâr oğullarından Es'ad bin Zürâre, Avf bin Hâris, Mu'âz bin Hâris, Züreyk bin Âmir oğullarından Râfi' bin Mâlik, Zekvân bin Abdikays, Ganm bin Avf oğullarından Ubâbe bin Samit, Gusayna oğullarından Yezîd bin Sa'lebe, Aclân bin Zeyd oğullarından Abbâs bin Ubâde, Harâm bin Ka'b oğullarından Ukbe bin Âmir, Sevâd bin Ganm oğullarından Kutbe bin Âmir, Abdüleşhel bin Cüşem oğullarından Ebü'l-Heysem Mâlik bin Teyyihân ve Amr bin Avf oğullarından Üveym bin Saîde idi.

Bu sözleşmeden sonra, Medîne'ye dönen hazret-i Es'ad ve arkadaşları, kabîlelerine gece-gündüz İslâmiyeti anlatarak hak dîne dâvet ettiler. Bu dâvet netîcesinde, İslâmiyet, Medîne'de sür'atle yayılmaya başladı. Öyle ki,

daha önce birbirlerine düşman olan Evs ve Hazrec kabîleleri bir araya gelmiş, İslâmiyeti daha iyi öğrenebilmek için Resûlullah efendimizden bir muallim istemişlerdi. Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem de, Kur'ân-ı kerîmi ve İslâmiyeti öğretmek için, Mekke'deki Eshâbından hazret-i Mus'ab bin Umeyr'i hoca olarak Medîne'ye gönderdi. Mus'ab (radıyallahü anh), hazret-i Es'ad'ın evinde kaldı. Onunla birlikte ev ev dolaşarak herkese İslâmiyeti duyurdular. Resûlullah'ın sevgisini ve O'nu, bütün düşmanlarından korumak için canla başla çalışacaklarına söz vermelerini istediler. Onları, Resûlullah ile yapılacak bî'ata hazırladılar.

Es'ad bin Zürâre hazretlerinin kabîle reîsi de Sa'd bin Mu'âz olup, onunla akrabâ idiler. O zaman Araplar arasında akrabâya karşı hakâretten kaçınmak âdet olduğu için, daha îmân etmemiş olan Sa'd bin Mu'âz, Es'ad bin Zürâre hazretlerinin evine gidip bu işi engellemeye çalışmadı. Kendisi bir kabîle reîsi olarak buna el koymak istemiyordu. Bu maksatla kabîlesinin ileri gelenlerinden Üseyd bin Hudayr'a; "Mahallemize git, gelen şu kişiyi gör, ne yapacaksan yap. Es'ad benim teyzemin oğlu olmasaydı, bunu sana havâle etmezdim" dedi. Bunun üzerine Üseyd bin Hudayr, mızrağını alıp, hazret-i Mus'ab bin Umeyr'in bulunduğu eve gitti. Oraya varınca hiddetle konuşmaya başladı. "Bize niçin geldiniz? İnsanları aldatıyorsunuz! Hayatınızdan olmak istemiyorsanız, buradan derhal ayrılın" dedi. Onun bu kızgın hâlini gören Mus'ab bin Umeyr (radıyallahü anh); "Hele biraz otur, sözümüzü dinle! Maksadımızı anla, beğenirsen kabûl edersin. Yoksa engel olursun..." diyerek, gâyet yumuşak ve nâzik cevap verdi. Üseyd sâkinleşip; "Doğru söyledin" dedi ve mızrağını yere saplayarak oturdu. Hazret-i Mus'ab'ın tatlı konuşması ile insanın kalbine işleyen sözlerini ve hoş sesiyle okuduğu Kur'ân-ı kerîm âyetlerini dinledi. Kendinden geçip; "Bu ne güzel şey!" diye söylendi. Sonra; "Bu dîne girmek için ne yapmak lâzımdır?" dedi. Anlattılar ve Üseyd bin Hudayr (radıyallahü anh) Kelime-i şehâdet söyleyerek müslüman oldu. Sevincinden yerinde duramayan hazret-i Üseyd; "Ben gidip size birini göndereyim. Eğer o müslüman olursa, Medîne'de onun kavminden îmân etmedik hiç kimse kalmaz..." diyerek sür'atle kalkıp gitti. Doğruca Sa'd bin Mu'âz'ın yanına vardı. Sa'd bin Mu'âz, onu görünce; "Yemîn ederim ki, Üseyd buradan gittiği yüzle gelmiyor" dedi. Sonra da; "Ne yaptın yâ Üseyd?" diye sordu. Hazret-i Üseyd bin Hudayr, Sa'd bin Mu'âz'ın müslüman olmasını çok arzu

ettiğinden; "O kişiyle (Mus'ab bin Ümeyr ile) konuştum, onların bir fenâlığını görmedim. Yalnız; duyduk ki, Benî Hârise oğulları, teyzeoğlun Es'ad'ın böyle bir kimseyi evinde barındırmasından kuşkulanarak, onu öldürmek için harekete geçmişler" dedi. Bu sözler, Sa'd bin Mu'âz'a çok dokundu. Çünkü bir kaç sene önce yapılan bir savaşta, Benî Hârise oğullarını yenip, Hayber'e sığınmaya mecbûr etmişlerdi. Bir sene sonrada affedip, memleketlerine dönmelerine izin vermişlerdi. Buna rağmen onların böyle bir tavır takınmaları düşüncesi, Sa'd bin Mu'âz'ı çok kızdırmıştı. Halbuki, aslında böyle bir durum yoktu. Üseyd bin Hudayr, bu hîleye başvurarak, Sa'd bin Mu'âz'ın teyzesine ve oğlu Es'ad bin Zürâre'ye dolayısıyla Mus'ab bin Umeyr'e zarar vermesini önlemek istemişti. Böylece, onların tarafına geçmesine ve nihâyet müslüman olmasına zemin hazırladı. Sa'd bin Mu'âz, Üseyd bin Hudayr'ın (radıyallahü anh) bu sözleri üzerine yerinden fırlayıp, hazret-i Es'ad bin Zürâre'nin yanına gitti. Oraya varınca, Es'ad ile Mus'ab bin Umeyr'in (radıyallahü anhüm) son derece huzûr ve sükûn içerisinde oturup, sohbet ettiklerini gördü. Yanlarına yaklaşıp; "Ey Es'ad! Aramızda akrabâlık olmasaydı, sen bunları yapamazdın!..." dedi. Bu sözlere, hazret-i Mus'ab bin Umeyr cevap vererek; "Ey Sa'd! Biraz dur, otur ve bizi dinle; anla, sözlerimiz hoşuna giderse ne âlâ, yok beğenmezsen, bunu sana teklif etmeyiz. Sen de kalkıp gidersin!" dedi. Sa'd bin Mu'âz, bu mülayim ve tatlı sözler karşısında sâkinleşip, bir kenara oturdu ve onları dinlemeye başladı.

Mus'ab bin Umeyr hazretleri, Sa'd bin Mu'az'a önce İslâmiyeti anlattı. İslâmiyetin esaslarını açıkladı. Sonra tatlı ve güzel sesiyle Kur'ân-ı kerîmden bir miktar okudu. Okudukça, Sa'd bin Mu'âz'ın hâli değişiyor, kendinden geçiyordu. Kur'ân-ı kerîmin eşsiz belâgatı karşısında kalbi yumuşadı ve büyük bir tesir altında kaldı. Kendini tutamayıp; "Siz bu dîne girmek için ne yapıyorsunuz?" dedi. Mus'ab bin Umeyr (radıyallahü anh), hemen Kelime-i şehâdeti öğretti. O da; "Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh" diyerek müslüman oldu. Sa'd bin Mu'âz (radıyallahü anh) müslüman olmaktan duyduğu huzûr ve sevinçden yerinde duramıyordu. Derhal evine gidip, öğrendiği gibi gusül abdesti aldı. Sonra kavminin toplanmasını istedi. Üseyd bin Hudayr'ı yanına alıp, halkın bulunduğu yere vardı. Abdüleşhel oğullarına hitâben; "Ey Abdüleşhel oğulları! Siz beni nasıl tanırsınız?" dedi. Onlar hep bir ağızdan; "Sen bizim

reîsimiz ve büyüğümüzsün, biz sana tâbiyiz!" diye cevap verdiler. Sa’d bin Mu’âz, onların bu sözleri üzerine; "O hâlde hepinize haber veriyorum. Ben müslüman olmakla şereflendim. Sizin de Allahü teâlâya ve O'nun Resûlüne îmân etmenizi istiyorum. Eğer îmân etmezseniz, sizin hiç birinizle konuşup görüşmeyeceğim!..." dedi.

Abdüleşhel oğulları, reîsleri Sa’d bin Mu’âz'ın müslüman olduğunu ve kendilerini de İslâm'a dâvet ettiğini duyar duymaz, hep birlikte müslüman oldular. O gün akşama kadar Medîne semâlarını Kelime-i şehâdet ve tekbir sedâlarıyla çınlattılar. Bu hâdiseden kısa bir müddet sonra, bütün Medîne halkı, Evs ve Hazrec kabîleleri İslâmiyeti kabûl ettiler. Her ev İslâm nûruyla aydınlandı. Sa’d bin Mu’âz ve Üseyd bin Hudayr radıyallahü anhüm, kabîlelerine âit bütün putları kırdılar. Bu durum sevgili Peygamberimize sallallahü aleyhi ve sellem bildirilince, çok memnun oldular. Mekkeli müslümanlar sevinç içinde idiler. Bu sebeple o seneye (m. 621) senet-üs-sürûr (sevinç yılı) denildi.

12. Bi'set Yılı

Mîrâc:

Mekkeli müşrikler, Müslümanların devamlı peşlerinde geziyor, Kâbe'yi ziyârete gelen insanların müslüman olmasını engelledikleri gibi, Habîb-i ekrem efendimize zulüm etmekten geri durmuyorlardı. Artık Resûlullah efendimiz için gidilecek bir yer yoktu. Her taraf düşman idi. O gece doğruca amcası Ebû Tâlib'in kızı Ümm-i Hânî'nin, Ebû Tâlib mahallesinde bulunan evine geldi. Ümm-i Hânî, o zaman îmân etmemişti. "Kimdir o" deyince, Resûlullah efendimiz; "Amcan oğlu Muhammed'im. Kabûl edersen, misâfir geldim" buyurdu.

Ümm-i Hânî; "Senin gibi doğru sözlü, emîn, asîl, şerefli misâfire can fedâ olsun. Yalnız, teşrîfinizi önceden bildirseydiniz, bir şeyler hazırlardım. Şimdi yedirecek bir şeyim yok" dedi.

Resûlullah efendimiz; "Yiyecek, içecek istemem. Hiç biri gözümde yok. Rabbime ibâdet etmek, yalvarmak için bir yer bana yetişir" buyurdu.

Ümm-i Hânî, sevgili Peygamberimizi içeri alıp; bir hasır, leğen ve ibrik verdi. Gelen misâfire ikrâm etmek, onu düşmandan korumak, Araplar için en şerefli vazife sayılırdı. Bir evdeki misâfire zarar gelmesi, ev sâhibi için büyük yüz karası olurdu. Ümm-i Hânî; "Bunun Mekke'de düşmanları çok. Hattâ öldürmek isteyenler var. Şerefimi korumak için, sabaha kadar O'nu gözeteyim" diye düşündü. Babasının kılıcını alıp, evin etrâfında dolaşmağa başladı.

Ol hümâyûn-baht u ol kadri yüce,

Ümm-i Hânî hânesindeydi gece.

Resûlullah, o gün çok incinmişti. Abdest alıp, Rabbine yalvarmağa, af dilemeğe, kulların îmâna gelip, saâdete kavuşmaları için duâya başladı. Çok

yorgun, aç ve üzüntülü idi. Hasır üzerine uzanıp uyuyuverdi.

O anda Allahü teâlâ, Cebrâil aleyhisselâma; "Sevgili peygamberimi çok üzdüm. Mübârek bedenini, nâzik kalbini çok incittim. Bu hâlde, yine bana yalvarıyor. Benden başka hiç bir şey düşünmüyor.Git, Habîbimi getir! Cennet'imi, Cehennem'imi göster. O'na ve O'nu sevenlere hazırladığım nîmetleri görsün. O'na inanmıyanlara, sözleri, yazıları ve hareketleri ile O'nu incitenlere hazırladığım azâbları görsün. O'nu ben tesellî edeceğim. O'nun nâzik kalbinin yaralarını ben saracağım" buyurdu.

Cebrâil aleyhisselâm, Resûlullah'ın yanına gelince, O'nu mışıl mışıl uyur buldu. Uyandırmağa kıyamadı. İnsan şeklinde idi. Mübârek ayağının altını öptü. Kalbi, kanı olmadığı için, soğuk dudakları Resûlullahı uyandırdı. Cebrâil aleyhisselâmı hemen tanıdı ve; "Ey Cebrâil kardeşim! Böyle vakitsiz niçin geldin. Yoksa bir hatâ mı ettim. Rabbimi gücendirdim mi? Bana acı haber mi getirdin?" buyurdu ve Rabbinin darılacağından çok korktu.

Cebrâil aleyhisselâm; "Ey bütün yaratılmışların en üstünü! Ey Yaratanın sevgilisi, ey peygamberlerin efendisi, iyilikler menbaı, üstünlükler kaynağı olan şerefli ve büyük Peygamber! Rabbin sana selâm ediyor ve seni kendisine çağırıyor. Lütfen kalk gidelim" dedi.

Sevgili Peygamberimiz abdest aldılar. Cebrâil aleyhisselâm, Resûlullah efendimizin mübârek başına nûrdan bir imâme koydu, üzerine nûrdan bir elbise giydirdi, mübârek beline yâkuttan bir kemer taktı. Mübârek eline dörtyüz inci ile süslü zümrütten bir asâ verdi. Her inci, Zühre yıldızı gibi parlardı. Mübârek ayağına yeşil zümrütten nâlin giydirdi. Sonra el ele tutuşup Kâbe'ye geldiler. Burada Cebrâil aleyhisselâm, sevgili Peygamberimizin mübârek göğsünü yardı. Kalbini çıkardı. Zemzem suyu ile yıkadı. Sonra hikmet ve îmân dolu bir tas getirip içine boşalttı ve göğsünü kapattı.

Sonra Cebrâil aleyhisselâm, Cennet'ten getirdiği Burak adındaki beyaz hayvanı işâret ederek; "Yâ Resûlallah! Buna bin! Bütün melekler yolunu bekliyorlar" dedi. Bu sırada Peygamber efendimize bir hüzün çöktü ve

tefekküre daldı. O anda Allahü teâlâ, Cebrâil aleyhisselâma; "Ey Cebrâil! Suâl eyle! Habîbim niçin mahzûn duruyor?" Suâl edince, Efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem cevap buyurdular ki: “Ben bu kadar izzet ve ikrâm gördüm. Hatırıma geldi ki, kıyâmet günü zayıf olan ümmetimin hâli nasıl olur? Ellibin yıl, Arasat meydanında yayan olarak bunca günâhlarını nasıl çekerler ve otuzbin yıllık yol olan sıratı nasıl geçerler?" Fermân-ı ilâhî geldi ki: "Ey Habîbim! Hatırını hoş tut. Senin ümmetine ellibin yıllık vakti bir an gibi ederim. Üzülme" buyurdu.

Peygamber efendimiz, Burak'a bindi. Burak çok hızlı gidiyor, bir adımda gözün gördüğü yerin ötesine ulaşıyordu. Yolculuk esnâsında Cebrâil aleyhisselâm sevgili Peygamberimize bâzı konak yerlerinde inip namaz kılmasını söyledi. Âlemlerin efendisi bunun üzerine tam üç defâ inerek namaz kıldı. Cebrâil aleyhisselâm da namaz kıldığı yerleri bilip bilmediğini sordu. Cevabını kendisi vererek; ilk indiği yerin Medîne olduğunu ve bu şehre hicret edeceğini haber verdi. Öteki yerlerin de sıra ile Hazret-i Mûsâ'nın Allahü teâlâ ile cihetsiz ve bilinmeyen bir şekilde konuştuğu Tûr-i Sînâ olduğunu, son olarak da Îsâ aleyhisselâmın doğduğu Beyt-i Lahm'da namaz kıldığını haber verdi. Sonra Kudüs'deki Mescid-i Aksâ'ya geldiler.

Mescid-i Aksâ'da, Cebrâil aleyhisselâm bir kayayı parmağı ile delerek Burak'ı bağladı. Geçmiş peygamberlerden bâzısının rûhları insan şeklinde toplanmışlardı. Cemâatle namaz için; Âdem, Nûh ve İbrâhim peygamberlere aleyhimüsselâm imâm olmaları sıra ile söylendi, özür dileyerek kabûl etmediler. Cebrâil; "Sen varken başkası imâm olamaz" diyerek Habîbullah'ı ileri sürdü.

Peygamber efendimiz, peygamberlere imâm olup, iki rekat namaz kıldırdılar. Bundan sonra olan hâdiseyi şöyle naklettiler: “Cebrâil (aleyhisselâm) bana bir kap Cennet şarâbı, bir kap da süt getirdi. Sütü aldım. Cebrâil (aleyhisselâm) bana, fıtratı seçtin (iki cihân saâdetini seçtin) dedi. Daha sonra iki bardak daha sundular. Biri su, biri bal, ikisinden de içtim. Cebrâil; “Bal, ümmetinin kıyâmete kadar devam edeceğine, su da, ümmetinin günâhlarından temizlenmesine işarettir" dedi. Sonra beraberce göğe yükseldik. Cebrâil (aleyhisselâm) kapıyı çaldı. “Sen kimsin?" dediler. “Ben Cebrâil'im", “Peki yanındaki kim?" “O da Muhammed'dir

(aleyhisselâm) " “O'na (göğe çıkmak için vahiy ve Mîrâc dâveti) gönderildi mi?" “Evet, gönderildi" dedi. “Merhabâ gelen zâta! Bu gelen kişi ne güzel yolcu?" dediler ve hemen kapı açıldı ve kendimi Âdem'in (aleyhisselâm) karşısında buldum. Bana “Merhabâ" dedi ve duâ etti...

Burada çok melekler gördüm. Hepsi kıyamda huşû ve hudû ile durmuşlar “Subbûhün kuddûsün rabb-ül-melâiketi ver-ruh" zikriyle meşgûldüler. Cebrâil'e sordum; “Bu meleklerin ibâdeti bu mudur?" “Evet. Bunlar yaratılalıdan beri, tâ kıyâmete kadar kıyam üzere olurlar. Hak teâlâdan dile ki, bu ibâdeti ümmetine nasîb etsin" dedi. Hak teâlâdan diledim. Duâmı kabûl etti. Namazda olan kıyam odur.

(Orada) bir cemâate uğradım. Melekler, onların başlarını ezerler, tekrar eski hâlini alır. Yine döverler, yine eskisi gibi olurdu. “Bunlar kimlerdir?" dedim. “Cumâ'yı ve cemâati terk edenlerdir. Rükû ve secdeleri tamam yapmayanlardır" dedi.

Bir cemâat gördüm. Aç ve çıplak idiler. Zebânîler onları Cehennem’de otlamağa sürerlerdi. “Bunlar kimlerdir?" dedim. “Fakirlere merhamet etmiyenler ve zekât vermiyenlerdir" dedi.

Bir cemâate uğradım. Önlerine nefis yemekler koymuşlar. Bir yanda da leş duruyor. O nefis yemekleri bırakmış, leşi yerlerdi. “Bunlar kimlerdir?" dedim. “Bunlar, helâli terk edip, harama meyleden erkek ve kadınlardır. Helâl malları varken, haram yiyen kimselerdir" dedi.

Arkasındaki yükün çokluğundan, harekete mecâli kalmamış olan bir (takım) kimseler gördüm. O hâliyle halka seslenip, üzerine biraz daha yük koymalarını istiyorlardı. “Bunlar kimlerdir?" dedim. “Bu kimseler, emânete hıyânet edenlerdir. İnsanların hakkını almış iken, yine zulmederler" dedi.

Kendi etlerini kesip yiyen bir grup insana uğradık. “Bunlar kimlerdir?" dedim. Cebrâil (aleyhisselâm); “Bunlar gıybet edenler ve söz taşıyanlardır" dedi.

Yüzleri siyah, gözleri gök, üst dudakları alınlarına erişmiş, alt dudakları ayaklarına sarkmış, ağızlarından kan ve irin akmakta olan bir grup insan

gördüm. Onlara, ateşten kadehlerle Cehennem'den akan zehirli kan ve irin içirirler, onlar merkepler gibi bağırırlar idi. "Bunlar kimlerdir?" dedim. "Bunlar içki içenlerdir" dedi.

Bir grup insanlara rastladık, dilleri kafalarından çekilmiş, şekilleri değiştirilip hınzır (domuz) sûretine tebdil olmuş olarak azâb olunurlar. Cebrâil (aleyhisselâm); "Bunlar yalan yere şâhidlik yapanlardır" dedi.

Başka bir kavme rastladık. Karınları şişmiş ve aşağı sarkmış, renkleri gök olmuş, el ve ayakları bağlanmış, yerlerinden kalkamazlar. Cibrîl'e bunları sordum. "Bunlar fâiz yiyenlerdir" dedi.

Bir kısım kadınlara rastladık. Yüzleri siyah, gözleri gök. Ateşten elbise giydirmişler. Melekler onlara ateşten gürzlerle vururlar. Onlar köpek ve hınzırlar gibi bağrışırlar. "Bunlar kimlerdir?" dedim. Cibrîl; "Bunlar zinâ edenler ve kocalarını inciten kadınlardır" dedi.

Bir cemâat gördüm. Çok kalabalık idi. Cehennem vâdilerinde haps edilmişlerdi. Ateş, onları yakar, tekrar dirilirler, tekrar yakardı. "Bunlar kimlerdir?" dedim. "Bunlar babalarına âsî olanlardır" dedi.

Bir cemâate uğradım. Ekin ekerler ve bir anda yetişip başak verir. "Bunlar kimlerdir?" dedim. Cebrâil; "Allahü teâlâ için ibâdet edenlerdir" dedi.

Bir deryâya vardım. Bu deryânın acâib hâlini anlatmak mümkün değildir. Sütten beyaz olup dağlar gibi dalgaları vardı. "Bu deryâ nedir?" dedim. "Bu deryânın adı Hayat Denizi'dir. Hak teâlâ ölüleri dirilteceği zaman, bu deryâdan yağmur yağdırır. Çürümüş, dağılmış bedenler dirilip, ot biter gibi mezârdan kalkarlar" dedi...

Sonra ikinci kat göğe çıktık. Cebrâil (aleyhisselâm) yine kapıyı çaldı. Denildi ki: "Sen kimsin?" "Ben Cebrâil'im", "Peki yanındaki kim?" "O da Muhammed aleyhisselâmdır." "O'na vahy ve Mîrâc dâveti gönderildi mi?" "Evet geldi" dedi. "Merhabâ gelen zâta. Bu gelen kişi ne güzel yolcu" denildi ve hemen kapı açıldı. Kendimi teyze çocukları Îsâ ile Yahyâ bin Zekeriyyâ'nın aleyhimesselâm yanında buldum. Bana; "Merhabâ" dediler. Ve duâda bulundular...

Meleklerden bir cemâate rastladım. Saf bağlayıp durmuşlar, cümlesi rükûda idi. Kendilerine mahsus bir tesbîhleri vardı. Devamlı olarak rükûda dururlar, başlarını kaldırıp, yukarı bakmazlar. Cebrâil (aleyhisselâm); “Bu meleklerin ibâdeti böyledir. Hak teâlâdan iste de ümmetine nasîb olsun" dedi. Duâ ettim. Kabûl buyurup, namazda rükûu ihsân eyledi.

Sonra üçüncü kat göğe çıktık. Aynı suâl ve cevaptan sonra, kapı açıldı ve kendimi Yûsuf'un (aleyhisselâm) yanında buldum. Baktım ki kendisine güzelliğin yarısı verilmiş. Bana, “Merhabâ" dedi ve duâ etti...

Çok melekler gördüm. Saf hâlinde, cümlesi secdede idiler. Yaratılalıdan beri secdede olup, kendilerine mahsus tesbîh ile tesbîh ederler. Cebrâil (aleyhisselâm); “Bu meleklerin ibâdeti böyledir. Allahü teâlâdan iste ki, bu ameli ümmetine müyesser eylesin" dedi. Hak teâlâdan diledim. Kabûl edip namazda size nasîb eyledi.

Dördüncü kat göğe eriştim. Saf gümüşten yapılmış, nûrdan bir kapısı var. Nûrdan bir kilit vurmuşlar. Kilidin üzerinde, “Lâ ilâhe illallah Muhammedün resûlullah" yazılı idi. Aynı suâl ve cevaptan sonra kendimi, İdrîs'in (aleyhisselâm) yanında buldum. Bana “Merhabâ" dedi ve duâda bulundu. Allahü teâlâ, onun hakkında (mealen); “Biz onu yüksek bir mekâna ref’ettik" buyurmuştur. (Meryem sûresi: 57)

Bir melek gördüm. Bir kürsî üzerine oturmuş, gamlı ve üzüntülü idi. Etrâfında o kadar çok melek vardı ki, sayısını ancak cenâb-ı Hak bilir. Sağında nûranî melekler gördüm. Yeşiller giymişler, çok güzel kokuları var. Her birinin güzelliğinden yüzlerine bakılmaz. Sol tarafında ağızlarında ateşler saçan melekler vardı. Önlerinde ateşten mızrak ve kamçılar var. Öyle gözleri var ki, bakmağa tâkât getirilmez. Taht üzerinde oturan meleğin, başından ayağına kadar gözleri var. Dâimâ önündeki deftere bakar, bir an gözünü ondan ayırmazdı. Önünde bir ağaç vardı. Her yaprağında bir kişinin ismi yazılmıştı. Önünde leğen gibi bir şey vardı. Kâh sağ eliyle ondan bir şey alıp sağındaki nûranî meleklere teslim eder, kâh sol eliyle bir şey alıp solundaki zulmânî meleklere verirdi. (Bu) meleğe nazar edince, kalbime bir korku geldi. Cebrâil'e; “Bu melek kimdir?" dedim. “Azrâil'dir. Bunun yüzünü görmeğe kimsenin tâkâti yetmez" dedi. Yanına varıp; “Ey

Azrâil! Bu, âhır zaman peygamberidir ve Allahü teâlânın habîbî, sevgilisidir" dedi. Azrâil (aleyhisselâm) başını kaldırıp tebessüm etti. Kalkıp bana tâzim etti; “Merhabâ! Hak teâlâ senden daha şerefli bir kimse yaratmadı. Ümmetin de, cümle ümmetlerden üstündür. Ben senin ümmetine, baba ve analarından daha çok acırım" dedi. “Senden bir ricâm vardır. Ümmetim zayıftır. Onlara yumuşak davranasın. Rûhlarını rıfk ile alasın" dedim. “Seni en son peygamber olarak gönderen ve kendine habîb kılan Allahü teâlânın hakkı için, Allahü teâlâ gece ve gündüzde yetmiş kere; “Ümmet-i Muhammed'in rûhlarını yumuşaklıkla ve kolaylıkla al ve işlerini lütf ile gör" diye emreder. Bunun için ben de senin ümmetine, ana ve babalarından daha ziyâde şefkât ederim" dedi.

Sonra beşinci kat göğe çıktık, orada Hârûn'la (aleyhisselâm) karşılaştık. Bana “Merhabâ" dedi ve hayır duâda bulundu.

Beşinci kat gök meleklerinin ibâdetlerini gördüm. Cümlesi ayakta duruyor ve ayaklarının parmaklarına nazar ediyor, aslâ başka yere bakmıyor, yüksek sesle tesbîh ediyorlardı. Cebrâil'den (aleyhisselâm); “Bu meleklerin ibâdeti böyle midir?" diye sordum. “Evet, Hak teâlâdan dile de, bu ibâdeti ümmetine nasîb eylesin" dedi. Duâ ettim. Cenâb-ı Hak ihsân etti.

Sonra altıncı kat göğe çıktık. Orada Mûsâ (aleyhisselâm) ile karşılaştık. Bana “Merhabâ" dedi ve hayır duâda bulundu.

Sonra yedinci kat göğe yükseldik, aynı soru-cevaptan sonra İbrâhim'i (aleyhisselâm) Beyt-i Ma’mûr'a arkasını dayamış olarak buldum. O Beyt-i Ma'mûr ki, her gün oraya yetmişbin melek giriyor (bir daha sıraları gelmiyor) İbrâhim'e (aleyhisselâm) selâm verdim. Selâmımı aldı. “Merhabâ sâlih peygamber, sâlih oğul" dedi. (Sonra;) “Yâ Muhammed! Cennet’in yeri gâyet latîf ve toprağı temizdir. Ümmetine söyle, oraya çok ağaç diksinler" dedi. “Cennet’e ağaç nasıl dikilir?" dedim. “Lâ havle velâ kuvvete illâ billah" (Bir rivâyette ise); “Sübhânellahi velhamdülillahi ve lâ ilâhe illullahü vallahü ekber" tesbîhini okuyarak" dedi. (Cebrâil aleyhisselâm) sonra beni, Sidret-ül-müntehâya götürdü. Sanki onun yaprakları fil kulakları gibi, meyveleri de kuleler gibi idi. O, Allahü teâlânın emirlerinden herhangi birisiyle karşılaştığında, öylesine değişiyordu ve güzelleşiyordu ki, Allahü

teâlânın yaratmış olduğu mahlûkâtından, hiç kimse onun güzelliğini anlatamaz.

Cebrâil (aleyhisselâm), Sidret-ül-müntehânın ilerisine iletti ve bana veda eyledi. Dedim ki: “Ey Cebrâil! Beni yalnız mı bırakıyorsun?" Cebrâil (aleyhisselâm) ızdırâba düştü. Hak teâlânın heybetinden titremeğe başladı ve; “Yâ Muhammed! Eğer bir adım (daha) atarsam, Allahü teâlânın âzametinden helâk olurum. Bütün vücûdum yanar, yok olur" dedi."

Âlemlerin efendisi, buraya kadar Cebrâil aleyhisselâm ile gelmişti. Cebrâil aleyhisselâm, burada kendisini, yaratılmış olduğu sûret üzere altıyüz kanadını açmış, her bir kanadından inciler, yâkutlar saçılır bir hâlde Resûlullah'a gösterdi. Sonra ziyâsı güneşten daha parlak, Refref adında yeşil bir Cennet yaygısı geldi. Durmadan Allahü teâlânın zikriyle meşgûl oluyor, bulunduğu âlemi tesbîh sadâsı dolduruyordu.

Peygamber efendimize selâm verdi. Resûlullah efendimiz Refref'in üzerine oturdu. Bir anda çok yükseklere çıktılar, hicâb denilen yetmişbin perdeden geçtiler. Her hicâb arası çok uzak idi. Her perdede vazifeli melekler vardı. Refref, Peygamber efendimizi birer birer o perdelerden geçirdi. Böylece; kürsî, arş ve rûh âlemlerini aştılar.

Habîb-i ekrem ve Nebiyy-i muhterem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, her bir perdeden geçerken; “Korkma yâ Muhammed! Yaklaş, yaklaş!" diye emredildiğini duyuyordu, öyle yakın oldu ki, Kâbe-kavseyn makâmına erişti. Bilinmeyen, anlaşılamayan, anlatılamayan şekilde, Allahü teâlânın dilediği yüksekliklere ulaştı. Mekânsız, zamansız, cihetsiz, sıfatsız olarak rü'yet hâsıl oldu yâni Allahü teâlâyı gördü. Gözsüz, kulaksız, vâsıtasız, ortamsız olarak Rabbi ile konuştu. Hiç bir mahlûkun bilemiyeceği, anlıyamıyacağı nîmetlere kavuştu.

İmâm-ı Rabbânî hazretleri "Mektûbât'ında buyuruyor ki: "O Server aleyhisselâtü vesselâm, mîrâc gecesinde, Rabbini dünyâda görmedi. Âhırette gördü. Çünkü, Resûl aleyhisselâm o gece, zaman ve mekân çevresinden dışarı çıktı. Ezelî ve ebedî bir ân buldu. Başlangıcı ve sonu, bir nokta olarak gördü. Cennet’e gideceklerin, binlerce sene sonra, Cennet’e

gidişlerini ve Cennet'te oluşlarını o gece gördü. İşte o makâmdaki görmek, dünyâda görmek değildir. Âhıret görmesi ile görmektir."

Peygamber efendimize; "Rabbini senâ eyle!" buyrulduğunda, O hemen; "Ettehiyyâtü lillahi vessalevâtü vettayyibât" (yani, bütün lisânlar ile olan medhler, övgüler ve senâlar, beden ile olan hizmetler ve tâatler, mal ile olan iyilikler ve ihsânlar Allahü teâlâ için olsun) dedi. Önce Allahü teâlâ, Habîbine gözsüz, kulaksız, vâsıtasız, mekânsız olarak; "Esselâmü aleyke eyyühennebiyyü ve rahmetmetullahi ve berekâtüh. (Ey Resûlüm! Selâmım, bereketim ve rahmetim senin üzerine olsun)" buyurarak, selâm verdi. Peygamber efendimiz; Esselâmü aleynâ ve alâ ibâdillâhissâlihîn (Ya Rabbî! Bize ve sâlih kullarına selâm olsun)" diye cevap verdiler. Bunu işiten melekler hep bir ağızdan; "Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh (Gözümle görmüş gibi bilir ve inanırım ki, Allahü teâlâdan başka ilâh yoktur. Muhammed aleyhisselâm O'nun kulu ve resûlüdür)" dediler.

Peygamber efendimiz; "Esselâmü aleynâ…" deyince Allahû teâlâ; "Ey Habîbim! Burada ikimizden başka kimse yoktur. Niçin aleynâ (bize) dedin?" buyurdu. Resûlullah efendimiz; "Yâ ilâhî! Ümmetimin bedenleri gerçi benimle değildir. Lâkin rûhları benimledir. Nazar-ı inâyetim ve kemâl-i himmetim onlardan uzak değildir. Bana selâm verdin, beni cümle kötülüklerden uzak eyledin. Âhır zaman fitnesine uğramış, o fakir, dertli ümmetimi, bu büyük ikrâm ve ihsânlardan nasıl mahrûm edeyim? Böyle nîmetten onları nasıl nasîbsiz kılayım?" diye cevap verdi.

Allahü teâlâ buyurdu ki: "Ey Habîbim! Bu gece benim misâfirimsin. Dile benden ne istersin?" Resûlullah efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem; "Ümmetimi isterim (Yâ Rabbî)" dedi.

Rivâyete göre bu şekilde Hak teâlâ, bu suâli yediyüz defâ tekrarladı. Resûlullah efendimiz hepsinde; "Ümmetimi isterim" diye cevap verdi. Allahü teâlâ; "Hep ümmetini istersin" buyurunca, O; "Ey Rabbim! Dileyen benim, veren sensin. Cümle ümmetimi bana bağışla" diye taleb etti. Cenâb-ı Hak; "Eğer ümmetinin hepsini bu gece sana bağışlarsam, benim rahmetim ve senin izzetin zâhir olmaz. Bir kısmını bu gece sana bağışladım. İki

kısmını te’hir ettim. Kıyâmet günü sen dileyesin, ben bağışlıyayım. Tâ ki, benim rahmetim ve senin izzetin (şerefin) belli olsun" buyurdu.

Sevgili Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem bir hadîs-i şerîflerinde buyurdular ki: “O gece (Mîrâc gecesi), Allahü teâlâdan cümle ümmetimin hesâbını bana ısmarlamasını istedim. Hak teâlâ buyurdu ki: “Yâ Muhammed! Bundan murâdın odur ki, hiç kimse, ümmetinin kabahatlerine muttalî olmasın. Benim murâdım odur ki, sen şefkâtli peygambersin, yabancılara olduğu gibi, senden dahî kabahatleri ve çirkin işleri örtülü olsun. Yâ Muhammed! Sen onların yol göstericisisin. Ben onların Rabbiyim. Sen onları yeni gördün. Ben evvelden ebede onlara nazar ettim ve nazar ederim. Yâ Muhammed! Eğer senin ümmetin ile söyleşmeği sevmeseydim, kıyâmet günü onları hesâba çekmezdim. Büyük ve küçük hiç bir günâhlarını sormazdım."

“Allahü teâlâ buyurdu ki: “Yâ Muhammed! Mübârek gözünü aç ve ayağının altına nazar eyle." Baktım, bir avuç toprak gördüm. Hak teâlâ buyurdu ki: “Cümle var olan şeyler senin ayağının toprağıdır. O toprağı mı dostun huzûruna getirdin? Bir dost eteğine bulaşan tozu bağışlamaktan bana, senin ümmetini bağışlamak daha kolaydır."

Yâ Habîbim nedir ol kim diledin,

Bir avuç toprağa minnet mi eyledin?

Ben sana âşık olunca ey şerîf.

Senin olmaz mı dü âlem ey latîf?

Peygamber efendimiz bir hadîs-i şerîflerinde buyurdular ki: “Hak teâlâya bir nice suâller ettim. Cevabını işittim. Suâl ettiğime pişman oldum. (Bunlardan bâzıları şunlardır) “Yâ Rabbî! Cebrâil'e altıyüzbin kanat verdin. Buna karşı bana olan ihsânın nedir? Hak teâlâ buyurdu ki: “Senin bir kılın bana Cebrâil'in altıyüzbin kanadından sevgilidir. Senin bir kılının sebebiyle, binlerce âsî günâhkârı kıyâmet günü âzâd ederim. Yâ Muhammed! Cebrâil kanadını açsa, doğu ile batı arasını doldurur. Sen şefâat etsen, doğu ile batı arası âsî dolu olsa, hepsini sana bağışlarım." Dedim ki: “Pederim Âdem'e

(aleyhisselâm) karşı melekleri secde ettirdin. Buna karşı, bana olan ikrâmın nedir?" Hak teâlâ buyurdu ki: “Meleklerin, Âdem'e secde etmeleri, senin nûrunun, onun alnında olması sebebiyledir. Yâ Muhammed! Sana ondan üstün şey verdim. İsmini ismime yakîn eyledim ve Arş'ı âlâ üstüne yazdım. O zaman Âdem yaratılmamış idi, nâmı ve nişânı yok idi. Senin ismini gökler kapısında, hicâblar üzerinde, Cennetler kapısında, köşkler ve ağaçlarda, Cennet’in her yerinde yazdım. Cennet’te, üzerinde “Lâ ilâhe illallah Muhammedün resûlullah" yazılmış olmayan hiç bir şey yok idi. Bu mertebe, Âdem'e verilen mertebeden daha üstündür."

Zâtıma mir'ât edindim zâtını,

Bile yazdım adım ile adını.

“Yâ Rabbî! Nûh'a (aleyhisselâm) gemi verdin. Buna karşı bana ne ihsân eyledin?" Buyurdu ki: “Sana Burak verdim ki, bir gecede yerden Arş'a eriştirdim. Cennet ve Cehennem’i gördün. Ümmetine de mescidler verdim ki, kıyâmet günü gemilere biner gibi ümmetin o mescidlere binip, Sırat'ı göz açıp yumacak kadar zamanda geçip Cehennem’den halâs olurlar."

“Yâ Rabbî! İsrâil oğullarına kudret helvası ile bıldırcına benzer kuş eti indirdin.” Hak teâlâ buyurdu ki: “Sana ve ümmetine, dünyâ ve âhıret nîmetini ihsân ettim. İsrâil oğullarının şekillerini, insan sûretinden; ayı, maymun ve hınzır sûretine çevirdim. Senin ümmetinin hiç birini öyle yapmadım. Onların amelleri gibi amel etseler dahi, bu belâyı onlara revâ görmedim. Yâ Muhammed! Sana bir sûre verdim ki, ona benzer bir sûre Tevrât’da ve İncîl’de yoktur. O süre Fatihâ sûresidir. Her kim o sûreyi okusa, vücûdu Cehennem’e haram olur. O kimsenin ana ve babasının azâbını hafifletirim. Yâ Muhammed! Ben, senden ekrem (kıymetli, üstün, şerefli) kimse yaratmadım. Sana ve ümmetine gecede ve gündüzde elli vakit namaz farz ettim.

Yâ Muhammed! Her kim benim birliğimi kabûl ederse ve bana ortak koşmaz ise Cennet onlarındır. Böyle olan ümmetine Cehennem’i haram ettim. Ümmetine karşı rahmetim, gadabımı aşmıştır.

Yâ Muhammed! Benim katımda cümle halktan ekremsin, şereflisin. Kıyâmet günü sana o kadar ikrâmlar yaparım ki, cümle âlem hayret ederler. Ey Habîbim! Sen Cennet'e girmeyince, sâir enbiyâya ve ümmetlerine yasaktır. Senin ümmetin girmeyince, gayri ümmet girmez. Yâ Muhammed! İster misin ki, senin ve ümmetin için neler hazırladım göresin?" "İsterim Yâ Rabbî!" dedim. İsrâfil'e hitâb edip; "Ey İsrâfil! Kulum ve emînim ve resûlüm Cebrâil'e de ki, Habîbimi Cennet'e iletip, Habîbim ve ümmeti için Cennet'te neler hazırladım ise göstersin. Tâ ki, mübârek hatırı endişeden halâs ola" buyurdu."

Âlemlerin efendisi olan sevgili Peygamberimiz, İsrâfil aleyhisselâm ile birlikte Cebrâil aleyhisselâmın yanına geldiler. Allahü teâlânın emrini yerine getirmek için Cebrâil aleyhisselâm, Peygamber efendimizi sallallahü aleyhi ve sellem Cennet'e götürdü. Melekler, ellerinde biri hulle, diğeri nûr dolu tabaklarla bekliyorlardı. Cebrâil aleyhisselâm; "Yâ Resûlallah! Bunlar, Âdem aleyhisselâmdan seksenbin yıl önce yaratıldı. Bu makâmda, tabaktakileri sana ve ümmetine saçmak için sabırsızlanırlar. Kıyâmet günü Hazretin ve ümmetin, Allahü teâlânın emriyle Cennet'in eşiğine ayak basınca, bu melekler tabaklardaki cevâhiri üzerinize saçacaklardır" dedi. Cennet'te vazifeli olan Rıdvân ismindeki melek, onları karşıladı. Peygamber efendimize müjdeler verdi ve; "Hak teâlâ, ikisini senin ümmetine, birini de diğer ümmetlere vermek için Cennet'i üç kısım etti" dedi ve Cennet'in her tarafını gezdirdi.

Habîb-i ekrem efendimiz buyurdular ki: "Cennet ortasında bir ırmak gördüm. Arş'ın yukarısında akar. Bir yerden su, süt, hamr ve bal çıkar. Aslâ birbirine karışmaz. O ırmağın kenarı zebercedden idi. İçindeki taşlar cevâhir, balçığı anber, otları za'ferân idi. Etrâfına gümüş bardaklar koymuşlar, sayıları gökteki yıldızlardan ziyâde idi. Çevresinde kuşlar olup, boyunları deve boynu gibi idi. Her kim onların etinden yese ve o ırmaktan içse, Hak teâlânın rızâsına mazhar olur. Cebrâil'e; "Bu ırmak nedir?" diye sordum. "Kevserdir. Hak teâlâ, onu sana vermiştir. Sekiz Cennet'te olan bostanlara bu kevserden akar" dedi. O ırmağın kenarında çadırlar gördüm. Cümlesi inci ve yâkuttan idi. Cebrâil'e suâl ettim. "Senin hâtunlarının menzilleridir" dedi. O çadırlarda hûriler gördüm. Yüzleri güneş gibi parlar idi ve cümlesi avaz edip, envâ-i nağmeler ile terennüm ederlerdi. Derlerdi

ki: “Biz sevinçli ve neş'eliyiz. Bize hiç üzüntü gelmez. Biz donanmışız, hiç üryân olmayız. Biz gençleriz, hiç yaşlanmayız. Biz iyi huyluyuz, hiç kızmayız. Biz hep böyleyiz, hiç ölmeyiz." Saâdet köşklerine ve ağaçlarına erişip, onların nağme ve sedâları her yeri kaplar. Öyle hoş sesleri vardır ki, o nağmeler dünyâya gelseydi, ölüm ve mihnet dünyâda olmazdı. Cebrâil dedi ki: “Bunların yüzlerini görmek ister misin?" “İsterim" dedim. Bir çadırın kapısını açtı. Baktım. Öyle güzel sûretler gördüm ki, eğer bütün ömrümce onların güzelliğini anlatsam, bitiremem. Yüzleri sütten beyaz, yanakları yâkuttan kırmızı ve güneşten parlaktı. Derileri ipekten yumuşak ve ay gibi ışıklı, kokuları miskten daha güzeldi. Saçları gâyet siyah, kimi örülmüş, kimi toplanmış, kimi salıverilmiş, otursa, etrâfında çadır gibi olur, kalksa, ayağına kadar uzanırdı. Her birinin önünde bir hizmetçi dururdu. Cebrâil; “Bunlar, senin ümmetin içindir" dedi."

Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem buyurdular ki: “Sekiz Cennet’in bağ ve bostanını ve türlü nîmetlerini gördüm. Cehennem’i ve derecelerini de görsem diye hatırıma geldi. Cebrâil elimi tutup, Cehennem’in en büyük meleği Mâlik'e götürdü: “Ey Mâlik! Hazret-i Muhammed, düşmanların Cehennem’deki yerlerini görmek ister (Ona Cehennem’i göster)" dedi. Mâlik, Cehennem’in tabakalarını açtı. Yedi tabaka (nın hepsini) gördüm. Yedinci tabakaya Hâviye derler. Onun azâbı, diğer tabakalardan kat kat ziyâde idi. Mâlik'e suâl ettim: “Bu tabakada hangi tâifeye azâb olunur?" Mâlik; “Fir’avn ve Kârûn ve senin ümmetinin münâfıklarına azâb olunur" dedi. Altıncı tabaka Lazy'dir. Orada, müşriklere (hiç dîni olmayanlara) azâb olunur. Beşinci tabaka Hutâme'dir. Orada; ateşe, öküze tapanlara, budistlere azâb olunur. Dördüncü tabaka Cahîm'dir. Orada; güneşe, yıldızlara tapanlara azâb olunur. Üçüncü tabaka Sakar'dır. Orada, hıristiyanlara azâb olunur. İkinci tabaka Saîr'dir. Orada yahudilere azâb olunur. Birinci tabaka Cehennem’dir. Bunun azâbı öbür tabakaların azâbından az idi. (Buna rağmen) orada ateşten yetmişbin deryâ gördüm. Her bir deryâ o kadar büyük idi ki, eğer yerleri ve gökleri bir deryâya atsalar ve bir meleğe emretseler, bin yıl arasa bulmak mümkün olmazdı. Zebânîler (Cehennem’de vazifeli melekler) öyle âzametli idi ki, eğer onların biri, yerleri ve gökleri ağzının bir kenarına koysa, hiç belli olmazdı. O deryâlar dalgalanıp, korkunç sedâlar hâsıl olurdu. Eğer o sesten dünyâya az bir ses gelseydi, bütün canlılar helâk oturdu. “Bu tabaka hangi tâife

içindir?" diye suâl ettim. Mâlik cevap vermedi. Tekrar suâl ettim. Sükût etti...

Cebrâil, Mâlik'e; “Senden cevap bekliyor" dedi. O da; “Beni mâzur gör" diye özür diledi. Ben; “Her ne ise cevap ver ki, bugün tedariki mümkün ola" dedim. Mâlik; “Yâ Resûlallah! Senin ümmetinin asîleri içindir, onlara nasîhat eyle. Tâ ki bu korkunç yerden kendilerini korusunlar. Vücutlarını böyle azâba sürükleyecek şeylerden kaçınsınlar. O gün ben asîlere merhamet etmem. Ne ak sakallı ihtiyârlarına, ne de gençlerine şefkât göstermem" dedi."

Âlemlerin efendisi ağlamaya başladı. Mübârek başından sarığını çıkarıp, şefâate ve (Allahü teâlâya) yalvarmağa başladı. Ümmetinin zayıflığını ve böyle azâba tâkât getiremeyeceklerini söyleyerek, o kadar çok ağladı ki, Cebrâil aleyhisselâm ve cümle melekler de beraber ağlaştılar. Allahü teâlâdan hitap geldi ki: “Ey Habîbim! Senin hürmetin ve kıymetin benim katımda büyüktür, duân kabûl olunmuştur. Hatırını hoş tut. Seni, murâdına eriştirdim. Sana öyle bir makâm veririm ki, pek çok sayıda asîleri, senin şefâatin ile bağışlarım. Tâ ki, sen yeter diyesin. Ey Habîbim! Her kim, benim emrimi tutarsa azâb ve cezâdan kurtulur, rahmetime nâil olur. Cennet’te beni görmek şerefine kavuşur. Sana ve ümmetine gecede ve gündüzde elli vakit namaz farz ettim."

Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem devam ederek; “O makâmdan (sonra) Arş'a eriştim. Semâvâttan geçip, Mûsâ'nın (aleyhisselâm) bulunduğu makâma geldim. Bana; “Hak teâlâ, sana ve ümmetine ne farz eyledi" dedi. Ben de; “Her gün ve gece için elli vakit namaz kılınmasını bana farz kıldı" dedim. “Rabbine dön, biraz hafifletmesini dile. Çünkü ümmetin bunun altından kalkamaz. Ben İsrâil oğullarını denedim ve yokladım" dedi. Bunun üzerine, Rabbime döndüm ve dedim ki: “Yâ Rabbî! Ümmetimden (bu emri) biraz hafif eyle." Bunun üzerine elli vakitten sâdece beş vakit indirdi. Mûsâ'ya (aleyhisselâm) döndüm ve (beş vakit indirdi) dedim. Dedi ki: “Rabbine dön! Biraz daha hafifletmesini dile. Çünkü ümmetin bunun altından kalkamaz. Böylece Mûsâ (aleyhisselâm) ile Rabbimin arasında gidip geldim ve nihâyet Allahü teâlâ şöyle buyurdu: “Bu namazı beş vakte indirdim. Her namaz için on sevâb vardır. Bu bakımdan

sonunda yine elli namaz olur. Zirâ her kim bir sevâbı kastedip de yapamazsa, onun için bir sevâb yazılır. Fakat yaparsa, bire mukâbil tam on sevâb yazılır. Fakat bir günâha kasdedip yapmazsa, hiç bir şey yazılmaz. Yaparsa, ancak o bir günâh olarak kayda geçer. Sonra Mûsâ'ya (aleyhisselâm) inip durumu anlattım. Yine; "Dön, biraz daha hafifletmesini dile" dedi. Bunun üzerine ona; "Rabbime çok münâcâtta bulunduğum için artık utanıyorum" dedim" buyurdular.

Allahü teâlâ böylece, sevgili Peygamberimizin çektiği sıkıntılarla yaralanan mübârek kalbini, tesellî eyledi. Hiç bir mahlûkuna vermediği, kimsenin bilemiyeceği, anlayamıyacağı nîmetleri, O'na ihsân eyledi.

Âlemlerin efendisi, sonra bir anda Kudüs'e ve oradan Mekke-i mükerremeye, Ümm-i Hânî'nin evine geldiler. Yattığı yer henüz soğumamış, leğendeki abdest suyunun hareketi durmamış idi. Dışarda dolaşan Ümm-i Hânî uyuklamış, bir şeyden haberi olmamıştı. Peygamber efendimiz, Kudüs'ten Mekke'ye gelirken, Kureyş'in kervanına rastladı. Kervandaki bir deve ürktü, yıkıldı. Sabah olunca, Kâbe yanına gidip mîrâcını anlattı.

Kâfirler; "Muhammed aklını kaçırmış, iyice sapıtmış" diye alay ettiler. Müslüman olmağa niyetli olanlar da tereddüde düştüler. Müşriklerden bâzıları sevinerek, Ebû Bekr'in evine geldiler. Çünkü onun akıllı, tecrübeli, hesaplı bir tüccar olduğunu gâyet iyi biliyorlardı. Kapıya çıkınca; "Ey Ebû Bekr! Sen çok kere Kudüs'e gidip geldin. İyi bilirsin. Mekke'den Kudüs'e gidip gelmek, ne kadar zaman sürer?" diye sordular. Hazret-i Ebû Bekr; "İyi biliyorum. Bir aydan fazla" dedi.

Bu söze sevinen kâfir gürûhu; "Akıllı, tecrübeli adamın sözü böyle olur" dediler. Gülüp, alay ederek ve hazret-i Ebû Bekr'in de kendileri gibi düşüneceğini umarak; "Senin efendin, Kudüs'e bir gecede gidip geldiğini söylüyor, artık iyice sapıttı" dediler. Hazret-i Ebû Bekr'e sevgi, saygı gösterip bel bağladılar. Hazret-i Ebû Bekr, Resûlullah efendimizin mübârek adını işitince; "Eğer O söyledi ise doğrudur. Bir anda gidip geldiğine ben de inandım" deyip içeri girdi. Kâfirler şaşkınlık içinde; "Vay canına,

Muhammed ne yaman büyücü imiş. Ebû Bekr'e sihir yapmış" diyerek geri döndüler.

Hazret-i Ebû Bekr, hemen Resûlullah efendimizin yanına geldi. Büyük kalabalık arasında, yüksek sesle: "Yâ Resûlallah! Mîrâcınız mübârek olsun! Bizleri, senin gibi büyük Peygambere hizmetçi yapmakla şereflendirdiği ve mübârek yüzünü görmekle, kalbleri alan, rûhları çeken tatlı sözlerini işitmekle nîmetlendirdiği için Allahü teâlâya sonsuz şükürler ederim. Yâ Resûlallah! Senin her sözün doğrudur, inandım. Canım sana fedâ olsun!" dedi. Hazret-i Ebû Bekr'in sözleri kâfirleri şaşırttı. Diyecek şey bulamayıp dağıldılar. Şüpheye düşen, îmânı zayıf birkaç kişinin de kalbine kuvvet verdi. Resûlullah efendimiz o gün, Ebû Bekr'e "Sıddîk" dedi. Bu adı almakla, derecesi bir kat daha yükseldi.

Bu hâle çok kızan kâfirler, mü'minlerin kuvvetli îmânına, Peygamberimizin her sözüne hemen inanmalarına, O'nun çevresinde pervâne gibi dönmelerine dayanamadılar. Resûlullah efendimizi mahcup ve mağlûb etmek için, imtihân etmeğe başladılar:

"Yâ Muhammed! Kudüs'e gittim diyorsun. Söyle bakalım, mescidin kaç kapısı, kaç penceresi var?" gibi sorular sordular. Resûlullah efendimiz hepsine birer birer cevap verdiler. Efendimiz cevap verirken, hazret-i Ebû Bekr; "Öyledir Yâ Resûlallah" derdi. Halbuki, Resûlullah efendimiz edebinden, hayâsından karşısındakinin yüzüne bile bakmazdı. Buyurdu ki: "Mescid-i Aksâ'da etrâfıma bakmamıştım. Sorduklarını görmemiştim. O anda, Cebrâil (aleyhisselâm) Mescid-i Aksâ'yı gözümün önüne getirdi. Pencerelerini görüp sayıyor ve sorularına, hemen cevap veriyordum." Resûlullah efendimiz, yolda develi yolcular gördüğünü söyledi. "İnşâallah Çarşamba günü gelirler" buyurdu. Çarşamba günü güneş batarken, kervan Mekke'ye ulaştı. Kervandakilere sorduklarında fırtına eser gibi olduğunu ve bir devenin yıkıldığı söylediler. Bu hâl mü'minlerin îmânını kuvvetlendirdi. Kâfirlerin düşmanlığı da gittikçe arttı.

Hicretten bir yıl önce, Receb ayının 27'sinde Cumâ gecesi vukû bulan bu mûcizeye mîrâc denir. Resûlullah, mîrâca, rûh ve bedeni ile uyanık bir hâlde çıktı. Mîrâc gecesinde O'na nice ilâhî hakîkatler gösterildi ve beş

vakit namaz bu gecede farz kılındı. Ayrıca Bakara sûresinin son iki âyet-i kerîmesi ihsân edildi. Mîrâc; Kur'ân-ı kerîmde, İsrâ ve Necm sûresi ile bâzı hadîs-i şerîflerde bildirilmektedir.

Sevgili Peygamberimiz mîrâcdan sonra Eshâbına Cennet'i anlatırken buyurdular ki: "Yâ Ebâ Bekr! Senin köşkünü gördüm. Kızıl altından idi. Senin için hazırlanan nîmetleri müşâhede ettim." Ebû Bekr de (radıyallahü anh); "O köşk ve köşkün sâhibi sana fedâ olsun yâ Resûlallah" dedi. Efendimiz, hazret-i Ömer'e dönerek; "Yâ Ömer! Senin köşkünü gördüm. Yâkuttan idi. O köşkte çok hûriler var idi. Fakat içeri girmedim. Senin gayretini düşündüm" buyurdular. Hazret-i Ömer, çok ağladı. Göz yaşları arasında; "Anam-babam, canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Senden de gayret, kıskanmak olur mu?" dedi. Daha sonra, hazret-i Osman'a buyurdular ki: "Yâ Osman! Seni her gökte gördüm. Cennet'te köşkünü görüp seni düşündüm." Hazret-i Ali'ye buyurdular ki: "Yâ Ali! Senin sûretini dördüncü semâda gördüm. Cebrâil'e suâl ettim. Dedi ki: "Yâ Resûlallah! Melekler hazret-i Ali'yi görmeğe âşık oldular. Hak teâlâ, onun sûretinde bir melek yarattı. Dördüncü gökte durur, melekler onu ziyâret eder, bereketlenirler." Sonra senin köşküne girdim. Bir ağaçtan bir yemiş kokladım; Ondan bir hûri çıktı, yüzüne perde çekti. "Sen kimsin ve kiminsin?" dedim. "Amcanoğlu Ali için yaratıldım yâ Resûlallah!" dedi."

Mîrâc gecesinin sabahında Cebrâil aleyhisselâm gelerek Resûlullah efendimize beş vakit namazı, vakitlerinde imâm olarak kıldırdı. Hadîs-i şerîfte buyruldu ki: "Cebrâil (aleyhisselâm) Kâbe kapısı yanında iki gün bana imâm oldu. İkimiz, fecr doğarken sabah namazını, güneş tepeden ayrılırken öğleyi, her şeyin gölgesi kendi boyu olunca ikindiyi, güneş batarken (üst kenarı kaybolunca) akşamı ve şafak kararınca yatsıyı kıldık. İkinci günü de, sabah namazını hava aydınlannca, öğleyi her şeyin gölgesi kendi boyunun iki katı olunca, ikindiyi bundan hemen sonra, akşamı oruç bozulduğu zaman, yatsıyı gecenin üçte biri olunca kıldık. Sonra; "Yâ Muhammed, senin ve geçmiş peygamberlerin namaz vakitleri budur. Ümmetin, beş vakit namazın her birini, bu kıldığımız iki vaktin arasında kılsınlar" dedi."

Namaz vakitleri böylece bildirildikten sonra, Habeşistan'a da haber gönderilerek beş vakit namazı kılmaları ve farz olduğundan îtibâren kılmaya başladıkları vakte kadar olan namazları kazâ etmeleri bildirildi.

Senden azîz ve şerefli kimse olmaz...

Sevgili Peygamberimiz her sene, Kâbe'yi ziyârete gelen kabîleleri dîne dâvet ediyor, onların Cehennem ateşinden kurtulup ebedî saâdete kavuşmaları için çalışıyor ve her türlü hakârete aldırmadan, peygamberlik vazifesini yerine getirmeye devam ediyordu. Kabîlelerin konak yerlerinde duruyor, gelenlere; “Allahü teâlânın, peygamberlik vazifesini yerine getirinceye kadar beni barındıracak ve bana yardım edecek kim var? (Böylece) kendisine Cennet verilsin" buyuruyor, fakat ne barındıracak ve ne de yardım edecek bir kimse bulunmuyordu.

13. Bi'set Yılı

İkinci Akabe bî'atı:

Resûlullah efendimize, peygamberlik vazifesi tebliğ edileli 13 sene olmuştu. Mekkeli müşriklerin, müslümanlara zulmü son haddine varmış ve dayanılmaz bir hâl almıştı. Medîne'de ise, Es'ad bin Zürâre ile Mus'ab bin Umeyr'in (radıyallahü anhümâ) hizmetleri sayesinde, Evs ve Hazrecliler; müslümanlara kucak açacak, onları bağırlarına basıp uğrunda her fedâkarlığı yapacak aşk ve şevkin içindeydiler. Resûlullah efendimizin de bir an önce Medîne'yi teşrîflerini arzuluyorlar; O'nun uğrunda, mallarını ve canlarını esirgemeyeceklerine dâir söz veriyorlardı. Hac mevsimi gelmişti. Mus'ab bin Umeyr ile beraber, Medîneli 73 erkek ve 2 kadın müslüman, Mekke'ye geldiler, Hacdan sonra, hepsi yine Akabe'de Peygamberimiz ile buluştular. Es'ad bin Zürâre ve 12 temsilci, kabîleleri adına Peygamberimizin Medîne'ye hicret etmelerini ricâ ve teklif ettiler. Resûlullah efendimiz onlara Kur'ân-ı kerîmden bâzı âyet-i kerîmeleri okuduktan sonra; kendi canlarını, çoluk ve çocuklarını nasıl koruyup gözetirlerse, O'nu da öyle koruyacaklarını te'min etmek üzere onlardan kesin söz istedi.

Henüz müslüman olmayan Resûlullah efendimizin amcası hazret-i Abbâs da orada bulunuyordu. Bî'at için gelen bu topluluğa şöyle hitâb etti; "Ey Medîneliler! Bu, kardeşimin oğludur. İnsanlar içinde en çok sevdiğim de O'dur. Eğer, O'nu tasdik edip, Allah'tan getirdiklerinde inanıyor ve beraberinizde alıp götürmek istiyorsanız, beni tatmin edecek sağlam bir söz vermeniz lâzımdır. Bildiğiniz gibi, Muhammed aleyhisselâm bizdendir. Biz O'nu, O'na inanmıyan kimselerden koruduk. O, bizim aramızda izzet ve şerefiyle korunmuş olarak yaşamaktadır. O, bütün bunlara rağmen, herkesten yüz çevirmiş, size katılıp, sizinle beraber gitmeğe karar vermiştir. Eğer siz, bütün Arap kabîleleri birleşip üzerinize hücûm ettiğinde, onlara karşı koyacak kadar savaş gücüne sâhipseniz bu işe girişiniz. Bu husûsu da aranızda iyice görüşüp konuşunuz, sonradan ayrılığa düşmeyiniz. Verdiğiniz sözde durup, O'nu düşmanlarından koruyabilecek misiniz? Bunu

lâyıkıyla yapabilirseniz ne âlâ. Yok, Mekke'den çıktıktan sonra O'nu yalnız bırakacaksanız, şimdiden vazgeçiniz ki, yurdunda şerefiyle korunmuş olarak yaşasın."

Hazret-i Abbâs'ın bu konuşmasına Medîneli müslümanlar üzüldüler. Sanki, Resûlullah (sallallahü aleyhi ve sellem) efendimizi memleketlerine götürdüklerinde, O'nu müşriklere karşı koruyamayacak, sıkışınca terk edeceklermiş gibi bir sözle karşılaşmışlardı. Medîneli sahâbîlerden Es'ad bin Zürâre hazretleri, Peygamber efendimize dönerek; "Yâ Resûlallah! İzin verirseniz birkaç sözüm vardır. Onu Hazretinize arz edeyim" dedi. Fahr-i kâinat efendimiz izin verince, Es'ad (radıyallahü anh); "Anam-babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Her dâvetin yumuşak veya sert bir yolu, usûlü vardır. Şimdi siz, bizi öyle bir şeye dâvet ediyorsunuz ki, onu insanların kabûl etmesi gâyet zordur. Zirâ insanların öteden beri tapınageldikleri putları bırakıp, İslâm'ı kabûl etmesi çok güçtür. Buna rağmen biz, İslâm'ı bütün kalbimizle kabûl ettik. Bir de müşrik olan akrabâlarımızla alakayı kesmeyi emrettiniz, ihlâs ile onu da kabûl ettik. Bilirsiniz ki bunu da kabûl çok zordur. Amcalarının bile düşman kesilip muhâfaza etmediği yüksek zâtınıza kucak açıp, bu şerefli vazifeyi üzerimize vâcib ve lâzım bildik. Hepimiz bu sözlerimizde mutâbıkız. Dilimizle ne söylüyorsak kalbimizle onu tasdik ediyoruz. Kendi çoluk-çocuğumuzu nasıl muhâfaza ediyorsak, mübârek vücûdunuzu da, kanımızın son damlasına kadar, koruyacağımıza yemîn ediyoruz. Eğer bu ahdimizi bozarsak, Allahü teâlâya verdiğimiz sözde durmayıp şakîler zümresine dâhil olalım! Yâ Resûlallah! Biz bu sözümüzde sâdıkız. Allahü teâlâ muvaffak eylesin" dedi. Sonra da; "Yâ Resûlallah! Bizden kendiniz için istediğiniz te'minatı alıp, şart koşabilirsiniz" diye devam etti. Peygamber efendimiz onları İslâmiyete teşvik etti. Kur'ân-ı kerîm okudu. Sonra buyurdu ki: "Sizden Rabbim için olan şartım, Allahü teâlâya ibâdet etmeniz ve hiç bir şeyi O'na ortak koşmamanız; kendim ve Eshâbım için olan şartım, bizi barındırmanız, bana ve Eshâbıma yardımcı olmanız, kendinizi savunduğunuz, koruduğunuz şeylerden bizleri de korumanızdır."

Berâ bin Ma'rûr; "Seni hak din ve kitap ile peygamber gönderen Allahü teâlâya and olsun ki; çoluk-çocuklarımızı savunup, koruduğumuz gibi seni de koruyacağız! Bizimle bî'atlaş yâ Resûlallah" dedi.

Medîneli müslümanlardan Abbâs bin Ubâde (radıyallahü anh), Peygamber efendimizle yapılacak anlaşmayı pekiştirmek için, arkadaşlarına; "Ey Hazrecliler! Muhammed aleyhisselâmı niçin kabûl ettiğinizi biliyor musunuz?" dedi. Onlar da; "Evet" cevâbını verdiler. Bunun üzerine; "Siz O'nu, hem sulh, hem de savaş zamanları için kabûl edip, O'na tâbi oluyorsunuz. Eğer, mallarınıza bir zarar gelince, akrabâ ve yakınlarınız helâk olunca, Peygamberimizi yalnız ve yardımsız bırakacaksanız, bunu şimdiden yapınız. Vallahi, eğer böyle bir şey yaparsanız dünyâda ve âhırette helâk olursunuz! Eğer dâvet ettiği şeyde, mallarınızın gitmesine ve yakın akrabâlarınızın öldürülmesine rağmen, O'na vefâ etmeyi aklınız kesiyorsa, tutunuz. Vallahi bu, dünyânız ve âhıretiniz için hayırlıdır" deyince, arkadaşları; "Biz Peygamberimizden, mallarımız ziyân olsa da, yakınlarımız öldürülse de vazgeçmeyiz. Ondan hiç bir zaman ayrılmayız. Ölmek var, dönmek yok!" dediler. Sonra Peygamber efendimize dönerek; "Yâ Resûlallah! Biz bu ahdimizi yerine getirirsek, bize ne vardır?" diye sordular. Sevgili Peygamberimiz o zaman; "Allahü teâlânın râzı olması ve Cennet var!" buyurdular. Bunlardan her biri kavminin temsilcileri, vekilleri olarak söz verdiler. İlk önce hazret-i Es'ad bin Zürâre; "Ben, Allahü teâlâya ve O'nun Resûlüne verdiğim sözü yerine getirmek, canımla ve malımla O'na yardım husûsundaki vâdimi gerçekleştirmek üzere bî'at ediyorum" diyerek müsâfeha etti. Arkasından her biri bu şekilde bî'atı tamamlayıp, "Allahü teâlânın ve Resûlünün dâvetini kabûl ettik, dinledik ve boyun eğdik" diyerek memnuniyetlerini ve teslimiyetlerini arz ettiler. Böylece, Resûlullah'ın uğrunda canlarını ve mallarını çekinmeden ortaya koydular. Kadınlar ile bî'at, sâdece söz ile yapılmıştı.

Sevgili Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem; "Allahü teâlâya hiç bir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık, iftirâ ve zina etmemek, çocuklarını öldürmemek, yalan söylememek, hayırlı işlere muhâlefette bulunmamak..." husûslarında onlardan söz aldılar.

Medînelilerin, Peygamber efendimize bî'at ettiği sırada, Akabe tepesinden bir ses; "Ey Minâ'da konaklayanlar! Peygamber ile Medîneli müslümanlar sizlerle savaşmak üzere anlaştılar" diye bağırdı. Peygamberimiz, bu ses için; “Bu, Akabe'nin şeytanıdır" dedikten sonra, seslenene de; “Ey Allahü teâlânın düşmanı! Senin de hakkından gelirim." buyurdular. Bî'at eden

Medînelilere de; “Siz hemen konak yerlerinize dönün" buyurdu. Abbâs bin Ubâde; "Yâ Resûlallah! Yemîn ederim ki, istediğin takdirde, yarın sabah, Minâda bulunan kâfirlerin üzerine yürür onların hepsini kılıçtan geçiririz" dedi. Peygamber efendimiz memnun oldular, fakat; “Bize, henüz bu şekilde hareket etmemiz emrolunmadı. Şimdilik yerlerinize dönünüz" buyurdular.

İmâm-ı Nesâî’nin, Abdullah ibni Abbâs'dan rivâyetine göre; Ensârdan Akabe bî'atında bulunanlar, Resûlullah'ın yanına gelmekle muhâcirlerden olmuşlardır.

14. Bi'set Yılı

Hicret:

Son Akabe bî'atıyla Medîne; müslümanlara, huzur bulacakları ve sığınacakları bir yer olmuştu. İkinci Akabe bî'atını duyan Mekkeli müşriklerin tutumları, çok şiddetli ve pek tehlikeli bir hâl almıştı. Müslümanlar için Mekke'de kalmak tahammül edilemeyecek derecede idi. Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve selleme durumlarını arz ederek, hicret için müsâde istediler. Bir gün, sevgili Peygamberimiz, sevinçli bir hâlde Eshâb-ı kirâmın (radıyallahü anhüm) yanına gelip; “Sizin hicret edeceğiniz yer bana bildirildi. Orası Yesrib (Medîne) dir. Oraya hicret ediniz" ve “Orada müslüman kardeşlerinizle birleşin. Allahü teâlâ onları size kardeş yaptı. Yesrib'i (Medîne'yi) size emniyet ve huzûr bulacağınız bir yurt kıldı" buyurdu. Resûlullah efendimizin izni ve tavsiyesi üzerine müslümanlar, Medîne'ye birbiri ardınca bölük bölük hicret etmeye başladılar. Peygamber efendimiz, hicret edenlere son derece ihtiyatlı ve tedbirli davranmalarını sıkı sıkıya tembih ediyordu. Müslümanlar, müşriklerin dikkatini çekmemek için küçük kâfileler hâlinde yola çıkıyor ve mümkün mertebe gizli hareket ediyorlardı. Medîne'ye ilk hicret eden Ebû Seleme, müşriklerden çok eziyet görmüştü. Neden sonra işin farkına varan müşrikler hicret için yola çıkan müslümanlardan, görebildiklerini yoldan çevirmeye, kadınları kocalarından ayırmaya, gücü yettiklerini hapse atmaya başladılar ve çeşitli cefâlara tâbi tuttular. Onları dinlerinden döndürmek için her türlü eziyeti yaptılar. Fakat bir iç harbin patlak vermesinden korktukları için, öldürmeye cesâret edemediler. Müslümanlar ise, buna rağmen her fırsatı değerlendirerek Medîne yollarına düştüler.

Hazret-i Ömer de, bir gün kılıcını kuşandı. Yanına oklarını ve mızrağını alıp herkesin önünde Kâbe'yi yedi defâ tavâf etti. Oradaki müşriklere, yüksek sesle şunları söyledi: "İşte ben de dînimi korumak için Allahü teâlânın yolunda hicret ediyorum. Karısını dul, çocuklarını yetim bırakmak, anasını ağlatmak isteyen varsa şu vâdinin arkasında önüme, çıksın!..."

Böylece hazret-i Ömer ile yirmi kadar müslüman, güpe gündüz, çekinmeden Medîne'ye doğru yola çıktılar. O'nun korkusundan bu kâfileye hiç kimse dokunamadı. Artık göçlerin arkası kesilmiyor, Eshâb-ı kirâm bölük bölük Medîne'ye ulaşıyordu.

Bu arada hazret-i Ebû Bekr de hicret için izin istedi. Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz; “Sabr eyle. Ümîdim odur ki; Allahü teâlâ bana da izin verir. Beraber hicret ederiz" buyurdu. Hazret-i Ebû Bekr; "Anam-babam sana fedâ olsun! Böyle ihtimâl var mıdır?" diye sorunca, Peygamberimiz; “Evet vardır" buyurarak sevindirdiler. Ebû Bekr (radıyallahü anh) sekizyüz dirhem vererek iki deve satın aldı ve o günü beklemeye başladı. Artık Mekke'de; sevgili Peygamberimiz ile hazret-i Ebû Bekr, hazret-i Ali, fakirler, hastalar, ihtiyârlar ve müşriklerin hapse attığı mü’minler kalmıştı.

Diğer taraftan Medîneliler (Ensâr), hicret eden Mekkelileri (Muhâcirleri) çok iyi karşılayıp, misâfir ettiler. Aralarında kuvetli bir birlik meydana geldi.

Resûlullah'ın da hicret edip müslümanların başına geçeceği ihtimâliyle, Mekkeli müşrikler telâşa kapılmışlardı. Mühim işleri görüşmek için bir araya geldikleri Dâr-ün-Nedve'de toplandılar, ne yapacaklarını konuşmaya başladılar. Şeytan, Şeyh-i Necdî kılığında yâni ihtiyâr bir Necdli şeklinde müşriklerin yanına geldi. Konuşmalarını dinledi. Çeşitli teklifler öne sürüldü. Fakat hiç biri beğenilmedi. Sonra şeytan söze karıştı ve; "Düşündüklerinizin hiç biri çâre olamaz. Çünkü O'ndaki güler yüz ve tatlı dil her tedbiri bozar. Başka çâre düşününüz" diyerek fikrini söyledi. Kureyşin reîsi olan Ebû Cehl; "Her kabîleden kuvvetli bir kimse seçelim. Ellerinde kılıçları ile Muhammed'in üzerine saldırsınlar. Kılıç vurup kanını döksünler. Kimin öldürdüğü belli olmasın. Böylece mecbûren diyete râzı olurlar. Biz de diyetini verir, sıkıntıdan kurtuluruz" dedi. Şeytan da, bu fikri beğendi ve harâretle teşvik ve tavsiye etti. Müşrikler bu hazırlık içindeyken Allahü teâlâ, Resûlüne hicret emri verdi. Cebrâil aleyhisselâm gelerek, müşriklerin kararını ve o gece yatağında yatmamasını bildirdi. Sevgili Peygamberimiz hazret-i Ali'ye kendi yatağında yatmasını, bıraktığı emânetleri sâhiplerine vermesini söyleyerek; “Bu gece yatağımda yat uyu,

şu hırkamı da üzerine ört! Korkma, sana hiç bir zarar gelmez" buyurdu. Hazret-i Ali, Peygamber efendimizin emrettiği şekilde yattı. Habîbullah'ın yerine hiç korkmadan kendi nefsini fedâ etmeye hazırdı.

Hicret gecesi kâfirler, Resûlullah efendimizin saâdethânelerinin etrâfını sarmışlardı. Peygamber efendimiz mübârek evlerinden çıktılar. Yâsîn-i şerîf sûresinin başından on âyet-i kerîmeyi okudular ve bir avuç toprak alıp kâfirlerin başına saçtılar. Her kimin başına bu toprakdan değmişse, hepsinin Bedr gazâsında öldürüldüğü rivâyet edilmiştir. Resûlullah efendimiz sıhhat ve selâmetle aralarından geçip, hazret-i Ebû Bekr'in evine ulaştı. Müşriklerden hiç biri O'nu görememişti.

Bir müddet sonra müşriklerin yanına biri gelip; "Burada ne bekliyorsunuz?" diye sorunca; "Muhammed'in evden çıkmasını" diye cevap verdiler. O gelen; "Yemîn ederim ki, Muhammed aranızdan geçip gitti, başınıza da toprak saçtı" dedi. Müşrikler, ellerini başlarına götürdüler. Hakîkaten, başlarında toprak buldular. Derhâl kapıya hücûm edip içeri girdiler. Hazret-i Ali'yi, Resûl aleyhisselâmın yatağında görünce, Resûl-i ekremin nerede olduğunu sordular. Hazret-i Ali; "Bilmem! Beni, O'nun muhâfazasına me’mûr mu ettiniz?" dedi. Bunun üzerine hazret-i Ali'yi tartakladılar. Kâbe'nin yanında bir müddet hapsedip sonra bıraktılar. Kâfirler, Resûlullah efendimizi bulmak için dışarıya çıkıp aramaya başladılar.

Önce hazret-i Ebû Bekr'in evine giderek, Hazret-i Ebû Bekr'in kızı Esmâ'ya (radıyallahü anhâ) sordular. Cevap vermeyince döğdüler. Her yeri aramalarına rağmen, bulamadılar ve çılgına döndüler. En azılıları olan Ebû Cehl, Mekke ve civarında tellâllar bağırtarak, sevgili Peygamberimizi ve hazret-i Ebû Bekr'i bulup getirenlere ve yerlerini bildireceklere 100 deve vereceğini vâd etti. Onun bu vâdini duyan ve mala tamâh eden bâzı kimseler silâhlanıp, atlarına binerek aramaya koyuldular.

Resûlullah efendimiz, hazret-i Ebû Bekr'in evini teşrîf edip; “Hicret etmeme izin verildi" buyurunca, Ebû Bekr-i Sıddîk (radıyallahü anh) heyecanla; "Mübârek ayağınızın tozuna yüzümü süreyim yâ Resûlallah! Ben de beraber miyim?" diye sorunca, Efendimiz; “Evet..." buyurdular. Hazret-i Sıddîk, sevincinden ağladı. Gözyaşları arasında; "Anam-babam, canım sana

fedâ olsun yâ Resûlallah! Develer hazır. Hangisini murâd ederseniz onu kabûl buyurunuz" dedi. Âlemlerin sultânı; "Benim olmayan deveye binmem. (Ancak) behâsıyla alırım" buyurdular. Bu kesin emir karşısında mecbûr kalan hazret-i Sıddîk, devenin behâsını söyledi.

Hazret-i Ebû Bekr, Abdullah bin Üreykıt isminde, kılavuzluğu ile meşhûr olan zâtı çağırıp, yol göstermesi için ücretle tuttu ve develeri üç gün sonra Sevr dağındaki mağaraya getirmesini emretti. Safer ayının 27'sinde Perşembe günü, Peygamber efendimiz ve Ebû Bekr-i Sıddîk (radıyallahü anh) yanlarına bir miktar yiyecek alarak yola çıktılar. İzleri belli olmasın diye parmaklarına basarak gidiyorlardı. Ebû Bekr (radıyallahü anh), Resûlullah'ın çevresinde, bâzan sola, bâzan sağa, öne, arkaya gidiyordu. Peygamberimiz, niçin böyle yaptığını sorunca; "Etrâftan gelecek bir tehlikeyi önlemek için. Eğer bir zarar gelirse önce bana gelsin. Canım yüksek zâtınıza fedâ olsun yâ Resûlallah!" dedi. Server-i âlem efendimiz buyurdular ki: "Yâ Ebâ Bekr! Başıma gelecek bir musîbetin, benim yerime, senin başına gelmiş olmasını ister misin?" Hazret-i Sıddîk; "Evet yâ Resûlallah! Seni hak dinle, hak peygamber olarak gönderen Allahü teâlâya yemîn ederim ki, gelecek bir musîbetin, senin yerine, benim başıma gelmesini isterim" dedi.

Sevgili Peygamberimizin nâlini dar olduğundan, yolda parçalandı ve mübârek ayakları yaralandı, yürüyecek hâli kalmamıştı. Güçlükle dağa çıkıp mağaraya ulaştılar. Kapı önüne geldiklerinde, hazret-i Ebû Bekr; "Allah için yâ Resûlallah, içeri girmeyin! Ben gireyim, orada zararlı bir şey varsa, bana gelsin, mübârek zâtınıza bir keder, bir elem değmesin" dedi ve içeri girdi. İçeriyi süpürüp temizledi. Sağında, solunda irili ufaklı bir çok delikler vardı. Hırkasını parçalayıp, delikleri kapadı, fakat biri açık kaldı. Onu da ökçesi ile kapayıp, Resûlullah'ı içeri dâvet eyledi. Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem içeri girdi ve mübârek başını Ebû Bekr'in kucağına koyup uyudu. O zaman, hazret-i Sıddîk'in ayağını yılan soktu. Resûlullah'ın uyanmaması için sabredip, hiç hareket etmedi. Fakat gözyaşı Resûlullah'ın mübârek yüzüne damlayınca; "Ne oldu yâ Ebâ Bekr?" buyurdular.

Hazret-i Ebû Bekr; "Ayağım ile kapattığım delikten, bir yılan ayağımı soktu" dedi. Resûlullah efendimiz, Ebû Bekr'in (radıyallahü anh) yarasına, iyi olması için mübârek ağzının yaşından sürünce, acısı hemen dindi, şifâ buldu.

Resûlullah efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem ve Ebû Bekr-i Sıddîk (radıyallahü anh) içerde iken, müşrikler, iz tâkib ede ede mağaranın önüne geldiler. Ağzını bir örümceğin ördüğünü ve iki güvercinin de yuva yaptığını gördüler. İz sürücü Kürz bin Alkame; "İşte burada iz kesildi" dedi. Kâfirler; "Eğer, onlar buraya girmiş olsalardı, kapının üzerindeki örümcek ağının yırtılmış olması lâzım gelirdi" dediler.

Bâzıları; "Buraya kadar geldik, mağaraya biriniz girsin, baksın!..." deyince, Ümeyye bin Halef kâfiri; "Sizin hiç aklınız yok mu? Üzerinde kat kat örümcek ağı bulunan şu mağarada ne işiniz var? Yemîn ederim ki, bu örümcek, ağını, Muhammed doğmadan önce örmüştür" dedi. Müşrikler kapı önünde münâkâşa ederlerken, içerde hazret-i Ebû Bekr endişeye kapıldı ve; "Yâ Resûlallah! Vallahi kendim için tasalanmıyorum. Fakat yüksek zâtınıza bir şey gelmesinden korkuyorum. Ben öldürülürsem bir tek kişiyim, hiç bir şey değişmez. Lâkin size bir zarar gelirse, bütün ümmet helâk olur, din yıkılır" dedi. Kâinatın sultânı efendimiz; “Yâ Ebâ Bekr! Üzülme! Şüphesiz Allahü teâlâ bizimledir" buyurdu. Ebû Bekr-i Sıddîk (radıyallahü anh); "Yâ Resûlallah! Canım sana fedâ olsun! Onlardan biri, başını eğip baksa bizi görür!" deyince, Efendimiz; “Yâ Ebâ Bekr! İki kişi ki, üçüncüsü Allahü teâlâdır. Üzülme!... Hak teâlâ bizimledir" buyurdu. Müşrikler içeri bakmadan geri döndüler.

Allahü teâlâ bu hâli Kur'ân-ı kerîmde meâlen şöyle buyuruyor: “Eğer siz, O'na (Habîbime) yardım etmezseniz, (hatırlayın o vakti ki) kâfirler O'nu (Mekke'den) ikinin ikincisi olarak (hazret-i Ebû Bekr ile) çıkardıklarında, (Sevr Dağı’nın tepesindeki) mağarada iken, Allahü teâlâ O'na (Resûlullah'a) yardım etmişti. O zaman arkadaşına (Ebû Bekr-i Sıddîk'a); “Üzülme Allahü teâlânın yardımı, nusreti muhakkak bizimledir" demişti. Allahü teâlâ, O'nun üzerine sekînetini indirmiş, O'nu (Habîbini) görmediğiniz (mânevî) ordularla kuvvetlendirmiş, kâfirlerin (küfür) kelimesini alçaltmıştı. Allahü

teâlânın (tevhid) kelimesi ise, çok yücedir. Allahü teâlâ mutlak gâliptir. Yegâne hüküm ve hikmet sâhibidir." (Tevbe sûresi: 40)

Sevgili Peygamberimiz ile hazret-i Ebû Bekr, bu mağarada geceli gündüzlü üç gün kaldılar. Hazret-i Ebû Bekr'in oğlu Abdullah, Mekke'de duyduklarını, geceleyin mağaraya gelip haber veriyor, âzâdlı kölesi ve sürülerinin çobanı Âmir bir Füheyre (radıyallahü anh) ise, geceleri süt getirip izleri siliyordu.

Sevr mağarasından dördüncü günü ayrılan sevgili Peygamberimiz, Kusvâ adlı devesine bindi. Bir rivâyete göre terkisine hazret-i Ebû Bekr'i bindirdi. Diğer deveye de Âmir bin Füheyre hazretleri ile yolları iyi bilen Abdullah bin Üreykıt bindiler.

Âlemlerin efendisi sallallahü aleyhi ve sellem, Allahü teâlânın medhettiği, beldelerin en kıymetlisi olan Mekke-i mükerremeden, vatanından ayrılıyordu. Devesini Harem-i şerîfe doğru döndürüp, mahzûn bir hâlde; “Vallahi! Sen, Allahü teâlânın yarattığı yerlerin en hayırlı, Rabbim katında en sevgili olanısın! Senden çıkarılmamış olsa idim, çıkmazdım. Bana, senden daha güzel, daha sevgili yurt yoktur. Kavmim beni, senden çıkarmamış olsalardı, çıkmaz, senden başka bir yerde yurt, yuva tutmazdım" buyurdular.

O anda Cebrâil aleyhisselâmınip; "Yâ Resûlallah! Vatanına müştâk mısın, özledin mi?" dedi. Efendimiz de; "Evet, müştâkım!" buyurdular. Cebrâil aleyhisselâm, sonunda Mekke'ye döneceğini müjdeleyen, Kasas sûresi 85. âyet-i kerîmesini okuyup, mübârek hatırını tesellî eyledi.

Yolculuk sâkin geçiyordu. Müşrikler, her yeri aramalarına rağmen bulamıyorlar, Cenâb-ı Hak, Habîbini onların şerrinden muhâfaza ediyordu. Resûlullah efendimiz, Kudeyd denilen yere geldiklerinde, Ümmü Ma'bed isminde cömertliğiyle meşhûr, akıllı, iffetli bir hanımın çadırı önünde durdular. Ücretiyle yiyecek hurma ve et almak istediler. Ümmü Ma'bed; "Eğer olsa idi, para ile değil, ziyâfet çeker, ikrâmda bulunurdum. Kıtlık ve geçim sıkıntısı sebebiyle elimizde bir şey kalmadı" dedi. “Süt var mı?" diye sorduklarında; "Yoktur. Davarlar kısırdır" diye cevap verdi. Kâinatın sultânı

sallallahü aleyhi ve sellem, çadırın yanında duran zayıf bir koyunu işâret ederek buyurdular ki: “Ey Ümmü Ma'bed! Bu koyun niçin burada bağlı duruyor?" O da; "Gayet hasta ve zayıf olduğundan sürüden kaldı. Dermanı olmadığı için gidemedi" dedi. “Hiç sütü var mıdır? Bu koyunu sağmama izin verir misiniz?" buyurunca; "Anam-babam sana fedâ olsun, sütü yoktur, fakat onu sağmanıza hiç bir şey mâni değildir" dedi. Resûlullah efendimiz, koyunun yanına gelip, Allahü teâlânın ismini zikrettiler. Bereket ile duâ ettikten sonra, mübârek elini koyunun memesine sürdüler. O anda meme, süt ile doldu ve akmağa başladı. Hemen kap getirip doldurdular. Önce Ümmü Ma'bed'e verdiler. O içtikten sonra, hazret-i Ebû Bekr’e ve diğerlerine verip doyuncaya kadar içmelerini sağladı. En sonunda kendisi içti. Bir daha mübârek elini koyunun memesine dokunup sığadılar ve çadırda bulunan en büyük kabı istediler. Onu da doldurup Ümmü Ma'bed'e teslim ettiler. İçtikleri sütün kıymeti kadar da para verdiler.

Oradan ayrıldıktan sonra, Ümmü Ma'bed'in kocası geldi ve sütü gördü. Sevinerek; "Bu süt nereden geldi?" diye sorunca, Ümmü Ma'bed; "Bir mübârek kimse gelip, hânemizi şereflendirdi. Gördüklerin, O'nun himmeti ve bereketidir" dedi. "Târif eder misin? Sıfatı ve cemâli nasıldır?" diye sordu. Ümmü Ma'bed; "Gördüğüm o mübârek zât, pek biçimli ve güzel yüzlü idi. Gözlerinde bir miktar kırmızılık, sesinde nâziklik vardı. Mübârek kirpikleri uzun idi. Gözünün akı pek beyaz, karası da çok siyah olup, kudretten sürmeli idi. Saçları siyah, sakalı sık idi. Sustuğunda, üzerinde, bir vekâr ve ağırbaşlılık vardı. Konuşurken tebessüm ediyor, sözleri, sanki dizilmiş birer inci gibi ağzından tatlı tatlı dökülüyordu. Uzaktan çok heybetli görünüyor, yakına gelince, çok tatlı ve cazip bir hâl alıyordu. Yanında bulunanlar, emrini yerine getirmek için canla başla koşuyorlardı" diyerek daha pek çok hasletlerini saydı. Bunları hayretle dinleyen kocası; "Yemîn ederim ki, bu zât, Kureyş'in aradığı kimsedir. Eğer ben O'na rastlasaydım, hizmetiyle şereflenir, yanından ayrılmazdım" dedi. Rivâyete göre, o koyun onsekiz sene yaşadı. Fahr-i âlem efendimizin bereketi ile sabah-akşam onunla geçinirlerdi. Ümmü Ma'bed'in kocası, Resûlullah efendimizin ardı sıra gidip Rîm vâdisinde yetişti ve müslüman oldu. Ümmü Ma'bed de müslüman oldu.

İslâm dînini kabûl etmedikçe!...

Müşrikler, Medîne'ye doğru yola çıkan Muhammed aleyhisselâmı ve hazret-i Ebû Bekr'i devamlı arıyorlardı. Bulamadıkları takdirde kendileri için pek büyük bir tehlike baş gösterecekti. Çünkü, müslümanların bir "İslâm Devleti" kurup, kısa zamanda kendilerini ortadan kaldırabileceklerini düşünüyorlardı. Bu sebeple müşrikler, her şeylerini ortaya koydular. Peygamber efendimizle hazret-i Ebû Bekr'i öldürene veya esir edene; yüz devenin yanı sıra sayısız mal ve para vereceklerini vâd ettiler. Bu haber, Sürâka bin Mâlik'in mensubu olduğu Müdlicoğulları arasında da yayıldı. Sürâka bin Mâlik, iyi iz sürerdi. Bu yüzden olup bitenlerle yakından ilgilendi.

Müdlicoğulları bir Salı günü, Sürâka bin Mâlik'in oturduğu bölge olan Kudeyd'de, toplanmışlardı. Toplantıda Sürâka bin Mâlik de vardı. O sırada Kureyş'in adamlarından biri gelip, Sürâka'ya; "Ey Sürâka! Vallahi ben az önce, sahile doğru giden üç kişilik bir kâfile gördüm. Onlar herhâlde Muhammed ile Eshâbıdır" dedi. Sürâka, durumu anladı. Fakat, ortaya çok fazla mükâfat konulduğu için, bunu tek başına elde etmek istiyordu. Bu sebeple başkasının haberdâr olmasını arzu etmiyordu. "Hayır, o senin gördüğün kimseler, filan kişilerdir. Biraz önce geçmişlerdi. Onları biz de gördük" diyerek, önemli bir şey yokmuş gibi konuştu.

Sürâka bin Mâlik, biraz daha bekledi. Dikkat çekmeden evine geldi. Hizmetçisine, atını ve silâhını alıp vâdinin, arkasında kendisini beklemesini söyledi. Kendisi de kargısını almış, parlaklığının dikkati çekmemesi için ucunu aşağıya çevirmişti. Atını koşturmağa başladı. Yoluna devam ederek, nihâyet izlerini buldu. Yaklaşınca birbirlerini iyice görebiliyorlardı. Hattâ Sürâka, Peygamber efendimizin okuduğu Kur'ân-ı kerîmi bile işitiyordu. Fakat, Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem arkalarına hiç bakmıyorlardı. Hazret-i Ebû Bekr geriye bakınca, Sürâka'yı görüp, telâşa kapıldı. Peygamber efendimiz ona, mağaradaki gibi; “Üzülme, Allahü teâlâ bizimle beraberdir" buyurdu.

Buhârî hazretlerinin rivâyetine göre, bu sırada Hazret-i Ebû Bekr, bir atlının kendilerine yetiştiğini Resûl-i ekreme arz edince, Peygamber efendimiz; “Yâ Rabbî! Onu düşür" diye duâ buyurdular. Başka bir rivâyette, Sürâka yanlarına kadar gelince, Hazret-i Ebû Bekr, ağlamaya başladı. Resûl-i ekrem efendimiz niçin ağladığını sorunca; "Vallahi kendim için ağlamıyorum. Sana bir zarar gelmesinden korktuğum için ağlıyorum" dedi.

Sürâka, Peygamber efendimize saldırabilecek kadar yaklaştı. "Yâ Muhammed! Seni, bugün benden kim koruyacak!" dedi. Server-i âlem efendimiz de; “Beni, Cebbâr ve Kahhâr olan Allahü teâlâ korur" cevâbını verdi. O sırada Sürâka'nın atı, iki ön ayaklarıyla dizlerine kadar yere battı. Bundan kurtulup, tekrar saldırmaya teşebbüs edince, atının ayakları yine yere saplandı. Sürâka, atını ne kadar zorladıysa da, onu bir türlü kurtaramadı. Başka yapacağı hiç bir şey yoktu. Çâresiz kalınca, şefkât ve merhamet sâhibi olan Resûlullah efendimize yalvarmaya başladı. Bütün olgunlukları ve iyi ahlâkı kendisinde toplayan, üstün ahlâk ve yaratılış üzere olan Peygamberimiz onun bu dileğini kabûl etti. Sürâka; "Yâ Muhammed! Muhâfaza olunduğunu anladım. Duâ et de kurtulayım. Bundan sonra sana aslâ zarar vermem. Senin peşine düşenlere de senden hiç bahsetmiyeceğim" diyordu. Kâinatın efendisi; “Yâ Rabbî! Eğer o sözünde doğru ve samîmi ise, atını kurtar" diye duâ edince, Allahü teâlâ bu duâyı kabûl buyurdu.

Sürâka bin Mâlik'in atı, ancak bu duâdan sonra çukurdan kurtulabilmişti. Bu sırada atın ayağının battığı yerden, göğe doğru duman gibi bir şey yükseliyordu. Sürâka, hayretler içerisinde kaldı ve bütün bu olup bitenlerden, Muhammed aleyhisselâmın dâimâ korunmakta olduğunu anladı. Pek çok şeye şâhid olmuştu. Sonunda; "Yâ Muhammed! Ben Sürakâ bin Mâlik'im! Benden aslâ şüpheniz olmasın. Size söz veriyorum. Bundan sonra beğenmediğiniz hiç bir işi yapmıyacağım. Kavmin, seni ve arkadaşlarını yakalayana çok mükâfat vereceğini vâdetti" dedi ve Kureyş müşriklerinin yapmak istediklerini birer birer anlattı. Hattâ, onlara yol azığı ve binmek için deve vermek istediyse de, sevgili Peygamberimiz kabûl etmedi ve ona: “Ey Sürâka! Sen İslâm dînini kabûl etmedikçe, ben de senin deveni ve sığırını arzu etmem, istemem. Sen bizi gördüğünü gizli tut, yeter" buyurdu. İbn-i Sa'd da şöyle nakleder: Sürâka, Peygamber efendimize,

bana, istediğini emret deyince, Resûlullah efendimiz; “Yurdunda dur. Hiç kimsenin bize yetişmesine meydan verme" buyurmuştur.

Allahü teâlâ dileyince her şey oluyordu. O'na hâlis bir şekilde güvenip, rızâsı yolunda yürüyünce, akıl almaz hâdiseler meydana geliyordu. Resûlullah efendimizi öldürüp, büyük mükâfatlara kavuşma hırsıyla, kükreyen bir aslan tavrıyla yola çıkan Sürâka, artık; mûnis, uysal, bir çocuk gibiydi. Her şeye kâdir olan Allahü teâlâ, Habîbine zarar vermemesi için, Sürâka'nın kalbini iyiliğe doğru çevirmişti. Elbette, Allahü teâlâ Habîbini sallallahü aleyhi ve sellem yalnız bırakmayacaktı. Çünkü O, insanlara merhamet için, onların dünyâda ve âhırette ebedî saâdet ve mutluluğa kavuşması için gönderdiği sevgili Peygamberiydi.

Sürâka bundan sonra izi üzerine geri döndü. Başından geçenleri karşılaştığı kimselere de anlatmadı.

Müjde! Müjde! Kâinatın sultânı geliyor!...

Peygamber efendimiz, hazret-i Ebû Bekr, Âmir bin Füheyre (radıyallahü anh) ve kılavuzları Abdullah bin Üreykıt, Hicret'in birinci senesi Rebî'ul-evvel ayının sekizinde Pazartesi günü (Miladî 622 yılı Eylül ayının 20. günü) kuşluk vakti "Kuba" köyüne ulaştılar. Bugün, müslümanların Hicrî Şemsî yılının sene başı oldu. Külsüm bin Hidm (radıyallahü anh) isminde bir müslümanın evinde kaldılar. Burada ilk mescidi yaptılar. Kuba vâdisinde ilk Cumâ namazını kıldılar ve ilk hutbeyi îrâd ettiler. Kuba mescidi, âyet-i kerîmede meâlen; "...Temeli takvâ üzerine kurulan mescid" (Tevbe sûresi: 108) diye buyrularak medh edildi.

Bu arada Mekke'de kalan hazret-i Ali, Resûlullah efendimizin Kâbe-i şerîfte devamlı bulundukları makâma oturdu. "Resûl-i ekremde kimin nesi var ise, gelsin alsın!" diye nidâ ettirdi. Herkes gelip, nişânını söyleyerek emânetini aldı. Böylece emânetler sâhiplerine teslim edildi.

Mekke-i mükerremede kalan Eshâb-ı güzîn, hazret-i Ali'nin kanadı altına sığındılar. Resûlullah'ın saâdethâneleri Mekke'de olduğu müddetçe, hazret-i

Ali de orada kaldı. Bir zaman sonra Resûl-i ekrem efendimiz, evinin Medîne-i münevvereye getirilmesini emir buyurdular.

Allah'ın aslanı hazret-i Ali, Kureyş kâfirlerinin toplandıkları yere gitti. "İnşâallahü teâlâ yarın Medîne-i münevvereye gidiyorum. Bir diyeceğiniz var mı? Ben burada iken söyleyin" buyurdu. Hepsi başlarını eğip, hiç bir şey söylemediler. Sabah olunca, hazret-i Ali, Resûl-i ekrem efendimizin eşyalarını toplayıp, Resûlullah efendimizin Ehl-i Beyti ve kendi akrabâları ile beraber yola koyuldu. Resûlullah efendimize, şişmiş olan ayaklarından kanlar akar vaziyette, Kuba'da yetişti. Gündüzleri saklanıp, geceleri yaya olarak yürüdüğü bu yolculuğun sonunda, Peygamberimizin huzûruna gidemiyecek bir hâle gelmişti. Resûl-i ekrem efendimiz bunu haber alınca, bizzat kendisi teşrîf etmiş, hazret-i Ali'yi görünce hâline acımış, sevgili, fedâkar amcazâdesini kucaklamış, mübârek elleriyle o hak yolunda binlerce meşakkate katlanmış olan nârin, nâzik ayaklarını okşamış, kendisine âfiyeti için duâ buyurmuştu. Hattâ hazret-i Ali'nin bu fedâkarlığı üzerine; “İnsanlardan öyleleri vardır ki, Allahü teâlânın rızâsı için nefsini fedâ eder" (Bakara sûresi: 207) âyet-i celîlesinin nâzil olduğu rivâyet edilir.

MEDİNE DEVRİ

Medîne'ye daha önce hicret eden Eshâb-ı kirâm ile Medîneli müslümanlar, Kâinatın sultânının Mekke'den hicret için hareket ettiğini duyunca, teşrîfini harâretle ve heyecanla bekliyorlardı. Bu sebeple Medîne-i münevverenin dış semtlerine gözcüler koyup, şehirlerini şereflendirecekleri anda, Efendimizi karşılamak için can atıyorlardı. O'nun muhabbetiyle yananlar, kızgın çölün suya olan hasreti gibi gözlerini ufka dikerek günlerce beklediler. Nihâyet birden; "Geliyorlar! Geliyorlar!..." diye bir ses işitildi. Sesi duyanlar, sıcak çölün ortalarına doğru göz gezdirmeğe başladılar. Evet!... Evet!... Onlar da kızgın çölde, güneşin yakıcı sıcaklığına rağmen, büyük bir heybetle kendilerine doğru ilerlediklerini görmüşlerdi. Sevinçle birbirlerine; "Müjde!... Müjde!... Resûlullah geliyor!... Peygamberimiz geliyor!... Sevinin ey Medîneliler!. Bayram edin! Habîbullah geliyor!... Baş tâcımız geliyor!..." diyerek bağırmaya başladılar. Bu haber bir anda Medîne-i münevvere sokaklarını doldurdu. Yedisinden yetmişine, yaşlısından hastasına kadar herkes, bu eşi görülmedik sevinçli haberi bekliyorlardı. Bütün Medîneliler en güzel elbiselerini giyinerek, sür’atle Âlemlerin efendisini karşılamak için koştular. Tekbir sedâları semâyı çınlatıyor, sevinçten gözyaşları sel gibi akıyordu. Hüzün ve mutluluk dolu bir hava esiyor ve Medîne, târihinde en güzel günlerden birini yaşıyordu. Bir tarafta, herkesin "Emîn" lakabıyla tanıdığı, Allahü teâlânın Habîbini öldürmek için üzerine mükâfat koyanlar; diğer tarafta ise O'nu ve arkadaşlarını korumak, bağırlarına basmak ve bu uğurda canlarını fedâ etmek isteyenler vardı.

Medîneliler bir an önce sevgili Peygamberimizin nûrlu cemâlini görmek istiyorlardı. Medîne, Medîne olalı böyle sevinçli, böyle mübârek bir an görmemişti. Bu, o güne kadar yaşanmamış bir bayramdı.

Benzeri görülmemiş ve görülmeyecek olan bu bayramda, çocuklar ve kadınlar şöyle şiirler terennüm ediyorlardı:

"Tale'al-bedrü aleynâ,

Min seniyyât-il-vedâ',

Veceb-eş-şükrü aleynâ,

Mâ de'allahü dâi.

Eyyüh-el-meb'ûsu fînâ,

Ci'te bil-emr-il mutâ!..."

Seniyyet-ül-vedâ'dan, Bedr doğdu üstümüze,

Hakka dâvet ettikçe, şükr vâcib oldu bize.

Sen bize gönderildin, emrullâhı getirdin,

Medîne'ye hoş geldin, şeref verir dâvetin.

İzzet ikrâmla dolduk, eskilerden kurtulduk,

Mecde kavuştuk doyduk, ziyândaydık kâr bulduk.

Zulmet gideren ay der, "selâm ehline deyin,

Muhammed'e (aleyhisselâm) uyana, aslâ zulüm etmeyin."

Hep birlikte söz verdik, yemîn edilen günde,

Doğruluk yolumuzdur, hâinlik olmaz dinde.

Vallahi ben unutmam, elemsiz gün hiç yoktu,

Şâhidsin Emn yıldızı, vefân sevgin pek çoktu.

"Hoş geldin yâ Resûlallah!." "Bize buyurun yâ Resûlallah!..." şeklindeki istekler ortalığı çınlatıyordu.

Medîne'nin ileri gelen kimselerinden bâzıları Kusvâ'nın yularından tutup; "Yâ Resûlallah! "Bize buyurun..." diyerek istirhâmda bulundular. Onlara;

“Devemin yularını bırakınız. O me’murdur. Kimin evinin önünde çökerse, orada misâfir olurum!" buyurdular. Herkeste büyük bir heyecan ve merâk başladı. Acabâ Kusvâ nereye çökecekti?! Medîne içine doğru Kusvâ ilerliyor, her kapının önünden geçerken ev sâhipleri; "Yâ Resûlallah! Bizi teşrîf ediniz, bizi teşrîf ediniz!" diye yalvarıyorlardı. Peygamber efendimiz onlara tebessüm buyurarak; “Devenin yolunu açınız! Nereye çökeceği ona buyrulmuştur" diyordu. Kusvâ, nihâyet Peygamber efendimiz bugünkü Mescid-i şerîfinin kapısının bulunduğu yere çöktü. Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem devesinden inmediler. Hayvan tekrar ayağa kalktı, yürümeğe başladı. Eski yere çöktü ve bir daha kalkmadı. Bunun üzerine efendimiz, Kusvâ’nın üzerinden inip; “İnşâallah menzilimiz burasıdır" ve “Burası kimindir?" buyurunca; "Yâ Resûlallah! Amr'ın oğulları Süheyl ve Sehl'indir" diye cevap verdiler. Bu çocuklar yetim idi. Peygamberimiz; “Akrabâlarımızdan hangisinin evi buraya daha yakındır?" buyurdular. Zirâ Resûlullah efendimizin dedesi Abdülmuttalîb'in annesi Neccâroğullarından idi. Hâlid bin Zeyd Ebû Eyyûb el-Ensâri hazretleri sevinçle; "Yâ Resûlallah! Benim evim daha yakındır. İşte şu evim, şu da kapısı" diyerek heyecanla gösterdi. Kusvâ'nın yükünü indirip, Resûlullah efendimizi buyur etti. Medîneli müslümanlar ve Muhâcirler, Efendimizin hicretine pek ziyâde sevindiler.

Sevgili Peygamberimizin, bi'setin onüçüncü yılı 12 Rebî'ul-evvel'inde, miladî 622 senesinde Medîne'ye hicreti ile on sene sürecek olan Medîne devri başladı.

Peygamber efendimiz, Hâlid bin Zeyd Ebû Eyyûb el-Ensâri hazretlerinin evini teşrîf edince, alt katta oturmayı tercih ettiler ve buraya yerleştiler. Böylece Kâinatın efendisini ağırlama ve evinde bulundurma şerefi bu mübârek zâta nasîb oldu.

Hazret-i Hâlid şöyle anlattı: "Resûlullah, evimi şereflendirdiğinde, alt katta oturmayı tercih etmişlerdi. Biz de üst katta oturuyor ve bu hâle çok üzülüyorduk. Bir gün; "Anam-babam size fedâ olsun yâ Resûlallah! Benim yukarda oturmama, sizin de alt katta bulunmanıza gönlüm râzı olmuyor, hoş görmüyorum. Bu bana çok ağır geliyor. Ne olur zâtı âlinizin yukarıda, bizim de alt katta oturmamıza müsâde buyurunuz" dedim. Bunun üzerine;

“Ey Ebû Eyyûb! Evin alt katında bulunmamız bize daha münâsip ve elverişlidir" buyurdular. Gelen ziyâretçilerle daha rahat görüşme düşüncesiyle, alt katta kalmayı uygun gördüler. Biz de evin üst katında bulunduk. Bir gün su testimiz kırıldı. Dökülen suların Resûlullah'ın üzerine damlayıp rahatsız olmasından korkarak, hanımımla, örtüneceğimiz tek kadife yorganımızı hemen suyun üzerine bastırdık." Ebû Eyyûb-i Ensârî, üst katta olmaktan son derece sıkılıyordu. Sonunda kendisi alt kata inip, Resûlullah efendimizi yukarı çıkardı. Ebû Eyyûb hazretleri buyurdu ki: "Resûlullah efendimize dâimâ akşam yemeği yapıp, gönderirdik. Kalanını bize gönderdiği zaman, ben ve hanımım Ümmü Eyyûb, Resûlullah'ın elinin değdiği yerleri araştırarak, oralardan yer ve bununla bereketlenirdik.Yine bir gece, yapıp gönderdiğimiz soğanlı veya sarımsaklı yemeği Resûlullah geri çevirmişti. Onda elinin izini göremeyince, feryâd ederek yanına gittim. "Yâ Resûlallah! Babam-anam sana fedâ olsun! Siz akşam yemeğini geri çevirdiniz. Fakat onda mübârek elinizin izini göremedim. Halbuki ben ve Ümmü Eyyûb, geri çevirdiğin yemekte elinin değdiği yerleri araştırmakta ve bununla bereketlenmekteydik" dedim. Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem buyurdular ki: “Bu sebzede bir koku hissettim. Ondan yemedim. Ben, melekle konuşan bir kişiyim." "O yemek haram mıdır?" diye sordum. “Hayır! Fakat ben kokusundan dolayı ondan hoşlanmadım" buyurunca; "Sizin hoşlanmadığınız şeyden ben de hoşlanmam!" dedim. Peygamberimiz; “Siz onu yiyiniz" buyurdular. Bunun üzerine biz de ondan yedik ve bir daha o sebzeden Resûlullah'a yemek yapmadık.

Yine bir defâsında Resûlullah efendimizle Ebû Bekr'e yetecek kadar yemek hazırlayıp, huzûrlarına götürdüm. Resûlullah; “Yâ Ebû Eyyûb! Ensâr'ın eşrâfından otuz kişiyi dâvet et" buyurdu. Ben, yemeğin azlığını ve belki Resûl-i ekrem bu yemeği çok zannettiler diye düşünürken, tekrar; “Yâ Ebû Eyyûb! Ensârın eşrâfından otuz kişiyi dâvet et" buyurdular. Binlerce düşünce içinde Ensâr'dan otuz kişi dâvet ettim, geldiler. O yemekten yediler, doydular. Bir mûcize olduğunu anlayıp, gelenlerin îmânları kuvvetlendi ve bir daha bî'at ettiler. Gittiler. Sonra; “Altmış kişi dâvet et" buyurdular. Ben, mûcize olarak yemeğin azalmadığını gördüğümden, daha ziyâde sevinerek altmış kişiyi Resûlullah'ın huzûruna dâvet ettim. Geldiler, o yemeklerden yediler. Hepsi Resûlullah'ın mûcizesini tasdik ederek döndüler. Ardından; “Ensârdan doksan kişi çağır" buyurdular. Çağırdım,

geldiler. Resûlullah'ın emri üzerine onar onar sofraya oturup, yediler; hepsi de bu büyük mûcizeyi görüp, gittiler. Böylece yüzseksen kişi yemek yedi. Yemek ise benim götürdüğüm kadardı ve hiç el sürülmemiş gibi duruyordu."

El ele, gönül gönüle...

Peygamber efendimiz, Medîne-i münevverede daha sıkı bir bağlılığın te'sisi için, hicret eden Muhâcirleri ve onları evlerinde barındıran Ensârı birbirlerine kardeş yaptılar. Hazret-i Ali en sona kalınca, unutuldum sanarak; "Yâ Resûlallah! Beni unuttunuz mu?" diye sormuştu. O zaman Âlemlerin efendisi; "Sen, dünyâda ve âhırette benim kardeşimsin" buyurmuştu. Bu kardeşlik maddî ve mânevî yardımlaşma esasına dayanıyordu. Böylece yurtlarından, yuvalarından ve akrabâlarından ayrı kalmanın mahzûnluğu bir miktar da olsa giderilmiş olacaktı. Zâten Medîneli müslümanlar (radıyallahü anhüm), Allahü teâlânın dînini yaşayabilmek ve yayabilmek için memleketlerini terk eden muhâcir kardeşlerine bağırlarını açmışlar, evlerine buyur etmişler, onlara her türlü yardımı yapmak için canla başla çalışmışlardı. Bu kardeşlik te'sisi ile birbirlerine daha candan sarıldılar. Resûlullah efendimiz, her muhâciri, mizacına uygun olan bir Ensâr ile kardeş yapmıştıı. Öyleki bu kardeşlik, babalarından kalan malı paylaşacak seviyede idi.

Her Medîneli; arâzisini, bağını, bahçesini, evini, mallarını... nesi varsa ikiye ayırıyor, böylece yarısını muhâcir kardeşine seve seve veriyordu. Muhâcirlerden Abdurrahmân bin Avf hazretleri şöyle anlattı: "Biz, Medîne-i münevvereye hicret ettiğimizde, Resûlullah efendimiz beni Sa'd bin Rebî ile kardeş yaptı. Bunun üzerine kardeşim Sa'd, bana; "Ey kardeşim Abdurrahmân! Ben, mal bakımından Medîneli müslümanların en zenginiyim. Malımı ikiye ayırdım, yarısı senindir" dedi. Ben de; "Allahü teâlâ malını sana mübârek ve hayırlı eylesin. Benim, mala ihtiyâcım yok. Yalnız beni, alışveriş yaptığınız çarşınıza bir götürüver, kâfi" dedim.

Böyle bir fedâkarlık, ancak İslâm kardeşliğiyle mümkün oluyordu. Âdem aleyhisselâmdan bu zamana kadar pek çok göç olmuştu. Fakat böylesine

mânâlı ve yüce bir hicret; dışardan gelenler ile yerli halk arasında bu kadar muhabbetli bir kaynaşma ve samîmi bir kucaklaşma olmamıştı. Nitekim Allahü teâlâ meâlen; “Mü’minler ancak kardeştirler" buyurdu. (Hucurât sûresi: 10) Bununla, gerçek sevgi ve samîmiyetin maddî menfaatle değil, îmân ve inançla olabileceğine işâret buyruluyordu. Eshâb-ı kirâmdaki bu hal, Resûlullah efendimizin bir sohbetiyle ele geçiyordu. Sevgili Peygamberimizin, mübârek kalbinden fışkıran deryâlar misâli feyz ve bereketler, Eshâb-ı kirâmın kalblerine akıyor, bunun netîcesinde, görülmemiş bir fedâkarlıkla birbirlerini seviyorlar ve kardeşlerini kendilerine tercih ediyorlardı.

Ensâr ve Muhâcirîn, bu yeni İslâm merkezinde el ele, gönül gönüle vererek İslâm dîninin kuvvetlenmesi için her fedâkarlığa katlanmak ve sonunda şehâdet mertebesine kavuşmak üzere söz verdiler. Bu şekilde, Resûlullah'ın etrâfında toplanıp, İslâm dîninin esaslarına uyarak, yeni bir nizâm ve mes'ud bir hayat kuruyorlardı. Artık İslâmiyet, hicret hâdisesi ile; "Devlet" olma yolunda ilk adımını atmıştı. Medîne-i münevvere ise İslâm dîninin beşiği ve merkezi hâline geliyordu.

Medîne'de; Eshâb-ı kirâmdan başka, hıristiyanlar, yahudiler ve puta tapan müşrikler de vardı. Yahudiler; Benî Kaynuka, Benî Kureyzâ ve Benî Nadr olmak üzere üç kabîleden meydana geliyordu. Bunlar, İslâm'a ve bilhassa sevgili Peygamberimize ziyâdesiyle düşman idiler.

Bu arada Mekkeli müşrikler, Peygamber efendimizin Medîne'de, Eshâbını birbirlerine kardeş yapmak sûretiyle kaynaştırmasını, kendileri için büyük bir tehlike görmüşlerdi. Kısa zamanda bu işin üstesinden gelemezlerse, müslümanlar güçlenip Mekke'ye saldırabllir, bıraktıkları arâzilerini, evlerini, yurtlarını ellerinden alabilirlerdi... Bu düşünceler içinde bulunan Mekkeli müşriklerden, Medîneli müslümanlara tehdit mektupları geliyordu. Bu mektupların birinde; "Şüphesiz ki, aramızda düşmanlık bulunan hiç bir Arap kabîlesinde, bizi, sizler kadar öfkelendiren olmamıştır. Çünkü, bizden olan bir adamı bize teslim etmeniz gerekirken, O'na yardımcı olup, kucak açarak korudunuz. Bu, sizin için çok büyük bir kusurdur. Lütfen, O'nunla bizim aramızdan çıkınız ve O'nu bize bırakınız. Eğer, O'nun gidişâtı iyi

olursa, buna en çok sevinecek olan biziz. Aksi olursa, O'nu çekip çevirmek de yine bize düşer!..." deniliyordu.

Bu mektuba, hazret-i Ka'b bin Mâlik, Peygamberimizi medh eden çok güzel bir cevap yazdı.

Mekkeli müşrikler, Medîneli müşriklere de aynı şekilde tehdit mektupları yazdılar. Onlara da; "Eğer bizim adamımızı şehrinizden çıkarmaz veya öldürmezseniz, üzerinize yürür, sizleri öldürür, kadınlarınızı hizmetimize alırız!..." diyerek tehditlerde bulundular.

Bunun üzerine Medîneli müşrikler, Abdullah bin Übey münafığının etrâfında toplanıp, fırsatını buldukları an Resûlullah efendimize zarar yapmak üzere karar aldılar.

Müslümanlar bu durumu öğrenince; sevgili Peygamberimizi korumak için ellerinden gelen bütün gayreti gösterip, O'nun etrâfında kenetlendiler. Geceleri sokağa çıkamaz, evlerinde uyuyamaz hâle geldiler. Übey bin Ka'b (radıyallahü anh) anlattı ki: "Resûlullah efendimiz ile Eshâbı (radıyallahü anhüm), Medîne-i münevvereyi teşrîf ettiklerinde müslümanlar, müşrik Arap kabîlelerinin düşmanlıklarına hedef oldular. Eshâb, silâhlı olarak sabahlara kadar nöbet bekledi." Eshâb-ı kirâm yek vücûd olmuşlar, tehlikeli hâllerde bütün güçleri ile müslüman kardeşlerine yardıma koşuyorlardı. Bunların başında sevgili Peygamberimiz geliyordu. Resûlullah efendimiz, her güzel haslette önde olduğu gibi, cesârette de Eshâbının en önünde yer alırdı. Gecenin hangi saatinde olursa olsun, bir feryâd işitilince, Peygamberimiz, hiç kimse varmadan atı ile oraya yıldırım gibi yetişir, korkulacak bir şeyin olmadığını Eshâb'ına bildirir ve onları teskin ederdi.

Mescid-i Nebî:

Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem Medîne'yi teşrîf ettiklerinde ilk iş olarak Eshâbını yetiştirecek, cemâatla namaz kılacak bir mescidin yapılmasını arzu ediyorlardı. Bu sırada Cebrâil aleyhisselâm gelip: "Yâ Resûlallah! Allahü teâlâ sana, kendisi için taştan ve kerpiçten bir

beyt (mescit) yapmanı emrediyor" dedi. Habîb-i ekrem efendimiz, hemen devesi Kusvâ'nın Medîne'ye geldiklerinde çöktüğü yeri sâhiplerinden satın almak istediler. Sâhipleri; "Yâ Resûlallah! Biz, onun bedelini ancak cenâb-ı Hak'tan bekleriz. Orayı size, Allah rızâsı için hediye ederiz" diyerek bağışlamayı çok arzu ettiler. Buna rağmen Efendimiz kabûl buyurmayıp, fazlasıyla ücretini ödediler. Bir taraftan arsanın tesviyesi yapılıp düzeltilirken, diğer yandan kerpiçler kesiliyor ve taşlar çekiliyordu. Nihâyet her hazırlık yapıldıktan sonra temel atılmak üzere toplanıldı. Temele ilk taşı, Muhammed Mustafa sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem efendimiz, mübârek elleriyle koydular. Sonra sıra ile; “Ebû Bekr, taşını, benim taşımın yanına koysun! Ömer, taşını Ebû Bekr'in taşının yanına koysun! Osman, taşını, Ömer'in taşının yanına koysun! Ali, taşını Osman'ın taşının yanına koysun" buyurdular. Emirleri yerine geldikten sonra oradaki Eshâb-ı kirâmına; “Siz de taşlarınızı koyunuz" buyurdular. Onlar da koymaya başladılar.

Mescidin yapılmasında, başta sevgili Peygamberimiz olmak üzere bütün Eshâb-ı kirâm durmadan dinlenmeden çalıştılar. Mübârek sırtlarında taş ve kerpiç taşıdılar. Taş ile temeli bir buçuk metre yükseltip, üzerini kerpiçle ördüler. Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz bir gün, kerpiç yüklenmiş götürüyordu. Eshâbından biri huzûr-ı şerîfine varıp, fevkalâde bir edeble; "Yâ Resûlallah! Kerpici benim taşımama müsâde eder misiniz?" dedi. Hâtem-ül-enbiyâ efendimiz, ona, daha büyük bir nezaketle, kendisinin sevâb kazanmaya daha çok muhtâç olduğunu bildirip kerpici vermediler. Onun da gidip taş getirmesini tavsiye buyurdular.

Mescid-i Nebînin inşâsında en çok çalışanlardan biri de Resûlullah efendimizdi. En ağır kayaları yüklenerek, mübârek göğüsleri darala darala ustaların yanına götürürlerdi. Bu taşları ve kerpiçleri taşırken yapılan işin kıymetini, kavuşulacak nîmetleri müjdeleyerek Eshâbını gayrete getirirdi. Efendimizin bu gayretini gören müslümanlar, büyük bir aşkla çalışıyorlardı. Hattâ Ammâr bin Yâser (radıyallahü anh), herkes birer kerpiç taşırken, o; birini Peygamber efendimiz, birini de kendisi için olmak üzere iki kerpiç götürürdü. Bu hâli Resûlullah efendimiz gördüklerinde, yanına vardılar. Mübârek elleri ile hazret-i Ammâr'ın arkasını sığayıp; “Ey Sümeyye'nin oğlu! Senin iki, başkalarının bir ecri var" buyurdular.

Mescidin duvarları kısa zamanda bitirildi ve üzeri örtüldü. Ayrıca mescide bitişik, Resûlullah efendimiz için kerpiçten iki oda yapıldı. Bunların üzerleri de hurma kütüğü ve dalları ile örtüldü. (Bu odalar zamanla dokuza kadar çoğaltıldı.) Mescidin inşası bittikten sonra, Peygamber efendimiz, hazret-i Hâlid bin Zeyd'in evinden, kendisi için yapılan eve taşındılar.

Hurma kütüğünün inlemesi:

Peygamber efendimiz, Cumâ günleri mesciddeki Hannâne isminde bir hurma kütüğüne dayanarak, hutbe îrâd ederlerdi. Sonradan üç basamaklı bir minber yaptırdılar. Resûlullah efendimiz ve Eshâb-ı kirâm (radıyallahü anhüm) bir Cumâ günü Mescid-i Nebî'de toplanmışlardı. Efendimiz, hutbe için yeni minbere çıktıklarında, eskiden dayandığı kuru hurma kütüğü, herkesin duyacağı kadar, hâmile deve ağlayışını andıran bir sesle ağlamaya ve inlemeye başladı. Bütün Eshâb-ı kirâm, hayret ederek bu sesi dinlediler. Fakat, ses bir türlü kesilmiyordu. Bunun üzerine Âlemlerin efendisi minberden indiler ve mübârek elleri ile kütüğü okşadılar. O anda, ağlama ve inleme kesildi. Kuru hurma kütüğünün, Peygamberimize olan bu muhabbetini ve aşkını gören Sahâbîler, göz yaşlarını tutamadılar.

Bu hâdise ile ilgili hazret-i Enes bin Mâlik; "Mescid bile onun sesinden sarsıldı", İbn-i Ebî Vedâ'a da (radıyallahü anh); "Hurma kütüğü, çatlayıp yerinden oynadı. Resûlullah efendimiz gelip mübârek elini üzerine koydu da ondan sonra sustu" demişlerdir. Peygamber efendimiz; "Nefsim yed-i kudretinde olan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, eğer onu okşamasaydım, bana karşı hasret ve hüznünden dolayı kıyâmete kadar böyle ağlayacaktı" buyurdular. Sonra Resûlullah'ın emri ile hurma kütüğü gömüldü. Başka bir rivâyette şöyle bildirildi: Resûl aleyhisselâm kuru hurma kütüğüne dönüp; "İstersen seni bulunduğun bahçeye vereyim. Tekrar dal budak sal ve eski hâline gel. İstersen seni Cennet'e dikeyim de Allahü teâlânın dostları meyvenden yesin" buyurdu. Resûlullah efendimiz, ona kulak verip şöyle dediğini duydular: "Beni Cennet'e dik ve benden Allahü teâlânın dostları yesin ve eskiyip çürümeyeceğim bir yerde olayım." Ağacın bu konuşmasını, Peygamber efendimizin yanında bulunanlar da duydu. Bunun üzerine Resûlullah efendimiz, ona; "İstediğini yapacağım" diye mukabelede

bulundu. Sonra Eshâbına dönüp; “Dâr-ı bekâyı, dâr-ı fenâya (bu dünyâya) tercih etti" buyurdular.

Âyet-i kerîme ile medhedildi:

Server-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz ile hazret-i Ebû Bekr, hicret ettiklerinde çocuklarını Mekke'de bırakmışlardı. Hazret-i Hadîce vâlidemizin vefâtından bir sene sonra Hazret-i Âişe ile Mekke'de nişânlanmışlardı. İmâm-ı Buhârî’nin rivâyet ettiği hadîs-i şerîfte, hazret-i Âişe buyurdu ki: Resûlullah efendimiz bana; “Ey Âişe! Sen, bana iki kere rüyâmda gösterilmiştin. Gâlibâ ben, yeşil ipekli bir kumaş parçasında senin resmini görmüştüm de bana; “Bu resmin sâhibi müstakbel zevcendir" denilmişti" buyurdu. Bu rüyâdan sonra Peygamber efendimizle hazret-i Âişe vâlidemiz nişânlanmışlardı. Fakat, düğün hemen yapılmamıştı. Bunu, hazret-i Âişe vâlidemiz şöyle anlattılar:

"Resûlullah Medîne'ye hicret ettiği zaman, bizi ve kızlarını Mekke'de bırakmıştı. Medîne'yi şereflendirince, âzâdlı kölesi Zeyd bin Hârise ile Ebû Râfî'i, iki deve ve ihtiyaçları olabilecek şeyleri satın almak üzere 500 dirhem harçlıkla bize gönderdi. Babam da, Abdullah bin Üreykıt'ı iki-üç deve ile onların yanına katıp, annemi, beni ve kız kardeşim Esmâ'yı develere bindirerek göndermesini, kardeşim Abdullah'a mektup yazarak emretti. Ben, annem Ümmü Rûmân ve Resûlullah'ın kerîmelerinden Hazret-i Zeyneb, hep birlikte yola çıktık. Kubeyd mevkîine vardığımızda, Zeyd, 500 dirhemle üç deve daha satın aldı. Kâfileye Talha bin Ubeydullah da katıldı. Minâ mevkîinden Beyd denilen yere ulaştığımız zaman, benim devem kaçtı. Ben, mahmilin içindeydim. Annem de yanımdaydı. Annem; "Eyvah kızcağızım, eyvâh gelinciğim!" diyerek çırpınıyordu. Allahü teâlâ, devemize sükûnet verdi ve bizi kurtardı. Nihâyet Medîne'ye geldik. Ben, babamın ev halkı ile birlikte indim."

Resûlullah efendimizin ev halkı, odalarının önünde indi. Hazret-i Âişe vâlidemiz, babası hazret-i Ebû Bekr'in evinde bir müddet ikâmet buyurdular. Ebû Bekr (radıyallahü anh), bir gün Server-i âlem efendimize; "Yâ Resûlallah! Ehlinle evlenmekten seni alıkoyan nedir?" diye sordu.

Resûlullah; “Mehirdir" buyurdu. Hazret-i Ebû Bekr, Resûlullah'a mehr parası gönderdi. Bunun üzerine hazret-i Âişe vâlidemizin düğünü oldu. O zaman Peygamber efendimiz ellibeş yaşında idiler. Hazret-i Âişe vâlidemiz, çok zekî ve kâbiliyetli olup, hâdiseleri ânında şiir hâlinde söyleyebilirlerdi. Öğrendiği ve ezberlediği bir şeyi kat’îyyen unutmazdı. Çok akıllı, zekî, âlime, edîbe, afîfe ve sâliha idi. Hafızası pek kuvvetli olduğu için, Eshâb-ı kirâm, bir çok şeyleri ondan sorup öğrenirdi. Âyet-i kerîme ile medh edildi.

Allahü ekber, Allahü ekber:

Mescid-i Nebî inşâ edildikten sonra, namaz vakitlerinde, vaktin girdiğini belirtecek ve müslümanları câmiye dâvet edecek bir usûl yoktu. Sâdece; “Essalâtü Câmi'a" denilirdi.

Resûlullah efendimiz, bir gün Eshâbıyla istişâre ederek, namaz vakitlerinde, mü’minlerin câmiye nasıl dâvet edilmesi gerektiğini sordular. Kimisi, namaz vakitlerini bildirmek için, nasârâ gibi, nâkûs yâni çan çalalım; kimisi, yahudiler gibi boru çalınsın dediler. Kimisi de; "Namaz vakti ateş yakıp yukarı kaldıralım" diye fikirlerini söylediler. Resûlullah efendimiz, hiç birini kabûl etmedi.

Abdullah bin Zeyd bin Sa’lebe (radıyallahü anh) ve hazret-i Ömer, rüyâda ezân okunmasını gördüler. Hazret-i Abdullah, sevgili Peygamberimize gelip rüyâsını şöyle anlattı;

"Yeşil bir şal ve peştemal bağlamış, eline çan almış bir kişi gördüm. Ona; "Elindeki çanı satar mısın?" diye sordum. Bana; "Ne yapacaksın?" dedi. "Namaz vakitlerini bildirmek için çalacağım" deyince, o zât; "Ben sana daha hayırlısını öğreteyim" dedi ve kıbleye dönerek yüksek sesle; "Allahü ekber, Allahü ekber..." diye okumaya başladı. Bitirdikten sonra da; "Namaza kalkacağın zaman da" deyip, ezânı tekrar etti ve sonuna doğru, "Kad kâmet-is-salatü" cümlesini ilave etti."

Bunun üzerine, Resûlullah efendimiz; “Rüyâ haktır. O kelimeleri Bilâl'e öğret, okusun!" buyurdular. Buna ezân ismi verildi.

Hazret-i Bilâl de, Mescid-i şerîfin yakınında bulunan yüksek bir dama çıkarak, ilk ezânı, öğretilen kelimelerle okudu.

Hazret-i Ömer, ezân sesini işitince, koşa koşa Resûlullah efendimizin huzûruna geldi. Hazret-i Bilâl'ın söylediği kelimeleri aynen rüyâsında gördüğünü arz etti. O gece, Eshâb-ı kirâmdan bir kısmı da aynı rüyâyı görmüşlerdi. İşte bu sırada, Cumâ sûresi 9. âyet-i kerîmesi nâzil olup, vahiy ile de bildirilmiş oldu.

Bilâl-i Habeşî, bir gün sabah namazı vaktinde sevgili Peygamberimizin kapısı önünde; "Es-salâtü hayrun minennevm" diye iki defâ seslenmişti. Bunu Peygamber efendimiz beğendi. “Bilâl, bu ne güzel söz! Sabah ezânını okurken bunu da söyle" buyurdular. Böylece sabah ezânında bu söz de söylenmeye başlandı.

Peygamberimizin vefâtına kadar müezzinlik yapan Bilâl-i Habeşî'nin (radıyallahü anh); sesi gür, çok güzel ve pek tesirliydi. O, ezân okumaya başlayınca, herkes büyük bir aşk ve vecd içinde dinleyip, kendinden geçerdi. Ezân okurken herkesi ağlatırdı.

Eshâb-ı kirâmın (radıyallahü anhüm), birbirlerini namaz vakitlerinde câmiye ezân-ı şerîf ile dâvet etmeleri, Medîneli müşrikler ile yahudilerin pek tuhafına gitti. Ezân okunurken alay ve eğlenceye alırlardı. Onların bu maskaralıklarına karşı, Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmde meâlen; “Onlar, namaza ezân ile dâvette bulunduğunuz zaman, onu oyun ve eğlence edinirler. Bu da, onların aklı ermez bir kavim olmalarındandır" buyurdu. (Mâide sûresi: 58)

Eshâbım gökteki yıldızlar gibidir:

Fahr-i kâinat sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, Eshâb-ı kirâmını yetiştirmek, olgunlaştırmak için, Mescid-i Nebî'de eşi benzeri bulunmayan sohbetler eder, Allahü teâlânın kendisine ihsân ettiği feyz ve bereketleri, onların kalblerine akıtırdı. Peygamber efendimizin sohbetine katılmak şerefine nâil olanlar, daha ilk sohbette kalblerinde büyük bir değişiklik

hisseder ve pek yüksek ilâhî marifetlere kavuşurlardı. Bu sohbetlerin bereketiyle Eshâb-ı kirâm, başta sevgili Peygamberimiz olmak üzere, bütün sahâbe arkadaşlarını canlarından çok sever hâle gelirlerdi. Allahü teâlâ onları, âyet-i kerîmelerle medhetmiştir. Onlar, Resûlullah efendimizin huzûr-ı şerîflerinde; sanki başlarına kuş konmuş da, hareket edince uçacakmış gibi pek edebli ve çok dikkatli dururlardı. Böylece, Eshâb-ı kirâm (radıyallahü anhüm) peygamberlerden ve büyük meleklerden sonra mahlûkâtın en efdâli ve en üstünü oldular.

Allahü teâlâ. Kur'ân-ı kerîmde meâlen; "Siz ümmetlerin en iyisi, en hayırlısı oldunuz. İnsanların iyiliği için yaratıldınız. İyilik yapılmasını emreder, kötülükten nehyedersiniz..." (Âl-i İmrân sûresi: 110)

"Önce müslüman olanlardan, Muhâcirlerin ve Ensârın önce gelenlerinden ve bunların yolunda gidenlerden Allahü teâlâ râzıdır ve bunlar da, Allahü teâlâdan râzıdırlar. Allahü teâlâ bunlar için, Cennetler hazırladı. Bu Cennetlerin altından nehirler akmaktadır. Bunlar Cennetlerde sonsuz olarak kalacaklardır." (Tevbe sûresi: 100)

"Muhammed (sallallahü aleyhi ve sellem), Allahü teâlânın peygamberidir ve O'nunla birlikte bulunanların, (yâni Eshâb-ı kirâmın) hepsi kâfirlere karşı şiddetlidirler. Fakat, birbirlerine karşı merhametli, yumuşaktırlar. Bunları çok zaman rükûda ve secdede görürsünüz. Herkese dünyâda ve âhırette her iyiliği, üstünlüğü, Allahü teâlâdan isterler. Rıdvânı, Allahü teâlânın kendilerini beğenmesini de isterler. Çok secde ettikleri, yüzlerinden belli olur. Onların hâlleri, şerefleri böylece Tevrât'da ve İncîl'de bildirilmiştir. İncîl'de de bildirildiği gibi, onlar, ekine benzer. İnce bir filiz yerden çıkıp kalınlaştığı, yükseldiği gibi, az ve kuvvetsiz oldukları hâlde, az zamanda etrâfa yayıldılar. Her tarafı îmân nûru ile doldurdular. Herkes filizin hâlini görüp, az zamanda nasıl büyüdü diyerek, şaşırdıkları gibi, hâl ve şanları dünyâya yayılıp, görenler hayret etti ve kâfirler kızdılar." (Feth sûresi: 29) buyurdu.

Peygamber efendimiz de Hadîs-i şerîflerinde, Eshâb-ı Kirâmın büyüklüğünü, derecelerinin yüksekliğini izâh için; "Eshâbımın hiç birine dil uzatmayınız. Onların şanlarına yakışmayan bir şey söylemeyiniz! Nefsim

elinde olan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, sizin biriniz Uhud Dağı kadar altın sadaka verse, Esbabımdan birinin bir müd arpası kadar sevâb alamaz" ve “Eshâbım gökteki yıldızlar gibidir. Hangisine uyarsanız kurtulursunuz" buyurdular.

Eshâb-ı suffe:

Peygamber efendimiz, Mescid-i Nebî'nin kuzey duvarına hurma dallarıyla bir gölgelik yaptırdı. Burada Mekke'den hicret eden, malı-mülkü bulunmayan bekâr sahâbîlerin yatıp kalkmalarını emir buyurdu. Sayıları on ile dörtyüz arasında değişen bu sahâbîler, Resûlullah efendimizin yanlarından hiç ayrılmaz ve sohbetlerinden hiç geri kalmazdı. Gece-gündüz Kur'ân-ı kerîm okurlar, ilim öğrenirler, hadîs-i şerîfleri hıfz ederlerdi. Günlerinin çoğunu oruç tutarak geçirirler; ibâdet ve tâattan bir an ayrılmazlardı.

Burada yetişenler, yeni müslüman olan kabîlelere gönderilirler, onlara Kur'ân-ı kerîmi ve sünnet-i şerîfleri, yâni dîn-i İslâm’ı öğretirlerdi. Pek ziyâde fazîletlere sâhîb olan bu mübârek sahâbîler, büyük bir irfân ordusu idiler. Peygamber efendimiz, onları çok sever, onlarla oturup sohbet ederler ve beraber yemek yerlerdi. Burada kalanlara Eshâb-ı suffe denirdi.

Resûlullah efendimiz bir gün Eshâb-ı suffeye bakıp, son derece fakir olduklarını düşündüler. Böyle oldukları hâlde gönül rahatlığı ve parlaklığı ile ibâdet ediyorlardı. Peygamber efendimiz merhamet buyurup, onlara; “Ey Suffe eshâbı! Size müjdeler olsun! Eğer ümmetimden, sizin içinde bulunduğunuz bu zor şartlara râzı bir kimse kalmış olursa, o, elbette benim arkadaşlarımdandır" buyurdular.

Habîb-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem, her şeyden önce bu seçkin Eshâbının ihtiyaçlarını te’min eder, sonra Ehl-i beytininkini gidermeye çalışırlardı. Ebû Hüreyre (radıyallahü anh) şöyle anlattı: "Kendisinden başka ilâh olmayan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, ben bâzan açlıktan karnımı yere dayar, bâzan da yerden aldığım bir taşı karnıma bastırırdım. Yine böyle bir hâlde idim. O gün Resûlullah'ın mescide geçtiği yolun

üstünde oturmuştum. O sırada âlemlere rahmet olarak gönderilen iki cihânın süsü, nûr saçarak yanıma geldiler. Hâlimi anlayıp gülümsediler ve; “Yâ Ebâ Hüreyre!" buyurdular. "Canım sana fedâ olsun, buyur yâ Resûlallah!" deyince; “Benimle gel" buyurdular. Hemen peşlerinden yürüdüm. Hâne-i saâdetlerine girdiler. Evde bir bardak süt vardı. “Haydi, Ehl-i suffeye git. Onları bana çağır" buyurdular. Onları çağırmak için giderken kendi kendime; "Bütün suffe ehline bir bardak süt nasıl yeter? Bana da bir yudum düşer mi ki?!..." diye düşünüyordum. Onları çağırdım, saâdethâneye geldik, izin isteyip içeri girdik, uygun yerlere oturduktan sonra, Resûlullah efendimiz; “Yâ Ebâ Hüreyre! Şu süt bardağını al, onlara ver!" buyurdular. Ben de bardağı alıp, sıra ile arkadaşlarıma veriyordum. Her biri bardağı alıyor doyuncaya kadar içiyor, bana iâde ediyordu. Herkesten aldığımda, bardağın hiç eksilmediğini, öylece sütle dolu olduğunu görüyordum. Bu şekilde, gelen bütün arkadaşlarıma takdim ettim. Hepsi içip doydular. Sonra Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem bardağı alıp, bana gülümsediler ve; “Yâ Ebâ Hüreyre! Süt içmeyen bir ben kaldım, bir de sen. Haydi sen de otur, iç!" buyurdular. Oturup içtim. “Yine iç!" buyurdular. İçtim. Efendimiz, bir kaç defâ “İç!" buyurdular. Ben de her defâsında içtim. Nihâyet; "Anam-babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Artık içemiyeceğim. Seni hak din ile gönderen Allahü teâlâya yemîn ederim ki, iyice doydum" dedim. “Öyleyse bardağı bana ver" buyurdular. Verdim. Allahü teâlâya hamd ve senâ ettikten sonra, Besmele çekerek sütü içtiler."

Mescidde Resûlullah efendimizin hiç bir sohbetini kaçırmadan ilim öğrenen bu mümtaz Eshâba karşı, Medîneli sahâbîler, benzeri görülmemiş şekilde muhabbet beslerlerdi. Bir akşam, açlıktan dermanı kalmayan Suffe'den bir sahâbî, Resûlullah efendimizin huzûr-ı şerîflerine gelip, hâlini arz etti. Peygamber efendimiz, hâne-i saâdetlerine, yiyecek bir şeyin olup olmadığını sordular. "Şu anda evde yiyecek olarak sudan başka bir şey yok" cevâbını alınca, orada hazır bulunan Eshâbına; “Kim şu açı misâfir eder?" buyurdular. Eshâb-ı kirâmdan Medîneli biri, herkesten önce davranıp; "Anam-babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Onu ben ağırlarım" dedi. Mrsâfiriyle evine gidip hanımına; "Resûlullah efendimizin misâfirini ağırlayacak bir şeyler hazırla" dedi. Hanımı; "Şu anda evimizde çocukların yiyeceğinden başka bir şey yok" diye cevap verdi. "Önce çocukları uyut. Sonra o yemeği getir" diyen sahâbî, ancak bir kişiye yetecek kadar olan

yemeği alıp misâfirin odasına girdi. Sofrayı koyup buyur etti. Yemeğe beraber başladıktan sonra kalktı, lâmbayı düzeltiyormuş gibi yapıp söndürdü. Tekrar karanlıkta sofranın başına oturdu. Yiyormuş gibi hareketler yaparak, misâfirin doymasını bekledi. Misâfir doyduktan sonra sofrayı kaldırdı. O gece, çocukları ile aç olarak sabahladılar. Sabahleyin Peygamber efendimizin huzûr-ı şerîflerine gittiklerinde; “Allahü teâlâ bu geceki hareketinizden hoşnûd oldu" buyurdular. Bunun üzerine Allahü teâlâ, Haşr sûresinin 9. âyet-i kerîmesini göndererek meâlen; “Onlar (Ensâr), kendilerinde yoksulluk ve muhtâçlık olsa bile, (Muhâcirleri) kendi canlarından üstün tutarlar." buyurdu.

Öyle bir gün idi ki...

Resûlullah efendimiz, Eshâbına, dînimizin emir ve yasaklarını inceden inceye anlatıyor, öğretiyorlardı. Îmânın, İslâmın şartları, namaz, oruç, hac, zekâta âit bütün hükümler; Âyet-i kerîmelerin tefsîrleri; haram ve helâl olan yiyecekler, giyecekler; yemîn, adak, keffâretler, alış-veriş bilgileri; yeme-içme, giyinme, görüşme-konuşma, selâmlaşma âdâbı; komşuluk, akrabâlık ve dostluk münâsebetleri; evlenme, nafaka, verâset ve mîras hükümleri; dâvâlar, cezâlar, anlaşma ve ortaklıklar; sağlık, sıhhat bilgileri; düşmanla çarpışma, harp hukûku... gibi bütün "Dîn-i İslâm’ı herkesin anlayacağı şekilde anlatır, önemli gördükleri bir husûsu, üç defâ tekrar ederlerdi. Kadınlara âit bilgileri de, mübârek zevceleri vâsıtasıyla öğretirlerdi.

Müslümanların kahraman imâmı, Eshâb-ı kirâmın yükseklerinden, hep doğru söyleyici olmakla meşhûr, sevgili büyüğümüz Ömer bin Hattâb (radıyallahü anh) buyuruyor ki:

"Öyle bir gün idi ki, Eshâb-ı kirâmdan bir kaçımız, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin huzûrunda ve hizmetinde bulunuyorduk. O gün, o saat, öyle şerefli, öyle kıymetli ve hiç ele geçmez bir gün idi. O gün, Resûlullah'ın sohbetinde, yanında bulunmakla şereflenmek, rûhlara gıda olan, canlara zevk ve safâ veren cemâlini görmek nasîb olmuştu. (Bu günün şerefini, kıymetini anlatabilmek için; "Öyle bir gün idi ki..." buyurdu. Cebrâil, aleyhisselâmı insan şeklinde görmek, onun sesini işitmek, kulların

muhtâç olduğu bilgiyi, gâyet güzel ve açık olarak, Resûlullah'ın mübârek ağzından işitmek nasîb olan bir gün gibi, şerefli ve kıymetli bir vakit bulunabilir mi?)

O vakit, ay doğar gibi bir zât yanımıza geldi. Elbisesi çok beyaz, saçları pek siyah idi. Üzerinde; toz, toprak, ter gibi yolculuk alâmetleri görünmüyordu. Resûlullah'ın Eshâbı olan bizlerden hiç birimiz onu tanımıyorduk. Yâni, görüp bildiğimiz kimselerden değildi. Resûlullah'ın huzûrunda oturdu. Dizlerini, mübârek dizlerine yanaştırdı. (Bu gelen, Cebrâil idi. İnsan şekline girmişti. Cebrâil aleyhisselâmın böyle oturması, mühim bir şeyi bildirmek için idi. Yâni, din bilgisi öğrenmek için utanmanın doğru olmadığını ve üstâda gurur, kibir yakışmayacağını göstermektedir. Herkesin, dinde öğrenmek istediklerini, muallimlere serbestçe ve sıkılmadan sorması lâzım geldiğini, Cebrâil aleyhisselâm, Eshâb-ı kirâma, bu hâli ile anlatmaktadır. Çünkü, din öğrenmekte utanmak ve Allahü teâlânın hakkını ödemekte ve öğretmekte ve öğrenmekte sıkılmak doğru olmaz.)

O zât-ı şerîf, ellerini Resûl-i ekrem efendimizin mübârek dizleri üzerine koydu ve; "Yâ Resûlallah! Bana İslâmiyeti, müslümanlığı anlat" dedi.

Resûl-i ekrem buyurdu ki: “İslâmın şartlarından birincisi, “Kelime-i şehâdet" getirmektir. (Kelime-i şehâdet getirmek demek, "Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh" söylemektir. Yâni akıl ve bâliğ olan ve konuşabilen kimsenin; "Yerde ve gökte, O’ndan başka, ibâdet edilmeye ve tapılmaya lâyık hiç bir şey ve hiç bir kimse yoktur. Hakîki mâbud, ancak Allahü teâlâdır. O, vâcib-ül-vücûddur. Her üstünlük O'ndadır. O'nda hiç bir kusur yoktur. O'nun ismi Allah’dır" demesi ve buna kalb ile kesin olarak inanmasıdır. Ve yine; "O, gül renkli, beyaz kırmızı, parlak, sevimli yüzlü, kara kaşlı ve kara gözlü, mübârek alnı açık, güzel huylu, gölgesi yere düşmez ve tatlı sözlü, Arabistan'da Mekke'de doğduğu için Arab denilen, Hâşimî evlâdından Abdullah'ın oğlu Muhammed adındaki zât-ı âlî, Allahü teâlânın kulu ve resûlü yâni peygamberidir" demesidir.)

“Vakti gelince namaz kılmaktır. Malın zekâtını vermektir. Ramazân-ı şerîfte her gün oruç tutmaktır. Gücü yetenin ömründe bir kere hac etmesidir." O

zât, Resûlullah'dan bu cevapları işitince; "Doğru söyledin yâ Resûlallah!" dedi. Biz dinleyiciler; "Hem soruyor, hem de onu tasdik ediyor!" diye onun bu sözüne şaştık.

Bu zât yine; "Yâ Resûlallah! Îmânın ne olduğunu da bana bildir" dedi.

(Bu hadîs-i şerîfte, îmânın lügat mânâsını düşünmemelidir. Çünkü lügat mânâsı, tasdik ve inanmak demek olduğundan, Arab câhillerinden, bu mânâyı bilmeyen kimse yoktur. Nerde kaldı ki, Eshâb-ı kirâm radıyallahü teâlâ anhüm ecmaîn bilmemiş olsunlar. Cebrâil aleyhisselâm, îmânın mânâsını Eshâb-ı kirâma öğretmek istiyordu. Burada İslâmiyette neye îmân denildiği sorulmaktadır.) Resûlullah sallallahü aleyhi ve selem de, îmânın belli altı şeye inanmak olduğunu şöyle bildirdi:

“Önce, Allahü teâlâya, meleklerine, kitaplarına, resûllerine, âhıret gününe, kadere, hayır ve şerlerin Allahü teâlâdan olduğuna inanmaktır." O zât, yine; "Doğru söyledin" diyerek tasdik etti. Sonra tekrar; "Yâ Resûlallah! İhsânın ne olduğunu da bana bildir" dedi. Resûlullah efendimiz; “Allahü teâlâya; “O'nu görüyormuşsun gibi ibâdet etmendir. Çünkü her ne kadar sen O'nu görmüyorsan da, O seni muhakkak görür" buyurdu. O zât tekrar; "Yâ Resûlallah! Bana kıyâmetten haber ver!" dedi. Resûl aleyhisselâm; “Bu mes’elede sorulan sorandan daha âlim değildir" buyurdular. O zât tekrar; "O hâlde onun alâmetlerini bildir" dedi. Resûlullah efendimiz, “Câriyelerin efendilerini doğurması, yalın ayak, çıplak, yoksul çobanların (zengin olarak) yüksek binâ yapmakta birbirleriyle yarış ettiklerini görmendir" buyurdu. Bundan sonra dönüp gitti. Resûlullah, bana dönüp; “Ey Ömer! Soran kişinin kim olduğunu biliyor musun?" diye sordular. "Allahü teâlâ ve Resûlü daha iyi bilir" dedim. Resûlullah; “O Cibrîl (Cebrâil) idi. Sizlere dîninizi öğretmek için geldi" buyurdular.

Peygamber efendimiz, Eshâbına, dindeki derecelerine göre, anlayacakları şekilde anlatırlardı. Eshâb-ı kirâmın en yükseklerinden olan hazret-i Ömer, bir gün geçerken, Resûlullah efendimizin Ebû Bekr-i Sıddîk'a (radıyallahü anh) bir şey anlattığını gördü. Yanlarına gidip dinledi. Bunu başkaları da gördü, fakat, gelip dinlemekten çekindiler. Ertesi gün, Ömer'i (radıyallahü anh) görünce; “Yâ Ömer! Resûlullah dün size bir şey anlatıyordu. Söyle,

biz de öğrenelim" dediler. Çünkü Resûlullah efendimiz dâimâ; “Benden duyduklarınızı, din kardeşlerinize de anlatınız! Birbirinize duyurunuz!" buyururdu. Hazret-i Ömer; "Dün hazret-i Ebû Bekr, Kur'ân-ı kerîmden anlayamadığı bir âyet-i kerîmenin mânâsını sormuş, Resûlullah ona anlatıyordu. Bir saat dinledim, bir şey anlayamadım" dedi. Çünkü, hazret-i Ebû Bekr'in yüksek derecesine göre anlatıyordu. Hazret-i Ömer, o kadar yüksek idi ki, Resûlullah efendimiz; “Ben peygamberlerin sonuncusuyum. Benden sonra peygamber gelmeyecektir. Eğer, benden sonra peygamber gelseydi, Ömer peygamber olurdu" buyurdu. Böyle yüksek olduğu ve ana dili olan Arabîyi çok iyi bildiği hâlde, Kur'ân-ı kerîmin hazret-i Ebû Bekr'e anlatılan tefsîrini anlayamadı. Ebû Bekr'in derecesi, ondan çok daha yüksekti. Hazret-i Ebû Bekr, hattâ Cebrâil aleyhisselâm bile, Kur'ân-ı kerîmin mânâsını, esrârını, Resûlullah'a sorardı. Resûlullah, Kur'ân-ı kerîmin hepsinin tefsîrini Eshâbına bildirmiştir. Sevgili Peygamberimiz, bu şekilde Eshâbına dîni öğrettiği gibi, dâvâlara bakıyor, şâhidlerini dinleyip, en güç anlaşmazlıkları netîceye bağlayarak hâllediyordu.

Selmân-ı Fârisî’nin Müslüman olması:

Gün geçtikçe İslâmın nûru yayılmaya, Resûlullah efendimizin mübârek ismi işitilince kalblerde yer tutmaya başladı. O'nun gelmesini hasretle bekleyen ilim ehli kimseler, arayış içinde ve heyecanla Medîne'ye koşarak, îmân etmekle şerefleniyorlardı. Bunlardan birisi de Selmân-ı Fârisî hazretleri idi. O, müslüman olmasını şöyle anlatmıştır:

"Ben Fâris'in (İran), İsfehan şehrinin Cey köyündenim. Babam köyün en zengini olup, arâzimiz ve malımız çoktu. Evin yegane çocuğu ve babamın tek sevgilisi idim. Bunun için beni kız gibi yetiştirirdi. Evden çıkmama izin vermezdi. Mecûsî olduğu için, bana mecûsîliği istediği şekilde eksiksiz olarak öğretti. Evde devamlı bir ateş yanar, biz de ona tapar, secde ederdik. Babamın malı ve mülkü çok olduğu için, beni bir ara dışarıya çıkardı ve; "Yavrum! Ben öldüğüm zaman bu malların sâhibi sen olacaksın, onun için, git mallarını ve arâzilerini tanı" dedi. Ben de "Peki" deyip bahçelerimizi dolaştım. Bir gün tarlalara bakmaya gittiğimde, bir kiliseye rastladım. Hıristiyanların seslerini işittim, yanlarına gidince içerde ibâdet ettiklerini

gördüm. Ben, daha önce öyle bir şey görmediğimden, hayrette kaldım. Çünkü bizim ibâdetimiz ateş yakıp, ona secde etmekten başka bir şey değildi. Onlar ise, görünmeyen bir Allah'a ibâdet ediyorlardı. Kendi kendime; "Vallahi bunların dîni haktır ve bizimki bâtıldır" dedim. Akşama kadar onları merâkla seyrettim. Tarlalarımıza gitmeden karanlık basmaya başladı. Onlara; "Bu dînin aslı nerededir?" deyince; "Şam'dadır" dediler. Sonra; "Şam'a gitsem beni de kabûl ederler mi?" diye sorduğumda; "Evet kabûl ederler" diye cevap verdiler. "Sizlerden, yakında Şam'a gidecek kimseler var mıdır?" diye sorunca; bir müddet sonra bir kervanın gideceğinden bahsettiler. Konuştuğum kimseler az olup, Şam'dan İsfehan'a gelmişlerdi.

Ben bunlarla meşgûl iken eve gitmekte geciktim. Benim dönmediğimi gören babam, beni aramaya başlamış ve adam göndermiş. Aramışlar bulamamışlar. Onlar telâş içinde iken eve döndüm. Babam; "Bu zamana kadar nerede idin? Seni aramadığımız yer kalmadı" dedi. Ben de; "Babacığım! Ben bu gün tarlaları dolaşmaya çıkmıştım. Fakat yolda bir hıristiyan kilisesine rastladım. İçeri girdim. Baktım ki; görmedikleri ve her şeye hâkim ve kâdir olan bir Allah'a îmân ediyorlar. Onların ibâdetlerine şaştım kaldım. Akşama kadar onları seyrettim. Onların dîninin hak olduğunu anladım" dedim. Bunu duyan babam; "Ey oğlum! Yanlış düşünüyorsun, babalarının ve dedelerinin dîni, onların dîninden daha doğrudur. Onların dîni bozuktur. Sakın aldanma ve inanma!" dedi. Ben de; "Hayır, onların dîni bizimkinden daha hayırlıdır ve onlarınki hak, bizimki bâtıldır" dedim. Babam, buna çok kızdı ve beni el ve ayaklarımdan bağlayıp eve hapsetti. Bu durumda iken, devamlı Şam'a gidecek kervandan haber beklerdim.

Nihâyet hıristiyan râhiplerin, kervanı hazırladıklarını öğrendim. İplerimi çözüp kaçtım ve kervanın bulunduğu kiliseye gittim. Buralarda duramayacağımı anlattım ve kervana katılarak Şam'ın yolunu tuttum. Şam'da hıristiyan dîninin en büyük âlimini sordum. Bana birini târif ettiler, onun yanına gidip hâlimi anlattım. Yanında kalmak istediğimi, kendisine hizmet edeceğimi söyleyip, hıristiyanlığı öğretmesini, Allahü teâlâyı tanıtmasını ricâ ettim. Kabûl etmişti. Artık ona hizmet etmeye, kilisenin işlerini yapmaya başlamıştım. O da bana hıristiyanlığı öğretiyordu. Fakat

sonradan onun kötü kimse olduğunu anladım. Çünkü hıristiyanların, fakirlere vermek için getirdikleri sadaka, altın ve gümüşleri saklar, muhtâçlara vermezdi. Tam yedi küp altın ve gümüş biriktirmişti. Bunu benden başka bilen yoktu. Bir müddet sonra vefât etti. Hıristiyanlar defin için toplandılar. Onlara; "Neden buna bu kadar hürmet ediyorsunuz, o hürmete lâyık bir insan değildir!" dedim. "Sen bunu nereden çıkarıyorsun?" dediler ve bana inanmadılar. Ben de biriktirdiği altınların yerini gösterdim. Yedi küp altını ve gümüşü çıkardılar, sonra; "Bu, defne ve teçhize lâyık bir kimse değildir" diyerek bir yere atıp üzerini taşla örttüler. Yerine başka birisi geçti. Bu zât gerçekten ilim sâhibi zahid bir kimse olup, dünyâya hiç ehemmiyet vermezdi. Âhırete tâlib bir kimse idi ve hep âhıret için çalışır, gece-gündüz dâimâ ibâdet ederdi. Onu çok sevdim ve uzun zaman yanında kaldım. Hizmetini severek yapardım. Birlikte ibâdet ederdik. Bir gün ona; "Ey benim efendim! Uzun zamandan beri yanınızdayım ve sizi çok sevdim. Çünkü Allahü teâlânın emirlerine itâat ediyor ve men ettiklerinden kaçıyorsunuz. Vefât ettiğiniz zaman, ben ne yapayım bana ne tavsiye edersiniz?" diye sordum. Cevap olarak; "Oğlum, Şam'da insanları ıslâh edecek bir kimse kalmadı. Kime gitsen seni ifsâd eder. Fakat Musul'da bir zât vardır. Onu bulmanı tavsiye ederim" dedi. Vefât edince, Musul'a geçtim, târif ettiği zâtı buldum ve başımdan geçenleri anlattım. Hizmetine kabûl etti. O da, diğer zât gibi çok kıymetli, dünyâya düşkün olmayan ve devamlı ibâdet eden bir kimse idi. Ona da uzun zaman hizmet ettim. Fakat bir gün hastalandı. Vefât zamanı, aynı soruları ona da sordum. Bana Nusaybin'de bir zâtı tavsiye etti. Vefâtı üzerine derhal Nusaybin'e gittim. Söylediği kimseyi bulup, yanında kalmak istediğimi bildirdim. Kabûl etti, bir müddet de onun hizmetinde bulundum. Hastalanınca, beni başka birine göndermesini söyledim. Bu sefer bana Amuriye adlı Rum şehrinde bulunan başka bir zâtı târif etti. Vefâtından sonra Amuriye'nin yolunu tuttum. Söylediği bu şahsıda bulup, hizmetine girdim ve uzun zaman kaldım. Onun da vefâtı yaklaştı. Beni birine havâle etmesini ricâ edince; "Vallahi şimdi böyle bir kimse bilmiyorum. Fakat âhır zaman peygamberinin gelmesi yaklaştı. O, Arablar arasından çıkacak, vatanından hicret edip, taşlık içinde hurması çok bir şehre yerleşecek. Hediyeyi kabûl eder sadakayı kabûl etmez. İki omuzu arasında nübüvvet mührü vardır" diyerek alâmetlerini saydı. Bu zât da vefât edince, söylediklerine uyarak Arab diyârına gitmeye karar verdim.

Amuriye'de çalışıp, bir kaç öküz ile bir mikdâr koyun sâhibi olmuştum. Benî Kelb kabîlesinden bir kâfile, Arab beldesine gidecekti. Onlara; "Bu sığır ve koyunlar sizin olsun, beni Arab vilayetine götürün!" deyince, teklifimi kabûl edip yanlarına aldılar. Vâdiy-ül-Kurâ denilen yere gelince, ihânet edip, köledir diyerek beni bir yahudiye sattılar. Yahudinin bulunduğu yerde hurma bahçeleri gördüm. "Âhır zaman peygamberinin hicret edeceği yer herhâlde burasıdır" diye düşündüm. Fakat bir türlü ısınamadım. Bu yahudiye bir müddet hizmet ettim. Sonra beni amcasının oğluna sattı. O da alıp Medîne'ye getirdi. Medîne'ye varınca, burasını önceden görmüş gibi ısındım. Artık günlerim Medîne'de geçiyor, beni satın alan yahudinin bağında-bahçesinde çalışıp, hizmetini görüyordum. Bir taraftan da asıl maksadıma kavuşmanın sabırsızlığı içinde idim.

Bir gün, bir hurma ağacına çıkmış çalışıyordum. Sâhibim, biri ile bir ağacın altında konuşuyordu. Bir ara; "Evs ve Hazrec kabîleleri helâk olsunlar. Mekke'den bir kimse Kuba'ya geldi. Peygamber olduğunu söylüyor. Bu kabîleler de O'nu kabûl edip dînine giriyorlar..." diye konuştular. Ben bu sözleri işitince, kendimden geçer gibi oldum. Derhal aşağı inip, o şahsa; "Ne diyorsun?" dedim. Sâhibim bana; "Neyine lâzım, neden soruyorsun, sen işine bak!" diyerek bir tokat vurdu. O gün akşam olunca, bir miktar hurma alıp, hemen Kuba'ya vardım. Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin yanına girip; "Sen sâlih bir kimsesin, yanında da fakirler vardır. Bu hurmaları sadaka getirdim" dedim. Resûlullah, yanında bulunan Eshâba; “Geliniz hurma yiyiniz" buyurdu. Onlar yediler. Fakat kendisi hiç yemedi. Kendi kendime; "İşte alâmetin biri budur. Sadaka kabûl etmiyor" dedim. Resûlullah efendimiz Medîne'yi teşrîf ettikten sonra bir miktar hurma daha alıp, Resûlullah'a getirdim. "Bu, hediyedir" dedim. Bu defâ yanındaki Eshâb ile birlikte yediler. "İşte ikinci alâmet de çıktı" dedim. Götürdüğüm hurma yirmibeş civarında idi. Halbuki yenen hurma çekirdekleri bin kadardı. Resûlullah efendimizin mûcizesiyle hurma artmıştı. Kendi kendime; "Bir alâmet daha gördüm" dedim. Resûlullah'ın yanına tekrar gitmiştim. Cenâze defnediyorlardı. Nübüvvet mührünü görmeyi arzu ettiğim için iyice yaklaştım. Benim murâdımı anlayıp, gömleğini kaldırdı. Mübârek sırtı açılınca, nübüvvet mührünü gördüm; hemen öptüm ve ağladım. O anda Kelime-i şehâdeti söyleyerek müslüman oldum. Sonra da Resûlullah'a, başımdan geçen hâdiseleri bir bir anlattım. Hâlime taaccüb

edip, bunu Eshâb-ı kirâma da anlatmamı emir buyurdular. Eshâb-ı kirâm toplandı, ben de başımdan geçenleri en ince teferruâtına kadar anlattım..." Selmân-ı Fârisî îmân ettiği zaman, Arab lisânını bilmediği için, tercümân istemişti. Gelen yahudi tercümân, onun sevgili Peygamberimizi medhetmesini aksi şekilde söylüyordu. O esnada Cebrâil aleyhisselâm gelip, hazret-i Selmân'ın sözlerini doğru olarak Resûlullah'a bildirdi. Yahudi durumu anlayınca, Kelime-i şehâdet getirerek müslüman oldu.

Selmân-ı Fârisî (radıyallahü anh), müslüman olduktan sonra, köleliğe bir müddet daha devam etti. Sevgili Peygamberimizin; “Kendini kölelikten kurtar yâ Selmân!" buyurması üzerine, sâhibine gidip, âzâd olmak istediğini söyledi. Buna zorla râzı olan yahudi, üçyüz hurma fidanı dikerek yetiştirip, hurma verir hâle getirmesi ve kırk rukye altın (o zamanki ölçüye göre bir miktar altın) vermesi şartıyla kabûl etti. Bunu, Resûlullah efendimize haber verdi. O da, Eshâbına; “Kardeşinize yardım ediniz" buyurdu. Onun için üçyüz hurma fidanı topladılar. Resûlullah efendimiz; “Bunların çukurlarını hazır edip, tamam olunca bana haber ver" buyurdu. Çukurları hazırlayıp, haber verince, teşrîf edip fidanları kendi mübârek elleriyle dikti. Bir tanesini de hazret-i Ömer dikmişti. Hazret-i Ömer'in diktiği hariç, hepsi Allahü teâlânın izni ile, o sene hurma verdi. Resûlullah efendimiz o bir taneyi de söküp, kendi mübârek eli ile yeniden dikti ve diktiği anda hurma verdi.

Selmân-ı Fârisî hazretleri anlattı ki: "Bir gün, bir zât beni arıyor ve; "Selmân-ı Fârisî'yi Mükâtib-i fakir (efendisi ile hürriyetine kavuşmak için belli bir miktarda anlaşan köle) nerededir?" diye soruyordu. Beni buldu ve elinde bulunan yumurta büyüklüğündeki altını verdi. Bunu alıp Peygamberimize gittim ve durumu arzettim. Resûlullah altını tekrar bana verip; “Bu altını al borcunu öde!" buyurdu. Ben; "Yâ Resûlallah! Bu altın yahudinin istediği ağırlıkta değil" deyince, Resûlullah efendimiz o altını alıp, mübârek dilinin üzerine sürdü. “Al bunu! Allahü teâlâ bununla senin borcunu edâ eder" buyurdu. Allah hakkı için o altını tarttım, istenilen kadardı. Onu da götürüp verdim. Böylece kölelikten kurtuldum."

Selmân-ı Fârisî (radıyallahü anh) bu günden sonra, Eshâb-ı suffe arasına katıldı.

Melekler, dinlemek için gelirdi…

Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem Kur'ân-ı kerîmi öyle güzel, öyle tatlı ve tesirli okurdu ki, O'nu dinleyen gayr-i müslimler de hayran kalırlardı. O'nu dinleyerek müslüman olanların sayısı çoktu. Hazret-i Berâ bin Âzib anlattı ki: "Bir yatsı namazından sonra Resûlullah efendimizi, Tîn sûresini okurken dinlemiştim. Öyle güzel okuyordu ki, sesi ve okuyuşu O'ndan daha mükemmel olan bir kimse dinlemiş değildim."

Eshâb-ı kirâm arasında sesi çok güzel olan, Kur'ân-ı kerîmi okurken ağlayan ve ağlatanlar pek çoktu. Bunlardan birisi, Üseyd bin Hudayr (radıyallahü anh) idi. Bir gece, atını yanına bağlayıp, Bakara sûresini okumaya başladı. Okurken at birden bire ürktü. Hazret-i Üseyd sustu, at sâkinleşti. Okumaya başladı, at yine ürktü. Sununca sâkinleşti. Tekrar okumaya başlayınca, yine ürktü. Üseyd bin Hudayr'ın (radıyallahü anh) oğlu Yahyâ, ata yakın bir yerde yatıyordu. Atın, çocuğa bir zarar vermesinden endişe ederek, okumayı bıraktı. Gökyüzüne baktığında, beyaz bulut gölgesine benzeyen bir sisin içinde, kandil gibi parıldayan şeyler farketti. Okumayı kesince, o parıldayan şeylerin semâya doğru yükselerek gittiğini gördü. Sabah olunca, sevgili Peygamberimizin huzûr-ı şerîflerine gidip, başından geçenleri anlattı. Resûlullah efendimiz; “Onların ne olduğunu biliyor musun?" diye sorunca, Hazret-i Üseyd; "Anam-babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Bilmiyorum" diye cevap verdi. Peygamber efendimiz buyurdu ki: “Onlar melekler idi. Senin sesine yaklaşmışlardı. Eğer okumaya devam etseydin, sabaha kadar seni dinlerler, insanlar da onları görür ve seyrederlerdi. Onlar, halkın gözlerinden gizlenmezlerdi."

Kur'ân-ı kerîmi pek yanık okuyanlardan biri de hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk idi. Namaz kılarken okumaya başlayınca, kendini tutamaz, mübârek gözlerinden yaşlar boşanırdı. Görenler bu hâline hayran olurlardı. Bir gün müşrikler toplanıp; "Bu kimse, peygamberin getirdiklerini yanık yanık okuyarak ağlıyor. Çocuklarımız ve kadınlarımızın onun bu hâline meftûn olup, müslüman olmalarından korkuyoruz" demişlerdi.

Sevgili Peygamberimizin mübârek cemâlini görerek, O'na âşık olanlardan, mübârek sözlerini ve okuduğu Kur'ân-ı kerîmi dinleyince, hayran kalıp müslüman olanlardan biri de Abdullah bin Selâm hazretleridir. Tevrât ve İncîl'i iyi bilen Abdullah bin Selâm (radıyallahü anh), îmân etmeden önce bir yahudi âlimi idi. Kendisi, müslüman oluşunu şöyle anlatır: "Ben Tevrât'ı ve izâhlarını babamdan okuyup öğrenmiştim. Bir gün babam, âhır zamanda gelecek olan peygamberin sıfatları, alâmetleri ve yapacağı işleri bana anlattı ve; "Eğer O, Hârûn evlâdından gelecek olursa, O'na tâbi olurum; yoksa tâbi olmam!" dedi ve Resûlullah'ın Medîne'ye gelişinden önce öldü.

Resûlullah'ın Mekke'de nübüvvetini îlân ettiğini işittiğim vakit, O'nun sıfatlarını, ismini ve geleceği vakti biliyordum. Bu sebeple, O'nu gözleyip durdum. Resûlullah'ın Medîne yakınında Kuba denilen yerdeki Amr bin Avf oğullarının evinde misâfir olduğunu birinden öğreninceye kadar bu hâlimi yahudilerden saklayıp sustum.

Bir gün bahçemde hurma ağacından yaş hurma toplarken, Nâdir oğullarından birisi, "Bu gün, Arabların adamı geldi" diye bağırdı. Beni bir titreme almıştı. Hemen; "Allahü ekber" diyerek tekbir getirdim. O anda halam Hâlide binti Hâris, ağacın altında oturuyordu. Çok yaşlı bir kadındı. Tekbirimi işitince; "Allah elini boşa çıkarsın ve seni umduğuna kavuşturmasın. Vallahi sen, Mûsâ bin İmrân'ın geleceğini işitseydin bundan fazla sevinmezdin!" diyerek bana çıkıştı. Ona; "Ey hala! O, vallahi Mûsâ bin İmrân'ın kardeşidir ve O'nun gibi bir peygamberdir. O'nun yolundadır ve O'nun gönderildiği tevhid ile gönderilmiştir" dedim. Bunun üzerine bana; "Ey kardeşimin oğlu! Yoksa O, kıyâmete yakın gönderileceği bize bildirilen peygamber midir?" dedi. "Evet" dedim, "Öyleyse haklısın" dedi.

Resûlullah Medîne'ye hicret ettiği zaman, O'nu görmek için hemen halkın arasına karıştım. Mübârek cemâlini, nûrlu yüzünü görür görmez; "O'nun yüzü yalancı bir yüz olamaz!" dedim. Resûlullah, toplanan insanlara İslâmiyeti anlatıyor, nasîhatler veriyordu. Burada Resûlullah'dan işittiğim ilk hadîs-i şerîf şudur:

“Selâmı aranızda yayınız, aç kimseleri doyurunuz, sıla-i rahm yapınız (yakın akrabâları ziyâret ediniz), insanlar uykuda iken namaz kılınız.

Böylece Cennet’e selâmette girersiniz."

Fahr-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem, beni nübüvvet nûru ile tanıyıp; “Sen, Medîne âlimi İbn-i Selâm mısın?" buyurdu, ben de; "Evet" deyince, sevgili Peygamberimiz; “Yaklaş" buyurarak, şu suâli sordu: “Ey Abdullah! Allahü teâlâ için söyle! Tevrât’da benim vasıflarımı okuyup öğrenmedin mi?" Ben de; "Allahü teâlânın sıfatları nelerdir, söyler misiniz?" dedim. Bu suâle karşılık, Resûlullah biraz bekledi ve Cebrâil aleyhisselâm İhlâs sûresini indirdi: Resûlullah efendimizin okuduğu bu sûreyi işitince, Peygamberimize hemen: "Evet yâ Resûlallah! Doğru söylüyorsun, şehâdet ederim ki, Allahü teâlâdan başka ilâh yoktur. Sen O'nun kulu ve Resûlüsün" diyerek Kelime-i şehâdet getirip müslüman oldum."

Sonra; "Yâ Resûlallah! Yahudiler; insanı hayrete düşürecek kadar yalan söyleyen, asılsız isnâd ve iftirâlarda bulunan zâlim bir millettir. Eğer sen benim seciye ve her hâlimi onlardan sorup öğrenmeden önce, onlar benim müslüman olduğumu duyup öğrenirlerse, muhakkak sizin yanınızda bana, akla gelmeyen iftirâlarda bulunurlar. Siz, önce beni onlardan sorunuz!" dedim ve evin bir tarafına saklandım. Benim peşimden yahudilerin ileri gelenlerinden bir grup içeri girdi.

Resûlullah efendimiz, yahudilere; “Aranızdaki Abdullah bin Selâm, nasıl bir kimsedir?" diye sordu. Yahudiler de; "O bizim en yüksek âlimimiz ve en büyük âlimimizin de oğludur! İbn-i Selâm bizim en hayırlımız ve en hayırlımızın da oğludur!" dediler. Bunun üzerine Resûlullah efendimiz, yahudilere; “Eğer o müslüman olduysa, siz buna ne dersiniz?" diye sordu. Yahudiler; "Allah onu böyle bir şeyden korusun!" diye karşılık verdiler.

O sırada saklandığım yerden çıkıp; "Ey yahudi topluluğu! Allahü teâlâdan korkunuz! Size geleni kabûl ediniz. Allahü teâlâya yemîn ederim, siz de bilirsiniz ki; elinizdeki Tevrât’da isminin ve sıfatlarının yazılı olduğunu gördüğünüz Allahü teâlânın resûlü budur. Ben şehâdet ederim ki, Allahü teâlâdan başka ilâh yoktur. Yine şehâdet ederim ki, Muhammed aleyhisselâm O'nun kulu ve resûlüdür" diyerek O'nu tasdik ettim. Bunun üzerine yahudiler; "O bizim en kötümüzdür ve en kötümüzün de oğludur!" diyerek çeşitli kusurlar ve iftirâlarda bulunup beni kötülediler. Ben; "Zâten

korktuğum bu idi. Yâ Resûlallah! Ben onların zâlim, yalancı, kötülükten çekinmeyen, iftirâcı bir millet olduğunu size haber vermemiş miydim? İşte hepsi ortaya çıktı!" dedim. Resûlullah yahudilere; “Birinci şehâdetiniz bize kâfidir, ikincisi ise lüzumsuzdur" buyurdu. Bunun üzerine hemen evime döndüm. Âilemi ve akrabâlarımı İslâmiyete dâvet ettim. Halam da dâhil hepsi müslüman oldular.

Benim îmân etmem, yahudileri çok kızdırdı. Bunun için beni sıkıştırmaya başladılar. Hattâ yahudi âlimlerden bâzıları; "Arablardan peygamber çıkmaz, senin adamın hükümdârdır" diyerek, beni İslâmiyetten vazgeçirmeğe kalkıştılar, fakat muvaffak olamadılar."

Kendisi ile birlikte; Sa’lebe bin Sa'ye, Üseyd bin Sa'ye, Esed bin Übeyd (radıyallahü anhüm) ve bâzı yahudiler samîmi olarak müslüman oldular. Fakat bâzı yahudi âlimleri; "Muhammed'e yalnız bizim şerlilerimiz inandı. Eğer onlar hayırlılarımızdan olsalardı, atalarının dînini bırakmazlardı" dediler. Bunun üzerine Allahü teâlâ, onlara cevap olarak âyet-i kerîme indirip, meâlen buyurdu ki: “Onların (ehl-i kitâbın) hepsi bir değildir. Ehl-i kitâbın içinde ibâdet ve tâatte bulunan bir cemâat vardır ki, onlar gece vakitlerinde secdeye kapanarak Allahü teâlânın âyetlerini okurlar." (Âl-i İmrân sûresi: 113)

Hicretin birinci senesinde vukû bulan diğer bâzı hadiseler:

Hicretin birinci senesinde, Ensâr'dan Es'ad bin Zürâre, Berâ bin Ma'rûr, Külsüm bin Hidm, Muhâcirlerden Osman bin Maz'ûn vefât etti. Kâfirlerle savaşa izin verildi. Ayrıca, Medîne'nin hava ve suyunun tesirine dayanamayan Hazret-i Ebû Bekr ile Bilâl-i Habeşî (radıyallahü anh) sıtma hastalığına tutuldular. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahü aleyhi ve sellem); “Yâ Rabbî! Mekke'yi sevdirdiğin gibi Medîne'yi de bize sevdir ve burada bize bereket ve rızık bolluğu ver" diye duâ ettiler. Cenâb-ı Hak da duâsını kabûl buyurup, Muhâcirlere Medîne'yi sevdirdi.

Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellemin bizzat iştirâk ettikleri Ebvâ, Veddân gazâları bu senede yapılmıştır.

Hicrî 2. Yıl

İkinci yılın başlarında; Buvât, Safevân, Züluşeyre gazâları bunları tâkib etmiş ve bu gazâlarda savaş vukû bulmamıştır.

İlk yazılı andlaşma:

Mekkeli müşrikler boş durmuyor, Resûlullah efendimize, Mekke'de yapamadıklarını Medîne'de yapmaya kalkışıyorlardı. Medîneli müşriklere tehdit mektupları gönderdikleri gibi, Medîne'deki yahudi kabîlelerine de tehdidlerle dolu mektuplar ve haberler gönderiyorlardı. Onların bu tehditleri, yahudilerin, Resûlullah efendimize yaklaşmalarına sebep oldu. Bu sırada yahudiler, Resûlullah efendimizin huzûruna gelip; "Sizinle sulh yapmaya geldik. Bir andlaşma yapalım da birbirimize zararımız olmasın" dediler. Peygamberimiz de onlarla ellibeş maddelik bir andlaşma yaptı ki, alınan bu kararların bâzıları şöyledir:

1- Bu andlaşma; Resûlullah Muhammed aleyhisselâm tarafından Mekkeli ve Medîneli müslümanlarla, onlara tâbi olanlar ve sonradan iltihâk edenler ve onlarla beraber savaşanlar arasında yazılan bir belgedir.

2- Şüphesiz ki, bunlar diğer insanlardan ayrı bir cemâattir.

3- Her kabîle, esirlerinin kurtulmalık akçelerini (müslümanlar arasındaki adâlete göre) ortaklaşa ödeyeceklerdir.

4- Müslümanlar, kendi aralarında karışıklık çıkaran kimselere, evlatları bile olsa, karşı cephe alacaklardır.

5- Yahudilerden müslümanlara tâbi olanlar, her hangi bir zulme uğramayacakları gibi, onlara yardım da edilecekdir.

6- Yahudiler, müslümanlarla beraber bir grup teşkil edecek, herkes kendi dîninin icâblarını yerine getirecektir.

7- Yahudilerden hiç birisi, Muhammed aleyhisselâmın izni olmadan askerî bir sefere çıkamayacaktır.

8- Hiç bir kimse, anlaştığı kimseye kötülük etmeyecek, zulme uğrayana mutlaka yardım edilecektir.

9- Medîne vâdisi, bu andlaşmayı yapanlar için dokunulmaz, haram bölgedir.

10- Mekkeli müşrikler ve onlara yardım edenler hiç bir sûrette himâye edilmeyeceklerdir.

11- Medîne'ye hücûm edecek kimselere karşı, müslümanlar ile yahudiler aralarında yardımlaşacaklardır.

Yahudiler, bu andlaşma ile (görünüşte) müslümanlarla dostluk yapacaklar, onlara kin tutmayacak ve düşmanlıkta bulunmayacaklardı.

Ey Habîbîm! Mahzûn olma!...

Resûlullah efendimizin hicretinden önce, Medîne'de bulunan Hazrec kabîlesinin reîsi Abdullah bin Übey, Medîne'ye hükümdâr seçilecekti. Akabe bîatları, daha sonra da hicret hâdisesiyle Evs ve Hazrec kabîlelerinin çoğu müslüman olunca, Abdullah bin Übey'in hükümdârlığı gerçekleşmedi. Bu sebeple Abdullah bin Übey, başta Peygamber efendimize ve muhâcir olan Eshâb-ı kirâma, sonra Medîneli sahâbeye diş biliyor, fakat düşmanlığını açıkça gösteremiyordu. Kendisi gibi bir kaç kimse ile, münâfıklar zümresini teşekkül ettirdi. Bunlar, müslümanların yanında İslâm dînine girdiklerini söylüyor, fakat arkalarından alay ediyorlardı. Gizliden gizliye nifak tohumları ekmeye ve fitne çıkarmaya başladılar. Bunda öyle ileri gittiler ki, Fahr-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin mübârek sözlerini tersine nakletmeye ve değiştirmeye kalktılar.

Düşmanlıklarını içinde saklıyan yahudiler, Peygamber efendimizle bir andlaşma imzâladılar. Peygamber efendimize gruplar hâlinde geldiler. Kendilerince çok zor olan sorular sordular. Aldıkları cevaplardan O'nun, hak peygamber olduğunu anladılar. Fakat inâd ve kıskançlıklarından îmân

etmediler. Bunun üzerine sevgili Peygamberimiz; “Bana yahudi âlimlerinden on kişi îmân etmiş olsaydı, yahudilerin hepsi îmân ederlerdi" buyurdular. Resûlullah efendimizin böyle mahzûn olmasını, Allahü teâlâ şu âyet-i kerîmesiyle tesellî eyledi; "(Ey Habîbim!) Ey şanlı Resûl! Kalbleriyle inanmadıkları hâlde, ağızlarıyla inandık diyenlerle (münâfıklarla) yahudilerden küfür içinde koşuşanlar, seni mahzûn etmesin. Onlar, durmadan yalan dinleyenler ve senin huzûruna gelmeyen başka bir kavim (Hayber yahudileri) için, (Kureyzâoğularından) câsusluk edenlerdir. Kelimeleri (Allahü teâlâ tarafından) yerlerine konduktan sonra değiştirirler. “Eğer size şu (fetva), verilirse onu kabûl edin, verilmezse sakının " derler. Allahü teâlâ, kimin fitneye düşmesini dilerse, artık sen, Allahü teâlânın irâdesini önlemeye hiç bir sûrette muktedir olamazsın. Onlar öyle kimselerdir ki, Allahü teâlâ, (onların) kalblerini temizlemek dilememiştir. Onlara, dünyâda hakîr ve perişânlık; âhırette de pek büyük bir azâb vardır." (Mâide sûresi: 41)

Yapılan andlaşma sebebiyle, sahâbeden bâzıları, komşuları olan yahudilerle dostluk kurmuşlardı. Allahü teâlâ, onları da bundan men ederek buyurdu ki: “Ey îmân edenler! Din kardeşlerinizden başkasını (kâfir ve münâfıkları) dost edinmeyin. Onlar size fenâlık yapmakta, fesâd çıkarmakta kusur etmezler ve sıkıntıya girmenizi arzu ederler. Onların size karşı olan kin ve düşmanlıkları, ağızlarından dışarı dökülmüştür. Kalblerinde gizledikleri düşmanlık ise daha büyüktür. Onların düşmanlıklarına dâir âyetleri açıkladık, eğer düşünür anlarsanız..." (Âl-i İmrân sûresi: 118)

Mekkeli müşrikler, Medîne'deki müşrikleri, münâfıkları, yahudileri ve Medîne'nin çevresindeki kabîleleri durmadan tahrik ve tehdide devam ediyorlardı. Bir an önce İslâmın nûrunu söndürmeye çalışıyorlar, sevgili Peygamberimizin mübârek vücûdunu ortadan kaldırmanın yollarını arıyorlardı.

Münâfıkların ve müşriklerin bu şekildeki hareketlerine karşı, Resûlullah efendimiz hep sulh yoluna gidiyordu. Eshâb-ı kirâmdan (radıyallahü anhüm) bâzıları, artık düşmana karşı çıkmanın lâzım geldiğine inanıyor ve; "Yâ Rabbî! Bizim için, senin yolunda, şu müşriklerle mücâdele etmekten daha kıymetli bir şey yoktur. Bu Kureyşli müşrikler ki, Habîbinin

peygamberliğini yalanladılar ve Mekke'den çıkmaya mecbûr ettiler. Allah'ım! Her hâlde onlarla harp etmemize müsâde edersin!.." diye duâ ediyorlardı. Resûlullah efendimiz ise, bu yolda Allahü teâlânın emrini bekliyor, ne buyurulursa ona göre hareket ediyordu. Artık zamanı gelmişti. Cebrâil aleyhisselâmın getirdiği vahiyde buyruluyordu ki: "Size karşı harb açanlarla, siz de Allahü teâlânın yolunda çarpışın. Fakat haddi tecâvüz edip, aşırı gitmeyin. (Sizinle savaşmayanlara dokunmayın. Savaşdıkları sûretde de kadınları, çocukları, ihtiyârları öldürmeyin. İşkence yapmayın.) Muhakkak ki, Allahü teâlâ aşırı gidenleri sevmez. Onları (kâfirleri) nerede bulursanız öldürün. Onlar sizi (Mekke'den) çıkardıkları gibi, siz de onları çıkarın. Onların şirk fitneleri, adam öldürmekten daha kötüdür. Onlar Mescid-i Haram'da sizinle çarpışmadıkça, siz de orada, kendileriyle harb etmeyin. Fakat, onlar sizi orada öldürürlerse, siz de onları orada öldürün. Kâfirlerin cezâsı böyledir. Eğer onlar, Allahü teâlâyı inkârdan ve muhârebeden vazgeçerlerse, (siz de bırakın. Zirâ) muhakkak ki, Allahü teâlâ pek çok mağfiret ve merhamet edicidir." (Bakara sûresi: 190-192) Daha sonra gönderilen bir âyet-i kerîmede de buyruldu ki: "Şirk fitnesinden eser kalmayıncaya ve din de yalnız Allahü teâlânın oluncaya (yalnız Allahü teâlâya ibâdet edilinceye) kadar, o müşriklerle harb edin. (Şirkden) vaz geçerlerse, (onlara zulüm yoktur.) Artık düşmanlık (ceza) ancak zâlimler üzerinedir." (Bakara sûresi: 193)

Fahr-i kâinat sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, Medîne'nin asâyişini korumak, düşmanların durumunu kontrol etmek için seriyyeler yâni küçük askerî birlikler tertipledi. Bu seriyyelere katılanların sayısı, beş ile dörtyüz arasında değişirdi. Peygamber efendimizin katıldığı ve bizzat idâre ettiği savaşlara da gazâ denirdi. Sevgili Peygamberimiz, düşmanın ânî saldırılarını önlemek için, Medîne'de nöbet tutma usûlünü koyarak, gerekli emniyet tedbiri aldı.

Müşrikleri, ticârî ve iktisâdî yönden zayıf düşürmek ve yola getirmek lâzımdı.. Bunun için Suriye ticâret yollarını kesmeleri icâbediyordu. Bu sırada, bir müşrik kervanının Medîne yakınlarından geçmekte olduğu işitildi. Sevgili Peygamberimiz, derhal sefer hazırlığı yapılmasını emiredip, otuz süvârinin başına hazret-i Hamza'yı kumandan tâyin etti. Kendisine, Allahü teâlâdan korkmayı, emri altında bulunanlara iyi davranmayı tavsiye

buyurduktan sonra; “Allahü teâlânın yolunda, Allahü teâlânın ismini anarak gazâya çıkınız! Allahü teâlâyı tanımayanlarla çarpışınız..." buyurdular. Hazret-i Hamza'ya, beyaz bir bayrak vererek uğurladılar.

Hazret-i Hamza, emrindeki süvârilerle, üçyüz süvârinin koruduğu müşrik kervanına doğru harekete geçti. Kervan; Şam'dan Mekke'ye gitmek üzere Sîf-ül-Bahr denilen yere gelince, mücâhidlerle karşılaştılar. Şanlı sahâbîler, derhal savaş düzenine girerek çarpışmaya hazırlandılar. O sırada, orada bulunan Mecdî bin Amr el-Cühenî, yetişip araya girdi. Mecdî bin Amr el-Cühenî, iki tarafın da müttefiki idi. Müslümanların sayıca çok az, müşriklerin pek fazla olduklarını görüp, müslümanların yenilebileceklerini düşündü. Müslüman devletinin ilelebet devamını umarak arabuluculuk edip, iki tarafı çarpışmaktan vazgeçirdi. Sonra, hazret-i Hamza ve arkadaşları Medîne'ye geri döndüler. Mecdî’nin hareketi, Peygamberefendimize arzedilince, memnuniyetini bildirerek; “Mübârek, iyi ve doğru bir iş yapmıştır" buyurdular.

Bundan sonra seriyyelerin arkası kesilmedi. Ubeyde bin Hâris hazretlerinin emrine altmış veya seksen kadar mücâhid verilerek, Rabig'e gönderildi. Müşrikler, müslümanlardan korkarak selâmeti kaçmakta buldular.

Peygamber efendimiz bir gün, Kureyş müşriklerini gözetlemek üzere, Nahle'ye seriyye tertip etmek istediler. Gönderilecek askerlere de Ebû Ubeyde bin Cerrâh hazretlerini kumandan yapmayı istediler. Ebû Ubeyde bin Cerrâh (radıyallahü anh) bu emri alınca, Peygamberimizden uzak kalmanın acısıyla ağlamaya başladı. Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem, onun yerine Abdullah bin Cahş hazretlerini emir tâyin ettiler.

Abdullah bin Cahş (radıyallahü anh), İslâmiyeti heyecanla yaşayan zâtlardandı. Müslüman olduğu zaman, kâfirler kendisine akla gelmedik işkence yapmalarına rağmen, onlara îmân gücü ile karşı koymuş, ezâ ve cefâlarına metanetle katlanmıştı. Bu sebeple Peygamber efendimiz, onun için Eshâbına; "...Açlığa ve susuzluğa en çok dayanan ve katlananınızdır" buyurmuştu. Abdullah bin Cahş, Resûlullah efendimizin şehidler için verdiği müjdeleri duyarak, hep şehâdete can atmıştı. Harplerde en önde kahramanca çarpışırdı.

Hazret-i Abdullah bin Cahş der ki: "O gün, Resûl aleyhisselâm yatsı namazını kılınca, beni yanına çağırdı. “Sabah erkenden yanıma gel. Silahın da yanında olsun. Seni bir tarafa göndereceğim" buyurdu. Sabah olunca, mescide gittim. Kılıcım, yayım, ok ve çantam üzerimde, kalkanım da yanımda idi. Resûl aleyhisselâm, sabah namazını kıldırdıktan sonra evine döndüler. Ben daha önce geldiğim için kapının önünde bekliyordum. Muhâcirlerden benimle gidecek bir kaç kişi buldu. “Seni bu kişilerin üzerine kumandan tâyin ettim" buyurarak, bir mektup verdi. “Git! İki gece yol aldıktan sonra mektubu aç. Onda buyrulana göre hareket et" buyurdu. "Yâ Resûlallah! Hangi tarafa gideyim?" diye sordum. “Necdiye yolunu tut. Rekiye'ye, kuyuya yönel!" buyurdu. Abdullah bin Cahş, Nahle seferine me’mûr edildiği zaman, kendisine ilk defâ, Emîr-ül-mü'minîn sıfatı verildi. İslâm'da ilk defâ bu isimle anılan emir, o oldu. Sekiz veya oniki kişilik bir birlik ile, iki gün sonra Melel mevkîine vardıklarında, açtığı mektupta;

“Bismillâhirrahmânirrahîm. Bu mektubu gözden geçirdiğin zaman, Mekke ile Tâif arasındaki Nahle vâdisine ininceye kadar, Allahü teâlânın ismi ve bereketiyle yürüyüp gidersin. Arkadaşlarından hiç birini, seninle birlikte gitmeye zorlamayasın! Nahle vâdisindeki Kureyşîleri, Kureyşîlerin kervanını gözetleyip denetleyesin. Onların haberlerini bize bildiresin" yazılıydı.

Emir-ül-mü’minin hazret-i Abdullah bin Cahş, mektubu okuduktan sonra; "Bizler Allahü teâlânın kullarıyız ve hep O'na döneceğiz. İşittim ve itâat ettim. Allahü teâlânın ve sevgili Resûlünün emrini yerine getireceğim" diyerek mektubu öpüp, başına koydu. Sonra arkadaşlarına dönerek; "Hanginiz şehîd olmaya can atıyorsa benimle gelsin. Gelmek istemeyen dönüp gidebilir. Hiç birinizi zorlayıcı değilim. Gelmezseniz, ben tek başıma gidip, Resûl aleyhisselâmın emrini yerine getireceğim" dedi. Arkadaşları hep birden; "Biz Peygamber efendimizin emirlerini işittik. Allahü teâlâya, Resûlullah sallallahü aleyhi ve selleme ve sana itâat edicileriz. Nereye istersen, Allahü teâlânın bereketi üzere yürü" diye cevap verdiler. Sa'd bin Ebi Vakkâs hazretlerinin de bulunduğu bu küçük ordu, Hicaz'a doğru yol aldı ve Nahle'ye geldi. Bir yere gizlenerek oradan gelip geçen Kureyşîleri gözetlemeye başladı. Bu sırada, bir Kureyş kâfilesi geçti. Develeri yüklü idi. Mücâhidler, kâfileye yaklaşarak onları İslâm'a dâvet ettiler. Kabûl

etmeyince çarpışmağa başladılar. Birisini öldürüp ikisini esir aldılar, birisi atlı olduğu için yetişemediler. Kâfirlerin bütün malı mücâhidlere kaldı. Abdullah bin Cahş (radıyallahü anh), bu ganîmet mallarının beşte birini Resûlullah efendimize ayırdı. Bu, müslümanların aldıkları ilk ganîmetti.

Mescid-i Kıbleteyn:

Sevgili Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem, Medîne-i münevvereye hicret edeli onyedi ay geçmişti. Şimdiye kadar hep Kudüs-i şerîfteki Beyt-i Makdis'e dönerek namazlarını kılarlardı. Bu sırada yahudilerin; "Ne acâib iştir! Dini bizden ayrı, fakat kıblesi bizim gibi!" diye söyledikleri, Resûlullah efendimize kadar geldi. Bu söylentilerden, kalb-i şerîfleri incindi. Bir gün Cebrâil aleyhisselâm geldiğinde, ona buyurdular ki: “Ey Cebrâil! Allahü teâlânın, yüzümü, yahudîlerin kıblesinden Kâbe'ye çevirmesini arzu ediyorum." Cebrâil aleyhisselâm da; "Ben, ancak bir kulum. Bunu, Allahü teâlâdan niyaz et!" diye cevap verdi. Bundan sonra Bakara sûresinin 144. âyet-i kerîmesi nâzil oldu. Buyruldu ki: "(Ey Habîbim! Vahyin gelmesi için) yüzünün semâya doğru çevrilip durduğunu muhakkak görüyoruz. Bunun için, biz seni, râzı olacağın bir kıbleye çevireceğiz. Şimdi yüzünü Mescid-i Haram tarafına (Kâbe'ye) döndür. (Ey mü’minler!) Siz de, her nerede olursanız yüzünüzü namazlarda o tarafa çeviriniz. Şüphe yok ki, kendilerine kitap verilenler, bu kıble çevrilişinin, Rableri tarafından hak olduğunu elbette bilirler. Allahü teâlâ ise, onların yapacaklarından gâfil değildir." Bu âyet-i kerîme nâzil olduğunda, Resûlullah efendimiz eshâbına öğle namazını kıldırıyordu. Namazın yarısına gelmişlerdi, vahyi alır almaz yönlerini Kâbe-i muazzamaya çevirdiler. Eshâb-ı kirâm da Habîb-i ekrem efendimize uyarak, o tarafa döndüler. Bu mescide Mescid-i Kıbleteyn yâni iki kıbleli mescid ismi verildi. Resûlullah efendimiz, Kuba'ya da gidip, ilk yapılan mescidin mihrabını mübârek elleriyle yeniden yaptı ve mescidin duvarlarını değiştirdi.

Bedr Gazâsı:

Yapılan seriyyelerde, Eshâb-ı kirâmın (radıyallahü anhüm) başarılı olması, kâfirleri korkutmaya başladı. Artık kervanları kâfileler hâlinde ve yanlarında askerlerle sefere çıkıyordu. Hicretin ikinci yılında, Mekkeli müşrikler her âileden sermâye alıp, bin develik bir kervanı Şam'a gönderdiler. Başlarında Mekke'nin ileri gelenlerinden Ebû Süfyân vardı ve henüz müslüman olmamıştı. Kervanı korumak için kırk kadar da muhâfız vazifelendirilmişti. Mallar satıldıktan sonra, paranın tamamıyla silâh satın alacaklar ve bunlar, müslümanlarla savaşta kullanlacaktı.

Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem, müşriklerin büyük bir kervanı ticâret için Şam'a gönderdiklerini haber alınca, durumlarını keşif için, Muhâcirlerden bir kaç kimseyi vazifelendirdi. Zül'aşîre denilen yere vardıklarında, kervanın geçtiğini öğrenip, Medîne'ye döndüler. Küfür ehlinin, silâh ve malları ellerinden alınırsa, ehl-i İslâm'a zararları dokunmaz ve mukâvemetleri kırılırdı. Bu sebeple Resûlullah efendimiz, Talha bin Abdullah ile Sa'îd bin Zeyd hazretlerini, kervanın dönüşünü öğrenmek üzere keşif kolu olarak gönderdiler.

Fırsat kaçırılacak gibi değildi. Peygamber efendimiz hemen hazırlık yapıp, Medîne'de yerine namaz kıldırmak üzere Abdullah ibni Ümmi Mektûm'u (radıyallahü anh) bıraktılar. Hanımı rahatsız olan Hazret-i Osman ve onun gibi altı kişiye vazife verip, Medîne'de kalmalarını emir buyurdular. Yanlarına Muhâcirlerden ve Ensâr'dan üçyüzbeş sahâbî alarak, Ramazân-ı şerîfin onikinci günü Bedr mevkîine doğru yürüdüler. Sayıları, vazifeli ve Medîne'de kalanlarla birlikte 313 kişiyi buluyordu. Bedr; Mekke, Medîne ve Suriye'ye giden yolların birleştiği bir yerdi.

Bu sefere çıkmak için yeni yetişen gençler, hattâ kadınlar bile Peygamber efendimize yalvarıyorlardı. Ümmü Varaka'nın (radıyallahü anhâ), Resûlullah efendimizin huzûruna gelip; "Anam-babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Müsâde ederseniz, sizinle gelmek istiyorum, Yaralıların yaralarını sarar, hastaların hizmetini görürüm. Belki, Allahü teâlâ bana da şehitlik nasîb eder!" demesi üzerine; Habîb-i ekrem (sallallahü aleyhi ve sellem); "Sen, evinde otur, Kur'ân-ı kerîm oku. Şüphesiz ki, Allahü teâlâ sana şehitliği nasîb eder" buyurmuştu.

Sa'd bin Ebî Vakkâs (radıyallahü anh) anlattı ki: "Resûlullah efendimiz, bizimle gazâya gitmek isteyen çocukları geri çevirmek istediklerinde, kardeşim Umeyr'in bir tarafa saklanmaya, göze görünmemeye çalıştığını gördüm. O zaman onaltı yaşında idi. "Sana ne oldu ki, böyle gizleniyorsun?" dedim. "Resûlullah efendimizin beni de küçük görüp geri çevirmesinden korkuyorum! Halbuki, gazâya katılıp, Allahü teâlânın bana şehitlik nasîb etmesini arzu ediyorum" dedi. Bu sırada onu, Resûlullah efendimize bildirdiklerinde, kardeşime; “Sen geri dön" buyurdular. O zaman, kardeşim Umeyr ağlamaya başladı. Merhamet deryâsı Habîb-i ekrem efendimiz, onun gözyaşına dayanamayıp, müsâde ettiler. Halbuki, kardeşimin kılıcını, kendisi kuşanamadığı için beline ben takmıştım."

Âlemlerin efendisi olan sevgili Peygamberimizin, sancağını Mus’ab bin Umeyr, Sa'd bin Mu'âz ve hazret-i Ali (radıyallahü anhüm) taşıyorlardı. Eshâb-ı kirâmın yanlarında sâdece iki at ve yetmiş deve vardı. Bunlara da nöbetleşerek biniyorlardı. Resûlullah efendimiz, hazret-i Ali, Ebû Lübâbe, bir de Mersed bin Ebî Mersed ile nöbetleşerek biniyorlardı. Fakat hepsi, Resûl aleyhisselâmın yürümeyip hep deve üzerinde gitmesi için; "Canımız sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Siz deveden inmeyiniz. Yüksek zâtınızın yerine biz yürürüz" diyerek yalvarıyorlardı. Fakat Kâinatın sultânı, kendisini onlardan farklı görmeyip; “Siz, yürümekte benden daha kuvvetli olmadığınız gibi, ecir ve mükâfat husûsunda da ben sizden müstagnî ve ihtiyaçsız değilim" buyurdular.

Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz ve yüce Eshâbı, çölde kavurucu bir sıcak altında yürüyorlardı. Ayrıca oruçluydular. Eshâb-ı kirâm, İslâmiyeti yaymak için, pek çok sıkıntılara katlanarak Peygamber efendimizin peşinden aşk ve şevkle gidiyorlardı. Çünkü sonunda, Allahü teâlânın ve Resûlünün rızâsı vardı, ziyâdesiyle arzu ettikleri şehitlik ve Cennet vardı... Sevgili Peygamberimiz, Eshâbının hâllerine bakıp; “Allah'ım! Onlar, yayadırlar. Sen, onlara binit ver! Allah'ım! Onlar açık ve çıplaktırlar. Sen, onları giydir! Allah'ım! Onlar açdırlar, onları doyur. Fakirdirler, fadl-ı kereminle onları zengin eyle!" diye duâ buyurdular.

Peygamber efendimiz ve mübârek ordusu, bu şiddetli sıcaklar altında Bedr'e doğru ilerlerken, müşriklerin Şam'dan gelen kervanları da Bedr'e

yaklaşmıştı. Peygamber efendimizin, kervandan haber almak üzere gönderdiği iki sahâbî, kervanın bir-iki gün içinde Bedr'e gelebileceğini öğrenip, sür'atle geri döndüler. Kervandakiler, onların haberi öğrendiği köye geldiklerinde, köylülere; "Müslümanların câsuslarından haberiniz var mıdır?" diye sordular. Onlar; "Bilmiyoruz. Fakat iki kişi gelip, şurada biraz oturdular, sonra da kalkıp gittiler" dediler. Ebû Süfyân, târif edilen yere gidip tetkik ettiğinde, yerdeki deve pisliklerini ezdi ve içinde yem çekirdekleri gördü ve; "Bunlar Medîne yemleridir. Öyle zan ederim ki, o iki adam Muhammed'in (aleyhisselâm) câsuslarıdır" dedi. Müslümanların çok yakınlarda olduğunu tahmin ederek, büyük bir korkuya kapıldı. Kervanın âkıbetinden endişeye düşerek, gece-gündüz yürüyüp, vakit kaybetmeden Kızıldeniz sahilinden Mekke'ye süratle gitmeye karar verdi. Ayrıca, Damdam bin Amr Gıfârî isminde birini, durumu bildirmek üzere Mekke'ye haberci olarak gönderdi.

Bu kimse, Mekke'ye gelince gömleğini önünden ve arkasından yırttı. Devesinin palanını ters çevirdi. Acâib bir vaziyette; "İmdâaat! İmdât!... Ey Kureyşliler! Yetişin!... Kervanınıza, Ebû Süfyân'ın yanındaki mallarınıza, Muhammed ve Eshâbı saldırdılar. Eğer yetişebilirseniz kervanınızı kurtarabilirsiniz!..." diye feryâdu figân edip bağırmaya başladı.

Bunu duyan Mekkeliler, derhal toparlanıp, hazırlıklarını yaptılar. Yediyüz develi, yüz atlı süvâri ve yüzelli piyâde toparladılar. Ebû Leheb'e; "Haydi sen de katıl!" dediklerinde, korkusundan hastalığını bahane etti. Yerine, Âs bin Hişâm'ı bedel olarak gönderdi. Ümeyye bin Halef adındaki müşrik, harbe hazırlanmakta gâyet gevşek davranıyordu. Zirâ, Peygamber efendimizin; "Benim Eshâbım, Ümeyye'yi katleder" buyurduğunu duymuştu. O'nun, hiç bir zaman doğruluktan ayrılmadığını bildiği için korkuyordu. Bu sebeple, Ebû Cehl'in ısrarlarına karşı yaşlı ve çok şişman olduğunu ileri sürdü. Fakat Ebû Cehl'in korkaklıkla itham etmesi üzerine gitmek mecbûriyetinde kaldı.

Müşrik ordusunun çoğu zırhlı idi. Yanlarında güzel sesli kadınlar vardı. Çalgı aletlerini ve içki almayı da ihmâl etmemişlerdi. Bu kadar güçlü bir ordu ile, değil üçyüz kişiye, bin kişilik bir orduya bile ânında gâlip geliriz zannında idiler. Yola çıkmadan öldürecekleri kimseleri, alacakları

ganîmetleri hesap edenler bile vardı. Fakat hepsinin en büyük emeli; İslâm'ı ortadan kaldırmaktı. Bu azgın müşrik sürüsü, kadınların çaldığı defler ve söylediği şarkılarla yola çıktı.

Bu sırada Ebû Süfyân, Bedr'den epeyce uzaklaşmış, Mekke'ye doğru bir hayli yol almıştı. Tehlikenin kalktığından emîn olunca, Kays bin İmri-ül-Kays ismindeki adamını Kureyş'e gönderip; "Ey Kureyş cemâati! Siz kervanınızı, adamlarınızı ve mallarınızı muhâfaza etmek için Mekke'den yola çıkmıştınız. Biz tehlikeden kurtulduk. Artık geri dönünüz!..." dedi. Ayrıca; "Müslümanlarla çarpışmak üzere Medîne'ye gitmekten sakının!" diye tavsiyede bulundu. Kays, müşrik ordusuna haberi getirdiğinde, Ebû Cehl; "Yemîn ederim ki, Bedr'e varıp üç gün üç gece şenlik yapıp, develer boğazlar, şarab içeriz. Etrâftaki kabîleler bizi seyrederek, hâlimize imrenirler ve hiç kimseden korkmadığımızı görürler. Bundan sonra, heybetimizden, kimse bize saldırmaya cesâret edemez. Ey yenilmez Kureyş ordusu! Yürüyün..." dedi.

Kays, Ebû Cehl'in söz dinleyecek hâlde olmadığını görüp, geri döndü ve durumu Ebû Süfyân'a bildirdi. İleriyi gören ve tedbirli bir kimse olan Ebû Süfyân; "Eyvah! Yazık oldu Kureyş'e!... Bu Amr bin Hişâm'ın (Ebû Cehl'in) bir plânıdır. Bu işi mutlaka insanlara baş olma sevdâsıyle yaptı. Halbuki böyle azgınlık, her zaman büyük bir eksiklik ve uğursuzluktur. Eğer müslümanlar, onlara rastlarsa Kureyş'in vay hâline!..." demekten kendini alamadı. Kervanı sür'atle Mekke'ye ulaştırıp, orduya yetişti.

Cenkte sabırlıyız!...

Bu sırada, Server-i kâinat sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, Eshâbıyla Bedr'e yaklaşıyorlardı. Bir ara, Medîneli müşriklerden Hubeyb bin Yesâf ile Kays bin Muharris'i İslâm ordusunun arasında gördüler. Hubeyb'in başında demir tolgası olduğu hâlde tanıdılar ve hazret-i Sa'd bin Mu'âz'a; "Bu, Hubeyb değil midir?" buyurdular. O da; "Evet, yâ Resûlallah!" dedi. Hubeyb harp san'atını bilen, yiğit bir pehlivandı. Kays ile Resûlullah efendimizin huzûr-ı şerîfine geldiler. Peygamberimiz onlara; "Siz, bizimle niçin geliyorsunuz?" buyurdular. Onlar da; "Sen, bizim kızkardeşimizin

oğlusun ve komşumuzsun. Biz de kavmimizle birlikte ganîmet toplamak üzere geliyoruz!" dediler. Efendimiz, Hubeyb'e; “Sen Allahü teâlâya ve Resûlüne îmân ettin mi?" buyurunca; "Hayır" dedi. Resûl aleyhisselâm; "Öyle ise geri dön! Bizim dînimizde olmayan, bizimle beraber olamaz" buyurdu. Hubeyb; "Benim yiğitliğimi, kahramanlığımı ve düşmanın bağrında yaralar açan bir pehlivan olduğumu herkes bilir. Ganîmet için senin yanında, düşmanına karşı harb ederim" dedi. Peygamber efendimiz, onun yardımını kabûl buyurmadı.

Bir müddet gidince Hubeyb, isteğini tekrarladı, fakat Peygamberimiz, müslüman olmadıkça arzunun kabûl edilemeyeceğini bildirdi. Revha mevkîine geldiklerinde Hubeyb, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin huzûruna gelip; “Yâ Resûlallah! Allahü teâlânın, âlemlerin rabbi olduğuna ve senin peygamberliğine inandım, îmân ettim" deyince; Server-i kâinat efendimiz çok sevindiler. Kays da, Medîne'ye döndükten sonra îmânla şereflendi (radıyallahü anh).

İslâm ordusu, Safra vâdisine geldiğinde, Mekkelilerin bir ordu kurup, kervanlarını kurtarmak için Bedr'e doğru yürüdüklerini haber aldı. Peygamber efendimiz Eshâbını toplayıp, onlarla bu durumu istişâre ettiler. Zirâ, Medîneli müslümanlar, Resûlullah efendimize Akabe'de bî’at ettiklerinde; "Yâ Resûlallah! Sen, bizim şehrimize gel. Seni orada, düşmanına karşı canımız behâsına da olsa, koruyacağız ve sana tâbi olacağız" diye söz vermişlerdi. Halbuki şimdi, Medîne'den dışarı çıkmışlardı. Karşılarında ise kendilerinden sayı, silâh ve malca kat kat fazla büyük bir düşman ordusu vardı. Resûlullah efendimiz, Eshâbına, fikirlerini sorunca, Muhâcirlerden Ebû Bekr-i Sıddîk ve Ömer-ül Fârûk (radıyallahü anhüm) ayrı ayrı kalkıp, düşman ordusuyla çarpışmak lâzım olduğunu bildirdiler. Yine Muhâcirlerden Mikdâd bin Esved (radıyallahü anh) kalktı; "YaResûlallah! Allahü teâlânın emri ne ise, onu yerine getir. O'nun fermânıyla yürü. Her an seninle beraberiz, bir an yanından ayrılmayız. Biz, İsrâiloğullarının Mûsâ aleyhisselâma dedikleri gibi; “Yâ Mûsâ! Cebbârlar, zâlimler kavmi o bölgede bulundukları müddetçe biz oraya gidecek ve o beldeye girecek değiliz. Artık sen ve Rabbin beraber gidin de, ikiniz onlarla muhârebe edin, çarpışın. Biz burada kalıp, oturucularız..." (Mâide sûresi: 24) şeklinde bir söz de söylemeyiz. Canımızı ve başımızı Allahü teâlânın ve

Resûlünün yolunda fedâ ederiz. Seni, hak peygamber olarak gönderen Allahü teâlâya yemîn ederiz ki, deniz ötesi Habeşistan'a göndersen, yine gideriz. Sana aslâ en küçük bir muhâlefette bulunmayız. Her arzunuzu yerine getirmek için hazırız. Anam-babam, canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah!." dedi. Mikdâd'ın (radıyallahü anh) bu konuşması, sevgili Peygamberimizi ziyâdesiyle memnun etti. Ona hayır duâlarda bulundu.

Burada Medîneli müslümanların reyleri çok önemliydi. Çünkü, hem sayıca fazlaydılar, hem de Resûlullah'ı Medîne'de korumak üzere söz vermişlerdi. Medîne dışında çarpışmak üzere bir vâdleri yoktu. Bu düşünce anlaşılınca, Ensâr'dan Sa'd bin Mu'âz (radıyallahü anh) ayağa kalktı ve; "Yâ Resûlallah! Eğer izin verirseniz, Ensâr namına konuşayım" dedi. İzin verilince; "Yâ Resûlallah! Biz, sana îmân ettik, peygamberliğini tasdik ettik. Her ne getirdin ise hakdır, doğrudur. Bu husûsta, dinlemek ve itâat etmek üzere sana kesin söz verip yemîn ettik. Biz, o sözümüzden aslâ dönmeyiz ve her nereyi teşrîf ederseniz emrinizdeyiz. Emrinizi başımızın üzerinde tutarız. Canımızı ve başımızı, yoluna fedâ ederiz. Seni hak peygamber olarak gönderen Allahü teâlâya yemîn ederiz ki, denize dalsan peşinden biz de dalarız. Hiç birimiz bundan bir adım geri kalmayız. Hatır-ı şerîfinizde ne var ise, emreyle tutarız. Malımız da, canımızla beraber fedâ olsun. Düşmandan aslâ yüz döndürmeyiz. Cenkte sabırlıyız, Ümîdimiz seni sevindirip rızâna kavuşmaktır. Allahü teâlânın rahmeti üzerinize olsun..." dedi. Bu sözleri dinleyen Eshâb-ı kirâm, çok heyecanlandılar. Hepsi bu sözlere, cân-ü gönülden katıldıklarını bildirdiler. Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz çok memnun kaldılar. Hazret-i Sa'd'a ve Eshâbına duâ buyurdular.

Artık bütün tereddüdler ortadan kalkmıştı. Düşman ne kadar çok, ne kadar güçlü olursa olsun, şanlı Eshâb, sevgili Peygamberimizin peşinden gözlerini kırpmadan şehâdete yürüyecekler, Allahü teâlânın ve Resûlünün rızâsını kazanacaklardı. Başlarında Kâinatın efendisi oldukça gidilmeyecek yer yoktu... Fahr-i âlem efendimiz, Eshâbının kendisine olan bağlılığını ve heyecanını görünce, onlara; “Haydi, yürüyünüz! Allahü teâlânın lütfu ile şâd olunuz. Vallahi, şimdi ben, sanki Kureyş kavminin harp meydanında vurulup düşecekleri yerlere bakıyor, onları görüyorum!" buyurarak, müjde

verdi. Bu müjde üzerine, Eshâb-ı kirâm aşk ile Resûlullah efendimizin peşinden yürüdüler.

Yâ Rabbî! Şu bir avuç müslümanı helâk edersen...

Bedr'in çevresine ulaştıklarında Cumâ gecesi idi. Sevgili Peygamberimiz, Eshâbına; “Şu küçük tepenin yanındaki kuyu başından, bir takım bilgiler elde edebileceğinizi umarım" buyurdular. Allahü teâlânın aslanı hazret-i Ali, Sa'd bin Ebî Vakkâs, Zübeyr bin Avvâm ve bâzı Eshâbını (radıyallahü anhüm) oraya gönderdiler.

Hazret-i Ali ve arkadaşları derhal kuyunun başına gittiler. Orada Kureyş'in devecilerini ve sucularını gördüler. Onlar müslümanları görünce kaçtılar. Fakat içlerinden ikisi yakalandı. Bunların biri Haccâcoğullarının kölesi Eslem, diğeri de Âs bin Sa'îdoğullarının kölesi Arîz Ebû Yesâr idi. Peygamber efendimizin huzûruna getirdiklerinde, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem onlara; “Kureyş nerededir?" buyurdu. Onlar da; "Şu görünen kum tepesinin arkasına kondular" cevâbını verdiler. Efendimiz; “Kureyş kaç kişidir?" buyurdular. "Bilmeyiz" dediler. “Günde kaç deve kesiyorlar?" suâline de; "Bir gün dokuz, bir gün on" diye cevap alınca, Peygamber efendimiz; “Binden az, dokuzyüzden fazladırlar" buyurdu. Tekrar; “Kureyş eşrâfından kimler var?" diye sordular. Onlar; "Utbe, Şeybe, Hâris bin Amr, Ebü'l-Bühterî, Hâkim bin Huzâm, Ebû Cehl, Ümeyye bin Halef..." deyince, Resûlullah efendimiz, Eshâbına dönüp; “Mekke ehli, ciğerpârelerini size fedâ etti" buyurdular. Sonra o iki kimseye; “Gelirken Kureyş'ten geri dönen oldu mu?" buyurunca; "Evet. Benî Zühre'den Ahnes bin Ebî Şerîk geri döndü" diye cevap verdiler. Efendimiz de; “O, doğru yolda değilken; âhıret, Allahü teâlâ ve kitap bilmezken; Benî Zührelere doğru yolu göstermiştir... Onlardan başka geri dönen oldu mu?" buyurunca; "Adî bin Ka'b oğulları döndü" diye cevâb aldılar.

Peygamber efendimiz, hazret-i Ömer'i, son bir defâ ikaz için, Kureyşlilere andlaşmaya gönderdi. Ömer bin Hattâb (radıyallahü anh) onlara; "Ey inâdçı kavim! Resûl aleyhisselâm buyurur ki: “Herkes bu işten vazgeçsin. Selâmetle geri dönsün. Zirâ sizden başkası ile çarpışmak, bana, sizinle

çarpışmaktan daha makbüldür!..." dedi. Bu teklif karşısında Kureyş müşriklerinden Hâkim bin Huzâm ileri çıkıp; "Ey Kureyş cemâati! Muhammed size çok insâflı davrandı. İstediğini derhal kabûl ediniz. Eğer, dediğini yapmazsanız, yemîn ederim ki, bundan sonra size hiç insâf etmez!..." dedi. Ebû Cehl, Hâkim'in bu sözüne kızarak; "Bunu aslâ kabûl etmeyiz ve müslumanlardan intikâm almadıkça, geri dönmeyiz. Tâ ki, bir daha kimse, kervanımıza taarruz edemesin!." dedi ve sulh yollarını kapadı. Hazret-i Ömer geri döndü.

O gece, Peygamber efendimiz ve şanlı Eshâbı, Bedr'e müşriklerden önce gelip, kuyulara yakın bir yere indiler. Peygamber efendimiz, Eshâbıyla istişâre edip, karargâhın nerede kurulması gerektiği hakkında reylerini sordu. İçlerinden, henüz otuzüç yaşında bulunan Habbâb bin Münzir (radıyallahü anh), ayağa kalkarak söz istedi. Kabûl buyurulunca; "Yâ Resûlallah! Burası, Allahü teâlânın size karargâh kurulması için emrettiği ve mutlaka kalınması gereken bir yer midir? Yoksa şahsî bir görüş netîcesi ve bir harp tedbiri olarak mı seçildi?" diye suâl eyledi. Peygamber efendimiz; “Hayır! Bir harp tedbiri icâbı burası seçildi" buyurdu. Bunun üzerine hazret-i Habbâb; "Anam-babam, canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Biz harpci kimseleriz. Buraları da iyi biliriz. Şu Kureyşlilerin konacağı yerin yakınındaki kuyuda tatlı ve bol su var. Müsâdeniz olursa oraya konalım. Etrâftaki kuyuların hepsini kapatalım. Sonra bir havuz yapıp, içini su ile dolduralım. Düşmanla çarpışırken, susadıkça havuzumuzdan gelip su içeriz. Düşman ise su bulamaz ve perişân olur" dedi.

O anda Cebrâil aleyhisselâm, bu fikrin doğru olduğunu bildiren vahyi getirdi. Peygamber efendimiz; “Ey Habbâb! Doğru olan görüş senin işâret ettiğindir" buyurdular ve ayağa kalktılar. Hep birlikte belirtilen kuyunun başına geldiler. Tatlı suyu olan kuyudan başka bütün kuyuları kapatıp, büyük bir havuz yaptılar. İçini su ile doldurup içmek için kaplar koydular.

Bu sırada hazret-i Sa'd bin Mu'âz, Peygamber efendimizin huzûr-ı şerîflerine gelip; "Yâ Resûlallah! Biz sana, hurma dallarından, içinde oturacağın bir gölgelik yapalım mı?" diye teklifte bulundu. Fahr-i âlem

efendimiz, Sa'd'ın (radıyallahü anh) bu düşüncesine memnun oldular ve duâ buyurdular. Derhal bir gölgelik yapıldı.

Peygamberlerin Sultânı, şerefli Eshâbıyla harp sahasını gezip incelediler. Zamân zaman durup; “İnşâallah, yarın sabah filanın vurulup düşeceği yer şurasıdır! İnşâallah yarın sabah filanın vurulup düşeceği yer şurasıdır! İşte şurasıdır! Şurasıdır..." buyurarak mübârek elleriyle Kureyşli müşriklerin öldürüleceği yerleri birer birer gösterdiler.

Sonradan, hazret-i Ömer bunu; "Onlardan her birinin, Resûl-i ekremin mübârek elini koyduğu yerlerin tam üzerinde vurulup öldürüldüğünü gördüm. Ne birazcık ileride, ne de geride idiler" şeklinde haber vermiştir.

Âlemlerin efendisi sallallahü aleyhi ve sellem Eshâb-ı kirâmı radıyallahü anhüm, üç gruba ayırdı. Muhâcirlerin sancağını Mus’ab bin Umeyr'e, Evslilerinkini Sa'd bin Mu'âz'a, Hazreclilerinkini de Habbâb bin Münzir'e verdiler. Herbiri sancaklarının altında toplandılar. Efendimiz, orduyu saf hâline geçirip, nizâma soktu.

Orduyu intizama koyarken, saftan ileri çıkan Sevâd bin Gaziyye'nin (radıyallahü anh) göğsüne, mübârek elindeki çubuk ile dokundular ve; “Hizaya gel, yâ Sevâd!" buyurdular. Sevâd (radıyallahü anh); "Yâ Resûlallah! Elinizdeki çubuk canımı acıttı. Seni, hak din ile, Kitab ve adâletle gönderen Allahü teâlâ hakkı için, ben de size çubukla öyle dokunmak isterim" dedi. Onun bu sözüne bütün Eshâb-ı kirâm hayret ettiler. Kâinatın efendisinden kısas istemek olur mu idi? Böyle şey yapılabilir mi idi? Resûlullah efendimiz, mübârek gömleklerinin önünü açtılar ve; “Haydi, kısas et ve hakkını al" buyurdular. Hazret-i Sevâd, Habîb-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin mübârek göğsünü büyük bir sevinç ve muhabbetle öptü. Herkes kısas beklerken, gördükleri manzara karşısında, kardeşleri Sevâd'a (radıyallahü anh) hayran olup, onun hâline imrendiler. Sevgili Peygamberimiz; “Niçin böyle yaptın!" diye sorduklarında; "Anam-babam, canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Bu gün, Allahü teâlânın emriyle ecelimin geldiğini görüyor, yüksek zâtınızdan ayrılmaktan korkuyorum. Bu sebeple, aramızda geçen bu son dakikalarda, mübârek vücûdunuza dudaklarımın değmesini arzu ettim. Bunu, kıyâmet

gününde bana şefâat etmenize, böylece azâbdan kurtulmama vesile etmek istedim" dedi. Onun bu muhabbeti karşısında Peygamber efendimiz de çok duygulandılar ve hazret-i Sevâd'a duâ buyurdular.

Mübârek İslâm ordusunun sağ kanadına kahraman mücâhid Zübeyr bin Avvâm, sol kanadına da Mikdâd bin Esved (radıyallahü anhüm) kumanda edecekti.

Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, şerefli Eshâbıyla, savaşa nasıl başlanacağı hakkında istişâre etmek istediler; "Nasıl çarpışırsınız?" buyurdular. Âsım bin Sâbit (radıyallahü anh) ayağa kalkıp, elinde yayı ve oku olduğu hâlde: "Yâ Resûlallah! Kureyşliler bize yüz metre kadar yaklaştıklarında, onları ok atışına tutalım. Sonra elimizle taş atımı mesâfesine geldiklerinde, taş atalım. Mızrak erişecek kadar yaklaştıklarında da, kırılıncaya kadar mızraklarımızla mücâdele edelim. Sonra da kılıçlarımızı sıyırıp çarpışalım!" diyerek reyini bildirdi. Bu taktik, Peygamber efendimizin hoşuna gitti. Eshâbına şu tâlimatı verdi: "Hatlarınızı bırakıp ayrılmayınız. Bir yere kımıldamadan yerlerinizde sebât ediniz. Ben emir vermedikçe harbe başlamayınız. Oklarınızı, düşman size yaklaşmadan kullanıp isrâf etmeyiniz. Düşman, kalkanını açtığı zaman okunuzu atınız. Düşman iyice sokulunca elinizle taş atınız. Yaklaştıklarında da mızraklarınızı kullanınız. Düşmanla göğüs göğüse gelindiği zaman da kılıçlarınızla çarpışınız…"

Sonra nöbetçiler bırakılarak Eshâbı kirâma istirâhat verildi. Onlar, Allahü teâlânın hikmeti, öyle derin bir uykuya daldılar ki, göz kapaklarını kaldıracak hâlde değildiler. Peygamber efendimiz de, hurma dallarıyla yapılan gölgeliğe çekildiklerinde, hazret-i Ebû Bekr, sonra Sa'd bin Mu'âz (radıyallahü anhüm) kılıçlarını sıyırıp gölgeliğin kapısında nöbet tuttular. Sevgili Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem mübârek ellerini kaldırıp, büyük bir hüzün içinde Allahü teâlâya; "Yâ Rabbî! Sen şu bir avuç cemâati helâk edersen, artık sana yer yüzünde hiç ibâdet olunmaz..." diyerek yalvarmaya başladı ve bu hazîn duâ sabaha kadar devam etti.

Mübârek İslâm ordusunun karargâh kurduğu yer, kumluktu. Bu yüzden yürümede güçlük çekiliyor ve ayaklar kuma gömülüyordu. Allahü teâlânın

ihsânı, Resûlullah efendimizin duâsı bereketıyle, o gece gittikçe hızlanan bir yağmur yağmaya başladı, derelerde taşacak kadar sel gidiyordu. Su kapları dolduruldu, zemin, ayaklar batmayacak kadar sertleşti. Müşrikler ise çamur ve sel içinde kaldılar. Fecrden sonra, Resûlullah efendimiz Eshâbını namaza kaldırdılar. Sabah namazını kıldırdıktan sonra, düşmanla cihâd etmenin ve şehitliğin fazîletinden bahsederek, onları çarpışmaya teşvik eylediler. Buyurdular ki: "Muhakkak ki, Allahü teâlâ, hak ve gerçek olanı emreder. Hiç kimsenin Allahü teâlânın rızâsı için yapılmayan amelini kabûl etmez… Rabbimizin bu yerlerde, size rahmetini ve mağfiretini vâd ettiği emrini yerine getirmeye çalışınız ve imtihânı kazanınız! Çünkü, O'nun vâdi hak, sözü gerçek, cezâsı da şiddetlidir. Ben ve siz, Hayy ve Kayyûm olan Allahü teâlâya bağlıyız. O'na sığındık, O'na tutunduk, O'na dayandık. En son dönüşümüz de O'nadır. Allahü teâlâ, beni ve bütün müslümanları bağışlasın!..."

Kara olsun yüzleri!...

Ramazân-ı şerîfin onyedisinde Cumâ gününün güneşi doğdu. Biraz sonra târihin en amansız, en nispetsiz, en mühim, en büyük savaşı başlayacaktı... Bir tarafta Fahr-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem ve canlarını fedâ etmekten zerre kadar çekinmeyen bir avuç, şerefli Eshâbı; diğer tarafta ise, İslâm'ı, bir kaşık suda boğmak, Allahü teâlânın habîbi olmakla şereflenen bir peygamberi yok etmek için toplanan azgın ve taşkın bir kâfir gürûhu vardı. Ne yazık ki, bunların içinde Resûl-i ekremin akrabâları da bulunuyordu. Onlar da sevgili yeğenleri ile çarpışmak için Bedr'e gelmişlerdi. Peygamber efendimiz, ordusunun intizamını yeniden gözden geçirip, verdiği tâlimatları tekrarladılar. Bu sırada, Kureyş müşrikleri karargâhlarından çıkıp, Bedr vâdisine doğru akmaya başladılar. Çoğunun üzeri zırhlarla kaplı idi. Büyük bir gurur ve kibir içinde İslâm ordusuna hücûma geçmişlerdi. Resûlullah efendimiz, müşriklerin bu hâlini görünce, hazret-i Ebû Bekr ile çadıra girdi ve mübârek ellerini kaldırarak cenâb-ı Hakk'a yalvarmaya başladı; "Yâ Rabbî! İşte, Kureyş müşrikleri bütün gurur ve kibirleri ile geliyor!... Sana meydan okuyor, Peygamberini yalanlıyorlar. Ey Allah'ım! Bana yapmış olduğun yardım ve zafer vâdini yerine getirmeni senden istiyorum!... Allah'ım! Eğer şu bir avuç müslümanın helâkini

diliyorsan, sonra sana ibâdet eden bulunmayacaktır!..." Bu şekilde, durmadan, tekrar tekrar yardım dileyerek Allahü teâlâya yalvarıyordu. Peygamber efendimizin, bu fevkalâde hazîn, içleri parçalayan yalvarışı, kendinden geçerek ridâsının mübârek omuzundan düşmesine kadar devam etti. Bu içli yakarışa dayanamayan hazret-i Ebû Bekr, mübârek ridâyı büyük bir hürmetle yerden kaldırıp, efendimizin mübârek omuzuna koyarken; "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Bu kadar yalvarmanız yetişir!... Rabbine karşı duâda ısrâr buyurdunuz! Muhakkak ki, Allahü teâlâ, sana vâd ettiği zaferi yakında verecektir" diye tesellî eyledi. O anda, Âlemlerin efendisi şu âyet-i kerîmeleri okuyarak çadırdan çıktılar. Meâlen; "(Bedr'deki) bu topluluk, yakında muhakkak bozulup hezîmete uğrayacak ve arkalarını dönüp kaçacaklar. Daha doğrusu onların asıl azâb vakti, kıyâmettedir. O vaktin azâbı daha müthiş, daha acıdır" buyuruluyordu. (Kamer sûresi: 45, 46)

Sevgili Peygamberimiz, ordusunun başına geldi. Şanlı Eshâbına, şu âyet-i kerîmeleri okudular: "Ey îmân edenler! Siz, bir düşman topluluğu ile karşılaştığınız zaman, sebât edin ve Allahü teâlâyı çok zikredin ki kurtulasınız... Sabır ve sebât gösteriniz. Çünkü, Allahü teâlâ sabredenlerle beraberdir" (Enfâl sûresi: 45, 46) Toplu olarak düşman ile yapılan ilk savaş bu olacaktı. Savaş başlamak üzereydi. Heyecan son haddine gelmişti. Bütün Eshâb-ı kirâm, Resûl-i ekrem efendimizin; "Allahü teâlâyı çok zikredin..." meâlindeki âyet-i kerîmeyi okuması üzerine, hep birlikte "Allahü ekber!... Allahü ekber!." demeye ve zafer ihsân etmesi için cenâb-ı Hakk'a yalvarmaya başladılar. Artık Peygamber efendimizin bir işâretini bekliyorlardı.

O zamanki âdetlere göre, iki ordu karşılaşmadan önce, her iki taraftan yiğitler meydana çıkar, karşılıklı çarpışırlardı. Bu vuruşmada, her iki tarafın savaşma hiddeti ve arzusu çoğalır, savaşa ısınıp alışırlardı. Müşriklerden Âmir bin Hadramî bu kâideye uymayarak ve çiğneyerek, İslâm ordusuna bir ok attı. Ok, Muhâcirlerden Mihcâ'ya (radıyallahü anh) isabet etti ve şehîd olup, mübârek rûhu Cennet'e yükseldi. Peygamberlerin efendisi, bu ilk şehîd için; "Mihcâ, şehidlerin efendisidir" buyurarak müjde verdi. Eshâb-ı kirâm (radıyallahü anhüm) yerinde duramaz hâle gelmişlerdi. Fakat,

Efendimizden bir emir gelmeden küçük bir harekette bulunamıyorlardı. Her birinin içleri birer volkan gibi kaynamaya başladı!...

Bu sırada, müşrik ordusundan üç kişinin ileri atıldığı görüldü. Bunlar; Rebîaoğullarından azılı İslâm düşmanları Utbe, kardeşi Şeybe ve oğlu Velîd idi. Mücâhidlere doğru; "İçinizde bizimle çarpışabilecek kimse var mıdır?" diye bağırdılar. Eshâb-ı kirâmdan, en önce hazret-i Ebû Huzeyfe, babası Utbe'ye karşı çarpışmak için ilerleyince, Âlemlerin sultânı, ona; “Sen dur!" buyurdular. Medîneli mücâhidlerden Afra Hâtun'un (radıyallahü anhâ) oğulları; Mu'âz ve Mu'avvez, Abdullah bin Revâha radıyallahü anhüm ileri yürüdüler. Utbe, Şeybe ve Velîd'in karşılarına dikildiler. Ellerinde kılıç, hazır bekliyorlardı. Müşrikler; "Siz kimsiniz" diyerek kendilerini tanıtmalarını istediler. Onlar da; "Medîneli müslümanlardanız" deyince, müşrikler; "Bizim sizlerle işimiz yok! Bize Abdülmuttalîboğulları lâzım. Onlarla çarpışmak isteriz" dediler ve İslâm ordusuna dönüp; "Yâ Muhammed! Bizim karşımıza, kendi kavmimizden dengimiz olanları çıkar!" diye bağırdılar. Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, meydandaki bu üç yiğit Eshâbına duâ buyurduktan sonra, yerlerine dönmelerini emretti. Sonra Eshâbı arasına göz gezdirip; “Ey Hâşimoğulları! Kalkınız! Allahü teâlânın nûrunu, bâtıl dinleriyle söndürmek için gelenlere karşı, Hak yolunda çarpışınız ki, Allahü teâlâ zâten Peygamberinizi de bunun için göndermiş bulunuyor. Kalk, yâ Ubeyde! Kalk, yâ Hamza! Kalk, yâ Ali" buyurdular.

Allahü teâlânın aslanları hazret-i Hamza, hazret-i Ali ve hazret-i Ubeyde miğferlerini giyip meydana yürüdüler. Onların karşılarına geçtiklerinde, müşrikler; "Siz kimsiniz? Eğer bizim dengimiz iseniz sizinle çarpışırız" dediler. Onlar da; "Ben Hamza'yım! Ben Ali'yim! Ben Ubeyde'yim!" diye cevap verince, müşrikler; "Sizler de bizim gibi şerefli kimselersiniz. Sizinle çarpışmayı kabûl ettik" dediler. Kahraman İslâm mücâhidleri, müşrikleri, önce îmâna dâvet ettilerse de, kabûl etmediler. Bunun üzerine üçü birden kılıçlarına sıyırıp müşriklerin üzerine saldırdılar. Hazret-i Hamza ve hazret-i Ali, Utbe ve Velîd kâfirlerini bir hamlede öldürdüler. Hazret-i Ubeyde, Şeybe'yi yaraladı. Şeybe de, Ubeyde'yi (radıyallahü anh) yaraladı. Hazret-i Hamza ve hazret-i Ali, Ubeyde'nin (radıyallahü anh) yardımına yetişip,

Şeybe'yi orada öldürdüler. Hazret-i Ubeyde'yi kucaklayıp, Resûlullah efendimizin huzûruna getirdiler.

Hazret-i Ubeyde bin Hâris'in mübârek ayak bileğinden, kanlar ve ilik akıyordu. O, bu hâline hiç aldırış etmediği hâlde; "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Ben bu hâlimle ölürsem şehîd değil miyim?" diye suâl etti. Peygamber efendimiz de; "Evet, sen şehîdsin" buyurarak cennetlik olduğunu müjdelediler. (Hazret-i Ubeyde, harp dönüşü Safra mevkîinde vefât etti.)

Bu vuruşmada üç mühim adamını kaybeden müşrikler, şaşkına döndüler. Buna rağmen Ebû Cehl, ordusunun moralini düzeltmek için; "Siz Utbe'nin, Şeybe'nin, Velîd'in ölmelerine bakmayın, onlar çarpışmada acele edip, boş yere öldüler! Yemîn ederim ki, müslümanları tutup iplere bağlamadıkça geri dönmeyeceğiz!..." diyerek tesellî vermeye çalışıyordu. Kahraman Eshâb-ı kirâm ise, bir an önce bu müşrik gürûhunu kılıçlarıyla cezâlandırmak için sabırsızlanyordu. Peygamber efendimiz de sallallahü aleyhi ve sellem mübârek dilinden düşürmediği şu duâyı tekrarlıyorlardı; "Allah'ım! Bana yaptığın vâdini yerine getir!... Allah'ım! Şu bir avuç İslâm cemâatini helâk edersen artık sana yeryüzünde ibâdet edecek kimse kalmaz!..."

Bu sırada müşrik saflarından, Kureyş'in en cesâretli ve keskin ok atıcılarından Hazret-i Ebû Bekr'in henüz müslüman olmayan oğlu Abdurrahmân meydana yürüyüp, er diledi. Mücâhidlerin saflarından da bir kimsenin, derhal kılıcına davranıp ileri yürüdüğü görüldü. Bu kimse, ilk müslüman olmakla ve Sıddîk'lık makâmıyla şereflenen, peygamberlerden sonra en üstün insan, kahraman hazret-i Ebû Bekr'di!... Oğluna karşı çarpışmak için ileri atılmıştı. Fakat Âlemlerin efendisi ona; "Yâ Ebâ Bekr! Bilmez misin ki, sen benim, gören gözüm, işiten kulağım yerindesin!..." buyurarak çarpışmaktan men etti. Ebû Bekr Sıddîk, oğluna; "Ey habis! Bana olan münâsebetin nerede kaldı?" demekten kendini alamadı.

Sonra peygamberlerin sultânı Habîb-i ekrem efendimizin yere eğilip bir avuç kum aldığı görüldü. Bu kumları düşman üzerine savurarak; "Kara olsun yüzleri!... Allah'ım! Kalblerine korku sal, ayaklarına titreme ver!" buyurdu ve Eshâbına dönüp; "Hücuma kalkınız!.. Saldırınız!..." emrini

verdiler. Bir işâret bekleyen şanlı Eshâb, önceden verilen tâlimat üzere hareket etmeye başladı. "Allahü ekberl... Allahü ekber!..." nidâları arasında oklar vınlamaya, taşlar hedeflerini bulmaya, mızraklar zırhlara çarpmaya başladı... Allahü teâlânın aslanları hazret-i Hamza iki eline aldığı iki kılıçla çarpışıyor; hazret-i Ali, hazret-i Ömer, Zübeyr bin Avvâm, Sa'd bin Ebî Vakkâs, Ebû Dücâne, Abdullah bin Cahş (radıyallahü anhüm) müşrik saflarının bir ucundan girip bir ucundan çıkıyorlar, kâfirleri şaşkına çeviriyorlardı. Her biri geçilmez birer kale olmuştu. "Allahü ekber!... Allahü ekber!..." sadâları âlemi dolduruyor, Allahü teâlânın şânının büyüklüğü, kâfirlerin beyinlerine balyoz gibi indiriliyordu. Peygamber efendimiz; “Yâ Hayyu! Yâ Kayyûm!" diye, Allahü teâlâya yalvarıyordu. Hazret-i Ali; "Bedr'de hepimizin en cesâretlisi, en kahramanı Resûl aleyhisselâmdı. Müşrik saflarına en yakın olan da O idi. Sıkıştığımız zaman O'na sığınırdık" demiştir. Müşrikler, reîsleri olan Ebû Cehl’i ortalarına aldılar. İçlerinden birini Ebû Cehl gibi giydirip ona benzettiler. Bu nasipsizin adı Abdullah bin Münzir'di. Hazret-i Ali, Abdullah'ın üzerine saldırdı. Ebû Cehl’in gözleri önünde, Abdullah'ın kafasını kesti. Ebû Kays'ı giydirdiler. Onu da hazret-i Hamza öldürdü. Hazret-i Ali, bir müşrikle çarpışıyordu. Müşrik, kılıcını hazret-i Ali'ye sallamış, kılıç kalkana saplanıp kalmıştı. Ali (radıyallahü anh) Zülfikârını, müşrikin zırhlı vücûduna sallayınca, omuzundan göğsüne doğru zırhıyla birlikte biçtiği sırada başı üzerinden bir kılıcın parladığını gördü. Sür'atle başını eğdi. Kılıcı parlatan; "Al! Bu da Hamza bin Abdülmuttalîb'den" derken, müşrikin kellesi miğferiyle beraber yere düştü. Ali (radıyallahü anh) dönüp baktığında amcası hazret-i Hamza'yı iki kılıçla çarpışır gördü. Peygamberimiz, Eshâbının böyle yiğitçe çarpışdığını gördükçe; “Onlar, Allahü teâlânın yeryüzündeki aslanlarıdır" buyurarak, onları takdir ediyordu.

Bir ara, Resûlullah efendimizin yanıbaşlarında çarpışan hazret-i Ukâşe'nin kılıcı kırıldı. Bu hâli gören sevgili Peygamberimiz, yerde gördüğü bir sopayı alıp ona uzattı ve; “Yâ Ukâşe! Bununla vuruş!..." buyurdular. Ukâşe (radıyallahü anh) sopayı alır almaz, sopa, Peygamberimizin bir mûcizesi olarak; uzun parlak, sırtının ortası kuvvetli ve keskin bir kılıç oluverdi. Harbin sonuna kadar bu kılıçla bir çok müşriki öldürdü.

Âlemlerin efendisi Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem bir taraftan çarpışıyor, bir taraftan da Eshâbını heyecana sürükleyen şu mübârek hadîs-i şerîfini söylüyordu: “Varlığım kudret elinde bulunan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, bugün cenâb-ı Hakk'ın rızâsını umarak, sabır ve sebât göstererek çarpışanları, arkalarına dönmeden ilerlerken öldürülenleri, Hak teâlâ, muhakkak Cennet’ine koyacaktır." Bu mübârek sözü işiten Umeyr bin Hümâm (radıyallahü anh); "Ne güzel! Ne güzel! Demek, Cennet’e girebilmem için şehîd olmamdan başka bir şey lâzım değilmiş" diyerek, hücûmlarını daha da sıklaştırdı. Bir taraftan düşmanla vuruşuyor, bir taraftan da; "Allahü teâlâya maddî azıklarla değil, ancak Hak teâlânın korkusu, âhıret ameli, cihâda sabır ve sebât göstererek gidilir. Bunun dışındaki bütün azıklar şüphesiz biter, tükenir!..." diyordu. Böylece, şehîd oluncaya kadar çarpıştı (radıyallahü anh).

Muhârebe iyice şiddetlenmişti!...

Bir sahâbenin üzerine en az üç müşrik birden saldırıyordu. Her birine ayrı kılıç yetiştirmeye çalışan şanlı Eshâb-ı kirâmı, hiç bir şey yıldıramıyordu. "Allahü ekber! Allahü ekber!..." dedikçe yeniden güçleniyor, tekrar tekrar saldırmaktan usanmıyorlardı. Bir ara müşriklerin hücûmu şiddetlendi. Eshâb-ı kirâm güç duruma düştüler.

O sırada Resûlullah efendimiz, hazret-i Ebû Bekr ile hurma dallarından yapılmış çadırına girdiler. Peygamberimiz, yine Allahü teâlâya münâcâta başladı. “Yâ Rabbî! Bana vâdettiğin yardımı lütfet!..." diye yalvarıyordu. O anda vahiy geldi. Meâlen buyruluyordu ki: “O vakit Rabbinizden yardım ve zafer istiyordunuz da, O size; “Gerçekten ben arka arkaya bin melâike ile imdâd ediyorum" diye duânızı kabûl buyurmuştu." (Enfâl sûresi: 9) Peygamber efendimiz, hemen ayağa kalktılar ve: “Müjde yâ Ebâ Bekr! Sana, Allahü teâlânın yardımı yetişti! İşte şu Cebrâil'dir. Kum tepeleri üzerinde, atının dizginini tutmuş, silâhlanmış, emir bekliyor" buyurdu.

Enfâl sûresinde bildirildiği üzere cenâb-ı Hak, meleklere meâlen buyurmuştu ki: “Hani Rabbin meleklere; (Müslümanlara nusret ve yardım husûsunda) sizinle beraberim diye vahyeyledi. Haydi mü’minlere (nusret

müjdesiyle kalblerine) sebât ilham ediniz. Ben şimdi kâfirlerin gönüllerine dehşet ve korku salıvereceğim. Vurun hemen onların boyunlarının üstüne, vurun her bir parmaklarına (mafsallarının hepsine)!... Çünkü onlar, Allahü teâlâya ve Resûlüne karşı geldiler. Kim Allahü teâlâ ve Resûlüne karşı gelirse, Allahü teâlânın (azâbına uğrar) cezâsı çok çetindir!" (Enfâl sûresi: 12,13)

Bu emir üzerine Cebrâil, Mikâil ve İsrâfil aleyhimüsselâm, yanlarına biner melek alarak sevgili Peygamberimizin sıra ile; yanında, sağında ve solunda yerlerini aldılar.

Cebrâil aleyhisselâm, başına sarı bir sarık sarmıştı. Diğer meleklerin başlarında ise beyaz sarıklar vardı. Sarıkların uçlarını arkalarına sarkıtmışlar, beyaz atlara binmişlerdi. Server-i âlem efendimiz, Eshâbına; “Melekler, alâmetli ve nişânlıdırlar. Siz de kendinize birer alâmet ve nişân yapınız!" buyurdular. Zübeyr bin Avvâm (radıyallahü anh), başına sarı, Ebû Dücâne (radıyallahü anh), kırmızı bir bezi sarık şeklinde sardılar. Hazret-i Ali, beyaz bir tuğ, hazret-i Hamza da, göğsüne deve kuşu kanadı taktı.

Meleklerin harbe girmeleri ile durum bir anda değişti. Eshâbı kirâm önündeki kâfire daha kılıcını sallamadan, onun başı, gövdesinden ayrılıp yere düşüyordu. Peygamber efendimizin sağında-solunda, önünde ve arkasında tanınmayan kimselerin müşriklerle çarpıştığı görülüyordu. Hazret-i Sehl anlattı ki: "Bedr gazâsında, her birimiz bir müşrikin başına kılıcımızı salladığımız zaman, daha kılıç hedefine varmadan, kellesinin bedeninden ayrılıp yere yuvarlandığını görüyorduk!..."

Ebû Cehl'in öldürülmesi…

Müşriklerin sancaktarı Ebû Azîz bin Umeyr esir edildi. Kumandanları Ebû Cehl ise Kureyşlileri cesâretlendirmek için durmadan şiirler söyleyerek, askerinin moralini düzeltmeye çalışıyordu. Genç bir delikanlı gibi saldırıyor; "Anam beni bu günler için doğurdu!..." diyerek öğünüyor, gençleri teşvik ediyordu.

Müşriklerden Ubeyde bin Sa'îd, baştan ayağa kadar zırh giyinmişti. Sâdece gözleri görünüyordu. Atının üzerinde bir o tarafa, bir bu tarafa dönüp; "Ben, Ebû Zâtülkeriş'im! Ben Ebû Zâtülkeriş'im!" yâni ben büyük karınlıyım, karın babasıyım diyerek kendince meydan okuyordu. Kahraman mücâhid hazret-i Zübeyr bin Avvâm, yanına yaklaşıp, mızrağını tam gözüne nişânladı ve; "Allahü ekber!" deyip savurdu. Hedefini bulan mızrak, onu atından yere düşürdü. Zübeyr (radıyallahü anh), koşarak yanına vardığında, Ubeyde ölmüştü. Ayağını, yanağına basıp, olanca kuvvetiyle çektiği hâlde mızrağı zor çıktı, eğikti.

Hazret-i Zübeyr'in, Bedr harbinde gösterdiği kahramanlık çok büyüktü. Vücûdunda yaralanmadık yer kalmamıştı. Bu durumu oğlu Urve; "Babam, önemli üç kılıç darbesi almıştı. Bunlardan biri boynunda idi. Yara o kadar derin bir iz bırakmıştı ki, içine parmağımı sokabiliyordum" diye anlatmıştı.

Abdurrahmân bin Avf (radıyallahü anh) da kıyasıya Kureyşlilerle çarpışıyor, aldığı yaralardan akan kanlara aldırmadan, önüne geleni deviriyordu. Hazret-i Abdurrahmân şâhid olduğu bir hâdiseyi şöyle anlattı: "Bir ara önümde kimse kalmamıştı. Sağıma-soluma baktığım zaman, Ensâr'dan iki delikanlı gözüme ilişti. Bunlardan en kuvvetli ve vurucu olan ile bulunmak istedim. Bu iki gençten biri, beni gözü ile süzdü, sonra bana dönerek; "Ey amca! Ebû Cehl'i tanır mısın!" diye sordu. Ben de; "Evet tanırım" dedim ve; "Ey kardeşimin oğlu, Ebû Cehl'i ne yapacaksın?" diye sorunca; "Bana haber verildiğine göre Resûlullah'a sövermiş. Allahü teâlâya yemîn ederim ki, onu bir görürsem, öldürünceye veya kendim ölünceye kadar aslâ ondan ayrılmayacağım" dedi. Bir gencin heyecan hâlinde söylediği bu kât'i ve kararlı söze doğrusu hayret ettim."

Bu iki gençten diğeri de beni gözden geçirerek ötekinin söylediği gibi söyledi. Bu sırada, Ebû Cehl'i görmüştüm. O, Kureyş askeri içinde hiç durmadan ileri geri dönüp duruyordu. Ben; "Ey gençler! Öteye beriye telâşla giden şu şahıs, Ebû Cehl'dir" deyince, hemen kılıçlarına sarıldılar ve Ebû Cehl'in yanına yaklaşarak çarpışmaya başladılar. Bu gençler, Afra Hâtun'un çocukları Mu'âz ve Mu'avvez kardeşlerdi (radıyallahü anhümâ).

Bu sırada Eshâb-ı kirâmın kahramanlarından Mu'âz bin Amr (radıyallahü anh), Ebû Cehl'in yanına sokulmak fırsatını buldu. Uzun kuyruklu bir at üzerinde bulunan Ebû Cehl'in üzerine saldırıp, bacağına olanca şiddetiyle kılıcını çaldı. Ebû Cehl'in bacağı yere düştü. O sırada babasının imdadına yetişen ve daha müslüman olmayan İkrime, hazret-i Mu'âz bin Amr ile çarpışmaya başladı.

O anda Mu'âz ve Mu'avvez kardeşler (radıyallahü anhümâ), bir şahin gibi ileri atıldılar. Önlerine geleni devirerek Ebû Cehl'e ulaştılar. Kılıçlarıyla öldü zannedinceye kadar vurdular.

Hazret-i Mu'âz bin Amr ise, İkrime ile yaptığı çarpışmada elinden ve kolundan yaralanmıştı. Mübârek eli bileğinden kesilmiş, eli deride sallanıp kalmıştı. Çarpışmaya kendini kaptıran Mu'âz bin Amr'ın (radıyallahü anh) eliyle oyalanacak, onu tedâvî için saracak zamanı yoktu. Kesik eli deride sallanırken bile kahramanca çarpışıyordu. "Allahü ekber!..." Bu ne kuvvetli îmân!... Bu ne görülecek manzara idi!... Hazret-i Mu'âz bir müddet böyle vuruştuktan sonra, hareket kâbiliyetinin azaldığını gördü. Buna sebep, kesik eli idi. Onu derhal ayağının altına alarak koparıp attı...

Azılı İslâm düşmanlarından Nevfel bin Hüveylid, Kureyş'in en gözde pehlivanlarındandı. Durmadan bağırıyor, müşrik sürüsünü heyecana ve galeyana getirmeye çabalıyordu. Peygamber efendimiz, onun bu hâlini görünce; “Allah'ım! Nevfel bin Hüveylid'e karşı bana yardımcı ol. Onun hakkından gel" buyurarak duâ etmişti. Allahü teâlânın aslanı hazret-i Ali, Nevfel müşrikini görünce, derhal üzerine atıldı. Şiddetle kılıcını indirdi. Öyle vurmuştu ki, bacakları zırhlarla kaplı olduğu hâlde ikisi birden kesildi. Sonra kılıcını boynuna çalıp, başını gövdesinden kopardı.

Bilâl-i Habeşî’yi (radıyallahü anh) kızgın kumlara yatırıp, göğsüne kocaman kayaları koyan Ümeyye bin Halef, müşriklerin en azılılarındandı. Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimize işkence yapmak için her fırsatı değerlendiren bu büyük İslâm düşmanı da, Bedr vâdisinde, müşrikleri toparlamaya çalışıyor, İslâmın nûrunu söndürmek için çabalıyordu. Onun bu hâlini gören hazret-i Bilâl, yalın kılıç yanına yaklaşarak karşısına dikildi ve; "Ey küfrün başı olan Ümeyye bin Halef!... Sen kurtulursan ben

kurtulmayayım!" deyip saldırdı. Bir taraftan da; "Ey Ensârî kardeşler! Yetişin, küfrün başı burada!" der demez, Eshâb-ı kirâm, Ümeyye'nin etrâfını sarıp, hemen öldürdüler.

Müşrik ordusunda, artık baş kalmamıştı. Her biri ne yapacaklarını bilmiyor, rastgele kaçmaya çalışıyorlardı. Küfrün kalesi yıkılmıştı. Şanlı Eshâb tâkibe devam etti. Müşriklerden bir kısmı yakalanarak esir alındı. Peygamber efendimizin amcası Abbâs da esirler arasındaydı.

Zafer inananlarındı...

Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem, şanlı Eshâbına; “Nevfel bin Hüveylid hakkında bilgisi olan var mı?" buyurdular. Hazret-i Ali ileri çıkıp; "Yâ Resûlallah! Onu ben öldürdüm" dedi. Bu habere çok sevinen sevgili Peygamberimiz; “Allahü ekber!" diyerek tekbir getirdiler ve; “Allahü teâlâ, onun hakkındaki duâmı kabûl eyledi" buyurdular.

Ümeyye bin Halef’in öldürüldüğünü söylediklerinde de çok sevindiler ve; “Elhamdülillah! Allahü teâlâya şükürler olsun, Rabbim kulunu tasdik etti, dînini üstün kıldı" buyurdular.

Resûl-i ekrem efendimiz, Ebû Cehl için; “Acabâ Ebû Cehl ne yaptı, ne oldu, kim gidip bir bakar?" buyurarak, ölüler arasında onun araştırılmasını emretti. Aradılar bulamadılar. Peygamber efendimiz; “Arayınız, onun hakkında sözüm var. Eğer onu tanıyamazsanız dizindeki yara izine bakınız. Bir gün ben ve o, Abdullah bin Cüd’ân'ın ziyâfetinde idik. İkimiz de gençtik. Ben ondan biraz büyükçe idim. Sıkışınca onu ittim. Dizleri üzerine düştü. Dizlerinden birisi yaralandı ve bu yaranın izi dizinden kaybolmadı" buyurdu. Bunun üzerine Abdullah ibni Mes’ûd, Ebû Cehl'i aramaya gitti. Onu yaralı olarak buldu ve tanıdı. "Ebû Cehl sen misin?" dedi. Boynuna ayağını bastı. Sakalından tutup çekti ve; "Ey Allahü teâlânın düşmanı! Allahü teâlâ nihâyet seni hor ve hakîr etti mi?" dedi. Ebû Cehl; "Ne diye beni hor ve hakîr edecek! Ey koyun çobanı! Allah seni hor ve hakîr etsin. Sen çıkılması pek sarp bir yere çıkmışsın! Sen bana bugün zafer ve galebenin hangi tarafta olduğunu haber ver" dedi. İbn-i Mes’ûd (radıyallahü

anh); "Zafer, Allah ve Resûlünün tarafındadır" dedi. Ebû Cehl'in miğferini kafasından çıkarırken; "Ey Ebû Cehl! Seni öldüreceğim" dedi. Ebû Cehl; "Sen kavminin ulusunu öldürenlerin ilki değilsin. Fakat doğrusu, senin beni öldürmen bana çok ağır gelecek. Hiç olmazsa boynumu göğsüme yakın kes de başım heybetli görünsün!" diyerek küfrünün, gurur ve kibrinin ne dereceye çıkmış olduğunu gösterdi. İbn-i Mes'ûd (radıyallahü anh), Ebû Cehl'in başını kendi kılıcıyla kesemeyince, Ebû Cehl'in kılıcıyla kesti ve silâhını, zırhını, miğferini, başını getirip, Peygamber efendimizin önüne koydu. "Anam-babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Bu, Allahü teâlânın düşmanı Ebû Cehl'in başıdır" dedi. Sevgili Peygamberimiz; "O Allah ki, O'ndan başka ilâh yoktur" buyurdu. Sonra kalkıp Eshâbıyla birlikte Ebû Cehl'in ölüsünün yanına kadar gittiler. Orada; "Allahü teâlâya hamd olsun ki, seni zelîl ve hakîr kıldı. Ey Allah düşmanı! Sen bu ümmetin fir'avn'ı idin" buyurdu. Sonrada; "Ya Rabbî! Bana olan vâdini yerine getirdin" diyerek Allahü teâlâya şükrettiler.

Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, yaralı Eshâb-ı kirâmın yaralarını sardırdı. Şehîd olanları tespit ettirdi. Muhâcirlerden altı, Ensârdan sekiz olmak üzere ondört şehîd verilmişti. Hepsinin de mübârek rûhları Cennet'e uçarken, İslâmın nûrunu söndürmeye uğraşan müşriklerden, yetmiş kişi öldürüldü ve bir o kadarı da esir alındı.

Resûlullah efendimiz, zaferi müjdelemek üzere Abdullah bir Revâha ve Zeyd bin Hârise'yi (radıyallahü anhüma) Medîne'ye gönderdi.

Peygamber efendimiz, şehidlerin cenâze namazını kıldırarak kabirlerine defnettirdiler.

Müşriklerin cesedlerinden yirmidört tanesini kör bir kuyuya, diğerlerini topluca çukurlara atıp, üzerlerini doldurdular.

Âlemlerin efendisi, şerefli Eshâbıyla kuyunun başına gelip; "Ey kuyuya atılanlar!" buyurduktan sonra, öldürülen müşriklerin isimlerini, babalarının ismiyle beraber sayıp; "Ey Utbe bin Rebîa! Ey Ümeyye bin Halef! Ey Ebû Cehl bin Hişâm!... Sizler, Peygamberinize karşı ne kötü bir kavim idiniz. Siz, beni yalanladınız, başkaları ise beni tasdik edip doğruladılar. Siz, beni

şehrimden, diyârımdan çıkardınız. Başkaları ise bana kapılarını açıp, bağırlarına bastılar. Siz, benimle harb ettiniz, başkaları ise bana yardım ettiler. Rabbimin, vâdettiğine kavuştunuz mu? Ben, Rabbimin vâdettiği zafere kavuşdum" buyurdular.

Hazret-i Ömer; "Yâ Resûlallah! Leş olmuş kimselere mi söylüyorsunuz?" diye suâl ettiler. Bunun üzerine Resûl-i ekrem efendimiz; “Beni hak peygamber olarak gönderen Rabbim hakkı için söylüyorum ki, siz beni onlardan daha çok işitmiyorsunuz. Fakat cevap veremezler" buyurdular.

Müşrikler, harb meydanından canlarını kurtarmak için hızla kaçarken, getirdikleri hiç bir şeyi alıp götürememişlerdi. Hepsi müslümanların eline geçti. Peygamber efendimiz, ganîmet mallarını Bedr harbine katılan ve vazifeli olan bütün Eshâbına paylaştırdı.

Bu sırada müjdeci olarak gönderilen Abdullah bin Revâha ve Zeyd bin Hârise (radıyallahü anhüma), Medîne'ye yaklaşmışlardı. Pazar günü kuşluk vakti, Akik mevkîine gelince, ayrıldılar. Abdullah bin Revâha bir taraftan, Zeyd bin Hârise (radıyallahü anhümâ) de başka bir yönden Medîne'ye girdiler. Ev ev dolaşıp zaferi bildiriyorlardı. Resûlullah efendimizin şâiri olan Abdullah bir Revâha (radıyallahü anh);

"Ey Ensâr cemâati! Size müjdelerim ki,

Sağ ve selâmettedir, Allah'ın Peygamberi.

Müşrikler öldürüldü ve esir edildiler,

Var esirler içinde, çok şöhretli kişiler.

Rebîa ve Haccâc'ın oğulları bittamâm,

Öldürüldü hem Bedr'de, Ebû Cehl Amr bin Hişâm"

diyerek yüksek sesle zaferi müjdeliyordu. Hazret-i Âsım bin Adîy; "Ey İbn-i Revâha! Söylediğin gerçek mi?" diye sordu. Abdullah bin Revâha; "Evet,

vallahi gerçektir! İnşâallah, yarın Resûlullah da, ellerinden bağlanmış esirlerle birlikte gelecektir!" buyurdu.

O gün, sevgili Peygamberimizin kızı hazret-i Rukayye vefât etmişti. Efendisi hazret-i Osman, cenâze namazını kıldırmıştı. Bu üzüntü üzerine gelen zafer haberi, onları biraz ferahlatmıştı.

Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem Eshâbıyla Bedr zaferini kendisine ihsân eden Allahü teâlâya hamd edip, şükür secdesine kapandıktan sonra, Medîne-i münevvereye doğru esirlerle birlikte yola çıktılar.

Daha önce müjdeyi veren Abdullah bin Revâha ile Zeyd bin Hârise (radıyallahü anhüm), Bedr gazâsında olanları ve kimlerin şehîd olduğunu anlatmışlardı. Medîne'de kalan çocuklar, kadınlar, vazifeliler zafer için çok sevinmişlerdi. Peygamber efendimizi karşılamaya çıktılar. Şehîd olanların içinde Hârise bin Sürâka (radıyallahü anh) da vardı. Hazret-i Hârise'nin annesi Rebî (radıyallahü anhâ), oğlunun havuzdan su içerken, bir düşman okuyla vurulup şehîd olduğunu öğrenmişti. Rebî (radıyallahü anhâ) vâlidemiz, bu haberi işittiğinde; "Resûl aleyhisselâm gelmedikçe oğlum için ağlamam. Saâdetle Medîne'yi teşrîf ettiklerinde, kendisine suâl ederim. Eğer oğlum Cennet'te ise hiç ağlamam. Yok eğer Cehennem'de ise, gözlerimden yaş yerine kanlar dökerim" demişti.

Sevgili Peygamberimiz, mübârek Eshâb-ı kirâmıyla Medîne'yi teşrîf ettiklerinde, Rebî (radıyallahü anhâ), huzûrlarına varıp; "Anam-babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Oğlum Hârise'ye olan muhabbetimi bilirsin. Acabâ şehîd olup Cennet'e girmiş midir? Eğer böyle ise, sabredeyim. Yok öyle değilse, gözümden kanlı yaşlar dökeyim" dedi. Habîb-i ekrem efendimiz ona; "Ey Ümmü Hârise! Senin oğlun bir değil, birden çok Cennet'tedir. Onun yeri Firdevs'tir" buyurarak müjde verdiler. Bunun üzerine Rebî (radıyallahü anhâ) "Artık oğlum için ağlamam" dedi. Kâinatın sultânı, bir kap ile su istediler. Merhamet buyurup mübârek elini suya sokup çıkardılar. Bu suyu hazret-i Hârise'nin annesi ve kız kardeşine içirdiler. Ayrıca bu suyu, onların başlarına ve yüzlerine sürdüler. O günden sonra

Rebî ve kızının (radıyallahü anhümâ) yüzleri pek nûrlu idi. Ömürleri de çok uzun oldu.

Hace-i kâinat aleyhi efdâlüssalevat efendimiz, Medîne'ye getirilen yetmiş esiri, Eshâbı arasında paylaştırarak iyi muâmele yapılmasını emir buyurdular. Esirlerin âkıbeti hakkında, Allahü teâlâdan henüz bir vahiy gelmemişti. Resûlullah efendimiz, Eshâbıyla istişâre ettikten sonra esirlerin, fidye karşılığında serbest bırakılması kararına vardılar. Her esirin mal varlığına göre, fidye miktarı tespit edildi. Parası olmayanlardan okuma yazma bilenler, Medîne'de okuma yazma bilmeyen on kişiye okuma ve yazmayı öğretecek, ondan sonra Mekke'ye gidebileceklerdi. Esirler arasında, Peygamber efendimizin amcası Abbâs da vardı. Efendimiz ona; "Ey Abbâs! Kendin, kardeşinin oğlu Ukayl (Akîl) bin Ebî Tâlib, Nevfel bin Hâris için kurtulmalık akçesi ödeyiniz. Çünkü sen, zenginsin" buyurdu. Hazret-i Abbâs da; "Yâ Resûlallah! Ben müslümanım. Kureyşliler beni zorla Bedr'e getirdiler" dedi. Resûlullah; "Senin müslümanlığını Allahü teâlâ bilir. Doğru söylüyorsun, Allahü teâlâ sana elbette onun ecrini verir. Fakat sen, görünüş îtibâriyle aleyhimizdesin. Bunun için, kurtulmalık akçeni ödemen lâzımdır" buyurdu. Abbâs (radıyallahü anh); "Yâ Resûlallah! Yanımda ganîmet olarak aldığınız 800 dirhemden başka servetim yok" deyince, Peygamber efendimiz; "Yâ Abbâs! Ya o altınları niçin söylemiyorsun?" buyurdu. O da; "Hangi altınları?" dedi. Sevgili Peygamberimiz; "Hani sen Mekke'den çıkacağın gün, hanımın Hâris'in kızı Ümm-ül-Fadl'a verdiğin altınlar! Onları verirken yanınızda sizden başka kimse yoktu. Sen, Ümm-ül-Fadl'a; "Bu seferde başıma ne geleceğini bilemiyorum. Eğer bir felâkete düçâr olup da dönemezsem, şu kadarı senindir, şu kadarı Fadl içindir, şu kadarı Abdullah için, şu kadarı Ubeydullah için, şu kadarı Kusem içindir" dediğin altınlar" buyurunca, hazret-i Abbâs şaşırdı ve; "Yemîn ederim ki, ben bu altınları hanımıma verirken yanımızda kimse yoktu. Bunu nereden biliyorsunuz?" dedi. Peygamber efendimiz; "Allahü teâlâ haber verdi" buyurduğunda, Abbâs (radıyallahü anh); "Senin, Allahü teâlânın resûlü olduğuna ve doğru söylediğine şehâdet ederim" deyip Kelime-i şehâdet getirdi. Müslüman olunca, Peygamber efendimiz hazret-i Abbâs'ı Mekke'de vazifelendirdi. Oradaki müslümanları korumasını, İslâmiyete düşman olanlarla ilgili haberleri göndermesini emir buyurdular.

Bedr gazâsında hezîmete uğrayan Kureyş'e haber gönderilip, fidye karşılığında esirlerini alabilecekleri bildirildi. Ancak, hicretten önce Peygamberlerin efendisine pek çoz eziyet ve işkencelerde bulunan Nadr bin Hâris'in boynu vuruldu. Bir de, Resûl aleyhisselâm Kâbe'de namaz kılarken mübârek sırtına deve işkembesi koymak bedbahtlığını gösteren alçak Ukbe bin Ebî Mu'ayt öldürüldü. Bu azılı İslâm düşmanının başı gövdesinden ayrılınca, Resûlullah efendimiz, Allahü teâlâya hamd ettiler. Yanına varıp; “Vallahi Allahü teâlâyı, resûlünü ve Kur'ân-ı kerîmi inkâr eden, peygamberini işkenceden işkenceye uğratan senin kadar kötü bir kimse bilmiyorum” buyurdular.

Esirler, sâhipleri tarafından fidye karşılığı alınıncaya kadar, Eshâb-ı kirâmın aleyhimürrıdvân yanında kaldılar. Sahâbenin hepsi de esirlere çok iyi muâmele edip, onları yiyeceklerine ortak ettiler. Mus’ab bin Umeyr'in (radıyallahü anh) kardeşi Ebû Azîz esirler arasında idi. O anlattı; "Ben de Medîneli bir müslümanın evinde esir idim. Bana çok iyi davranıyorlar, sabah ve akşam yiyecekleri ekmeği bana veriyorlar, kendileri sâdece hurma yemek mecbûriyetinde kalıyorlardı. Onlardan birinin eline bir ekmek parçası geçse, doğruca bana getirip verirdi. Utandığımdan ekmeği, getirene geri verirdim. Fakat o, ekmeği tekrar bana iâde ederdi."

Yine esirlerden Yezid ismindeki Kureyşli şöyle anlattı: Müslümanlar Bedr'den Medîne'ye gelirken, biz esirleri hayvanlara bindirdiler, kendileri ise yaya olarak yürüdüler."

Müşriklerin Bedr'de hezîmete uğrayıp, perişân bir vaziyette harp meydanından kaçmaları, Mekke'de büyük bir şaşkınlık meydana getirdi. Hiç beklemedikleri, hattâ hiç akıllarından geçmeyen bir netîce ortaya çıkmıştı. Haberi ilk getirenin sözlerine, Ebû Leheb ve diğer müşrikler inanmadılar. Harp meydanından kaçan Ebû Süfyân Mekke'ye geldiğinde, onu hemen yanlarına çağırdılar, Ebû Leheb ona; "Ey kardeşimin oğlu! Anlat bakalım, nasıl oldu?" diye sordu. Ebû Süfyân orada, bir yere oturdu. Bir çok kimse de ayakta dinliyorlardı. Ebû Süfyân şöyle anlattı; "Hiç sorma, müslümanlarla karşılaşınca, sanki elimiz kolumuz bağlı idi. İstedikleri gibi hareket ettiler. Bir kısmımızı öldürdüler, bir kısmımızı esir ettiler. Yemîn ederim ki, ben, bizimkilerden kimseyi kınayıp,

ayıplamıyorum. Çünkü, o sırada yer ile gök arasında kır atlar üzerinde beyazlara bürünmüş kimselerle karşılaştık. Onlara ne bir şey dayanabiliyor, ne de bir kimse karşı durabilirdi."

İslâmın ilk zamanlarında müslüman olmasına rağmen, müşriklerin şerrinden çekindiği için müslümanlığını açığa vurmayan Abbâs'ın (radıyallahü anh) kölesi Ebû Râfi' hazretleri orada idi. Sessizce onları dinlemekte olan Ebû Râfi' (radıyallahü anh), sevincinden her şeyi unuttu ve; "Vallahi onlar meleklerdir" deyiverdi. Ebû Leheb, ona şiddetli bir tokat vurdu ve kaldırıp yere çarptı. Bir hayli de dövdü. Bunun üzerine, orada bulunan hazret-i Abbâs'ın hanımı Ümmü Fadl (radıyallahü anhâ) dayanamadı. Çünkü kendisi de önceden müslüman olmuştu. Ümmü Fadl, odadaki direklerden birini alıp; "Kimsesi yok diye onu güçsüz gördün değil mi?" diyerek, şiddetle Ebû Leheb'e vurdu. Ebû Leheb'in başı yarıldı. Kanlar akarak zelîl, hakîr ve horlanmış bir vaziyette dönüp gitti. Yedi gün sonra, Allahü teâlâ ona kara kızıl denen bir hastalık verdi. Bu hastalıktan öldü. Oğulları iki veya üç gece defnetmeden bıraktılar. Nihâyet kokmaya başladı. Herkes, Ebû Leheb'in yakalandığı hastalıktan, tâ'ûndan kaçar gibi kaçıyor ve iğreniyordu. Bunun üzerine kureyş'ten biri, Ebû Leheb'in oğullarına; "Yazık size, utanmıyor musunuz? Babanızı, kokuncaya kadar evde bıraktınız. Hiç olmazsa onu bir yere gömüp kaybedin" dedi. Oğulları o şahsa; "Biz ondaki hastalıktan korkuyoruz!" diye cevap verdiler. Bu defâ adam onlara; "Siz gidiniz, ben geliyorum, size yardımcı olacağım" dedi. Sonra, üçü bir araya geldiler. Yüklenip, ücrâ bir yere bıraktılar. Görünmeyinceye kadar, üzerine taş attılar. Ebû Leheb böylece ebediyyen azâb ve ateşler içerisinde kalacağı yurduna, karanlık ve Cehennem çukuru olan kabrine girdi.

Bedr'de esir edilen Kureyşliler arasında Velîd bin Velîd de vardı. Onu Abdullah bin Cahş (radıyallahü anh) esir almıştı. Velîd'in kardeşleri Hişâm ile henüz müslüman olmayan Hâlid bin Velîd (radıyallahü anh) Medîne'ye geldiler. Abdullah bin Cahş (radıyallahü anh) fidye-i necât yâni kurtuluş akçesi verilmedikçe bırakmak istemedi. Kardeşlerinden Hâlid râzı olduysa da, babası bir annesi ayrı kardeşi Hişâm kabûl etmedi. Resûlullah efendimiz, babalarının silâh ve teçhîzâtının verilmesini teklif etti. Buna Hişâm râzı olduysa da Hâlid kabûl etmedi. Fakat sonunda babalarının yüz

dinâr kıymetindeki kılıcı, zırhı ve miğferi, karşılığında anlaştılar. Velîd'i esâretten kurtarıp, Mekke'ye yola çıktılar. Fakat Velîd, Mekke yolu üzerinde Medîne'ye dört mil mesâfedeki Zü'l-Huleyfe'de onlardan ayrılıp, Peygamber efendimizin yanına geldi. Îmân edip, Eshâb-ı kirâmdan oldu. Müslüman olduktan bir müddet sonra, Mekke'ye kardeşlerinin yanına gitti. O zaman Hâlid bin Velîd; "Mâdem, müslüman olacaktın. Kurtuluş fidyesi ödemeden olsaydın? Babamızdan kalan hâtırayı elimizden çıkardın. Niçin böyle yaptın?" diye sorunca; "Kureyşlilerin; "Esârete dayanamadı ve Muhammed aleyhisselâma tâbi oldu" demelerinden korktum" cevâbını verdi. Bu cevâba çok sinirlenen kardeşleri onu, Mahzûm oğullarından bâzı müslümanlarla, Iyâş bin Ebî Rebîa ve Seleme bin Hişâm'ın (radıyallahü anhüm) yanına haps ettiler.

Velîd bin Velîd (radıyallahü anh), îmân ettiği için senelerce hapis yattı. İslâmiyetin azılı düşmanlarından amcası Hişâm ile müşrik akrabâlarından çok zulüm ve işkence gördü. Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, müşriklerin zulmüne uğrayan Iyâş bin Ebî Rebîa ile Ebû Seleme bin Hişâm ve Velîd için şöyle duâ ettiler: “İlâhî! Velîd bin Velîd'i, Seleme bin Hişâm’ı, Iyâş bin Rebîa'yı (küffâr elinde bunalıp) zayıf (ve âciz) görülen diğer mü’minleri kurtar. İlâhî, Mudar'ı (Kureyş'i) daha beter (çök kötü) çiğne. Bu yılları (onlara) Yûsuf'un yıllarına benzet.” Velîd (radıyallahü anh), Resûlullah efendimizin duâsı bereketiyle bir fırsatını bulup, bağlı bulunduğu yerden kaçtı. Medîne-i münevvereye gelip, sevgili Peygamberimize kavuştu. Habîbullah efendimiz, Iyâş bin Rebîa ile Seleme bin Hişâm'ın hâlini sorunca, onların ayaklarından birbirlerine bağlı olduklarını, şiddetli azâb ve işkenceler altında kıvrandıklarını haber verdi. Kâinatın sultânı, onların hâline çok üzülüp, kurtarılma çârelerini aradı. Kimin kurtarabileceğini sorunca, senelerce işkence altında kalmasına rağmen, Velîd, büyük bir cesâret ve aşkla; "Yâ Resûlallah! Onları ben kurtarırım, sana getiririm" diye cevap verdi. Tekrar Mekke'ye gelip, işkence gören müslümanların yerini, onlara yiyecek götüren bir kadını tâkib ederek öğrendi. İkisi de tavansız bir binâda hapisti. Velîd (radıyallahü anh) gece, ölümü göze alarak büyük bir cesâretle duvardan inip, arkadaşlarının yanına vardı. Îmân etmekten gayrı bir suçları olmayan iki mazlum, müşriklerce bir taşa bağlanıp; Arabistan'ın çöl havasındaki yakıcı sıcağında, her türlü zulme uğratılıyordu. Velîd, bu mübârek kardeşlerini kurtarıp, devesine bindirdi.

Kendisi de yayan, yalın ayak Medîne-i münevvereye, çok sevdiği Resûlullah'ın yanına bir an önce varmak için yola çıktı. Onu çölün kavurucu sıcağı değil, Âlemlerin efendisine kavuşmak aşkı yakıyordu. Medîne'ye aç, susuz, yalın ayak, üç günde geldi. Parmakları, taşların tahribatından param parça olmuştu. Velîd bin Velîd (radıyallahü anh), kan revân içinde çok sevdiği Habîbullah'a kavuştu.

Şevk-i haddin nârına her cân ki yansa nûr olur,

Aşk derdiyle harâb olan gönül ma'mûr olur.

Bedr zaferi, müslümanları büyük bir sevince garketti. Müşrikler ise büyük bir üzüntü ve hüsrâna düşmüşlerdi. Habeşistan meliki Necâşî de Resûlullah efendimizin muzaffer olduğunu işitince, hemen ülkesindeki Eshâb-ı kirâmın yanına gidip; "Allahü teâlâya hamdolsun ki, Resûlünü Bedr'de muzaffer edip, zafer ihsân eyledi" diyerek müjde verdi.

Hazret-i Ali ile Hazret-i Fâtıma'nın evlenmesi:

Hicretin ikinci senesi idi. Fahr-i kâinat sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin kızı hazret-i Fâtıma, onbeş yaşına gelmişti.

Bir gün Hazret-i Fâtıma, bir hizmet için Resûl-i ekrem efendimizin huzûruna girmişti. Resûlullah efendimiz, kerîmelerinin evlenme çağına eriştiğini müşâhede ettiler. O günden sonra, Fâtıma-tüz-Zehrâ (radıyallahü anhâ) vâlidemizi pek çok kimse istedi. Resûl aleyhisselâm, bunlara iltifât etmeyip; "Onun işi, Hak teâlânın emrine bağlıdır" buyurdu.

Bir gün Ebû Bekr, Ömer ve Sa'd bin Mu'âz (radıyallahü anhüm) mescidde oturup; "Hazret-i Fâtıma'yı, hazret-i Ali'den gayri herkes istedi. Kimseye iltifât olunmadı" diye konuştular. Hazret-i Sıddîk; "Zannederim ki, Ali'ye nasîb olur. Gelin ziyâretine gidelim ve bu mes'eleyi açalım. Eğer fakirliği ileri sürerse yardımda bulunalım" dedi. Sa'd (radıyallahü anh) da; "Yâ Ebâ Bekr! Sen, hep hayır yaparsın. Kalk, biz de sana arkadaş olalım" dedi. Üçü birden mescidden çıkıp, hazret-i Ali'nin evine gittiler. Ali (radıyallahü anh), devesini alıp gitmiş, Ensârdan birinin hurmalığına su veriyordu. Onları

görünce, karşılayıp hâl ve hatırlarını sordu. Ebû Bekr (radıyallahü anh); "Yâ Ali! Her hayırlı işte sen öndersin ve Resûl-i ekrem katında hiç kimseye nasîb olmamış bir mertebedesin. Fâtıma'yı (radıyallahü anhâ) herkes taleb etti. Hiç kimseye iltifât olunmadı. Sana nasîb olacağını zannediyoruz. Niçin teşebbüs etmezsin?" diye sordu.

Hazret-i Ali bunu işitince, mübârek gözleri yaşla doldu ve; "Yâ Ebâ Bekr! Beni ziyâdesiyle yaktın. Ona benden başka rağbet eden yoktur. Lâkin elimin darlığı buna mânidir" dedi. Ebû Bekr (radıyallahü anh); "Böyle söyleme. Allahü teâlâ ve Resûlünün yanında, dünyâ bir şey değildir. Buna fakirlik mâni olamaz. Var, taleb eyle" dedi.

Hazret-i Ali buyuruyor ki: "Resûlullah'ın huzûruna utanarak ve sıkılarak girdim. Resûlullah'ın bütün heybet ve vakârı üzerinde idi. Huzûrunda oturdum ve konuşmaya kâdir olamadım. Resûlullah efendimiz; “Niçin geldin, bir ihtiyâcın mı var?" buyurdu. Sustum. “Her hâlde Fâtıma'yı istemeye geldin" buyurunca; "Evet" diyebildim. (Peygamber efendimiz, hazret-i Fâtıma'ya hazret-i Ali'nin kendisini istediğini duyurdu. O da sustu.)

Peygamber efendimiz; “Fâtıma'ya mihr olarak verecek neyin var?" buyurdular. "Yanımda ona verilecek bir şeyim yok yâ Resûlallah" dedim. “Sana vermiş olduğum Hutamî zırhlı gömleğin nerededir, ne oldu?" buyurdular. "Yanımdadır" deyince; “Onu sat ve parasını bana getir. Mihr olarak o kâfidir" buyurdular." Başka bir rivâyette de; "Resûlullah efendimiz, hazret-i Ali'ye; “Yanında neyin var" buyurduğunda; "Atım ve zırhlı gömleğim var" diye cevap vermiş, Resûlullah efendimiz de; “Atın sana lâzım olur, fakat zırhını sat" buyurmuştu. Başka bir rivâyette de; “Yâ Ali, git kendine bir ev kirâla" buyurdu.

Hazret-i Ali, evleninceye kadar Peygamber efendimizle beraber oturuyordu. Peygamber efendimizin emirleri üzerine, Mescid-i Nebevî yakınında, hazret-i Âişe'nin odasının karşısında bulunan Hârise bin Nu'mân'ın evini kirâladı. Zırhını da, hazret-i Osman efendimize 480 dirheme sattı. Hazret-i Osman, zırhı satın aldıktan sonra, hediye olarak geri verdi.

Hazret-i Ali, zırh ve dirhemlerle Peygamberimizin yanına gelince, Peygamber efendimiz, hazret-i Osman'a çok hayr duâ ettiler ve; “Osman, Cennet’te benim refîkimdir" buyurdular. Sonra Bilâl-i Habeşî'yi çağırdı ve paranın bir kısmını vererek; “Bu parayı al, çarşıya çık! Biraz gül suyu, geri kalan para ile de bal al ve Mescid'in bir kenarında temiz bir kab içinde su ile eziniz. Bal şerbeti yapınız ki, nikâh kıyıldıktan sonra içelim. Ensâr ve Muhâcirlerden mevcût bulunan Eshâbımı mescide dâvet et ve Fâtıma ile Ali'nin nikâhlarının kıyılacağını halka îlân et" diye emretti.

Bilâl-i Habeşî, dışarı çıkıp hazret-i Ali ile hazret-i Fâtıma'nın nikâhlarının kıyılacağını halka îlân etti. Eshâb-ı kirâm, Mescid-i Nebevî'ye gelerek, içini dışını doldurdular. Peygamber efendimiz ayağa kalkarak şu hutbeyi okudular: “Bütün hamd ve şükür, âlemlerin Rabbine mahsustur. O, verdiği nîmetlerle öğülen, sonsuz kudretinden ve kuvvetinden dolayı ibâdet edilen, azâb ve hesâbından korkulan, hüküm ve fermânı yeryüzünde ve göklerde hâkim olandır. Mahlûkâtı kudretiyle yaratan, adâletli hükümleriyle bunları birbirinden ayıran, insanları (İslâm) dîni ve peygamberi Muhammed (aleyhisselâm) ile şereflendiren O'dur...

Allahü teâlâ bana, kızım Fâtıma'yı Ali bin Ebî Tâlib'e nikâhlamamı emretti. Şimdi sizi şâhid tutuyorum ki, (Allahü teâlânın emriyle) 400 miskâl gümüş mihr ile Fâtıma'yı, Ali bin Ebî Tâlib'e nikâhladım. Rabbim kendilerinin varlıklarını bir araya getirsin ve bunu kendilerine mübârek kılsın. Nesillerini temiz ve rahmete anahtar, hikmete mâden, ümmet-i Muhammed'e emîn kılsın. Söyleyeceğim bundan ibârettir. Rabbimden kendim ve sizin için mağfiret dilerim."

Hazret-i Ali de kalkarak şu kısa hutbeyi okudu: "... Huzûrunda bulunduğumuz Muhammed aleyhisselâma salât ve selâm ederim ki, mübârek kerîmeleri Fâtıma'yı 400 miskâl gümüş mihrle bana nikâhlamıştır. Ey din kardeşlerim! Şüphesiz Peygamber efendimizin buyurduklarını işittiniz ve şâhid oldunuz. Ben de buna şâhid ve râzıyım. Aynen kabûl ediyorum. Allahü teâlâ hepimizin sözlerine şâhiddir, hepimize vekildir."

Nikâh akdi bittikten sonra. Peygamber efendimiz taze hurma getirttiler ve; “Haydi bu hurmadan alınız, yiyiniz" buyurdular. Herkes alıp yediler. Sonra

hazret-i Bilâl bal şerbeti dağıttı, onu da içtiler ve bütün sahâbîler; "Bârekellahü fi kümâ ve aleykümâ ve ceme'a şemlekümâ" diye duâ ettiler.

Hazret-i Fâtıma, nikâhtan sonra ağlıyordu. Peygamber efendimiz onun yanına geldi ve; “Ey Fâtıma! Sana ne oldu ki ağlıyorsun? Allahü teâlâya yemîn ederim ki, seni, isteyenlerin en âlimine, hilim ve akıllılıkta en üstününe ve ilk müslüman olanına nikâhladım" buyurdu. Hazret-i Fâtıma; "Babacığım! Evlenen her kızın mihri altın ve gümüşle takdir ve tâyin ediliyor. Benim de mihrim böyle takdir edilirse, seninle diğerleri arasında ne fark olur. Kıyâmet günü sen, mü’minlerin günâhkârlarından ne kadar kimseye şefâatte bulunursan, ben de onların hanımlarına şefâatte bulunmak istiyorum. Muradım budur" dedi. Allahü teâlâ, hazret-i Fâtıma'nın bu dileğinin kabûl edildiğini bildirince, Resûlullah efendimiz; “Yâ Fâtıma, peygamber çocuğu olduğunu belli ettin." buyurdular.

Hazret-i Ali buyurdu ki: “Bu işlerin üzerinden bir ay geçmişti. Bu husûsta mecliste hiç söz olmadı. Ben de hicâbımdan yâni utandığımdan ağzımı açamadım. Ama Resûlullah efendimiz, bâzan beni tenhâda gördükleri zaman; “Senin hâtunun ne iyi hanımdır. Sana müjdeler olsun ki, o, âlemdeki hâtunların seyyidesidir." buyururlardı.

Bir ay sonra Ali'nin (radıyallahü anh) kardeşi hazret-i Ukayl; “Yâ Ali! Bu akd-i izdivaç ile mesrûr olduk. Lâkin murâdım odur ki, bu iki mes’ûd birbirine yakın olalar" deyince, Ali (radıyallahü anh); "Benim de murâdım odur, lâkin hicâb ediyorum" dedi. Hazret-i Ukayl, Ali'nin (radıyallahü anh) elini tutup, Peygamber efendimizin hânesine varınca, Resûlullah'ın câriyesi Ümmü Eymen'e (radıyallahü anhâ) rastladılar. Durumu ona söylediler. Ümmü Eymen de; "Bu husûs için sizin gelmeniz lâzım değildir. Biz ezvâc-ı tâhirât ile ittifâk edip, size haber veririz. Zirâ bu husûsta hâtunların sözü dinlenir" dedi. Ümmü Eymen (radıyallahü anhâ), bu hâli Resûlullah'ın hanımlarına söyledi. Diğer ezvâc-ı tâhirât, hazret-i Âişe'nin hânesine geldiler. Hazret-i Hadîce'yi anarak; “Eğer o hayatta olsaydı, bize bir endişe olmaz idi" dediler. Resûlullah efendimiz ağladı ve buyurdu ki; “Hadîce gibi hâtun hani? Halk beni yalanlarken o tasdik etti ve bütün malını benim yoluma sarf etti. Dîn-i İslâm'a çok yardım etti. Hayatında, Hak teâlâ bana

emretti ki, Hadîce'ye müjde ver: Cennet’te onun için zümrütten bir köşk yapılmıştır."

Resûlullah efendimizin zevceleri, hazret-i Ali'nin murâdını arz ettiler. Bunun üzerine Resûlullah efendimiz, Ümmü Eymen'e, hazret-i Ali'yi dâvet etmesini emretti. Ali (radıyallahü anh) gelince, meclisteki hanımlar kalkıp gittiler. Hazret-i Ali başını önüne eğip oturdu. Resûlullah; “Zevceni ister misin yâ Ali?" buyurdu. Ali (radıyallahü anh); "Evet yâ Resûlallah! Anam ve babam sana fedâ olsun" dedi. Resûl-i ekrem efendimiz, Esmâ binti Umeys'e; “Git, Fâtıma'nın evini hazırla!" buyurdu. Esmâ, hazret-i Fâtıma'nın gelin gideceği eve gitti. Bir minder yeni meşinden, bir minder yamalı meşinden, bir minder de hasırdan yapıp, içlerini hurma lifi ile doldurdu. Resûlullah efendimiz yatsı namazından sonra Fâtıma'nın evine gelip yapılanları gözden geçirdi.

Peygamberimiz, hazret-i Ali'nin getirdiği paranın üçde ikisiyle yiyecek, süs ve koku gibi şeyler; üçte biriyle de giyecek alınmasını emrettiler ve ev eşyasını tamamlattılar. Hazret-i Fâtıma'nın çeyizi ve ev eşyasında şunlar vardı: Esmâ binti Umeys'in hazırladığı üç minder, saçaklı bir halı, içi hurma lifi ile doldurulmuş bir yüz yastığı, iki tane el değirmeni, bir su kırbası, topraktan yapılmış bir su testisi, meşinden yapılmış bir su bardağı, bir havlu, bir elek, dabağlanmış bir koç postu, eskiyip tüyü dökülmüş alacalı bir Yemen halısı, hurma yaprağından örülmüş bir sedir. Yemen işi iki alacalı elbise, bir kadife yorgan. Bundan sonra Resûlullah efendimiz, hazret-i Ali'ye bir mikdar para verip, hurma ve yağ almasını söylediler. Hazret-i Ali bundan sonrasını şöyle anlattı: "Beş dirhemle hurma, dört dirhemle yağ aldım. Resûlullah'ın huzûruna getirdim. Deriden bir sofra istedi. Hurma, un, yağ ve yoğurdu mübârek eli ile karıştırıp, bir çeşit yemek yaptı ve; “Yâ Ali! Var, kimi bulursan getir" buyurdu. Ben dışarı çıktım, pek çok insan gördüm, hepsini dâvet ettim ve içeri girip; "Yâ Resûlallah! Halk çoktur" diyerek arz eyledim.

Âlemlerin efendisi Fahr-i kâinat efendimiz; “Onları onar onar içeri getir, taam (yemek) yesinler" buyurdu, öyle yaptım. Hesâb ettiler, erkek ve kadından yediyüz kimse yemek yemişler ve doymuşlar idi."

Hazret-i Ali'nin ve Fâtıma'nın (radıyallahü anhâ) velîmesi yenildikten sonra, Ümmü Eymen'in bildirdiğine göre, Peygamber efendimiz hazret-i Ali'ye “Yâ Ali, kızım Fâtıma gelin olarak evinize gitti. Ben de akşam namazından sonra gelip duâ edeceğim. Beni bekleyin." buyurdu. Hazret-i Ali eve gelince, bir köşeye oturdu. Hazret-i Fâtıma da evin diğer bir köşesine oturdu. Sonra Resûlullah efendimiz gelip kapıyı çaldı. Ümmü Eymen kapıyı açtı. Resûlullah; “Kardeşim burada mı?" buyurdu. Ümmü Eymen; "Anam-babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Kardeşiniz kimdir?" dedi. Resûlullah efendimiz; “Ali bin Ebî Tâlib'dir" deyince, Ümmü Eymen; "Kerîmenizi kardeşinizle mi evlendirdiniz?" dedi. Resûlullah efendimiz; “Evet" buyurdular. Ümmü Eymen, Resûlullah'ın; “Kardeşim burada mı?" buyurmasından, nikâhın câiz olmayacağını sandı. Resûluflah efendimiz de “Evet" buyurmakla, evlenmeye mâni olanın aynı anadan doğmak olduğuna işâret ettiler.

Bundan sonra Resûlullah efendimiz Ümmü Eymen'e; “Esmâ binti Umeys de burada mı?" buyurdular. "Evet" diye cevap verince; “Demek Resûlullah'ın kerîmesine hizmete geldi" buyurdular. Ümmü Eymen; "Evet" deyince; “Hayra kavuşsun" buyurup duâ ettiler.

Bundan sonra bir kabla su getirttiler. Mübârek ellerini yıkadılar. Suyun içine de bir miktar misk döktüler. Sonra hazret-i Fâtıma'yı çağırdılar. Fâtıma (radıyallahü anhâ) utancından elbisesine bakıyordu. Resûlullah efendimiz sudan bir miktar alıp, Fâtıma'nın göğsüne, başına ve sırtına serpti ve; “Allahümme innî e'îzuhâ bike ve zürriyetihâ min-eş-şeytân-ir racîm (Yâ Rabbî! Onun ve zürriyetinin racîm olan, taşlanan şeytanın şerrinden muhâfazası için sana sığınırım)" diye duâ ettiler. Sonra Hazret-i Ali'ye de aynısını yapıp; “Allahümme bârik fîhimâ ve bârik aleyhimâ ve bârik lehümâ fî neslihimâ" diye duâ ettiler. İhlâs ve Mu’avvizeteyn sûrelerini okuyup; “Allahü teâlânın ismi ve bereketi ile ehlinin yanına gir" buyurdular. Sonra mübârek elleriyle kapının iki kanadını tutup, bereket ile duâ ettiler ve oradan ayrıldılar.

Hazret-i Ali buyurdu ki: "Düğünümüzden dört gün sonra, Resûlullah efendimiz, hânemizi teşrîf eyledi. Gönülleri alan, hikmet dolu sözleri ile bize nasîhat ettiler ve buyurdular ki: “Yâ Ali! Su getir!" Kalktım su

getirdim. Bir âyet-i kerîme okudu ve; “Bu sudan biraz iç. Bir miktar kalsın" buyurdu. Öyle yaptım. Kalan suyu, başıma ve göğsüme serpti. Tekrar; “Su getir" buyurdu. Yine su getirdim. Bana yaptığı gibi, Fâtıma'ya da yaptı. Sonra beni dışarı gönderdi."

O dışarı çıktıktan sonra kızına, hazret-i Ali hakkında suâl eyledi. Fâtıma (radıyallahü anhâ) dedi ki: "Babacığım, bütün kemâl sıfatlar kendisinde mevcûttur. Lâkin, bâzı Kureyş hâtunları bana; "Senin erin fakirdir" diyorlar" deyince, Resûlullah efendimiz buyurdu ki: “Ey kızım! Senin baban ve helâlin fakir değildir. Bütün yer ve gök hazîne ve definelerini bana arz ettiler. Kabûl etmedim. Allahü teâlânın katında makbûl olanı kabûl ettim. Ey kızcağızım! Eğer benim bildiğimi, sen bilseydin, dünyâ senin nazarında, hor ve aşağı olurdu. Allahü teâlânın hakkı için, erin, sahâbenin evvelidir. İslâm'da büyüğüdür, ilimde en derinidir. Ey kızım! Allahü teâlâ Ehl-i beytten iki kimse ihtiyâr etti. Biri baban ve biri helâlindir. Zinhâr ona isyân eyleme ve emrine muhâlefet etme."

Fahr-i kâinat aleyhi efdâlüs-salevat efendimiz, kızına nasîhat ettikten sonra, hazret-i Ali'yi dâvet etti. Ona da Fâtıma'yı (radıyallahü anhâ) ısmarladı; “Yâ Ali! Fâtıma'nın hatırına riâyet eyle. O benden bir parçadır. Onu hoş tut. Eğer onu üzersen, beni üzmüş olursun" buyurdu. İkisini de Allahü teâlâya ısmarladı. Sonra kalkıp gitmeye azîmet etmişti ki, Fâtıma (radıyallahü anhâ) "Yâ Resûlallah! İçerinin hizmetini ben görürüm. Dışarısının hizmetini de Ali görür. Bana bir câriye ihsân ederseniz, bâzı işlerimde yardımcı olur. Beni memnun edersiniz" dedi. Resûlullah efendimiz buyurdu ki: “Ey Fâtıma! Sana hizmetçiden daha iyi bir şey mi, yoksa hizmetçi mi ihsân edeyim?"

Fâtıma vâlidemiz (radıyallahü anhâ) "Hizmetçiden iyisini ihsân eyle" dedi. Resûlullah efendimiz; “Her gün yatarken otuzüç kere Sübhânallah, otuzüç kere Elhamdülillah, otuzüç kere Allahü ekber, bir kere de Lâ ilâhe illallahü vahdehü lâ şerîke leh. Lehül mülkü ve lehül hamdü ve hüve alâ külli şey’in kadîr, söyle. Hepsi yüz kelimedir. Kıyâmette bin hasene (iyilik) bulursun. Mîzânda hasenâtın ağır gelir" buyurdu. Sonra Peygamber efendimiz, kerîmelerinin evinden ayrılıp, hâne-i saâdetlerine gittiler.

Hazret-i Ali ile hazret-i Fâtıma'nın nikâhları hicretten beş ay sonra, düğünleri ise Bedr gazvesinden sonra olmuştur.

Ka’b bin Eşref’in öldürülmesi:

Bedr gâlibiyeti ile Medîne'de bulunan yahudi ve putperest müşriklerin kalblerine korku düştü. Bâzı yahudiler, insâfa gelip; "Sıfatlarını kitaplarımızda okuduğumuz zât, mutlaka budur. Artık O'na karşı durmak mümkün olmaz. Zirâ O, hep gâlip gelecektir" diyerek müslüman oldular. Bâzıları da; "Muhammed, harpten anlamayan Kureyşlilerle savaştı. Onun için gâlip geldi. Eğer bizimle cenk etseydi, O'na, harp nasıl yapılır, zafer nasıl kazanılır gösterirdik" dediler.

Ka'b bin Eşref ismindeki bir yahudi de, Bedr'de İslâm ordusunun gâlibiyetini duyunca, müslümanlara olan kininden Mekke'ye gitti. Oradaki müşrikleri toplayıp, Medîne’ye saldırmaları için şiirler söyledi, onları teşvik ve tahrik etti. Peygamber efendimiz ile çarpışmak üzere onlarla anlaştı. Hattâ, sevgili Peygamberimize sû-i kast düzenledi. Allahü teâlâ bu durumu, Resûlullah efendimize bildirdi ve meâlen buyurdu ki: “Onlar, Allahü teâlânın kendilerine lânet ettiği (rahmetinden uzaklaştırdığı) kimselerdir..." (Nisâ sûresi: 52)

Bunun üzerine Resûl-i ekrem efendimiz, şerefli Eshâbına; “Ka'b bin Eşref’i kim öldürür? Çünkü o, Allahü teâlâ ve Resûlüne ezâ etmiştir" buyurdu. Muhammed bin Mesleme (radıyallahü anh); "Yâ Resûlallah! İster misin, ben onu öldüreyim” diye suâl eyledi. Resûlullah efendimiz de; “Evet, isterim" buyurdu. Muhammed bin Mesleme, bir kaç gün bu iş üzerinde durup, plânlar kurdu. Arkadaşlarından Ebû Nâile, Abbâs bin Bişr, Hâris bin Evs, Ebû Abs ibni Cebr'in yanına gidip, mes'eleyi onlara açtı. Hepsi uygun görüp; "Beraber öldürürüz" dediler. Birlikte Peygamber efendimize geldiler. "Yâ Resûlallah! İzin buyurursanız, biz onunla konuşurken, sizinle ilgili, Ka'b'ın hoşuna gidecek bâzı sözler söyleyebilir miyiz?" dediler. Peygamber efendimiz, onlara istediklerini söylemeye müsâde buyurdular. Bunun üzerine, Muhammed bin Mesleme, arkadaşlarıyla (radıyallahü anhüm) Ka'b bin Eşref’in yanına gitti. "Şu Muhammed, bizden sadaka istedi. Bize çok

vergi yükledi. Onun için senden ödünç bir şey almak için geldim" dedi. Ka'b sevinerek, Muhammed bin Mesleme'nin kendisi gibi düşündüğünü sandı ve; "O sizi daha da bıktıracak" dedi. Muhammed bin Mesleme (radıyallahü anh); "İşte O'na bir defâ uymuş bulunduk. O'na tâbi olmakla devam edeceğiz. Bakalım sonu ne olacak? Şimdi sen bize biraz ödünç hurma ver" dedi. Ka'b; "Evet vereyim, fakat, bana bir şeyi rehin vermelisiniz!" dedi. Muhammed bin Mesleme ile yanındakiler; "Ne istersin" dediler. Ka'b; "Kadınlarınızı rehin isterim" deyince rızâ göstermediler. Ka'b; "O zaman oğullarınızı rehin verin" dedi. "Onları da rehin veremeyiz. Onlardan birine, bir-iki deve yükü hurmaya karşılık rehin olundu diye söylenir ki, bu da bizim için unutamıyacağımız bir leke olur. Fakat sana silâhımızı ve zırhımızı rehin verebiliriz" dediler. Ka'b bu teklifi kabûl etti. Onlara ne zaman geleceklerini de bildirdi. Muhammed bin Mesleme, bir gece Ka'b'ın yanına geldi. Ebû Nâile de beraber idi. Ka'b onları kaleye çağırdı. Kendisi de onları karşılamak için aşağı indi. Ka'b'ın karısı; "Bu saatte nereye çıkıyorsun" dedi. Ka'b; "Gelenler, Muhammed bin Mesleme ile kardeşim Ebû Naile'dir" dedi. Karısı; "İşittiğim bu ses bana pek iyi gelmiyor. Sanki ondan, kan damlıyor" dedi. Ka'b; "Yok, onlar Muhammed bin Mesleme ile süt kardeşim Ebû Naile'dir. O iyi bir gençtir. Geceleyin, kılıç vuruşmasına bile çağırılsa, hiç tereddüt etmeden gelir. Böyle birisidir" dedi. Muhammed bin Mesleme (radıyallahü anh) kendisiyle beraber iki kişiyi, bir rivâyete göre de üç kişiyi kaleye soktu. Bunlar, Ebû Abs bin Cebr, Hâris bin Evs, Abbâd bin Bişr (radıyallahü anhüm) idi. Muhammed bin Mesleme hazretleri, arkadaşlarına; "Ka'b gelince, ona saçını koklayacağımı söyler, başını tutup koklarım. Siz benim, Ka'b'ın başını iyice yakaladığımı gördüğünüz zaman, kılıçlarınızla, vurunuz" dedi. Ka'b bin Eşref güzel giyinmiş olarak, güzel koku saçarak, onların yanına geldi, İbn-i Mesleme; "Şimdiye kadar böyle güzel koku koklamadım" diyerek Ka'b'ın yanına vardı. Ka'b; "Arab'ın en güzel kokulu kadınları benim yanımda" diyerek övündü. Muhammed bin Mesleme (radıyallahü anh); "Başını koklamama izin verir misiniz" dedi. Ka'b, müsâde ettiğini söyledi. Mesleme (radıyallahü anh) onu kokladı. Arkadaşlarına da koklattı. Sonra, tekrar koklamak istediğini söyledi. Bu defâ, Muhammed bin Mesleme (radıyallahü anh) başını yakalayıp, arkadaşlarına, kılıçlarıyla vurmalarını işâret etti. İlk kılıç vurulduğunda Ka'b şiddetle bağırdı fakat ölmedi. Bunun üzerine Muhammed bin Mesleme, hançeri ile onu öldürdü.

Ka'b'ı öldüren mücâhidler derhal orayı terkedip, Medîne’ye ulaştılar. Resûlullah efendimize müjdeyi verdiklerinde, Peygamberimiz, Allahü teâlâya hamd etti ve mücâhidlere duâ buyurdu.

Ka'b bin Eşref kâfirinin öldürülmesi, yahudileri büyük bir korkuya düşürdü. Çünkü, Ka'b gibi ileri gelen bir lider öldürüldükten sonra, kendilerinin öldürülmesi an mes’elesi idi. Sabahleyin toplanıp, Peygamber efendimizin huzûruna geldiler. Gece olan hâdiseden şikayetçi oldular. Resûl-i ekrem efendimiz; “O, bizi hep rahatsız eder, aleyhimizde şiirler söylerdi. Eğer, sizden her kim böyle yaparsa, bilsin ki, cezâsı kılıçtır" buyurdular. Bu tehdit üzerine yahudiler, korkularından Resûlullah efendimizle yeniden bir andlaşma yaptılar.

Bir gün Benî Kaynukâ yahudileri, bir müslüman hanımla alay etmek istemiş, bunu gören sahâbeden biri, derhal kılıcını çekip, o yahudiyi öldürmüştü. Yahudiler de toplanıp, o mübârek sahâbîyi şehîd ettiler. Hâdise, Peygamber efendimize bildirildi. Resûl-i ekrem efendimiz, onları, Kaynukâ pazar yerinde toplayıp; “Ey yahudi topluluğu! Siz, Allahü teâlânın Kureyş'e verdiği azâb gibi bir azâba yakalanmaktan korkunuz ve müslüman olunuz. Benim, Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş bir peygamber olduğumu iyi bilirsiniz. Bunu da, Allahü teâlânın size olan ahdini de kitabınızdan okumuş bulunuyorsunuz..." buyurdu. Bu merhamete rağmen, yaptıkları andlaşmayı bozan yahudiler, Âlemlerin sultânına; "Ey Muhammed! Harb etmesini bilmeyen bir kavmi hezîmete uğratman seni aldatmasın! Yemîn ederiz ki, biz cengâver kimseleriz! Sen, ancak bizimle çarpışmaya başladığın zaman, nasıl bahadırlar olduğumuzu anlarsın!..." diyerek meydan okudular. Böylece, önceki andlaşmayı bozarak meydan okuduklarını açığa vurdular.

Bunun üzerine Cebrâil aleyhisselâm vahiy getirdi ki, meâlen şöyle buyruluyordu: "(Ey Habîbim!) Eğer (seninle) andlaşma yapan bir kavmin, bir hâinliğinde (sözleşmeye aykırı hareket ettiğinde) endişeye düşersen, (savaş açmadan önce) hak ve adâlet üzere ahidlerini reddettiğini doğruca kendilerine bildir. Çünkü, Allahü teâlâ hâinleri sevmez." (Enfâl sûresi: 58) Başka bir âyet-i kerîmede de meâlen buyruldu ki: “Ey Resûlüm! O kâfir olan yahudilere de ki: “Siz muhakkak mağlûb olacaksınız ve toplanıp

Cehennem’e sürükleneceksiniz. O Cehennem, ne kötü bir karargâhtır." (Âl-i İmrân sûresi: 12)

Habîb-i ekrem efendimiz, derhal, bir ordu kurup Kaynukâ yahudilerinin bulunduğu kaleye yürüdüler. Beyaz sancağı, hazret-i Hamza taşıyordu ve Medîne'ye vekil olarak Ebû Lübâbe (radıyallahü anh) bırakılmıştı. Mübârek ordu, Kaynukâ kalesini muhâsara etti. "Biz ne cengâver bahadırlarız" diyen yahudiler, değil karşı koymak, kalelerinden bir ok bile almaya cesâret edemediler. Resûlullah efendimiz, giriş ve çıkışları kontrol altına aldı. Kimse dışarı çıkamadı. Bu hâl onbeş gün devam etti. Yahudiler korkuya kapılıp, teslim oldular. Her birinin öldürülmeleri lâzım gelirken, âlemlere rahmet olarak gönderilen sevgili Peygamberimiz, merhamet buyurup, Kaynukâ yahudilerinin Şam'a gitmelerine izin verdiler. Böylece Medîne topraklarından çıkardılar.

Sevgili Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem, Medîne'de hem yahudilerle, hem de Abdullah bir Übey gibi müslüman görünen münâfıklarla, bir de müşriklerle mücâdele ediyordu. Ayrıca Medîne dışındaki müşrik kabîleleri İslâm’a dâvet ediyor, müslüman olmakla şereflenmeleri için uğraşıyordu. Sevîk, Gatafân, Karde, Bahran... gibi gazâlar hep Bedr gazâsından sonra yapıldı.

Bu arada zekâtın farz edilmesi, sadaka-i fıtrın verilmesi, bayram namazlarının kılınması ve kurban kesmek emri geldi. Resûlullah efendimiz, kızı Ümmü Gülsüm'ü (radıyallahü anhâ) hazret-i Osman ile evlendirdi. Zeyneb binti Cahş ve hazret-i Ömer'in kızı Hafsa'yı (radıyallahü anhâ) kendi nikâhlarına aldı. Hazret-i Ali'nin oğlu hazret-i Hasen dünyâya geldi.

Hicrî 3. Yıl

Uhud Gazâsı:

Mekkeli müşrikler, Bedr gazâsında uğradıkları bozgundan ders almadıkları gibi, bunun acısını da bir türlü unutamıyorlardı. Kureyş, ileri gelenlerinden bir çoğunu bu savaşta kaybetmişti. Ayrıca, Şam ticâret yolunun, müslümanların kontrolüne geçmesi, çileden çıkmalarına sebeb oluyordu.

Ebû Süfyân'ın başkanlığındaki ticâret kervanı, Mekke'ye yüzde yüz kârla dönmüştü. Sermâyeye iştirâk edenlerin çoğu, Bedr gazâsında öldüğünden, kervanın kârı Dâr-ün-Nedve denilen, müşriklerin karar almak için toplandıkları binâda muhâfaza ediliyordu.

Saffân bin Ümeyye, İkrime bin Ebî Cehl, Abdullah bin Rebîa gibi babalarını, kardeşlerini, kocalarını, oğullarını Bedr'de kaybedenler; "Müslümanlar, bizim büyüklerimizi öldürdü. Bizleri perişân etti. Artık onlardan intikâm almak zamanı geldi. Kervanın kârıyla, bir ordu hazırlıyalım. Medîne'yi basalım, intikâmımızı alalım" diye Ebû Süfyân'a başvurdular.

Ebû Cehl, Utbe, Şeybe gibi azılı kâfirler daha önce öldürüldüğü için, müşriklerin başında, henüz müslüman olmayan Ebû Süfyân bulunuyordu. Şam ticâretinde yüzbin altın elde edilmişti. Bunun yarısı sermâye, yarısı da kâr idi. Sermâye, sâhiplerine hemen dağıtılıp, kâr da ikiye ayrılarak yarısı ile silâh diğer yarısı ile de asker toplandı. Ayrıca şâir ve hatiplere de verildi. Hatipler ve şâirler halkı galeyana getirip, savaşa teşvik etmek için şiirler, mersiyeler okuyorlar; kadınlar def, dümbelek çalarak onlara iştirâk ediyorlardı. Müslümanları Medîne'den çıkarmak, sevgili Peygamberimizi ortadan kaldırmak ve İslâmiyeti yok etmek gayesinde olan müşrikler, civar kabîleleri de dolaşarak asker topladılar.

Nihâyet Mekke'de, 3000 kişilik büyük bir ordu hazırlandı. Bunların 700'ü zırhlı, 200'ü atlı olup, 3000 de develeri vardı. Çalgıcıların ve kadınların da

iştirâk ettiği bu büyük orduya Ebû Süfyân komuta ediyordu. Hanımı Hind de kadınların başında olup, müşrikleri savaşa teşvikte pek ileri gidiyordu. Çünkü Bedr gazâsında babasını ve iki kardeşini kaybetmişti. Bunun acısını unutamıyor, kadınların harbe katılmamasını isteyenlere karşı; "Bedr harbini hatırlayın! Kadınlarınıza, çocuklarınıza kavuşmak için Bedr'den kaçtınız!... Bundan sonra kaçmak isteyenler, karşılarında bizleri bulacaklardır'…" diyerek onları susturuyordu. Bu şekilde Kureyşlileri tahrik ederek bütün gücüyle onları savaşa teşvik etti.

Müşriklerden Cübeyr bin Mut'im'in mızrak atmakta çok usta, pek mâhir olan Vahşî adlı bir kölesi vardı. Attığını vuran keskin bir nişâncı idi. Hind, babası Utbe'yi, Cübeyr de amcası Tuayma'yı Bedr'de öldürdüğü için, Hazret-i Hamza'ya karşı müthiş bir intikâm ateşi ile yanıp tutuşuyorlardı. Cübeyr, kölesi Vahşî'ye; "Eğer Hamza'yı (radıyallahü anh) öldurürsen, seni âzâd eder, serbest bırakırım!" dedi. Hind de; "Onu öldürürsen sana pek çok altın ve mücevherler vereceğim!" diyerek vâdlerde bulundu.

Bütün hazırlıklarını tamamlayan Kureyş ordusu, sancaklarını açarak; birini Talha bin Ebî Talha'ya, birini Ehâbîş'tan birine, birini Üveyf oğlu Süfyân'a verdiler.

Mekke'de hazırlıklar tamamlanmıştı. Hazret-i Abbâs; müşriklerin üçbin kişilik bir ordu kurduklarını, bunların yediyüzünün zırhlı, ikiyüzünün atlı olduğunu, üçbin develerinin ve sayısız silâhlarının bulunduğunu bildiren ve yola çıkmak üzere olduklarını haber veren, buna göre tedbir alınmasını isteyen bir mektubu, güvendiği bir kimseyle hemen Medîne'ye gönderdi.

Bunun üzerine Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem, durumu incelemek üzere bir kaç arkadaşına vazife verdi. Bu sahâbîler, Mekke'ye doğru yol aldılar. Yolda müşrik ordusunun geldiğini haber alarak araştırmaya koyuldular. Kısa zamanda işlerini bitirerek sür'atle Medîne'ye döndüler. Gördükleri ve elde ettikleri bilgiler ile gelen mektup birbirine uyuyordu.

Âlemlerin efendisi, derhal hazırlığa başladı. Ayrıca ânî bir baskına uğramamak için, Medîne'nin çevresine nöbetçiler koyarak, tedbir aldı.

Eshâb-ı kirâm, kısa zamanda toparlanarak, hazırlıklarını bitirdi. Evde kalanlarla vedalaşıp helâllaşarak, Sultân-ı enbiyâ efendimizin etrâfında toplandılar.

O gün Cumâ idi. Peygamber efendimiz, Eshâbına Cumâ namazını kıldırdı. Hutbede Allahü teâlânın dînini yaymak için cihâd etmenin, fî-sebîlillah çarpışmanın ehemmiyeti üzerinde durdular. Bu uğurda ölenlerin şehîd olup, Cennet'e gideceğini müjdelediler. Düşman karşısında sebât edenlere, güçlüklere karşı göğüs gerenlere, Allahü teâlânın yardım edeceğini haber verdiler.

Resûli ekrem efendimiz, Eshâb-ı kirâmıyla harbin nerede yapılması gerektiği üzerinde istişâre etmek istediğini ve o gece gördüğü bir rüyâyı anlattılar. Buyurdular ki: "Rüyâmda, kendimi sağlam bir zırh içinde gördüm. Kılıcım Zülfikâr'ın ağzında bir gedik açıldığını, boğazlanmış bir sığırı, arkasından da bir koçun getirildiğini gördüm." Eshâb-ı kirâm; "Yâ Resûlallah! Bu rüyâyı nasıl yordunuz?" diye sorduklarında ise; "Sağlam zırh giymek, Medîne'ye, Medîne'de kalmaya işârettir. Orada kalınız... Kılıcımın ağzında bir gedik açıldığını görmem, bir zarara uğrayacağıma işârettir. Boğazlanmış sığır, Eshâbımdan bâzılarının şehîd düşeceğine işârettir. Onun arkasından bir koçun getirilmesine gelince, koç, askerî bir birliğe işârettir ki, inşâallah onları cenâb-ı Hak öldürecektir" buyurdu.

Başka bir rivâyette de; "Rüyâmda kılıcımı yere çarptım, ağzı kırıldı. Bu Uhud günü Eshâbımdan bâzılarının şehîd düşeceklerine işârettir. Kılıcımı tekrar yere çarptım, eski düzgün hâline döndü. Bu da, Allahü teâlâdan bir feth geleceğine, mü'minlerin toplanacağına işârettir" buyruldu.

Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem kendisine vahiyle bildirilmeyen husûslarda, Eshâbıyla istişâre yapar, ona göre hareket ederdi. Düşmanı nerede karşılamak lâzım geldiği üzerinde, Eshâbdan bâzıları; "Medîne'de kalarak müdâfaa savaşı yapalım" dediler. Bu teklif, Peygamber efendimizin arzularına da uygundu. Hazret-i Ebû Bekr, Ömer, Sa'd bin Mu'âz (radıyallahü anhüm) gibi Eshâbın büyükleri, Peygamber efendimiz gibi düşünüyorlardı.

Ancak Bedr gazâsında bulunamayan kahraman ve genç sahâbîler; Bedr gazâsına katılan sahâbîlerin kazandığı ecir ve sevâbı, Bedr şehidlerinin ulaştığı yüksek dereceleri Peygamber efendimizden işittikçe, o harpde bulunamadıklarına son derece üzülmüşlerdi. Bunun için düşmanı Medîne dışında karşılamak ve göğüs göğüse çarpışmak istiyorlardı. Hazret-i Hamza, Nu'mân bin Mâlik, Sa'd bin Ubâde (radıyallahü anhüm) bunlardan idi. Hazret-i Hayseme izin alarak; "Yâ Resûlallah! Kureyşli müşrikler, çeşitli Arab kabîlelerinden asker topladılar. Develerine, atlarına binip topraklarımıza girdiler. Bizi evlerimizde ve kalelerimizde kuşatacak, sonra da dönüp gidecekler. Arkamızdan pek çok lâflar edecekler. Bu hâl onların cesâretlerinin artmasına sebep olacak, yeni baskınlar düzenleyeceklerdir. Şimdi onların karşısına çıkmazsak, diğer Arab kabîleleri bize göz dikecekler. Allahü teâlânın bize, müşriklerin karşısında zafer ihsân edeceğini umarım.

Şâyet ikincisi olursa ki şehîdliktir. Bedr beni ondan mahrûm eyledi. Halbuki ben onu pek özlemiştim. Oğlum Bedr gazâsına katılmayı istediğimi işittiğinde, benimle kur'a çekmişti. O benden daha talihli imiş, şehîdlik şerefine ulaştı.

Yâ Resûlallah! Şehîdliği çok özledim. Dün gece rüyâda oğlumu güzel bir sûrette gördüm. Cennet bahçeleri ve ırmakları arasında dolaşıyor ve bana; "Cennet eshâbına katıl! Ben, Allahü teâlânın vâd ettiği gerçeğe kavuştum!" diyordu.

Yâ Resûlallah! Vallahi, sabahleyin, oğluma Cennet arkadaşı olmayı ziyâdesiyle arzu etmeğe başladım. Artık yaşım da ilerledi. Rabbime kavuşmaktan başka murâdım kalmadı.

Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Şehîd olup, oğluma Cennet’te arkadaş olmakla şereflenebilmem için, Allahü teâlâya duâ et!..." diyerek yalvardı. Onun bu isteğini, kırmadılar ve şehîd olması için duâ buyurdular.

Çoğunluğun bu fikirde olduğunu gören sevgili Peygamberimiz, düşmanı Medîne dışında karşılamak üzere karar verdiler. Sonra; “(Ey Eshâbım!)

Sabır ve sebât ederseniz, bu sefer de cenâb-ı Hak, size yardımını ihsân eder. Bize düşen, azm ve gayret göstermektir!" buyurdular.

İkindi namazını kıldıran Kâinatın sultânı, saâdetli ve mübârek evine vardılar. Arkalarından hazret-i Ebû Bekr ve Ömer (radıyallahü anhümâ), izin alarak girdiler. Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin sarığını sarmasına, zırhını giymesine yardım ettiler. Efendimiz, kılıcını kuşandı, kalkanını sırtına yerleştirdi.

Bu sırada dışarda Eshâb-ı kirâm toplanmış, Peygamber efendimizi bekliyorlardı. Medîne'de kalmak ve müdâfaa savaşı yapmak isteyenler, diğerlerine; "Resûlullah, Medîne dışına çıkmak fikrinde değildi. Sizin sözünüzle bunu kabûl etti. Halbuki Resûlullah, emri Allahü teâlâdan alır. Siz, bu işi O'na bırakınız. O'nun emrettiği şeyi işleyiniz" dediler. Diğerleri de yaptıklarına pişman oldular ve; "Resûl-i ekreme muhâlefet etmiş olmayalım" diyerek, bu fikirlerinden vaz geçtiler. Sevgili Peygamberimiz, saâdethânelerinden çıkınca, huzûr-ı şerîfine varıp; "Canımız sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Sen nasıl istiyorsan öyle yap. Medîne'de kalmak istiyorsan, kalalım. Biz senin emrine muhâlefet etmekten cenâb-ı Hakk'a sığınırız" diye özür dilediler. Habîb-i ekrem efendimiz de; "Bir peygamber, giymiş olduğu zırhını harbetmeden çıkarmaz. Tâ ki, cenâb-ı Allah onunla düşmanı arasında hükmedinceye kadar. Size nasîhatim şudur ki, emrettiğim şeyleri yapar, Allahü teâlânın ismini anarak sabredip sebât gösterirseniz, Allahü teâlâ size yardım edecektir..." buyurdular.

Bu sırada Amr bin Cemûh hazretleri, evinde dört oğluna; "Evladlarım! Beni de bu gazâya götürünüz!" diyor, oğulları da: Babacığım! Ayağının ârızalı olması sebebiyle, Allahü teâlâ seni mâzeretli saydı. Resûlullah, senin sefere gitmemene müsâde etti. Cihâda çıkmakla mükellef değilsin. Senin yerine biz gidiyoruz!" diyerek babalarını iknâya çalışıyorlardı. Fakat hazret-i Amr; "Yazıklar olsun sizin gibi evlâda! Bedr gazâsında da böyle diyerek, Cennet'i kazanmaktan beni alıkoymuştunuz. Bu seferden de mi mahrûm edeceksiniz?..." dedi. Sonra sevgili Peygamberimizin huzûruna çıktı ve; "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Oğullarım, bâzı özürler ileri sürerek, beni bu gazâdan mahrûm etmek istiyorlar. Vallahi ben, seninle beraber sefere çıkıp, Cennet'e girmekle şereflenmek istiyorum. Yâ Resûlallah! Sen,

benim Allah yolunda çarpışmamı ve şehîd düşerek şu topal ayaklarımla Cennet'te gezmemi uygun görmez misin?" dedi. Fahr-i âlem efendimiz de; "Evet, uygun görürüm" buyurdular. Buna çok sevinen Amr bin Cemûh hazretleri, hazırlanarak orduya katıldı.

Medîne'de namaz kıldırmak üzere, Abdullah bin Ümmi Mektûm (radıyallahü anh) bırakıldı. Resûllerin sultânı, üç sancak bağladılar. Birini Habbâb bin Münzir'e, birini Üseyd bir Hudayr'a, diğerini de Mus'ab bin Ümeyr'e (radıyallahü anhüm) verdiler. Bin kişi civarında olan orduda; iki atlı, yüz de zırhlı bulunuyordu.

Zırhlarını giyen Sa'd bin Ubâde ile Sa'd bin Mu'âz hazretleri önde, sağda Muhâcirîn, solda Ensâr olmak üzere yola çıkan sevgili Peygamberimiz, Cumâ günü ikindiden sonra; "Allahü ekber!" tekbir sesleri arasında bayrama gider gibi, Uhud'a doğru yola çıktılar.

Yolda, yahudilerden meydana gelen altıyüz kişilik askerî bir birlikle karşılaştılar. Bunlar, münâfıkların başı Abdullah bin Übey bin Selûl'ün müttefikleri olup, İslâm ordusuna katılmak istiyorlardı. Peygamber efendimiz; "Onlar, müslüman olmuşlar mıdır?" diye sordular. "Hayır, yâ Resûlallah" diyerek cevap verdiler. Efendimiz bu defâ; "Onlara gidip söyleyiniz, geri dönsünler. Çünkü biz müşriklere karşı, kâfirlerin yardımını istemeyiz" buyurdular.

Nebiyy-i muhterem sallallahü aleyhi vesellem efendimiz, Medîne ile Uhud arasındaki Şeyhayn denilen yere geldiler. Burada, geceyi geçirmek üzere konakladılar. Henüz güneş batmamıştı. Ordu içinde, düşmanla çarpışmak, ve şehitlik mertebesine kavuşmak isteyen çocuk yaşta sahâbîler de vardı. Sevgili Peygamberimiz, burada orduyu teftiş edince, onyedi kadar çocuğun bulunduğunu gördüler. İçlerinden Râfi' bin Hadîc, ayaklarının ucuna basarak yüksek görünmeye çalışıyordu. Hazret-i Züheyr'in; "Yâ Resûlallah! Râfi' iyi ok atar" sözü üzerine, onu orduya aldılar. Bunu gören Semüre bin Cündüp; "Ben, güreşte Râfi'i yenebilirim. Onun için ben de gazâda bulunmak isterim" dedi. Peygamber efendimiz tebessüm buyurup, ikisini güreştirdi. Hazret-i Semüre, Râfi'i (radıyallahü anh) yenince, onu da

mücâhidler arasına aldılar. Diğer çocuklar, Medîne’ye, orada bulunanları korumak üzere gönderildiler.

Akşam ve yatsı ezânını, Bilâl-i Habeşî (radıyallahü anh) yanık sesiyle okudu. Sevgili Peygamberimiz, namazı kıldırdıktan sonra, Muhammed bin Mesleme'yi (radıyallahü anh) elli kişilik bir birliğin başına verdiler ve sabaha kadar nöbet tutmalarını emir buyurdular. Eshâb-ı kirâm istirâhata çekildi. O gece, Peygamber efendimizin başucunda nöbet tutma şerefi hazret-i Zekvân'a nasîb olmuştu.

Bu arada düşman ordusu, İslâm ordusunun Şeyhayn'da istirâhata çekildiğini öğrenip, İkrime kumandasında bir süvâri birliğini devriye kolu kolarak vazifelendirdi. Henüz müslüman olmayan İkrime, birliğiyle Hare mevkiine kadar İslâm ordusuna sokulduysa da mücâhid devriyesinden korkarak, geri çekildi.

Fecirden sonra Âlemlerin efendisi, Eshâbını uyandırdı. Uhud Dağı’na geldiler. Burada iki ordu birbirini görebiliyordu. Bilâl-i Habeşî (radıyallahü anh), rûhları coşturan, içleri eriten yanık sesiyle sabah ezânını okudu. Mücâhidler, silâhlı olarak sevgili Peygamberimizin arkasında namazlarını kıldılar, duâlarını yaptılar. Kâinatın sultânı, üzerlerine ikinci bir zırh ve mübârek başlarına da miğferini giydiler.

Bu sırada, münâfıkların başı Abdullah bin Übey; "Biz, buraya kendimizi öldürtmeye mi geldik? Bunu baştan niye anlayamadık" diyerek, 300 kadar münâfıkla birlikte İslâm ordusunu terk ederek Medîne'ye geri döndü.

İnanan, gönül birliği yapan, canlarını, başlarını bu yola koyan ve gözünü kırpmayan, şehâdet rütbesine ulaşmak için can atanların sayısı yediyüz kadardı. Hepsi de, sevgili Peygamberimizi, kanlarının son damlasına kadar korumak üzere söz verdiler.

Peygamberlerin efendisi sallallahü aleyhi ve sellem, mücâhidleri nizâma soktu. Orduyu, arkası Uhud Dağı’na, önleri Medîne'ye gelecek şekilde yerleştirdi. Sağ kanada Ukâşe bin Mihsan'ı, sol kanada Ebû Seleme bin Abdülesed'i kumandan tâyin etti. Sa'd bin Ebî Vakkâs ile Ebû Ubeyde bin Cerrâh önde, okçu birliklerinin başında yer aldılar. Zırhlı kuvvetlerin başına

Zübeyr bin Avvâm, öndeki zırhsız kuvvetlerin başına hazret-i Hamza geçtiler. MİKdâd bin Amr'a, arkadaki kuvvetlerin başında vazife verildi (radıyallahü anhüm).

İslâm ordusunun sol tarafında Ayneyn tepesi vardı. Bu tepede dar bir geçit bulunuyordu. Resûl-i ekrem efendimiz, bu geçide Abdullah bin Cübeyr (radıyallahü anh) kumandasında, elli okçu koydu. Okçular geçitte yerlerini aldılar. Sevgili Peygamberimiz, yanlarına gelerek şu kesin emrini verdi; “Bizi arkamızdan koruyunuz. Yerinizde durunuz ve buradan hiç ayrılmayınız. Düşmanı yendiğimizi görseniz de size haber vermedikçe, adam göndermedikçe yerlerinizden aslâ ayrılmayınız. Düşmanın bizi öldüreceklerini, öldürdüklerini görseniz de, gelip bize yardımcı olmayınız. Onlardan bizi korumaya çalışmayınız. Size yöneldikçe, düşman süvârilerini oka tutunuz. Çünkü süvâriler, atılan oklara doğru gelemezler. Allah'ım! Bunları onlara tebliğ ettiğime seni şâhid tutarım!" Bu emirlerini bir kaç defâ tekrarlayan sevgili Peygamberimiz; “Kuşların, cesedlerimizi kapıştıklarını görseniz dahi, ben size adam göndermedikçe kesinlikle yerinizden ayrılmayınız. Eğer bizim, kâfirleri kırıp, ayaklarımız altında çiğnediğimizi görseniz bile, yine ben size haber göndermedikçe aslâ yerinizi terk etmeyiniz!..." buyurdular. Sonra oradan ayrılıp, ordunun başına geçtiler.

Sancağı Mus’ab bin Ümeyr'e verdiler. Hazret-i Mus’ab, elinde sancak olduğu hâlde Peygamber efendimizin önünde yerini aldı. Bu sırada yeni evlenen hazret-i Hanzala, Medîne'den sür’atle Uhud'a gelip, mücâhid saflarına katıldı.

Uhud'a üç gün önce gelen müşrik ordusuna Ebû Süfyân kumanda ediyordu. Onlar Medîne'yi arkalarına alacak şekilde yerleştiler. Sağ kanattaki süvârileri Hâlîd bin Velîd, sol kanattaki süvârileri de İkrime kumanda edecekti. Saffân bin Ümeyye'nin de süvâri birliklerinin başında vazife aldığı rivâyet edilmiştir. Müşrik sancağını Talha bin Ebî Talha taşıyordu.

İki ordu arasındaki güç dengesi çok farklıydı. Kureyş ordusu; sayı, silâh ve teçhîzât yönünden, İslâm ordusunun dört mislinden fazlaydı. Kureyş ordusunda; gürültü ve şamatadan geçilmiyor, intikâm hırslarıyla gözleri

dönen kadınlar def, dümbelek çalıyor, şarkılar söyleyerek askeri savaşa teşvik ediyor, taptıkları putlardan yardım istiyorlardı.

Korkaklıkta ar, ilerlemekte şeref var...

Mücâhidlerin tarafında ise, duâlar ediliyor; "Allahü ekber! Allahü ekber!.." diye tekbirler getiriliyor, "Dîn-i İslâm’ın korunması ve yayılması için Allahü teâlâdan yardım taleb ediliyordu. Sevgili Peygamberimiz de, kahraman Eshâbını, cihâda, cenâb-ı Hakk'ın yolunda çarpışmaya teşvik ediyor, bu uğurda kazanacakları sevâbları anlatarak; “Ey Eshâbım! Sayıları az olan kişilere, düşmanla çarpışmak güç gelir. Eğer onlar, sebât ve gayret gösterirlerse, Allahü teâlâ onları ferahlığa erdirir. Çünkü Allahü teâlâ, kendisine itâat edenlerle beraberdir... Allahü teâlânın size vâd ettiği mükâfatı isteyiniz..." buyuruyordu. Uhud gazâsıyla ilgili âyet-i kerîmelerde de meâlen; “(Ey mü’minler!) Allahü teâlâya ve Resûlüne (emrettiklerine) itâat edin ki, merhamet olunasınız. Rabbinizden mağfiret istemeye ve Cennet’e girmeye koşunuz. Bunun için çalışınız! Cennet’in büyüklüğü, gökler ve yer küresi kadardır. Cennet, Allahü teâlâdan korkanlar için hazırlandı. Bunlar, az bulunsa da, çok bulunsa da, mallarını Allah yolunda verirler, öfkelerini belli etmezler. Herkesi affederler. Allahü teâlâ, ihsân edenleri sever." (Âl-i İmrân sûresi: 132-134)

“İşte onların mükâfatı, Rablerinden bir mağfiret ve ağaçları altından ırmaklar akan Cennetlerdir, Onlar, orada ebedîyyen kalacaklardır. Böyle yapanların, Allahü teâlâya ve Resûlüne itâat edenlerin mükâfatı ne güzeldir!" buyuruluyordu. (Âl-i İmrân sûresi: 136)

Gönülleri îmânla dolu, gözlerinden cesâret kıvılcımları sıçrayan, şehîd olmak arzusuyla yanan Eshâb-ı kirâm yerlerinde duramıyor, bir an önce düşmana atılmak için emir bekliyordu. Bedr gazâsında olduğu gibi hazret-i Ali beyaz, Zübeyr bin Avvâm sarı, Ebû Dücâne de kırmızı renkteki sarıklarını başlarına bağladılar. Hazret-i Hamza da deve kuşu kanadından yapılmış tuğunu taktı.

İki ordu birbirlerine iyice yaklaştı. Artık heyecan son noktasına gelmişti. Biraz sonra, bir tarafta, Allahü teâlânın dînini yaymak için en yakınları ile savaşmaktan hiç tereddüt etmeyen İslâm mücâhidleri; diğer tarafta, bâtıl yollarında ısrâr eden İslâm düşmanları arasında büyük bir meydan savaşı başlıyacaktı.

Bir ok atımı yaklaştıklarında, düşman saflarından devesini ileri süren zırhlı bir müşrik, mücâhidlerden, çarpışmak üzere er talebinde bulundu. Herkesin kendisinden çekindiğini zannederek, dileğini üç defâ tekrarladı. Bunun üzerine İslâm ordusundan, uzun boylu, sarı sarıklı bir kahraman mücâhidin, yaya olarak meydana yürüdüğü görüldü. Bu, Peygamber efendimizin halası oğlu Zübeyr bin Avvâm idi. İslâm ordusundan; "Allahü ekber!..." nidâları yükseliyor, hazret-i Zübeyr'in muzaffer olması için duâ ediliyordu. Zübeyr bin Avvâm'ın, müşrike yaklaşır yaklaşmaz, devesi üzerine sıçradığı görüldü. Deve üzerinde müthiş bir mücâdele başladı. Bu sırada sevgili Peygamberimizin; “Onu yere düşür!" buyurduğu işitildi. Hazret-i Zübeyr, bu emri alır almaz, rakibini aşağı itti. Arkasından kendi de atlayıp, kılıcını boynuna çaldı. Müşrikin tolgalı başı zırhlı gövdesinden ayrıldı. Efendimiz, Zübeyr hazretlerine duâ ettiler.

Sonra, müşriklerin sancakdârı Talha bin Ebî Talha meydana fırladı; "İçinizde karşıma çıkacak bir kimse var mıdır?" diye bağırdı. Karşısına Allahü teâlânın aslanı hazret-i Ali çıktı. Bir vuruşta, baştan ayağa zırhlara bürünmüş müşrik sancakdârının başını çenesine kadar yardı. Bunu gören sevgili Peygamberimiz; “Allahü ekber!... Allahü ekber!..." diye tekbir getirdi. Buna Eshâb-ı kirâm da katılınca, tekbir sadâları yeri göğü inletti.

Müşrik sancağının yere düştüğünü gören Talha'nın kardeşi Osman bin Ebî Talha, meydana koştu. Sancaklarını kaldırıp, er diledi. Ona da Hazret-i Hamza çıktı; "Yâ Allah!" diyerek Osman'ın omuzuna öyle bir kılıç indirdi ki, sancak tutan kolu kopan müşrik yere düşüp can verdi.

Yine müşriklerden, Ebû Sa'd bin Ebî Talha yaya olarak meydana yürüdü. O da baştan ayağa zırhlı idi. Küfür sancağını yerden kaldırdı ve İslâm ordusuna dönüp; "Ben, Kusam'ın babasıyım. Benim karşıma kim çıkabilir?!..." diyerek bağırmaya başladı. Peygamber efendimiz, onun

karşısına yine hazret-i Ali'yi çıkardı. Ali (radıyallahü anh), o müşriki de öldürüp sancaklarını yere düşürdükten sonra, mücâhidlerin safları arasında yerini aldı.

Bundan sonra pek çok müşrik sıra ile meydana çıkıp yere düşen sancaklarını kaldırarak, mücâhidlerden, karşılarına çıkacak yiğit taleb ettiler. Fakat, her defâsında kahraman sahâbîler, Allahü teâlânın izniyle gâlip geldi. Her sancakdâr öldürüldüğünde, İslâm askerinden tekbir sadâları yükseliyor, düşman saflarına büyük bir üzüntü ve yeis çöküyordu. Hattâ şamataları ayyuka çıkan müşrik kadınlar bile; "Yazıklar olsun size!..." diyerek, kendi askerlerine bir taraftan hakâret ediyorlar, bir taraftan da; "Daha ne duruyorsunuz?" diyerek savaşa teşvik ediyorlardı.

Her iki tarafın yerinde duramadığı bir anda, sevgili peygamberimizin, elinde tuttuğu ve üzerinde; "Korkaklıkta ar, ilerlemekte şeref ve îtibâr var. İnsan korkmakla kaderden kurtulmaz" beyti yazılı olan kılıcını göstererek; “Bu kılıcı benden kim alır?" buyurduğu işitildi. Bunu duyan Eshâb-ı kirâmdan birçokları hep birden almak için, ellerini uzattılar. Peygamberimiz tekrar; “Bunun hakkını vermek üzere kim alır?" deyince, Eshâb-ı kirâm sustular ve geri durdular. Kılıcı harâretle isteyenlerden Zübeyr bin Avvâm (radıyallahü anh); "Ben alırım yâ Resûlallah" dedi. Peygamberimiz kılıcı hazret-i Zübeyr'e vermedi. Ebû Bekr, Ömer, Ali'nin (radıyallahü anhüm) istekleri de Peygamberimiz tarafından kabûl edilmedi. Ebû Dücâne (radıyallahü anh); "Yâ Resûlallah! Bu kılıcın hakkı nedir?" diye sordu. Sevgili Peygamberimiz; “Onun hakkı; eğilip bükülünceye kadar, onu düşmana vurmaktır. Onun hakkı, müslüman öldürmemen, onunla kâfirlerin önünden kaçmamandır. Onunla Allahü teâlâ sana zafer yahut şehitlik nasîb edinceye kadar, Allah yolunda çarpışmandır." buyurunca, Ebû Dücâne (radıyallahü anh); "Yâ Resûlallah! Ben onun hakkını yerine getirmek üzere alıyorum" dedi. Peygamberimiz de elindeki kılıcı ona teslim etti. Ebû Dücâne (radıyallahü anh) çok cesâretli, kahraman olduğu hâlde, harp meydanlarında çok kurnaz davranır; “Harp hiledir" hadis-i şerîfine eksiksiz riâyet ederdi. Ebû Dücâne hazretleri kılıcı alınca, harp meydanına doğru çalımlı, vakârlı ve gururlu bir şekilde, beytler söyleyerek yürümeye başladı. Üzerinde, bir gömleği ve başında kırmızı sarığından başka bir şeyi yoktu.

Ebû Dücâne hazretlerinin bu yürüyüşü, Eshâb-ı kirâm arasında pek hoş karşılanmadı. Bunun üzerine Peygamber efendimiz; “Bu bir yürüyüştür ki, bu yerler (harp meydanları) dışında Allahü teâlânın gadabına sebeptir" buyurarak, yalnız düşmana karşı çalımlı yürümenin câiz olduğunu bildirdiler.

Daha fazla bekleyemeyen müşrik saflarından Hâlid bin Velîd, emrindeki kuvvetlerle hücûma kalktı. Yerinde duramayan Eshâb-ı kirâma, sevgili Peygamberimiz de hücûm emrini verdiler. Bir anda; "Allahü ekber" sadâları harp meydanını doldurmuştu. En önde hazret-i Hamza ellerindeki kılıçlarıyla, zırhsız kuvvetlerin başında olduğu hâlde her gelen kâfire kılıç sallamaya başladı. Büyük bir hırsla gelen Hâlid bin Velîd'in kuvvetleri, derhal geriye püskürtüldü. Hâlid bin Velîd, bu defâ dağ geçidindeki yerden dolaşıp, arkadan vurmak üzere geniş bir kavis çizerek Ayneyn tepesine vardı. Fakat hazret-i Abdullah bin Cübeyr ve emrindeki elli yiğit, onları şiddetli bir ok atışıyla püskürttü.

Artık savaş kızışmıştı. Her iki taraf, olanca güçleriyle çarpışıyordu. Bir sahâbî, en az dört müşrik ile mücâdele ederek, ilerlemeye çalışıyorlardı. Hazret-i Hamza, bir taraftan; "Allahü ekber! Allahü ekber!" nidâlarıyla sesleniyor, bir taraftan da; "Ben, Allahü teâlânın aslanıyım!" diyor ve düşmanı kıra kıra, ilerliyordu. Safvân bin Ümeyye, etrâfındakilere; "Hamza neredDuring? Bana gösteriniz" diyor, savaş meydanını araştırıyordu. Bir ara gözleri, iki kılıç ile vuruşan birini gördü ve; "Bu çarpışan kim?" diye sordu. Çevresindekiler; "Aradığın kimse! Hamza!" dediler. Safvân; "Ben bu güne kadar kavmini öldürmek için saldıran, onun gibi hırslı ve gözü pek başka bir kimse görmedim" dedi.

Harbin iyice kızıştığı sırada Muhâcirinden Zübeyr bin Avvâm (radıyallahü anh), kılıcın kendisine verilmemesinden dolayı üzgün olduğundan, kendi kendine; "Ben, Resûlullah'tan kılıcı istedim, lâkin Ebû Dücâne'ye verdi. Halbuki, ben, halası Safiyye'nin oğluyum. Üstelik de Kureyşliyim. Halbuki önce ben istemiştim. Gidip bakayım Ebû Dücâne benden fazla ne yapacak?" dedi. Daha sonra Ebû Dücâne'yi (radıyallahü anh) tâkibe başladı. Ebû Dücâne hazretleri; "Allahü ekber!" diyerek tekbir alıyor, müşriklerden kime rastlarsa, onu vurup öldürüyordu. Müşriklerin en azılılarından, iri cüsseli,

her tarafı zırhlarla kaplı sâdece gözleri görünen biri, Ebû Dücâne ile karşılaştı. Evvela kendisi, Ebû Dücâne hazretlerine hücûm etti. Ebû Dücâne (radıyallahü anh), onun darbesinden kalkanıyla korundu. Müşrikin kılıcı Ebû Dücâne'nin kalkanına gömüldü. Kılıcına asıldı, fakat çıkaramadı. Sıra Ebû Dücâne'ye gelmişti. Bir kılıç darbesiyle rakibini öldürdü. Bundan sora Ebû Dücâne (radıyallahü anh), her önüne çıkan îmânsızı devirerek, dağın eteğinde defleriyle müşrikleri kışkırtan kadınların yanına kadar geldi. Fakat kılıcını kaldırdığı hâlde, Ebû Süfyân'ın hanımı Hind'i öldürmekten vaz geçti. Bunu gören Zübeyr bin Avvâm kendi kendine; "Kılıcın kime verileceğini Allah ve Resûlü benden daha iyi bilir" diye söylendi. "Vallahi ben ondan daha üstün çarpışan, vuruşan bir kimse görmedim" buyurdu.

Mikdâd bin Esved, Zübeyr bin Avvâm, hazret-i Ali, hazret-i Ömer, Talha bin Ubeydullah, Mus’ab bin Ümeyr (radıyallahü anhüm) hepsi de geçilmez bir kale idiler. Peygamber efendimizin düşmana çok yakın çarpıştığını, tekrar tekrar hücûm ettiğini gören şanlı Eshâb, yerinde duramıyordu. Resûlullah'a bir zarar erişebilir diyerek, etrâfına toplanyorlar, zırhlara bürünmüş düşmana göz açtırmıyorlardı. Bu sırada, Abdullah bin Amr hazretlerinin şehîd olduğu görüldü. Bu, Uhud'un ilk şehidiydi. Onun şehîd olduğunu gören arkadaşları aslan kesilerek, Allahü teâlânın rızâsı için düşmanın ortalarına dalmışlardı.

Savaşın çok kızıştığı bir anda yiğitliğin sembolü hazret-i Abdullah bin Cahş ile okçuların piri Sa'd bin Ebi Vakkâs hazretleri karşılaştılar. Çeşitli yerlerinden yaralanmışlardı. Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri diyor ki: "Uhud’da, savaşın şiddetli bir ânıydı. Birdenbire Abdullah bin Cahş yanıma sokuldu, elimden tuttu ve beni bir kayanın dibine çekti. Bana; "Şimdi burada sen duâ et, ben "âmin" diyeyim. Ben duâ edeyim, sen de "âmin" de!" dedi. Ben de; "Peki" dedim. Ben şöyle duâ ettim: "Allah'ım, bana çok kuvvetli ve çetin düşmanları gönder. Onlarla kıyasıya vuruşayım. Hepsini öldüreyim. Gazi olarak, geri döneyim." Benim yaptığım bu duâya bütün kalbiyle; "Âmin" dedi. Sonra kendisi duâ etmeye başladı; "Allah'ım, bana zorlu düşmanlar gönder kıyasıya onlarla vuruşayım. Cihâdın hakkını vereyim. Hepsini öldüreyim. Sonunda biri beni şehîd etsin. Sonra dudaklarımı, burnumu, kulaklarımı kessin. Kanlar içinde senin huzûruna geleyim. Sen; "Abdullah! Dudaklarını, burnunu, kulaklarını ne yaptın?"

diye sorduğunda; "Allah'ım, ben onlarla çok kusur işledim, yerinde kullanamadım. Huzûruna getirmeye utandım. Sevgili Peygamberimin bulunduğu bir savaşta, toza toprağa bulandım, öyle geldim" diyeyim" dedi. Gönlüm böyle bir duâya "âmin" demeyi arzu etmiyordu. Fakat o istediği ve önceden söz verdiğim için, istemeyerek; "Âmîn" dedim. Daha sonra, kılıçlarımızı çekerek, savaşa devam ettik. İkimiz de önümüze geleni öldürüyorduk. O, son derece bahâdırâne saldırıyor ve düşman saflarını darmadağın ediyordu. Düşmana tekrar tekrar vuruyor, şehîd olmak için tükenmez bir arzu ile yeniden saldırıyordu. "Allahü ekber! Allahü ekber!..." diye çarpışırken kılıcı kırıldı. O anda sevgili Peygamberimiz ona bir hurma dalı uzatarak, savaşa devam etmesini buyurdu. Bu dal bir mûcize olarak kılıç oldu ve önüne gelenle vuruşmaya devam etti. Pek çok düşman öldürdü. Savaşın sonuna doğru Ebü'l-Hakem isminde bir müşrikin attığı oklarla arzu ettiği şehâdete kavuştu. Şehîd olunca, kâfirler cesedine hücûm ederek; burnunu, dudaklarını ve kulaklarını kestiler. Her tarafı kana boyandı."

Mücâhidler safında, kılıcının kınını kırıp; "Ölmek, kaçmaktan çok daha iyidir!" diyerek, müşriklerin arasına yalın kılıç dalan Kuzman, nice yiğitlikler, kahramanlıklar gösterdi. Tek başına yedi-sekiz kâfir öldürdü. Sonunda yaralanıp yere düştü. Eshâb-ı kirâm, onun bu kahramanlığına şaşıp, Peygamber efendimize bildirince; “O cehennemliktir" buyurdular. Katâde bin Nu'mân hazretleri, Kuzman'ın yanına varıp; "Ey Kuzman! Şehâdet sana mübârek olsun!" deyince, Kuzman; "Ben din gayreti için değil; Kureyşlilerin Medîne'ye gelip, hurmalığımı harâb etmemeleri için döğüştüm!" dedi. Sonra ok ile bilek damarlarını delip, intihar etti. Peygamber efendimizin; “O cehennemliktir!" buyurmasının hikmeti anlaşıldı.

Savaşın başından beri, başta âlemlerin efendisi sevgili Peygamberimiz olmak üzere, bütün Eshâb-ı kirâm büyük bir mücâdele verdiler. Şiddetli taarruzlar ile müşrik ordusunu geriye püskürttüler. Taştan, ağaçtan yaptıkları ve "Lat, Uzzâ, Hübel!" diye taptıkları putlardan fayda ve yardım isteyen müşrik gürûhu, mücâhidlerin bu kahramanlıkları karşısında bozulup kaçmaya başladı. Onları harbe teşvik etmek için gelen kadınlar, feryâdlar kopararak, kaçan askerlere yetişmeye çalışıyorlardı.

Kureyşli müşrikler, harp meydanını terk edip yanlarında getirdikleri malları bırakıp Mekke'ye doğru kaçmaya başlayınca, İslâm askerleri sevinerek, Allahü teâlânın kendilerine vâd ettiği zafere kavuştukları için hamdettiler. Sayı ve kuvvetçe kat kat üstünlüklerine rağmen müşrikler, müslümanlar karşısında perişân olmuşlardı. Birbirlerini çiğneyerek kaçarlarken, şanlı Eshâb da kovalıyor, yetiştiklerini vurarak öldürüyordu. Bu hengamede yeni evlenen Hanzala bin Ebû Âmir hazretleri, atı ile kaçmaya çalışan müşrik ordusunun baş kumandanı Ebû Süfyân'a yetişti. Atının bacaklarına kılıç vurarak atı yere çökertti. Yere düşen Ebû Süfyân, bütün gücüyle; "Ey Kureyşliler!... Yetişin!'... Ben Ebû Süfyân'ım! Hanzala beni kılıçla doğramak istiyor!..." diye feryâda başladı. Onunla birlikte kaçmaya çalışan müşrikler, bu hâli gördükleri hâlde can derdine düşmüşler, kumandanları ile ilgilenmemişlerdi. Ancak, o anda hazret-i Hanzala'nın hemen arkasında bulunan Şeddad bin Esved müşriki, mızrağını Hanzala'nın (radıyallahü anh) arkasına sapladı. Hazret-i Hanzala; "Allahü ekber!" diyerek bir hamle yapmak istediyse de yere yıkılıp şehîd oldu ve mübârek rûhu Cennet’e uçtu. Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz; “Ben, Hanzala'yı, meleklerin, gökle yer arasında, gümüş bir tepsi içinde yağmur suyu ile yıkadıklarını gördüm" buyurdu. Ebû Üseydî şöyle anlattı: "Resûlullah'ın bu sözünü işitince, Hanzala'nın yanına vardım. Başından yağmur suyu damlıyordu. Dönüp bunu Resûl-i ekreme haber verdim." Hazret-i Hanzala'ya, Gasîl-ül-melaike dediler."

Müşriklerin kaçtığını gören Ayneyn geçidindeki okçuların bâzıları, harbin bittiğini zannederek yerlerini terk ettiler. Kumandanları Abdullah bin Cübeyr ve oniki kişi yerlerinde kaldılar.

Ali gibi yiğit, zülfikâr gibi kılıç bulunmaz...

Bu esnada tetikte bekleyen, her fırsatı değerlendirmeye çalışan Kureyş okçu birlik kumandanı Hâlid bin Velîd, geçitteki mücâhidlerin azaldığını görünce, emrindeki süvârileri harekete geçirdi. İkrime bin Ebî Cehl'le birlikte bir anda Ayneyn geçidine geldiler. Abdullah bin Cübeyr hazretleri ile vefâkar, sâdık arkadaşları saf hâlinde dizilip açıldılar. Sadaklarındaki oklar bitinceye kadar düşmana ok yağdırdılar. Sonra mızraklarıyla, göğüs

göğüse gelince de; "Allahü ekber! Allahü ekber!" diye diye kılıçlarıyla nice kahramanlıklar gösterdiler. Îmânlı ile îmânsızlar arasında, bire yirmibeş gibi çok nispetsiz bir durum vardı. Şanlı Eshâb-ı kirâm, Peygamberlerinin emrini yerine getirmek için, kanlarının son damlasına kadar çarpıştılar. Birbiri arkasından şehâdet şerbetini içip, mübârek vücûdları toprağa düştü ve rûhları Cennet'e uçtu (radıyallahü anhüm).

Müşrikler, kinlerinden hazret-i Abdullah'ın elbisesini soyarak, mübârek vücûdunu mızraklarla delik deşik ettiler. Karnını yarıp, iç organlarını dışarı çıkardılar.

Hâlid bin Velîd ve İkrime, geçitteki mücâhidlerı şehîd edince, sür'atle İslâm ordusunun arkasından saldırdılar. Eshâb-ı kirâm, bir anda arkalarında, peydâ olan düşmanı görünce, toparlanmaya fırsat bulamadı. Çünkü birçoğu silâhlarını bile bırakmıştı. Her şey birden bire değişti. Önde kaçan Kureyşli müşrikler, Hâlid bin Velîd'ın arkadan hücûma geçtiğini görünce, tekrar döndüler. Mücâhidler, iki ateş arasında kalmıştı. Düşman önden ve arkadan hücûma geçerek mücâhidleri sıkıştırmaya başladı. Sahâbenin birbirleriyle irtibatları kesildi. Dağılmak mecbûriyetinde kaldılar.

Hazret i Ali şöyle anlattı: "Aralarında İkrime bin Ebî Cehl'in de bulunduğu bir müşrik birliğinin ortasına daldım. Etrâfımı sardılar, çoğunu kılıçtan geçirdim. Başka bir birliğin içine daldım, onlardan da pek çoğunu saf dışı ettim. Ecelim gelmediği için bana bir şey olmamıştı. Bir ara Resûlullah'ı göremedim. Kendi kendime; "Yemîn ederim ki, O, harp meydanını bırakıp gidecek bir kimse değildir. Her hâlde Allahü teâlâ yaptığımız uygunsuz hareketlerden dolayı O'nu aramızdan çekip, kaldırmıştır! Artık benim için çarpışa çarpışa ölmekten başka yol kalmamıştır" dedim ve kılıcımın kınını kırdım. Müşriklerin üzerine hücûm edip, onları dağıttığımda, Resûlullah'ın onların arasında kaldığını gördüm. Anladım ki, Resûlullah'ı Allahü teâlâ melekleriyle koruyordu."

Düşman askerleri, Resûl-i ekrem (sallallahü aleyhi ve sellem) efendimizin yanına kadar yaklaşmışlardı. Durum çok tehlikeliydi. Sevgili Peygamberimiz, tıpkı askerî bir birlik gibi sebât ediyor, yerinden ayrılmıyordu. Bir taraftan düşmanla çarpışıyor, diğer taraftan da dağılan

Eshâbını toparlamaya çalışarak; "Ey filan, bana doğru gel! Ey filan, bana doğru gel! Ben Resûlullah'ım. Buna dönüp gelene Cennet var" buyuruyordu. Hazret-i Ebû Bekr, Abdurrahmân bin Avf, Talha bin Ubeydullah, Ali bin Ebî Tâlib, Zübeyr bin Avvâm, Ebû Dücâne, Ebû Ubeyde bin Cerrâh, Sa'd bin Mu'âz, Sa'd bin Ebî Vakkâs, Habbâb bin Münzir, Üseyd bin Hudayr, Sehl bin Hanîf, Âsım bin Sâbit, Hâris bin Simme (radıyallahü anhüm) bir anda sevgili Peygamberimizin etrâfında halkalanıp O'nu korumak için canlı bir kale duvarı meydana getirdiler.

Bu sırada Abbâs bin Ubâde hazretlerinin, dağılan Eshâb-ı kirâmın toparlanması için; "Ey kardeşlerim! Bu uğradığımız musîbet, Peygamberimizin emrini yerine getirmeyişimizin bir netîcesidir. Dağılmayınız! Peygamberimizin etrâfına geliniz! Eğer bizler, koruyucuların yanında yer almaz da, Resûlullah'a bir zarar gelmesine sebep olursak, artık Rabbimizin katında bizim için ileri sürülecek bir mâzeret bulunmaz" diye bağırdığı duyuldu. Hazrel-i Abbâs bin Ubâde, yanında Hârice bin Zeyd ve Evs bin Erkam (radıyallahü anhüm) olduğu hâlde, düşmanın içine "Allahü ekber!" nidâları ile yalın kılıç daldılar. Resûlullah'ın uğrunda, O’nu korumak için kahramanca çarpıştılar. Hârice bin Zeyd, ondokuz yerinden yara almıştı. Diğerlerininki de ondan az değildi. Nitekim üçü de çok özledikleri şehidlik mertebesine ulaştılar.

Eshâb-ı kirâm, bu çok tehlikeli anda, Peygamber efendimizin etrâfında yavaş yavaş toplanmaya başladı. Müşrikler, sevgili Peygamberimizi ve O'na gövdelerini siper eden şanlı Eshâbını çember içine aldılar. Her taraftan birlik hâlinde ilerleyerek çemberi daraltıyorlardı. Kureyşlilerden bir grubun ileri atıldığını gören Âlemlerin efendisi, yanında bulunan ve canlarını fedâ etmeye hazır olan Eshâbına; “Şu birliği kim karşılar?" buyurunca, Vehb bin Kâbûs hazretlerinin; "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Ben karşılarım" deyip, ileri fırladığı görüldü. Allahü teâlânın şerefli ismini dilinden düşürmeyen bu kahraman, yalın kılıç müşriklerin arasına daldı. Peygamber efendimiz; “Seni Cennet’le müjdelerim" buyurdu. Onun düşman karşısında gösterdiği sebât ve gayretini görünce de; “Allah'ım! Ona rahmet eyle! Ona acı." buyurdular. Müşriklerin hazret-i Vehb'i ortalarına alıp mızrakla şehîd etliklerini gören Sa'd bin Ebî Vakkâs, ona yardım etmek için ileri atıldı, düşmanın ortasına girip, görülmemiş kahramanlıklar gösterdi. Bir çok kâfiri

saf dışı etti. Diğerlerini de geri püskürterek, sevgili Peygamberinin yanına geldi. Resûl-i ekrem efendimiz, hazret-i Vehb için; “Ben senden râzıyım. Allahü teâlâ da râzı olsun" buyurdular.

Habîb-i ekrem efendimiz, mücâhidlerin çemberini yarıp, kendisine doğru bir müşrik bölüğünün ilerlediğini görünce, hazret-i Ali’ye; “Onlara hücûm et!" buyurdular. Hazret-i Ali, hücûm edip, Amr bin Abdullah'ı öldürüp, diğerlerini kaçırdı. Kılıcı kırılınca, Peygamberimiz, zülfikârı ona verdi. Başka bir grup gelirken, Peygamber efendimiz; “Yâ Ali! Bunların şerrini benden def eyle" buyurdular. Cânını Resûlullah'a fedâ eden Allahü teâlânın aslanı, derhal hücûma geçti. Şeybe bin Mâliki öldürüp, diğerlerini geri püskürttü. O anda Cebrâil aleyhisselâm gelip, Peygamber efendimize; "Yâ Resûlallah! Bu iş, Ali’den zuhûr eden fevkalâde bir civân mertliktir” deyince, Resûlullah efendimiz; "O benden, ben de ondanım" buyurdular. Cebrâil aleyhisselâm da; "Ben de ikinizdenim" dedi. O esnada bir ses; "Ali gibi yiğit, zülfikâr gibi kılıç bulunmaz" diyordu.

Müşrikler, sevgili Peygamberimizin yanına yaklaşamıyacaklarını anlayınca, ok atmaya başladılar. Atılan oklar, ya üzerinden geçiyor, ya önüne, ya sağına, veya soluna düşüyordu. Düşmanı geriye püskürtmek için canlarını dişine takarak çarpışan Eshâb-ı kirâm, bu hâli görür görmez, Âlemlerin efendisinin etrâfına toplanarak, gelen oklara mübârek vücûdlarını siper etmeye başladılar. Peygamber efendimiz Eshâbına, okla mukabele etmesini emir buyurunca, sahâbîler de düşmana ok atmaya başladılar. Sevgili Peygamberimiz, Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretlerini önüne oturttular. Çok keskin nişâncı olan hazret-i Sa'd, sür’atle, peş peşe düşmana ok yağdırmaya başladı Sadağından yâni ok çantasından her ok çekişte. "Yâ Rabbî! Bu senin okundur. Onunla düşmanı vur!" diyor, Peygamber efendimiz de: “Allah'ım! Sa'd'ın duâsını kabûl et! Allah’ım! Sa’d’ın okunu doğrult!... Devâm et, Sa’d! Devam et! Anam-babam sana fedâ olsun." buyuruyordu. Bu şekilde her ok atışta, Peygamber efendimiz aynı duâlarını tekrar ediyorlardı. Hazret-i Sa'd'ın oku bitince, sevgili Peygamberimiz, kendi oklarını ona verip attırdı. Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretlerinin her oku ya bir düşmana, veya bindiği hayvana isabet ediyordu.

Müşriklerin ok atışlarında, Ebû Talha hazretleri, sevgili Peygamberimizin önüne gerilerek, gelecek her oka kendi vücûdu ve kalkanı ile siper oluyor, arada bir düşmanı şaşkına çeviren naralar atıyordu. Peygamber efendimiz; “Asker içinde Ebû Talha'nın sesi, yüz kişiden hayırlıdır" buyurdu. Ebû Talha fırsat buldukça, müşriklere ok atmaktan geri durmuyor, sert ve çok serî ok atıyor, attığı boşa gitmiyordu. Attığı okları Resûl-i ekrem efendimiz, merâk edip, mübârek başını yukarı kaldırdıkça, EbûTalha, Resûlullah'a bir ok isabet eder korkusuyla; "Anam-babam, canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Mübârek başınızı kaldırmayınız. Size bir düşman oku isabet edip zarar vermesin! Vücûdum, mübârek vücûduna siper ve sana fedâdır! Beni boğazlamadıkça, sana ulaşamazlar! Ben ölmedikçe, size bir şey olmaz!..." diyerek sevgili Peygamberimizi kendi nefsine tercih ederdi.

Uhud meydanının her tarafında amansız, müthiş bir çarpışma bütün şiddetiyle devam ediyor, bâzıları atlı, bâzıları da yaya olarak îmân-küfür mücâdelesini sürdürüyorlardı. Eshâb-ı kirâm daha toparlanamamıştı. Peygamber efendimizin etrâfında ancak otuz kadar sahâbî, pervâne gibi dönüyor; gelen oklara, mızraklara, kılıçlara kendi vücûdlarını kalkan ediyorlardı. Tek arzuları; Peygamber efendimizin emrini yerine getirmek ve O'na gelecek her türlü zararı uzaklaştırmaktı. Yiğitlerin serdârı hazret-i Hamza, o hengamede Peygamber efendimizden ayrı düşmüş, bir kalabalığın ortasında iki elinde iki kılıç ile çarpışıyor; "Allahü ekber!..." nidâlarıyla düşmanın kalbine korku salıyordu. Şimdiye kadar, tek başına tam otuzbir müşrik öldürmüş, pek çoğunu da ya kolundan veya bacağından etmişti. Ortasına düştüğü müşrik sürüsünü dağıttığı bir sırada, Sibâ' bin Ümmü Enmâr; "Bana karşı koyabilecek bir yiğit var mı?" diyerek hazret-i Hamza'ya meydan okudu. Hazret-i Hamza; "Yanıma gel ey sünnetçi kadının oğlu! Demek sen Allah'a ve Resûlüne meydan okuyorsun öyle mi?" deyip, onu göz açtırmadan bacaklarından tutup yere serdi. Üzerine çöküp, kafasını gövdesinden ayırdıktan sonra, karşı kayanın arkasında Vahşi'nin elinde mızrak ile kendisine nişân aldığını gördü. Derhâl üzerine yürüdü, önündeki sellerin açtığı çukura gelince, ayağı kaydı ve arkası üzere düştü. O anda karnından zırhı açılmıştı. Fırsatı yakalayan Vahşi, mızrağını fırlattı!... Mızrak, uçarak hazret-i Hamza'nın mübârek vücûduna saplandı ve diğer taraftan çıktı. Kahramanların büyüğü; "Allah'ım!" diyerek oraya çöktü.

Şehîd olmuş, özlediği makâma kavuşmuştu... Allahü teâlânın yolunda, sevgili Peygamberinin uğrunda canını fedâ etmişti... (radıyallahü anh).

Bu sırada, düşman saflarında birisi; "Ey Kureyş cemâati! Akrabâlık haklarını gözetmeyen, kavminizi bölen Muhammed ile çarpışmaktan geri durmayınız. Eğer Muhammed kurtulursa, ben kurtulmayayım!..." diyerek müşrikleri Kâinatın efendisine sallallahü aleyhi ve sellem saldırmaya teşvik ediyordu. Bu ses, Âsım bin Ebî Avf'ın idi. Ebû Dücâne hazretleri bu sesi işitmişti. Çarpışa çarpışa Âsım bin Ebî Avf'ı buldu ve hemen öldürdü. Fakat arkasındaki müşrik Ma'bed, bütün gücüyle kılıcını hazret-i Ebû Dücâne'ye salladı. Allahü teâlânın bir ihsânı olarak ânî ve çok çabuk bir hareketle yere çöken Ebû Dücâne, öldürücü darbeden kurtuldu. Derhâl kalkıp, kılıcını Ma'bed'e vurarak öldürdü.

Kureyşli müşriklerin hedefleri, Âlemlerin efendisi idi. O'na yaklaşabilmek için bütün güçlerini harcıyorlardı. Fakat, etrâfında pervâne gibi dönen, bir zarar olur korkusu ile canlarını fedâ etmekten zerre kadar kaçınmayan şanlı, şerefli Eshâbı bir türlü geçemiyorlardı. Bu kahraman otuz yiğit, Resûlullah efendimizin önünde; "Yâ Resûlallah! Yanından hiç ayrılmamak üzere yüzümüz, mübârek yüzünün önünde siper ve kalkan; vücûdumuz, mübârek vücûduna fedâdır; yeter ki sen selâmette ol" dediler. Müşrikler, gruplar hâlinde hücûm ediyorlardı. Fahr-i âlem efendimiz, yanında bulunan ve vücûdlarını kendisine siper eden kahraman Eshâbına, bir grubu göstererek; “Allahü teâlânın yolunda vücûdunu bize kim fedâ eder?" buyurunca, Medîneli beş sahâbî ileri fırlamıştı. Resûlullah efendimizin mübârek gözleri önünde; tekbirler alarak döne döne çarpıştılar. Nihâyet bunlardan dördü şehîd oldu. Beşincisi ondört yerinden yaralanıp yere düşünce, Âlemlerin efendisi; “Onu, benim yanıma yaklaştırınız" buyurdu. Vücûdunun her yerinden kanlar akıyordu. Sevgili Peygamberimiz oturarak, mübârek ayaklarını başına yastık yaptılar. O hâlde şehîd olmak şerefine kavuşan bu mutlu sahâbî, Umâre bin Yezîd hazretleriydi (radıyallahü anh).

Dört tarafa birden yetişiyordu:

Müşriklerin iyice yaklaştıkları bir sırada, Peygamberimiz; “Şunları kim karşılar, kim durdurur?" buyurdu. Talha bin Ubeydullah hazretleri; "Ben! Yâ Resûlallah!" deyip, ileri atılmak istedi. Peygamber efendimiz; “Senin gibi daha kim var?" buyurdular. Medîneli sahâbîlerden biri; "Yâ Resûlallah! Ben!" diyerek izin istedi. Sevgili Peygamberimiz: “Haydi, sen karşıla" buyurunca, ileri fırladı ve müşriklerin üzerine atıldı. Eşine rastlanmadık kahramanlıklar gösterdi. Bir kaç îmânsızı öldürdükten sonra şehâdet şerbetini içti. Resûl-i ekrem efendimiz, yine; “Şunlara kim karşı koyar?" buyurdular. Herkesten önce, yine Talha hazretleri çıktı. Peygamber efendimiz; “Senin gibi daha kim var?" diye sorunca, Ensârdan bir mübârek; "Ben karşılarım yâ Resûlallah" dedi. Peygamberimiz; “Haydi onları sen karşıla" buyurdular. O da müşriklerle çarpışa çarpışa şehîd oldu. Bu şekilde Peygamber efendimizin o anda yanında bulunan bütün sahâbîler, vuruşa vuruşa şehâdete erdiler. Kâinatın sultânı efendimizin o anda yanında Talha bin Ubeydullah hazretlerinden başka kimse kalmamıştı. Hazret-i Talha, Resûlullah'a bir zarar erişir diye endişe ediyor, dört bir tarafa koşuyor, kâfirlerle kıyasıya çarpışıyordu. Onun bu kadar serî kılıç sallaması, bir anda Resûlullah'ın her tarafındaki düşmana karşılık vermesi, ok, mızrak ve kılıç darbelerine vücûdunu kalkan yapması eşine rastlanmayacak bir hâdiseydi. Hazret-i Talha, pervâne gibi dönüyor, kendisine değen kılıçlara hiç aldırmıyordu. Dileği, Kâinatın sultânını korumak, bu uğurda diğer kardeşleri gibi şehîd olmaktı. Vücûdunda yara almayan yer kalmamıştı, elbisesinde kandan başka bir şey görünmez olmuştu. Fakat o buna rağmen dört tarafa birden yetişiyordu. O sırada Hazret-i Ebû Bekr ve Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Resûl-i ekrem efendimizin yanına yetiştiler. Yiğitlerin efendisi hazret-i Talha da bu arada kan kaybından sıcak toprağa düşüp bayıldı. Her yeri kılıç, mızrak ve ok darbeleriyle delik deşikti. Altmışaltı büyük, sayılamayacak kadar da küçük yarası vardı. Sevgili Peygamberimiz, hazret-i Ebû Bekr'e, hemen hazret-i Talha'ya yardıma koşmasını emrettiler. Ebû Bekr-i Sıddîk (radıyallahü anh), hazret-i Talha'nın ayılması için mübârek yüzüne su serpti. Talha bin Ubeydullah hazretleri ayılır ayılmaz; "Yâ Ebâ Bekr! Resûlullah ne yapıyor?" diyerek, sevgi ve bağlılığın en güzelini gösterdi. Resûl-i ekremi sevmek, canını, O'nun mübârek vücûduna fedâ etmek ancak bu kadar olurdu. Hazret-i Ebû Bekr; "Resûlullah iyidir. Beni O gönderdi" deyince, Talha (radıyallahü anh) rahat bir nefes alıp;

"Allahü teâlâya sonsuz şükürler olsun. O sağ olduktan sonra her müsîbet hiçtir" dedi. O sırada bir kaç sahâbe daha yetişmişlerdi.

Âlemlerin efendisi, Muhammed Mustafa sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem, hazret-i Talha'nın yanına teşrîf ettiler. Yaralı mücâhid, Resûlullah'ı sağ olarak görünce, sevincinden ağladı. Peygamber efendimiz, onun vücûdunu mesh ettikten sonra, ellerini açıp; “Allah'ım! Ona şifâ ver, kuvvet ihsân eyle" diye duâ buyurdular. Resûl-i ekrem efendimizin bir mûcizesi olarak, hazret-i Talha sapa sağlam ayağa kalktı ve tekrar düşmanla harbetmeye başladı. Sevgili Peygamberimiz onun için; “Uhud günü, yer yüzünde sağımda Cebrâil'den, solumda da Talha bin Ubeydullah'dan başka bana yakın bir kimsenin bulunmadığını gördüm." “Yeryüzünde gezen cennetlik bir kimseye bakmak isteyen, Talha bin Ubeydullah'a baksın" buyurdular.

Bütün cephede çarpışma, olanca şiddeti ile devam ediyordu. Peygamber efendimizin etrâfında Ebû Dücâne, sancakdâr Mus’ab bin Umeyr, Talha bin Ubeydullah, Peygamberimizi korumak için arka saflardan koşup yetişen Nesîbe Hâtun ve bir kaç sahâbî (radıyallahü anhüm) vardı. Müşriklere karşı, Resûlullah efendimizle birlikte çarpışıyorlardı. Tepeden tırnağa silâhlı ve zırhlar içerisinde olan ve miğferi bulunan azılı müşrik Abdullah bir Huneyd, sevgili Peygamberimizi görünce, atını mahmuzladı. "Ben Züheyr'in oğluyum. Bana Muhammed'i gösteriniz. Ya ben O'nu öldürürüm, Yâhud O'nun yanında ölürüm!" diye bağırıyordu. Atını, Peygamber efendimizin üzerine doğru sürerken, Ebû Dücâne hazretleri önüne gerildi ve; "Gel bakalım! Ben vücûdumla, Muhammed aleyhisselâmın mübârek vücûdunu koruyan bir kişiyim. Beni çiğnemedikçe, O'na ulaşamazsın!" dedi. Atın ayaklarına kılıcını vurup, Abdullah bin Hüneyd'i yere düşürdü ve kılıcını kaldırarak; "Al, bu da Hareşe'nin oğlundan!" deyip, bir vuruşta yere serdi. Hâdiseyi seyreden Âlemlerin efendisi; “Allah'ım! Hareşe'nin oğlundan (Ebû Dücâne'den) ben nasıl râzı isem, sende öyle râzı ol" diyerek duâ buyurdu.

Müşriklerden çok keskin bir nişâncı ve her attığını vuran bir okçu olan Mâlik bin Züheyr, her yerde Peygamber efendimizi arıyor, bir fırsatını bulup ok ile vurmak istiyordu. Resûlullah efendimizin yakınlarına gelip, yayını gerdi ve sevgili Peygamberimizin mübârek başını hedef alarak okunu

fırlattı. Göz açıp kapayıncaya kadar zaman yoktu. Hazret-i Talha ânında elini açarak hedef oldu. Ok, hazret-i Talha'nın avucuna saplandı ve elini parçaladı. Parmaklarının bütün sinirleri kesildi, elinin kemikleri kırıldı. Olanları Fahr-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz de görmüş ve: “Eğer (beni korumak için elini oka uzatırken) Bismillah deseydin, insanlar sana bakışırken, melekler seni göklere yükseltirdi" buyurmuşlardı.

Mekkeli müşriklerden; Abdullah bir Kamîa, Übey bin Halef, Utbe bin Ebî Vakkâs, Abdullah bin Şihâb-ı Zührî ismindeki dört müşrik, Resûl-i ekrem efendimizin hayatına son vermek için anlaşıp, yemîn etmişlerdi. Bu sıkışık anda Resûlullah efendimiz, yanında bir kaç sahâbî olduğu hâlde düşmanla kıyasıya mücâdele ediyorlardı. Peygamber efendimizin önünde, sancakdâr Mus’ab bin Umeyr hazretleri vardı. Hazret-i Mus’ab, vücûduna giydiği zırhdan dolayı, sevgili Peygamberimize çok benziyordu. O da sağ elinde İslâm sancağı olduğu hâlde müşriklerle müthiş bir mücâdeleye girişmişti. Bu sırada zırhlara bürünmüş olan İbn-i Kamîa, atlı olarak oraya yaklaştı. Avazı çıktığı kadar; "Bana Muhammed'i gösteriniz: O kurtulursa ben kurtulmayayım!" diye bağırarak, Peygamber efendimize doğru atını mahmuzladı. Hazret-i Mus’ab ile Nesîbe Hâtun karşı koyup, vücûdlarını Peygamber efendimize siper yaparak çarpışmaya başladılar. Bu kâfire ne kadar kılıç vurdularsa, zırhından dolayı tesir etmedi. İbn-i Kamîa, Nesîbe Hâtun'a bir kılıç vurarak omuzunu parçaladı. Sonra Hazret-i Mus’ab'ın sancak tutan sağ eline kılıcını indirdi. Sağ eli kesilen Mus’ab bin Umeyr, canından üstün tuttuğu mübârek İslâm sancağını yere düşürmeden sol eline aldı. O esnada; “Muhammed (aleyhisselâm) resûldür. Ondan önce de resûller gelmiştir" meâlindeki (Âl-i İmrân sûresi: 144) âyet-i kerîmeyi okuyordu. İbn-i Kamîa, bu defâ kılıcını hazret-i Mus’ab'ın sol eline indirdi. Sol eli de kesilen şanlı sancakdâr, İslâm sancağını yere düşürmüyordu. Kahraman sahâbî, sancağı kolları ile tutup gövdesine bastırarak dalgalandırmaya devam etti. İbn-i Kamîa, bu defâ mızrağını şanlı sahâbînin vücûduna sapladı. O da, diğer arkadaşları gibi şehîd olarak âhırete göçmüştü (radıyallahü anh).

Hazret-i Mus’ab yere düşerken, şanlı İslâm sancağı yere düşürülmemiş, onu hemen Mus’ab’ın sûretine giren bir melek kapmıştı. Sevgili Peygamberimiz; “İleri yâ Mus’ab! İleri!" buyurduğunda, sancağı tutan

melek; "Ben Mus’ab değilim" dedi. O zaman, Kâinatın sultânı efendimiz onun melek olduğunu anlayıp, sancağı hazret-i Ali'ye verdi.

İbn-i Kamîa ise, hazret-i Mus’ab'ı, Peygamber efendimiz zannettiği için, acele müşriklerin arasına vardı ve; "Muhammed'i öldürdüm!" diyerek bağırmaya başladı. Bunu işiten müşrikler, hedeflerine ulaşmanın verdiği haz ile daha da azgınlaştılar. Hâdisenin aslını bilemeyen Eshâb-ı kirâmın ise, eli ayağı tutmaz olmuştu. Ortalıkta matem havası esiyordu. Hazret-i Ömer'in bile elleri iki yana düşmüş, arkadaşlarıyla olduğu yere oturakalmışlardı. Enes bin Nadr (radıyallahü anh) onları o hâlde görünce; "Niçin oturuyorsunuz?" diye sordu. Onlar da; "Resûlullah şehîd edilmiş!..." diye cevap verdiler. Hazret-i Enes de; "Resûlullah şehîd edildiyse, O'nun Rabbi (Allahü teâlâ) bakîdir. Resûlullah'tan sonra biz sağ kalıp da ne yapacağız! Haydi kalkınız! Peygamberimizin çarpışarak mübârek canını fedâ ettiği şey için, biz de canımızı fedâ edelim" dedi ve kılıcının kınını kırıp; "Allahü ekber!..." nidâlarıyla yalın kılıç düşmanın ortasına daldı. Küffârdan bir çoklarını kırdı ve şehîd oldu. Sâdece yüzünde yetmiş yara vardı. Vücûdunda sayısız yara olduğu için, onu kız kardeşinden başkası tanıyamamıştı.

Eshâb-ı kirâmın pek çoğu dağılmış, bir kısmı da şehâdete ermişti. Onların bu dağınıklığından istifâde eden müşrikler, Resûl-i ekrem efendimizin etrâfına toplanmışlardı. Taşla, kılıçla iki cihânın sultânını şehîd etmeye çalışıyorlardı. Üzerinde iki zırhı olduğu için, darbeler, tesir etmiyordu. Utbe bin Ebî Vakkâs'ın attığı taşlar, sevgili Peygamberimizin mübârek yüzüne değdi ve alt dudağı yaralandı. Alt çenesindeki mübârek sağ rebâiyye yâni kesici dişi kırıldı. O sırada İbn-i Kamîa denilen müşrik de geldi ve kılıcını Âlemlerin efendisinin mübârek başına vurdu. Sevgili Peygamberimizin miğferi parçalandı, iki halkası da mübârek şakaklarına battı. Yine İbn-i Kamîa'nın vurduğu bir kılıç ile mübârek omuzundan yaralandılar ve müslümanları düşürmek için Ebû Âmir'in kazdığı derin çukura yanı üzere düştüler. Sevgili Peygamberimiz, hâin İbn-i Kamîa için; “Allahü teâlâ seni zelîl ve perişân etsin!" diye duâ ettiler. İbn-i Kamîa pek ziyâde sevinip; "Muhammed'i öldürdüm! Muhammed'i öldürdüm!..." diye bağırarak, Ebû Süfyân'ın yanına gitti. Müşrikler hedeflerine ulaşmışlardı! Artık Peygamberimizle ilgilenmiyorlardı. Peygamber efendimizin bulunduğu

çukurun etrâfından çekilmişler, Eshâb-ı kirâm ile çarpışmaya koyulmuşlardı.

Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, çukura düştüğünde, mübârek yanakları kanıyordu. Mübârek ellerini yüzüne sürünce, ellerinin ve sakal-ı şerîfinin kana boyandığını gördüler. Bir damla yere düşmeden Cebrâil aleyhisselâm yetişip, o mübârek kanı kaptı ve dedi ki: "Yâ Habîballah! Allahü teâlânın hakkı için, eğer bu kandan bir damla yere düşse, kıyâmete kadar yerde ot bitmezdi." Fahri âlem efendimiz de; “Eğer benden bir damla kan yere düşerse, gökten azâb nâzil olur. Yâ Rabbî! Kavmimi affet! Çünkü onlar bilmiyorlar" buyurarak, kendisini öldürmeğe kalkan, mübârek vücûduna kılıç vurup, mübârek dişlerini kıran ve mübârek yüzünü kana boyayan kimselerin hidâyete gelmesi için duâ ediyorlardı.

Bu esnada, Ka'b bin Mâlik hazretleri; "Ey müslümanlar! Müjde! İşte Resûlullah burada!.." diye yüksek sesle bağırıyordu. Bu sesi işiten şanlı Eshâb yeniden hayat bulmuş gibi sevinçle oraya koştu. Hazret-i Ali ile Talha bin Ubeydullah (radıyallahü anh) derhal oraya gelerek çukurdan çıkardılar. Hazret-i Ebû Ubeyde bin Cerrâh, sevgili Peygamberimizin mübârek şakaklarına batan, miğferin halkalarını dişleriyle çekerek çıkardı. Bu demir parçalarını çıkarırken iki ön dişi de çıktı.

Eshâb-ı kirâmdan Mâlik bin Sinân hazretleri, Resûlullah efendimizin mübârek yüzlerinden sızan kanı emdiler. Bunun üzerine Peygamber efendimiz; “Kanım kanına karışan kimseye Cehennem ateşi dokunmaz" buyurdular.

Müşrikler, tekrar üstlerine gelmeye başladılar. Eshâb-ı kirâm, Peygamber efendimize yeniden kavuşmanın sevinci ile biranda Resûlullah efendimizin etrâfında halka olup; hiç bir müşrik bırakmadılar. Peygamber efendimize artık bir şey yapamayacaklarını anlayan müşrikler, dağın tepesine çıkmaya başladılar. İki cihânın sultânı, yanında bulunan Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretlerine; “Onları geri çevir" buyurdu. Hazret-i Sa'd; "Yâ Resûlallah! Yanımda sâdece bir okum var. Bununla nasıl geri çevireyim?" diye suâl eyleyince, Resûl-i ekrem efendimiz, tekrar aynı emri verdiler. Bunun üzerine okçuların pîri Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, elini çantasına

götürüp, okunu attı. Hedefini bulan ok bir müşriki devirdi. Elini tekrar ok çantasına uzattığında, bir ok daha olduğunu gördü. Dikkat etti, bu ok, biraz önceki oktu. Bir müşrik daha öldü. Bu hal, defâlarca sürdü. Sevgili Peygamberimizin bir mûcizesi olarak, hazret-i Sa'd, her, defâsında ok çantasında bir evvelki attığı oku bulmuştu. Peşpeşe adamlarının öldürüldüğünü gören Kureyşliler, dağa çıkmaktan vazgeçtiler. Aşağı inip geriye çekildiler.

İçlerinden Übeyy bin Halef, atını, Peygamber efendimize doğru sürerek; "Nerededdir, o peygamber olduğunu iddia eden kişi? Karşıma çıksın da, benimle çarpışsın!" diye bağırmaya başladı. Eshâb-ı kirâm, ona karşı çıkmak istediyse de, sevgili Peygamberimiz müsâde etmedi. Hâris bin Simme hazretlerinin mızrağını alıp ileri çıktılar. Übeyy alçağı atını mahmuzlayıp; "Ey Muhammed! Sen kurtulursan, ben kurtulmayayım!" diyerek yaklaştı. Tepeden tırnağa zırhlara bürünmüştü. Âlemlerin efendisi, elindeki mızrağı Übeyy'in boynuna fırlattı. Mızrak uçarak, miğferi ile zırh yakası arasından boynuna saplandı. Übeyy, sığır gibi böğürerek atından yere yuvarlandı. Kaburga kemikleri kırıldı. Müşrikler, onu kaldırıp, götürdüler. Yolda; "Muhammed beni öldürdü!..." diyerek bağıra bağıra cân verdi.

Resûlullah efendimiz, yanındaki Eshâbı ile Uhud kayalıklarına doğru çıkmaya başladılar. Kayaların yanına varınca, yukarı çıkmak istediler. Ziyâdesiyle yorulduğu, üst üste iki zırh giydiği ve mübârek vücûduna yetmişten ziyâde kılıç vurulduğu için tâkât getiremediler. Bunun üzerine Talha (radıyallahü anh), Peygamber efendimizi sırtına alarak kayaların üzerine çıkardı. Sevgili Peygamberimiz; “Talha, Resûlullah'a yardım ettiği zaman Cennet ona vâcib oldu" buyurdular. Hiç mecâlleri kalmadığından, öğle namazını oturarak edâ ettiler.

Dağın eteklerinde sahâbîler, her biri bir aslan kesilmiş, müşriklerin üzerine atılıyorlardı. Peygamberimize kılıç vuranlara, dünyâyı zindan yapmışlardı. Bir ara Hâtib bin Beltea, sevgili Peygamberimizin yanına geldi ve; "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Sana bunu kim yaptı!" diye suâl eyledi. Efendimiz; “Utbe bin Ebî Vakkâs, bana taş atıp yüzüme vurdu ve rebâiyye dişimi kırdı" buyurunca, hazret-i Hâtib; "Yâ Resûlallah! O, ne tarafa gitti!"

diye tekrar sordu. Peygamber efendimiz, işâretle gittiği tarafı gösterdiler. Hazret-i Hâtib, derhal o tarafa koştu. Araya araya Utbe'yi buldu. Atından düşürüp, bir vuruşta başını kesti ve Resûlullah'ın huzûruna getirip müjde verdi. Peygamber efendimiz de: “Allahü teâlâ senden râzı olsun. Allahü teâlâ senden râzı olsun" buyurarak, ona duâ ettiler.

Müşrikler, derlenip toparlanan ve yeniden hücûma geçen Eshâb-ı kirâm karşısında tutunamadılar. Yetmiş ölü vererek, harp meydanını terk edip Mekke'ye doğru yola koyuldular.

Peygamber efendimizin şehîd olduğu şâyiası Medîne'ye ulaşmıştı. Hazret-i Fâtıma, hazret-i Âişe, Ümmü Süleym, Ümmü Eymen, Hamne binti Cahş, Küaybe (radıyallahü anhünne) gibi hanımlar Uhud'a koştular. Hazret-i Fâtıma, babası Peygamber efendimizi yaralı görünce ağladı. Resûlullah efendimiz, onu tesellî ettiler. Hazret-i Ali kalkanı ile su getirdi. Fâtıma vâlidemiz o su ile Peygamber efendimizin mübârek yüzünü ve kanları yıkadı. Fakat yüzünün kanı dinmiyordu. Hazret-i Fâtıma bir hasır parçasını yakıp, külünü yaraya basınca, kan durdu.

Sonra harp meydanına indiler, önce yaralılar tespit edilerek, yaraları sarıldı. Müşrikler, bâzı şehidleri tanınmaz hâle getirmişlerdi. Kulak, burun ve diğer âzâlarını kesmiş, karınlarını yarmışlardı. Abdullah bin Cahş hazretleri bunlar arasında idi. Bu hâli gören sevgili Peygamberimiz ve Eshâbı çok üzüldüler. En güzîde sahâbîleri şehâdet şerbetini içmiş, Uhud topraklarını kanlarıyla sulayarak Cennet’e uçmuşlardı. Fakat şehidlere yapılan bu muâmele, dayanılacak gibi değildi. Peygamber efendimizin yanısıra bütün sahâbîlerin hüzünle içleri burkuluyordu. Bu manzara karşısında, Âlemlerin efendisi ağladı. Mübârek gözlerinden yaşlar akdığı hâlde; “Ben, şu şehidlerin, Allahü teâlânın yolunda canlarını fedâ ettiklerine, kıyâmet günü şâhidlik edeceğim. Onları kanlarıyla gömünüz. Vallahi, kıyâmet günü mahşere yaraları kanayarak gelecekler. Kanlarının rengi kan rengi, kokuları da misk kokusu olacaktır" buyurdu.

Sevgili Peygamberimiz; “Hamza'yı göremiyorum. Onun hâli nice oldu" buyurdular. Hazret-i Ali, arayıp buldu. Peygamberimiz oraya varıp akla gelmedik bir manzara ile karşılaşınca, dayanamadılar. Hazret-i Hamza'nın

kulakları, burnu ve sâir âzâları kesilmiş, yüzü tanınmaz hâle getirilmiş, karnı yarılmış, ciğerleri çıkarılmıştı. Peygamber efendimiz mübârek gözlerinden yaşlar aktığı hâlde hazret-i Hamza'ya hitâben; “Ey Hamza! Hiç bir zaman, hiçbir kimse, senin kadar musîbete uğramamış ve uğramayacaktır. Ey Resûlullah'ın amcası! Ey Allahü teâlânın ve Resûlünün aslanı Hamza! Ey hayırlar işleyen Hamza! Ey Resûlullah'a koruyucu olan Hamza! Allahü teâlâ sana rahmet eylesin!..." buyurdu.

Bu sırada, karşıdan telâş içinde gelen bir kadın görüldü. Bu, sevgili Peygamberimizin halası hazret-i Safiyye vâlidemizdi. O da, diğer hanımlar gibi, Resûlullah efendimizin şehîd olduğu şâyiasını işitince, herşeyi unutmuş, koşa koşa Uhud'a gelmişti. Resûl-i ekrem efendimiz, halasını görünce, şehidlerin hâline dayanamaz düşüncesi ile, oğlu Zübeyr bin Avvâm hazretlerine; “Anneni geri çevir, kardeşinin cesedini görmesin" buyurdu. Hazret-i Zübeyr, koşarak annesinin yanına vardı. Mübârek Hâtun heyecanla; "Oğlum! Resûlullah'tan haber ver!..." dedi. Yanlarına hazret-i Ali de gelmişti. O; "Resûlullah hamdolsun iyidir" deyince, ferahladı, fakat; "O'nu bana gösterin" demekten kendini alamadı. Hazret-i Ali, Âlemlerinin efendisini işâretle gösterdi. Hazret-i Safiyye vâlidemiz, iki cihânın güneşini sağ olarak görünce, çok sevindi ve Allahü teâlâya hamd eyledi. Bu defâ, kardeşi hazret-i Hamza'nın durumunu görmek için ileri yürümek istedi. Oğlu Zübeyr (radıyallahü anh); "Anneciğim! Resûlullah, geri dönmenizi emrediyor" deyince, hazret-i Safiyye; "Eğer ona yapılanı bana göstermemek için geri döneceksem, zâten ben kardeşimin cesedinin kesilip biçildiğini öğrenmiş bulunuyorum. O, bu hâle Allahü teâlâ yolunda uğramış bulunuyor. Biz, bu yolda daha beterlerine de râzıyız. Sevâbını Allahü teâlâdan bekleyeceğiz. İnşâallah sabredip, katlanacağız" dedi. Zübeyr bin Avvâm hazretleri gelip bunu bildirince, Peygamber efendimiz; “Öyle ise bırak görsün" buyurdu. Safiyye (radıyallahü anhâ), hazret-i Hamza'nın cesedinin yanına oturdu ve sessizce ağladı.

Safiyye (radıyallahü anhâ) gelirken yanında iki hırka getirmişti. Onları çıkarıp; "Bunları kardeşim Hamza için getirdim, ona sarınız" dedi. Seyyid-üş-Şühedâ yâni şehidlerin efendisi olan hazret-i Hamza'yı bu hırkalardan biri ile kefenlediler.

Habîbullah efendimiz, sancakdâr Mus'ab bin Umeyr'in baş ucuna geldiler, hazret-i Mus'ab'ın elleri kesilmiş, pek çok yerinden yara almıştı. Etrâfı kan golü hâlindeydi. Peygamber efendimiz, burada da çok hüzünlendiler ve bu azîz şehidlere hitâben, Ahzâb sûresinden 23. âyet-i kerîmeyi okudular. Meâlen: "Mü'minlerden öyle yiğitler vardır ki, onlar Allahü teâlâya verdikleri sözde sadâkat gösterdiler. Onlardan bâzıları şehîd oluncaya kadar çarpışacağına dâir verdiği sözü yerine getirdi (şehîd oldu). Kimisi de şehîd olmayı bekliyor. Onlar verdikleri sözü aslâ değiştirmediler" buyruluyordu. Peygamber efendimiz, bundan sonra da şöyle buyurdu; "Allahü teâlânın Resûlü de şâhiddir ki, siz kıyâmet günü Allahü teâlânın huzûrunda şehîd olarak haşrolunacaksınız." Daha sonra, yanındakilere dönüp; "Bunları ziyâret ediniz. Kendilerine selâm veriniz. Allahü teâlâya yemîn ederim ki, kim bunlara bu dünyâda selâm verirse, kıyâmette bu azîz şehidler kendilerine mukâbil selâm vereceklerdir."

Mus'ab bin Umeyr hazretlerine kefen olacak bir şey bulamadılar. Kendi kaftanı mübârek vücûdunu tam örtmüyordu. Baş tarafına örtseler ayakları, ayak tarafına örtseler başı açıkta kalıyordu. Habîb-i ekrem efendimiz; "Baş tarafını kaftanla, ayaklarını ise ızhır otu ile örtünüz" buyurdular. Hayatını İslâm'a hizmetle geçiren ve bu uğurda şehitlik mertebesine kavuşan bu mutlu sahabi, dünyâdan yarım kefen ile ayrıldı.

Diğer şehidler, namazları kılınıp, kanlı elbiseleri ile ikişer üçer bir kabre konarak defnedildiler (radıyallahü anhüm). Uhud gazâsında yetmiş şehîd verilmişti. Bunlardan altmış dördü Ensârdan, altısı Muhâcirlerden idi.

Eshâb-ı kirâmın çoğunun akrabâları şehîd olmuştu. Bu sebeple, gönülleri yaralı idi. Kalanları tesellî için, Habîb-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz buyurdular ki: "Vallahi, Eahâbımla birlikte ben de şehîd olup, Uhud Dağı'nın bağrında gecelemeyi ne kadar isterdim. Kardeşleriniz şehîd oldukları zaman, Allahü teâlâ onların rûhlarını yeşil kuşların kursaklarına koydu. Onlar, Cennet'in ırmaklarına gelir, sularından içerler. Meyvelerinden yerler. Cennet'in dört bir bucağını seyrederler. Gülistanlarında uçarlar. Daha sonra Arş-ı âlâ altına asılan, altun kandillerin içine girip akşamlarlar. Onlar, böyle yiyecek ve içeceklerin hoşluğunu, güzelliğini görünce; "Keşke, Allahü teâlânın, bize neler ikrâm ettiğini

kardeşlerimiz bilselerdi de, cihâddan çekinmeseler, çarpışmaktan korkup, düşmandan yüz çevirmeselerdi" derler, Allahü teâlâ da; “Ben sizin ahvâlinizi onlara bildiririm" buyurdu. (ve âyet-i kerîme indirip meâlen şöyle buyurdu:) “Sakın Allahü teâlânın yolunda şehîd alanları ölüler sanmayınız! Doğrusu onlar, Rableri katında diridirler. Öyle ki, Allahü teâlânın kendilerine verdiği, ihsân ettiği şehitlik mertebesiyle, hepsi de sevinerek, Cennet nîmetleriyle rızıklanırlar. Arkalarından şehîdlikle henüz kendilerine katılamayanlar hakkında da; “Onlara hiç bir korku yoktur ve onlar mahzûn da olmayacaklardır" diye müjde vermek isterler. Onlar, Allahü teâlâdan gelen bir nîmetle, hattâ daha fazlasıyla sevinirler. Allahü teâlânın, mü’minlere olan mükâfatını zâyi etmeyeceği müjdesi ile neşelenirler." (Âl-i İmrân sûresi: 169-171) ... Allahü teâlâ, onlara görünüp; “Ey kullarım! Canınız neyi çekiyorsa, söyleyiniz, size onu fazlasıyla tattırayım" buyurur. Onlar da; “Ey Rabbimiz! Senin bize ihsân ettiğin nîmetlerden daha üstün bir nîmet yok ki, onu isteyelim. Biz, Cennet’te istediğimiz şeylerden yeyip duruyoruz. Ancak biz istesek; rûhlarımızın cesedlerimize geri çevrilip dünyâya döndürülmemizi ve senin yolunda çarpışarak tekrar öldürülmemizi isteriz" derler."

Artık burada yapılacak bir şey kalmamıştı. Derlenip toparlandılar. Cihâd-ı fî sebilıllah yâni Allahü teâlânın dînini yaymak için geldikleri Uhud'da, târihin eşsiz bir gazâsı yapılmıştı. Gözlerin göremeyeceği, hayâlleri aşan Eshâb-ı kirâmın nice kahramanlıklarına şâhid olunmuş, küffâra bir ders daha verilmişti.

Âlemlerin efendisi sallallahü aleyhi ve sellem, mübârek Eshâbıyla nûrlu Medîne'ye doğru hareket ettiler. Harre mevkîine geldiklerinde, Eshâbını saf hâline geçirip, mübârek ellerini kaldırarak, Allahü teâlâya yalvarmaya, ve şöyle duâ etmeye başladılar: “Allah'ım! Hamd ve senâ ancak sanadır. Allah'ım! Senin dalâlette bıraktığını hidâyete erdirecek, hidâyete erdirdiğini de saptıracak yoktur... Allah'ım! Bize îmânı sevdir. Kalblerimizi îmân ile süsle. Bizi, küfür, azgınlık ve taşkınlıktan nefret ettir. Din ve dünyâmıza zararlı olan şeyleri bilenlerden, doğru yola erenlerden eyle. Allah'ım! Bizleri müslünman olarak yaşat ve müslüman olarak öldür. Bizi, sâlihler ve iyiler zümresine ilhâk eyle. Çünkü onlar, ne şeref ve haysiyetlerini kaybedenlerdir, ne de dinlerinden dönenlerdir. Allah'ım! Senin Resûlünü

yalanlayan, senin yolundan yüz çeviren, Peygamberinle harbeden kâfirlerin de cezâlarını ver! Onlara hak ve hakîkat olan azâbını indir!... Âmîn!" Eshâb-ı kirâm da, "Âmin! Âmin" diyerek bu duâya iştirâk ettiler.

Sevgili Peygamberimiz, Eshâbıyla Medîne’ye yaklaşmışlardı. Medîne'de kalan kadınlar, çocuklar yollara dökülmüş, merâk ve hüzün ile, gelen ordunun içinde Kâinatın efendisini görmeye çalışıyorlardı. O'nun, cihânı aydınlatan nûrlu yüzünü görünce, Allahü teâlâya hamd ediyorlardı. Sonra, gözler orduya takılıyor, babalar, efendiler, oğullar, dayı ve amcalar aranıyordu. Göremezlerse... gözyaşlarını tutamıyorlardı. Eshâbının bu hüzünlü hâlini gören merhamet deryâsı Resûl-i ekrem efendimiz de, çok üzülüyor, mübârek gözlerinden yaş akıtıyorlardı. Bir ara Sa'd bin Mu'âz hazretlerinin annesi Kebşe hâtunun, Peygamber efendimize yaklaştığı görüldü. Uhud'da, oğlu Amr şehîd olmuştu. Huzûr-ı saâdete geldiğinde; "Anam-babam, canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Elhamdülillah ki seni sağ salim olarak gördüm. Sen selâmette olduktan sonra, bütün felâketler bana hiç gelir!" dedi. Ciğerpâresi oğlunu sormadı. Sevgili Peygamberimiz ona, oğlu Amr için baş sağlığı diledikten sonra; “Ey Sa'd'ın annesi! Sana ve onun ev halkına müjdeler olsun ki, onlardan şehîd düşenlerin hepsi de Cennet’te toplandılar ve birbirlerine arkadaş oldular. Onlar, ev halkına da şefâat edeceklerdir" buyurdu. Kebşe hâtun; "Allahü teâlâdan gelen her şeye râzıyız yâ Resûlallah! Bu müjdelerden sonra artık onlar için kim ağlar! Siz, geride kalanlar için duâ buyurunuz" dedi. Âlemlerin efendisi de; “Allah'ım! Onların kalblerinde bulunan üzüntüleri gider! Arkada kalanlarını da, geride kalmışların en hayırlısı eyle!" diye duâ buyurdular.

Peygamber efendimiz, Eshâbına, bedenî isteklerle mücâdeleyi kasdederek; "(Ey Eshâbım! Şimdi) küçük cihâddan döndük, büyük cihâda başlıyacağız" buyurdular. Sonra, herkesin evlerinde istirâhate çekilmelerini ve yaralıların yaralarını tedavi etmelerini tavsiye ettiler. Kendileri de yaralı idi. Doğruca, saâdethânelerine gittiler.

Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem, Medîne'ye döndüğünde, müşriklerin her an geri dönüp Medîne'yi basabilecekleri ihtimâli olduğundan, tedbir aldı. Ertesi gün, yaralı oldukları hâlde, müslümanların dünkü harpten dolayı zayıf düşmediğini bildirmek, düşmana göz dağı

vererek Medîne'ye tekrar dönmelerini önlemek için, Bilâl-i Habeşî'ye (radıyallahü anh); "Resûlullah, size düşmanı tâkip etmeyi emrediyor! Dün, Uhud'da bizimle beraber çarpışmayanlar gelmeyecek, sâdece çarpışmaya katılanlar geleceklerdir, de." buyurdu. O da, Eshâba bu emri duyurunca, çoğu yaralı oldukları hâlde derhal hazırlandılar. Hattâ ağır yaralı olan Abdullah ile Râfi (radıyallahü anhüm) isimli kardeşler, Resûl-i ekrem efendimizin bu dâvetini işitir işitmez, bütün ağrı ve sızılarına rağmen; "Resûlullah ile gazâya çıkma fırsatını kaçıracak mıyız yoksa?!" diyerek, mücâhidlerin saflarına koştular.

Sevgili Peygamberimiz, şanlı Eshâbıyla, müşrikleri tâkibe başladılar. Revha denilen mevkide, müşriklerin toplanarak, Medîne'ye baskın yapmak ve müslümanları yok etmek için karar aldıklarını öğrendiler. Bu tedbirin de, Peygamber efendimizin bir mûcizesi olduğu ortaya çıktı. Müşrikler, Resûl-i ekrem efendimizin üzerlerine doğru geldiğini duyunca, korkarak, bulundukları yeri terk edip, Mekke'ye döndüler.

Peygamber efendimiz, onları Hamrâ-ül Esed denilen yere kadar tâkib ettiler. Müşriklerden iki kişi yakalandı.

Burada üç gün kaldılar, sonra Medîne'ye geri döndüler. Allahü teâlâ, Hamrâ-ül Esed'e giden bu şerefli Eshâbı, âyet-i kerîmesinde meâlen şöyle medhetti; "Yaralandıktan sonra, yine Allahü teâlânın ve Peygamberinin dâvetine koşanlar ve hele onlardan iyilik edip fenâlıktan sakınanlar için, çok büyük bir mükâfat vardır" (Âl-i İmrân sûresi. 172)

Uhud'da, sevgili Peygamberimizi öldürmeye yemîn edenlerden İbn-i Kamîa, Mekke'ye döndüğünde, bir gün koyunlarına bakmak için dağa çıkmıştı. Dağın tepesinde koyunlarını buldu. İçlerinden bir koç, sür'atle koşarak İbn-i Kamîa'ya toslamağa başladı. Vura vura İbn-i Kamîa'yı parçalayarak öldürdü.

Abdullah Şihâb-ı Zührî'yi de, Mekke'ye giderken, beyaz benekli bir yılan ısırarak öldürdü. Peygamber efendimize kasdedenlerin hepsi bir sene içinde cezâlarını görüp öldüler.

Hicrî 4. Yıl

endimizin gönderdiği bir seriyyede, Abdullah bin Üneys'in, Lıhyânoğullarından Hâlid bin Süfyân'ı öldürmesi sebebiyle, Lıhyânoğulları, Adel ve Kare kabîleleriyle anlaştı. Medîne civarında bulunan bu iki kabîle bir plân yapıp, elçiler hazırladılar. Onlara; "Müslüman olduğunuzu söylersiniz. "Zekât vereceğiz, bunu almak ve bize İslâm’ı öğretmek üzere muallim istiyoruz" dersiniz. Gelenlerin bir kısmını öldürür, öcümüzü alırız. Bir kısmını da Mekke'ye götürüp Kureyş'e satarız" dediler.

Hicretin dördüncü yılının Safer ayında, bu iki kabîleden altı veya yedi kişilik bir heyet, Peygamber efendimize sallallahü aleyhi ve sellem gelerek; "Müslüman olduk, bize Kur'ân-ı kerîmi ve dîni öğretecek muallimler gönder" dediler. Bu sırada sevgili Peygamberimiz, Mekkeli müşriklerin savaş hazırlığı içinde olup olmadıklarını kontrol etmek üzere, on kişiden meydana gelen bir seriyye hazırlamıştı. Adel ve Kare kabîlesinden de böyle bir heyetin gelip muallim istemeleri üzerine, durumu araştırmak, inceleyip, bildirmek üzere bu on kişilik keşif kolunu gelenlerle birlikte gönderdi. Eshâb-ı kirâmdan kurulan bu seriyyede; Mersed bin Ebî Mersed, Hâlid bin Ebî Bükeyr, Âsım bin Sâbit, Hubeyb bin Adiy, Zeyd bin Desinne, Abdullah bir Târık, Mu'attib (Mugir) bin Ubeyd ve isimleri bilinmeyen üç sahâbî daha vardı.

Bu keşif kolu, gündüzleri gizlenip, geceleri yürümek sûretiyle bir seher vakti Recî' suyunun başına geldiler. Orada bir müddet dinlenip, Acve denilen iyi cins Medîne hurmasından yediler. Sonra oradan ayrılarak, yakınlarındaki bir dağa çıkıp gizlendiler. Huzeyl kabîlesinden koyun güden bir kadın da Reci' suyunun başına gelmişti. Hurma çekirdeklerini görüp, Medîne hurması yendiğini anladı. "Buraya Medîne'den gelenler olmuş" diye bağırarak, kabîlesine haber verdi. Bu sırada Eshâb-ı kirâmdan bu on kişilik seriyyenin yanında bulunan Adel ve Kare kabîlesinin heyetinden biri, bir bahane ile yanlarından ayrıldı. Hemen Lıhyânoğullarına gidip, haber verdi.

Lıhyânoğulları bu haber üzerine harekete geçtiler. Yüzü okçu olmak üzere, ikiyüz kişilik bir kuvveti bu küçük seriyyenin üzerine gönderdiler. Gelen bu

müşrik sürüsü, hazret-i Âsım bin Sâbit ve arkadaşlarını dağın tepesinde bularak kuşattı. Bu arada, on sahâbînin ahvâlini, müşriklere haber veren kişi de onlara katıldı. Eshâb-ı kirâm, o anda aldatıldıklarını anladılar ve harbe karar vererek, kılıçlarını çektiler. Bunu anlayan müşrikler, onları kandırmaya çalışıp; "Eğer yanımıza inerseniz, hiç birinizi öldürmeyeceğiz. Kesin söz veriyoruz. Vallahi sizleri öldürmek İstemiyoruz. Fakat size karşı Mekkelilerden fidye koparmak istiyoruz" dediler. Âsım bin Sâbit, Mersed bin Ebî Mersed ve Hâlid bin Ebî Bükeyr; "Müşriklerin sözlerini ve ahidlerini hiç bir zaman kabûl etmeyiz" diyerek bütün tekliflerini reddettiler. Âsım bin Sâbit hazretleri; "Hiç bir zaman müşriklerin himâyelerini kabûl etmemeğe yemîn ettim. Vallahi onların himâyelerine ve sözlerine kanarak aşağı inip de teslim olmam" dedi. Ellerini açtı; "Allah'ım! Peygamberini durumumuzdan haberdâr et" diyerek duâ etti. Allahü teâlâ, hazret-i Âsım'ın duâsını kabûl buyurdu ve Resûlullah efendimizi, onlardan haberdâr etti.

Hazret-i Âsım, müşriklere; "Biz ölmekten korkmayız. Çünkü, dînimizde basiretliyiz (ölünce şehîd olur Cennet'e gideriz)" buyurdu. Müşriklerin reîsi; "Ey Âsım! Kendini ve arkadaşlarını zâyi etme, teslim ol!" deyince; Âsım bin Sâbit (radıyallahü anh), okla karşılık verdi. Ok atarken;

"Ben güçlüyüm hiç eksiğim yok.

Yayımın kalın teli gerilmiştir.

Ölüm hak, hayat boş ve geçicidir.

Mukadderâtın hepsi başa gelicidir.

İnsanlar er-geç Allah'a rücû' edicidir.

Eğer ben sizinle çarpışmazsam; anam,

(üzüntüsünden) aklını kaybeder."

mısra'larını okuyordu. Âsım'ın (radıyallahü anh) sadâğında yedi ok vardı. Attığı her ok ile bir müşriki öldürdü. Oku bitince, bir çoğunu da mızrağıyla

delik deşik etti. Fakat mızrağı da kırıldı. Hemen kılıcını sıyırdı, kınını kırıp attı. (Bu; ölünceye kadar döğüşeceğim, teslim olmayacağım mânâsına gelirdi.) Sonra da; "Ey Allah'ım! Ben bugüne kadar senin dînini hıfz ettim. Senden, bu günün sonunda benim vücûdumu koruyup, hıfzetmeni niyaz ediyorum" diye duâ etti. Hazret-i Âsım bin Sâbit'in ve diğer sahâbîlerin; "Allahü ekberl" nidâları, dağları inletiyordu. İkiyüz kişiye karşı on mücâhid ölesiye çarpışıyor, yanlarına yaklaşanlar, yaptıklarının cezâsını görüyorlardı. Âsım (radıyallahü anh), en sonunda iki ayağından yaralanıp yere düştü. Kâfirler, ondan çok korktukları için, yere düşünce bile yanına yaklaşamadılar ve uzaktan ok atarak şehîd ettiler. O gün oradaki on sahâbîden yedisi şehit, üçü de esir edildi. Lıhyânoğulları, Sülâfe binti Sa'd'a satmak için, Âsım bin Sâbit'in (radıyallahü anh) mübârek başını kesmek istediler. Fakat Allahü teâlâ, hazret-i Âsım bin Sâbit'in duâsını kabûl buyurduğundan, bir arı sürüsü gönderdi. Bulut gibi Âsım bin Sâbit'in (radıyallahü anh) üzerinde durdular. Müşrikler yanına yaklaşamadı. Sonunda; "Bırakın, akşam olunca arılar dağılır, biz de başını kesip götürürüz" dediler. Akşamleyin Allahü teâlâ şiddetli bir yağmur yağdırdı. Derelerden seller aktı ve Âsım bin Sâbit hazretlerinin mübârek cesedini alıp, bilinmeyen bir yere götürdü. Ne kadar aradılarsa da bulamadılar. Bunun için müşrikler, Âsım bin Sâbit hazretlerinin hiç bir yerini kesmeye muvaffak olamadılar. Arıların, Âsım'ı (radıyallahü anh) korudukları hâdisesi zikredildiği zaman, hazret-i Ömer; "Allahü teâlâ elbette mü'min kulunu muhâfaza eder. Âsım bin Sâbit, sağlığında müşriklerden nasıl korundu ise, Allahü teâlâ da ölümünden sonra cesedini muhâfaza edip, müşriklere dokundurmadı" buyurdu. Bunun için Âsım bin Sâbit (radıyallahü anh) yâd edilirken; "Arıların koruduğu kimse" diye anılırdı.

Lıhyânoğulları, başta Âsım bin Sâbit olmak üzere yedi sahâbîyi şehîd ettiler. Üç sahâbîyi de esir aldılar. Esir edilen üç sahâbî; Hubeyb bin Adiy, Zeyd bin Desinne ve Abdullah bin Târık (radıyallahü anhüm) idi. Lıhyânoğulları, üçünü de yayların kirişleri ile bağladılar. İçlerinden Abdullah bin Târık (radıyallahü anh), Mekkeli müşriklere götürülmeye râzı olmadı. Gitmemek için karşı koydu. "Şehîd edilen arkadaşlarım Cennet'le şereflendiler" diyerek haykırdı. Ellerinin bağını kopardı, fakat Lıhyânoğulları, taşa tutarak onu da şehîd ettiler. Hubeyb bin Adiy ve Zeyd

bin Desinne hazretleri; "Resûlullah'ın verdiği keşif vazifesini yapmaya belki imkân buluruz" düşüncesi ile sabrettiler.

Lıhyânoğulları, her ikisini de Mekke'ye götürdüler. Bedr ve Uhud savaşlarında yakınları öldürülen müşrikler, kin ve intikâm hırsı ile tutuşuyorlar ve fırsat arıyorlardı. Hubeyb'i (radıyallahü anh), müşriklerden Huceyr bin Ebî İhâb-ı Temîmî, Bedr savaşında öldürülen kardeşinin; Zeyd bin Desinne'yi de (radıyallahü anh), Safvân bin Ümeyye, Bedr savaşında öldürülen babası Ümeyye bin Halef'in intikâmını almak üzere satın aldılar. Müşriklerin niyeti her ikisini de öldürmekti. Fakat savaş yapmayı yasak saydıkları aylarda bulunduklarından, hapsetmek sûretiyle zamanın geçmesini beklediler. Ayrı ayrı yerlerde haps ettiler. Her iki sahâbî de bu esâret karşısında büyük bir sabır, tâkât ve asâlet gösterdiler.

Hubeyb bin Adiy'in (radıyallahü anh) hapsedildiği evde bulunan ve âzâdlı bir câriye olan Mâviye (bu hanım, daha sonra müslüman olmuştur) şöyle anlatmıştır: "Hubeyb (radıyallahü anh), benim bulunduğum evde bir hücreye hapsedilmişti. Ben, ondan daha hayırlı bir esir görmedim. Bir gün baktım, elinde ibrik gibi kocaman bir üzüm salkımı vardı. Ondan yiyordu. Her gün böyle üzüm salkımı elinde görülürdü. O mevsimde, hem de Mekke'de üzüm bulmak aslâ mümkün değildi. Allahü teâlâ, ona rızık veriyordu. Hapsolunduğu hücrede namaz kılar, Kur'ân-ı kerîm okurdu. Okuduğu Kur'ân-ı kerîmi dinleyen kadınlar ağlaşırlar ve ona acırlardı. Bazen; "Bir isteğin var mı?" diye sorduğumda; "Bana tatlı su ver, putlar için kesilen hayvanların etinden getirme, bir de, beni öldürecekleri zaman önceden haber ver, başka bir şey istemem" derdi. Öldürüleceği gün kararlaştırılınca, gidip kendisine söyledim. Bunu öğrenince, en ufak bir değişiklik ve zerre kadar üzüntü eseri göstermedi. O gün yaklaşınca, ölmeden önce vücut temizliği yapmak istediğini söyledi ve bir ustura istedi. Ben de çocuğumun eline bir ustura verip gönderdim. Çocuk yanına gidince birden korktum. "Eyvah! Bu adam, çocuğu ustura ile keser. O nasıl olsa öldürülecek" dedim. Koşup çocuğa baktım. Hubeyb (radıyallahü anh), gönderdiğim usturayı çocuğun elinden alıp, çocuğu sevmek için dizine oturtmuştu. Ben bu durumu görünce çok korkup, feryâd etmeye başladım. Durumu anlayınca; "Bu çocuğu öldüreceğimi mi zannediyorsun? Bizim

dînimizde böyle şey yok. Haksız yere cana kıymak bizim hâl ve şânımızdan değildir" dedi.

Hubeyb bin Adiy'i ve Zeyd bin Desinne'yi (radıyallahü anhümâ) öldürmek için müşriklerin kararlaştırdığı gün gelmişti. O gün sabah erkenden zincirlerini çözüp, Mekke dışında Temim denilen yere götürdüler. Mekke halkı ve müşriklerin ileri gelenleri, bunların îdâmını seyretmek üzere toplanmıştı. Etrâfta büyük bir kalabalık vardı.

Müşrikler, esirleri îdâm edecekleri yerde iki darağacı kurmuşlardı. Hubeyb'i (radıyallahü anh) darağacına kaldırıp bağlamak istedikleri sırada: "Beni bırakınız, iki rekat namaz kılayım" dedi. Bıraktılar; "Kıl orada" dediler. Hubeyb (radıyallahü anh) hemen namaza durup, huşû ile iki rekat namaz kıldı. Toplanan müşrikler, kadınlar, çocuklar heyecanla onu seyrediyorlardı. Namazını bitirdikten sonra; "Vallahi eğer ölümden korkarak namazı uzattığımı zannetmeyecek olsaydınız, namazı uzatırdım ve daha çok kılardım" dedi. Böyle îdâm edilirken iki rekat namazı ilk kılan, âdet ve sünnet olmasına sebep olan hazret-i Hubeyb bin Adiy'dir. Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem, onun îdâm edilirken iki rekat namaz kıldığını işitince, bu hareketini yerinde ve uygun bulmuştur.

Hubeyb'i (radıyallahü anh), namazını kıldıktan sonra, darağacına kaldırarak bağladılar. Yüzünü, kıbleden Medîne'ye doğru çevirdiler. Sonra; "Haydi dîninden dön! Seni serbest bırakalım" dediler. Şöyle cevap verdi: "Vallahi dönmem! Bütün dünyâ benim olsa, bana verilse, yine İslâmiyetten dönmem!" Bu cevâbı alan müşrikler; "Şimdi senin yerine Muhammed'in olmasını, onun öldürülmesini ister misin? Evet dersen, kurtulur, evinde rahat rahat oturursun!" dediler. Hubeyb (radıyallahü anh); "Ben, Muhammed aleyhisselâmın ayağına bir dikenin batmasına bile aslâ râzı olmam!" dedi. Müşrikler alay edip, gülüşerek; "Ey Hubeyb! İslâm dîninden dön! Eğer dönmezsen, seni muhakkak öldüreceğiz!" dediler. Hubeyb (radıyallahü anh); "Allahü teâlâ yolunda olduktan sonra, benim için öldürülmenin hiç ehemmiyeti yoktur" diye karşılık verdi.

Bundan sonra Hubeyb (radıyallahü anh); "Allah'ım! Şuracıkta düşman yüzünden başka yüz görmüyorum. Allah'ım! Benden, Resûlüne selâm

ulaştır. Bize yapılan bu işi Resûlüne bildir!" diyerek duâ etti ve; "Esselâmü aleyke yâ Resûlallah" dedi. Hubeyb bu duâyı yaptığı sırada, sevgili Peygamberimiz, Eshâb-ı kirâmla oturuyordu. Zeyd bin Hârise (radıyallahü anh) şöyle anlatmıştır: "Bir gün Resûlullah, Eshâbıyla otururken; "Ve aleyhisselâm" dedi. Eshâb-ı kirâm; "Yâ Resûlallah! Bu kimin selâmına karşılıktır" dediler. "Kardeşimiz Hubeyb'in selâmına karşılık, Cebrâil (aleyhisselâm) Hubeyb'in selâmını bana ulaştırdı" buyurdu.

Hubeyb'in (radıyallahü anh) etrâfında toplanan Kureyş müşrikleri; "İşte, babalarınızı öldüren bu adamdır" diyerek gençleri üzerine mızraklarıyla saldırttılar ve mübârek vücûdunu yaralamaya başladılar. Bu sırada, Hubeyb'in (radıyallahü anh) yüzü Kâbe'ye doğru döndü. Müşrikler, Medîne'ye doğru döndürdüler. Hubeyb; "Allah'ım! Eğer ben senin katında makbûl bir kul isem, yüzümü kıbleye çevir" diyerek duâ etti. Yüzü yine kıbleye döndü. Müşriklerden hiç biri, onun yüzünü Kâbe'den başka bir tarafa çeviremedi. Bu esnada Hubeyb (radıyallahü anh), darağacı üzerinde, düşman arasında garip bir hâlde şehîd edilmekte olduğunu dile getiren bir şiir söyledi. Müşrikler, ellerindeki mızrakları vücûduna saplayarak, işkence yapmaya başlayınca; "Vallahi ben müslüman olarak öldürülecek olduktan sonra, vurulup, hangi yanım üstüne düşersem düşeyim gam yemem! Bunların hepsi Allahü teâlânın yolundadır" dedi. Hubeyb (radıyallahü anh), bundan sonra müşriklere şöyle bedduâ etti: "Allah'ım! Kureyş müşriklerinin hepsini mahvet! Topluluklarını dağıt! Birer birer canlarını al, onları sağ bırakma!" Müşrikler bu bedduâyı duyunca çok korkup, bir kısmı oradan kaçıp uzaklaştılar. Kalanlardan bir kısmı mızraklarını peşpeşe saplamaya başladılar, içlerinden biri göğsüne mızrağı sapladı, mızrak sırtından çıktı. Hubeyb (radıyallahü anh), vücûdundan kanlar fışkırırken ve darağacında sallanarak son nefesini verirken; "Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh" diyerek şehîd oldu.

Hubeyb bin Adiy'in (radıyallahü anh) cenâzesi, kırk gün darağacında asılı kaldı. Bedeni çürüyüp kokmadı. Hep taze kan aktı. Sevgili Peygamberimiz, onun cenâzesini getirmek üzere Eshâb-ı kirâmdan Zübeyr bin Avvâm ve Mikdâd bin Esved'i (radıyallahü anhümâ) gönderdi. Gece, gizlice Mekke'ye girdiler. Hubeyb'i (radıyallahü anh) asıldığı darağacından indirip, deveye yükleyerek Medîne'ye doğru yola çıktılar. Durumu öğrenen müşrikler,

büyük bir kalabalık hâlinde üzerlerine yürüdüler. Her iki sahâbî kendilerini savunmak için, cenâzeyi yere koydular. Biraz sonra cenâzeyi bıraktıkları yerin yarılarak cesedi içeri alıp, kapandığını gördüler ve Medîne'nin yolunu tuttular.

Zeyd bin Desinne'yi de diktikleri ağaca bağladılar. Dininden döndürmek için zorladılar. Fakat Zeyd'in îmânını kuvvetlendirmekten başka bir şey elde edemediler. Bunun üzerine Zeyd'i (radıyallahü anh) ok yağmuruna tuttular. Sonunda Safvân bin Ümeyye'nin âzâdlı kölesi Nistâs tarafından şehîd edildi.

Bi'r-i Maûne Vak'ası:

Yine aynı yılın Safer ayında, Arabistan'ın Necd bölgesinde Âmiroğullarının reîsi Ebû Berâ Âmir bin Mâlik, Medîne'ye geldi. Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizi ziyâret etti. Peygamber efendimiz de, ona İslâmiyeti anlatıp, müslüman olmasını tavsiye etti. Ebû Berâ müslüman olmadı, fakat İslâm'ın, güzel ve şerefli bir din olduğunu bildirdi. Ayrıca, Necd'de İslâmın yayılması için, Eshâb-ı kirâmdan bir kaç tanesini oraya göndermesini istedi. Sevgili Peygamberimiz; "Göndereceğim kimseler hakkında, Necd halkından emîn değilim!" buyurdular. Âmir; "Onları ben himâyeme alırım. O zaman onlara kimse zarar veremez" dedi. Âlemlerin efendisi, bu kesin taahhüdü kabûl buyurup, Eshâb-ı Suffa'dan yetmiş kişilik bir heyet hazırladı ve Münzir bin Amr hazretlerinin kumandasında yola çıkardı.

Kendi kabîlesinin İslâmiyetle şereflenmesini isteyen Ebû Berâ, Eshâb-ı Suffa'dan önce yola çıkıp, kabîlesine; gelerek heyeti himâyesine aldığını, onlara hiç kimsenin dokunmamasını tembih etti. Yeğeni Âmir bin Tufeyl'den başka herkes, onlara dokunmamayı kabûl etti. Ebû Berâ'nın yeğeni Âmir bin Tufeyl, üç kabîlenin adamlarını silâhlandırarak başlarına geçti ve Bi'r-i Maûne'ye gelen Eshâb-ı kirâmı kuşattı. Dört tarafı sarılan sahâbîler, kılıçlarına sarılıp biri hariç hepsi de şehîd oluncaya kadar kahramanca savaştılar. Bu mübârek Eshâbın son sözleri; "Yâ Rabbî! Şu anda Resûlullah'a durumumuzu haber verecek senden başkası yoktur. O'na

selâmımızı bildir!" dediler. O anda Cebrâil aleyhisselâm son derece üzgün bir hâlde, Peygamber efendimize gelip, selâmlarını ulaştırdı ve; "Onlar, Allahü teâlâya kavuştular. Allahü teâlâ onlardan râzı oldu, onlar da Allahü teâlâdan râzı oldu" dedi. Sevgili Peygamberimiz de; “Aleyhimüsselâm" diye cevap verdikten sonra, çok üzüntülü olarak Eshâb-ı kirâma döndüler; “Kardeşleriniz, müşriklerle karşılaştılar. Müşrikler, onları kesip biçtiler, mızraklarla delik deşik ettiler..." buyurarak, durumu haber verdiler. Bu hâdisede düşmanla çarpışırken, Âmir bin Füheyre hazretlerinin sırtına, Cebbâr adlı biri mızrağını saplamıştı: O anda hazret-i Âmir; "Vallahi, Cennet’i kazandım!" demiş, Cebbâr'ın ve diğer müşriklerin gözleri önünde gökyüzüne doğru çekilmişti. Bu hâle herkes hayret etmiş, fakat içlerinden sâdece onu şehîd eden Cebbâr müslüman olmuştu. Peygamber efendimiz, Reci' ve Bi'r-i Maûne hâdiselerine çok üzüldüler. Bu elim hâdiseyi yapan kabîlelere, belâ için bir ay her namazdan sonra duâ ettiler. Allahü teâlâ, Resûlünün duâsını kabûl buyurdu. O kabîlelere müthiş bir kuraklık ve kıtlık verdi. Sonra bulaşıcı bir hastalıkla yediyüz kişi öldü.

Benî Nâdir yahudileri:

Uhud gazâsından sonra, hicretin dördüncü senesinde, Nâdiroğulları ismindeki yahudi kabîlesi, sevgili Peygamberimize suikast tertip ettiler. Bunu, Cebrâil aleyhisselâm Peygamber efendimize haber verdi, suikast netîcesiz kaldı. Bunun üzerine Âlemlerin efendisi, andlaşmayı bozan bu yahudi kabîlesine, Muhammed bin Mesleme'yi (radıyallahü anh) gönderdi ve; “Nâdiroğulları yahudilerine git! Onlara Resûlullah beni size; yurdumdan çıkıp gidiniz! Burada benimle birlikte oturmayınız! Siz, bana bir suikast plân kurdunuz. Size on gün süre tanıyorum. Bu müddetten sonra buralarda sizden kim görülürse boynu vurulacak, emrini bildirmek üzere gönderdi, de!" buyurdu. Muhammed bin Mesleme hazretleri bu emri bildirince, korkularından yol hazırlığına başladılar. Fakat münâfıkların başı Abdullah bin Übeyy, onlara; "Sakın kalenizden çıkmayınız. Mallarınızı ve yurdunuzu terkedip gitmeyiniz. Adamlarımdan ikibin kişi ile size yardıma geliyoruz." diyerek haber gönderdi.

Bunun üzerine Kâinatın sultânı efendimiz, Eshâb-ı kirâmıyla, Medîne'ye dört km. uzaklıkta bulunan Nâdiroğulları kalesine yürüdüler. Sancağı hazret-i Ali taşıyordu. Kale kuşatılıp, muhâsara başladı. Daha önce Eshâb-ı kirâma meydan okuyan yahudiler, kaleden çıkmaya cesâret edemediler. Münâfıkların yardımı da ulaşmadı. Eshâb-ı kirâm, kaleyi kontrol altına alıp kuş uçurtmuyordu. Yirmi günden ziyâde süren muhâsara sonunda, yahudiler teslim bayrağını çektiler. Bütün silâhlarını, altın ve gümüşlerini müslümanlara terk ederek bir kısmı Şam'a, bir kısmı da Hayber'e sürüldü. Böylece Medîne'de yahudilerden sâdece Kureyzâoğulları kaldı.

Fâtıma binti Esed'in vefâtı:

İçki içmeyi haram kılan âyet-i kerîme de, hicretin dördüncü yılında indi. Uhud gazâsında yaralanıp sonra vefât eden hazret-i Ümmü Seleme'nin kocası, geriye bir kaç tane çocuk bırakmıştı. Ümmü Seleme (radıyallahü anhâ) vâlidemiz, yaşlı hâli ile güç durumda kalmıştı. Sevgili Peygamberimiz, ona çok acıyıp merhamet buyurarak nikâhına almakla şereflendirdi.

Yine bu yılda Zâtürrika' gazâsı yapılarak, etrâftaki müşrik kabîleler sindirildi.

Hazret-i Osman'ın, Peygamber efendimizin kızı hazret-i Rukayye'den olma altı yaşındaki oğlu Abdullah, vefât etti. Âlemlerin efendisi, torununun namazını kıldırdı ve bizzat kabre koydu. Çok üzülmüşlerdi, mübârek gözyaşları kabre döküldü. Mezâr taşını, mübârek elleriyle diktiler ve; "Allahü teâlâ, kullarından merhametli ve yufka yürekli olanlara rahmet eder" buyurdular.

Hazret-i Ali'nin annesi Fâtıma binti Esed (radıyallahü anhâ) da bu yılda vefât etti. Buna, sevgili Peygamberimiz çok üzülüp; "Bugün annem vefât etti!" buyurdu. Sevgili Peygamberimiz, dedesi Abdülmuttalîb'in vefâtından sonra, onun yanında büyümüştü. Peygamberliğini bildirdiğinde ise hemen müslüman olmakla şereflenmişti. Bu sebeple, Kâinatın sultânı, onu anne yerinde tutar, çok hürmet gösterirdi. Ona olan merhametinden, üzerindeki

mübârek gömleğini çıkarıp kefen olarak sarılmasını emretti. Cenâze namazını kıldırdıktan sonra, yetmişbin meleğin namazda hazır olduğunu bildirdi. Kabre kadar gidip içine indiler. Kabir hayatının rahat ve hoş olması için, kabrin köşelerine doğru genişletir gibi işâret yaptıktan sonra kabre uzandılar. Kabirden çıktığında, mübârek gözleri yaşla dolmuş ve mübârek gözyaşları kabre dökülmüştü. Aman yâ Rabbî! Bu ne merhametti?...ve bu ne kadar talihli bir hanımefendi idi? ... Hazret-i Ömer dahî dayanamamış; "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Hiç bir kimseye yapmadığınızı, bu hanıma yaptınız!" diye suâl edince, vefâlıların en vefâlısı olan sevgili Peygamberimiz; “Ebû Tâlib'den sonra bu hanımcağız kadar bana iyiliği dokunan bir kimse olmamıştır. O benim annemdi. Kendi çocukları aç dururken en önce benim karnımı doyururdu. Kendi çocuklarının üstleri başları tozlu topraklı dururken, o, önce benim saçımı tarar ve gül yağları ile yağlardı. O, benim annemdi.

Ona, Cennet elbiselerinden giydirilmesi için, gömleğimi kefen olarak giydirdim. Kabir hayatının kendisine mülayim ve kolay gelmesi için kabirde yanına uzandım. Cebrâil, Allahü teâlâ tarafından; “Bu hanım cennetliktir" diyerek bana haber verdi" buyurdular. Bundan sonra Fâtıma binti Esed vâlidemiz için, şöyle duâ ettiler: “Allahü teâlâ seni mağfiret etsin, bağışlasın, seni mükâfatlandırsın! Ey annem! Allahü teâlâ sana rahmet eylesin. Kendin aç iken beni doyurdun. Kendin giymez, bana giydirir, yemez, bana yedirirdin. Dirilten de, öldüren de Allahü teâlâdır. O dâimâ diridir. O ölmez. Allah'ım! Annem Fâtıma binti Esed'i affeyle, bağışla! Ona hüccetini bildir. Kabrini genişlet. Ey merhametlilerin en merhametlisi olan Allah'ım! Ben peygamberin ve geçmiş peygamberlerin hakkı için, bu duâmı kabûl buyur."

Bunların arkasından, Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin mübârek hanımefendilerinden hazret-i Zeyneb binti Huzeyme otuz yaşında olduğu hâlde vefât etti. Yine bu sene Hazret-i Ali ile Hazret-i Fâtıma'nın ikinci çocukları hazret-i Hüseyin doğdu.

Yine bu yılda, Mekkeli müşrikler, Ebû Süfyân kumandasında ikibin askerle, İslâmın yayılmasını önlemek için Bedr'e hareket etti. Âlemlerin efendisi, binbeşyüz kahraman Eshâbıyla, onlardan önce Bedr'e geldiler. Mücâhidlerin

kendilerinden önce Bedr'e geldiğini öğrenen müşriklerin kalblerine korku düştü. Ancak Merrazzahrân'a kadar ilerleyebildiler. Kahraman İslâm askeri ile karşılaşmaya cesâret edemediler, geri Mekke'ye döndüler. Resûl-i ekrem efendimiz, şanlı Eshâbıyla, müşrikleri sekiz gün Bedr'de beklediler. Sonra Medîne'ye hareket ettiler.

Hicrî 5. Yıl

Benî Mustalık Gazâsı:

Hicretin beşinci senesinde, Mustalıkoğullarının reîsi Hâris bin Ebî Dırâr, Peygamber efendimizle çarpışmak için pek çok adam toplamıştı. Onları silâhlandırarak, Medîne üzerine yürüyecekti. Bu haber, sevgili Peygamberimize ulaşınca, hemen yediyüz kişilik bir birlik ile Mustalıkoğullarına karşı sefere çıkıldı. Müreysî kuyusu başında karargâh kuruldu. Önce Mustalıkoğulları İslâm'a dâvet edildi. Kabûl etmeyerek, ok atıp savaşı başlattılar. Resûlullah efendimizin; "Hep birlikte aniden hücûma geçiniz" emrini yerine getiren Eshâb-ı kirâm, Mustalıkoğullarından on kişiyi öldürdü. Kabîle reîsi kaçarak canını kurtarmış, fakat, kızı Berre ve kabîlesinden 600 kişi esir düşmüştü. Ganîmetler paylaştırıldı. Berre, Peygamber efendimizin huzûruna çıkıp; "Hissesine düştüğüm sâhibimle, dokuz altın karşılığında hürriyete kavuşmam için anlaştım. Bana yardım ediniz!" dedi. Peygamber efendimiz, merhamet buyurarak, onun bu arzusunu yerine getirip satın aldı. Sonra âzâd edip, hürriyetine kavuşturdu. Sevgili Peygamberimizin, İslâm'ı tebliği ile müslüman oldu. Onun müslüman olmasına son derece sevinen Âlemlerin efendisi, mükâfat olarak nikâhıyla şereflendirdi. Bunu gören Eshâb-ı kirâmın (radıyallahü anhüm) hepsi de; "Biz, Resûlullah'ın âilesi olan annemizin, akrabâsını hizmetçi olarak kullanmaktan hayâ ederiz" dediler ve esirlerini âzâd ettiler. Bu nikâh yüzlerce esirin âzâd olmasına sebep oldu. Sevgili Peygamberimiz, mübârek zevcesinin Berre ismini, Cüveyriyye (radıyallahü anhâ) olarak değiştirdi. Hazret-i Cüveyriyye vâlidemiz için, hazret-i Âişe vâlidemiz; "Ben, Cüveyriyye'den daha hayırlı, daha bereketli bir kadın görmedim" derdi.

İslâm ordusu zaferle, nûrlu Medîne'nin yolunu tutarken, etrâftaki müşrik kabîlelerin gözleri korkmuş, müslümanlara saldırmaya cesâret etmenin ne kadar tehlikeli olduğunu anlamışlardı.

Hendek Gazâsı:

Hicretin beşinci yılı idi. Medîne-i münevvereden sürülen fitne ve fesâd kaynağı yahudi Nâdiroğulları, gruplara ayrılmış, bir kısmı Şam'a, bir kısmı da Hayber'e gitmişlerdi. Fakat, İslâm’a ve Peygamber efendimize olan kin ve intikâm duyguları kalblerini bürümüştü. Reisleri Huyey, kavminin ileri gelenlerinden yanına topladığı yirmi adamı ile Mekke'ye gitti. Ebû Süfyân ile görüşüp, sevgili Peygamberimizin mübârek vücûdunu ortadan kaldırmak üzere anlaşmaya oturdular. "Bu işi bitirinceye kadar hiç ayrılmadan yanınızda bulunacağız!" dediler. Ebû Süfyân; "Bizim düşmanımıza düşman olanlar, bizim katımızda makbûldür. Fakat, size güvenebilmemiz için, putlarımıza tapmanız lâzım. Ancak bundan sonra samîmi olduğunuzu kabûl edip, emîn olabiliriz" dedi. Gayelerine kavuşmak için dinlerini dahî veren hâin yahudiler, putların önünde yerlere kapandılar... Kitaplı kâfir iken, kitapsız oldular. Sevgili Peygamberimizi ortadan kaldırmak ve dîn-i İslâm’ı yıkmak için yemîn ettiler.

Müşrikler, derhal savaş hazırlığına başladılar. Komşu müşrik kabîlelere de adamlar gönderdiler. Yahudiler de çeşitli kabîleleri ikna etmek için harekete geçtiler. Bâzı kabîlelere para ve hurma vâd ederek silâhlandırdılar. Müşrikler, Mekke civârından dörtbin kişilik büyük bir kuvvet çıkarmıştı. Ebû Süfyân, Dâr-ün-Nedve'de sancak bağlayıp, Osman bin Ebî Talha'ya verdi. Orduda üçyüz at, bol sayıda silâh ve binbeşyüz deve vardı.

Dörtbin kişilik müşrik ordusu, Merrazzahrân'a geldiklerinde; Süleymânoğulları, Fezâreoğulları, Gatafanlılar, Mürreoğulları, Esedoğulları gibi pek çok kabîleler, altıbin kişilik yardımla müşrik ordusunun sayısını onbine çıkarmıştı.

Bu, o zamana göre pek büyük bir kuvvet idi. Öteden beri Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz ile dost geçinen Huzâa kabîlesi, derhal Medîne'ye haber uçurmuş, on günlük yolu dört günde alan bir süvâri, Peygamber efendimize, müşriklerin durumunu teferruâtıyla haber vermişti.

İşlerini, Eshâb-ı kirâmla istişâre ederek yapan sevgili Peygamberimiz, derhal sahâbîlerini toplayıp, durumu müzakere ettiler. Savaşın, nerede ve nasıl yapılması husûsunda, her sahâbî teklifini bildirdi. Bu heyet içinde bulunan Selmân-ı Fârisî hazretleri söz alıp; "Yâ Resûlallah! Bizde bir harb

usûlü vardır. Düşmanın, baskın yapma ihtimâlinden korktuğumuz zaman, etrâfımıza hendek kazarak savunma yapardık" dedi. Bu usûl, Peygamber efendimiz ve Eshâb-ı kirâmın hoşuna gitti ve bu şekilde düşmanla çarpışmağa karar verildi. Peygamber efendimiz derhal, Eshâbından bâzılarını alıp, hendeğin nereye kazılması lâzım geldiğini keşf ettiler. Medîne'nin güney tarafı bahçelik olup, sık ağaçlarla kaplı idi. Müşriklerin buradan toplu hücûma geçmeleri ihtimâli zayıftı. Sonra buranın müdâfâsını az bir kuvvet başarabilirdi. Doğuda ise andlaşma yapılan Benî Kureyzâ adlı yahudi kabîlesi bulunuyordu. Bu sebeple müşrikler, ancak batı ve kuzey taraftaki açık arâziden hücûma kalkabilirlerdi. Bu taraflardan hendek kazılacak yerler tespit edildi. Eshâb-ı kirâmın herbirine üç metre kadar yer düşüyordu. Herkes hissesine düşen yeri iki adam boyunda (3,5 metre kadar) kazacak, hendek sür'atle koşan bir atın atlayamayacağı kadar geniş olacaktı. Zamân azdı. Düşman, Mekke'den çıkmış, Medîne'ye doğru yürümüştü. Hendeğin en kısa zamanda kazılması lâzımdı.

Sevgili Peygamberimiz, başta bizzat kendisi olmak üzere, kahraman eshâbıyla "Bismillâhirrahmânirrahîm" diyerek, ilk kazmayı vurdular. Herkes, bütün gayretiyle bir an önce hendeği kazmaya çalışıyordu. Hattâ buna, çocuklar bile iştirâk ediyorlardı. Resûlullah efendimize, Zübâb tepesi üzerinde bir çadır hazırlandı. Hendekten çıkarılan topraklar zenbillerle bu tepenin etrâfına dökülüyor, gelirken de düşmana atmak için Sel Dağı'ndan taşlar çekiliyordu. Zenbil bulamayanlar, eteklerinde toprak taşıyordu. Sevgili Peygamberimiz de yoruluncaya kadar çalışıyordu. Bu hâli gören Eshâb-ı kirâm, gayrete geliyor ve; "Canımız sana fedâ olsun yâ Resûlallah. Bizim çalışmamız yeter. Sen çalışma, istirâhat buyur" demelerine rağmen; "Ben de çalışarak kazandığınız sevâba ortak olmak istiyorum" buyurarak cevap veriyorlardı.

O günlerde hava çok soğuktu. Ayrıca o sene kuraklık yüzünden kıtlık hüküm sürüyordu. Yiyecek bulmak da hayli güçtü. Âlemlerin efendisi dâhil olmak üzere, bütün Eshâb-ı kirâm müthiş bir açlık içinde bulunuyorlardı. Kendilerini güçlü hissetmeleri için, açlıktan karınlarına taş bağlıyorlar, midelerini sıkıştırarak yemek ihtiyâcını gidermeye çalışıyorlardı. Âlemlere rahmet olarak gönderilen sevgili Peygamberimiz, kendi açlığını düşünmüyor, Eshâbının bu soğukta aç olarak çalışmasına ve çektiği

zahmetlere çok üzülüyor, onlara acıyor ve; “Allah'ım! Âhıret hayatından başka (istenecek) bir hayat yoktur. Yâ Rabbî! Ensâr ile Muhâcirlere mağfiret eyle!" diyerek duâ buyuruyorlardı. Onlar da canlarından çok sevdikleri Habîb-i ekrem efendimize; "Hayatımızın sonuna kadar Allahü teâlânın yolunda, dîn-i İslâm’ı yaymak için Resûlullah efendimize tâbi olduk" diyerek cevap veriyorlardı. Bu karşılıklı muhabbet; açlık, susuzluk gibi nice meşakkatleri kökünden söküp götürüyordu.

Bir şimşek çaktı...

Hendek kazmak, her gün sabah erkenden başlıyor, akşama kadar sürüyordu. Bir gün kazı esnâsında, Ali bin Hakem hazretleri ayağından yaralandı. Ata bindirerek Peygamber efendimizin huzûruna getirdiler. Âlemlerin efendisi; "Bismillâhirrahmânirrahîm" diyerek, onun ayağını sığadı. Efendimizin bir mûcizesi olarak, bir anda ayağının kanı durdu ve ağrısı kesildi.

Hendek kazmaya devam ediliyordu. Eshâb bir ara çok sert bir yerle karşılaştılar. Kazmak mümkün olmuyordu. Resûl-i ekrem efendimize gelip, durumu bildirdiler. Teşrîf buyurarak hendeğe indiler. Bir kapla su istediler. Bir yudum alıp, tekrar kaba boşalttılar. Sonra suyu sert yere serptiler. Balyozu alıp, o yeri bir vuruşta kum gibi dağıttılar. Orası kolayca kazılır olmuştu. Bu vuruş esnâsında, sevgili Peygamberimizin mübârek karnı açılınca, oradakiler, efendimizin açlıktan midesi üzerine taş bağladığını gördüler. Resûlullah efendimizin bu hâlini gören Câbir bin Abdullah hazretleri, huzûra varıp; "Anam-babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! İzin verirseniz eve kadar bir gidip geleyim" diyerek müsâde istedi. İzin aldıktan sonrasını hazret-i Câbir şöyle anlattı: "İzin verilince eve gelip hanımıma; "Resûl aleyhisselâm da öyle bir açlık hâli gördüm ki, dayanılır gibi değil. Evde yiyecek bir şeyler var mı?" diye sordum. O da; "Şu oğlaktan ve bir kaç avuç arpadan başka bir şey yoktur" dedi. Hemen oğlağı kestim, zevcem de arpayı el değirmeninde öğütüp un hâline getirdi. Sonra onu hamur yaptı. Eti çömleğe koyup, tandırda pişirmeğe başladı. Bundan sonra Resûlullah efendimizin yanına vardım ve; "Yâ Resûlallah! Çok az bir yemeğim var. Yanınıza bir iki kişi alıp bize yemeğe buyurun!" dedim. Resûlullah; “Yemeğiniz ne kadardır?" buyurdular. Söyledim. Bunun üzerine; “Hem çok,

hem de güzel yemektir. Hanımına söyle, ben gelinceye kadar tandırdan ne et çömleğini ne de ekmeği çıkarsın" buyurdu. Sonra mücâhidlere dönüp; “Ey hendek halkı! Kalkınız! Câbir'in ziyâfetine gideceğiz!" buyurdu. Bu emir üzerine Eshâb-ı kirâm toplanarak Peygamberimizin arkasından yürümeğe başladılar. Ben hemen eve dönüp olanları hanımıma anlattım ve; "Şimdi ne yaparız?" deyince, bana; "Resûl aleyhisselâm, yemeğin ne kadar olduğunu sormadı mı?" dedi. Ben de; "Sordu ve söyledim" dedim. Hanımım; "Eshâb-ı kirâmı sen mi, yoksa Resûlullah efendimiz mi dâvet etti?" diye sordu. "Resûlullah dâvet etti" deyince; "Resûl aleyhisselâm daha iyi bilir" diyerek beni tesellî eyledi.

Biraz sonra, Peygamber efendimizin nûrlu cemâli kapımızda göründü. Kalabalık olan sahâbîlere; “Birbirinizi sıkıştırmadan içeri giriniz" buyurdular... Sahâbî kardeşlerim, onar kişilik gruplar hâlinde oturdular. Nebiyy-i muhterem, ekmeğin ve etin bereketlenmesi için duâ buyurdu. Sonra, çömleği tandırdan çıkarmadan kepçe ile içindekileri, aldığı ekmeklerin üzerine koyarak, Eshâbına ikrâm ettiler. Bütün Eshâb doyuncaya kadar, böyle devam ettiler. Yemîn ederim ki, yemek yiyen bin kişiden çok olduğu hâlde, ekmek ve et aynen duruyordu. Biz de yedikten sonra komşularımıza dağıttık."

Selmân-ı Fârisî hazretleri çok iyi hendek kazardı. Tek başına on kişinin yaptığı işi yapardı. O da arkadaşları ile kendisine ayrılan yeri kazarlarken, çok sert ve büyük, beyaz bir kaya ile karşılaştılar. Kırmak için çok uğraştılar. Fakat bütün emekleri boşa gitti. Üstelik balyozları, kazma ve kürekleri de kırılmıştı. Hazret-i Selmân, sevgili Peygamberimizin huzûruna varıp; "Anam-babam, canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Hendeği kazarken sert bir kayaya rastladık. Demirden yapılmış bütün aletlerimiz kırıldığı hâlde, yerinden bile oynatamadık" diyerek, durumu arzetti. Habîb-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, saâdetle oraya gelip balyoz istediler. Orada bulunan Eshâb-ı kirâm da netîceyi merâkla bekliyorlardı. Nebîlerin sultânı efendimiz, aşağı indiler. “Bismillâhirrahmânirrahîm" diyerek, balyozu kaldırıp, kayaya öyle bir vurdular ki, bu çarpmadan, Medîne'yi aydınlatan bir şimşek çaktı ve kayadan bir parça koptu. Resûl-i ekrem efendimiz; “Allahü ekber!" diyerek tekbir getirdiler. Bunu işiten Eshâb da tekbir getirdi. Sonra ikinci defâ balyozu vurdular. Yine her tarafı

aydınlatan bir şimşek!... Ve kayadan kopan parçalar... Sevgili peygamberimiz yine; “Allahü ekber!'"diyerek tekbir getirdiler. Bunu Eshâb-ı kirâm tâkip etti. Balyoz üçüncü defâ indiğinde, her tarafı aydınlatan bir şimşek daha çakmış ve kaya parça parça olmuştu. Âlemlerin efendisi yine; “Allahü ekber!" diyerek tekbir getirdi. Şerefli Eshâbı da O'na uydu.

Hazret-i Selmân, elini uzattı. Sevgili Peygamberimiz yukarı çıktılar. Selmân-ı Fârisî; "Anam-babam, canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Ömrümde hiç görmediğim bir şeyi şimdi gördüm. Bunun hikmeti nedir?" deyince, Peygamber efendimiz, Eshâbına dönüp; “Selmân'ın gördüğünü sizler de gördünüz mü?" buyurdular. Onlar da; "Evet yâ Resûlallah! Balyozu kayaya vurduğunuz zaman, şiddetli bir şimşeğin çaktığını gördük. Sen tekbir getirince biz de tekbir getirdik" dediler. Peygamber efendimiz de; “Önceki darbenin ışığında kisrânın (Medâyin'deki) köşkleri bana göründü. Cebrâil (aleyhisselâm) gelip; “Ümmetin, o beldelere sâhip olurlar" diye haber verdi. İkinci darbede Rum vilayetinin (Şam'ın) kızıl köşkleri göründü. Cebrâil (aleyhisselâm) gelip; “Ümmetin, o diyâra da sâhip olur" dedi. Üçüncüsünde, San'a'nın (Yemen'in) köşkleri göründü. Cebrâil (aleyhisselâm); “O yere de ümmetin mâlik olur" diye haber verdi" buyurdu.

Sonra Kâinatın sultânı, Acem kisrâsının Medâyin'deki sarayını târif edince, oralı olan hazret-i Selmân; "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Seni, hak din ve Kitab'la gönderen Allahü teâlâya yemîn ederim ki, o köşkler aynen anlattığınız gibidir. Senin, Allahü teâlânın Resûlü olduğuna şehâdet ederim" dedi. Peygamber efendimiz; “Ey Selmân! Şam, muhakkak fethedilecektir. Herakliyüs, memleketinin en ücrâ yerine kaçacaktır. Siz, Şam'ın her tarafına hâkim olacaksınız. Size, hiç kimse karşı koyamayacaktır. Yemen, muhakkak fethedilecektir. Şu “Diyâr-ı Meşrik" de muhakkak fethedilecek ve kisrâ öldürülecektir. Allahü teâlâ bu fetihleri benden sonra size nasîb edecektir " buyurdular.

Selmân-ı Fârisî hazretleri; "Resûlullah efendimizin, bu müjdelerinin hepsinin gerçekleştiğini gördüm" diye haber verdi.

Düşman artık gelmek üzereydi. Hendek son sür’atle kazılıyor ve bir an önce bitirilmeye çalışılıyordu. Mücâhidler zarûret hâlinde, Peygamber

efendimizden izin alarak işi bırakıyorlar, ihtiyaç giderildikten sonra yeniden işlerinin başına koşuyorlardı. Münâfıklar gâyet gevşek davranıyor, istedikleri zaman işe geliyor, istedikleri zaman izin almadan bırakıp gidiyorlardı. Ayrıca Eshâbın bu şekildeki çalışması ile alay ediyorlar, Peygamber efendimizin verdiği müjdelere bile; "Biz, düşman korkusundan hendeklere sığınıyoruz. O ise bize Yemen, Rum ve Fars ülkelerinin köşklerini vâd ediyor. Sizin bu hâlinize şaşıyoruz!..." diyorlardı. Bunun üzerine, mücâhidler için inen âyet-i kerîmede, meâlen buyruldu ki: “Gerçek müminler, ancak o kimselerdir ki, (ihlâs ile) Allahü teâlâya ve Resûlüne îmân edenler ve (cihad, cihâda âit tedbirler, Cumâ ve bayram toplanmaları gibi) toplu bir iş için, O'nun (Resûlullah'ın) maiyyetinde bulundukları vakit, O'ndan izin almadıkça, bırakıp gitmeyenlerdir. O hâlde (ey Habîbim!) Senden izin isteyenler, Allahü teâlâya ve Resûlüne îmân edenlerdir. Bu mü’min kimseler bâzı işleri için senden izin istedikleri vakit, sen de onlardan dilediğin kimseye izin ver ve kendileri için Allahü teâlâdan mağfiret dile. Şüphesiz ki, Allahü teâlâ, Gafûr-ur-Rahîm'dir, çok bağışlayıcı, çok merhamet edicidir." (Nûr sûresi: 62)

Münâfıklar için inen âyet-i kerîmelerde de meâlen buyruldu ki: “Allahü teâlânın Resûlünün dâvetini, kendi aranızda birbirinizi (bazen icâbet edip, bâzan etmediğiniz) dâvetsiz gibi tutmayın (dâvetine hemen koşun ve izinsiz ayrılmayın)! İçinizden, birbirinizi siper ederek gizlice kaçanlarınızı, Allahü teâlâ muhakkak biliyor. O'nun emrinden uzaklaşıp gidenler, dünyâda fitneye, âhırette de elem verici bir azâba uğramaktan sakınsınlar! Dikkat ediniz! Göklerde ve yerde ne varsa, hepsi de Allahü teâlânındır. O, sizin, hangi inanç üzerinde (mümin veya münâfık) olduğunuzu ve (münâfık ve kâfirlerin) kendisine döndürülecekleri kıyâmet gününü de biliyor. Allahü teâlâ, onların dünyâda yaptıklarını kendilerine haber verecektir. Allahü teâlâ her şeyi bilir." (Nûr sûresi: 63,64)

Hendeği kazma işine başlıyalı altı gün olmuştu. Herkes işini, lâyıkıyla bitirmişti. Ancak bir yer, zaman yetmediği için geniş ve derin kazılamamıştı. Peygamber efendimiz burası için endişelerini belirttiler; “Müşrikler, buradan başka bir yerden geçemezler" buyurdular. Buraya nöbetçiler koydular.

Allahü teâlâ en güzel vekildir...

Müşrik ordusunun Medîne'ye çok yaklaştığı sırada, yahudi Nâdiroğullarının reîsi Huyey, Kureyş ordu kumandanına; "Medîne'deki Kureyzâ yahudilerinin müslümanlarla andlaşma hâlinde olduklarını, ancak onların reîsi Ka'b bin Esed'i aldatıp, kendi saflarına çekebileceğini bildirdi. Kumandan da; "Ey Huyey! Hemen Ka'b bin Esed'e git. Müslümanlar ile yaptıkları andlaşmayı bozup bize yardım etsinler" dedi. Bu andlaşmanın maddelerinden biri, "Medîne'ye bir düşman ordusu taarruz ederse, müslümanlarla birlik olup, düşmana karşı koymak" idi.

Yahudi Huyey, müşrik ordusundan ayrılıp, gece, Benî Kureyzâ reîsi Ka'b'ın evine geldi. Kapıyı çalıp kendisini tanıttı ve; "Ey Ka'b! Kureyş'in bütün ordusunu, Kinâne ve Gatafan oğulları gibi nice kabîleleri onbin kişilik bir ordu hâlinde getirmiş bulunuyorum. Artık Muhammed ve Eshâbı kurtulamıyacaktır. Onları tamâmen imhâ edinceye kadar, Kureyşlilerle buradan ayrılmamağa yemîn ettik!.." dedi. Ka'b; "Muhammed ve Eshâbı öldürülemez de, Kureyş ve Gatafanlar ülkelerine dönüp gider ise, burada yalnız kalırız. Sonunda hepimizi öldürürler diye korkuyorum!..." diye endişesini belirtince, Huyey; "Bu korkunun gitmesi için Kureyş ve Gatafanlardan yetmiş kişi rehin istersin. Bu rehineler sende olduğu müddetçe, onlar buradan gidemezler. Şâyet yenilip giderlerse, ben sizin yanınızdan ayrılmam. Size gelen felâket bana gelmiş olur" diyerek, Ka'b'ı sonra da diğer yahudileri aldattı. Müslümanlarla olan muâhedeyi yırttırdı. Böylece andlaşma bozulmuş oldu.

Huyey, müşrik ordusuna dönüp durumu anlattı. Benî Kureyzâ'nın, müslümanları arkadan vuracaklarını bildirdi.

Yedinci gün, müşrikler onbin kişilik muazzam bir ordu ile Medîne'nin batı ve kuzey tarafına gelip, ordugâhlarını kurdular. Bu ordugâh, hendeğin kazıldığı yerde idi. Müşriklerin düşünceleri; bu muazzam ordu ile Medîne'yi baştanbaşa yakıp yıkmak, Peygamber efendimizi ve Eshâbını ortadan kaldırıp, İslâmiyeti yok etmekti. Bu, görünüşte karşı konması güç, muazzam ve pek büyük bir ordu idi.

Müşrikler, hayâllerinden geçirmedikleri hendek engelini görünce, şaşkına döndüler, moralleri bozuldu. Çünkü, hendek iyi bir atın sür'atle koşarak atlayamayacağı genişlikte idi. İçine düşen bir kimse de kolayca çıkamazdı. Hele zırhlı bir kimsenin yukarı tırmanarak çıkması çok zordu.

Müşriklerin geldiğini haber alan sevgili Peygamberimiz, derhal altı gündür durmadan çalışarak yorgun düşen Eshâbını toplayıp, hendeğin bu tarafında Sel Dağı eteklerine karargâhını kurdu. Arkalarında Sel Dağı ve Medîne bulunuyordu, önünde hendek ve ötesinde düşman... Yine İbn-i Ümm-i Mektûm, Medîne'de Peygamber efendimizin vekili olarak bırakıldı. Kadınlar ve çocuklar hisarlara yerleştirildi. Üçbin kişilik İslâm ordusunun otuzaltı süvârisi vardı. Sancakları, Zeyd bin Hârise ile Sa'd bin Ubâde hazretleri taşıyordu. Resûlullah efendimizin deriden yapılmış çadırı, Sel Dağı'nın eteğinde kuruldu.

Yine nice kahramanlıklar gösterecek olan Eshâb-ı kirâm radıyallahü anhüm, dikkatle düşmanın hareketlerini tâkib etmeğe başladı. Bu sırada, sevgili Peygamberimizin huzûruna hazret-i Ömer'in geldiği görüldü. "Yâ Resûlallah! İşittiğime göre, Kureyzâ yahudileri aramızdaki andlaşmayı bozmuşlar ve bize karşı harbe hazırlanıyorlarmış!" dedi. Beklenilmeyen bu habere, Âlemlerin efendisi; "Hasbünallahü ve ni'mel vekîl-Allahü teâlâ bize yeter. O ne güzel vekildir" diyerek mukabelede bulundular. Çok müteessir olmuşlardı. Şimdi İslâm ordusu, iki ateş arasında kalmıştı. Kuzey ve batıda müşrik orduları, güney doğuda yahudiler bulunuyordu.

Resûlullah efendimiz, Zübeyr bin Avvâm hazretlerini Kureyzâ oğullarının kalesine gönderdi. Hazret-i Zübeyr gidip, durumu öğrendi. Gelince; "Yâ Resûlallah! Onları, kalelerini tâmir, harp tâlimleri ve manevraları yaparken gördüm. Ayrıca hayvanlarını da derleyip toparlıyorlardı" diyerek, gördüklerini anlattı. Bunun üzerine Habîb-i Ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz; Sa'd bin Mu'âz, Sa'd bin Ubâde, Havvât bin Cübeyr, Amr bin Avf, Abdullah bin Revâha'yı radıyallahü anhüm, Kureyzâ oğullarına nasîhat edip andlaşmayı yenilemeleri için gönderdi. Vazife verilen bu beş sahâbî, Kureyzâ yahudilerinin kalesine gidip, onlara nasîhat ettiler. Fakat, nasîhat kâr etmiyordu. Ayrıca hakâret etmeye de başlamışlardı. Son söz olarak; "Kardeşlerimiz Nâdiroğullarını, yurtlarından sürüp çıkarmakla,

bizim, kolumuzu-kanadımızı kırdınız. Muhammed de kim oluyormuş! O'nunla aramızda hiç bir söz ve andlaşma yoktur. Peygamberinizin üzerine hep birden saldırıp, öldürmek için and içmiş bulunuyoruz. Kardeşlerimize muhakkak arka çıkıp, yardımcı olacağız!..." dediler.

Sa'd bin Mu'âz hazretleri ve arkadaşları, Resûlullah efendimizin huzûruna gelip, herkesin anlayamayacağı şekilde kapalı olarak durumu anlattılar. Peygamber efendimiz; “Haberinizi gizli tutun. Ancak bilene açıklayın. Çünkü harp, tedbir ve aldatmadan ibârettir" buyurdular.

Eshâb-ı kirâm, hendeğin bu tarafında Peygamber efendimizi bekliyor, nasıl hareket edeceklerini merâk ediyorlardı. Biraz sonra Kâinatın sultânı, kahraman Eshâbının yanına teşrîf etti ve; “Allahü ekber! Allahü ekber!" diyerek tekbir getirdi. Bunu işiten şanlı sahâbîler, hep bir ağızdan tekbir getirerek, cenâb-ı Hakk'ın ism-i şerîfinin yüceliğini bildirip, hendeğin ötesinde kum gibi kaynayan küffârın kalbine korku saldılar. Müşrikler, tekbirleri işitince; "Muhammed ve Eshâbına, herhâlde sevindirici bir haber geldi" dediler. Peygamber efendimiz, Eshâbına; “Ey müslüman cemâati! Allahü teâlânın fetih ve yardımı ile sevininiz!" buyurarak, muzaffer olacaklarının müjdesini verdi. Şanlı Eshâb, şimdiye kadar bir çok seriyyelerde bulunmuşlar, Bedr ve Uhud gazâlarına katılmışlardı. Sayıca ve kuvvetçe çok olan müşrikleri, Allahü teâlânın izni ve Resûl-i ekrem efendimizin duâsı bereketiyle her defâsında hezîmete uğratmışlardı. Başlarında, varlıkların "Baş tâcı" olduktan sonra, yapamayacakları iş, katlanamayacakları sıkıntı olamazdı. Hava soğuk, kıtlık şiddetli, açlık ziyâde idi... Peygamber efendimiz dâhil, bir çokları mübârek karınlarına taş bağlamışlardı. Karşıda düşman, kum gibi kaynıyordu!... Fakat şanlı Eshâb için, düşmanın çokluğu ve çekilen sıkıntıların ehemmiyeti yoktu. Allahü teâlâ en güzel vekildi... O'na bağlanmışlar, O'na dayanmışlar, O'na sığınmışlardı.

Kureyş'in önde gelen kumandanları ve Kureyş'le beraber gelen diğer kabîlelerin liderleri umûmi taarruza geçmek için bir karar vermeden önce, hendeğin etrâfında, geçebilecekleri bir yer araştırmaya başladılar. Hendeği bir baştan öbür başa kadar dolaştılar. Nihâyet aceleden yarım kalan dar yerde durup, buradan hücûm etmenin uygun olacağında karar kıldılar.

Müşrik askerleri de kumandanlarının peşinden hareket ediyorlar, bir hendeğe, bir de şanlı Eshâba bakıp şaşırıyorlardı. "Yemîn ederiz ki, bu, Arabların başvurduğu bir usûl değildir. Muhakkak bunu, o Farslı adam tavsiye etmiştir!" diyorlardı.

Kureyşli kumandanlar, askerlerine hendeğin dar yerini göstererek; "Buradan kim atlayıp, karşıya geçebilir?" deyince, içlerinden beş süvâri ayrıldı. Bunlar teke tek vuruşmak üzere hendeğin diğer tarafına geçeceklerdi. Şanlı Eshâb-ı kirâm ve müşrik askerleri merâkla bu beş atlının hareketlerini tâkib etmeye başladılar. Süvâriler hız almak için geriye çekildiler. Sonra atlarının başını hendeğin en dar yerine çevirip, hızlandırdılar. Dört nala koşan beş cins at, bir sıçramada hendeğin diğer tarafına geçmeyi başardılar. Onu pek çok süvâri tâkib etmek istedi ise de başaramayıp, hendeğin öbür tarafında kaldılar. Bu geçenler içinde Amr bin Abd adında çok güçlü bir kimse vardı. Tepeden tırnağa kadar zırh giymiş, heybetli bir görünüşü vardı. Görünüşte kalblere korku salan bu adam, mücâhidlere karşı; "Benimle çarpışabilecek bir kimse varsa meydana çıksın?..." diye bağırdı.

Bu sırada hazret-i Ali'nin, sevgili Peygamberimizin huzûruna çıkarak: "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Onunla ben çarpışayım" diyerek izin istediği gürüldü. Üzerinde zırhı dahî yoktu. Eshâb-ı kirâm, ona gıbta ile bakıyordu. Sevgili Peygamberimiz, kendi mübârek zırhını çıkarıp, hazret-i Ali'yi giydirdiler. Kılıcını ona kuşattılar. Mübârek başlarından sarığını çıkarıp, onun başına bizzat kendi elleriyle sardılar. Sonra da; “Allah'ım! Bedr gazâsında amcamoğlu Ubeyde, Uhud gazâsında amcam Hamza şehîd oldular. Yanımda kardeşim ve amcam oğlu olan Ali kaldı. Sen onu muhâfaza eyle. Ona yardımını ihsân eyle. Beni yalnız başıma bırakma!" diyerek duâ etti. Eshâb-ı kirâm; "Âmin!" dediler.

Duâlar ve tekbirler arasında yaya olarak ilerliyen Allahü teâlânın aslanı, atının üzerinde, bir heyûlâ gibi duran Amr bir Abd'ın karşısına dikildi. Gözlerinden başka her tarafı zırhlarla kaplı olan Amr, bu kahramanı tanıyamadı ve kim olduğunu sordu. O da; "Ben, Ali bin Ebî Tâlib'im" diyerek kendini tanıtınca, Amr; "Ey kardeşimin oğlu! Baban, benim dostumdur. Bu sebeple senin kanını dökmek istemem. Benim karşıma çıkacak amcalarından biri yok mu?" diyerek güyâ ona acıdı. Hazret-i Ali

ise; "Ey Amr! Vallahi, ben senin kanını dökmek isterim. Yalnız, ikimizin de eşit durumda olması lâzım gelmez mi? Yiğitliğin şânına da bu yakışmaz mı? Halbuki, ben yayayım, sen ise atlısın!..." diyerek onu tahrik etti. Bunu işiten Amr'ın, yiğitlik damarı kabarıp derhal atından indi ve atının bacaklarını kılıçla doğradıktan sonra, hiddetle hazret-i Ali'nin karşısına geçti.

Hamle yapmak üzere iken, Allahü teâlânın aslan; "Ey Amr! İşittim ki, sen, Kureyş'den bir kimse ile karşılaştığında, onun iki dileğinden birini yerine getireceğine yemîn etmişsin. Bu doğru mu?" diye sordu. O da; "Evet, doğrudur" diye cevap verince, bu defâ; "O hâlde, birinci isteğim; senin, Allahü teâlâ ve Resûlüne îmân edip, müslüman olmandır!" diyerek îmâna dâvet etti. Bunu duyan Amr, kızdı ve; "Geç bunu! Bu bana lâzım değil!" dedi. Hazret-i Ali; "İkinci isteğim, çarpışmayı bırakıp, Mekke'ye dönmendir. Zirâ Resûl aleyhisselâm, düşmana gâlip gelirse, sen bu hareketinle O'na yardım etmiş olursun!..." dedi. Amr; "Bunu da geç! Ben intikâm almadıkça, koku sürünmeyeceğime yemîn ettim. Başka bir dileğin varsa onu söyle!" deyince, hazret-i Ali; "Ey Allahü teâlânın düşmanı! Artık seninle çarpışmaktan başka bir şey kalmadı!" dedi. Amr, bu sözlere gülüp; "Hayret doğrusu! Arab diyârında karşıma çıkabilecek bir yiğidin olduğu, hatırımdan geçmezdi! Ey kardeşimin oğlu! Yemîn ederim ki, ben seni öldürmek istemem. Zirâ, baban, benim dostumdu. Ben karşıma, Kureyş eşrâfından Ebû Bekr gibi, Ömer gibi bir kimse isterdim" dedi. Hazret-i Ali; "Öyle olsa da, ben seni öldürmek için buraya çıktım" deyince, Amr'ın kanı başına sıçradı. Kılıcını kaldırması ile indirmesi bir oldu. Böyle bir şeyi bekleyen Allahü teâlânın aslanı, şimşek gibi yana sıçrayıp, hamleyi kalkanıyla karşıladı. Fakat Amr, bunun gibi nice kalkanlar parçalamıştı. Onun vuruşuna en güçlü kalkanlar bile dayanamazdı. Nitekim, şimdi de öyle oldu. Hazret-i Ali'nin kalkanı parçalandı, ayrıca kılıç, başını sıyırıp yaraladı. Hamle sırası hazret-i Ali'ye gelmişti; "Yâ Allah!" diyerek Zülfikar'ı, Amr'ın boynuna indirdi, indirmesi ile İslâm ordusunda; "Allahü ekber! Allahü ekber!" sadâları yeri göğü inletmeye, küffâr ordusunda feryâdlar yükselmeğe başladı. Evet, Nebîlerin sultânı varlıkların baş tâcının duâsı kabûl olmuştu. İnsan azmanı Amr, yere serilmiş, gövdesinden oluk gibi kan boşanırken, kafası miğferiyle birlikte uçmuştu.

En çok güvendikleri Amr'ın yere serildiğini gören arkadaşları, derhal hazret-i Ali'ye saldırdılar. Bunu gören Eshâb-ı kirâm, oraya koştular. Zübeyr bin Avvâm (radıyallahü anh), Nevfel bin Abdullah'ı yaralayıp atıyla birlikte hendeğe düşürdü. Hazret-i Ali, hendeğe inip Nevfel'i iki parçaya ayırdı. Diğerleri hendeği zor geçip geriye kaçtılar. Müşrik ordusu baş kumandanı ise, daha harbin başında büyük bir ümîdsizliğe düşmüştü. Artık harbin şekli tâyin olmuştu. Hendek, göğüs güğüse çarpışmayı engelliyordu. Ok atışlarıyla birbirlerine zâyiat vermeğe uğraştılar. Bu hareket, netîceyi uzatmaktan başka bir işe yaramıyordu. Müşrikler, bu şekilde gâlip gelemiyeceklerini anlayıp, hendeğin her tarafından hücûma geçmenin en uygun bir yol olacağına karar verdiler ve saldırıya geçtiler. Onbin kişilik koca düşman ordusu, hendeği geçmek için uğraşıyor, üçbin kişilik şanlı İslâm ordusu ise, okla, taşla onları hendekten geçirmemeğe gayret ediyordu. Müthiş bir mücâdele başlamıştı. Bu mücâdele akşama kadar sürdü.

Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, gece, hendeğin çeşitli yerlerine nöbetçiler yerleştirdi. Kendisi de dar olan yerde nöbet tutmağa başladı. Medîne'ye beşyüz kişilik bir devriye kuvveti göndererek, sokaklarda yüksek sesle tekbir getirmelerini emretti. Böylece yahudilerden veya Kureyş müşriklerinden gelecek bir tehlike zamanında önlenecek, kadınlar ve çocuklar korunacaktı. Kureyzâ yahudileri ise, Huyey bin Ahtab'ı müşriklere gönderip, gece baskınları yapmak üzere ikibin kişilik bir kuvvet istediler. Geceleri, savunmasız kalan kadın ve çocuklara saldıracaklardı. Fakat mücâhidlerin sabahlara kadar devriye gezmeleri; "Allahü ekber!" nidâlarıyla tekbir getirmeleri, kalblerine büyük bir korku salmıştı. Kalelerine çekilip, fırsat beklemeğe başladılar. Zaman zaman küçük gruplar hâlinde Medîne'ye girmeğe çalıştılar.

Bir gece Kureyzâoğullarının ileri gelenlerinden Gazzâl, yanına aldığı on kişilik bir birlik ile, Peygamber efendimizin halası Safiyye (radıyallahü anhâ) vâlidemizin bulunduğu köşke kadar gelmeyi başardı. İçerde kadınlar ve çocuklar vardı. Kendilerini koruyacak bir tek silâhları bile yoktu. Yahudiler, önce köşke ok atmaya, sonra da içeri girmeye çalıştılar. İçlerinden biri, iç avluya geçmeyi başardı ve içeri girmek için etrâfı kontrol etmeye başladı. Bu sırada sevgili Peygamberimizin kahraman halası, yanındakilere hiç ses çıkarmamalarını tembih ettikten sonra, aşağı inip,

kapının yanına geldi. Bir tülbent ile başını sıkıca sarıp, bir erkek görünümüne girdikten sonra, eline bir sırık alıp, beline bir bıçak yerleştirdi. Yavaşça kapıyı açıp o yahudinin arkasına yaklaştı ve elindeki sırığı şiddetle başına indirdi. Hiç vakit kaybetmeden yere düşen yahudiyi öldürdü. Sonra öldürülen yahudinin başını dışarıda ok atmakla meşgûl olan yahudilere fırlattı. Arkadaşlarının kesik başını ayakları altında gören yahudiler, büyük bir korkuya kapılıp, kaçmağa başladılar. Bir taraftan da; "Bize, müslümanlar evlerinde hiç bir erkek bırakmaksızın, hepsini harbe göndermişler, şeklinde haber verilmişti!..." diye söyleniyorlardı.

Harp, sabahleyin yine aynı şiddetle devam etti. Oklar havada vınlıyarak uçuşuyordu. Âlemlerin efendisi sallallahü aleyhi ve sellem, şanlı Eshâbına; “Varlığım yed-i kudretinde bulunan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, karşılaştığımız sıkıntılar, üzerinizden muhakkak kaldırılacak ve sizler feraha çıkarılacaksınız" buyurarak, onlara sabretmelerini tavsiye etti ve zaferin, inananlara âit olacağını müjdeledi. Bu müjdeyi alan kahraman sahâbîler, açlık, kıtlık gibi sıkıntıları unutup canla, başla çalıştılar. Hendekten bir müşrikin bile geçmesine meydan vermediler. Eshâb-ı kirâmın önde gelenlerinden Sa'd bin Mu'âz hazretleri, büyük bir kahramanlık göstererek savaşıyordu. Savaş sırasında, Hibbân bin Kays bin Araka adlı bir müşrikin attığı ok ile kolundan yaralandı. Ok, atar damara isabet edip, çok kan kaybına sebeb oldu. Hazret-i Sa'd, yaralı bir hâlde, etrâfındakilerin kanı durdurmak için uğraştıklarını görerek, durumunun ciddi olduğunu anladı ve; "Yâ Rabbî! Kureyş harbe devam edecekse, bana ömür ihsân eyle. Çünkü senin Resûlüne eziyet eden, O'nu yalanlayan bu müşriklerle savaşmaktan hoşlandığım kadar, başka hiç bir şeyden hoşlanmıyorum. Eğer aramızdaki harb sona eriyorsa, beni şehitlik mertebesine yükselt. Fakat, Benî Kureyzâ'nın âkıbetini görmeden rûhumu kabzetme" diyerek duâ etti. Duâsı kabûl olunup, kanı kesildi.

Eshâb-ı kirâm arasında çarpışıyor görünen Abdullah bin Übey gibi münâfıklar ise, gâyet ağırdan alıyor, ileri hatlara yaklaşmıyorlardı. Ayrıca, mücâhidlerin morallerini bozmak için ellerinden geleni yapıyor; "Muhammed size, Kayser ve Kisrâ'nın hazînelerini vâd edip duruyor. Halbuki, şu anda hendek içinde hapsolmuşuz. Korkumuzdan abdest bozmağa bile gidemiyoruz. Allah ve Resûlü, bizi aldatmaktan başka bir şey

yapmıyor, vâdetmiyor!." diyerek fitne çıkarmaya çalışıyordu. Sıkıştıkları zaman, evlerine düşmanın saldırabileceğini bahane edip vazife yerlerini terkediyorlardı. Münâfıkların bu hareketleri de ayrı bir dert ve ayrı bir sıkıntı oluyordu.

Müşrik ordusu, bir an önce netîceye varmak için bütün gücünü harcıyor, fakat şerefli sahâbîlerin kahramanca müdâfâları karşısında, hiç bir varlık gösteremiyordu. En çok saldırdıkları yer, dar geçit idi. Sevgili Peygamberimiz, buradan ayrılmıyor, Eshâbını savaşa teşvik ediyordu. Peygamber efendimizin yanı başında harb etmek şerefine kavuşmak isteyen Eshâb-ı kirâm, gazâ meydanında görülmemiş kahramanlıklar gösteriyorlardı. Bir ara müşriklerin, şiddetli bir ok atışına başladıkları görüldü. Bütün hedef, Kâinatın sultânının bulunduğu çadır idi. Sevgili Peygamberimizin mübârek vücûdlarını bir zırh örtüyordu. Mübârek başlarında ise miğferleri vardı. Çadırın önünde dimdik duruyorlar, harbin seyrine göre Eshâbına emirler veriyorlardı. Müşrikler, bâzan en zayıf görünen yere birden yükleniyorlar, mübârek sahâbîler oraya koşup, din düşmanlarını püskürtünceye kadar, aşk ile çarpışıyorlardı. Bu görülmemiş mücâdele pek şiddetli oluyor, kahraman sahâbîler, çarpışmaktan, yan tarafa bakacak zaman bulamıyorlardı. O gün, sabahla başlayan bu mücâdele, geç saatlere kadar devam etti. Namaz vakitleri geldikçe, şanlı sahâbîler; "Yâ Resûlallah! Namazımızı kılamadık" diyorlar, âlemlerin efendisi, Kâinatın sultânı, büyük bir üzüntü içinde; “Vallahi ben de kılamadım" buyuruyorlardı. Yatsı sıralarında, İbâdetlerini yaptırmayan müşrik sürüsünü, pek şiddetli bir saldırı ile geriye püskürtüp, dağıttılar. Bu dağınıklıktan kurtulamayan Kureyşliler ve Gatafanlar, geceyi geçirmek üzere karargâhlarına çekildiler. Mücâhidler de sevgili Peygamberimizin çadırına doğru yürüdüler. O zaman, âlemlere rahmet olarak gönderilen Fahr-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, bedduâ etmek âdet-i şerîfleri değil iken, namaz için dayanamamışlar; “Onlar, nasıl güneş batıncaya kadar uğraştırıp bizi namazımızdan alıkoydular ise, Allahü teâlâ da onların evlerine, karınlarına ve kabirlerine ateş doldursun!" buyurarak, müşriklere bedduâda bulundular. Kazâya kalan öğle, ikindi ve akşam namazlarını kıldıktan sonra, yatsı namazını kıldırdılar.

Yâ Rabbî! Küffârı münhezim kıl!...

Müşrikler, İslâm’ı tamâmen ortadan kaldırmak için yaptıkları bu mücâdelelerinden sonra, müslümanların gündüz mağlûb edilemeyeceğini anladılar. Onlara göre tek çâre aynı şiddetle gece baskınları tertiplemekti. Müslümanlar ancak bu şekilde yenilebilirdi. Bu kararlarını hemen tatbikata koyup, yahudi Kureyzâ oğullarıyla birlikte gece baskınları yapmaya başladılar. Askerlerini gruplara ayıran müşrikler, nöbet ve sıra ile hücûma geçiyorlardı. Bu hâl günlerce devam etti. Başta sevgili Peygamberimiz ve kahraman Eshâb-ı kirâm; aç, uykusuz, yorgun oldukları hâlde müdâfâya devam ettiler. Hiç bir düşman askerini hendekten bu tarafa geçirmediler. Canla başla yapılan bu müdâfâ, daha önce yapılan bütün gazâlardan daha korkulu, daha şiddetli, daha sıkıntılı ve daha zahmetli idi.

Günlerdir çarpışmakta olan müşriklerde, yiyecek sıkıntısı baş göstermeye başladı. At ve develeri de, yerde bir tutam kuru ot bulamadıkları için, ölmeğe başlamıştı. Bu sebeple müşriklerin kumandanı, Dırâr bin Hattâb kumandasında bir birliği, Kureyzâ yahudilerine erzak te’mini için göndermişti. Küffâra her şeylerini fedâ eden yahudiler, derhal yirmi deve yükü buğday, arpa, hurma ve hayvanlar için saman yükleyip teslim ettiler. Dırâr, askerleri ile sevinç içinde dönerken, Kubâ yakınlarında bir grup sahâbî ile karşılaştılar. Kahraman Eshâb, derhal hücûm etti. Kanlı bir çarpışmadan sonra, müşrikleri kaçırtarak yüklü develeri Peygamber efendimize teslim ettiler ve çok duâya mazhar oldular.

Kâinatın sultânı sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, bir aya yakın devam eden bu şiddetli çarpışmada, pek güç durumlarda kalan kahraman Eshâbına acıyor, onlara, babalarından kat kat fazla şefkât gösteriyordu. Şanlı Eshâbının gösterdiği bu insan üstü gayretlere karşı, kendisi mübârek alnını toprağa koyuyor, onlar için Allahü teâlâya şöyle yalvarıyordu: “Ey darda kalanların imdatlarına yetişen! Ey muhtâç ve çâresiz kalmışların duâsına icâbet eden Allah'ım! Benim ve Eshâbımın hâllerini muhakkak görüyor ve biliyorsun. Yâ Rabbî! Sen küffârı münhezim kıl, (hezîmete uğrat), içlerine tefrika düşür ve onlara karşı bize nusret ver, zafer ihsân eyle!..." Sevgili Peygamberimiz, bu duâsını, son günlerde sık sık tekrarlıyordu.

Müşrikler, kıtlığın da verdiği ızdıraplardan dolayı, bir an önce müslümanları ortadan kaldırmak için, bütün güçlerini harcıyorlardı. Böyle çarpıştıkları bir akşam, müşrik ordusundan, kalbine İslâmın sevgisi düşmüş bir kimse, Peygamber efendimizin huzûruna geldi. Bu, Gatafan kabîlesinden Nu'aym bin Mes'ûd idi. Sevgili Peygamberimize; "Yâ Resûlallah! Ben, Allahü teâlânın bir olduğunu ve senin hak peygamber olduğunu tasdik etmek için geldim. Hamd olsun müslüman olmakla şereflendim. Şimdiye kadar size karşı çarpışmıştım. Bundan sonra da küffâra karşı çarpışacağım. Bana ne emrederseniz yapmağa hazırım! Yâ Resûlallah! Benim müslüman olduğumu kavmim dahî bilmiyor" dedi. Resûl-i ekrem efendimiz; "Bu küffârın arasına girip, tefrika sokarak birbirlerinden ayırmağa çalışabilir misin?" buyurdular. O da; "Yâ Resûlallah! Allahü teâlânın yardımı ile onları birbirinden ayırabilirim. Yalnız, her ne dilersem söylemeğe izin var mı?" diye suâl etti. Efendimiz de; "Harp hîledir. İstediğini söyleyebilirsin" buyurdular.

Nu'aym bin Mes'ûd hazretleri, önce Kureyzâ yahudilerinin yanına varıp; "Benim size karşı olan sevgimi bilirsiniz. Yalnız bu konuşacaklarımız aramızda kalsın, hiç kimse bilmesin!" dedi. Yahudiler de; "Hiç kimse bilmeyecektir?" diyerek yemîn ettiler. Bunun üzerine hazret-i Nu'aym; "Şu adamın (Peygamber efendimizin) işi, muhakkak bir belâdır. O'nun, Nâdir ve Kaynuka oğullarına yaptığını biliyorsunuz. Onları, yurtlarından yuvalarından sürüp çıkardığını, hepiniz de gördünüz. Şimdi, Kureyşliler ve Gatafanlar gelip müslümanlarla çarpışmaktalar, siz de onlara yardım etmektesiniz. Günlerce çarpıştığımız hâlde, daha bir netîceye varamadık. Böyle devam ederse, muhâsara uzayacağa benzemektedir. Kureyşliler ve Gatafanların malları, mülkleri, yurtları, çocukları, sizin gibi burada değildir. Bu harpte eğer fırsat bulur da gâlip gelirlerse ganîmetleri toplar giderler. Şâyet mağlûb olurlarsa çekip giderler, sizi, onlarla başbaşa bırakırlar. Halbuki, sizin müslümanlarla başa çıkacak ne gücünüz, ne de kuvvetiniz var. Harbin şu andaki durumu ise, müslümanların zafere kavuşacağını göstermektedir. Tahmin ettiğim gibi olursa, müslümanlar sizi kılıçtan geçirmeden bırakmazlar. Onun için acele bir tedbir almamız lâzımdır!..." dedi. Bu´sözleri büyük bir heyecan ve korku ile dinleyen yahudiler, hazret-i Nu'aym'ın, kendilerini bu derece düşünmesinden dolayı çok memnun kaldılar ve; "Sen bize dostluğunu lâyıkıyla gösterdin. Bize, nasıl bir tedbir

almak lâzım geldiğini de söyle" dediler. Bunu bekleyen Nu'aym bin Mes'ûd (radıyallahü anh); "Doğrusu şudur ki; Kureyş ve Gatafan eşrâfından bâzılarını rehin almadıkça, müslümanlarla aslâ harbe girmeyin! Rehineler sizin yanınızda olduğu müddetçe, harbden kaçıp gidemezler!" dedi. Bunun da pek güzel bir tedbir olduğunu kabûl eden yahudiler, ona, teşekkür edip, izzet ikrâmda bulundular.

Hazret-i Nu'aym, yahudilerden ayrılıp doğruca Kureyş karargâhına vardı. Kumandanlarına; "Benim Muhammed'e olan düşmanlığımı ve sizleri de ne kadar çok sevdiğimi bilirsiniz. Öğrendiğim bir şeyi, dostluğumuzun îcâbı, size ulaştırmayı büyük bir vazife bildim. Yalnız, bu söyleyeceklerimi hiç kimseye duyurmayacağınıza söz verip yemîn etmelisiniz!" dedi. Onlar da yemîn edip merâkla; "Söyle, seni dinliyoruz" dediler. "Haberiniz olsun ki, Kureyzâ yahudileri, sizinle ittifâk ettiklerine pişman olmuşlar ve Muhammed'e haber göndermişler: "Kureyşten ve Gatafanların ileri gelenlerinden boyunlarını vurmak üzere rehineler alıp sana teslim edelim. Sonra seninle birlik olup müşriklerin kökünü kazıyıncaya kadar çarpışalım! Yalnız, kardeşlerimiz Nâdir oğullarını affedip yurtlarını bağışlamalısın!" demişler. Muhammed de, yahudilerin bu isteklerini kabûl etmiş! Eğer yahudiler, sizden rehine isterse, sakın kabûl etmeyin, hepsini öldürecekler! Sakın bu söylediklerimi kimse duymasın!..." dedi. Kureyşliler, bu mühim haberden dolayı hazret-i Nu'aym'a çok teşekkür edip iltifât gösterdiler.

Nu'aym bin Mes'ûd (radıyallahü anh) oradan ayrılıp, Gatafanların yanına geldi. Kureyşlilere anlattıklarını onlara da söyledi.

Bir gün sonra Kureyş kumandanı, Kureyzâ oğullarına; "Artık burada durmak bizim için çok güçleşti. Zirâ hava soğuk, hayvanlarımız açlıktan kırılıp gitmektedir. Bu gece iyi bir hazırlık yapıp, yarın hep birlikte şiddetli bir hücûma geçelim" diye haber gönderdi. Yahudiler de; "Biz, hem Cumartesi günü harp etmeyiz hem de sizinle beraber savaşmaya katılabilmemiz için, ileri gelenlerinizden bir çok kimseyi bize rehin olarak vermeniz lâzım. Eğer muhâsara müddeti uzar ve siz âciz kalıp memleketinize giderseniz, bizi Muhammed'e teslim etmiş olursunuz. Şâyet, rehin verirseniz, bizi bırakıp gitmezsiniz!..." dediler. Bu haber, Kureyş kumandanına ulaştığı zaman; "Nu'aym bin Mes'ûd'un sözü doğru imiş!"

dedi ve yahudilere tekrar haber gönderip; "Biz size, bir tek adamımızı bile rehin olarak vermeyiz. Eğer, yarın gelip bizimle beraber harb ederseniz ne âla, yoksa biz yurdumuza gideriz. Siz de Muhammed ve Eshâbı ile başbaşa kalırsınız!.." dediler. Bunu işiten Kureyzâ yahudileri, Nu’aym'ın sözünün doğru çıktığını düşünüp; "Bu durumda, biz de sizinle birlik olup müslümanlara karşı savaşmayız..." dediler. Böylece her iki tarafın da kalblerine korku düştü.

Peygamber efendimize, Cebrâil aleyhisselâm gelip; Allahü teâlânın, müşrikleri kasırga ile perişân edeceğini müjdeledi. Bunun üzerine Âlemlerin efendisi, mübârek dizleri üzerine gelip, mübârek ellerini uzatarak; “Allah'ım! Bana ve Eshâbıma acıdığından dolayı sana şükrederim" diyerek, Allahü teâlâya şükranlarını arzettiler. Sonra kahraman Eshâbına müjdeyi bildirdiler.

O gece Cumartesi gecesi idi. Ortalığı müthiş bir karanlık kaplamış, göz gözü görmüyordu. Derken şiddetli bir ayaz ve arkasından çok kuvvetli bir rüzgâr esmeye başladı. Bu geceyi, Huzeyfe tübnü Yemân hazretleri şöyle anlattı: "Öyle bir gecede bulunuyorduk ki, o zamana kadar ondan daha karanlık bir gece görmemiştik. Bu şiddetli karanlıkla birlikte, gök gürültüsünü andıran bir gürültüyle korkunç bir rüzgâr da esmeye başlamıştı. Bu sırada, müşrik ordusunun telâşa ve korkuya kapılıp, kendi aralarında anlaşmazlığa düştüklerini Peygamber efendimiz bize haber verdi. Biz, şiddetli soğuktan, açlıktan ve gecenin dehşetinden ayağa kalkamıyor, olduğumuz yerde üzerimize bir şeyler örterek bekliyorduk.

Resûlullah namaza durdu ve gecenin bir kısmını namaz kılarak geçirdikten sonra, bize doğru dönerek şöyle buyurdu: “İçinizden, müşrik ordusunun yanına gidip, durumlarını inceleyerek, bana haber getirecek olan var mıdır? Bu haberi getirenin, Cennet’te bana arkadaş olmasını Allahü teâlâdan dileyeyim." Orada bulunanlar şiddetli açlık ve soğuktan ayağa kalkamadı. Sonra Resûlullah efendimiz, benim yanıma geldi. Soğuktan ve açlıktan iki dizim üzerine çöküp büzülerek oturuyordum. Resûlullah efendimiz bana dokunarak; “Sen kimsin?" buyurdu. "Ben Huzeyfe'yim yâ Resûlallah" dedim. Resûlullah efendimiz; “Git şu kavim ne yapıyor bir bak! Yanıma dönüp gelinceye kadar onlara, ok ve taş atma, mızrak ve kılıç vurma. Sen

benim, yanıma dönüp gelinceye kadar, ne soğuktan, ne sıcaktan zarar görmeyeceksin, esir edilip, işkenceye de uğramayacaksın" buyurdu. Kılıcımı ve yayımı aldım, gitmek üzere hazırlandım. Resûlullah efendimiz, benim için; “Allah'ım, onu önünden-ardından, sağından-solundan, üstünden-altından koru" diyerek duâ buyurdu.

Müşriklere doğru yürümeye başladım. Sanki hamamda yürüyor gibiydim. Vallahi içimde ne bir korku, ne bir üşüme, ne de bir ürperti vardı. Nihâyet müşriklerin ordugâhına vardım. Kumandanları ve ileri gelenleri bir siperde ateş yakmışlar, ısınıyorlardı. Ebû Süfyân; "Buradan çekip gitmeli" diyordu. Hemen aklıma, onu orada öldürmek geldi. Ok çantamdan bir ok çıkarıp, yayıma yerleştirdim. Ateşin ışığından faydalanarak onu vurmak istedim. Tam atacağım sırada, Resûlullah'ın; “Benim yanıma dönüp gelinceye kadar, bir hâdise çıkartmayacaksın" buyurduğunu hatırladım ve öldürmekten vazgeçtim. Bundan sonra, kendimde kuvvetli bir cesâret buldum. Müşriklerin yanına sokulup ateşin başına oturdum. Görülmemiş derecedeki şiddetli rüzgâr ve Allahü teâlânın görülmeyen ordusu (melekler), onlara yapacağını yapıyordu. Rüzgârda, kapkacakları devriliyor, ateşleri ve ışıkları sönüyor, çadırları başlarına yıkılıyordu. Bir ara, müşrik ordusunun kumandanı Ebû Süfyân ayağa kalkıp; "İçinizde gözcüler ve câsuslar bulunabilir, dikkat ediniz, herkes yanındakinin kim olduğuna baksın! Herkes yanında oturanın elini tutsun" dedi. Ebû Süfyân, aralarına bir yabancının girdiğini sezer gibi olmuştu. Hemen ellerimi uzatıp, sağımda ve solumda bulunan iki kişinin ellerinden tutup, onlardan önce isimlerini sordum. Böylece tanınmamı engelledim. Nihâyet Ebû Süfyân, ordusuna şöyle hitâb etti: "Ey Kureyşliler! Siz durulacak bir yerde değilsiniz. Atlar, develer kırılmağa başladı. Kıtlık her tarafı sardı. Rüzgârdan başımıza gelenleri görüyorsunuz. Hemen göç edip gidiniz! İşte ben gidiyorum!" diyerek devesine bindi. Müşrik ordusu perişân bir hâlde toplanıp, Mekke'ye doğru hareket etti. Üzerlerine kum ve çakıl yağıyordu.

Müşrik ordusu çekip gidince, ben de Resûlullah efendimizin yanına doğru yürüdüm. Yolun yarısına geldiğimde karşıma yirmi kadar beyaz sarıklı süvâri (melekler) çıktı. Bana; "Resûlullah'a haber ver. Allahü teâlâ düşmanı perişân etti..." dediler. Resûlullah efendimizin yanına döndüğümde, bir kilim üzerinde namaz kılıyordu. Fakat ben döner dönmez, gitmeden önceki

üşüme ve titreme hâlim tekrar başlamıştı. Resûlullah efendimiz, namazdan sonra, ne haber getirdiğimi sordu. Ben de, müşriklerin içine düştükleri perişân hâli ve çekip gittiklerini haber verdim. Resûlullah bu habere çok sevindiler ve gülümsediler. Günlerdir uykusuzduk. Peygamberimiz, beni de yanına alıp, üzerindeki kilimin bir ucunu üzerime örttü. O gece bu şekilde sabahladık. Seher vaktinde Resûlullah beni uyandırdı. Sabah olunca, müşrik ordusundan eser kalmamıştı. Onlar, Mekke'ye yaklaşıncaya kadar peşlerinden şiddetli bir rüzgâr esti ve arkalarından da hep tekbir sesleri işittiler.

Kureyş müşrikleri, karargâhlarını terkedip kaçınca, onlara uyup gelen diğer müşrik kabîleler de Medîne'yi terkettiler. Unutamayacakları çok büyük bir mağlûbiyetin keder ve üzüntüsüne boğuldular. Onlar bu hezîmete uğrarken, Kâinatın efendisi sallallahü aleyhi ve sellem ve şanlı Eshâbı radıyallahü anhüm, Allahü teâlâya şükür secdesine kapanıyorlar, hamd edip, şükranlarını arzediyorlardı. Mücâhidler; "Allahü ekber! Allahü ekber!." sadâları arasında, nûrlu Medîne'nin yolunu tuttular. Medîne sokakları, bir anda çocukların istilasına uğramış, Kâinatın sultânını ve mübârek babalarını, amcalarını, dayılarını, ağabeylerini karşılamaya çıkmışlardı. Peygamber efendimiz de, tebessüm buyurarak onlara karşılık veriyordu...

Hendek gazâsında altı şehîd verilmişti... Bu gazâ hakkında Allahü teâlâ, âyet-i kerîmelerde meâlen buyuruyor ki: “Allahü teâlâ (Hendek savaşındaki) o kâfirleri, hiç bir hayra, zafere kavuşamadıkları hâlde, öfkeleriyle geri çevirdi. Böylece Allahü teâlâ, (melekler ve rüzgâr ile) muhârebede (muvaffak olmaları için), mü’minlere kâfi oldu. Allahü teâlânın her şeye gücü yeter. O, her şeye gâliptir." (Ahzâb sûresi: 25) “Ey îmân edenler! Allahü teâlânın üzerinizdeki nîmetlerini hatırlayınız. Hani size (Hendek savaşında) ordular saldırmıştı da, biz onların üzerine bir rüzgâr ve sizin görmediğiniz (meleklerden) ordular göndermiştik..." (Ahzâb sûresi: 9) Bu savaştan sonra sevgili Peygamberimiz; “Artık nöbet sizindir. Bundan sonra Kureyş sizin üzerinize gelemez" buyurdular.

Benî Kureyzâ yahudileri:

Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, Medîne-i münevvereye dönünce, hazret-i Âişe vâlidemizin evine geldi. Silahlarını ve zırhını çıkardı. Mübârek vücûdu tozlanmıştı. Yıkandı. O anda hazret-i Dıhye sûretinde, üzerinde zırhı ve silâhları olduğu hâlde bir süvâri geldi. Bu, Cebrâil aleyhisselâmdı. Peygamber efendimiz yanına vardığında; "Ey Allahü teâlânın Resûlü! Cenâb-ı Hak, Kureyzâ oğullarının üzerine hemen yürümeni sana emrediyor!" diyerek emri tebliğ etti. Kâinatın sultânı, hazret-i Bilâl'ı çağırtarak, Eshâb-ı kirâma duyurmak üzere şu emrini verdi: “Ey Eshâbım! Kalkınız, atlarınıza, develerinize bininiz! İtâat edenler, ikindi namazını Kureyzâ oğullarının yurdunda kılsınlar.”

Habîb-i ekrem efendimiz, hemen zırhını giyip kılıcını kuşandı. Miğferini mübârek başlarına geçirip, kalkanını sırtına, mızrağını eline aldı. Sonra atına bindi. Eshâbının arasına varıp, hazret-i Ali'ye İslâm sancağını vererek, öncü kuvvet olarak Kureyzâ yahudilerinin kalesine gönderdiler. Her zaman olduğu gibi Abdullah ibni Ümmi Mektûm'u Medîne'de vekil bıraktılar.

Şanlı Eshâb, sevgili Peygamberimizi ortalarına alarak, Medîne'den; "Allahü ekber! Allahü ekber!" tekbirleri arasında ayrıldılar. Yolda Ganmoğulları ile karşılaştılar. Silahlarını kuşanmış olarak, Resûlullah efendimizi bekliyorlardı. Peygamber efendimiz onlara; “Size kimse rastladı mı?" buyurdu. Onlar da; "Yâ Resûlallah! Bize Dıhye-i Kelbî rastladı. Eğerli beyaz bir katır üzerine binmişti. O katırın üzerinde atlastan bir kadife vardı" dediler. Sevgili Peygamberimiz, onlara; “Bu Cebrâil'dir. Benî Kureyzâ'ya gönderildi. Onların kalelerini sarssın ve kalblerine korku atsın diye..." buyurdular. Kureyzâ yahudilerinin kalesine varıncaya kadar, İslâm ordusunun sayısı üçbini bulmuştu.

Hazret-i Ali, İslâm sancağını Kureyzâ yahudilerinin kalesi önüne dikti. Bunu gören yahudiler, Peygamber efendimiz, aleyhinde sözler sarfettiler. Hazret-i Ali gidip durumu efendimize anlattı. Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem üçbin asker ile orayı teşrîf ettikten sonra, merhametlerinden onları İslâm’a dâvet ettiler. Yahudiler, bu güzel teklifi kabûl etmediler. Sevgili Peygamberimizin; “Öyle ise, Allahü teâlâ ve Resûlünün emrine boyun eğerek kaleden inip teslim olunuz" emr-i şerîfini de reddettiler. Bunun üzerine Âlemlerin efendisi, okçuların üstâdı Sa'd bin

Ebî Vakkâs hazretlerine; “Ey Sa'd! İlerle ve onları oka tut!" buyurdu. Hazret-i Sa'd ve diğer okçular, sadaklarındaki okları, tekbir sadâları arasında yahudi kalesine atmaya başladılar. Onlar da ok ve taş atışlarıyla cevap vererek, çarpışmayı başlattılar.

Müslümanların zayıf durumlarında, arkadan vuran ve hasedlerinden Muhammed aleyhisselâmın peygamberliğini kabûl etmeyen bu yahudi gürûhunun kale kapısını açıp da meydana çıkacak cesâretleri yoktu.

Harp, muhâsara hâlinde devam ediyordu. İslâm askeri arasında bulunan münâfıklar da kaleye gizlice haber göndererek; "Sakın teslim olmayınız! Medîne'den gitmenizi isterlerse bile kabûl etmeyiniz! Eğer çarpışmaya devam edecek olursanız, biz size bütün gücümüzle yardım eder, hiç bir şeyimizi sizden esirgemeyiz. Şâyet sizi Medîne'den çıkarırlarsa, biz de sizinle beraber çıkıp gideriz!..." diyorlardı. Bu haber ile münâfıkların yardımını bekleyen yahudiler, müdâfâya yeni bir azîm ve ümîdle devam ettiler. Muhâsara uzadı, bir aya yaklaştığı hâlde münâfıklardan yardım gelmedi. Kalblerine korku düşüp, andlaşma istediklerini bildirdiler.

Andlaşmayı yapmak üzere, Nebbâş bin Kays ismindeki yahudi, Resûlullah efendimizin huzûruna gelip; "Yâ Muhammed!. Nâdiroğullarına gösterdiğiniz merhameti bize de gösteriniz. Malımız ve silâhlarımız senin olsun! Yeter ki kanımızı dökmeyiniz. Çocuklarımız ve kadınlarımızla beraber yurdumuzdan çıkmamıza müsâde ediniz. Silah haricinde her âile için bir deve yükü götürmemize de izin veriniz!..." dedi. Âlemlerin efendisi; “Hayır. Bu teklifi kabûl edemem!" buyurdular. Bu defâ da; "Malı götürmekten vaz geçtik. Kanımızı dökmeyin! Kadınları ve çocuklarımızı götürmeye izin verin!" dedi. Sevgili Peygamberimiz; “Hayır! Kayıtsız ve şartsız hükmüme boyun eğmekten, itâat edip teslim olmaktan başka çâreniz yoktur!" buyurdu. Nebbâş yahudisi, perişân bir hâlde kaleye dönüp konuşmaları nakletti. Kureyzâoğulları, bu defâ büyük bir ye's ve üzüntüye gark oldular.

Liderlerinden Ka'b bin Esed, insâfa gelip kavmine şu îtirâfta ve teklifte bulundu: "Ey kavmim! Gördüğünüz gibi, başımıza büyük bir felâket gelip çatmış bulunuyor. Bu durumda size, üç nasîhatim olacak. Bunlardan

istediğinizi seçip, ona göre hareket edebilirsiniz! Birincisi; Şu Zat'a tâbi olup, peygamberliğini kabûl edelim! Vallahi O'nun, Allah tarafından gönderilen ve kitaplarımızda vasıflarını gördüğümüz peygamber olduğunu hepimiz biliyoruz. Eğer O'na îmân edecek olursak, kanlarımız, çocuklarımız, kadınlarımız ve mallarımız kurtulmuş olur. Bizim O'na tâbi olmamamızın tek sebebi, Arablara karşı duyduğumuz kıskançlık ve O'nun İsrâiloğullarından olmayışıdır. Halbuki, bu Allah'ın bileceği bir iştir. Geliniz, O'na tâbi olalım!..." Yahudiler hepbirden karşı çıktılar ve; "Hayır! Biz, bunu kabûl etmeyiz ve bizden başkasına tâbi olmayız!" dediler. Bu sefer Ka'b, ikinci teklifini yaptı: "Hepimiz çocuklarımızı ve hanımlarımızı öldürüp arkamızda düşüneceğimiz bir kimse kalmayınca, müslümanların üzerine yürüyelim, ölünceye kadar çarpışalım!..." Yahudiler, bunu da reddettiler. Ka'b, üçüncü teklifinde; "Bu gece, Cumartesi gecesidir. Müslümanlar, bizim bu gecede çarpışmayacağımızı bildikleri için, emîn ve gâfil olabilirler. Kılıçlarımızı sıyırıp, kapıdan hep birlikte çıkalım. Böyle bir baskın ile belki gâlip gelebiliriz!..." dedi. Yahudiler; "Biz, Cumartesi günü, çalışma yasağını kaldıramayız!" diyerek, bu teklifi de reddettiler. Sâdece, içlerinden Esîd ve Sa’lebe kardeşler, bir de amcalarının oğlu Esed, ilk teklifi kabûl edip, müslüman olmakla şereflendiler. Kaleden çıkıp Eshâb-ı kirâmın arasına girdiler.

Yahudiler, kendi aralarında uzun süre münâkâşa ettiler. Netîcede teslim bayrağını çekerek, Peygamber efendimizden haklarında hüküm vermek üzere bir kimseyi hakem tâyin etmesini istediler. Resûlullah efendimiz de; “Eshâbımdan istediğiniz kimseyi hakem seçiniz" buyurdu. Onlar da; "Biz, Sa’d bin Mu’âz'ın vereceği hükme râzı oluruz" dediler. Peygamber efendimiz, kabûl buyurup Sa'd bin Mu'âz hazretlerinin getirilmesini emrettiler.

Sa'd bin Mu'âz (radıyallahü anh), Hendek gazâsında ağır yaralanmıştı, Resûlullah efendimiz, onu, Mescîd-i Nebî’de bir çadır içinde tedavi ettiriyordu. Hakem seçilince, sedye ile hazret-i Sa'd'ı, Kureyzâ kalesine götürdüler. Yolda hazret-i Sa'd kendi kendine; "Vallahi, Allahü teâlânın yolunda hiç bir kınayıcının kınamasına kulak asmayacağım!" diyordu. Resûlullah efendimizin huzûrunda sedyeden indirdiler. Peygamber efendimiz; “Ey Sa'd! Şunlar, senin hükmüne göre teslim olmayı kabûl

ettiler. Haydi, onlar hakkındaki hükmünü bana bildir" buyurdu. Sa’d bin Mu’âz (radıyallahü anh) ise; "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Muhakkak ki, hüküm vermeğe Allahü teâlâ ve Resûlü daha lâyıktır" dedi. Resûlullah efendimiz de; “Bunlar hakkında hüküm vermeyi Allahü teâlâ, sana emretmiştir" buyurdu. Hazret-i Sa'd, yahudilerden, hükmüne râzı olacaklarına dâir kesin söz aldı. Her iki taraf da verilecek hükmü merâkla beklemeye başladılar. Bunun üzerine hazret-i Sa'd, üstünlüğünü gösteren, ilikleri donduran, şânına lâyık olan şu muazzam hükmü açıkladı: "Benim hükmüm odur ki, akıl ve bâliğ olan bütün erkeklerin boynu vurulsun! Kadınları, çocukları esir alınsın, malları da müslümanlar arasında taksim edilsin!..."

Bu kesin hüküm karşısında, yahudiler donup kaldılar. Çünkü, kendi kitaplarında, böyle azgınlık yapanlara verilecek cezâ aynen böyle idi ki; "Şehrin birine harb etmek için vardığında onları sulha dâvet et. Bunu kabûl edip, kapılarını açarlarsa, içindekilerin hepsi, sana haraç versinler ve hizmet etsinler. Şâyet, harb etmeğe karar verirlerse, onları muhâsara et. Allahü teâlânın ihsânı ile, onlara gâlip geldiğin zaman, erkeklerinin hepsini kılıçtan geçir. Kadınlarını, çocuklarını ve mallarını ganîmet olarak al!..." diye yazıyordu.

Sa'd bin Mu'âz hazretlerinin verdiği hükmün ilâhî hükme uygun gelmesinden dolayı, âlemlerin efendisi, sevgili Peygamberimiz, onu tebrik edip; “Sen, onlar hakkında, Allahü teâlânın, yedi kat gökler üstünde, Levh-i mahfûzdaki hükmüne uygun hüküm verdin!" buyurarak takdirlerini bildirdiler.

Yahudiler, kendi kitaplarında belirtilen bu hükme îtirâz edemediler. Akil-bâliğ olan bütün erkekleri toplanıp bağlandı ve hüküm yerine getirildi. Çocuklar, kadınlar ve mallar Eshâb-ı kirâm arasında pay edildi.

Böylece, müslümanların en sıkışık zamanlarında arkadan vuran, yapılan bütün andlaşmaları bozan, Peygamber efendimizi, çocukluğundan bu yaşına kadar gördükçe mübârek vücûd-i şerîfini ortadan kaldırmaya uğraşan bu kavim, Medîne'den temizlenmiş oldu.

Eshâb-ı kirâm saâdetle, huzûr ve sevinç içinde nûrlu Medîne'nin yolunu tuttular... Esirler arasında bir kadın, müslüman olmak saâdetine kavuştu. Onun bu hareketine ziyâde sevinen sevgili Peygamberimiz, onun da sevinmesi, Cennet'te derecesinin çok yüksek olması için, merhamet buyurarak onu zevceliğe kabûl eyledi. Bu, hazret-i Reyhâne vâlidemizdi.

Sa'd bin Mu'âz (radıyallahü anh), Benî Kureyzâ yahudileri hakkındaki hükmü verdikten sonra, tekrar çadırına götürüldü. Yarası ağırlaşıp, durumu şiddetlenmişti. Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem, yanına gelip, onu kucakladı ve; "Allah'ım! Sa'd, senin rızân için, senin yolunda cihâd etti. Resûlünü de tasdik etti. Ona kolaylık ihsân eyle..." buyurarak duâ etti. Sa'd bin Mu'âz hazretleri, sevgili Peygamberimizin bu mübârek sözlerini duyunca, gözlerini açıp, "Yâ Resûlallah! Sana selâm ve hürmetler ederim. Senin, Allahü teâlânın peygamberi olduğuna şehâdet ederim" diye fısıldadı. Bundan sonra Sa'd bin Mu'âz'ın yakınları, onu, kaldığı çadırdan Abdüleşhel oğullarının evine götürdüler. O gece durumu çok ağırlaşmıştı. Cebrâil aleyhisselâm, Peygamber efendimize gelip; "Yâ Resûlallah! Bu gece senin ümmetinden vefât edip de, vefâtı melekler arasında müjdelenen kimdir?" dedi. Bunun üzerine Kâinatın sultânı, hemen Sa'd bin Mu'âz'ın (radıyallahü anh) hâlini sordu. Evine götürüldüğünü söylediler. Peygamber efendimiz, yanında Eshâb-ı kirâmdan bâzıları olduğu hâlde Sa'd bin Mu'âz'ın yanına gitti. Yolda çok süratli gitmeleri sebebiyle, Eshâb-ı kirâm; "Yorulduk yâ Resûlallah!" dediler. Peygamber efendimiz de; "Melekler, Hanzala'nın cenâzesinde bizden önce bulundukları gibi, Sa'd'ın da cenâzesinde bizden önce bulunacaklar. Biz önce yetişemiyeceğiz" buyurarak, hızlı gitmelerinin sebebini açıkladı. Peygamber efendimiz, Sa'd bin Mu'âz'ın yanına gelince, onu vefât etmiş buldu. Baş ucuna durup, Sa'd bin Mu'âz'ın (radıyallahü anh) künyesini söyleyerek; "Ey Ebû Amr! Sen reîslerin en iyisi idin. Allahü teâlâ sana saâdet, bereket ve en hayırlı mükâfatı versin! Allahü teâlâya verdiğin sözü yerine getirdin. Allahü teâlâ da sana vâdettiğini verecektir!" buyurdu. Bu sırada, Sa'd bin Mu'âz'ın annesi ağlayarak şu beyti okudu.

"Nasıl dayanabilir, vâh yazık annesine!

Tâhâmmül ister, ağlarım başıma gelene!..."

Eslem bin Hâris de (radıyallahü anh) şöyle anlatmıştır: "Resûlullah, Sa'd bin Mu'âz'ın evine geldi. Biz kapıda bekliyorduk. Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem içeri girdi, adımlarını gâyet geniş açarak yürüyordu. Biz de peşinden yürüdük. Resûlullah durmamızı işâret edince durduk ve geriye döndük. İçerde Sa'd'ın cenâzesinden başka kimse yoktu. Resûlullah, içerde bir müddet durduktan sonra dışarı çıktı. Merâk etmiştim; "Yâ Resûlallah! Adımlarınızı geniş açarak yürümenizin hikmeti nedir?" diye suâl eyledim. Bunun üzerine; "Böylesine kalabalık bir mecliste bulunmadım. (Melekler dolmuştu.) Meleğin biri beni kanadı üzerine aldı da ancak öyle oturabildim" buyurdu. Sonra; "Sa'd bin Mu'âz'ın künyesini söyleyerek; "Sana âfiyet olsun yâ Ebâ Amr! Sana âfiyet olsun yâ Ebâ Amr! Sana âfiyet olsun yâ Ebâ Amr" buyurdu.

Onun vefâtı, Resûlullah ve Eshâb-ı kirâmı çok üzdü, gözyaşı döküp ağladılar. Cenâzesinde bütün Eshâb-ı kirâm toplandı. Sevgili Peygamberimiz, cenâze namazını kıldırdı, cenâzesini taşıdı. Eshâb-ı kirâm, Sa'd bin Mu'âz'ın (radıyallahü anh) cenâzesini taşırken; "Yâ Resûlallah! Biz, böyle kolay taşınan cenâze görmedik!" dediler. Bunun üzerine Peygamber efendimiz; "Melekler indi, onu taşıyorlar!" buyurdu. Cenâzesi giderken, münâfıklar da kötülemek için; "Ne kadar da hafif!" dediklerinde, sevgili Peygamberimiz; "Sa'd'ın cenâzesine yetmişbin melek indi. Şimdiye kadar yeryüzüne bu kadar kalabalık hâlde inmemişlerdi" buyurdu.

Ebû Sa'îd-il Hudrî (radıyallahü anh), dedesinin şöyle dediğini nakletmiştir: "Sa'd bin Mu'âz'ın (radıyallahü anh) kabrini kazanlardan biri de bendim. Ona kabir kazmaya başlayınca, etrâfa kabirden misk kokusu yayıldı!" Şûrahbil bin Hasene de şöyle demiştir: "Sa'd bin Mu'âz defnedilirken, birisi kabrinden bir avuç toprak almıştı. Sonra onu evine götürünce, o toprak misk oldu. Cenâzesi kabre indirilirken, Peygamberimiz kabri başında oturup, mübârek gözleri yaşardı ve mübârek sakalını eliyle tutup çok üzüldü. "Sa'd bin Mu'âz'ın ölümünden dolayı arş titredi" buyurdu. Bir defâsında, Peygamberimize çok kıymetli bir elbise hediye edilmişti. Eshâb-ı kirâm ne kadar güzel dediklerinde; "Sa'd bin Mu'âz'ın Cennet'teki mendilleri, bundan daha güzeldir" buyurmuştu.

Hicretin beşinci senesinin bâzı mühim hâdiseleri da şunlardır: Resûlullah efendimiz, Dûmet-ül-Cendel'de yaşayan ve Şam'a gidip gelen yolcuları rahatsız ve Medîne-i münevvereyi tehdit eden kabîleler üzerine bin kişilik bir ordu ile sefere çıktı. İslâm ordusunun geldiğini haber alan düşman kabîleleri kaçtılar. Burada birkaç gün kalındıktan sonra Medîne'ye dönüldü. Resûl-i ekrem efendimiz, Zilkâde ayında Zeyneb binti Cahş (radıyallahü anhâ) ile evlendiler. Bu sene hicâb âyet-i kerîmeleri geldi ve müslüman hanımlara tesettür emredildi. Ayrıca münâfıklar, hazret-ı Âişe vâlidemize iftirâda bulundular. Bâzı müslümanlar da bu iftirâlara aldanmıştı. Âyet-i kerîmeler gelerek münâfıkların iftirâları ortaya çıkarıldı ve hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ) medhedildi. Medîne-i münevvere yakınlarında yaşayan Müzeyne kabîlesi heyet göndererek müslüman oldu ve muhâcirlerden sayıldı. Yine bu sene zelzele ve Ay tutulması vukû buldu. Ayrıca hac da bu sene farz kılındı.

Hicrî 6. Yıl

Hudeybiye sulh-nâmesi:

Hendek gazâsından sonra, İslâm Devleti'nin gücünü çevredeki kabîlelerin bir kısmı kabûl ettiler. Artık müslümanlarla dost geçinmenin, hattâ müslüman olmanın en isabetli yol olacağını düşünmeye başladılar. Bâzıları, Peygamber efendimizin huzûruna gelip, müslüman olmakla şereflendiler.

Âlemlerin efendisi sallallahü aleyhi ve sellem, dîn-i İslâmın yayılması için, Eshâbından birlikler teşkil ederek, çevre kabîleleri İslâm'a dâvete gönderdi. Bâzı kabîlelere bizzat kendileri gittiler. Dûmet-ül-Cendel halkı gibi kabîleler, yapılan nasîhatleri kabûl edip müslüman oldular. Gatafanlılar, Lıhyânoğulları gibi kabîleler de İslâm askeriyle karşılaşmaktan korkup kaçtılar. Böylece civar kabîlelere gözdağı verilmiş oldu.

Hicretin altıncı senesinde, müthiş bir kıtlık olmuş, gökten tek damla düşmemişti. Bu sebeple yerde ot bitmemiş, insanlar ve hayvanlar açlık sıkıntısına düşmüşlerdi. Ramazân-ı şerîf ayının bir Cumâ günü sevgili Peygamberimize; "Yâ Resûlallah! Duâ buyursanız da, Allahü teâlâ yağmur ihsân eylese!..." diyerek, murâdlarını bildirdiler. Peygamber efendimiz, Eshâbıyla sahraya çıkıp, ezân okunmadan ve kamet getirmeden iki rekat namaz kıldılar. Peygamber efendimiz, mübârek ridâsını ters çevirip tekbir getirdiler. Sonra mübârek ellerini, yenlerinin arasından mübârek koltuk altları görününceye kadar kaldırıp; "Ey Allah'ım! bize yağmur ihsân eyle!..." diye duâ etmeye başladılar. Eshâb-ı kirâm da; "Âmin! Âmin!" diyordu. O anda gökyüzü gâyet berrak olup, bir bulut yoktu. Resûl-i ekrem efendimiz duâ ederken, bir rüzgâr esmeye başladı ve gökyüzünü bulutların kapladığı görüldü. Sonra ince ince bir yağmur başladı. Âlemlerin efendisi bu defâ; "Allah'ım! Bu yağmuru bardaktan boşanırcasına yağdır ve hakkımızda hayırlı eyle!" diyerek duâ ettiler. O anda bardakdan boşanırcasına, yağmur yağmaya başladı. Peygamber efendimiz ve Eshâb-ı kirâmın elbiselerinde, ıslanmadık yer kalmadı. Eve varıncaya kadar, sular her tarafı göl hâline getirdi. Herkes, sulara dalarak yürüyordu. Yağmur

devam ediyordu. O gün, ertesi gün... ertesi gün... bir sonraki Cumâ vaktinde Eshâb-ı kirâm; "Yâ Resûlallah! Evlerimiz yağmur sularından yıkılmaya, hayvanlarımız da boğulmaya başladı. Allahü teâlâya duâ eyleseniz de yağmur kesilse!..." dediler. Sevgili Peygamberimiz, gülümsediler ve mübârek ellerini kaldırıp; “Yâ Rabbî! Bu yağmuru mezralara, ağaç biten yerlere, vâdilere gönder!" diyerek duâ ettiler. O anda, bir hafta müddetle yağan yağmur durdu ve duâ edilen yerler ıslanmaya başladı.

Hicretin altıncı senesinin Zilkâde ayı idi. Bir gece Nebiyy-i muhterem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz rüyâsında, Eshâb-ı kirâm ile Mekke-i mükerremeye gidip Kâbe-i muazzamayı tavâf ettiklerini, bir kısmının saçlarını kısalttıklarını, bir kısmının da kazıttıklarını gördü. Resûlullah efendimiz, bu rüyâsını Eshâbına anlattığında, onlar pek ziyâde heyecanlandılar. Hicretten bu yana, doğup büyüdükleri, acı tatlı hâtıralarla dolu, o güzel yurtları olan Mekke'ye gideceklerdi. Beş vakit namazda yönlerini döndükleri ve hasretini çektikleri mukaddes Kâbe'yi ziyâret edip tavâfta bulunacaklardı. Bu ne güzel bir müjde idi... Eshâb-ı kirâm, sevgili Peygamberimizin; “Siz, muhakkak Mescid-i Haram'a gireceksiniz!" müjdesini alır almaz, hemen hazırlıklara başladı.

Habîb-i ekrem efendimiz, hazırlıklarını bitirdikten sonra, Abdullah bin Ümm-i Mektûm'u, Medîne'de vekil bıraktı. Zilkâde ayının birinci Pazartesi günü, Kusvâ ismindeki devesine bindi. Hazırlanan bindörtyüz Eshâbı ile birlikte, Medîne'de kalanlarla vedalaştılar. Umreye niyet ederek, Mukaddes belde Mekke'ye doğru yürüdüler. Yanlarına yolcu silâhı olan kılıçlarını ve kesmek üzerede yetmiş deve almışlardı. Kâfileye ikiyüz atlı ve dört hanım sahâbi katılmıştı. Hanımlardan biri, sevgili Peygamberimizin mübârek, mutâhhar zevcesi hazret-i-Ümmü Seleme idi.

Zü'l-Huleyfe denilen mîkât yerine geldiklerinde, ihrâma girdiler, öğle namazını kıldılar. Sonra, kesilecek develerin kulaklarını işâretleyip, boyunlarına ip bağladılar. Naciye-tübnü Cündüb Eslemî’ye (radıyallahü anh), yardımcılar verilerek, develerin başında vazifelendirildi. Abbâd bin Bişr, yirmi kişilik bir süvâri birliğine kumandan tâyin edilerek ileri keşfe gönderildi. Büşr bin Süfyân, Mekke'ye haberci gönderildi.

İhrâm elbisesini giyen sevgili Peygamberimiz ve kahraman Eshâb, beyazlara bürünmüş bir hâlde, Allahü teâlâya hamd ve şânının yüceliğini tasdik etmeye ve yalvarmaya başladılar; "Lebbeyk! Allahümme Lebbeyk! Lebbeyk! Lâ şerîke leke Lebbeyk! İnnel hamde ven-ni'mete leke vel-mülke lâ şerîke lek!" Bu mübârek telbiye ile yer gök inliyor, Zü'l-Huleyfe, nûranî bir havaya bürünüyordu. Herkes heyecanlanmış, bir an önce Mekke'ye varmak için Zü'l-Huleyfe'den ayrılmışlardı.

Yolda, hazret-i Ömer ile Sa'd bin Ubâde hazretleri, Habîb-i ekrem efendimize yaklaşıp; "Yâ Resûlallah! Seninle harp hâlinde bulunan kimselerin üzerine silâhsız olarak mı gideceğiz? Kureyşlilerin size saldırıp, mübârek vücûdunuza bir zarar eriştirmelerinden korkarız!..." diyerek, endişelerini belirttiler. İki cihânın serveri, onlara; "Ben, umreye niyet ettim. Bu hâlde iken silâh taşımak istemem" buyurdular.

Yolculuk sâkin geçiyordu. Yol üzerindeki çeşitli kabîlelere uğranıyor, Peygamber efendimiz, onları İslâm'a dâvet ediyordu. Bir kısmı kabûl etmekten çekiniyor, bir kısmı hediyeler gönderiyorlardı. Bu şekilde yolun yarısını geçmişler, Usfân'ın arkasında Gadîr-ül-Eştât denilen mevkîe gelmişlerdi. Burada, daha önce Mekkelilere haber gönderilmek üzere vazifelendirilen Büşr bin Süfyân hazretleri, Kureyşlilerle görüşüp geri dönmüştü. Peygamber efendimize, gördüklerini şöyle anlattı: "Yâ Resûlallah! Kureyşliler, senin geldiğini haber almışlar. Korkularından etrâftaki kabîlelere ziyâfetler çekerek, onların yardımlarını istemişler. İkiyüz kişilik bir süvâri birliğini keşf için size doğru yola çıkardılar. Etrâftaki kabîleler, bu isteği kabûl edip Beldah mevkîinde birleştiler. Pek çok askerî yığınak yaptılar ve sizi Mekke'ye sokmamak üzere yemîn ettiler." Bu habere, Âlemlerin efendisi çok müteessir oldular ve; "Kureyş helâk oldu. Zâten harp onları yiyip bitirmiştir... Kureyş müşrikleri, kendilerinde bir kuvvet mi var zannediyor? Vallahi Allahü teâlânın, yaymak için beni gönderdiği bu dîni, hâkim ve üstün kılıncaya, başım gövdemden ayrılıncaya kadar onlarla çarpışmaktan aslâ geri durmayacağım!" buyurdu. Sonra kahraman Eshâbına dönerek, bu konudaki rey ve görüşlerini sordu. Bütün benliği ile Resûlullah'a kendilerini adamış olan şanlı Eshâb; "Allahü teâlâve Resûlü daha iyi bilir. Canımız sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Biz, Beytullah'ı tavâf etmek niyetiyle yola çıkmış bulunuyoruz. Ne bir kimseyi

öldürmek, ne de çarpışmak için geldik. Ancak, Kâbe'yi ziyâret etmemizi engellemek isterlerse, muhakkak onlarla çarpışır, hedefimize ulaşırız!..." dediler.

Eshâb-ı kirâmın bu kararlı hâli, sevgili Peygamberimizin hoşuna gitti. Buyurdular ki: “Haydi, öyle ise Allahü teâlânın ism-i şerîfi ile yürüyünüz!..." Sahâbîler, Peygamber efendimizin etrâfında; "Lebbeyk! Allahümme Lebbeyk!..." diyerek telbiye ve; "Allahü ekber! Allahü ekber!..." diyerek tekbir getirerek Mekke'ye doğru ilerlemeye başladılar.

Bir öğle vaktinde Bilâl-i Habeşî (radıyallahü anh), sesinin bütün güzelliği ile ezân-ı şerîfi okuyarak, namaz vaktinin girdiğini bildirmişti. Bu sırada, ikiyüz kişilik Kureyş süvâri birliği oraya yetişmiş, Mekke ile sahâbîlerin arasına girerek, hücûma hazır vaziyette durmuştu. Buna rağmen, Âlemlerin efendisi yüce Eshâbı ile saf olup namaza durdular. Sevgili Peygamberimizin arkasında binbeşyüz civarındaki Eshâbının saf hâlinde hareketsiz kıyamda duruşları, rükûya eğilmeleri, görülmeye değer bir manzara idi. Hele, hep birlikte secdeye gitmeleri, heybetli bir dağın eğilip, doğrulmasına benziyordu. Onların, Allahü teâlânın huzûrunda şerefli alınlarını toprağa sürerek tevâzû göstermeleri, Kureyş süvârilerinden bâzılarının kalblerine İslâmın muhabbetini düşürdü. Eshâb, selâm verip namazdan çıktıklarında, Kureyş süvâri komutanının; "Müslümanların bu hâllerinden istifâde ederek baskın yapsaydık, onların çoğunu öldürürdük!... Onlar namazda iken niçin saldırmadık?" diye hayıflandığı, sonra da; "Merâk etmeyiniz. Nasıl olsa, canlarından ve çocuklarından da sevgili olan bir namaza daha duracaklardır!..." diyerek, bu defâ fırsatı kaçırmayacaklarını arkadaşlarına bildirdi.

Onların bu sözlerini Allahü teâlâ, Cebrâil aleyhisselâm ile vahiy göndererek Peygamber efendimize bildirdi.

Gelen âyet-i kerîmede buyruluyordu ki: “(Ey Habîbim!) Sen de içlerinde bulunup, (düşman karşısında) onlara (Eshâbına) namaz kıldıracağın zaman (onları iki kısma ayır), bir kısmı seninle birlikte (namazda, diğeri de düşman karşısında) dursun. Silahlarını yanlarına alsınlar. Seninle namazda olup, bir rekat kılanlar (namazı bozacak amellerden sakınarak) düşman

karşısına gitsinler. Bundan sonra, henüz namazını kılmamış olan diğer kısmı gelip, ikinci rekatı seninle kılsınlar ve onlar da zırhlarını, koruyucu aletlerini ve silâhlarını yanlarına alsınlar. (Teşehhüdü seninle okusunlar. Sen selâm verince, onlar selâm vermeden düşman karşısına gitsinler. Önce bir rekat kılmış olanlar geri gelip, kendi başlarına bir rekat daha kılarak selâm versinler. İkinci rekatı imâmla kılmış olanlar da tekrar gelip, bir rekat daha kılarak namazı tamamlayıp selâm versinler.) Kâfirler arzu ederler ki, silâh ve eşyalarınızdan gâfil bulunasınız da size ansızın bir baskın yapalar... Eğer size, yağmurdan bir eziyet olursa, yahut hasta bulunursanız, silâhlarınızı koymanızda üzerinize bir vebal yoktur. Fakat yine bütün ihtiyat tedbirlerini alın. Şüphe yok ki, Allahü teâlâ kâfirlere, hor ve hakîr edici bir azâb hazırlamıştır." (Nisâ sûresi: 102)

İkindi vaktinde, hazret-i Bilâl ezân okuduğunda, Kureyş süvârileri yine Mekke ile Eshâb-ı kirâmın arasında hücûma hazır olarak durdular. Peygamber efendimiz, Eshâbına âyet-i kerîmede belirtildiği gibi namazlarını kıldırdı.

Müslümanların bu tedbirli namaz kılışlarına, müşrikler hayret ettiler. Allahü teâlâ, onların kalblerine korku verdi. Herhangi bir harekette bulunmaya cesâret edemediler. Mekke'ye haber götürmek üzere oradan ayrıldılar. Peygamber efendimiz ve Eshâbı da buradan Hudeybiye denilen mevkie doğru harekete geçtiler.

Mukaddes Mekke hudûduna geldiklerinde, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin devesi Kusvâ, zâhirî hiç bir sebep yok iken çöküverdi. Kaldırmak için çok uğraştılar fakat kalkmadı. Bunun üzerine, Kâinatın sultânı efendimiz buyurdular ki; “Onun böyle bir çökme huyu yoktur. Fakat, bir zamanlar (Ebrehe'nin) fili(ni) Mekke'ye girmekten tutup alıkoyan Allahü teâlâ, şimdi de Kusvâ'yı tutup alıkoydu. Varlığım yed-i kudretinde olan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, Kureyş, Allahü teâlânın, Harem dâhilinde yapılmasını haram ettiği (çarpışmayı ve kan akıtmayı terk etmek gibi) şeylerden hangisini benden isterlerse istesinler, onların bu isteklerini muhakkak yerine getireceğim!" Bundan sonra Kusvâ'yı kaldırmak istediler. Deve sıçrayıp kalktı. Harem hududlarından içeri girmedi, tam hudud

üzerinde bulunan Hudeybiye mevkîinde durdu. Peygamber efendimiz Eshâb-ı kirâmla, suyu az olan bu yerde konakladılar.

Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem, çadırını mübârek Mekke hudûdunun dışına kurdurdu. Eshâbıyla burada beklemeye başladılar. Vakit girince, namazları, Mekke-i mükerreme hudûdu içinde kılıyorlardı. Kuyularda içecek ve kullanacak su kalmamıştı. Sâdece Peygamber efendimizin ibriğinde vardı. Güç durumda kalan sahâbîler; "Canımız sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Yanımızda, yalnız sizin ibriğinizde su var. Mahvolduk!." dediler. Âlemlerin efendisi; “Ben, sizin aranızda iken, siz mahvolmazsınız" buyurdular. Sonra “Bismillah" diyerek, mübârek elini ibriğin üzerine koydular. Sonra kaldırıp; “Alınız!..." buyurduğunda, mübârek parmaklarının arasından, çeşme gibi, sular akmaya başladı. Eshâb-ı kirâm; kana kana su içtiler, abdest aldılar, bütün kırbalarını doldurdular at ve develerini suladılar. Eshâbını gülümseyerek seyreden merhamet deryâsı sevgili Peygamberimiz, Allahü teâlâya hamd ettiler.

O gün, orada hazır bulunan hazret-i Câbir bin Abdullah; "Biz, binbeşyüz kişi idik. Eğer yüzbin kişi dahî olsaydık, o su, hepimize yeterdi" buyurdu.

Hayret ilen barmağın dişler kim etse istimâ,

Barmağından verdiği şiddet günü Ensâra su.

Bî'at-ı Rıdvân:

Resûl-i ekrem efendimiz, Hudeybiye'de iken öteden beri müslümanlarla dost olan Huzâa kabîlesinin reîsi Büdeyl, huzûra gelip, Kureyş ordusunun çevre kabîlelerinin de katılmasıyla Hudeybiye'de konduklarını, orduları dağılıncaya kadar çarpışmaya yemîn ettiklerini bildirdi. Bunun üzerine Peygamber efendimiz; “Biz, buraya hiç kimse ile çarpışmak için gelmiş değiliz. Ancak Umre yapmak, Kâbe-i muazzamayı tavâf ve ziyâret etmek için gelmiş bulunuyoruz. Buna rağmen bizi, kim Beytullah'ı ziyâretten alıkoymaya kalkarsa, onunla çarpışırız. Şüphesiz ki, harpler Kureyş'i ziyâdesiyle yıpratmış, güçsüz hâle getirmiş ve pek çok zararlara uğratmıştır.

Şâyet onlar arzu ederlerse, kendilerine bir mütâreke müddeti tâyin edeyim. Bu müddet için de, benim tarafımdan emniyet içinde bulunsunlar. Onlar, benimle diğer kabîleler arasına girmesinler. Beni, onlarla başbaşa bıraksınlar. Eğer ben, o kabîlelere gâlip gelir de, cenâb-ı Hak da onlara hidâyet ihsân edip müslüman olurlarsa, Kureyş müşrikleri isterlerse, onlar gibi müslüman olabilirler. Şâyet ben, zannettikleri gibi, diğer topluluklara gâlip gelemezsem, o zaman kendileri de rahata kavuşmuş, kuvvet kazanmış olurlar. Eğer, Kureyş müşrikleri bunları kabûl etmez de benimle çarpışmaya kalkarlarsa, varlığım yed-i kudretinde olan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, yaymaya çalıştığım bu din uğrunda, başım gövdemden ayrılıncaya kadar onlarla çarpışacağım. O zaman Allahü teâlâ da, bana yardım edeceği hakkındaki vâdini şüphesiz yerine getirecektir!" buyurdu. Huzâa kabîlesinin reîsi Büdeyl, Peygamber efendimizin buyurduklarını Kureyş ordugâhına ulaştırmak üzere yola çıktı.

Müşrikler, Büdeyl'den, Resûlullah efendimizin buyurduklarını dinledikten sonra, ileri gelen adamlarından Urve bin Mes'ûd'u, görüşmek üzere Peygamber efendimize gönderdiler. Urve, Kureyş'in hiç kimseyi Mekke'ye sokmamak üzere kesin kararlı olduğunu bildirince, Habîb-i ekrem efendimiz; "Ey Urve! Allah için söyle! Şu kurbanlık develerin kurban edilmelerine, şu Kâbe-i muazzamayı ziyâret ve tavâfa mâni olunur mu?" buyurduktan sonra, Huzâa kabîle reîsine söylediklerini Urve'ye de anlattılar.

Urve, bir taraftan Peygamber efendimizi dinlerken, bir taraftan da Eshâb-ı kirâmın hâl ve hareketlerine, birbirlerine ve Âlemlerin efendisine olan davranışlarına, saygı ve hürmetlerine dikkat ediyordu. Sevgili Peygamberimizin teklifini dinledikten sonra kalktı, Kureyşîlere bunu anlatmak üzere yürüdü. Onların yanına varıp; "Ey Kureyş topluluğu! Benim Kayser, Necâşî, Kisrâ gibi bir çok hükümdârların huzûrlarına elçi olarak gittiğimi bilirsiniz. Yemîn ederim ki, ben, şimdiye kadar, müslümanların, Muhammed'e gösterdikleri hürmet ve saygının hiç bir hükümdâra yapıldığını görmedim. Sahâbîlerinden hiç biri, ondan izin almadıkça konuşmuyor, başından bir kıl düşse, kapıp bereketlenmek için koyunlarında saklıyorlar. Aldığı abdest suyunu, birbirleriyle kapışırcasına paylaşıyorlar. Yanında konuşurlarken, seslerini duyulmayacak kadar kısıyorlar. O'na olan hürmetlerinden, yüzüne bakamıyor ve gözlerini önlerine indiriyorlar. O,

Eshâbına bir işâret verse veya bir emirde bulunsa, can behâsına da olsa, yerine getirmeye çalışıyorlar.

Ey Kureyş cemâati! Elinizi ne kadar kılıçlarınıza atsanız, bütün çârelere başvursanız onlar, Peygamberlerinin bir kılını bile size teslim etmezler. Hattâ her hangi bir zararın erişmesine ve O'na kimsenin el sürmesine bile meydan vermezler. Durum budur. Bundan sonrasını iyi düşünün! Hal böyle iken, Muhammed bize iyi bir mütâreke teklif ediyor, bundan faydalanın!" dedi. Kureyşli müşrikler, bu sözleri kabûl etmeyip, Urve'ye kaba davrandılar ve onu darılttılar.

Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, Kureyş karargâhından bir haber gelmeyince, Hırâş bin Ümeyye'yi (radıyallahü anh), tekliflerini tekrar etmek üzere elçi olarak gönderdiler. Müşrikler, İslâm elçisine çok kaba davrandılar. Devesini kesip yediler, kendisini öldürmek için üzerine yürüdüler. Ellerinden zor kurtulan Hırâş bin Ümeyye, Peygamber efendimizin huzûruna gelip durumu anlatınca, elçisine yapılan bu hakârete çok üzüldüler. Bu sırada müşrik karargâhından Ahâbiş kabîlesinin reîsi Huleys göründü. Peygamber efendimize doğru geliyordu. Müşrikler, elçi olarak onu vazifelendirmişlerdi. Sevgili Peygamberimiz Huleys'in geldiğini görünce; “Bu gelen, kurbana saygı gösteren, Allahü teâlânın emirlerini yerine getirmeye ve ibâdet yapmaya özenen bir kavimdendir. (Ey Eshâbım!) Kurbanlık develeri ona doğru sürünüz de görsün!" buyurdu. Eshâb-ı kirâm, kurbanlık develeri ona doğru salıverdiler ve; "Lebbeyk! Allahümme Lebbeyk!" diye telbiye getirdiler. Huleys, boyunları bağlı, kulakları işâretli olan kurbanlıkları görünce, uzun uzun baktı. Gözleri doluktu ve; "Müslümanların, Kâbe'yi tavâf ve ziyâretten başka hiç bir niyetleri yok. Onları, bundan men etmek ne kadar kötü bir harekettir! Kâbe'nin Rabbine yemîn ederim ki, Kureyşliler, bu yanlış hareketlerinden dolayı helâk olacaklardır!" demekten kendini alamadı. Bu sözleri işiten Âlemlerin efendisi; “Evet öyledir, ey Kinâne oğullarına mensup olan kardeş" buyurdu. Huleys, utancından Resûlullah efendimizin huzûruna gelemediği gibi, mübârek yüzüne dahî bakamadı. Geri Kureyş karargâhına döndü. Gördüklerini anlatıp; "Sizin, O'nu, Kâbe'yi ziyâretten men etmenizi doğru bulmuyorum" diye fikrini açıkça söyledi. Kureyş müşrikleri çok sinirlendiler ve Huleys'i câhillikle suçladılar.

Müşrikler, bu defâ gaddarlığı ile nam salmış Mikrez bin Hafs'ı elçi gönderdiler. O da cevâbını alarak geri döndü. Mikrez’in elçiliğinden sonra müşrikler, müslumanların âni bir baskın yapmasından korkuya kapıldılar.

Peygamber efendimiz, işi yarıda bırakmak istemiyor ve Kureyşlilerce itibarlı olan bir Eshâbını göndermek istiyordu. Netîcede hazret-i Osman'ın gönderilmesine karar verildi. Sevgili Peygamberimiz, Osman bin Affân'a (radıyallahü anh); “Biz buraya hiç kimse ile çarpışmak için gelmedik. Sâdece Kâbe-i muazzamayı tavâf ve ziyâret etmek için gelmiş bulunuyoruz. Yanımızdaki kurbanlık develeri kesip döneceğiz, diye söyle" ve “Onları İslâm’a dâvet et!" buyurdular. Ayrıca, Mekke'de bulunan müslümanlara, Mekke'nin yakın bir zamanda fethedileceğini müjdelemesini de tembih ettiler.

Hazret-i Osman, müşriklerin yanına gidip, Peygamber efendimizin buyurduklarını aynen anlattı. Onlar, hazret-i Osman'ın teklifine de olumsuz cevap verdiler. İstediği takdirde sâdece kendisinin Beytullah'ı tavâf edebileceğini söylediler. Hazret-i Osman ise; "Resûl aleyhisselâm, Beytullah'ı tavâf etmedikçe, ben de etmem!" buyurdu. Buna çok kızan müşrikler, onu alıkoydular. Bu haber, Eshâba; "Osman şehîd edildi!" şeklinde ulaştı. Durumu Peygamber efendimize bildirdiklerinde çok üzüldüler ve; “Bu haber doğru ise, bu kavimle çarpışmadıkça buradan ayrılmayacağız" buyurdular. Sonra orada bulunan Semûre ismindeki ağacın altına oturup; “Allahü teâlâ, bana bî’at etmenizi emretti" buyurarak, Eshâbını bî’ate dâvet etti. Kahraman Eshâb, elini, Peygamber efendimizin mübârek eli üzerine koyarak; "Allahü teâlâ, sana zafer ihsân edinceye kadar, önünde çarpışa çarpışa fethi gerçekleştirmek, veya bu uğurda şehîd olmak üzere bî'at ettik!" diye söz verdiler. Peygamber efendimiz, bir elini, diğer elinin üzerine koyarak orada bulunmayan hazret-i Osman namına kendi kendine bîat etti. Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi veselfem efendimiz, Eshâbının bu bî'atına çok memnun olup; “Ağaç altında, gerçekten bî'at edenlerden hiç biri, Cehennem’e girmeyecektir" buyurdu. Bu bî’ate, Bî'at-ı Rıdvân denildi.

Eshâb-ı kirâm radıyallahü anhüm, artık kılıçlarını çekmiş yerlerinde duramıyor, Resûl aleyhisselâmın bir işâretini bekliyordu.

Bu sırada İslâm karargâhını gözetleyen Kureyş câsusları, mücâhidlerin, sevgili Peygamberimize, bu uğurda şehidlik şerbetini içinceye kadar çarpışmak üzere bî'at ettiklerini ve hazırlık yaptıklarını görmüşlerdi. Derhâl Kureyş karargâhına varıp, olup bitenleri anlattılar.

Peygamber efendimiz, her ihtimâle karşı geceleri, Eshâbını korumak üzere nöbetçiler bırakıyordu. Hazret-i Osman'ın tutuklandığı günlerden bir gece, Mikrez yönetiminde elli kişilik bir müşrik gürûhu, İslâm askerlerini uykuda bastırmak üzere saldırdılar. O gece, Muhammed bin Mesleme ve arkadaşları nöbet tutuyorlardı. Gelen küffârı kısa bir mücâdeleden sonra kıskıvrak yakaladılar. Sâdece Mikrez kaçabildi. Esirleri, Resûlullah efendimizin huzûruna getirdiler. Bir kısmı hapsedilip, bir kısmı da affedildiler. Müşrikler, ertesi gece de baskın yapmak istediler fakat yine yakalandılar. Peygamber efendimiz, onları da affedip salıverdi.

Kurtar beni yâ Resûlallah!...

İslâm ordusunun, gece-gündüz savaşa hazır durumda beklediğini ve her an saldırabileceklerini anlayan küffâr ordusunun kalbine korku düştü. Andlaşmaktan başka çıkar yol olmadığını görerek, acele bir elçi heyeti seçtiler. Süheyl bin Amr başkanlığında seçilen bu heyete; "Bu sene Mekke'ye girmemeleri şartıyla andlaşma yapın" denildi.

Sevgili Peygamberimiz, Kureyş elçilerini kabûl buyurdu. Elçilerin ilk istekleri, hapsedilmiş adamlarının bırakılması oldu. Âlemlerin efendisi de; "Mekke'de tutukladığınız Eshâbımı bırakmadığınız müddetçe, bu adamlarınızı salıvermem!" buyurdular. Süheyl; "Doğrusu bize, çok adâletli ve insâflı davrandınız" diyerek, Mekke'de tutuklanan hazret-i Osman'ı ve daha önce hapsettikleri on kadar Eshâbın serbest bırakılmasını sağladı. Bundan sonra, baskın sırasında yakalanıp hapsedilen müşrikler serbest bırakıldı.

Uzun konuşmalardan sonra, andlaşmaya varıldı. Sıra yazılmasına gelmişti. Hazret-i Ali kâtip olarak seçildi. Sulh-nâmeyi yazmak üzere kâğıt, divit hazırlandı. Âlemlere rahmet olarak gönderilen Habîbullah efendimiz hazret-

i Ali'ye; “Yaz" buyurdu. “Bismillâhirrahmânirrahîm!" Buna Süheyl derhal îtirâz edip; "Yemîn ederim ki, ben Rahmân sözünün ne demek olduğunu bilmiyorum. Böyle yazma; Bismike Allahümme diye yaz! Yoksa barışa yanaşmam!" dedi. Peygamber efendimiz, barışın yapılmasında çok büyük hikmetler görüyordu. Su sebeple; “Bismike Allahümme de güzeldir" buyurdular ve hazret-i Ali'ye böyle yazmasını emrettiler. Yazıldıktan sonra, Peygamber efendimiz; “Bu, Muhammed Resûlullah'ın, Süheyl bin Amr ile üzerinde anlaştıkları ve sulh oldukları, şartlarını taraflarca yerine getirmek üzere imzâladığı maddelerdir" buyurduğunda, Süheyl'in, hazret-i Ali'nin etini tuttuğu görüldü ve Peygamber efendimize dönüp; "Yemîn ederiz ki, biz senin Resûlullah olduğunu kabûl etseydik, sana karşı gelmez, Kâbe'yi ziyâret etmene engel olmazdık. Bu sebeple, Resûlullah yerine, Abdullah'ın oğlu Muhammed yaz!" dedi. Peygamber efendimiz, onu da kabûl buyurarak; “Vallahi siz, beni yalanlasanız da, ben yine hiç şüphesiz Allahü teâlânın resûlüyüm. İsmimi ve babamın ismini yazdırmak, benim peygamberliğimi gidermez ki. Yâ Ali! Onu sil, Muhammed bin Abdullah yaz" buyurdular.

Resûlullah kelimesinin silinmesine, Eshâb-ı kirâmdan hiç birinin gönlü râzı olmadı. Bir anda her şeyi unutup; "Yâ Ali! Muhammed Resûlullah yaz, aksi hâlde, bu müşriklerle aramızı ancak kılıç hâlleder!.." dediler. Peygamber efendimiz, Eshâbının bu gayretlerine memnun oldular, fakat mübârek elleriyle susmalarını işâret buyurdular. Hazret-i Ali'ye, silinmesini emir buyurunca, o; "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Senin bu mübârek sıfatını silmeye elim varmıyor!..." diyerek özür diledi. Sevgili Peygamberimiz orayı göstermesini istedi. Gösterince elinden alıp, kendi mübârek parmağı ile silerek Abdullah'ın oğlu yazdırdı. Sonra, maddeler yazılmaya başlandı.

1- Andlaşma on yıl geçerli olacak, bu zaman içinde iki taraf birbiriyle harb etmeyecek.

2- Müslümanlar bu sene Kâbe'yi ziyâret etmeyecek. Ancak bir sene sonra ziyâret edebilecekler.

3- Kâbe'yi ziyârete gelen müslümanlar, üç gün kalacaklar ve yanlarında yolcu silâhından başka silâh bulundurmayacaklar.

4- Müslümanlar Kâbe'yi tavâf ederken, Mekkeli müşrikler Kâbe'den dışarı çıkıp onların serbestçe tavâf yapmalarını sağlayacaklar.

5- Kureyşlilerden müslüman olan bir kimse, velîsinden izinsiz Medîne'ye giderse, iade edilecek, Müslümanlardan biri Kureyş tarafına geçerek, Mekke'ye giderse iâde edilmeyecektir. Hazret-i Ömer bu madde için; "Yâ Resûlallah! Bu şartı da kabûl edecek misin?" diye sorunca; sevgili Peygamberimiz gülümseyerek; “Evet. Bizden onlara gidecek olanları Allahü teâlâ bizden uzak etsin!" buyurdular.

6- Eshâbdan biri, hac veya umre yapmak niyetiyle Mekke'ye gelse, canı ve malı emniyette olacak.

7- Müşriklerden biri, Şam'a, Mısır'a veya başka yere giderken Medîne'ye uğrarsa, onun da canı, malı emniyette olacak.

8- Diğer Arab kabîleleri, istedikleri tarafın himâyesine girebilecekler. Müslümanlar veya müşriklerle birleşmekte serbest olacaklardı.

Sıra andlaşmanın imzâlanmasına gelmişti. O sırada ayaklarındaki zincirleri sürükleye sürükleye İslâm ordusuna doğru bir kimsenin gelmekte olduğu görüldü. Yaklaştı, yaklaştı; "Beni kurtarın!..." diyerek bağırdı. Bu sesi işiten Kureyş heyeti reîsi, derhal yerinden fırladı. Eline aldığı dikenli ağaç dalını, onun başına yüzüne vurmaya başladı. O, bütün gayretini toplayarak kendini Resûlullah efendimizin mübârek dizleri dibine attı ve; "Kurtar beni yâ Resûlallah!" diye yalvardı. Bu, Mekke'de müslümanlıkla şereflendiği için, babası tarafından zincire vurulmuş bir müslümandı. Her gün ağır işkenceler edilir, putlara tapmaya zorlanırdı. Müşriklerin, Hudeybiye'ye gitmesinden faydalanarak, zincirlerini koparmış, kimseye görünmeden Mekke'den çıkıp, müslümanların arasına kendini atmıştı. Hidayete eren bu mübârek kimse, müşrik heyetinin reîsi Süheyl'in oğlu Ebû Cendel hazretleriydi. Süheyl, Peygamber efendimize, oğlu Ebû Cendel'i (radıyallahü anh) göstererek; "Biraz önce yazdığımız andlaşma gereğince, bana iâde edeceğin ilk adam budur!" dedi. Peygamber efendimiz ve sahâbîler çok müteessir olmuşlardı.

Herkes, Resûlullah efendimizin ne cevap vereceğini merâkla bekliyorlardı. Bir tarafta sulh-nâme, bir tarafta işkence altında bulunan bir sahâbî... Âlemlerin efendisi, Süheyl'e; “Biz, bu sulh-nâmeyi daha imzâlamadık!" buyurdu. Süheyl; "Yâ Muhammed! Andlaşmanın maddelerini, oğlum daha buraya gelmeden önce yazıp bitirmiştik. Eğer oğlumu iâde etmezsen, ben de hiç bir zaman sulh-nâmenin altını imzâlamam!" diye inâd etti. Peygamber efendimiz; “Onu benim hatırım için andlaşmanın dışında tut" buyurdu ise de müşrikler bunu kabûl etmediler. Süheyl bin Amr, oğlunu çeke çeke götürürken, Ebû Cendel; "Yâ Resûlallah!. Ey müslüman kardeşlerim!... Müslüman olmakla şereflenip size ilticâ ettiğim hâlde, beni müşriklere mi teslim ediyorsunuz. Bana her gün dayanılmaz işkencelerin yapılmasını mı revâ görüyorsunuz? Yâ Resûlallah! Dinimden döndürsünler diye mi beni iâde ediyorsunuz?!..." diye feryâd ediyordu. Bu içler acısı yalvarışa dayanmak çok zordu. Gönülleri yaralanan sahâbîler, ağlamaya başladılar. Merhamet deryâsı, sevgili Peygamberimizin de mübârek gözleri dolmuştu. Süheyl'in yanına varıp; “Gel etme! Onu bana bağışla!" diye ricâ etti. Fakat Süheyl; "İmkansız bağışlamam!" diye cevap verdi. Bunun üzerine sevgili Peygamberimiz; “Ey Ebû Cendel! Biraz daha sabret! Sana yapılanlara katlan! Bunların mükâfatını Allahü teâlâdan dile. Allahü teâlâ, sana ve senin gibi zayıf ve kimsesiz müslümanlara muhakkak bir genişlik, bir çıkar yol ihsân edecektir" buyurarak tesellî eyledi ve; “Verdiğimiz sözde durmamak bize yaraşmaz" buyurdu.

Bu içler acısı hâdiseye, heyetteki müşrikler bile dayanamamış ve; "Ey Muhammed! Ebû Cendel'i senin hatırın için biz himâyemize alıyoruz. Ona, Süheyl'in işkence yapmasına meydan vermeyeceğiz!" demişlerdi. Bundan sonra Resûlullah efendimiz ve Eshâb-ı kirâm biraz rahatladılar. (Süheyl bin Amr, Mekke'nin fethinden sonra müslüman olup Eshâb-ı kirâmdan oldu.)

Sulh-nâme iki sûret yazılıp, taraflarca imzâlandı. Müşrikler karargâhlarına döndüler. Müslümanların aleyhlerinde gibi görünen bu maddeler için, Kureyş heyeti çok sevinçli idi. Aksine bu sulh-nâme büyük bir zaferdi ve bu maddeler müslümanların lehine idi. Her şeyden önce, müslümanların bir devlet olduğunu kabûl ediyorlardı. Mekke'den bir müşrik, ticâret veya başka bir şey için Şam'a, Mısır'a giderken Medîne'ye uğrasa, canı malı emniyette olacaktı. Böylece müşrikler müslümanların yaşayışlarını yakından görecek,

İslâmın adâleti, Eshâbın birbirlerine olan güzel davranışları karşısında hayran kalacak ve İslâmiyeti seveceklerdi. Netîcede müslüman olup sahâbilerin safları arasına katılacaklardı.

On sene devam etmesi gereken bu andlaşma ile, müslümanlar çoğalacaklar, güçleneceklerdi. İslâmiyet her tarafa yayılacaktı.

Ancak; "Kureyşlilerden biri, müslüman olup Medîne'ye sığınmak isterse, iâde olunacak" maddesi için, Peygamber efendimiz müteessir olmuşlar ve; “Allahü teâlâ, onlar için, elbette bir genişlik, bir çıkar yol yaratacaktır" buyurmuşlardı…

Artık müşriklerle yapılacak bir iş kalmamıştı. Resûl-i ekrem; sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, Eshâb-ı kirâma; “Kalkınız! Kurbanlarınızı kesiniz. Başlarınızı tıraş ettikten sonra ihrâmdan çıkınız" buyurdular. Peygamber efendimiz, herkesten önce kurbanını kesti. Sonra kendisini berberi Hırâş bin Ümeyye hazretleri tıraş etti. Eshâb-ı kirâm, o mübârek saçları daha yere düşmeden havada kapıştılar ve bereketlenmek için sakladılar. Sahâbîler de kurbanlarını kesip, bir kısmı saçlarını kazıttı, bir kısmı kısalttırdı.

Hudeybiye'de yirmi gün kadar kalınmıştı. Peygamber efendimiz arkadaşları ile birlikte Medîne'ye dönmek üzere hareket ettiler. Yolda Allahü teâlâ, Peygamber efendimize Fetih sûresini vahyederek, nîmetini ve yardımlarını tamamlayacağını müjdeledi.

Kâinatın sultânı sallallahü aleyhi ve sellem, muzaffer olarak nûrlu Medîne'yi teşrîf ettiği günlerde, Kureyş'in Sakîf kabîlesinden Ebû Basîr, müslüman olmakla şereflenmişti. Müşriklerin arasında yaşayamayacağını anlayan Ebû Basîr (radıyallahü anh), yaya olarak Medîne'ye geldi. Hudeybiye andlaşmasının gereği olarak da Medîne'den ayrılıp, Kızıldeniz sahilindeki Îs denilen yere yerleşti. Burası, Kureyş müşriklerinin Şam'a gittikleri ticâret yolu üzerinde bulunuyordu. Bundan sonra, Kureyş'ten müslüman olanlar Mekke'yi terkedip, Medîne'ye değil, Îs'e, Ebû Basîr'in (radıyallahü anh) yanına gittiler. Bunlardan ilki Ebû Cendel hazretleriydi. Artık bunun arkası devam etti. Elli kişi, yüz kişi, ikiyüz, üçyüz kişi oldular.

Kureyş kervanı Şam'a giderken buradan geçmek mecbûriyetinde kalıyorlardı. Ebû Basîr hazretleri yanındaki müslümanlarla, buradan geçen müşrikleri yakalıyor ve müslüman olmalarını istiyorlardı. Müslüman olmayanlarla çarpışıp, onları güç durumda bırakıyorlardı.

Mekkeli müşrikler, artık Şam ticâret yollarının kesildiğini görüp, Medîne'ye bir heyet gönderdiler. Hudeybiye sulh-nâmesinin, "Kureyşlilerden müslüman olan bir kimse velîsinden izinsiz Medîne'ye giderse iâde edilecek!..." maddesinin kaldırılması için yalvardılar. Peygamber efendimiz merhamet buyurup, onların bu isteklerini kabûl ettiler. Böylece Kureyşlilerin Şam ticâret yolları açılmış oldu. Müslümanlar da sabretmelerinin karşılığında Medîne'ye Peygamber efendimizin yanına geldiler.

Hükümdârlara gönderilen mektuplar:

Nebiyy-i muhterem sallallahü aleyhi ve sellem, Huldeybiye'den döndükten sonra, İslâmın bütün dünyâya yayılmasını, insanların Cehennem azâbından kurtulup, hakikî saâdete kavuşmasını arzu ediyordu. Zirâ O, bütün âleme, rahmet olarak gönderilmişti. Bu sebeple, çevredeki hükümdârlara elçiler gönderip, İslâm’a dâvet etmeyi düşündüler. Dıhye-i Kelbî’yi (radıyallahü anh), Rum; Amr bin Ümeyye'yi (radıyallahü anh), Habeş; Hâtib bin Ebî Beltea'yı (radıyallahü anh), Mısır hükümdârına sefîr olarak vazifelendirdi. Ayrıca aynı vazife ile Salît bin Amr'ı (radıyallahü anh), Yemâme'ye; Şücâ’ bin Vehb'i (radıyallahü anh), Gassân'a; Abdullah bin Huzâfe'yi (radıyallahü anh), İran hükümdârına gönderdiler. Bu elçiler, Eshâb-ı kirâmın en güzîdeleriydi. Suretleri ve sözleri en güzel olanlarıydı. Her bir hükümdâra, ayrı ayrı İslâm’a dâvet mektupları yazıldı. Sevgili Peygamberimiz mektupların altını, gümüş yüzüğünün kaşında üç satır hâlinde yazılı olan, "Allahü teâlânın Resûlü Muhammed aleyhisselâm" mührü ile mühürledi. Hükümdârlara gönderilecek elçiler, sabah, Peygamber efendimizin bir mûcizesi olarak, gidecekleri devletin lisânını öğrenmiş olarak kalktılar.

Habeşistan'a gidecek olan Amr bin Ümeyye hazretleri, Necâşi Eshame'den, daha önce oraya hicret etmiş bulunan Eshâb-ı kirâmın, Medîne'ye

gönderilmesini de isteyecekti. Amr bin Ümeyye (radıyallahü anh), kısa zamanda Habeşistan'a varıp, melik Necâşi Eshame'nin huzûruna çıktı. Necâşi, tahtından aşağı indi; mektubu pek büyük bir hürmet ve muhabbetle aldı. Öptü, yüzüne ve gözüne sürdükten sonra açıp okutturdu:

“Bismillâhirrahmânirrahîm!

Allahü teâlânın resûlü Muhammed (aleyhisselâm)dan, Habeş meliki Necâşi Eshame'ye!...

Hidayete tâbi olana selâm olsun!... Ey Hükümdâr! Selâmette olmanı diler, sana olan nîmetlerinden dolayı, Allahü teâlâya hamd ederim. Ondan başka ilâh yoktur. O Melik'tir (bütün kâinatta tasarruf sâhibi yalnız O'dur.) Kuddûs'tür (her türlü ayıp ve kusurlardan berîdir). Selâm'dır (kullarını bütün tehlikelerden selâmette bulundurucudur). Mü’min'dir (emniyet verendir). Müheymin'dir (her şeyi gözetip koruyandır).

Ben şehâdet ederim ki, Îsâ (aleyhisselâm), Allahü teâlânın, çok temiz, iffet sâhibi, her türlü dünyâ hayatından tamamıyla çekilmiş bulunan Meryem'e ilkâ ettiği, rûhu ve kelimesidir. Böylece o, Îsâ'ya hâmile kaldı. Allahü teâlâ, Âdem'i, kudreti ile nasıl yarattı ise, Îsâ'yı da öyle yaratmıştır.

Ey hükümdâr! Ben, seni, eşi ortağı olmayan Allahü teâlâya îmâna, O'na ibâdet etmeye ve bana tâbi olmaya, Allahü teâlânın bana gönderdiklerine inanmaya dâvet ediyorum. Çünkü, ben, Allahü teâlânın bunları tebliğ etmeye me’mûr resûlüyüm.

Şimdi ben, sana lâzım olan tebligatı yapmış, dünyâ ve âhıret saâdetini sağlayacak nasîhati etmiş bulunuyorum. Nâsîhatimi kabûl ediniz! Hidayete eren, doğru yola kavuşanlara selâm olsun."

Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin mektubunu, büyük bir edeb ve tevâzû ile dinleyen hükümdâr Eshame, derhal; "Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh" diyerek Kelime-i şehâdet getirdi ve müslüman oldu. Sonra; "Yemîn ederim ki, O, kitap ehli olan yahudi ve hıristiyanların gelmesini beklediği, önceki peygamberlerin geleceğini müjdelediği peygamberdir.

Eğer yanına gitmeye imkânım olsaydı, muhakkak gider, hizmetiyle şereflenirdim!" dedi. Mektubu, hürmetle güzel bir kutuya koyup; "Bu mektuplar, burada olduğu müddetçe, Habeş'ten hayır ve bereket gitmez" dedi.

Resûlullah efendimiz Necâşi'ye iki mektup göndermişti. Necâşi Eshame, diğer mektupta bildirilen emirleri yerine getirip, sevgili Peygamberimizin mübârek zevcesi Ümmü Habîbe (radıyallahü anhâ) vâlidemizi ve orada bulunan Eshâb-ı kirâmı gemilere bindirip, pek çok hediyelerle Medîne'ye gönderdi. Gönderdiği mektupta îmân ettiğini bildiriyordu.

Hazret-i Dıhye-i Kelbî de, Rum imparatorunu İslâm’a dâvet etmek için vazifelendirilmişti. Mektubu, Busra'daki Gassân hükümdârı Hâris'e verecek, o da Rum İmparatoru Heraklius'a gönderecekti.

Peygamber efendimizin sallallahü aleyhi ve sellem dâvet mektubunu büyük bir hürmetle alan hazret-i Dıhye, sür’atle Busra'ya geldi. Hâris ile görüşüp durumu anlattı. Hâris, Dıhye'nin (radıyallahü anh) yanına, henüz müslüman olmayan Adiy bin Hâtem'i vererek, o sırada Kudüs'de bulunan Heraklius'a gönderdi. İkisi birlikte Kudüs'e gelip, imparatorla görüşmek üzere temaslarda bulundular. İmparatorun adamları, kendisine; "Kayser'in huzûruna çıktığın zaman, başını eğip yürüyecek, yaklaşınca da yere kapanıp secde edeceksin. Secdeden kalkmana izin vermedikçe aslâ yerden başını kaldırmayacaksın" dediler. Bu sözler, Dıhye'ye (radıyallahü anh) ağır geldi ve onlara; "Biz müslümanlar, Allahü teâlâdan başka hiç bir kimseye secde etmeyiz. Hem insanın insana secde etmesi onun yaratılışına terstir" buyurdu. Bunun üzerine Kayser'in adamları; "O hâlde Kayser, getirdiğin mektubu hiç bir zaman kabûl etmez ve seni huzûrundan kovar" dediler. Dıhye (radıyallahü anh); "Bizim peygamberimiz Muhammed aleyhisselâm, başkasının, kendisine, değil secde etmesine, önünde hafif eğilmesine bile müsâde etmez. Kendisiyle görüşmek isteyen, köle bile olsa, ona ilgi gösterir. Huzûruna kabûl buyurur, derdini dinler, sıkıntısını giderir, gönlünü alır. Bunun için O'na tâbi olanların hepsi hürdür, şereflidir" buyurdu. Bu sözleri dinleyenlerden biri; "Mâdem ki Kayser'e secde etmeyeceksin, o hâlde üzerine aldığın vazifeyi yerine getirebilmen için, sana başka yol göstereyim. Kayser'in, sarayın önünde, dinlendiği bir yer var. Her gün

öğleden sonra bu avluya çıkar, oralarda dolaşır. Orada bir minber vardır. Onun üzerinde herhangi bir yazı varsa önce onu alır okur, sonra istirâhat eder. Sen de şimdi git, mektubu o minbere koy ve dışarda bekle. Mektubu görünce seni çağırtır. O zaman vazifeni yerine getirirsin" dedi.

Bunun üzerine hazret-i Dıhye, mektubu söylenilen yere bıraktı. Heraklius mektubu aldı ve Arapça bilen bir tercümân istedi. Tercümân, Resûlullah efendimizin mektubunu okumaya başladı. Mektubun en üstünde; “Bismillâhirrahmânirrahîm! Allahü teâlânın Resûlü Muhammed'den (aleyhisselâm) Rumların büyüğü Herakl'e" diye yazıyordu. Heraklius'un kardeşinin oğlu Yennak, mektubun böyle başlamasına çok kızdı ve tercümânın göğsüne şiddetli bir yumruk vurdu. Tercümân, yumruğun şiddeti ile yere yıkıldı ve mübârek mektup elinden düştü. Heraklius, Yennak'a; "Niçin böyle yaptın!" diye sorunca, o da; "Mektubu görmüyor musun? Mektuba, hem senin isminden önce kendi ismi ile başlamış, hem de senin hükümdâr olduğunu söylemeyip; "Rumların büyüğü Herakl'e" demiş. Niçin; "Rumların hükümdârı" diye yazmamış ve önce senin isminle başlamamış? O'nun mektubu bu gün okunmaz" dedi. Bunun üzerine Heraklius: "Vallahi sen ya çok akılsızsın veya koca bir delisin. Senin böyle olduğunu bilmiyordum. Ben daha mektubun içinde ne olduğuna bakmadan, yırtıp atmak mı istiyorsun? Hayatıma yemin ederim ki; eğer O, Söylediği gibi resûlullah ise, mektubuna benim ismimden önce kendi ismini yazmakta ve beni Rumların büyüğü diye anmakta haklıdır. Ben, ancak onların sâhibiyim. Hükümdârları değilim" dedi ve Yennak'ı huzûrundan kovdu. Sonra hıristiyanların en âlimi, reîsi ve kendisinin müşaviri olan Uskûf adındaki kimseyi çağırttı. Mektubu okuttu. Mektubun devamında şöyle buyruluyordu: “Allahü teâlânın hidâyetine tâbi olanlara, doğru yola kavuşanlara selâm olsun!" Bundan sonra; (Ey Rumların büyüğü!) Seni İslâm’a dâvet ediyorum, İslâm’ı kabûl et ki, selâmet bulasın. Müslüman ol ki, Allahü teâlâ sana iki kat ecir versin. Eğer yüz çevirirsen, bütün Hıristiyanların vebâli senin üzerinedir! “De ki: “Ey ehl-i kitab (olan yahudi ve hıristiyanlar)! Aramızda ortak olan kelimeye geliniz. O da Allahü teâlâdan başka hiç bir şeye tapınmayız ve O'na hiç bir şeyi ortak etmeyiz. Allahü teâlâyı bırakıp, içimizden hiç kimseyi yaratıcı Rab tanımayız. Eğer bu sözden yüz çevirirlerse; “Şâhid olunuz. Biz müslümanız" deyiniz." (Âl-i İmrân sûresi: 64)

Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin mektubu okunurken, Heraklius'un alnından ter taneleri dökülüyordu. Mektup bitince; "Süleymân aleyhisselâmdan sonra, ben böyle; "Bismillâhirrahmânirrahîm" diye başlayan bir mektup görmemiştim" dedi. Heraklius, Uskûf'a bu mes’eledeki fikrini sorunca; "Vallahi, O, Mûsâ ve Îsâ'nın aleyhimüsselâm, bize geleceğini müjdelediği peygamberdir. Zâten biz, O'nun gelmesini bekliyorduk" dedi. Heraklius; "Sen bu husûsta ne yapmamı tavsiye edersin, neyi uygun görürsün?" diye sordu. Uskûf; "O'na tâbi olmanı uygun görürüm" diye cevap verdi. Heraklius; "Ben, senin dediğin şeyi çok iyi biliyorum. Fakat O'na tâbi olup, müslüman olmaya gücüm yetmez. Çünkü hem hükümdârlığım gider, hem de beni öldürürler" dedi. Bunun üzerine hazret-i Dıhye'yi ve Adî bin Hâtem'i çağırttı. Adî; "Ey hükümdâr! Davar ve develer sâhibi Arablardan olan şu yanımdaki zât, memleketinde vukû bulan şaşılacak bir hâdiseden bahsediyor" dedi. Heraklius; "Memleketinizdeki hâdise nedir?" diye sorunca, Dıhye (radıyallahü anh); "Aramızda bir zât zuhûr etti. Peygamber olduğunu beyân etti. Halkın bir kısmı O'na tâbi olmakta, bir kısmı da karşı koymaktadır. Biz inananlarla, inanmayanlar arasında çarpışmalar olmaktadır" dedi.

Bundan sonra Heraklius, Peygamber efendimiz hakkında araştırmaya başladı. Şam valisine emir verip Resûl-i ekrem efendimizle aynı soydan bir kişiyi bulmalarını emretti. Bu arada kendisinin dostu olan ve İbrânîce bilen Roma’daki bir âlime de mektup yazıp, bu mes’eleyi sordu. Roma'daki dostundan, bahsettiği zâtın, âhır zaman peygamberi olduğunu bildiren bir mektup geldi. Şam valisi de ticâret için giden bir Kureyş kervanı ile karşılaştı. Bunların içinde, henüz müslüman olmayan Kureyş'in reîsi, Ebû Süfyân da vardı. Ebû Süfyân diyor ki: "Biz Gazze'de bulunduğumuz sırada, Heraklius'un Şam valisi, üzerimize saldırır gibi geldi ve; "Siz, şu Hicaz'daki zâtın kavminden misiniz?" diye sordu. "Evet" dedik. "Haydi, bizimle beraber imparatorun yanına gideceksiniz?" dedi." Ebû Süfyân'la yanındakileri Şam'a götürdü. Şam valisi, Ebû Süfyân'ı ve yanındakileri Heraklius'un yanına çıkardı. Bu sırada, Heraklius Kudüs'te bir kilisede bulunuyordu. Vezîriyle beraber oturmuş ve başına tâcını giymişti. Heraklius, Ebû Süfyân ve yanındaki otuz kadar Mekkeliyi burada kabûl etti.

Tercümân çağırdı ve onlara; "İçinizde, peygamber olduğunu söyleyen zâta, soyca en yakın hanginizdir?" diye sordu. Ebû Süfyân; "O'na, soyca en yakın olan benim" diye cevap verdi. Heraklius; "Akrabâlık dereceniz nedir?" diye sorunca; "Amcamın oğludur" dedi. Heraklius, Ebû Süfyân'ın kendisine yakın getirilmesini istedi ve diğerlerinin de Ebû Süfyân'ın arkasında durmasını söyledi. Ebû Süfyân, ilk önceleri yalan söyledi ise de, hükümdârın tehdidi ile korktu ve yalan söyleyemedi. Sonra aralarında şu konuşma geçti. Heraklius; "Peygamber olduğunu söyleyen zâtın, aranızdaki soyu nasıldır?" diye sordu. Ebû Süfyân; "O, zamanın en iyi soylusudur. Soy bakımından en seçkinimizdir" dedi. Kayser tekrar; "İçinizde ondan önce peygamberlik iddiasında bulunan kimse oldu mu?" Ebû Süfyân; "Olmadı" dedi. Kayser; "O'nun ataları içinde hiç bir hükümdâr gelmiş midir?" Ebû Süfyân; "Hayır" dedi. Kayser; "O'na halkın eşrâfı mı yoksa fakir ve zayıfları mı tâbi oluyorlar. Ebû Süfyân; “O'na tâbi olanlar fakirler, zayıflar, gençler ve kadınlardır. Kavminin yaşlılarından ve eşrâfından tâbi olan pek yoktur" dedi. Kayser; "O'na tâbi olanlar artıyor mu, azalıyor mu?" Ebû Süfyân; "Artıyor." Kayser; "O'nun dînine girdikten sonra beğenmeyerek veya kızarak dönen kimse var mı?" Ebû Süfyân; "Yoktur." Kayser; "Peygamber olduğunu söylemeden, O'nun hiç yalan söylediği görülmüş müdür?" Ebû Süfyân; "Hayır" dedi. Kayser; "O peygamberin hiç ahdini bozduğu, sözünde durmadığı oldu mu?" Ebû Süfyân; "Hayır olmadı. Ancak biz şimdi, onunla bir müddet için çarpışmayı bırakarak andlaşma yapmış bulunuyoruz. Bu müddet içinde kendisinin ne yapacağını bilemiyoruz" dedi. Kayser; "O size neyi emrediyor?" diye sorunca, Ebû Süfyân; "Yalnız bir olan Allah'a ibâdet etmeyi, O'na hiç bir şeyi ortak koşmamayı emrediyor. Atalarımızın taptığı şeylere (putlara) tapmaktan bizi men ediyor. Namaz kılmayı, doğru olmayı, fakirlere yardım etmeyi, haramlardan sakınmayı, ahde vefâyı, emânete hıyânet etmemeyi ve akrabâyı ziyâreti... emrediyor" dedi.

Kilisede bu konuşmalar olmuş, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellemin mübârek mektubu okunmuştu. Heraklius mektubu öpüp, gözlerine sürdü ve başına koyunca, Rumlar arasında gürültüler çoğaldı. Kayser, Ebû Süfyân ve yanındaki Kureşlilerin dışarı çıkarılmasını emretti. Daha müslüman olmayan Ebû Süfyân (radıyallahü anh), burada yemînle, sevgili

Peygamberimizin davasının başarıyla sonuçlanacağına inandığını söylemişti.

Dıhye (radıyallahü anh), Heraklius'un karşısına geçip mübârek güzel yüzü ve tatlı sesi ile; "Ey Kayser! Beni sana Busra'dan bir kimse (Hâris) gönderdi ki, o, senden hayırlıdır. Allahü teâlâya yemîn ederim ki, beni, ona gönderen zât (Resûlullah) ise, hem ondan, hem senden daha hayırlıdır. Sen, benim sözlerimi alçak gönüllülükle dinleyip, verilen nasîhatleri kabûl etmelisin! Çünkü, alçak gönüllülük edersen, nasîhatleri anlarsın. Nâsîhatleri kabûl etmezsen, insâflı olamazsın!" dedi. Heraklius; "Devam et" deyince, Dıhye (radıyallahü anh); "Öyleyse, ben seni Îsâ aleyhisselâmın kendisine namaz kılmış olduğu Allahü teâlâya îmân etmeye dâvet ediyorum. Ben seni, önceden Mûsâ aleyhisselâmın, ondan sonra Îsâ aleyhisselâmın, geleceğini müjdeleyip haber verdiği şu ümmî Peygambere îmâna dâvet ediyorum. Eğer, bu husûsta bir şey biliyor, dünyâ ve âhıret saâdetini kazanmak istiyorsan, onları gözlerinin önüne getir. Yoksa âhıret saâdetini elden kaçırır, küfür ve şirk içinde kalırsın. Şunu da iyi bil ki, senin Rabbin olan Allahü teâlâ, zâlimleri helâk edici ve nîmetleri değiştiricidir" dedi. Heraklius; "Ben, elime geçen bir yazıyı okumadan, yanıma gelen bir âlimden bilmediklerimi sorup öğrenmeden bırakmam. Bundan ancak hayır ve iyilik görürüm. Sen bana düşünüp hakîkati buluncaya kadar mühlet ver" dedi. Heraklius, daha sonra hazret-i Dıhye'yi yanına çağırıp, baş başa konuştu. Kalbindekini, şöyle açıkladı: "Ben biliyorum ki, seni gönderen zât, kitaplarda geleceği müjdelenen ve gelmesi beklenen âhır zaman peygamberidir. Yalnız, O'na uyarsam; Rumların beni öldürmesinden korkuyorum. Seni, onların içinde en büyük âlimleri ve benden ziyâde îtibâr gösterdikleri bir kimse olan Dagatır'a göndereyim. Bütün Hıristiyanlar ona tabidir. Eğer o îmân ederse, Rumların hepsi îmân ederler. Ben de o zaman kalbimde olan ve îtikâdımı açığa vururum."

Bundan sonra Heraklius, bir mektup yazarak Dıhye'ye (radıyallahü anh) verip, Dagatır'a gönderdi. Resûlullah efendimiz, Dagatır'a da mektup göndermişti. Dagatır, mektupları okuyup, Peygamber efendimizin vasıflarını işitince, O'nun, hazret-i Mûsâ'nın ve hazret-i Îsâ'nın geleceğini haber verdikleri âhır zaman peygamberi olduğunda hiç şüphe olmadığını söyledi ve îmân etti. Evine gitti, kapandı ve her pazar yaptığı vâzlara üç

hafta çıkmadı. Hıristiyanlar; "Dagatır'a ne oluyor ki, o Arabla görüştüğünden beri dışarı çıkmıyor? O'nu istiyoruz!" diye bağırdılar. Dagatır, üzerindeki siyah papaz elbisesini çıkardı. Beyaz elbise giydi, elinde asâsı ile kiliseye geldi. Beldenin ahâlisini topladıktan sonra ayağa kalkarak; "Ey Hıristiyanlar! Biliniz ki, bize Ahmed'den (aleyhisselâm) mektup geldi. Bizi hak dîne dâvet etmiş. Ben açıkça biliyor ve inanıyorum ki, O, Allahü teâlânın hak resûlüdür" dedi. Hıristiyanlar bunu işitince, Dagatır'ın üstüne yürüdüler ve döverek şehid ettiler. Dıhye (radıyallahü anh) gelip, durumu Herakliüs'e haber verdi. Heraklius; "Ben sana söylemedim mi? Dagatır, Hıristiyanlar katında benden daha sevgili ve azîzdir. Eğer duysalar beni de onun gibi katl ederler" dedi.

Buhârî'nin Sahîh'inde zikrettiği ve Zührî'nin rivâyet ettiği haberde ise; "Heraklius, Humus'daki köşkünde Rumların büyüklerini çağırıp kapıların kapatılmasını emretti. Sonra yüksek bir yere çıktı ve; "Ey Rum cemâati! Sizler saâdete, huzûra kavuşmayı ve hâkimiyetinizin temelli kalmasını, hazret-i Îsâ'nın söylediğine uymayı ister misiniz?" dedi. Rumlar; "Ey bizim hükümdârımız! Bunları elde etmek için ne yapalım?" diye sordular. Heraklius; "Ey Rum cemâati! Ben, sizleri hayırlı bir iş için topladım. Bana, hazret-i Muhammed'in mektubu geldi. Beni, İslâm dînine dâvet ediyor. Vallahi O, gelmesini bekleyip durduğumuz, kitaplarımızda kendisini yazılı bulduğumuz ve alâmetlerini bildiğimiz peygamberdir. Geliniz, O'na tâbi olup dünyâda ve âhırette selâmet bulalım" dedi. Bunun üzerine herkes kötü sözler söyleyip, homurdanarak dışarı kaçmak için kapılara koştular. Fakat kapılar kapalı olduğundan, çıkamadılar. Heraklius, Rumların bu hareketlerini görüp, İslâmiyetten böyle kaçındıklarını anlayınca, canından korktu ve; "Ey Rum cemâati! Benim söylediğim sözler, sizlerin, dîninize olan bağlılığınızı ölçmek içindi. Dininize bağlılığınızı ve beni sevindiren davranışınızı gözlerimle gördüm" dedi. Bunun üzerine Rumlar, Herakliüs'e secde ettiler ve köşkün kapıları açılınca çıkıp gittiler.

Heraklius, hazret-i Dıhye'yi çağırdı, olanları anlattı. Birbirinden kıymetli hediyeler verdi. Ayrıca Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve selleme bir mektup yazdı. Mektubunu, hazırlattığı hediyeleri, Dıhye (radıyallahü anh) ile sevgili Peygamberimize gönderdi. Herakliüs müslüman olmak istemiş, fakat makâm ve ölüm korkusundan îmân etmemişti. Peygamber

efendimize yazdığı mektupta, "Hazret-i Îsâ'nın müjdelediği Allah'ın Resûlü Muhammed'e, Rum hükümdârı Kayser'den, Elçin mektubunla birlikte bana geldi. Ben şehâdet ederim ki, sen Allah'ın hak resûlüsün. Zâten biz, seni, İncîl'de yazılı bulduk ve hazret-i Îsâ, seni bize müjdelemişti. Rumları sana îmân etmeye dâvet ettimse de buna yanaşmadılar. Beni dinlesderdi muhakkak ki, bu onlar için hayırlı olurdu. Ben senin yanında bulunup sana hizmet etmeyi ve ayaklarını yıkamayı çok arzu ediyorum" deniyordu.

Dıhye (radıyallahü anh), Herakliüs'den ayrılıp Hismâ'ya geldi. Yolda Cüzâm vâdilerinden Şenar vâdisinde, Huneyd bin Us, oğlu ve adamları hazret-i Dıhye'yi soydular. Eski elbiselerinden başka nesi varsa aldılar. Bu mevkide, Dübeyb bin Rifâe bin Zeyd ve kavmi İslâmiyeti kabûl etmişlerdi. Dıhye (radıyallahü anh) bunlara gelip olanları anlatınca bunlar, Hüneyd bin Us ve kabîlesinin üzerine yürüyüp, eşyaların hepsini geri aldılar. Daha sonra Resûlullah efendimiz, Zeyd bin Hâris'i (radıyallahü anh) Hüneyd bin Us ve adamlarının üzerine gönderdi. O beldede olanların hepsi îmân etti. Hazret-i Dıhye, Medîne'ye gelince, evine uğramadan doğru Habîb-i ekrem efendimizin kapısına gitti. Kapıyı çaldı. Peygamberimiz; "Kim o?" diye sordu. Dıhye; "Dıhyet-ül Kelbî" dedi. Âlemlerin efendisi; "İçeri gir" buyurdular. Dıhye (radıyallahü anh) içeri girdi ve olanları bütün teferruâtı ile anlattı. Peygamber efendimiz, Herakliüs'ün mektubunu okudu; "Onun için, bir müddet daha (saltanatta) kalmak vardır. Mektubum yanlarında bulundukça, onların saltanatı devam edecektir" buyurdu.

Herakliüs, mektubunda Peygamberimize îmân ettiğini yazmış ise de, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz; "Yalan söylüyor. Dininden dönmemiştir" buyurdular. Herakliüs, sevgili Peygamberimizin mektubunu ipekten bir atlasa sarıp, altın yuvarlak bir kutunun içerisinde muhâfaza etti. Herakliüs âilesi bu mektubu saklamışlar ve bunu da herkesten gizli tutmuşlardır. Bu mektup ellerinde bulunduğu müddetçe, saltanatlarının devam edeceğini söyler ve buna inanırlardı. Hakîkaten de öyle olmuştur.

Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, Hâtib bin Ebî Beltea'yı (radıyallahü anh), Mısır hükümdârına göndermeden önce; "Ey Eshâbım! Mükâfâtı Allahü teâlâdan beklemek üzere şu mektubu, Mısır hükümdârına hanginiz götürür?" diye sorunca, hazret-i Hâtib, yerinden fırlayıp ayağa

kalktı ve; "Yâ Resûlallah! Ben götürürüm!" dedi. Peygamberimiz de; “Ey Hâtib! Bu vazifeni, Allahü teâlâ senin hakkında mübârek eylesin?" buyurdu.

Hâtib bin Ebî Beltea hazretleri, mektubu sevgili Peygamberimizden aldı. Vedâ edip, evine gitti. Hayvanını hazırladı. Âilesi ile de vedalaştıktan sonra, yola çıktı. Mısır hükümdârı Mukavkıs'ın İskenderiyye'de olduğunu öğrendi ve sarayına ulaştı. İçeriye almadan önce, maksadını öğrenen kapıcı, Hâtib'e (radıyallahü anh) çok hürmet etti. Onu hiç bekletmedi. Mukavkıs, o sırada deniz üzerinde bir gemide adamlarıyla konuşuyordu. Hazret-i Hâtib, bir sandala binip, Mukavkıs'ın bulunduğu yere geldi. Peygamberimizin mektubunu verdi. Mektubu Hâtib'den (radıyallahü anh) alan Mukavkıs, okumaya başladı:

“Bismillâhirrahmânirrahîm!

Allahü teâlânın kulu ve resûlü Muhammed'den, Kıbt'ın (eski Mısır halkının) büyüğü Mukavkıs'a! Selâm, hidâyete uyanların üzerine olsun. Seni, selâmet bulman için İslâm’a dâvet ederim. Müslüman ol ki, selâmet bulasın ve Allahü tealdnın iki kat ecrine nâil olasın. Eğer yüz çevirirsen bütün Kıbt'ın günâhı senin üzerinedir. Ey Ehl-i kitâb olan (yahudi ve hıristiyanlar)! Aramızda ortak olan kelimeye geliniz. O da, Allahü teâlâdan başka hiç bir şeye tapınmayız ve O'na hiç bir şeyi ortak etmeyiz. Allahü teâlâyı bırakıp, içimizden hiç kimseyi yaratıcı Rab tanımayız. Eğer bu sözden yüz çevirirlerse; “Şâhid olunuz. Biz müslümanız" deyiniz!" (Âl-i İmrân sûresi: 64)

Kâinatın sultânının mektubu okununca, Mukavkıs, Hâtib'e (radıyallahü anh); "Hayırlısı olsun!" dedi. Mısır hükümdârı, kumandanlarını, devlet adamlarını toplayıp, Hâtib ile konuşmaya başladı. Dedi ki:

"Anlamak istediğim bâzı şeyleri soracak, bu husûsta seninle konuşacağım." Hazret-i Hâtib; "Buyur, konuşalım!" deyince, Mukavkıs; "Sizi gönderen zâttan bana haber veriniz. O bir peygamber midir? Biraz bahset!" diye sordu. Hazret-i Hâtib de; "Evet, O bir peygamberdir" dedi. Mukavkıs; "O,

böyle gerçekten peygamber ise, niçin kendisini öz yurdundan çıkarıp başka bir yere sığınmak zorunda bırakan kavminin aleyhinde bedduâ etmedi?"

Hazret-i Hâtib; "Sen, Îsâ bin Meryem aleyhisselâmın peygamber olduğuna inanıyorsun değil mi? O, kavmi kendisini yakalayıp, öldürmek istediğinde, buna rağmen onlara bedduâ etmedi ve cenâb-ı Hak, onu, dünyâ semâsına kaldırdı. Mükafatlandırdı. Halbuki, kavminin helâki için Allahü teâlâya bedduâ etmesi gerekmez mi idi? O böyle yapmadı" deyince, Mukavkıs; "Çok güzel cevap verdin. Gerçekten sen, hikmet sâhibi zâtın yanından gelen bir hakîmsin. Bu gece yanımızda kal, yarın sana cevâbımı vereyim" dedi. Hâtib (radıyallahü anh), hazret-i Mûsâ zamanındaki Fir'avn'ı kasdederek Mukavkıs'a dedi ki: "Senden önce, burada bir hükümdâr vardı. O halkına karşı; "En büyük ilâh benim!" diyerek Rab olduğunu iddia etmişti. Allahü teâlâ da, onu, dünyâ ve âhıret azâblarıyla cezâlandırdı ve ondan intikâm aldı. Sen bundan ibret al da, başkasına ibret olma!" Mukavkıs; "Bizim için bir din vardır. Biz bu dînimizi, ondan daha hayırlısı olmadıkça bırakmayız" dedi. Hâtib (radıyallahü anh); "Senin bağlı olduğun ve daha hayırlısı olmadıkça bırakmayacağını söylediğin dîninden daha hayırlı olan din, hiç şüphesiz İslâmiyettir. Biz, seni Allahü teâlânın bu son dînine, İslâmiyete dâvet ediyoruz. Allahü teâlâ dînini O'nunla tamamlamış, O'nu insanlara yeterli kılmıştır ve bu kat'îdir. Bu Peygamber yalnız seni değil, bütün insanları İslâm dînine dâvet etti. O zaman Kureyş, O'na, insanların en fazla tepki gösterip, kaba davrananı; yahudiler, en çok düşmanlık edenleri; hıristiyanlar da en yakın olanları oldu. Allahü teâlâya yemîn ederim ki, Mûsâ aleyhisselâmın, Îsâ aleyhisselâmı müjdelemesi, ancak Îsâ aleyhisselâmın Muhammed aleyhisselâmı müjdelemesi gibidir. Binaenaleyh, bizim seni Kur'ân-ı kerîme dâvet etmemiz, senin yahudileri İncîl'e dâvet etmen gibidir. Şüphesiz malûmundur ki, her peygamber kendisini anlayıp idrâk edecek bir kavme gönderilmiştir. Ve o kavmin, bu peygambere itâat etmesi, üzerine vâcib olmuştur. İşte sen de bu peygambere yetişenlerden birisin. Biz seni bu yeni dîne dâvet ediyoruz" buyurdu.

Mukavkıs; "Ben bu peygamberin hâline baktım. Emirlerinde ve yasaklarında aslâ akla uygun olmayan bir şey bulamadım. Anladığım kadarıyla O, sihirbaz, kâhin ve bir yalancı değildir. Peygamberlik alâmetlerinden bâzı hâlleri kendinde buldum. Gizli olan şeyleri meydana

çıkarmak, bu alâmetlerdendir. Bâzı sırlardan haber vermek, bu zâttan ortaya çıktı. Hele biraz düşüneyim!" diyerek mühlet istedi.

Mukavkıs, gece Hâtib hazretlerini uyandırıp, Peygamber efendimiz hakkında bir çok sorular daha sormak istediğini bildirdi. Sonra; "O'nun hakkında soracağım şeylere doğru cevap verirsen, üç şey sormak istiyorum" dedi. Hâtib; "İstediğini sor! Ben sana dâimâ doğruyu söyleyeceğim" diye cevap verdi. Mukavkıs; "Muhammed, insanları neye dâvet ediyor?" Hazret-i Hâtib; "Yalnız Allahü teâlâya ibâdet etmeye dâvet ediyor. Gece ve gündüzde beş vakit namazı kılmayı, Ramazân orucunu tutmayı, verilen sözde durmayı emrediyor. Ölmüş hayvan eti yemeyi men ediyor" buyurdu. Mukavkıs; "O'nun şekil ve şemâilini (fizikî görünüşünü) bana târif et!" diye sorunca da; kısaca târif etti. Bir çoğunu saymamıştı. Mukavkıs; "Anlatmadığın daha bâzı şeyler kaldı. Öyle ki, gözlerinde azıcık kırmızılık, arkasında peygamberlik mührü vardır. Kendisi merkebe biner, sof giyer, hurma ve az etli yemekle geçinir. Amcaları veya amcaoğulları tarafından korunur" dediğinde, hazret-i Hâtib; "Bunlar da onun sıfatıdır" dedi. Mukavkıs, Hâtib hazretlerine, Peygamberimiz hakkında; "Sürme kullanır mı?" diye sordu. O da; "Evet! Aynaya bakar, saçını tarar, seferde, hazarda, aynayı, sürmedanlığı, tarağı, misvağı yanından ayırmaz!" dedi. Mukavkıs; "Ben, gelecek bir peygamber kaldığını biliyor ve Şam'dan çıkacağını sanıyordum. Çünkü daha önceki peygamberler hep oradan çıkmışlardı. Gerçi son peygamberin Arabistan'da, sertlik, darlık, yokluk ülkesinde çıkacağını da kitaplarda görmüştüm. Kitaplarda sıfatlarını yazılı bulduğumuz peygamberin ortaya çıkma zamanı da, şüphesiz bu zamandır. Biz, O'nun vasfını; iki kız kardeşi bir nikâh altında birleştirmez, hediyeyi kabûl eder, sadakayı kabûl etmez. Fakirlerle, yoksullarla oturur, kalkar! diye kitapta yazılı bulmuştuk. O'na uymak husûsunda Kıptîler beni dinlemezler. Ben saltanatımdan da ayrılamayacağım. Bu husûsta çok cimriyim. O peygamber, ülkelere hâkim olacak, kendisinden sonra da sahâbîleri, bu topraklarımıza kadar gelip konacaklar. En sonunda şuradakilere gâlip geleceklerdir. Ben Kıptîlere bundan ne bir kelime anarım, ne de hiç bir kimseye, bu konuşmamı bildirmek isterim!" dedi. Mukavkıs, Arabca yazan kâtibini çağırdı. Peygamberimizin mektubuna şöyle cevap yazdırdı:

"Abdullah'ın oğlu Muhammed'e, Kıptîlerin büyüğü Mukavkıs'tan! Selâm, senin üzerine olsun. Gönderdiğin mektubunu okudum. Orada zikrettiğin şeyi ve yaptığın dâveti anladım. Ben de bir peygamberin geleceğini biliyordum. Ama onun Şam'dan çıkacağını zannediyordum. Elçine ikrâmda bulundum. Sana Kıptîlerin yanında büyük değeri bulunan iki câriye ile giyecek elbise gönderdim. Bir de binmen için dişi bir katır hediye ettim."

Mukavkıs, bundan başka bir şey yapmadı, müslüman da olmadı. Hazret-i Hâtib'i, Mısır'da beş gün misâfir etti. Çok hürmet gösterip, ikrâmlarda bulundu. Sonra; "Hemen memleketine, sâhibinin yanına dön! O'nun için iki câriye, iki binek hayvanı, bin miskal (Bir miskal 4,8 gr.) altın, yirmi takım Mısır işi ince elbise ve daha başka hediyeler gönderilmesini emrettim. Senin için de, yüz dinâr ve beş takım elbise verilmesini söyledim. Yanımdan ayrılıp git! Sakın, Kıptîler, senin ağzından tek kelime bile işitmesinler!" dedi.

Mukavkıs, Peygamber efendimize, ayrıca billur bir kadeh, kokulu bal, sarık, Mısır'a mahsûs keten kumaşı, öd, misk gibi güzel kokular, baston, bir kutu içinde sürmelik, gül yağı, tarak, makas, misvâk, ayna, iğne ve iplik de hediye etti.

Mukavkıs, İslâm elçisi Hâtib bin Ebî Beltea hazretlerinin yanına, muhâfız askerler katarak gönderdi. Arabistan topraklarına ayak bastıklarında Medîne'ye giden bir kâfileye rastladılar. Hâtib (radıyallahü anh), Mukavkıs'ın askerlerini geri çevirip, o kâfileye katıldı. Hâtib bin Ebî Beltea (radıyallahü anh), hediyelerle Medîne'ye gelip, Resûlullah'ın huzûruna çıktı. Sevgili Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem, Mukavkıs'ın hediyelerini kabûl etti. Hâtib (radıyallahü anh), Mukavkıs'ın mektubunu verip, sözlerini nakledince, Peygamber efendimiz; “Ne kötü adam! Saltanatına kıyamadı. Halbuki îmân etmesine mâni olan saltanatı ise, kendisinde kalmayacak!" buyurdular.

Mukavkıs'ın, Peygamberimize, hediye olarak gönderdiği iki câriye, Mâriye ve kardeşi Sîrîn'di. Hâtib bin Ebî Beltea (radıyallahü anh), yolda bunlara müslüman olmalarını teklif edince, kabûl edip, müslüman olmuşlardı. Peygamber efendimiz, hazret-i Mâriye vâlidemizin müslüman olmasına çok

sevinip, onu nikâhıyla şereflendirdiler. Ondan, İbrâhim isminde bir oğlu oldu. Sîrîn'i de (radıyallahü anhâ) Eshâbından Şâir-i Nebî olan Hassân bin Sâbit'e verdiler. En iyi cins ve beyaza çok yakın gri tüylü iki binek hayvanından, katıra Düldül, merkebe de Ufeyr veya Yâfûr adı takıldı. O güne kadar Arabistan'da ak tüylü katır görülmemişti. Müslümanların ilk gördüğü ak tüylü katır, Düldül oldu. Peygamber efendimiz, hediye edilen billûr kadehle su içerdi.

Mukavkıs, Peygamberimizin mektubuna çok hürmet gösterip, fildişinden yapılmış bir kutu içine koydu. Kutuyu mühürledi ve câriyelerinden birine teslim etti. (Adı geçen bu mektup 1267 (m.1850) senesinde, Mısır'ın Ahmin bölgesinde eski bir manastırdaki Kıbt kitapları arasında bulunmuş ve Osmanlı pâdişahı 96. halîfe Sultân Abdülmecîd Han tarafından satın alınarak, İstanbul Topkapı Sarayı, Mukaddes Emânetler Bölümüne konmuştur.

İran hükümdârına, Abdullah bin Huzâfe (radıyallahü anh) gönderilmişti. Hazret-i Abdullah, kibirli İran Kisrâsı'na (şahına), Âlemlerin efendisinin kıymetli mektubunu sunduğunda, okuması için kâtibine verdi.

“Bismillâhirrahmânirrahîm!

Allahü teâlânın resûlü Muhammed’den (aleyhisselâm) Farsların büyüğü Kisrâ'ya..." Kâtip, buraya kadar okumuştu ki, kibirli Şâh’ın kan beynine sıçradı, öfkelendi ve mektubu alıp yırttı. Mektuba, Peygamber efendimizin kendi ism-i şerîfi ile başlamış olmasına son derece hiddetlenmişti. İslâm elçisi Abdullah bin Huzâfe hazretlerini de huzûrundan kovmak istediğinde, hazret-i Abdullah, Kisrâ ve yanında toplanmış bulunan ateşperestlere şöyle dedi: "Ey Acem halkı! Siz, peygamberlere inanmıyor, kitapları kabûl etmiyorsunuz. Üzerinde yaşadığınız şu topraklarda sayılı günlerinizi geçiriyor, bir düş hayatı yaşıyorsunuz!...

Ey Kisrâ! Senden önce nice hükümdârlar, bu tahta oturup, hüküm sürdüler. Allahü teâlânın emirlerini yapanlar, âhıretlerini kazanmış olarak; yapmayanlar da ilâhî azâba uğramış bir hâlde bu dünyâdan göç ettiler!...

Ey Kisrâ! Getirip takdîm ettiğim bu mektup, aslında senin için büyük bir devlet idi. Bunu küçümsedin. Allahü teâlâya yemîn ederim ki, o küçümsediğin din, buraya gelince kaçacak yer arayacaksın!..." Sonra Kisrâ'nın sarayını terkedip hayvanına bindi. Sür'atle oradan uzaklaştı. Medîne'ye gelip durumu Kâinatın sultânına anlattığında; “Allah'ım! O, benim mektubumu nasıl parçaladı ise, sen de onu ve onun mülkünü parçala!..." buyurdular.

Allahü teâlâ, Resûlünün duâsını kabûl etmiş, Kisrâ, oğlu tarafından bir gece hançerlenerek parça parça edilmişti. Hazret-i Ömer zamanında da bütün iran toprakları zaptedilerek müslümanların eline geçti.

Şücâ’ bin Vehb hazretleri de, Gassân hükümdârı Hâris bin Ebî Şimr'e gönderilmişti. Şücâ’ (radıyallahü anh), önce hükümdârın kapıcısı ile görüştü. Onu, İslâm’a dâvet edince kabûl edip, Resûlullah efendimize hürmet ve selâmlarını arz etti. Hiç bekletmeden Hazret-i Şücâ’ı hükümdârla görüştürdü. Hâris bin Ebî Şimr, mektubu okuyunca, öfkelenip yere attı. Hazret-i Şücâ’ derhal Medîne-i münevvereye dönüp, durumu Allahü teâlânın Sevgilisine haber verdi. Sevgili Peygamberimiz, mektubunun yere atılmasma üzüldüler ve; “Saltanatı yok olsun!" buyurdular. Kısa bir süre sonra, Hâris bin Ebî Şimr ölüp devleti parçalandı.

Salît bin Amr (radıyallahü anh), Yemâme hükümdârı Hevze bin Ali'ye gönderilmişti. Hevze, hıristiyandı. Peygamber efendimiz, mektubunda şöyle buyuruyordu:

“Bismillâhirrahmânirrahîm!

Allahü teâlânın resûlü Muhammed’den (aleyhisselâm), Hevze bin Ali'ye!

Hidayete eren, doğru yola kavuşanlara selâm olsun! (Ey Hevze!) Bilesin ki, İslâmiyet, develerin ve atların gidebileceği en uzak yerlere kadar yayılacak, bütün dinlere gâlip gelecektir. Sen de İslâm’ı kabûl et ki, selâmet bulasın. Müslüman olursan, hâkimiyetin altında bulunan yerlerin idâresini yine sana bırakırım..."

Yemâme hükümdârı Hevze, bu mübârek dâveti kabûl etmekten kaçındı. Saltanat sevdası, makam hırsı gözünü bürümüştü. Bu yüzden Kâinatın sultânının duâsına kavuşmak gibi, yüce bir devletten mahrûm kaldı. İslâm elçisi Salit bin Amr hazretleri merhamet edip; "Ey Yemâme hükümdârı olan Hevze! Sen, bu kavmin büyüğüsün! Senin büyük zannettiğin kayserler ölüp toprak olmuşlardır.

Hakîkî büyükler ise, Allahü teâlânın emirlerini yapıp, yasaklarından kaçınarak, Cennet'i hak eden kimselerdir. Bir topluluk, îmân etmekle şereflenmiş ise, onları kendi bozuk inanışınla, doğru yollarından saptırmaktan sakın!... Doğrusu ben, sana Allahü teâlânın emirlerini yapmanı, yasaklarından sakınmanı tavsiye ederim. Allahü teâlâya îmân edip, emirlerini yaparsan Cennet'e girersin. Şeytana uyarsan Cehennem'de kalırsın.

Eğer bu nasîhatlerimi kabûl edersen, korktuklarından emîn olur, umduklarına kavuşursun. Şâyet nasîhatlerimi reddedersen, artık size yapacağım bir şey kalmamıştır. Gerisini sen düşün!..." dedi.

Hevze, İslâm elçisinin bu güzel nasîhatlerini de dinlemedi. Salît bin Amr (radıyallahü anh), artık Yemâme'de durmanın lüzumsuz olduğunu anlayıp, sür'atle Medîne'ye döndü. Sevgili Peygamberimize netîceyi bildirdi. Resûl-i ekrem efendimiz, onun İslâm'a girme saâdetinden mahrûm olmasına üzüldüler. Kısa bir zaman sonra Hevze'nin ölüm haberi geldi. Saltanat sevdası, makam hırsı, Cehennem çukuru olan kabrinde son buldu. Böylece, altı İslâm elçisi vazifelerini yapmış, zamanın büyük devletlerine İslâmiyetin varlığını duyurmuşlardı. Onlara hakîkî saâdeti haber vermişler, kıyâmet gününde; "Biz duymamıştık" sözlerine yer bırakmamışlardı. Habeş hükümdârı Eshame (radıyallahü anh) müslüman olup, Eshâb-ı kirâmı görmekle, Peygamber efendimizin mübârek duâsına kavuşmakla şereflenmişti. Rum İmparatoru Heraklius ve Mısır sultânı Mukavkıs, müslüman olamamışlar, fakat gelen mektuplara çok hürmet edip yumuşak cevaplar vermişler, elçilere iyi davranmışlar ve Resûlullah efendimize hediyeler göndermişlerdi. Gassân ve İran hükümdârları elçilere iyi davranmamışlar, düşmanlıklarını açıkça belirtmişlerdi. Yemâme hükümdârı ise, İslâm elçisine mülayim davranmıştı.

Hicrî 7. Yıl

Hayber'in fethi:

Nûrlu Medîne'de, görünüşte müslüman, hakîkatte münâfık olan yahudiler bulunurdu. Bunların içlerinde sihir yapmakta meşhûr, münâfık Lebîd bin A’sam isminde biri vardı. Yahudiler ona altın vererek; "Muhammed'in, kavmimizi Medîne'den sürüp çıkardığını ve erkeklerimizi nasıl öldürdüğünü bilirsin. O'na sihir yapıp cezâlandırmanı istiyoruz!" dediler. O da bunu kabûl edip, sevgili Peygamberimizin mübârek saçlarından ve tarağının dişlerinden elde etmeye çalıştı. Bu arzusunu, Resûlullah efendimizin hizmetinde çalışan bir yahudi çocuğu ile gerçekleştirdi. Lebid, Peygamber efendimizin mübârek saçlarına ve tarak dişlerine bir ip ile onbir düğüm bağlayıp, üfledi. Kuyuda bir taşın altına bastırıp bıraktı. Bundan sonra, Peygamber efendimizin sıhhati bozuldu. Hastalanıp yatağa düştüler ve günlerce kalkamadılar. Eshâb-ı kirâm, sık sık ziyârete gelip, her geçen gün rahatsızlığın şiddetlendiğini gördükçe; ciğerleri dağlanır, gözlerinden yaş yerine kan dökerlerdi. Münâfıklar ise, sevinçlerinden bayram yaparlardı.

Nihâyet bir gün Peygamber efendimiz, hazret-i Âişe vâlidemize buyurdu ki: “Ey Âişe! Bilir misin? Allahü teâlâ, bana kendisinde şifâm olan şeyi bildirdi ki, bana iki kişi (Cebrâil ve Mikâil) gelip biri baş ucumda, öbürü de ayak ucumda oturdu, ve biri öbürüne; “Bu zâtın hastalığı nedir?" diye sordu. O da; “Sihir yapılmıştır" diye cevap verdi. “Kim sihir yapmıştır?" diye sorduğunda da, Öbür melek; “Lebîd bin A’sam" diye cevap verdi. Sonra; “Bu sihir ne ile yapılmıştır?" diye sordu. O da; “Bir tarakla saç döküntüsüne ve bir de erkek hurma tomurcuğunun içine" diye cevap verdi. “O nerededir?" suâline de; “Zervân kuyusunda" diye cevap verdi."

Zervân, Medîne'de Benî Züreyk kabîlesinin bahçesinde bulunan bir kuyu idi. Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, o kuyuya hazret-i Ali, Zübeyr, Talha ve Ammâr'ı (radıyallahü anhüm) gönderdi. Kuyunun suyunu çekip, dibindeki taşı kaldırdılar. Altından onbir düğüm ile düğümlenmiş bir iplik buldular. Alıp, sevgili Peygamberimize getirdiler. Bir

hayli uğraşmalarına rağmen düğümleri çözemediler. Cebrâil aleyhisselâm gelip, Felâk ve Nâs sûrelerini getirdi. Resûlullah efendimiz bu sûreleri yâni toplam onbir âyet-i kerîmeden her birini okudukça, düğümün biri çözüldü. Düğümler bitince, Kâinatın efendisi rahata ve sıhhate kavuştular.

Lebîd yahudisi yakalanıp, Resûlullah efendimizin huzûruna getirildi. Peygamber efendimiz, ona; “Allahü teâlâ, bana, yaptığın sihri haber vererek yerini gösterdi. Sen, bunu niçin yaptın?" buyurduklarında, "Altına olan muhabbetim!..." diye cevap verdi. Eshâb-ı kirâmdan bâzıları; "Yâ Resûlallah! İzin verirsen, şu yahudinin boynunu vuralım!" dediklerinde, şahsı için hiç kimseye cezâ vermeyen, sevgili Peygamberimiz; “Onun, sonunda göreceği ilâhî azâb, daha şiddetlidir" buyurarak, öldürülmesine izin vermediler.

Yahudiler, Medîne'den sürülünce, Arabistan'ın kuzey taraflarına gitmişlerdi. Bunlardan bir kısmı, Hayber'de kalıp yerleştiler. Bir kısmı ise kuzeyde bulunan Şam'a gittiler. Resûlullah efendimize suikast tertip etmeleri sebebiyle yurtlarından çıkarılmışlardı. Fakat müslümanlara karşı içlerindeki kin, hırs ve intikâm duyguları hiç bir zaman sönmedi. Hattâ günden güne şiddetlendi. Bir an önce Kâinatın sultânı olan Allahü teâlânın Habîbinin hayatına son vermek, dîn-i İslâm’ı ortadan kaldırmak istiyorlardı. İleri gelenlerinden bâzıları; "Gatafanlılara gidip yardım isteyelim, müslümanlara karşı onlarla birlikte çarpışalım!" dediler. Bâzıları da; "Fedek, Teymâ ve Vâd-il-Kurâ yahudilerini de yardıma çağırıp, müslümanlar bizim üzerimize saldırmadan, biz onların şehrine hücûm edelim, olmuş olacak bütün intikâmımızı alalım!..." dediler. Hayber yahudileri bu sözü kabûl edip, çevredeki yahudi kabîlelerini ve Gatafanlıları yardıma çağırdılar. Sâdece Gatafanlılardan çok sayıda seçme savaşçı gelip, Hayber'de hazırlıklara başladı.

Onlar bu hazırlıkları yaparken, Âlemlerin efendisi sallallahü aleyhi ve sellem, yahudilerin durumlarından haberdâr oldu. Abdullah bin Revâha hazretlerinin yanına üç sahâbî verip, derhal Hayber'de olup bitenleri öğrenmek üzere gönderdi. Abdullah bin Revâha ve üç arkadaşı (radıyallahü anhüm) sür’atle Hayber'e geldiler. Burası, sekiz muhkem kalesi, verimli arâzileri, bol miktarda bağ ve bahçeleri bulunan zengin bir şehirdi. Hazret-i

Abdullah, arkadaşlarından birini Şıkk, birini Ketîbe, diğerini Natât kalesine gönderdi. Kendisi de başka bir kaleye girip, üç gün yahudilerin durumlarını, harbe hazırlıklarını yakından incelediler. Üç günden sonra buluşma yerinde birleşip, sür'atle Medîne'ye varıp, yaptıkları hazırlıkları Peygamber efendimize tek tek anlattılar.

Sevgili Peygamberimiz, Eshâbının acele hazırlanmasını emretti. Yahudilerin, Medîne-i münevvereye saldırmalarını önlemek için, Hayber üzerine gitmeye karar verdiler. Bu kararı duyan Medîne'de bulunan yahudiler telâşa düştüler. Müslümanların mânevîyatlarını bozmak için; "Yemîn ederiz ki, eğer siz, Hayber'deki kaleleri, oraya birikmiş yiğit savaşçıları görmüş olsaydınız, hiç bir zaman oraya adım atmazdınız!.. Dağların tepesindeki yüksek burçlu kaleleri, zırhlı yiğitler korumaktadır. Çevreden binlerce asker onlara yardıma gelmişlerdir!... Sizin, Hayber'i fethetmeniz mümkün müdür?!..." diyorlardı. Bunlara karşı kahraman sahâbîler; "Allahü teâlâ, Habîbine, Hayber'i fethedeceğini vâd buyurmuştur" diyerek, yahudilerden hiç bir zaman korkmayacaklarını belirtiyorlardı. Eshâbın bu kararlı hâli, yahudileri daha çok üzüyor, endişeye düşürüyordu.

Münâfıkların başı Abdullah bin Übeyy; "Muhammed, az bir kuvvetle üzerinize geliyor. Korkacak bir durum yok, fakat tedbirli olup, mallarınızı kalelerinize doldurun. Onları, kaleden çıkarak karşılayın!" diyerek, Hayber'e acele haber gönderdi.

Eshâb-ı kirâm hazırlıklarını tamamladı, evdekilerle helâlaşıp, Peygamber efendimizin etrâfında toplandı. İkiyüz süvâri ve bindörtyüz piyâde olmuşlardı. Allahü teâlânın dînini yaymak, cihâd etmek ve şehitlik mertebesine kavuşmak için sevgili Peygamberlerinin emrine hâzır oldular. Bu sırada bâzı kadınların, harpde, Eshâb-ı kirâmın yiyeceklerini hazırlamak, yaralıları sarmak ve daha başka yapabilecekleri işleri yapmak üzere Peygamber efendimizden vazife istedikleri görüldü. Resûlullah efendimiz merhamet buyurup, onları bu sevâbtan mahrûm etmediler. Böylece mücâhidlere, başta sevgili Peygamberimizin mübârek hanımı Ümmü Seleme hazretleri olmak üzere, yirmi hanım mücâhide de katılmış oldu.

Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem, Medîne'de yerine vekil olarak, Gıfâr kabîlesinden Sibâ' hazretlerini bıraktılar ve Hayber'e hareket emrini verdiler. Nümeyle bin Abdullah'ın bırakıldığı da bildirilmiştir. Yolculuk tekbirlerle başladı. Mâzeretleri sebebiyle savaşa katılamayan, yaşları küçük olduğu için izin verilmeyen sahâbîler, Peygamber efendimize ve kahraman babalarına, dedelerine, amcalarına, dayılarına ve ağabeylerine gıbta ile bakıyorlar, onları tekbir ve duâlar ile uğurluyorlardı...

Takvim, hicretin yedinci yılını gösteriyordu. Peygamber efendimizin mukaddes sancağını hazret-i Ali taşıyor; sağ kol kumandanlığını da hazret-i Ömer yapıyordu. Yolculuk neş'eli bir şekilde geçiyordu. Şâirler, şiirleriyle, Allahü teâlâya, verdiği nîmetlerinden dolayı hamdediyorlar, sevgili Peygamberimize salevât söylüyor ve şanlı Eshâbı medhetiyorlardı. Sahâbîler de, bayrama gider gibi hep birlikte; "Allahü ekber! Allahü ekber! Lâ ilâhe illallahü vallahü ekber!" diyerek her tarafı inletiyorlardı. Her konak yerinde Kâinatın sultânı; “Allah'ım! İstikbâle endişelenmekten, geçmişe tasa etmekten, güçsüzlük ve gevşeklikten, cimrilik, korkaklık ve bel büken borçtan, zâlim ve haksız kimselerin musallatından sana sığınırım." diyerek duâ buyuruyordu. Hayber'e yaklaşıldığı zaman, sevgili Peygamberimizin, Eshâbını durdurduğu görüldü. El açarak; “Ey göklerin ve gölgelediklerinin Rabbi olan Allah'ım! Ey yerlerin ve üzerindekilerin rabbi olan Allah'ım! Ey şeytanların ve saptırdıklarının Rabbi olan Allah'ım! Ey rüzgârların ve savurduklarının Rabbi olan Allah'ım! Biz senden, bu beldenin hayrını ve iyiliğini, bu beldede yaşayan insanların hayrını ve iyiliğini, yine bu beldede bulunan herşeyin hayrını ve iyiliğini dileriz. Bu beldenin şerrinden, insanların şerrinden ve içindeki her şeyin şerrinden de sana sığınırız!" diye münâcâta başladılar. Sahâbelerin dudaklarından; "Âmin, âmin" sesleri dökülüyordu. Bundan sonra Eshâbına; “Bismillâhirrahmânirrahîm diyerek ilerleyiniz" buyurdular.

Eshâb-ı kirâm (radıyallahü anhüm), Resûl-i ekrem efendimizin etrâfında tekrar yürüyüşe geçtiler. Hayber'in en güçlü kalelerinden Natât kalesi yakınına gelip, karargâhlarını kurdular. Vakit akşamdı. Resûlullah efendimiz, âdet-i şerîfesi, sabah olmadıkça baskın yapmaz ve önce İslâm’a dâvet ederdi. Tekliflerini kabûl etmedikleri takdirde harbe başlarlardı. Bu

sebeple Eshâb-ı kirâm sabahı beklediler. Yahudilerin hiç biri, İslâm ordusunun geldiğini anlamamıştı.

Kâinatın efendisi, sabah namazını kıldırdıktan sonra hazırlıklarını bitirdi ve mücâhidleri harekete geçirdi. İkiyüz süvâri ve bindörtyüz piyâde, düzenli hareketlerle Natât kalesi önlerine yaklaştılar. Bu sırada, bağ, bahçe, tarla işleriyle uğraşmak üzere kaleden çıkan yahudiler, bir anda İslâm askerleriyle karşılaşınca şaşkına döndüler ve; "Yemîn ederiz ki, bunlar Muhammed ve düzenli ordusudur!..." diyerek, gerisin geri kaçmaya başladılar. Onların bu hâlini gören sevgili Peygamberimiz; “Allahü ekber! Allahü ekber! Hayber, harâb olup gitti" buyurdular ve bu mübârek sözünü üç defâ tekrar ettiler.

Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem, yahudilere; ya müslüman olmalarını, ya teslim olup haraç ve cizye vermelerini, yoksa harb edilip kan döküleceğini bildirdiler. Yahudiler, ileri gelenlerinden Sellâm bin Mişken'e gidip, durumu bildirdiler. Sellâm; "Daha önce, Muhammed'in üzerine yürüyünüz demiştim, kabûl etmemiştiniz. Hiç olmazsa şimdi, onunla çarpışmakta gevşek davranmayınız. Müslümanlarla çarpışa çarpışa ölmeniz, hayatta kimsesiz kalmanızdan daha hayırlıdır!..." diyerek onları harbe teşvik etti. Yahudiler, sür’atle çocuk ve kadınlarını Ketîbe kalesine, erzaklarını Nâim'e, askerlerini de Natât kalesine yığdılar.

İslâm ordusunun bu teklifine, yahudiler ok atmakla karşılık verdiler. Mücâhidler, okları kalkanlarıyla karşıladılar. Sevgili Peygamberimizin emri ile yaylar gerildi, hep birden kale burçlarında bulunan yahudilerin üzerine; "Allahü ekber!..." sadâları arasında oklar fırlatıldı. Artık harb başlamıştı. Bir tarafta Kâinatın sultânı ve kahraman Eshâbı, İslâmiyeti yaymak, onların müslüman olup Cehennem’den kurtulmalarına sebeb olmak için çarpışıyorlardı. Diğer yanda ise, nasîhatten anlamayan, her fırsatta müslümanları arkadan vurmak isteyen hakîkati görmemekte direten yahudiler vardı. Hâtem-ül enbiyânın (son Peygamberin), kendi kavimlerinden gelmediğini görünce, kıskançlıklarından, O'nu kabûl etmemişler, Peygamber efendimizi, çocukluğundan beri ortadan kaldırmak için, akıllarına gelen her kurnazlığa başvurmuşlar, fakat Allahü teâlânın koruması ile hiç bir şey yapamamışlardı.

Binaltıyüz şanlı mücâhidin üzerine, onbinden ziyâde yahudi askeri ok atıyordu. Eshâb-ı kirâm, peşpeşe gelen bu oklara karşı kalkanlarıyla korunuyorlar, fırsat buldukça da, yere düşen okları yahudilerin üzerine fırlatıyorlardı. Fakat bâzı sahâbîler yaralanmışlardı. Bir ara Habîbullah efendimizin huzûruna, Habbâb bin Münzir hazretlerinin büyük bir edeb ile yanaştığı görüldü ve; "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Karargâhımızı, başka bir yere kursak olmaz mı?" diye suâl edince, Peygamber efendimiz; “İnşâallahü teâlâ akşam olunca değiştiririz!" buyurdular. Mücâhidler, ok menzili içine girmişlerdi. Yahudilerin kaleden attığı oklar, İslâm karargâhının arkalarına kadar ulaşabiliyordu.

O gün akşama kadar, çarpışma ok ile devam etti. Elli kadar sahâbi, atılan oklarla yaralanmışlardı. Akşam olunca, yeni bir karargâh keşfi için Muhammed bin Mesleme hazretlerine vazife verildi. O da, Reci' denilen mevkîin mûsâid olduğunu belirtince, İslâm karargâhı, buraya nakledildi. Yaralılar da tedavi görmeye başladı.

Ertesi gün Natât önlerine gelen kahraman Eshâb, akşama kadar çarpıştı. Üçüncü, dördüncü ve beşinci günlerde de kuşatma devam etti. Yahudiler hep müdâfaada kaldılar. O günlerde sevgili Peygamberimiz, şiddetli bir baş ağrısına tutulduklarından, iki gün mücâhidlerin arasında bulunamadılar. İlk gün sancağı hazret-i Ebû Bekr'e, ikinci gün hazret-i Ömer'e verdiler. Her ikisi de, Eshâb-ı kirâmın başında, yahudilere karşı pek şiddetli çarpıştılar, fakat kaleyi fethetmek mümkün olmadı.

Bu arada cesâretleri artan yahudilerin, kale kapılarını açıp hücûma geçtikleri görüldü. Artık göğüs göğüse çarpışmaya başlamışlardı. Savaş pek ziyâde kızışmıştı. Peygamber efendimiz, Eshâbına; “Allahü ekber! Allahü ekber!... diyerek tekbir getiriniz" buyurdukça, tekbir sadâları arasında aşk ve şevk ile düşmana kılıç çalıyorlardı. Bir ara Muhammed bin Mesleme'nin kardeşi Mahmûd (radıyallahü anhümâ) şehîd edildi. Çarpışmalar da, şiddetli bir şekilde, akşama kadar devam etti.

Ertesi gün Hayber'in en ünlü kumandanlarından Merhab, zırhlara bürünmüş olduğu hâlde kaleden dışarı çıktı. Güçlü kuvvetli dev gibi bir adamdı. Şimdiye kadar, karşısına, bir pehlivan çıkmamıştı. Mücâhidlere dönüp;

"Ben, cesâreti, kahramanlığı ile tanınmış Merhab'ım!" diyerek övünmeye başladı. Böyle övünürken, sahâbîlerin arasında bir mücâhidin ileri atıldığı görüldü. Merhab'a karşı; "Ben de, dehşetli ve şiddetli savaşların ortasına atılmaktan korkmayan Âmir'im!." diye nâra attı ve derhal karşısına dikildi. Dev Merhab, üzerinde; "Kime değerse helâk eder!..." yazılı kılıcını, hazret-i Âmir'e olanca gücü ile vurdu. Kahraman Âmir (radıyallahü anh) ânında kalkanını kaldırdı. Enli kılıç, kalkana çarptığında şiddetli bir ses ortalığı çınlattı ve kalkana saplandı. Hazret-i Âmir, yaradana sığınıp; "Yâ Allah!" diyerek kılıcını Merhab'ın zırhlı bacaklarına çaldı. Kılıç, çelik zırha değer değmez, geri tepti ve birden sahâbînîn bacağına değiverdi. Kılıcın, şiddetli bir şekilde geri tepişi hazret-i Âmir'in bacağındaki atar damarının kesilmesine sebeb oldu Eshâb-ı kirâm, koşarak Âmir'i kucakladılar ve tedavi için karargâha götürdüler. Fakat Âmir (radıyallahü anh) orada şehâdete kavuştu.

Çarpışmalar bütün şiddeti ile devam ediyordu. Akşama doğru sevgili Peygamberimiz, yahudilere dörtbin askerle yardıma gelen ve harbe katılan müşrik Gatafanfılara, ayrılıp memleketlerine dönmelerini teklif etti. Bunu yaptıkları takdirde, Hayber'in bir senelik hurma mahsulünü kendilerine vereceğini de vâdetti. Fakat Gatafanlılar, bu teklifi reddettiler. Bunun üzerine Âlemlerin efendisi sallallahü aleyhi ve sellem, Eshâbına, Gatafanlıların bulunduğu kalenin etrâfında sabahlamalarını emretti. Gatafanlıilar, gece mücâhidlerin saldırmasından çok korktular, bir türlü uyuyamadılar. O gece, nereden geldiği belli olmayan bir ses; "Gatafan ülkesine baskın yapıldığını, çoluk-çocuklarının ve mallarının teslim alındığını" bildiriyordu. Bu ses, üç defâ tekrar edilmiş ve bunu bütün Gatafanlılar, büyük bir korku içinde dinlemişlerdi. Kumandanları Uyeyne de aynı sesi üç defâ duymuş, şafak sökmek üzereyken askerini alarak Hayber'den acele uzaklaşıp memleketlerinin yolunu tutmuştu. Sabahleyin yahudiler, Gatafanlıların sebepsiz yere Hayber'i terketmelerine şaşırdılar ve ümîdsizliğe düştüler. Onları yardıma çağırdıklarına da çok pişman oldular.

Heybetli bir aslan gibiyim!...

O gün de Hayber önlerinde şiddetli çarpışmalar oldu. Fakat kale fethedilemedi. Akşam, Kâinatın sultânı; “Yarın sancağı öyle bir yiğide vereceğim ki, o, Allahü teâlâyı ve Resûlünü sever. Allahü teâlâ ve Resûlü de onu severler. Allahü teâlâ, onun eli ile fethi gerçekleştirecektir!" buyurarak müjde verdi. O gece Eshâb-ı kirâm (radıyallahü anhüm), heyecanla sabahı bekledi. Her biri sancağın kendisine verilmesini umuyor, bu yolda, Allahü teâlâya duâlar ediyordu. Bilâl-i Habeşî hazretleri, sabah ezânını yanık ve güzel sesi ile okudu. Ezân okunurken herkeste ayrı bir heyecan, ayrı bir zevk hâsıl olur, o ilâhî zevkin tadına doyulmazdı. Sevgili Peygamberimiz, Eshâbına sabah namazını kıldırdıktan sonra ayağa kalktılar. Mübârek İslâm sancağının getirilmesini emrettiler. Mukaddes sancak getirilirken, Eshâb-ı kirâm ayakta bekliyor, merâkla, Resûl-i ekrem efendimizin mübârek dudaklarından çıkacak sözleri dinlemek için, dikkat kesiliyorlardı. Nihâyet Âlemlerin efendisi; “Muhammed'in zâtını peygamberlikle şereflendiren Allahü teâlâya and olsun ki, ben, bu sancağı kaçmak nedir bilmeyen bir yiğide vereceğim" buyurduktan sonra, mübârek gözlerini Eshâbı arasında gezdirip; “Ali nerededir?" buyurdu. Sahâbîler; "Yâ Resûlallah! Onun gözleri ağrıyor" deyince, Efendimiz; “Onu bana çağırınız" buyurdu. O günlerde hazret-i Ali göz ağrısına tutulmuş ve gözlerini açamaz olmuştu. Yanına giderek, durumu bildirdiler ve mübârek koluna girip, Resûlullah efendimizin huzûruna gelirdiler. Kâinatın sultânı, hazret-i Ali'nin şifâ bulması için, Allahü teâlâya duâ etti ve mübârek parmaklarını ağzında ıslatıp gözlerine sürdüler. O anda, hazret-i Ali'nin gözlerinde hiçbir ağrı kalmadı. Ayrıca; “Yâ Rabbî! Sıcağın ve soğuğun sıkıntısını bundan gider" diyerek, onun için duâ buyurdular. Sonra hazret-i Ali'nin üzerine, mübârek elleriyle bir zırh giydirip beline kendi kılıcını kuşatarak, eline beyaz İslâm sancağını verdiler ve; “Allahü teâlâ, sana zafer nasîb edinceye kadar çarpış. Sakın arkana dönme!" buyurdular. Hazret-i Ali de; "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Onlarla, dîn-i İslâm’a girdikleri zamana kadar çarpışacağım" dedi. Sevgili Peygamberimiz de; “Vallahi, senin sebebinle Allahü teâlânın, onlardan tek bir kişiyi hidâyete kavuşturması, senin için, bir çok kızıl develere sâhip olup, onları Allahü teâlânın yolunda sadaka vermenden daha hayırlıdır" buyurdu.

Hazret-i Ali, elinde sancak ile yahudi kalesine ilerlerken, şanlı sahâbîler de peşinden yürüdüler. Kaleye iyice yaklaşıp, sancağın bir taşın dibine

dikildiği sırada, Natât kalesinin kapısının açıldığı görüldü. Yahudilerin hücûm birlikleri dışarı çıktılar. Bunlar, Hayber'in en seçme kahramanları idi. Her biri, çift zırhlarla kaplı, demir muhâfazalara bürünmüşlerdi. İçlerinden birinin, hazret-i Ali'ye doğru yürüyüp, çarpışmak için karşısına geçtiği görüldü. Bu, Merhab'ın cesârette bir benzeri olmayan kardeşi Hâris idi. Sür'atle saldırdı... İki çeliğin çıkardığı ses meydanı doldururken, Zülfikar'ın şimşek gibi indiği ve Hâris'in başını gövdesinden ayırdığı görüldü. Bu anda, "Allahü ekber! Allahü ekber!" sesleri göklere yükseliyordu. Kardeşinin öldürüldüğünü işiten Merhab, emrindeki askerlerle dolu dizgin meydana yürüdü. Hazret-i Ali'nin karşısına dikildi. Onun da üzerinde çift zırh vardı. Çift kılıç kuşanmış olduğu hâlde, iri cüssesi ile sanki bir devi andırıyordu. Bütün hiddeti ile; "Ben ki, harplerin en şiddetli olduğu zamanlarda ortaya atılıp, kahramanca çarpışan Merhab'ım! Ben, kükreyen aslanları bile mızrak veya kılıcımla delik deşik ederim!..." diyerek, kendini övmeye başladı. Hazret-i Ali de; "Ben ki, anam bana Haydar (Aslan) ismi vermiştir. Ben, heybetli bir aslan gibiyimdir! Seni bir hamlede yere serecek bir yiğit kişiyimdir!" diyerek, karşılık verdi. Merhab, hazret-i Ali'den, Haydar kelimesini işitince, kalbine bir korku düştü. Çünkü gece rüyâsında bir aslan kendisini parçalamıştı. Rüyâda gördüğü aslan bu mu idi? Derken dev Merhab'ın hamle ettiği ve Hazret-i Ali'nin onu kalkanıyla karşıladığı görüldü. Sonra Allahü teâlâya sığınıp, Zülfikar'ı, kâfirin başına öyle bir indirdi ki; koca Merhab'ın, Zülfikar'a karşı tuttuğu kalın çelik kalkanını ve çelikten yapılmış miğferini ikiye biçip, kafasını tepesinden ensesine kadar bölüp ayırdığı görüldü. Zülfikar'ın çıkardığı korkunç ses, Hayber'in her tarafında işitilmişti. Peygamber efendimiz; “Sevininiz! Hayber'in fethi artık rahatlaştı, kolaylaştı" buyurdular. Eshâb-ı kirâm, hazret-i Ali'nin bu bahadırlığına hayran kalmışlar; "Allahü ekber!" tekbirleri ile semâyı çınlatmışlardı. Çarpışma bütün şiddeti ile devam ediyordu.

Eshâb-ı kirâm, çarpışa çarpışa kale kapısının yanına geldikleri bir sırada, bir yahudi, kılıcıyla hazret-i Ali'nin kalkanına vurdu. Kalkan yere düştü. Fakat eğilip alacak zaman yoktu. Fırsatı kaçırmak istemeyen yahudi, kalkanı kaptığı gibi geriye kaçtı. Buna çok üzülen Allahü teâlânın aslanı, Zülfikar ile etrâfındaki düşmanları dağıttıktan sonra, kalenin kapısını kalkan yapmaya niyetlendi. "Bismillâhirrahmânirrahîm" diyerek, kocaman demir

kapının halkalarına asıldı. Kancalarını duvarından sarstı çıkardı... Hazret-i Ali kapıyı sökerken, kale yerinden sarsıldı. Sekiz on pehlivanın yerinden kıpırdatamayacağı bu kapıyı, tek eliyle kalkan yapıp, çarpışmağa başladı. Karşısına peşpeşe, yahudilerin en yiğit altı pehlivanı daha çıktı. Onları da Allahü teâlânın izni ile alt eden hazret-i Ali, kahraman arkadaşları ile kaleye girdiler. Artık kalenin içinde çarpışılıyordu. Kısa zamanda, karşılarına çıkacak kimse kalmadı, İslâm sancağını kaleye diktiler. Böylece en muhkem kaleleri olan Natât, fethedildi. Sevgili Peygamberimiz, hazret-i Ali'nin gözlerinden öptükten sonra; “Gösterdiğin kahramanlıktan dolayı, Allahü teâlâ ve Resûlü senden râzı oldu" buyurdular. Bu mübârek kelâmı işiten Ali (radıyallahü anh), sevincinden ağladı. Peygamber efendimiz; “Niçin ağlıyorsun?" buyurduğunda; "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Sevincimden ağlıyorum. Zirâ Allahü teâlâ ve Resûlü benden râzı oldu" dedi. Bunun üzerine sevgili Peygamberimiz; “Yalnız ben değil, Cebrâil, Mikâil ve cümle melekler senden râzı oldular" buyurdu. Bu sırada Devs kabîlesinden dörtyüz müslüman, Peygamber efendimize yardıma geldi. Bundan sonra, diğer kaleleri fethetmek için çarpışmalara şiddetli bir şekilde devam edildi.

Hayber’in geri kalan yedi kalesi teker teker düşürülünce, çâresiz kalan yahudiler, heyet göndererek sulh isteğinde bulundular. Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem, bu teklifi kabûl ederek şu maddeler üzerinde anlaştılar:

1- Bu gazâda müslümanlarla çarpışan yahudilerin kanları dökülmeyecek.

2- Hayber'i terkeden yahudiler, yanlarında sâdece çocuklarını ve bir deve yükü lüzumlu ev eşyasını götürebilecekler.

3- Geri kalan taşınan ve taşınmayan malların hepsi; zırh, kılıç, kalkan, yay, ok gibi bütün silâhlar, üzerlerindeki elbiseden başka giyeceklerin tamamı; kumaşlar, altınlar ve ayrıca hazineler, at, deve, koyun gibi bütün hayvanlar... ne varsa hepsi müslümanlara kalacak.

4- Müslümanlara bırakılması gereken her hangi bir şey, hiç bir sûretle gizlenmeyecek. Gizleyenler, Allahü teâlâ ve Resûlünün emânından ve

himâyesinden dışarda bırakılacak...

Bu şartlara uymayan, hazînelerini tulumlarla toprağa gömen Kinâne bin Rebî' cezâlandırıldı. Ele geçen ganîmetin, haddi hesâbı yoktu. Hayber'in o verimli arâzileri, hurmalıkları tamâmen İslâm ordusuna bırakılmıştı. Bu sırada, memleketlerine dönen Gatafanlılar, yahudilere yardım için geri Hayber'e dönmüşlerdi. Peygamber efendimizin Hayber'i fethedip yahudileri teslim aldığını gördükleri zaman; "Ey Muhammed! Sen, Hayber'i terkettiğimiz takdirde, bize Hayber'in bir senelik hurmasını vermeyi vâd etmiştin. Sözümüzde durduk. Haydi bize onları ver!" dediler. Efendimiz onlara; “Filanca dağ sizin olsun" buyurdular. Gatafanlılar da; "Öyle ise biz, sizinle çarpışırız" diyerek tehdide yeltendiler. Resûl-i ekrem efendimiz de; "Çarpışma yerimiz Cenefa olsun" buyurdu. Cenefa, Gatafanlıların bir bölgesinin ismi idi. Gatafanlılar bunu duyunca korkularından çekilip gittiler.

Sevgili Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem ve kahraman Eshâbı, Hayber'in fethi esnâsında çok yorulmuşlardı. Bir taraftan yaralılar tedavi ediliyor, diğer yandan dinleniyorlardı. Yahudilerin ileri gelenlerinden Sellâm bin Mişken'in karısı Zeynep, Peygamber efendimizi zehirleyerek öldürmek istedi. Bunun için, bir keçi kesip pişirdi ve ete bol miktarda zehir kattı. Sonra, Resûlullah efendimizin huzûruna çıkarak, hediye getirdiğini söyledi. Resûl-i ekrem efendimiz kabûl edip, Eshâbını çağırdılar. Hep birlikte yemek için oturdular. Âlemlerin efendisi, keçinin kol kısmından bir parça koparıp; “Bismillâhirrahmânirrahîm" diyerek mübârek ağızlarına aldılar. Bir kaç defâ çiğnedikten sonra hemen mübârek ağızlarından çıkarıp; “Ey Eshâbım! Bu yemekten elinizi çekiniz! Zirâ şu kürek eti, zehirlenmiş olduğunu bana haber verdi" buyurdular. Sahâbîler derhal ellerini yemekten çektiler. Fakat etten bir lokma yiyen Bişr bin Berâ hazretlerinin, hemen vücûdu morardı ve şehîd oldu. Sevgili Peygamberimize Cebrâil aleyhisselâm gelip, mübârek tükürüklerine karışan zehirin tesirinden kurtulmak için, mübârek omuzları arasından hacamat yaptırarak kan aldırmasını söyledi. Öyle yapıldı. Sonra, zehirli kebab toprağa gömüldü. Bu işi yapan Zeynep, yakalanarak huzûra getirildi. Efendimiz ona; “Bu davar kebabını sen mi zehirledin?" buyurdular. O da, yaptığını îtîrâf ederek; "Evet! Ben zehirledim!" dedi. Peygamber efendimiz; “Bunu niçin yapmak

istedin!" diye sorduklarında; "Sen, benim kocamı, babamı, amcamı öldürdün. Kendi kendime; "Eğer O, hakîkaten peygamber ise, Allah O'na bildirir. Değilse, bu zehir O'na tesir eder ve ölür. Böylece kendisinden kurtulmuş oluruz" dedim. Eshâb-ı kirâm, bu hâdiseye çok üzülmüştü. "Canımız sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Bunu öldürelim mi?" diye sorduklarında, kendi şahsına yapılan her hakâreti affeden Âlemlerin efendisi, bunu da affetti. Bu büyük merhameti gören Zeynep, Kelime-i şehâdet getirerek müslüman oldu (radıyallahü anhâ).

Hayber'de ele geçen ganîmetler ve esirler arasında, Huyey bin Ahtab'ın kızı Safiyye de (radıyallahü anhâ) vardı. Başkumandanlık hakkı olarak, Peygamber efendimizin hissesine düşmüştü. Âlemlerin efendisi, esirini âzâd etti. O da bu hâle çok duygulanıp, cân u gönülden, Kelime-i şehâdet getirerek müslüman oldu. Bu duruma çok sevinen sevgili Peygamberimiz, hazret-i Safiyye vâlidemizi nikâhıyla şereflendirip sevindirdiler. Böylece hazret-i Safiyye, mü'minlerin annesi oldu. Sehbâ mevkîinde düğünü yapılıp, kavun ve hurmadan velîme yâni düğün yemeği verildi. Safiyye (radıyallahü anhâ) vâlidemizin, mübârek gözlerinde bir morluk görülüyordu. Sevgili Peygamberimiz; "Nedir bu iz?" buyurduklarında, o; "Bir gece rüyâmda ayın gökten inip koynuma girdiğini görmüştüm. Kocam Kenâne'ye anlatınca; "Sen şu üzerimize gelen Arab Meliki'nin hanımı olmaya göz dikmişsin!" diyerek, gözüme bir tokat vurdu ve gördüğünüz gibi morardı" dedi.

Hayber fethedildikten sonra, yahudiler, Peygamber efendimize; "Yâ Muhammed! Biz Hayber'den çekip gideceğiz. Fakat, biz zirâattan, tarla, bağ, bahçe bakımından iyi anlarız. İstersen, bu verimli arâzileri bize kirâya ver. Bu mülkleri işleyelim ve çıkan mahsulün yarısını sana verelim!" diye teklifte bulundular. Sevgili Peygamberimizin ve sahâbîlerin, tarla işleri ile uğraşacak zamanları yoktu. Onlar dîn-i İslâm'ı yaymak için uğraşıyor, cihâd-ı fî sebîlillah için gecelerini gündüzlerine katarak durmadan çalışıyorlardı. Bu teklife Peygamber efendimiz memnun oldular ve; "Sizi istediğimiz zaman çıkarmak şartı ile!" buyurdular. Yahudiler bunu kabûl ettiler ve Hayber arâzilerini işletmeye başladılar. Peygamber efendimiz, Eshâbı ile, muzaffer olarak Medîne'ye döndüler. Bu arada daha önce Habeşistan'a hicret eden Esbabının, Ca'fer bin Ebî Tâlib başkanlığında

geldiklerini görünce, çok sevindiler. Hazret-i Ca'fer'in alnından öpüp, bağrına bastı ve; “Ben Hayber'in fethine mi, yoksa Ca'fer'in gelişine mi sevineyim bilemiyorum. Sizin hicretiniz iki defâdır. Siz, hem Habeş ülkesine, hem de yurduma hicret ettiniz" buyurdular.

Hayber'de elde edilen ganîmetler; Hudeybiye andlaşmasına katılan bütün Eshâb-ı kirâma, Hayber'e katılanlara, Habeşistan'dan hicret eden Eshâba ve fethe iştirâk eden Devs kabîlesine paylaştırıldı. Hayber'in fethedilmesi ile, Arabistan'daki bütün yahudiler, Peygamber efendimizin emri altına girmiş oluyorlardı. Artık müşriklere yardım etme imkânları kalmamıştı. Çevrede bulunan kabîleler ve devletler de, silâh ve asker bakımından fethedilmesi imkânsız gibi görünen Hayber kalesini zapteden müslümanların, büyük bir güce sâhip olduğunu anladılar ve bu İslâm Devleti'nden çekinmeye başladılar. Mekkeli müşrikler, Hayber'in fethi ile büyük bir üzüntüye ve ye'se kapıldılar. Bu fetihden sonra, küçüklü büyüklü pek çok kabîleler, müslüman olmak için Medîne-i münevvereye geldiler ve Eshâb-ı kirâmdan olmakla şereflendiler, hattâ Gatafanlılar bile... Yola gelmeyen bâzı kabîleler ise kuvvet gönderilerek itâat altına alındılar.

Umret-ül-kazâ Seferi:

Hudeybiye sulhü üzerinden bir sene geçmişti. Kurban bayramına bir ay kala, Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, Eshâb-ı kirâmına, umre için hazırlık yapmalarını emrettiler. Umre için Hudeybiye'ye gidip Bî’at-ür Rıdvân'a katılanlar, vefât edenler hariç, hazır bulunacaklardı. Bu emir üzerine, ikibin sahâbî hazırlıklarını tamamladılar. Kurban edilmek üzere yetmiş deve alındı. Bunların Mekke'ye kadar otlatılarak götürülmesi için, Naciye bin Cündüb'e ve dört arkadaşına (radıyallahü anhüm) vazife verildi. Ayrıca Muhammed bin Mesleme hazretlerinin emrine yüz süvâri verilerek; zırh, mızrak, kılıç gibi harpte kullanlacak silâhları götürmek üzere önden gönderildi. Müşriklere güvenilmezdi. Herhangi bir saldırı hâlinde, bu silâhlardan istifâde edilecekti. Eshâb-ı kirâmdan bâzıları; "Yâ Resûlallahî Hudeybiye sulhüne göre, umreye, kınına sokulmuş kılıçlardan başka silâh ile gelmiyecektik!" dediler. Âlemlerin efendisi; “Biz, bu silâhları Harem'e, Kureyşlilerin yanına sokmayacağız. Ancak onlar,

Kureyşlilerden bize yapılacak bir saldırı karşısında yakınımızda, elimizin altında bulundurulacaktır" buyurdu.

Medîne-i münevvereye vekil olarak Ebû Zer-il-Gıfârî (radıyallahü anh) bırakıldı. Ebû Rühm-ül-Gıfârî'nin de bırakıldığı rivâyet edilmiştir. İkibin sahâbî, sevgili Peygamberimizle birlikte Mekke'ye doğru yola çıktılar. Eshâb-ı kirâm, çok heyecanlanmıştı. Senelerdir, Allahü teâlâ yolunda, sevgili Peygamberimiz uğrunda evlerini, ocaklarını, terk ettikleri yurtlarını göreceklerdi... Beş vakit namazda yönlerini döndükleri Kâbe-i muazzamayı ziyâret edeceklerdi... Henüz müslüman olup da andlaşma gereği Medîne'ye gelemeyen akrabâlarına kavuşacaklardı... Senelerdir, kendilerine gözlerinden yaş yerine kan akıtan, zulüm altında inim inim inleten, putlarına taptırmak için pek çok kardeşlerini şehîd eden Kureyşli müşriklere, İslâmın haysiyet ve şerefini göstereceklerdi. Belki bunu gören müşriklerin kalbine İslâm sevgisi düşer de, müslüman olurlardı!...

Medîne'de kalanlar, Vedâ yokuşuna kadar Âlemlerin efendisini tekbirlerle teşyî edip, uğurladıktan sonra geri döndüler...

Sevgili Peygamberimiz, Medîne'ye on kilometre kadar uzakta bulunan Zülhuleyfâ'ya gelince, ihrâma girdiler. Şanlı Sahâbîler de O'na uydular. Herkes beyazlara bürünmüştü. Umre yapmak için Mekke-i mükerreme yolculuğu başlamıştı. Artık; "Lebbeyk! Allahümme Lebbeyk! Lebbeyk! Lâ şerîke leke lebbeyk! İnnel hamde ven-nimete leke vel-mülke, lâ şerîke lek!..." sadâlarıyla yer gök İnliyordu. Yolculuk, Allahü teâlâya hamd etmek ve yalvarmakla, O'nun mübârek ismini zikretmekle, çok zevkli geçiyordu.

Önden giden Muhammed bin Mesleme (radıyallahü anh) komutasındaki birlik Mekke’ye yaklaşınca, Kureyşli müşrikler tarafından görüldü. Korku ile yanlarına yaklaşıp, biz, bir sene önce böyle mi anlaşmıştık dercesine; "Bu nedir?" diye sordular. Muhammed bin Mesleme (radıyallahü anh), onlara iliklerini donduran şu cevâbı verdi: "Bunlar, Allahü teâlânın Resûlünün süvârileridir... Allahü teâlâ izin verirse, yarın onlar da burayı teşrîf edeceklerdir!..." Müşrikler, korka korka geri dönüp haberi Mekke'ye ulaştırdılar. Mekkeli müşrikler de; "Yemîn ederiz ki, biz andlaşmaya bağlı

kaldık. Muhammed bizimle niçin çarpışsın?..." diyorlardı. Derhal aralarından bir heyeti, Peygamber efendimizle görüşmek üzere gönderdiler.

Bu sırada Âlemlerin efendisi sallallahü aleyhi ve sellem, Mekke'yi görebilecekleri Batn-ı Ye'cec denilen yere gelmişlerdi. Üzerlerindeki kılıçtan başka bütün silâhlarını burada bıraktılar. Silahları beklemek üzere de ikiyüz sahâbîyi nöbetçi koydular.

Bu hazırlıklar bitince, Kureyş heyeti Peygamber efendimizle görüşmek ve huzûra kabûl edilmek için izin istedi. Kabûl edilince; "Yâ Muhammed! Hudeybiye andlaşmasından beri, size karşı herhangi bir ihânetimiz olmamıştır. Buna rağmen Mekke'ye, kavminin yanına bu silâhlarla mı gireceksin? Halbuki, andlaşmamıza göre; kınına sokulmuş kılıçlardan başkası yanınızda olmayacaktı!..." dediler. Buna, Âlemlerin efendisi; “Ben, çocukluğumdan bu güne kadar verdiğim sözde durmak ve vefâkarlığımla tanınırım. Harem'e, kınlarında sokulu kılıçlarımızdan başkası ile girecek değiliz. Fakat, silâhların bana yakın bir yerde olmasını istiyorum" buyurarak cevap verdiler. Heyet, kendilerine iletilen haberin değişik olduğunu anlayarak, rahatladılar ve; "Yâ Muhammed! Doğrusu senden hep vefâkarlık ve iyilik gördük. Sana yaraşan da odur" diyerek geri döndüler. Mekke'ye gelip, durumu Kureyşlilere bildirdiler. Onlar da rahatladılar.

Kureyş'in ileri gelenleri, kin ve kıskançlıklarından, Peygamber efendimizi ve Eshâbının bu mes’ûd anlarını görmemek için, Mekke'yi terk ederek dağlara çıktılar.

Sevgili Peygamberimiz, işâretli kurbanlık develeri Zîtuvâ mevkîine önden gönderdi. Sonra, Eshâbıyla hazırlıklarını tamamlayıp, mukaddes Mekke şehrine girmek üzere yürüdüler. Eshâb-ı kirâm, Âlemlerin efendisini ortalarına almışlardı. Kâinatın sultânı, devesi Kusvâ üzerinde, binlerce yıldızın varlığını örten bir güneş gibi, etrâfına nûr saçıyordu. Aman yâ Rabbî! O ne güzellik! O, ne ihtişamlı manzaraydı!... Dillerde; "Lebbeyk! Allahümme Lebbeyk! Lebbeyk! Lâ şerîke leke Lebbeyk!..." sadâları, gönüllerde Allahü teâlâ ve Resûlünün muhabbeti vardı. Adım adım muazzam Kâbe'ye doğru ilerliyorlardı. Yaklaştıkça heyecanları bir kat daha artıyor, adeta coşuyorlardı. Hep bir ağızdan söylenen telbiye nidâları

Mekke'yi dolduruyor, müşrikler, bu muhteşem manzarayı gördükçe içleri eriyor, gönüllerine ılık ılık bir muhabbet şerbetinin aktığını hissediyorlardı. Bir çoklarının kalbine, İslâmın sevgisi düşmüştü. Sonunda Muhammed aleyhisselâm gâlip gelmişti...

İşte, sevgili Peygamberimiz ve şanlı Eshâbı, bellerinde kılıçları olduğu hâlde Kâbe-i muazzamaya giriyorlardı. Peygamber efendimizin devesi Kusvâ'nın yularını Abdullah bin Revâha hazretleri tutarak ilerliyordu. Mekkeli bâzı müşrikler, kadınları ve çocukları Dâr-ün-Nedve'de dizilmişler, sevgili Peygamberimizi ve kahraman Eshâbını seyrediyorlardı. Abdullah bin Revâha (radıyallahü anh) ilerledikçe, şu beytleri müşriklerin başına bir balyoz gibi vuruyor, tâ gönüllerine kadar indiriyordu.

Ey kâfirler çekilin, Peygamberin yolundan,

Ki Allahü teâlâ, O'na gönderdi Kur'ân.

Her hayır ve iyilik vardır O'nun dîninde,

Bu din için ölmekdir, en hayırlı ölüm de.

Gerçek Resûlullah'dır, kabûl ettim yürekten,

Her sözüne inandım, kabûl ettim şimdi ben.

Ey kâfirler! Kur'ân'ın, Allahü teâlâdan,

İndiğini siz inkâr eylediğiniz zaman,

Nasıl indirdik ise, darbeleri âniden,

Ve nasıl ayırdıksa, başınızı gövdeden.

Onun mânâsına da, inanmazsanız eğer,

İner aynı şekilde başınıza darbeler.

Başlarım O Allah'ın, mübârek ismiyle ki,

Yoktur O'nun dîninden, başka dîn-i hakîkî.

Ve yine başlarım ki, ismiyle O Allah'ın,

Muhammed hem kulu ve hem resûlüdür O'nun.

Hazret-i Ömer dayanamayıp; "Ey İbn-i Revâha! Sen, Resûlullah'ınönünde ve Harem-i şerîfte nasıl şiir okuyabiliyorsun?" diye ikaz etmek istemiş, fakat Peygamber efendimiz; “Yâ Ömer! Ona mâni olma. Allahü teâlâya yemîn ederim ki, onun sözleri, bu Kureyş müşriklerine ok yağdırmaktan daha çabuk, daha çok tesirlidir. Ey İbn-i Revâha devam et" buyurdu. Peygamber efendimiz biraz sonra Abdullah bin Revâha hazretlerine;

“Allahü teâlâdan başka ilâh yoktur! Bir olan O'dur. Vâdini gerçekleştiren O'dur! Bu kuluna yardım eden O'dur! Askerlerini güçlendiren O'dur! Toplanmış olan kabîleleri, bozguna uğratan da yalnız O'dur! de!" buyurdu. Abdullah bin Revâha (radıyallahü anh) da;

"Allahü teâlâdan yoktur, başka bir ilâh!

Yoktur O'nun şerîki, Lâ İlâhe illallah!

O'dur müslümanların, askerine güç veren!

Ve O'dur kâfirleri, dağıtan, mağlûb eden!"

diye söylemeye başladı. Müslümanlar da bu sözleri tekrar ediyorlardı.

Sevgili Peygamberimiz Beytullah'a girince, mübârek sağ omuzunu açtılar. Mübârek tenlerinin güzelliği gözleri alıyor, gönülleri cezb ediyordu. Sonra; “Bugün, şu şirk ehline, kendisini güçlü ve zinde gösterecek yiğitleri, Allahü teâlâ, rahmeti ile yarlıgasın!" buyurdular. Bunun üzerine Eshâb-ı kirâm sağ omuzlarını açıp, heybetli bir şekilde hızlı hızlı yürüyerek Kâbe'yi üç defâ tavâf ettiler. Ancak, Rükn-i Yemâni ile Hacer-ül esved köşesi arasında ağır ağır yürüdüler. Peygamber efendimiz ve Eshâbı, Hacer-ül esved'e yaklaşıyor onu öpüyorlar veya geriden ellerini açıp Hacer-ülesved'e karşı tutuyorlardı.

Müşrikler, gerilerden Eshâbı tâkip ediyor, onların bu heybetli ve gösterişli yürüyüşlerine şaşırıyorlardı. Çünkü onlara, Müslümanların Medîne'ye gideliden beri zayıf ve hasta düştükleri anlatılmış ve buna benzer haberler yayılmıştı. Şimdi ise, tam tersi bir hâle şâhid oluyorlardı ve hayretleri artıyordu.

Geri kalan dört tavâf ise yavaş yavaş, ağır ağır adımlarla yapılarak tamamlandı. Tavâftan sonra Makâm-ı İbrâhim'de iki rekat namaz kıldılar. Daha sonra Safâ ile Merve tepeleri arasında yedi kere sa'y yaptılar. Kurbanlar kesildikten sonra, Peygamber efendimiz mübârek başını kazıttılar. Mübârek saçları havada kapışılmıştı. Eshâb-ı kirâm da tıraş oldular. Böylece Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin tam bir sene önce gördüğü rüyâ gerçekleşti.

Umre ziyâreti tamamlanmış, öğle vakti girmişti. Âlemlerin efendisi, hazret-i Bilâl'e, Kâbe'de ezân okumasını emredince, Bilâl-i Habeşî derhal emri yerine getirdi. O, Kâbe'de ezân-ı şerîfi okurken, bütün Mekke çalkalanmaya başladı. Eshâb-ı kirâm, büyük bir huşû içinde ezânı dinliyor, hafif bir sesle onu tekrar ediyorlardı. Bitince, Habîbullah efendimiz imâm oldular. Hep birlikte kılınan öğle namazının, müşriklerin kalbindeki te'sîri bir başka idi.

Sevgili Peygamberimize, Ebtah'da deriden bir çadır kurulmuştu. Sahâbîler de etrâfındaki çadırlarda üç gün ikâmet ettiler. Namaz vakitlerinde Beytullah'da toplanıyor, cemâatle namazlarını kılıyorlardı. Diğer vakitlerde akrabâlarını ziyâret ediyorlar, İslâmın kendilerine bahşettiği güzel ahlâk ile onlara örnek oluyorlardı. Onlar da, Eshâbın bu güzel hâlleri karşısında adeta eriyorlar, hayranlıklarını gizliyemiyorlardı. Bu üç gün zarfında, Mekke sanki içten fethedilmişti.

Üç gün dolmuştu... Artık ayrılık zamanı gelmişti. Akşama doğru Peygamber efendimiz; "(Umre için gelen) müslümanlardan hiç bir kimse, akşamı Mekke'de geçirmeyecek, yola çıkacaktır!" buyurunca, herkes derlenip toparlandı ve Medîne'ye doğru yola çıkıldı...

Hicrî 8. Yıl

Mûte gazâsı:

Âlemlere rahmet olarak gönderilen Habîb-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz Mekke'ye umre için gittiklerinde, Eshâbından Velîd bin Velîd hazretlerine; "Hâlid nerelerde? Onun gibi birinin İslâmiyeti tanımaması, bilmemesi olamaz. Keşke o, bütün gayret ve kahramanlıklarını müslümanların yanında, müşriklere karşı gösterseydi ne kadar hayırlı olurdu. Kendisini sever, üstün tutardık" buyurmuştu. Velîd bin Velîd (radıyallahü anh), daha önce de ağabeyine zaman zaman mektup yazar, müslüman olmasını teşvik ederdi. Peygamber efendimizin bu mübârek sözlerini de ulaştırınca, İslâmiyete olan meyli gittikçe fazlalaştı. Umre ziyâretini yapan sahâbîler, Medîne'ye dönmüşlerdi. Aradan günler geçmiş, hicretin sekizinci yılına girilmişti. Hâlid bin Velîd ise, artık yerinde duramıyor, bir an önce Medîne'ye ulaşmak, Âlemlerin efendisinin huzûrunda diz çöküp, müslüman olmakla şereflenmek için yanıp tutuşuyordu. Kendisi şöyle anlatmıştır:

"Allahü teâlâ bana Peygamber efendimizin muhabbetini ihsân etti. Kalbime İslâmın sevgisini yerleştirdi. Hayrı ve şerri ayıracak hâle getirdi. Kendi kendime; "Ben, Muhammed aleyhisselâma karşı bütün savaşlarda bulundum. Ama her savaş yerini terk ederken, bozuk ve yanlış bir hâl üzere olduğumu ve O'nun bir gün mutlaka bize gâlip geleceğini biliyor ve bu hislerle ayrılıyordum. Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem, Hudeybiye'ye geldiği zaman da, düşman süvârilerinin komutanı idim. Usfân'da onlara yaklaşıp gözüktüm. Resûlullah, bizden emîn bir şekilde, Eshâbına öğle namazı kıldırıyordu. Üzerlerine ânî baskın yapmak istedik, ama mümkün olmadı. Böyle olması da hayırlı oldu. Resûlullah, kalbimizden geçenleri anlamış olmalı ki, ikindi namazını temkinli kıldılar. Bu durum bana çok tesir etti. Bu zât her hâlde, Allah tarafından korunuyor olmalı dedim. Birbirimizden ayrıldık. Ben, çeşitli düşünceler içindeyken, Muhammed aleyhisselâm umre için Mekke'ye gelince, O'na görünmedim. Kardeşim Velîd'le birlikte gelmişler ve beni bulamamışlardı. Kardeşim şöyle bir

mektup bırakmıştı: "Bismillâhirrahmânirrahîm! Allahü teâlâya hamd ü senâ ve Resûlullah'a salât-ü selâmdan sonra derim ki, hakîkaten ben, senin İslâmiyetten yüz çevirip gitmen kadar şaşılacak bir şey bilmiyorum. Halbuki, gittiğin yolun yanlış olduğunu anlamaktan âciz değilsin. Niye aklını kullanmıyorsun? İslâmiyet gibi bir dîni tanıyıp anlayamaman ne kadar tuhaf! Peygamber efendimiz, bana seni sordu. Senin, İslâmiyeti tanıyıp, gayret ve kahramanlığını müslümanların arasında, müşriklere karşı kullanmanı arzu ediyorlar. Ey kardeşim! Çok fırsatları kaçırdın; artık daha fazla gecikme!"

Kardeşimin mektubu bana ulaşınca, müslüman olma arzusu bende çok kuvvetlendi. Gitmek için acele ediyordum. Resûlullah'ın söyledikleri beni çok sevindirmişti. O gece uyurken, rüyâmda sıkıntılı, dar ve çöl gibi susuz yerlerden, yemyeşil, geniş ve ferah bir yere çıkmıştım. Medîne'ye varınca, bu rüyâmı hazret-i Ebû Bekr'e anlatıp, tabirini ondan sormaya karar verdim.

Ben, Resûlullah'a gitmek için toparlanırken; "Acabâ, oraya giderken bana kim arkadaş olabilir?" diye düşünüyordum. O sıra Safvân bin Ümeyye'ye rastladım. Vaziyeti ona anlattım. Teklifimi reddetti. Daha sonra İkrime bin Ebû Cehl'e rastladım. O da reddedince evime gittim. Hayvanıma binip, Osman bin Talha'nın yanına vardım. Ona da müslüman olmak üzere, Resûlullah'a gideceğimi ve bana arkadaşlık yapmasını söyledim. Tereddütsüz kabûl etti ve ertesi günü seher vakti birlikte yola çıktık. Hadde denilen yere vardığımızda, Amr bin Âs ile karşılaştık. O da müslüman olmak için Medîne'ye gidiyordu.

Medîne'ye vardık. Elbisemin en güzelini giyip, Resûlullah efendimizle görüşmeye hazırlandım. O sırada kardeşim Velîd geldi ve; "Acele et. Çünkü Peygamber efendimize sizin geldiğiniz haber verilmiş O da çok sevinmiştir. Şimdi sizi bekliyor" dedi. Acele ile, O yüce peygamberin huzûruna vardım. Gülümsüyordu. Selâm verdim; "Allahü teâlâdan başka ilâh olmadığına ve senin de Allahü teâlânın peygamberi olduğuna şehâdet ediyorum" dedim. “Seni hidâyete erdiren, doğru yolu gösteren Allahü teâlâya hamd olsun" buyurdu. Sonra günâhlarımın affı için Allahü teâlâya duâ etmesini istedim. Benim için duâ etti ve; “İslâmiyet, kendisinden önce işlenmiş olan günâhları kesip atar" buyurdu. Diğer iki arkadaşım da müslüman oldular."

Böylece, Mekke'nin en bahadırlarından, gözünü budaktan esirgemeyen, gayeleri uğrunda canlarını vermekten zerre kadar çekinmeyen bu üç pehlivan, gönüllerinden coşan bir samîmiyetle Resûl-i ekrem efendimizin huzûrunda Eshâb-ı kirâmdan olmakla şereflenmişlerdi. Artık, bütün güçleriyle küfrü yok etmek için çalışacaklardı. Onların müslüman olmalarına, sahabiler çok sevinmişler, sevinçlerini; "Allahü ekber!" diye tekbirlerle açığa vurmuşlardı.

Hicretin sekizinci yılında, âlemlere rahmet olan Server-i Kâinat aleyhi efdâlüs salevât efendimiz, İslâmiyetin yayılması için yine çeşitli kabîlelere, devletlere elçiler gönderdiler. Bunların bâzılarından müsbet netîceler gelmiş, fakat Busrâ valisine gönderilen Hâris bin Ümeyr hazretleri, Şam'ın Belkâ nahiyesinin Mûte köyünde hıristiyan askerleri tarafından tutuklanmıştı. Şam valisi Şürahbil bin Amr'ın yanına götürülen hazret-i Hâris, elçi olduğu hâlde, alçakça katledilip, şehîd edilmişti.

Bu habere sevgili Peygamberimiz çok üzülmüşler ve derhal kahraman Eshâbının toplanmasını emir buyurmuşlardı. Bu emri alan Sahâbîler, çocuklarıyla helâllaşıp acele Cürf ordugâhında toplandılar. Habîb-i ekrem efendimiz öğle namazını kıldırdıktan sonra; “Cihâda çıkacak olan şu insanlara, Zeyd bin Hârise'yi kumandan tâyin ettim! Zeyd bin Hârise şehîd olursa, yerine Ca'fer bin Ebî Tâlib geçsin. Ca’fer bin Ebî Tâlib şehîd olursa, Abdullah bin Revâha geçsin. Abdullah bin Revâha da şehîd olursa, müslümanlar aralarında münâsip birini seçsin ve onu kendilerine kumandan yapsın!" buyurdu. Bunun üzerine Eshâb-ı kirâm, isimleri sayılan kahramanların şehîd olacağını anlayarak ağlamaya başladılar; "Yâ Resûlallah! Keşke sağ kalsalar da kendilerinden istifâde etseydik!..." dediler. Peygamber efendimiz onlara cevap vermeyip sustular.

Bunları, orada bulunan hazret-i Zeyd, Ca’fer ve Abdullah (radıyallahü anhüm) da işitmişler ve büyük bir sevince gark olmuşlardı. Çünkü en büyük gayeleri Allahü teâlânın dînini yayarken şehîd olmaktı. Artık müjde verilmiş ve bunu bizzat kendi kulakları ile işitmişlerdi. Mücâhidler hazırlıklarını bitirmişler, kumandanlarını bekliyorlardı. Sevgili Peygamberimiz, beyaz İslâm sancağını Zeyd bin Hârise hazretlerine teslim etti. Ona, Hâris bin Ümeyr'in (radıyallahü anh) şehîd edildiği yere kadar

gitmesini ve İslâm’ı tebliğ etmesini emretti. Kabûl etmezlerse düşmanla çarpışmasını emir buyurdular.

Abdullah bin Revâha hazretleri, yanındaki kumandan arkadaşlarıyla birlikte vedalaştıkları sırada, ağladı. Ona; "Ey Revâha'nın oğlu! Ne için ağlıyorsun?" diye sordular. Şâir olan Abdullah bin Revâha (radıyallahü anh);

"Ağlamamın sebebi, değil dünyâ sevgisi,

Ve değildir vallahi, özleyeceğim sizi.

Asıl sebep şudur ki, Kur'ân-ı kerîminde,

Şöyle buyurmaktadır, Rabbimiz bir âyette:

“Muhakkak biliniz ki, sizlerin içinizden,

Hiç bir kimse yoktur ki, geçmesin Cehennem’den..."

İşittim bu âyeti, Resûlullah okurken,

Cehennem’e uğrarsam, nasıl sabrederim ben!"

dedi. Arkadaşları; "Allahü teâlâ seni, sevgili kulları zümresine ilhâk etsin, sâlihlerden olasın!" diye duâ ettiler. Sonra Abdullah bin Revâha hazretleri; "Fakat ben, Allahü teâlâdan mağfiret olunmak diliyorum. Bir de, kanları fışkırtıp köpürten bir kılıç darbesiyle veya ciğer ve barsaklarımı kasıp kavuran bir mızrak saplanmasıyla şehîd olmak istiyorum!..." dedi.

Ordu gitmeye hazırlandığı sırada, hazret-i Abdullah bin Revâha, Peygamber efendimizin yanına varıp vedalaştıktan sonra; "Yâ Resûlallah! Bana ezberliyeceğim ve aklımdan hiç çıkarmayacağım bir şey tavsiye buyurur musunuz?" dedi. Peygamber efendimiz ona; “Sen, yarın Allahü teâlâya pek az secde edilen bir ülkeye varacaksın. Orada secdeleri, namazları çoğalt" buyurdu. Abdullah bin Revâha; "Yâ Resûlallah! Bana, nasîhatinizi çoğaltır mısınız?" deyince, sevgili Peygamberimiz; “Allahü teâlâyı dâimâ zikret.

Çünkü, Allahü teâlâyı zikr, umduğuna ermende sana yardımcı olur" buyurdu.

Üçbin kişilik İslâm ordusu; "Allahü ekber! Allahü ekber!" tekbirleri arasında yürümeye başladı. Sevgili Peygamberimiz ve Medîne'de kalan sahâbîler, mücâhid gazileri Vedâ yokuşuna kadar tâkib ettiler. Burada Âlemlerin efendisi, mübârek İslâm ordusuna şöyle hitâb ettiler: “Ben size, Allahü teâlânın emirlerini yapıp, yasaklarından kaçınmanızı, yanınızdaki müslümanlara karşı hayırlı olmanızı ve onlara iyi davranmanızı tavsiye ederim. Allahü teâlânın yolunda, O'nun ismini söyleyerek harbediniz. Ganîmet alınan mallara hıyânet etmeyiniz. Ahde vefâsızlık göstermeyiniz. Çocukları öldürmeyiniz. Orada hıristiyanların kiliselerinde, insanlardan ayrılıp kendilerini ibâdete vermiş bâzı kimseler bulacaksınız. Onlara dokunmaktan sakınınız! Onların dışında, başlarında şeytanların yuvalandıkları bâzı kimselere de rastlayacaksınız ki, onların başlarını kılıcınızla koparınız. Siz, kadınları, yaşlanmış pîr-i fânîleri öldürmeyiniz. Ağaçları yakmayınız ve kesmeyiniz. Evleri de yıkmayınız!" Baş kumandan Zeyd bin Hârise'ye de; “Müşriklerden düşmanınla karşılaştığın zaman, onları üç husustan birine dâvet et!... (Eğer müslüman olurlarsa,) onları, Muhâcirler yurdu olan Medîne'ye hicret etmeye dâvet et! Dâvetini kabûl ederlerse, Muhâcirlerin sâhip oldukları haklara kendilerinin de sâhip olacaklarını ve onların mükellef oldukları vazifelerle kendilerinin de mükellef olacaklarını bildir. Şâyet müslüman olup ülkelerinde oturmayı tercih ederlerse, müslümanlardan göçebe Arablar gibi olacaklarını ve onlar hakkında uygulanan ilâhî hükmün, kendileri için de uygulanacağını, harp ganîmetlerinden kendilerine bir şey ayrılamayacağını ve ganîmetten ancak müslümanların yanında harbedenlerin faydalanacağını bildir! Eğer İslâm’ı kabûl etmezlerse, onları cizye vermeye dâvet et! İçlerinde bunu kabûl edenlere dokunma! Cizye vermeye de yanaşmazlarsa, Allahü teâlânın yardımına sığınarak onlarla harb et!..." buyurdular.

Bu nasîhatlerden sonra mücâhidlerle vedalaştılar. İslâm ordusu, tekbîr sadâlarıyla ayrıldı. Geride kalanlar, gidenlere el sallayıp; "Allahü teâlâ sizi her türlü tehlikeden muhâfaza buyursun, yine sağ salim geri çevirsin..." diye duâ ediyorlardı. Ufuktan kayboluncaya kadar, yaşlı gözlerle arkalarından gıbta ile baktılar... Zeyd bin Hârise'nin (radıyallahü anh) elindeki mukaddes

sancak dalgalanıyor, mücâhidler bilinmeyen uzun bir yolculuğa Allahü teâlânın dînine hizmet için gidiyorlardı.

İslâm ordusu, hızla Suriye'ye doğru ilerliyordu. Yolculuk hâdisesiz ve neş'eli geçiyordu. Mücâhidler, bir an önce düşmanla karşılaşmak için sabırsızlanyorlardı. Şehîdliği isteyenlerin içinde en arzulu olanlardan biri de Abdullah bin Revâha hazretleriydi. Bunu Zeyd bin Erkam (radıyallahü anh) şöyle anlattı:

"Ben Abdullah bin Revâha'nın terbiyesi altında yetişmiş bir yetimdim. O, Mûte seferine çıktığında, beni de devesinin arkasına bindirmişti. Geceleyin bir müddet gidince, dudaklarından şu beytler dökülüyordu.

"Ey devem! Kumluktaki, kuyuya eğer beni,

Oradan da dört konak, götürürsen ileri.

Çıkarmam artık seni, bundan başka sefere,

Sâhipsiz kalacaksın, az sonra, ona göre.

Ben herhâlde evime, geri dönmeyeceğim,

Umarım ki bu harpte, ben şehîd düşeceğim.

Son konakta mü'minler, geçti beni hız ile,

Ey Revâha'nın oğlu, en yakınların bile.

Kardeşlik bağlarını, kopararak geçtiler,

Seni Hak teâlâya bırakıp da gittiler.

Artık düşünmüyorum, geride ne malım var?

Hiç umurumda değil, ağaçlarla hurmalar!"

Bunları, işitince, ağladım. Abdullah bin Revâha bana kamçısıyla dokunarak; "Ey yaramaz! Sana ne oluyor? Böyle söylememin sana, ne zararı var? Allahü teâlâ, bana şehitlik nasîb ederse, sen de hayvan üzerinde geri dönüp, yerine ulaşırsın. Ben ise dünyânın bütün dertlerinden, tasa ve üzüntülerinden, hâdiselerinden kurtulur, rahata kavuşurum" dedi. İnip iki rekat namaz kıldı. Sonunda uzunca bir duâ yaptıktan sonra bana; "Ey çocuk!" diye seslendi. "Buyur" dediğimde; "Bu seferde inşâallah şehitlik nasîb olacaktır!" dedi.

Kahraman sahâbîler, Suriye'ye yaklaşırlarken Şam valisi Şürâhbil bin Amr, İslâm ordusunun yaklaşmakta olduğunu çoktan haber almıştı. Hemen Bizans kayseri Herakliüs'e durumu bildirip, büyük bir yardım alarak rahatlamıştı. Çünkü yaptığı istihbarata göre, müslümanlar ancak üç-beş bin kişiydi. Buna karşı kendi ordusu, yüzbini aşıyordu. Silahların ise, haddi hasâbı yoktu.

Eshâb-ı kirâm aleyhimürrıdvân, Şam topraklarından Muân'a vardıkları sırada, Rumların yüzbin kişilik bir ordu ile üzerlerine geldiklerini öğrendiler. Orada konaklayıp iki gece kaldılar. Kumandan Zeyd bin Hârise hazretleri, arkadaşlarını toplayıp durumu bildirdi. Rum ordusuna karşı ne yapmak lâzım geldiği hakkındaki görüşlerini sordu. Sahâbîlerden bâzıları; "Rum ordusuyla karşılaşmadan, ülkelerine ânî baskınlar düzenleyelim. İnsanlarını esir alıp Medîne'ye dönelim"; bâzıları da; "Resûl aleyhisselâma mektup yazıp, düşmanın sayısını bildirelim. Bize acele asker göndermesini, veya ne yapmamız gerektiğini soralım" diyorlardı. İkinci görüşün daha uygun olduğuna karar verdikleri sırada, Abdullah bin Revâha hazretleri söze karışarak;

"Ey Kavmim ne sebepten, tereddüt edersiniz?

Şehîd olmak kasdiyle, cenge gelmedik mi biz?

Silahça, süvârice, çokluk olduğumuzdan,

Dolayı savaşmadık, kâfirlerle hiç bir an.

Allahü teâlânın, bize ihsân ettiği,

Şu din kuvveti ile, savaştık aslan gibi.

Gidiniz, çarpışınız, muhakkak iyilik var,

Bu işin netîcesi, ya şehâdet ya zafer.

Bedr günü vallahi, vardı iki atımız,

Uhud'da tek at ile, pek azdı silâhımız.

Bu cenkte gâlip gelmek, varsa eğer kaderde,

Zâten böyle vâdetti, Allah ve Peygamber de.

Hak teâlâ vâdinden, dönmez aslâ geriye,

Ey mü'minler öyleyse, yürüyün ileriye.

Şehîdlik varsa eğer, bizim kaderimizde,

Kavuşuruz Cennet'te, şehîd kardeşimize."

dedi. Hazret-i Abdullah bin Revâha'nın bu sözleri, mücâhidleri cesâretlendirmişti. "Vallahi Revâha'nın oğlu, doğru söylüyor" dediler.

Artık karar alınmıştı. Şehîd oluncaya kadar harbe devam edeceklerdi, Şanlı sahâbîler, Mûte isimli köye geldiklerinde, yüzbin kişilik Rum ordusuyla karşılaştılar. Dağ taş düşman askeri ile dolmuştu. Bir tarafta, Allahü teâlânın dînini yaymak için tâ Medîne'den kalkıp Şam'a kadar gelen üçbin kişilik bir İslâm ordusu; öte yanda, İslâm'ı boğmak için toplanan yüzbin kişilik bir kâfir sürüsü bulunuyordu... Görünüşte, mukayese kabûl etmez bir kuvvet dengesi vardı. Buna göre, bir müslümanın otuzdan fazla Rum ile çarpışması icâb ediyordu.

Her iki taraf da harp düzenine girdiler. Bu sırada, Peygamber efendimizin sallallahü aleyhi ve sellem emri gereği, İslâm ordusundan bir heyetin, Rum ordugâhına doğru ilerlediği görüldü. Bunlar Rum ordusuna, İslâm'a gelmelerini, yoksa cizye vermelerini teklif ettiler. Fakat onlar, bu dâveti

reddettiler. Artık kaybedilecek zaman yoktu. Kumandan Zeyd bin Hârise hazretleri, elinde mukaddes İslâm sancağı olduğu hâlde, ordusuna hücûm emrini verdi. Bu ânı bekleyen mücâhidler; "Allahü ekber!" nidâları ile ok gibi ileri fırladılar. Şimşek gibi kılıçlarını çekip, fırtına gibi düşmanın ortasına daldılar... At kişnemeleri, kılıç şakırtıları, tekbir sadâları ve vurulanların feryâdları ayyuka çıkıyor, daha harbin başında, meydan, kan gölü hâline geliyordu. Şanlı sahâbîler, her kılıç sallayışlarında ya bir baş, ya bir kol düşürüyorlardı. Elinde Resûlullah'ın beyaz sancağı olan hazret-i Zeyd, düşmanın tâ ortalarında; "Allah Allah" diyerek vuruşuyordu. Salladığı kılıçlarla etrâfını bir anda açıyor, düşmanı karşısına çıktığına pişman ediyordu. Kumandanlarının kahramanca çarpışmasını gören şanlı sahâbîler, ondan geri kalmıyor, tek başına otuz düşmana kılıç yetiştirip onları tepelemeye çalışıyorlardı. Bir ara, bir kaç mızrağın birden, kumandan hazret-i Zeyd'in mübârek göğsüne saplandığı görüldü. Arkasından diğer mızraklar, onu tâkib etti. Şanlı sahâbînin vücûdu, delik deşik olmuştu. Derken Zeyd bir Hârise'nin sıcak toprağa düştüğü ve çok özlediği şehâdet şerbetini içtiği görüldü.

Zeyd bin Hârise'yi (radıyallahü anh) tâkib eden hazret-i Ca'fer, hemen sancağı kaptı. İslâm sancağının dalgalandığını gören mücâhidler, yeni bir aşk ile savaşa devam ediyorlardı. Hazret-i Ca'fer de, Zeyd bin Hârise gibi kahramanca çarpışıyordu. Bir taraftan düşmana saldırıyor, diğer yandan da arkadaşlarına cesâret ve heyecan veriyordu. Yiğitçe çarpışan bu yeni kumandan, daha hızlı, daha serî hareketlerle kılıç sallıyor, düşmana göz açtırmıyordu. Hazret-i Ca'fer, kendisinden geçmiş bir hâlde çarpışırken, arkadaşlarından bir hayli ileri gitmişti. Rumların ortasında tek başına dövüşüyor, her birine ayrı ayrı kılıç vuruyordu. Fakat bu gidişin, dönüşü olmadığını anlamakta gecikmedi. Kahraman kumandan; "Bana düşen, kâfirlerin her birine kılıcımla vurmaktır!" diyor, Allahü teâlânın mübârek ismini dilinden düşürmüyor ve bitmez bir güçle çarpışıyordu. Nihâyet bir düşman askeri, hazret-i Ca'fer'in sağ koluna bir kılıç vurdu. Sağ eli kesilen hazret-i Ca'fer, mukaddes İslâm sancağını sol eliyle yere düşmeden yakaladı. Kaldırıp yine dalgalandırdı. Derken bir kılıç darbesi daha... Sol eli de kesilmişti. Bu defâ sancağı, kesik kollarının arasında göğsüne bastırarak dalgalandırmaya çalıştı. Fakat bir biri peşinden şiddetle inen düşman kılıçları ile çok özlediği şehâdet mertebesine kavuştu. Mübârek rûhu,

Cennet'in en yüksek derecelerine uçmuştu... Bedeninde doksandan ziyâde kılıç ve mızrak yarası sayılmıştı.

Kumandanlarının şehîd düştüğünü gören kahraman mücâhidler, yere düşen İslâm sancağını kaptıkları gibi, Abdullah bin Revâha hazretlerine teslim ettiler. O da, atının üzerinde sancağı dalgalandırarak düşmana şiddette saldırdı. Bir taraftan önüne gelen düşmanı tepeliyor, bir taraftan da, şöyle diyordu:

"Ey nefsim, bana boyun eğeceksin elbette,

Bugün şehîd olurum, yemîn ettim bu harpte.

Ya sen kendiliğinden, râzı olursun buna,

Ya kabûl ettiririm, bunu ben, zorla sana.

Eğer öldürülmezsen, şâyet sen bu savaşta,

Hiç ölmeyecek misin, ey nefsim söyle bana.

Ca'fer bin Ebî Tâlib ve Zeyd bin Hârise'nin,

Yaptığını yaparsan, bil ki iyi edersin.

Onlar şehîd oldular, ey nefsim durma geri,

Sonra bedbaht olursun, haydi atıl ileri."

Hazret-i Abdullah da; "Allahü ekber!" nidâları arasında düşmanla amansız bir mücâdeleye tutuşmuştu. Bir ara bir kılıç darbesi parmağına isabet etti ve kesik parmak elinde sallanmaya başladı. Allahü teâlânın ve Resûlünün aşkıyla yanan bu mübârek kumandan, derhal atından yere atladı, çarpışmasına engel olan yaralı parmağını, ayağının altına alıp; "Sen sâdece, yaralı bir parmak değil misin? Zâten bu kazâya da Allahü teâlânın yolunda uğramış bulunuyorsun!" diyerek çekip kopardı. Şimşek gibi atına atlayıp,

olanca gücü ile yine çarpışmaya başladı. Fakat bu kadar çarpışmasına rağmen, şehitlik mertebesine kavuşamadığı için kendi kendini kınamaya başladı... Tekrar tekrar düşmana saldırdı. Sonunda bir mızrak darbesi ile yere düştü. Allahü teâlâ ve Resûlü yolunda çarpışırken şehîd olup, mübârek rûhu Cennet'e uçtu...

O anda hazret-i Abdullah'ın yanında çarpışan Ebü'l-Yüsr Ka'b bin Umeyr (radıyallahü anh), sancağı dalgalandırmaya çalıştı. Gözlerini Eshâb arasında dolaştırarak kendisinden daha yaşlı ve olgun birini araştırdı. Sâbit bin Ekrem'i (radıyallahü anh) görünce, sancağı ona teslim etti. Hazret-i Sâbit, sancağı mücâhidlerin önüne dikdikten sonra; "Ey kardeşlerim! Acele içinizden birini kumandan seçiniz ve ona tâbi olunuz" dedi. Onlar; "Seni seçtik" dedilerse de, hazret-i Sâbit bunu kabûl etmedi. Gözleri Hâlid bin Velîd hazretlerine takıldı. Ona; "Ey Ebû Süleymân! Sancağı sen al!" dedi. Müslümanlar arasına yeni katılan hazret-i Hâlid, edebinden mukaddes sancağı almak istemedi ve mübârek dudaklarından; "Ben bu sancağı senden alamam! Sen buna benden daha çok lâyıksın. Zirâ daha yaşlısın ve Bedr gazâsında Resûlullah'ın yanında çarpışmakla şereflenmişsin!..." sözleri dökülmüştü. Fakat zaman kıymetli idi. Etrâflarındaki Eshâb-ı kirâm, düşmanla kıyasıya vuruşuyor, yüzbin kişilik düşmanı geriletmeye çalışıyordu. Hazret-i Sâbit, sözünü tekrarladı: "Ey Hâlid! Resûlullah'ın mukaddes sancağını çabuk al! Vallahi, bunu sana vermek için almıştım. Sen, harbin usûlünü benden daha iyi bilirsin!" dedi ve etrâfındaki mücâhidlere; "Ey kardeşlerim! Hâlid'in kumandan olmasındaki görüşünüz nedir?" diye sordu. Onlar da hep bir ağızdan; "Onu başımıza kumandan yaptık" dediler. Bunun üzerine hazret-i Hâlid, Âlemlerin efendisinin mübârek eliyle teslim ettiği sancağı, büyük bir hürmet ve edeb ile alıp öptü. Atına allayıp düşmana bütün haşmet ve heybetiyle saldırdı.

Kahraman sahâbîler yeni kumandanlarının peşinde tekrar hücûma geçtiler. Hazret-i Hâlid görülmemiş bir cesâret ve maharetle çarpışıyordu, önüne geleni devirip düşürüyordu. Bir ara Kutbe bin Katâde hazretleri, düşman kumandanlarından Mâlik bin Zafile'nin başını gövdesinden ayırdı. Rumların mânevîyatları bozulmuştu. Fakat vakit daralmış, akşam olmuş ve hava kararmaya başlamıştı. Karanlıkta savaşmak oldukça tehlikeliydi. Çünkü yanlışlıkla kendi arkadaşlarını vurabilirlerdi...

Bu sebeple her iki taraf da karargâhlarına çekildi. Yaralılar tedavi altına alındı. Hazret-i Hâlid, harp san'atında dahî idi. Sabahleyin düşmanın karşısına yeni bir taktikle çıkmak ve onları şaşırtmak istiyordu. O gece, askerlerin yerlerini değiştirdi. Sağ taraftakileri sola, soldakileri sağa, öndekileri arkaya, arkadakileri de öne aldı.

Sabahleyin tekrar hücûma kalkan kahraman mücâhidler, "Allahü ekber" nidâları arasında çarpışmaya başladı. Düşman askerleri, kendilerine saldıran askerleri ilk defâ görüyordu. Bunlar dünkü çarpıştıkları kimseler değildi. Herhâlde, Müslümanlara yeni bir ordu yardıma gelmişti!... Bunları büyük bir korku içinde düşünen Rum askerlerinin mânevîyatları bozuldu. Paniğe kapıldılar. Bunu fırsat bilen hazret-i Hâlid ve kahraman sahâbîler, o gün çok daha güzel çarpışarak düşmana kılıç vurdular ve binlercesinin canını Cehennem'e gönderdiler. O gün Hâlid bin Velîd hazretlerinin elinde dokuz kılıç kırılmıştı. Allahü teâlânın ihsânı, Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin duâları bereketiyle üçbin mücâhid gazi, yüzbin düşman askerini bozguna uğratmıştı. Bu büyük meydan muhârebesinde onbeş şehîd verilmişti. Böylece, Bizans imparatorluğuna, haddi bildirilmiş, daha güneye akınlar düzenlemelerine engel olunmuştu...

Resûl-i ekrem ve Nebiyy-i muhterem efendimiz, kendisine harp meydanından bir haber gelmeden önce, Mûte'de olanları bildirmek üzere Eshâbını mescide toplamıştı. Sevgili Peygamberimizin mübârek yüzlerinden çok üzüntülü olduğu anlaşılıyor, daha çok üzülür korkusu ile kimse bir şey soramıyordu. Nihâyet Eshâb-ı kirâmdan biri; "Canımız sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Sizde olan üzüntüyü gördüğümüzden beri içimiz kan ağlıyor, üzüntümüzün derecesini ancak cenâb-ı Hak bilir!" dedi. Sevgili Peygamberimizin mübârek gözlerinden yaşlar boşandı ve buyurdular ki: "Bende gördüğünüz üzüntü, beni hüzün içinde bırakan şey, Eshâbımın şehîd olmaları idi. Bu hâl, onları, Cennet'te karşılıklı tahtlar üzerinde oturmuş kardeşler olarak görünceye kadar devam etti. Zeyd bin Hârise, sancağı eline aldı. Nihâyet şehîd edildi. O şimdi Cennet'e girdi. Orada koşup duruyor. Sonra sancağı Ca'fer bin Ebî Tâlib aldı. Düşman ordularına saldırdı. Çarpıştı ve nihâyet o da şehîd oldu. O, şehîd olarak Cennet'e girdi ve yâkuttan iki kanat ile dilediği gibi uçup duruyor. Ca'fer'den sonra sancağı, Abdullah bin Revâha aldı. Elinde sancak olduğu hâlde düşmanlarla çarpıştı

ve şehid oldu ve Cennet'e girdi. Onlar, Cennet'te altından tahtlar üzerinde bana gösterildi. Ey Allah'ım! Zeyd'i mağfiret eyle!... Ey Allah'ım! Ca'fer'i mağfiret eyle! Ey Allah'ım Abdullah bin Revâha'yi mağfiret eyle!"

Âlemlerin efendisinin mübârek gözlerinden hâlâ yaşlar boşanıyordu. Göz yaşları arasında şöyle devam ettiler: "Abdullah bin Revâha'dan sonra sancağı Hâlid bin Velîd aldı. İşte şimdi harp şiddetlendi. Ey Allah'ım! O (Hâlid bin Velîd), senin kılıçlarından bir kılıçtır. Onu yardım eyle!..." buyurdular.

Sevgili Peygamberimiz, Allahü teâlânın izni ile bin kilometreden daha uzak olan harp meydanındaki durumu, bir mûcize olarak görmüş ve Eshâbına bildirmişti. Ca'fer bin Ebî Tâlib hazretlerinin şehîd düştüğü gün bu hâdiseyi anlattıktan sonra kalktılar, hazret-i Ca'fer'in evine gittiler. Hanımı Esmâ, evinin işlerini bitirmiş, çocuklarını yıkayıp saçlarını taramıştı. Sevgili Peygamberimiz: "Ey Esmâ! Ca'fer'in oğulları nerede? Onları bana getir!" buyurdular. Esmâ Hâtun (radıyallahü anhâ) çocukları getirince, Resûlullah efendimiz onları bağrına bastı ve doya doya öpüp kokladı. Mübârek kalbleri dayanamadı, mübârek gözlerinden yaşlar sicim gibi akmaya başladı. Bunu gören hazret-i Ca'fer'in hanımı; Anam-babam, canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Niçin oğullarıma yetimlere yaptığınız merhameti gösteriyorsunuz? Yoksa Ca'fer ve arkadaşlarından acı bir haber mi aldınız?!" diye yalvararak sordu. Âlemlerin efendisi, çok müteessir olmuştu: "Evet!... Onlar, bugün şehîd oldular!..." buyurdu. Hazret-i Esmâ vâlidemiz de yetim yavrularını bağrına basarak ağlamaya başladı. Bu manzaraya sevgili Peygamberimiz fazla dayanamamış, oradan ayrılmışlardı.

Seâdethanelerine dönen Habîb-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, zevce-i mutâhharalarına; "Ca'fer'in âilesi için yemek hazırlamayı ihmâl etmeyiniz!" buyurdu. Üç gün şehîd âilelerine yemekler gönderildi.

Aradan günler geçmişti ki, Medîne'ye müjde haberini Ya'lâ bin Ümeyye hazretleri ulaştırdı. Olup bitenleri daha söylemeden Resûl-i ekrem efendimiz, ona; "İstersen olanları sen haber ver, istersen ben sana söyleyeyim!" buyurarak harp meydanında olanları teferruâtıyla anlattılar.

Bunun üzerine Ya'lâ bin Ümeyye (radıyallahü anh); "Seni hak din ve Kitab'la peygamber olarak gönderen Allahü teâlâya yemîn ederim ki, mücâhidlerin başından geçen hâdiselerden anlatmadık bir tek hâdise bırakmadın" dedi. Efendimiz de; "Allahü teâlâ, benim için aradaki mesâfeyi kaldırdı da, harp meydanını gözlerimle gördüm" buyurdular.

Bir kaç gün sonra haberciler, İslâm ordusunun Medîne'ye yaklaştığını bildirdiler. Peygamber efendimiz, Eshâbı ile kalktılar, Medîne'nin dışına karşılamaya çıktılar. Uzaklardan bir toz bulutu kalkıyor, mukaddes İslâm sancağı dalgalanyordu. Kılıç, kalkan parıltıları, etrâfı ayna gibi ışıldatıyordu... Herkesde, derin bir heyecan göze çarpıyordu. Biraz sonra başlarında Hâlid bin Velîd hazretleri olduğu hâlde, mücâhid gâzîler Medîne'ye girdiler.

Mekke'nin fethi:

Hicretin sekizinci senesi idi. Hudeybiye sulh-nâmesinin bir maddesi de; "Her iki tarafın dışında kalan Arab kabîleleri, istedikleri tarafın himâyesine girebilecekler, müslümanlar veya müşriklerle birleşmekte serbest olacaklar" idi. Buna göre; Peygamber efendimizin müttefiki olan Huzâa kabîlesi, müslümanlar; Benî Bekr kabîlesi de müşrikler tarafında yer almışlardı. Huzâa kabîlesi ile Benî Bekrler eskiden beri düşman olup, fırsat buldukça birbirlerine saldırırlardı, Hudeybiye sulhuna göre, onlar da bir müddet için saldırılarını durdurmuşlardı. Fakat, buna Benî Bekrler iki sene uyabilmişlerdi.

Bekroğullarından biri, sevgili Peygamberimize hakâret eden bir şiir söylemiş, bunu işiten Huzâa kabîlesinden bir genç, dayanamamış ve başını yarmıştı. Bekroğulları, bunu fırsat bilip andlaşma gereği tehlikeden emîn olan Huzâa kabîlesine saldırmışlardı. Bu saldırıya, Kureyşli müşrikler, silâh vererek ve gizli adam göndererek yardım etmişler, Harem-i şerîfte Huzâa kabîlesinden yirmiden fazla kimseyi öldürmüşlerdi. Çarpışma esnâsında Huzâa kabîlesinden bâzı müslümanlar, Peygamber efendimizden yardım istemişlerdi. Huzâa kabîlesinden, gece yapılan bu baskınlarda, Bekroğulları arasında, Kureyşli müşriklerin de bulunduğunu görenler olmuştu. O gece,

Medîne'de, hazret-i Meymûne vâlidemizin evinde bulunan sevgili Peygamberimiz, namaz kılmak için kalkıp abdest alırken; Allahü teâlânın izni ile bir mûcize olarak, Mekke'deki müslümanların kendisinden yardım taleb ettiklerini işitmişti. Onlara cevâb olarak; "Lebbeyk! = Dâvetinize icâbet ediyorum!" buyurdu. Meymûne (radıyallahü anhâ) vâlidemiz, Peygamber efendimizin yanında kimse olmadığı hâlde böyle konuştuğunu görünce; "Yâ Resûlallah! Yanınızda bir kimse mi var?" diye sordu. Sevgili Peygamberimiz ona, Mekke'de meydana gelen hâdiseyi ve Kureyşlilerin bu işe ortak olduklarını haber verdi.

Kureyş müşrikleri Benî Bekrlere yardım ederek, Huzâa kabîlesine baskın yapıp onları öldürmekle, Hudeybiye sulh-nâmesinin maddelerine aykırı hareket etmiş, böylece sulh-nâmeyi bozmuş oluyorlardı. Fakat, bu hâdiseden, o sırada Şam'a ticâret için giden Kureyş lideri Ebû Süfyân'ın haberi olmamıştı. Şam'dan dönünce hâdiseyi ona anlattılar ve; "Bu, mutlaka düzeltilmesi lâzım olan bir iştir. Gizlenmesi mümkün değildir. Eğer düzeltilmezse, Muhammed bizi Mekke'den sürer!" dediler. Ebû Süfyân ise; "Her ne kadar bu hâdiseden benim haberim olmadıysa da, yapılan kıtâl haberi Medîne'ye ulaşmadan, sulhu yenileyip uzatmak üzere acele gitmem lâzım" dedi.

Halbuki, sevgili Peygamberimiz, haberi ânında öğrenmişti. Ayrıca hâdiseden üç gün sonra, Huzâa kabîlesinden Amr bin Sâlim, yanında kırk süvâri ile gelip, durumu Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimize anlattı. Habîbullah efendimiz de; "Huzâa oğullarına yardım etmezsem, bana da yardım olunmasın!" buyurarak bir mektup yazdırdı. Kureyş müşriklerine gönderilen bu mektupda, sevgili Peygamberimiz; "... Siz, ya Bekr oğulları ile olan ittifâkınızdan vaz geçip geri durursunuz, yahut da Huzâa oğullarından öldürülenlerin diyetlerini ödersiniz! Şâyet bu söylediklerimden birini yerine getirmeyecek olursanız, sizinle harb edeceğimi bildiririm!..." buyuruyorlardı.

Kureyşliler, bu merhameti dahî anlayamadılar. "Hem ittifâkımızı kesmeyiz, hem de diyeti ödemeyiz! Ancak harbedebiliriz" diye haber gönderdiler. Fakat, böyle yaptıklarına bin defâ pişman olup, korkularından muâhedeyi yenilemek üzere Ebû Süfyân'ı Medîne'ye doğru hemen yola çıkardılar. Daha

Ebû Süfyân Medîne'ye gelmeden, sevgili Peygamberimiz, onun geleceğini Eshâb-ı kiramına bildirdi ve; “Şöyle anlarım ki, Ebû Süfyân, sulhü yenileyip, sulh müddetini de uzatmak üzere geliyor. Lâkin, murâdı hâsıl olmayıp geldiği gibi geri döner!..." buyurdu. Henüz müslüman olmayan Ebû Süfyân, Medîne-i münevvereye geldi. Kızı ve Peygamber efendimizin mübârek hanımı, mü’minlerin annesi olan Ümmü Habîbe'nin (radıyallahü anhâ) evine gitti. Sevgili Peygamberimizin döşeği üzerine oturmak istedi. Hazret-i Ümmü Habîbe vâlidemiz, oturmadan yetişip döşeği kaldırdı. Babası buna çok üzülüp; "Ey kızım! Bu döşeği benden mi esirgiyorsun?" diyerek hayretini belirtince, Resûlullah'ın muhabbetini her şeyin üzerinde tutan mü’minlerin annesi hazret-i Ümmü Habîbe, babasına; "Bu döşek, Allahü teâlânın Resûlünün döşeğidir. Ona müşrikler oturamaz! Sen, müşrik ve necissin! Bu döşek üzerine oturman, aslâ lâyık değildir!" diye cevap verdi. Babası; "Ey kızım! Evimden ayrılalı sana bir şeyler olmuş! deyince, o da; "Elhamdülillah ki, Allahü teâlâ bana İslâmiyeti nasîb etti. Sen ise hâlâ, işitmeyen, görmeyen taştan yapılmış putlara tapıyorsun! Ey baba! Senin gibi Kureyş'in büyüğü ve yaşlısı olan bir kimse, nasıl olur da İslâm’a uzak kalır?..." dedi. Babası, çok hiddetlenip; "Bana bu kadar hürmetsizlik edip câhillikle suçluyorsun! Demek ben, atalarımın senelerdir taptıklarını bırakıp, Muhammed'in dînine mi gireceğim?!" diyerek oradan ayrıldı.

Sevgili Peygamberimizin huzûruna gelen Kureyş lideri; "Ben, Hudeybiye sulh-nâmesini yenilemek ve müddetini de uzatmak için geldim. Haydi, aramızdaki bu muâhedeyi bir yazı ile yenileyelim!" dedi. Habîb-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz; "Biz, Hudeybiye sulh-nâmesine aykırı bir davranışta bulunmayız ve onu değiştirmeyiz!" buyurdu. Kureyş lideri, tekrar tekrar; "Sulh-nâmeyi değiştirelim! Yenileyelim!..." dediyse de, sevgili Peygamberimiz, ona hiç bir cevabda bulunmadı. Kureyş lideri gösterdiği bütün çabaların hiç bir fayda vermediğini görünce, Mekke'ye dönüp, müşriklere durumu anlattı. Müşrikler; "Demek hiç bir şey yapamadan geri döndün öyle mi?!." diyerek onu kınadılar. Artık onlar için, beklemekten başka yapacak bir şey kalmamıştı.

Kim Mescid-i Haram'a sığınırsa...

Ebû Süfyân Medîne'den ayrılınca, sevgili Peygamberimiz Mekke'yi fethetmeye karar verdi. Çünkü Kureyşliler, ahdlerinde durmamışlar ve muâhedeyi bozmuşlardı. Fakat bu sırrı gâyet gizli tutuyor, müşriklere hazırlanma fırsatı vermeden ve Harem-i şerîfte kan dökülmeden Mekke'yi teslim almak istiyordu. Bu bir harp tedbiri idi. Zirâ, Mekke fethedilince, kim bilir niceleri müslüman olmakla şereflenecekti.

Bu durumu hazret-i Ebû Bekr'e ve Eshâbının ileri gelenlerinden bir kaçına bildirdi. Eshâbına, sefer için hazırlık yapmalarını emredip, nereye gidileceğini bildirmedi. Eshâb-ı kirâm, cihâd için hazırlığa başladılar. Peygamber efendimiz, ayrıca çevredeki müslüman kabîlelerden Eslem, Eşcâ, Cüheyne, Husayn, Gıfâr, Müzeyne, Süleym, Damra ve Huzâaoğullarına haber gönderdi; “Allahü teâlâya ve âhıret gününe îmân edenler, Ramazân-ı şerîfin başında Medîne'de bulunsunlar" buyruluyor, harbe katılmaya dâvet ediliyordu.

Habîbullah efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem, bir tedbir olarak, Mekke'ye giden yolları tutup irtibatı kesmek üzere, hazret-i Ömer'e vazife verdi. Hazret-i Ömer, derhal dağ yollarına, geçitlere ve diğer yol başlarına nöbetçiler dikip; "Mekke'ye gitmek isteyen herkesi geri çevireceksiniz!" emrini verdi.

Sevgili Peygamberimiz, bu işin gizlice yürütülmesi için; “Yâ Rabbî! Yurtlarına ansızın varıp, kavuşuncaya kadar, Kureyşlilerin câsus ve habercilerini tut, görmez ve işitmez eyle. Bizi ansızın görüp işitsinler" diyerek Allahü teâlâya duâ ediyordu.

Peygamber efendimiz, kuzeydeki müşrikler veya Bizanslılar üzerine yürünecek intibâını vermek için de, Ebû Katâde hazretlerini askerî bir birlik ile kuzeye, İzâm vâdisine doğru gönderdi.

Bu arada Medîne'deki hazırlıkları, Mekkeli müşriklere bildirmek üzere gönderilen bir mektubu, sevgili Peygamberimiz bir mûcize olarak haber verdi. Hazret-i Ali'yi göndererek yakalattı.

Ramazân ayının ikinci gününe kadar, çevre kabîlelerden yardım gelmiş, Ebû İnebe kuyusu başındaki karargâhda toplanılmıştı. Eshâb-ı kirâmın

sayısı onikibine ulaşmıştı. Bunlardan dörtbini Ensâr, yediyüzü Muhâcir, geri kalan da çevredeki müslüman kabîlelerdendi.

Sevgili Peygamberimiz, Medîne'ye vekil olarak, Abdullah bin Ümmi Mektûm hazretlerini bıraktı. Zübeyr bin Avvâm hazretlerini de ikiyüz kişilik bir süvâri birliğinin başında keşif kolu olarak ileri gönderdi.

Âlemlerin efendisi, gönülleri Allahü teâlâ ve Resûlünün muhabbetiyle dolu olan onikibin kişilik muazzam ordusunun başında, Allahü teâlânın ismi ile yola çıktılar. Bundan sekiz sene önce, işkence, zulüm yapılarak hicrete mecbûr bırakıldıkları yurtlarına, Mekke'ye gidiyorlardı. Puthane hâline çevrilen muazzam Kâbe'yi putlardan temizlemeye gidiyorlardı... İnatlarından bir türlü vaz geçmek istemeyen müşriklere, hak, adâlet ve merhamet göstermeye gidiyorlardı… Allahü teâlânın dînini yaymaya, oradakilerin ebedî Cehennem azâbından kurtulmalarına vesile olmaya gidiyorlardı... Aman yâ Rabbî! Bu ne büyük merhametti!...

İslâm ordusu Zü'l-huleyfe'ye geldiği sırada, Mekke'den âilesi ile birlikte hicret eden Peygamber efendimizin amcası hazret-i Abbâs ile karşılaştı. Sevgili Peygamberimiz, amcasının geldiğine çok sevindi ve; “Ey Abbâs! Ben Peygamberlerin sonuncusu olduğum gibi, sen de, Muhâcirlerin sonuncususun" buyurarak gönlünü aldı. Hazret-i Abbâs’ın ağırlıklarını Medîne'ye gönderdi. Abbâs (radıyallahü anh), Peygamber efendimizin yanında kalıp, Mekke'nin fethine katıldı.

Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, Mekke'nin yakınında bulunan Kudeyd'e geldiğinde, şanlı Eshâbına harp düzeni aldırdı. Her bir kabîleye ayrı ayrı sancaklar ve bayraklar verdi. Onları, her kabîlenin bayrakdâr ve sancakdârına teslim etti. Muhâcirlerin bayrağını; hazret-i Ali, Zübeyr bin Avvâm ve Sa'd bin Ebî Vakkâs (radıyallahü anhüm) taşıyordu. Ensârın oniki bayrakdârı, Eşcâların ve Süleymlerin bir bayrakdârı, Müzeynelerin üç, Eslemlerin iki, Huzâaoğullarının üç, Cüheynelerin dört sancakdârı vardı.

Medîne'den ayrılalı on gün olmuştu. Akşam üzeri Mekke'ye iyice yaklaşılmış, yatsı vaktinde Merr-uz-zahrân'a gelinmişti. Peygamber

efendimiz, Eshâbına burada durmalarını emir buyurdu. Ayrıca hazret-i Ömer'e vazife verip, her mücâhidin ateş yakmasını da emir verdi. Bir anda onbinden fazla ateş yanınca, Mekke aydınlığa boğuldu. Hiç bir şeyden haberi olmayan Mekkeli müşrikler, şaşkına döndüler. Ne olduğunu anlamak için Ebû Süfyân'ı vazifelendirdiler. O da yanına birini alarak İslâm ordusuna doğru gizlene gizlene yaklaştı. Bu sırada sevgili Peygamberimiz, Eshâbından bâzılarına; “Ebû Süfyân'a göz-kulak olunuz. Mutlaka onu bulursunuz!" buyurdu.

Kureyşliler, ilerledikçe hayretleri artıyor, dehşete düşüyorlardı. Mekke'nin çevresine ne kadar çok asker birikmişti ve ne kadar çok da ateş yakmışlardı... Onlar, bunları konuşa konuşa, Erak isimli yere geldiler. Bu sırada Peygamber efendimiz, yine; “Ebû Süfyân, şu anda Erak'tadır" buyurdu. Hazret-i Abbâs, onları tanıdı ve Peygamber efendimizin huzûruna götürdü. Yolda Ebû Süfyân, hazret-i Abbâs'a; "Haberler nasıldır?" diye sordu. O da; "Ey Ebû Süfyân! Sana yazıklar olsun! Resûl aleyhisselâm, karşı koyamayacağınız bir ordu ile üzerinize geliyor. Yemîn ederim ki, Kureyşlilerin hâli yaman olacak. Vay onların başına geleceklere!" dedi. Ebû Süfyân ve yanındakiler, korku ile mücâhidlerin arasından geçerek sevgili Peygamberimizin huzûr-i şerîflerine geldiler. Kâinatın sultânı, onları güzel karşıladı. Mekkeliler hakkında bilgi aldı. Geç vakitlere kadar konuştuktan sonra, onları İslâm’a dâvet eyledi. Hâkim bin Hizâm ile Büdeyl, derhal kelime-i şehâdet getirerek müslüman oldu. Fakat Ebû Süfyân'ın tereddütü devam ediyordu. Sabah olunca, merhamet deryâsı sevgili Peygamberimiz; “Ey Ebû Süfyân! Yazıklar olsun sana! Allahü teâlâdan başka ilâh bulunmadığını öğrenme zamanı hâlâ gelmedi mi?" buyurdu. O da; "Anam-babam sana fedâ olsun! Yumuşak huylulukta ve şereflilikte ve akrabâ hakkını gözetmekte üstüne yoktur. Sana ettiğimiz bu kadar cefâdan sonra, sen, hâlâ bizi hidâyet yoluna dâvet ediyorsun. Ne güzel kerem sâhibisin. Allah’dan başka ilâh olmadığına inandım... Eğer olsaydı bana bir faydası olurdu. Sen de Allah'ın Resûlüsün" diyerek Eshâb-ı kirâmdan olmakla şereflendi.

Hazret-i Abbâs; "Yâ Resûlallah! Ebû Süfyân'a Mekkelilerce îtibâr kazandıracak bir şey ihsân eder misiniz?" dedi. Peygamber efendimiz, bunu kabûl edip; “Kim Ebû Süfyân'ın evine girer, sığınırsa, ona emân verilmiştir,

öldürülmekten kurtulur" buyurdu. Ebû Süfyân hazretleri; "Yâ Resûlallah! Biraz daha genişletir misiniz?" diye istirhâmda bulununca, sevgili Peygamberimiz; “Kim Mescid-i Haram'a girer, sığınırsa, ona emân verilmiştir! Kim kapısını kapayıp evinde oturursa, ona emân verilmiştir" buyurdu.

Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, Ebû Süfyân'n (radıyallahü anh), İslâm ordusunun heybetini ve çokluğunu görüp, Mekkeli müşriklere bunu anlatması için hazret-i Abbâs'a; “Onu, vâdinin daraldığı, atların sıkışa sıkışa geçtiği dağ boğazına ilet. Müslümanların, Allahü teâlânın ordusunun ihtişamını görsün" buyurdu. Ebû Süfyân (radıyallahü anh) görmeliydi ki, şâhid olduğu manzarayı müşriklere anlatsın ve karşı çıkan olmasın... Böylece, Harem-i şerîfte kan dökülmesin...

Hazret-i Abbâs, Ebû Süfyân (radıyallahü anh) ile dağ geçidine giderken, mücâhidler harp düzenine girdi. Her kabîle, sancaklarını açmış olduğu hâlde geçitten geçmeye başladılar. Her birinin üzeri zırhlı ve silâhlı idi. Her grup geçerken tekbir getiriyorlardı. Ebû Süfyân hazretleri; "Bunlar kim?" diye soruyor, hazret-i Abbâs da; "Bunlar, Süleymoğulları! Kumandanları Hâlid bin Velîd'dir!" "Bunlar Gıfâroğulları!" "Bunlar Ka'boğulları!..." diyerek cevap veriyordu. Yeri göğü; "Allahü ekber! Allahü ekber!" nidâları dolduruyor, mücâhidlerin çokluğu ve silâhların parıltıları göz kamaştınyordu. Hazret-i Ebû Süfyân'ın en çok merâk ettiği, Fahr-i Âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizdi. O'nun çevresindeki askerlerin geçişini çok merâk ediyor, diğerlerinden farklı olacağını tahmin ediyordu. Bu sebeple sık sık; "Bunlar Resûlullah'ın birliği midir?" diye sormaktan kendini alamıyordu... Nihâyet peygamberlerin sultânı, Âlemlerin efendisi güneş gibi, nûr saçarak devesi Kusvâ'nın üzerinde göründü. Etrâfında Muhâcirler ve Ensâr bulunuyordu. Her biri tepeden tırnağa Dâvûdî zırhlara bürünmüş, Hindî kılıçlar kuşanmış, cins atlara ve develere binmiş olarak geliyorlardı. Ebû Süfyân hazretleri onları görünce; "Kim bunlar, yâ Abbâs?" diyerek merâkla sordu. O da; "Ortadaki Resûl aleyhisselâm. Etrâfındakiler de şehîd olmak aşkı ile yanan Ensâr ve Muhâcirlerdir!..." dedi.

Sevgili Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem, onların yanından geçerken Ebû Süfyân hazretlerine; "...Bugün, Allahü teâlânın, Kâbe'nin

şanını yücelteceği bir gündür. Bugün, Beytullah'a örtü örtüleceği gündür! Bugün, merhamet günüdür... Bugün, Allahü teâlânın Kureyşlileri (İslâm ile) azîz edeceği bir gündür!" buyurdu.

Hazret-i Ebû Süfyân, göreceğini görmüş, işiteceğini de işitmişti; "Ben, Kayser'in de, Kisrâ'nın da saltanatını gördüm. Fakat böyle ihtişamlısını görmedim! Ben, hiç bir zaman bugünkü gibi bir ordu ve cemâat ile karşılaşmadım! Böyle bir orduya hiç kimse karşı koyamaz, onlara güç yetiremez!" diyerek Mekke'nin yolunu tuttu...

Ebû Süfyân (radıyallahü anh), Mekke'ye gelip, kendisini merâkla bekleyen müşriklere müslüman olduğunu açıkladıktan sonra; "Ey Kureyş cemâatı! Muhammed aleyhisselâm, karşısında dayanamayacağınız kadar büyük bir ordu ile yanıbaşınıza gelmiş bulunuyor. Boş yere kendi kendinizi aldatmayınız. Müslüman olunuz ki, kurtulasınız! Ben sizin görmediklerinizi gördüm! Sayısız bahadırlar, atlar ve silâhlar gördüm. Hiç kimsenin onlara gücü yetmez! Kim, Ebû Süfyân'ın evine girerse, ona emân verilmiş, öldürülmekten kurtulmuştur! Kim, Beytullah'a sığınırsa, ona emân verilmiştir. Kim, evine girip kapısını kapatırsa, ona da emân verilmiştir!" dedi. Bunun üzerine müşriklerin azılılarından bâzıları, Ebû Süfyân hazretlerine karşı çıkarak, hakâret ettiler. Hattâ, İslâm ordusuna karşı çıkmak için, acele hazırlığa başladılar. Fakat bunların sayıları çok azdı. Diğerleri, bunlara iltifât etmeyip evlerine koştular. Bir kısmı da Mescid-i Haram'a sığındılar.

Server-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem ve şanlı sahâbîler, Zîtuvâ vâdisine gelip toplandılar. Âlemlerin efendisi, mübârek gözleriyle Eshâb-ı kirâmını şöyle bir süzdükten sonra, hatırına, sekiz sene önce Mekke'den ayrılışı, hicreti geldi. O zaman saâdethânelerinin etrâfını müşriklerin sardığını, Yâsîn-i şerîften âyet-i kerîmeler okuyarak çıktığını, hazret-i Ebû Bekr ile kimselere görünmeden Sevr mağarasına girdiklerini; Mekke hudutlarından ayrılmadan son bir defâ dönüp; "(Ey Mekke!) Vallahi, biliyorum ki, sen, Allahü teâlânın yarattığı yerlerin içinde en hayırlısısın. Rabbim katında da benim yanımda da en sevgili olanısın. Senden zorla çıkarılmamış olsaydım; senden çıkmaz, ayrılmazdım" buyurduğunu; bu mahzûnluğu karşısında, Cebrâil aleyhisselâmın Kasas sûresi 85. âyet-i kerîmesini okuyup, mübârek

hatırını tesellî ettiğini ve Mekke-i mükerremeye döneceğini müjdelediğini; bir avuç Eshâbı ile Bedr'de, Uhud'da, Hendek'de, Hayber'de, Mûte'de düşmanlara nasıl gâlip geldiğini hatırladı. Şimdi, onikibin Eshâbı etrâfında pervâne olmuş, Mekke'ye girmek için bir emrini bekliyorlardı... Server-i âlem efendimiz, bütün bunları ihsân eden Allahü teâlâya, en derin minnet ve şükran duygularıyla dolu olarak hamd etti. Tevâzu ile mübârek başını önüne eğdi.

Fahr-i kâinat efendimiz, kahraman Eshâbını dört gruba ayırdı. Sağ kol kumandanlığına Hâlid bin Velîd hazretlerini, sol kol kumandanlığına Zübeyr bin Avvâm hazretlerini, piyâdelerin başına Ebû Übeyde bin Cerrâh hazretlerini, diğer gruba da Sa'd bin Ubâde hazretlerini tâyin eyledi. Hazret-i Hâlid, Mekke'nin güneyinden girecek, müşriklerden kim karşı çıkarsa cezâlarını verecek, Safâ tepesinde, Fahr-i kâinat efendimizle birleşecekti. Hazret-i Zübeyr, Mekke'nin kuzeyinden girecek, Hacûn mevkîine bayrağını dikip Server-i âlem efendimizi bekleyecekti. Batıdan, hazret-i Sa'd bin Ubâde hazretleri ilerleyecekti.

Resûl-i ekrem efendimiz, kumandanlarına; “Size saldırılmadıkça, aslâ, hiç kimseyle çarpışmaya girmeyeceksiniz. Hiç kimseyi öldürmeyeceksiniz" buyurdu. Ancak isimleri belirtilen onbeş kişiden kim yakalanrsa, Kâbe'nin örtüsü altına bile gizlenseler, başları uçurulacaktı.

Hak geldi, bâtıl zail oldu...

Ramazân-ı şerîfin onüçü, Cumâ günü idi. Mücâhidlerden en önce harekete geçen, Hâlid bin Velîd hazretleri oldu. Mekke'nin güneyinden Handeme Dağı’nın eteklerine geldiklerinde, azılı Kureyş müşriklerinin kendilerine ok yağdırdıklarını gördü. İki mücâhid, şehîd olmuştu. Hazret-i Hâlid, savaş düzenindeki askerlerine; "Ancak, bozguna uğrayıp kaçanlar öldürülmeyecektir?" emrini verdikten sonra, ileri atıldılar. Bir anda müşrikleri geriye püskürttüler. Çarpışma esnâsında yetmiş müşrik öldürüldü. Diğerleri, dağ başlarına, evlerine kaçtılar.

Mukaddes Mekke'ye diğer yönlerden giren şanlı sahâbîler, herhangi bir direnişle karşılaşmadılar, öldürülmesi emredilenler içinde beş tanesi yakalanıp cezâları verildi. Diğerleri Mekke'den kaçtılar. Mücâhidler, büyük bir heyecanla, dalga dalga; "Allahü ekber! Allahü ekber!" tekbirleri arasında Mekke'ye giriyorlardı. Server-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, devesi Kusvâ'nın üzerinde, terkisinde Üsâme bin Zeyd (radıyallahü anhümâ) olduğu hâlde büyük bir tevâzû içinde, doğduğu belde mukaddes Mekke'ye giriyordu. Kendisine bu günleri gösteren Allahü teâlâya hamdediyor, Mekke'nin fethini müjdeleyen, Fetih sûresini tilâvet buyuruyordu.

Fahr-i kâinat efendimiz, büyük bir sürûr içinde, muzaffer Eshâbının arasında Kâbe-i muazzamaya doğru yöneldiler. Sağında hazret-i Ebû Bekr, solunda Üseyd bin Hudayr hazretleri olduğu hâlde Kâbe-i muazzamaya yaklaştılar. Hacer-ül esved'i ziyâret ettikten sonra, telbiye ve tekbir getirdiler. Bunu sahâbîler tâkib etti ve; "Allahü ekber! Allahü ekber!" sesleri ile Mekke-i mükerreme semâları inlemeye başladı. Bu ulvî manzara karşısında müslümanlar sevinç gözyaşları döküyor, Harem-i şerîfe sığınmış, evlerine kapanmış müşrikler, korku ile bekleşiyorlardı.

Sonra Âlemlerin efendisi ve şanlı Eshâbı tavâfa başladılar. Tavâfın yedinci devresini bitirdikten sonra, devesinden inen sevgili Peygamberimiz, Makâm-ı İbrâhim'de iki rekat namaz kıldı. Sonra hazret-i Abbâs'ın kuyudan çıkardığı zemzemden içti. Zemzem ile abdest almayı arzu buyurdular. Fahr-i kâinat efendimiz abdest alırken, Eshâb-ı kirâm, sevgili Peygamberimizin mübârek vücûduna değen abdest suyunu yere düşürmeden havada kapışmaya başladılar. Bu durumu gören müşrikler; "Biz, hayatımızda böyle bir hükümdâr ne gördük, ne de işittik!.." diyerek hayrete düştüler.

Server-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, Kâbe'nin çevresine taştan ve tahtadan yapılmış bütün putların yıkılmasını murâd ettiler. İsrâ sûresinin meâlen; “Hak gelince bâtıl gider, bâtıl her zaman gidicidir" 81. âyet-i kerîmesini okuyarak, mübârek elindeki asâyı putlara doğru uzattılar. Asânın değdiği her put, birer birer yüzü üzere yıkılıverdi. Üçyüzaltmış put yerle bir edildi.

Öğle vakti girdiğinde, Resûl-i ekrem efendimiz hazret-i Bilâl'e, Kâbe'de Ezân-ı şerîfi okumasını emir buyurdu. O da, derhal bu mukaddes vazifeyi îfâ eyledi. Ezân okunurken, mü'minlerin kalbinde engin bir sürûr meydana geliyor, müşrikler ise ziyâde elem ve üzüntü içinde kahroluyorlardı.

Sevgili Peygamberimiz, Kâbe'nin anahtarını istedi. Getirdiler. İçerdeki resimleri ve yıkılan bütün putları temizlettikten sonra, yanında hazret-i Üsâme bin Zeyd, hazret-i Bilâl, hazret-i Osman bin Talha olduğu hâlde, Kâbe'ye girdiler. Peygamber efendimiz, içerde kapıyı arkasına alarak iki rekat namaz kıldı. Her köşede tekbir getirip duâ eyledi. Hâlid bin Velîd hazretleri kapının önünde duruyor, halkın oraya yığılmasına mâni olmaya çalışıyordu.

Kâinatın sultânı, Kâbe'nin kapısının iki kanadından iki mübârek eliyle tutmuştu. Bütün Kureyşliler Mescid-i Haram'a dolmuşlar, korku ile karışık ümîdle, sevgili Peygamberimize bakıyorlardı. Zirâ onlar, Peygamber efendimize ve Eshâbına hertürlü işkenceyi yapmışlardı. Boyunlarına ip bağlayıp, sürümüşlerdi!... Ateşe atıp, yakmaya çalışmışlardı!... Kızgın kayaları göğüslerine koyup, bayılıncaya kadar işkence yapmışlardı!... Ateşte kızartılmış şişleri vücutlarına sokmuşlardı!... Üç sene aç susuz bir mahalleye hapsedip, her şeyden mahrûm bırakmışlardı! Ayaklarından develere bağlayıp, ayrı yönlere çekmek sûretiyle parçalamışlardı. Hepsinden öte yurtlarından çıkarmışlardı... Bu yetmiyormuş gibi, tamâmen ortadan kaldırmak için kaç defâ harbetmişlerdi... Fakat bütün bunlara rağmen ümîtli idiler. Çünkü karşılarında, âlemlere rahmet olarak gönderilen merhamet deryâsı vardı.

Sevgili Peygamberimiz, bir müddet onlara baktıktan sonra; "Ey Kureyş cemâati! Şimdi, hakkınızda benim, ne yapacağımı zan ediyorsunuz?" buyurdular. Onlar da; "Biz, senden hayır bekliyor, hayır ümîd ediyoruz. Çünkü sen, kerîm kardeşsin. Kerem ve iyilik sâhibi bir kardeşimizin oğlusun. Bize gâlip geldin! Senden iyilik umuyoruz" dediler. Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem, onlara tebessüm buyurdular ve; "Benim hâlimle sizin hâliniz, Yûsuf'un (aleyhisselâm) kardeşlerine söylediği gibi olacaktır. Onun gibi ben de; "Bu gün (den sonra günâhınızı yüzlerinize vurmak sûretiyle benim tarafımdan) size, bir kınama ve ayıplama yoktur! Allahü

teâlâ, sizi mağfiret buyursun" (Yûsuf sûresi: 92) diyorum. Gidiniz. Hürsünüz, serbestsiniz!" buyurdu. Bu muazzam merhamet, katı kalbleri yumuşatmış, nefret hâlini muhabbete çevirmişti. Âlemlerin efendisi, onları İslâm’a dâvet, edince, müslüman olmak için toplandılar. Sevgili Peygamberimiz, peygamberliğini, Kureyşlilere bildirip ilk İslâm’a dâvet ettiği Safâ tepesine çıktı. Yine orada, büyük-küçük, kadın-erkek bütün Mekkelilerin bî'atını kabûl etti. Böylece Kureyşliler müslüman olarak, Eshâb-ı kirâm arasına katılmakla şereflendiler.

Erkeklerle sözleştikten sonra, kadınlardan da bâzı konularda söz alındı. Allahü teâlâya şirk koşmamak, Peygamber efendimize isyân etmemek, hırsızlık yapmamak, iffet ve nâmusunu korumak, kız çocuklarını öldürmemek... bunlardandı. Müslüman olan kadınların içinde öldürülecek kimselerin listesinde ismi bulunan hazret-i Ebû Süfyân'ın hanımı Hind de (radıyallahü anhâ) vardı. Fakat âlemlere rahmet olan sevgili Peygamberimiz onu da bağışlamıştı. Müslüman olan herkes evlerindeki bütün putları kırdılar. Çevre kabîlelere askerî birlikler gönderilerek, oralardaki putlar da yerle bir edildi. Böylece hakkın gelmesi ile bâtılın kökü kazındı. Merhamete kavuşanlar arasında, Ebû Cehl'in oğlu İkrime, hazret-i Hamza'yı şehîd eden Vahşî (radıyallahü anhüm)... gibi kimseler de vardı. Bunlardan İkrime (radıyallahü anh), Yermük muhârebesinde şehîd düşmüştü. Vahşî (radıyallahü anh) de, Yemâme savaşında Müseylemet-ül-Kezzâb'ı öldürmüştü.

Huneyn gazâsı:

Server-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, Mekke'yi fethetmek niyetiyle Medîne'den çıktıkları zaman, Mekke çevresinde oturan Hevâzin ve Sakîf ismindeki iki büyük kabîle, müslümanlar bizim üzerimize yürüyecek zannı ile savaşmak için hazırlık yapmaya başladılar. Âlemlerin efendisinin, Mekke'yi fethetmek için geldiğini öğrendiklerinde biraz rahatlamışlarsa da; "Kureyşlilerden sonra sıra muhakkak bize gelecektir" düşüncesiyle hazırlıklarına hız verdiler. Ayrıca; "Yemîn ederiz ki, müslümanlar iyi çarpışan bir kavimle karşılaşmadılar. O, bizim üzerimize yürümeden, biz O'nun üzerine yürüyelim de harbetmek nasıl olurmuş gösterelim!" dediler.

Hevâzin reîsi Mâlik bin Avf kumandasında, yirmibin kişilik çok güçlü bir ordu ile harekete geçtiler. Askerlerinin cesâretini artırmak ve zoru görünce kaçmamaları için bütün kıymetli mallarını, kadın ve çocuklarını da beraber götürüyorlardı.

Bu haber kısa zamanda Mekke'de duyuldu. Fahr-i kâinat efendimiz, haberin doğruluğunu anlamak için Abdullah bin Ebî Hadred'i (radıyallahü anh) Hevâzin kabîlesine gönderdi. Hazret-i Abdullah, kılık kıyafetini değiştirerek düşmanın içine girdi. Fikirlerini ve hareket tarzlarını öğrenip durumu hemen sevgili Peygamberimize bildirdi.

Resûl-i ekrem efendimiz, derhal şanlı Eshâbını topladı. Mekke'ye yirmi yaşındaki Attab bin Esîd hazretlerini vali yaparak sür'atle yola çıktı. Onikibin kişilik ordusu ile müşrik Hevâzin ve Sakîf kabîlelerini karargâhlarında bastırmak istiyorlardı. Mücâhidlerin sancağını hazret-i Ali taşıyor, öncü kuvvetlerin kumandanlığını da Hâlid bin Velîd hazretleri yapıyordu. Âlemlerin efendisi, miğferini ve üst üste zırhını giymiş, Düldül ismindeki katırına binmişti. Şevvâl ayının onbirinci günü Huneyn vâdisine varıldı. O gece, Server-i âlem efendimiz ordusunu teftiş edip, harp düzenine soktu. Sabah namazını kıldırdıktan sonra, harekete geçti. Müşriklerin kumandanı, geceden istifâde ederek Huneyn vâdisinin iki yamacına ordusunu yerleştirmiş, pusu kurmuştu. Önde, birlikleri ile giden Hâlid bin Velîd hazretleri, pusudan habersiz, geçide doğru atını sürmüştü. Sabahın alaca karanlığı düşmanı görmeyi engelliyordu. Bir anda binlerce ok, mücâhidlerin üzerine yağmaya başladı. Bu beklenmedik ok yağmurundan kurtulmak için, mücâhidler geri çekilmek mecbûriyetinde kaldı. Bu hızlı geri dönüş, arkadan gelen askerlerin düzenini karıştırdı. Onlar da geri çekilmek için dönüş yaptığında, yirmibin kişilik düşman birliklerinin, sel gibi vadiye akmaya başladığı görüldü.

Sevgili Peygamberimiz tek başına, hücûma kalkan müşriklere doğru ileri atıldı. Yalnız hazret-i Abbâs, hazret-i Ebû Bekr ve yüz kadar kahraman sahâbî ölmeği göze alıp Resûl-i ekrem efendimize yetiştiler. Vücûdlarını, sevgili Peygamberimize kalkan yaptılar. Hazret-i Abbâs, katırın dizginini, Süfyân bin Hâris hazretleri de üzengisini tutarak hızını kesmeye, Resûlullah efendimizin düşman birliklerinin arasına dalmasına mâni olmaya

çalışıyorlardı. Âlemlerin efendisi, Allahü teâlânın dîninin yok olacağına üzüldüğünden; “Yâ Abbâs! Sen onlara; “Ey Medîneliler! Ey Semüre ağacının altında bî'at eden sahâbîler!" diyerek seslen!" buyurdu. Hazret-i Abbâs, iri yapılı ve heybetli idi. Bağırdığı zaman sesi çok uzaklardan duyulurdu. Bütün gücü ile; "Ey Medîneliler! Ey Semüre ağacının altında, Peygamberimize söz veren eshâb! Dağılmayınız! Buraya toplanınız!" diyerek bağırdı. Bunu işiten Eshâb-ı kirâm, geri dönmek istediler. Fakat hayvanlarının pek ziyâde ürkmesi geri dönmelerine mâni oluyordu. Nihâyet zırhını, kılıcını mızrağını alıp hayvanlarından kendilerini atmak mecbûriyetinde kaldılar. Sür’atle Resûlullah efendimizin yanına yetişip, düşmanla müthiş bir çarpışmaya girdiler. "Allahü ekber! Allahü ekberi" sadâları yeri göğü inletiyor, düşmanı korkutup dehşete düşürüyordu. Bedr'de, Uhud'da, Hendek'de ve Hayber'de pek büyük kahramanlıklar gösteren Eshâb, bilhassa hazret-i Ali, Ebû Dücâne, Zübeyr bin Avvâm (radıyallahü anhüm), döne döne çarpışıyor, düşmanı saf dışı edip geri püskürtüyorlardı. Âlemlerin efendisi, Eshâbının canla başla yaptığı bu çarpışmayı tâkib ediyor, mübârek dudaklarından; “Allah'ım! Bize yardımını indir! Şüphesiz sen, onların bize gâlip gelmesini istemezsin!" duâları işitiliyordu. Sevgili Peygamberimiz, Allahü teâlâya olan yalvarmaları arasında, yerden bir avuç kum aldı. “Yüzleri kara olsun!" buyurarak müşriklerin üzerine savurdu. Sevgili Peygamberimizin bir mûcizesi olarak, düşman askerlerinden gözlerine kum dolmadık kimse kalmadı. Melekler de yardıma gelmişti. Peygamber efendimiz; “Allahü teâlâya and olsun ki, onlar, bozguna uğradılar" buyurdular. Müşrikler, bozulmaya, geri dönüp kaçmaya başlamışlardı. Geri döndükçe peşlerinde şanlı sahâbîleri görüyorlar, harp meydanına getirdikleri hanımlarını, çocuklarını ve mallarını bırakarak son sür’atle kaçıyorlardı.

Harp meydanında yetmiş ölü, altıbin esir ve hadsiz hesapsız mal bırakmışlardı. Kaçanların bir kısmı Tâif kalesine sığındı, bir kısmı da Nahle'ye, Evtas'a gittiler. Kumandanları Mâlik bin Avf, Tâife sığınanlar arasında idi. Eshâb-ı kirâm onları bir müddet tâkib etti. Evtas'da yine şiddetli çarpışmalar oldu. Düşman yine bozguna uğradı.

Bu gazâda Allahü teâlânın izni, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin himmeti bereketi ile zafer yine müslümanların olmuştu. Dört

şehîd verilmiş, bâzı sahâbîler de yaralanmıştı. Hâlid bin Velîd hazretlerinin de yaralı olduğunu işiten sevgili Peygamberimiz, onun yanına varmış, yarasını mübârek elleri ile sıvazlayınca yara ânında iyi olmuştu.

Kâinatın sultânı sallallahü aleyhi ve sellem Tâife kaçan düşmanın da üzerine yürüyerek kesin netîceyi almak istiyordu. Mekke'ye yakın olan bu kale, küfrün son, fakat en muhkem kalelerinden biri idi. Peygamber efendimiz, hicretten önce Tâif'e gelip, bir ay onlara nasîhat etmişti. Fakat Tâifliler, Âlemlerin efendisine görülmedik işkence ve zulümde bulunmuşlardı. Hattâ mübârek ayaklarını kan içinde bırakmışlardı. Efendimiz, burada Zeyd bin Hârise hazretleri ile hayatının en acıklı ve en ızdıraplı günlerini yaşamıştı. Sevgili Peygamberimiz, Hâlid bin Velîd hazretlerini önden gönderdi. Şanlı Eshâbıyla, kendileri arkadan Tâif önlerine geldiler. Sakîf kabîlesi, muhkem olan kalelerine, önceden bol miktarda yiyecek depo etmişlerdi. Eshâb-ı kirâmın geldiğini görünce, kapılarını kapatıp savunmaya geçtiler. Kalenin yakınlarına kadar sokulan mücâhidlere ok atışları ile karşılık veriyorlardı ve savaş bu şekilde devam ediyordu. Tâifliler bir türlü kaleden çıkıp, meydanda göğüs göğüse çarpışmaya cesâret edemiyorlardı. Eshâb-ı kirâmdan bâzıları, kalenin içine mancınıkla taş atılmasını teklif ettiler. Peygamber efendimiz, uygun görüp, mancınıklar yaptırdı. Onlarla müşriklere taş attırarak muhâsaraya devam etti. Eshâb-ı kirâm, canla başla uğraşıyor, bir an önce kaleyi fethetmeye çalışıyorlardı. Bu arada ondört sahâbî şehadet mertebesine kavuşmuştu. Fakat kalenin çok muhkem olması fethi engelliyordu.

Muhâsaranın yirminci gününe doğru bir gece, Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, rüyâsında, kendisine hediye edilen bir kap dolusu tereyağının bir horoz tarafından gagalanarak yere döküldüğünü gördü. Bunu, Tâifin bu sene fethedilemeyeceğine yorarak muhâsarayı kaldırdı.

Merhamet deryâsı olan sevgili Peygamberimiz, bundan sekiz sene önce kendisine eziyet eden Tâifliler için; "İzin verirsen, şu dağları başlarına çevireyim" diyen meleğe; “Ben âlemlere rahmet olarak gönderildim. İstediğim tek şey, Allahü teâlânın, bu müşriklerin sulbünden, Hak teâlâya hiç bir ortak koşmaksızın ibâdet edecek bir nesil ortaya çıkarmasıdır"

buyurmuştu. Şimdi de merhamet buyurup; “Yâ Rabbî! Sakîflilere doğru yolu göster! Onları bize getir!" diye duâ ediyordu.

Habîb-i ekrem efendimiz, Eshâbı ile Tâif’ten ayrılıp Huneyn'de ele geçirilen esirler ve ganîmetlerin toplandığı Cirâne'ye geldi. Altıbin esirin yanı sıra yirmibinden ziyâde büyük ve kırkbinden ziyâde küçük baş hayvan ile hesapsız zînet eşyası, ganîmet alınmıştı. Onları, hak sâhibi mücâhidlere paylaştırmıştı. O sırada Hevâzin kabîlesinden bir heyetin, huzûra kabûl edilmek için istirhâmda bulundukları öğrenildi. Sevgili Peygamberimiz, onları kabûl etti. Heyet, Hevâzin kabîlesinin toptan müslüman olduğunu bildirince, Âlemlerin efendisi, çok memnun olmuşlardı. Bunun üzerine kendisine düşen esirleri, derhal âzâd edip, geri verdi. Eshâb-ı kirâm da aynı şekilde sevgili Peygamberimizi tâkib etti. Resûlullah efendimizin bir merhameti, bir anda altıbin esirin hürriyetine kavuşmasına sebeb olmuştu. Bu haber, Tâif’e sığınan Hevâzin kabîlesinin reîsi, Mâlik bin Avf a ulaştırıldığında, o da gelip müslüman olmuş, Peygamber efendimiz, onu ihsânlara boğmuştu.

Artık, burada yapılacak iş kalmamıştı. Kâinatın sultânı her zaman olduğu gibi muzaffer olarak, Eshâbı ile Mekke'ye döndü. Attâb bin Esîd'i (radıyallahü anh), Mekke'ye vali yaptı. Mu’âz bin Cebel hazretlerini de din işlerini öğretmek için bıraktı. Kâbe-i muazzamayı tavâf edip, umresini yaptıktan sonra şanlı Eshâbı ile tekrar Medîne'nin yolunu tuttular...

Bir sene sonra, Tâifliler müslüman olmak için altı kişilik bir heyeti, Medîne'ye sevgili Peygamberimizin huzûruna gönderdiler. Âlemlerin efendisi, bir sene önce Tâif’ten ayrılırken; “Yâ Rabbî! Sakîflilere doğru yolu göster. Onları bize getir" diye duâ etmişti. İşte şimdi Sakîfliler, müslüman olmak için gelmişlerdi. Resûl-i ekrem efendimiz, onların müslüman olmalarına çok sevinip, kendilerine bâzı imtiyazlar vererek Tâif’e gönderdi. Başlarına Osman bin Ebi’l-Âs hazretlerini vali tâyin eyledi.

Hicrî 9. Yıl

Tebük seferi:

Server-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, Medîne-i münevvereyi teşrîf ettikten sonra, çeşitli devletlere elçiler gönderip onları İslâm'a dâvet eyledi. Umman, Bahreyn hükümdârları teb'asıyla müslüman olmakla şereflendiler. Ayrıca bir çok kabîlelerden heyetler gelerek, Âlemlerin efendisine tâbi olduklarını bildirdiler ve saâdete kavuştular.

Artık İslâmiyet büyük bir hızla yayılıyordu. Çevre kabîlelere, devletlere dînin esaslarını öğretmek üzere muallimler, onları idâre etmek için vâliler gönderiliyordu. Hicretin dokuzuncu senesinde, Medîne, müslüman olan heyetlerin akınına uğradı.

Hicretin dokuzuncu senesinin Receb ayı idi. Bir gün Resûlullah efendimiz, Eshâbına; "Bugün, sâlih bir kardeşiniz vefât eyledi. Kalkınız, onun namazını kılınız" buyurdu. Peygamber efendimiz imâm olup gâib cenâze namazını kıldırdı. Sonra buyurdular ki: "Kardeşiniz Necâşi Eshame için Allahü teâlâdan mağfiret taleb ettik." Bir müddet sonra Habeşistan'dan gelen haberde, Necâşi Eshame'nin (radıyallahü anh) vefât ettiği öğrenildi. Peygamber efendimizin cenâze namazını kıldırdığı güne rastlıyordu.

İslâmiyetin Arab yarımadasında hızla yayıldığı bu dokuzuncu senede "İslâm Devleti'ni kıskanan ve büyümesini engellemek isteyen Bizans imparatoru Herakliüs'a, hıristiyan Arablar; "Şu peygamberlik dâvâsı ile ortaya çıkmış bulunan kişi vefât etti. Müslümanlar şimdi kıtlık ve yokluk içindeler. Eğer, onları dînine çevirmek istiyorsan, şimdi tam sırasıdır!" diye mektup yazdılar. Bu mektup üzerine Herakliüs, kırkbin kişilik bir orduyu, Kubad'ın kumandasında müslümanlarla savaşmak için yola çıkardı.

Bu durumu haber alan Fahr-i kâinat efendimiz, Eshâbını toplayarak harbe hazırlanmalarını emir buyurdu. O sene kuraklık olduğundan sahâbîler maddî yönden büyük bir darlık içinde bulunuyorlardı. Sâdece, ticâret

yapanların durumu, biraz iyi idi. Peygamber efendimiz, Eshâbının, harbe katılacak olan askerin teçhîzâtı için mâlî yardımda bulunmalarını da arzu buyurmuşlardı. Efendimizin sallallahü aleyhi ve sellem bu arzuları, sahâbîleri harekete geçirdi. Herkes elinde avucunda ne varsa getiriyor, malı ve canı ile cihâda hazırlanmağa çalışıyordu.

Peygamber efendimizin mağara arkadaşı hazret-i Ebû Bekr malının tamamını getirmişti. Resûl-i ekrem efendimiz "Âile efrâdına ne bıraktın, yâ Ebâ Bekr?" buyurunca, o; "Allahü teâlâyı ve Resûlünü bıraktım" diye cevap vermişti. Hazret-i Ömer malının yarısını yardım olarak getirmiş, Peygamber efendimiz ona da; "Âilene ne bıraktın, yâ Ömer?" diye suâl edince; "Getirdiklerim kadar bıraktım" diye cevap vermiş, Peygamber efendimiz de; "İkinizin arasındaki fark, sözleriniz arasındaki fark gibidir" buyurmuştu. Bunun üzerine hazret-i Ömer; "Anam-babam sana fedâ olsun yâ Ebâ Bekr! Hayır yolundaki bütün yarışlarda beni geçiyorsun. Artık hiç bir şeyde seni geçemeyeceğimi iyice anladım" diye onu takdir etmişti.

Eshâb-ı kirâm, gücü yettiği kadar yardım etmeğe çalışıyordu. Fakat münâfıklar; "Siz gösteriş için veriyorsunuz" diye Eshâb-ı kirâm ile alay ediyorlardı. Peygamber efendimiz; "Kim bugün, bir sadaka verirse, sadakası kıyâmet günü Allahü teâlâ katında, onun lehinde şâhidlik yapacaktır" buyurdu. Peygamber efendimizin bu mübârek sözleri üzerine, mü'minler daha fazla yardım etmeye başladılar. Hazret-i Osman bin Affân, ordunun üçte birini teczhîz etti. Böylece, müslümanların en fazla yardım edeni oldu. Hazret-i Osman ordunun ihtiyaçlarını o şekilde karşılamıştı ki, su tulumlarını tâmir ederken kullanacakları çuvaldızı bile koymayı ihmâl etmemişti. O'nun bu yardımı üzerine, Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz; "Bugünden sonra, Osman'a günâh yazılmaz" buyurdu. Maddî durumu çok zayıf olan sahâbîlerden biri de, cihâda yardım sevâbına kavuşmak için, o gece sabaha kadar bir hurma bahçesinde su çekmiş, kazandığı hurmayı Peygamber efendimize getirmiş ve; "Yâ Resûlallah! Rabbimin rızâsını kazanmak için elimde olan getirdim. Kabûl buyrunuz" demişti.

Müslüman erkekler, ellerinden geldiği kadar yardıma çalışırken, kadınlar da bu yolda kendilerine düşen vazifeyi hakkıyla yapıyorlardı.

Tebük seferine hazırlandıkları zaman, müslümanlar, çok sıkıntılı bir zamanda idiler. Kıtlık öyle şiddetli idi ki, elinde avucunda bir şeyi kalmayan Eshâb-ı kirâmdan (radıyallahü anhüm) pek çok kimseler, Resûlullah efendimizin huzûruna gelip; "Yâ Resûlallah! Yaya kaldık! Yiyecek bir şeyimiz de yok! Bu gazâda sizden ayrılmayıp cihâd sevâbına kavuşmak isteriz" diyorlardı. Sevgili Peygamberimiz, onlara, kendilerini bindirecek bir şeyin kalmadığını üzülerek bildiriyorlardı. Bir defâsında Sâlim bin Umeyr, Abdullah bin Mugaffel, Ebû Leylâ Mâzînî, Ulbe bin Zeyd, Amr bin Hümâm, Heremî bin Abdullah, İrbâd bin Sâriye (radıyallahü anhüm), sevgili Peygamberimizin huzûruna gelerek aynı dilekte bulunmuşlardı. Efendimiz de onlara büyük bir üzüntü içinde; “Sizi bindirecek bir şey bulamıyorum" buyurunca, onlar, Peygamber efendimizden ayrı kalma ve cihâda katılamamanın verdiği üzüntü ile ağlamaya başladılar. Bunun üzerine Allahü teâlâ, şu âyet-i kerîmeyi gönderdi. Meâlen; “Bir de o kimselere günâh yoktur ki, kendilerini, bindirip savaşa sevkedesin diye sana geldikleri zaman onlara; “Sizi bindirecek bir hayvan bulamıyorum" demiştin. Bu uğurda sarfedecekleri şeyi bulamadıklarından dolayı kederlerinden, gözleri yaş döke döke döndüler " (Tevbe sûresi: 92) buyruluyordu. Sonunda onları da hazret-i Abbâs ile hazret-i Osman, gazâya hazırladılar.

Hazırlıklar tamamlanınca Peygamber efendimiz, orduyu Seniyyet-ül-Vedâ'da topladı. Gazaya katılmayan yok denecek kadar azdı. Resûl-i ekrem efendimiz, orduyu toplayıp harekete karar verince, Muhammed bin Mesleme'yi Medîne'de kendi yerine bıraktı. Sefere başlıyacağı sırada, Peygamber efendimiz; “Yanınıza fazla ayakkabı alınız. Yedek ayakkabınız bulunduğu müddetçe sıkıntı çekmezsiniz" buyurdu. Ordu hareket ettiği zaman, münâfıkların başı Abdullah bin Übeyy, müslümanları korkutmak için, olmayacak sözler söyledi. Hattâ; "Yemîn ederim ki, sanki O'nu ve Eshâbını ikişer ikişer iplere bağlanmış hâlde görür gibi oluyorum..." diyordu. Fakat bu sözlere, Eshâb-ı kirâm hiç aldırış etmiyor, cihâda katılma aşkı gittikçe artıyordu. Bunu gören münâfıklar kahroluyorlardı.

Resûlullah efendimiz, Seniyyet-ül-Vedâ'dan Tebük'e hareket edeceği zaman, ordunun bayraklarını ve sancaklarını açtırdı. En büyük sancağı hazret-i Ebû Bekr'e, en büyük bayrağı da Zübeyr bin Avvâm hazretlerine

verdi. Evs kabîlesinin bayrağını Üseyd bin Hudayr'a, Hazrec kabîlesinin sancağını Ebû Dücâne'ye verdi (radıyallahü anhüm). Peygamber efendimizin kumandasındaki Eshâb-ı kirâmın sayısı, onbini süvâri olmak üzere, otuzbin kişi idi. Sağ kol kumandanlığına hazret-i Talha bin Ubeydullah, sol kola da Abdurrahmân bin Avf hazretleri tâyin edildi.

Şanlı sahâbîler, pek sıcak bir havada ve Peygamberlerinin kumandası altında harekete geçtiler. Başlarında Allahü teâlânın Habîbi olduktan sonra, yiyecek ve içeceklerinin olmaması onları yollarından döndüremez; gidecekleri yolun uzaklığı, düşman askerlerinin çokluğu da gözlerini korkutamazdı. Bu hâlde her yere gidilirdi.

Sevgili Peygamberimiz ve kahraman sahâbîler, her konak yerinde bir müddet istirâhattan sonra tekrar yollarına devam ediyorlardı. Sekizinci konak yerleri, Sâlih aleyhisselâmın kavminin helâk edildiği Hicr'di. Peygamberlerinin emrini dinlemedikleri için Allahü teâlâ, şiddetli bir sayha yâni ses ile onları helâk etmişti. Kâinatın sultânı, Eshâbına; “Bu gece kuvvetli ve ters istikametten bir fırtına esecektir. Kimse, yanında arkadaşı olmadıkça ayağa kalkmasın. Herkes devesinin dizini bağlasın. Burası azâb inen yerdir. Kimse bu sudan içmesin ve abdest almasın!..." buyurdular. Herkes bu emre uydu. Gece çıkan kuvvetli bir fırtına her tarafı alt-üst etmeğe başladı. Bu sırada devesini bağlamayı ihmâl eden biri, aramak için tek başına ayağa kalktığında fırtınaya kapılarak sürüklenip Tayy Dağı’nın eteklerine atıldı. Birisi de çok sıkışmıştı. Abdest bozmak için gittiği yerde, Hunak denilen bir hastalığa yakalandı. Peygamber efendimizin duâ buyurması ile yeniden sıhhate kavuştu.

O sabah su kaplarında hiç su kalmamıştı. Susuzluktan herkes ölecek hâle gelmişti. Münâfıklar bunu fırsat bilip; "Muhammed gerçekten peygamber olsaydı, duâ edip yağmur yağdırırdı" dediler. Durum Âlemlerin efendisine arzedildiğinde, mübârek ellerini kaldırdılar ve Allahü teâlâya yağmur ihsân etmesi için yalvardılar. Sıcak ve bulutsuz bir havada derhal yağmur bulutları peydâ oldu. Şiddetli bir yağmur başladı. Herkes kaplarını doldurarak abdest alıp, hayvanlarını suladı. Yağmur durup bulutlar dağılınca, yağmurun yalnız ordunun üzerine yağdığı, görülmüştü. Sevgili Peygamberimiz ve sahâbîler tekbir getirdiler. Allahü teâlâya hamd ettiler.

Münâfıklara da; "Artık bir özrünüz kalmadı. Allahü teâlâya ve Resûlüne îmân edin ve sâlih bir müslüman olun!..." dediler. Fakat hayâsız münâfıklar; "Ne olmuş ki?!... Bir bulut, geçerken yağdı ve gitti!..." diye karşılık verdiler.

Açlık da son haddine gelmişti, öyle ki, bir hurmayı iki kişi bölüşür vaziyete düşmüşlerdi. Şiddetli sıcağa, çekilen açlık ve susuzluğa rağmen, Tebük'e yaklaşılmıştı. Habîb-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz; “Yarın inşâallah kuşluk vaktinde Tebük kaynağına varacaksınız. Ben gelinceye kadar o suya el uzatmayınız" buyurdular. Ertesi gün oraya vardılar. Kaynağın suyu oldukça azdı. Sevgili Peygamberimiz, o sudan, bir kaba koydurdular ve içine mübârek elini sokup duâ ettiler. Sonra kaynağa döktüler. Sular bir anda kabarıp çoğaldı. Otuzbin kişilik İslâm ordusu içtiği hâlde hiç eksilmedi. Sonradan Fahr-i kâinat efendimizin bir mucizesi olan bu su ile, her taraf sulandı. O bölge yemyeşil bir sahra olup, bereketlerle dolup taştı.

Resûl-i ekrem efendimiz, şanlı Eshâbı ile Tebük'e geldiklerinde, Bizanslılarla, Âmile, Lahm ve Cüzâm gibi hıristiyanlaştırılmış Arab kabîlelerinden müteşekkil Rum ordularını karşılarında bulamadılar. Mûte'de üçbin mücâhide karşı yüzbin kişilik Rum ordusu mağlûb olmuştu. Şimdi ise, karşılarında otuzbin mücâhid vardı ve komutanları Kâinatın efendisi idi. Rumlar, sevgili Peygamberimizin kahraman Eshâbını toplayıp geldiğini duyunca, her biri kaçacak yer aramışlardı.

Resûlullah efendimiz, Eshâbıyla istişâre ederek Tebük'ten öte gitmediler. Bu sırada o bölgede oturan bâzı kabîleler ve devletler, İslâm ordusunun geldiğini işitmişlerdi. Korkularından Peygamber efendimize birer heyet gönderip, cizye vermek üzere emân dilediler. Peygamber efendimiz, merhamet buyurup tekliflerini kabûl eyledi ve her biriyle ayrı ayrı andlaşma maddeleri yazılarak, emniyette oldukları söylendi.

Tuzak...

Server-i kâinat aleyhi efdâlüssalevât efendimiz, yirmi güne yakın düşmanı bekledi. Tebük'te Eshâb-ı kirâmıyla nice sohbetler edip, gönüllerini nûr deryâsı ile yıkadı. Mübârek kalbinden fışkıran feyz ve bereketleri onların kalblerine akıttı. Yaptığı benzeri bulunmaz sohbetlerinden birinde buyurdu ki: “İnsanların en iyisini ve şereflisini size haber vereyim mi?" Eshâb-ı kirâm; "Veriniz, yâ Resûlallah!" dediler. Bunun üzerine; “İnsanların hayırlısı, atının veya devesinin sırtında, yâhud iki ayağı üzerinde, son nefesine kadar Allahü teâlânın yolunda çalışan kimsedir. İnsanların kötüsü de, Allahü teâlânın Kitabını okuyup ondan hiç faydalanamayan azgın kimsedir" buyurdu.

Şehîdlik hakkında soran bir kimseye de; “Varlığımı yed-i kudretinde bulunduran Allahü teâlâya yemîn ederim ki, şehidler, kıyâmet günü, kılıçları boyunlarında asılı olarak gelecekler. Nûrdan minberlerin üzerine oturacaklardır" buyurdular.

Tebük'ten Medîne'ye dönmek için hazırlıklar yapıldığı bir sıra, açlıktan dayanılamayacak hâle gelen sahâbîler, durumlarını Peygamber efendimize arzettiler. Resûlullah efendimiz onların arta kalan yemeklerini bir deri yaygı üzerine toplattı. Bunlar küçük bir tencereyi zor doldurdu. Server-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, abdestini tazeleyip iki rekat namaz kıldı. Mübârek ellerini açıp, yiyeceklerin bereketli olması için duâ eylediler. Sonra Eshâbına, kaplarını getirmelerini emrettiler. Koca orduda hiç bir kap boş bırakılmayacak şekilde dolduruldu. Ayrıca, bütün mücâhidler doyuncaya kadar yedikleri hâlde, sofradaki yiyeceklerin hiç eksilmediği görüldü.

Mücâhidler, Tebük'ten ayrılıp Medîne'nin yolunu tutmuşlardı. Bir gece münâfıklar, ilerdeki dar geçitte sevgili Peygamberimize tuzak kurup öldürmek üzere aralarında anlaştılar ve pusuda beklemeğe başladılar. Peygamber efendimizin devesinin yularını Ammâr bin Yâser hazretleri çekiyor, arkasında da hazret-i Huzeyfe bin Yemân geliyordu. Münâfıkların anlaşıp, sû-i kast tertip ettiklerini Cebrâil aleyhisselâm, haber verdi. Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz oraya yaklaşınca, bu münâfık grubu yüzlerini maskeleyerek hücûma geçtiler. Hazret-i Huzeyfe; "Ey Allahü teâlânın düşmanları!" diyerek elindeki sopa ile münâfıklara ve

hayvanlarına vurmağa başladı. Bu bağırıp çağırmadan korkan oniki münâfık, derhal askerin arasına karıştılar. Resûlullah efendimiz, onların isimlerini hazret-i Huzeyfe'ye bildirdi ve başkalarına söylememesini tenbih etti. Hâdiseyi işiterek huzûra gelen Üseyd bin Hudayr hazretleri, Peygamber efendimize; "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Onları bana bildir de başlarını size getireyim!" diyerek çok yalvardı. Fakat Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem müsâde etmedi.

Nihâyet sevgili Peygamberimiz ve kahraman Eshâbı, Bizanslıların gözünü korkutmuş ve mukâvemetlerini kırmış olarak nûrlu Medîne'ye yaklaşmışlardı. Kâinatın sultânı, Medîne'ye çok yakın olan Zî-Evân denilen yerde, Eshâbına konaklamalarını emretti. Sahâbîler dinlenirken birkaç münâfık, sevgili Peygamberimize gelip, Mescid-i Dırâr'a teşrîf etmesini istedi.

Mescid-i Dırâr, Kubâ'da bulunuyordu. Resûlullah efendimizin, Medîne'ye hicreti esnâsında Kubâ'da yaptırdığı ilk mescidin karşısına münâfıklar tarafından yapılmıştı. Sevgili Peygamberimiz, Eshâbıyla Tebük'e giderken, münâfıklar huzûra gelip; "Yâ Resûlallah! Yeni bir mescid yaptık, teşrîf edip bize bir namaz kıldırır mısınız?" diyerek dâvet etmişler, fakat sefer hâlinde olan Âlemlerin efendisi, nasîb olursa Tebük'ten dönüşte uğrayabileceklerini buyurmuşlardı.

Münâfıkların maksadı; müslüman cemâati bölmek, kendi emellerine alet etmek, fitne çıkararak onları birbirlerine düşürmekti. Hattâ, Bizans askerlerini Medîne'ye dâvet edip, bu mescide depo ettikleri silâhlarla onlara yardım edeceklerdi. Peygamber efendimizin orada namaz kılmasını sağlamakla, Mescid-i Dırâr'ın mukaddes bir yer olduğu intibâı hâsıl olacaktı. Böylece müslümanlar, orada namaz kılmak için birbirleriyle yarış edecek ve güyâ münâfıkların ağına düşeceklerdi!...

Server-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, münâfıkların bu dâvetini kabûl buyurmuş, gitmeğe karar vermişti. Allahü teâlâ Tevbe sûresi 107-108. âyet-i kerîmelerini göndererek işin iç yüzünü bildirdi. Bunun üzerine Âlemlerin efendisi, Mâlik bin Duhşüm ile Âsım bin Adîy'e (radıyallahü anhüm); "Şu, halkı zâlim olan mescide gidiniz. Onu yıkınız,

yakınız" buyurdular. Onlar akşam ile yatsı arasında gidip, binâyı ateşe verdiler. Sonra da yıkıp yerle bir ettiler. Münâfıklardan hiç ses çıkmadı.

Peygamber efendimizin ve şanlı Eshâbının gelmekte olduğunu işiten Medîneliler, derhal toparlanıp büyük bir heyecanla karşılamaya çıktılar... Sevgili Peygamberimizin Tebük seferi dönüşünden iki ay sonra, münâfıkların başı Abdullah bin Übeyy öldü. Bundan sonra münâfıkların birlikleri bozulup dağıldılar.

Böylece, sâdece münâfıkların değil, Arabistan'da müşriklerin ve yahudilerin de başları ezilmiş, İslâm'a karşı durma, engelleme faaliyetleri söndürülmüş oldu.

Vedâ Haccı:

İslâmın beş şartından biri olan Hac da, hicretin dokuzuncu yılında farz kılındı. Nâzil olan âyet-i kerîmede buyruluyordu ki: "Orada (Kâbe'de) apaçık alâmetler, İbrâhim'in makâmı vardır. Kim oraya girerse, taarruzdan emîn olur. Ona bir yol bulabilenlerin (gücü yetenlerin) o Beyt'i hac (ve ziyâret) etmesi, Allahü teâlânın insanlar üzerinde bir hakkıdır, farzdır. Kim bu farzı inkâr ederse, şüphesiz ki, Allahü teâlâ bütün âlemlerden müstağnidir." (Âl-i İmrân sûresi: 97)

Fahr-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, Allahü teâlânın bu emrini Eshâbına bildirdi. O sene hazret-i Ebû Bekr'i üçyüz kişilik bir kâfileye hac emîri tâyin etti. Bu kâfilede bulunan Eshâb-ı kirâm, hazret-i Ebû Bekr'in emirliğinde Mekke'ye gitti. Bu sırada "Berâe" sûresinin ilk âyet-i kerîmeleri nâzil oldu. Burada muâhede hakkındaki bâzı hükümler bildirildi. Sevgili Peygamberimiz bunu bildirmek üzere hazret-i Ali'yi de Mekke'ye gönderdi.

O zaman Arablar arasında yaygın olan bir geleneğe göre, bir andlaşma yapılır veya yapılmış olan bir andlaşma bozulursa, bunu bizzat yapan veya onun tâyin ettiği bir akrabâsı îlân ederdi. Peygamber efendimiz, bu iş için hazret-i Ali'yi Hac kâfilesinin arkasından Mekke'ye gönderdi. Ali (radıyallahü anh) kâfileye yetişip, birlikte Mekke'ye girdiler.

Hazret-i Ebû Bekr bir hutbe okudu ve hac ibâdetini anlattı. Eshâb-ı kirâm (aleyhimürrıdvân), öğretilen esaslara göre hac yaptılar. Hac ibâdeti edâ edilirken, hazret-i Ali de Minâ'da "Cemre-i Akabe" denilen yerde bir hutbe okudu. Bu hutbesinde;

"Ey insanlar! Beni size Resûlullah gönderdi" diyerek söze başladı ve Berâe sûresinin ilk âyet-i kerîmesini okudu. Bundan sonra; "Ben, size dört şeyi bildirmeye me'mûrum" dedi. Bu dört husûs şunlar idi:

1- Mü'minlerden başka hiç kimse Cennet'e giremez.

2- Bu seneden sonra hiç bir müşrik, Kâbe'ye yaklaşamayacak.

3- Hiç bir kimse Kâbe'yi çıplak tavâf etmeyecek (o zaman müşrikler Kâbe'yi çıplak oldukları hâlde tavâf ederlerdi).

4- Her kimin Resûlullah ile andlaşması varsa, müddeti bitinceye kadar mûteber olacak. Bunun dışındakilere dört ay mühlet tanınmıştır. Bundan sonra hiç bir müşrik için ahd ve himâye yoktur."

O günden sonra hiç bir müşrik, Kâbe'ye gelmedi ve hiç kimse çıplak olarak Kâbe'yi tavâf etmedi. Bu husûslar bildirildikten sonra, müşriklerden çoğu müslüman oldu. Hac farîzası yerine getirildikten sonra, hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ali, yanlarındaki Eshâb-ı kirâm ile Medîne'ye döndüler.

Hicretin onuncu yılında İslâmiyet bütün Arab yarımadasına yayıldı. Arabistan'ın her tarafından insanlar Medîne'ye geliyor; müslüman olmakla şereflenmek, ebedî saâdete kavuşmak için birbirleriyle yarış ediyorlardı. Artık Arabistan'da müslümanlara karşı duracak hiç bir kuvvet kalmamış, İslâmiyet her tarafa hâkim olmuştu. Sâdece bâzı yahudi ve hıristiyan kabîleleri müslüman olmamıştı.

Sevgili Peygamberimiz hicretin onuncu yılında, Hâlid bin Velîd'i (radıyallahü anh) dörtyüz mücâhid ile Yemen civarında bulunan Hâris bin Ka'boğullarını İslâm'a dâvet etmek üzere gönderdi. Hâlid bin Velîd hazretleri Resûlullah efendimizin emri üzerine, bu kabîleyi üç gün üst üste İslâm'a dâvet etti. Onlar da dâvete icâbet ederek müslüman oldular. Yine bu

yılda Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, Necrânlı hıristiyanlar ile sulh andlaşması yaptı. Bunlardan bâzıları daha sonra kendiliklerinden müslüman oldu. Aynı yıl hazret-i Ali de, Eshâb-ı kirâmdan üçyüz kişi ile birlikte, Yemen'de bulunan Medlec kabîlesini İslâm'a dâvet etmek için gönderildi. Önce karşı çıkmalarına rağmen, daha sonra müslüman oldular. Peygamber efendimiz, bu sene, İslâmiyetin yayıldığı bütün beldelere vâliler ve zekât toplamak üzere vazifeliler (âmil, sâi) gönderdi.

Hicretin onuncu senesinde Peygamber efendimiz, hac için hazırlanıp, Medîne'deki müslümanlara da hac için hazırlanmalarını emir buyurdu. Medîne dışında bulunanlara da haber gönderdi. Bunun üzerine, binlerce müslüman Medîne'de toplandı. Hazırlıklar tamamlanınca, sevgili Peygamberimiz Zilka'de ayının 25. günü 40 bin kişilik bir kâfile ile öğle namazından sonra Medîne'den hareket etti. Server-i kâinat efendimiz; "Ey Allah'ım! Bunu bana, içinde riyâ, gösteriş ve şöhret bulunmayan mebrûr ve makbûl bir hac kıl" diyerek duâ eyledi. İhrâma girip, Cebrâil aleyhisselâmın haber vermesiyle yüksek sesle, telbiye getirmeye başladı. Buna, Eshâb-ı kirâm da katılınca, yer gök telbiye nidâları ile inlemeye başladı. "Lebbeyk! Allahümme Lebbeyk! Lebbeyk! Lâ şerîke leke lebbeyk! İnnelhamde vennimete leke vel mülke lâ şerîke lek!..." Sevgili Peygamberimiz, kesilmek üzere 100 kurbanlık deve götürdü. 10 gün süren yolculuktan sonra, Zilhicce'nin 4. günü Mekke'ye vardılar. Yemen'den ve diğer beldelerden hac yapmak üzere gelenlerin de katılmasıyla, müslümanların sayısı 124 bini aştı. Sevgili Peygamberimiz, Zilhicce'nin 8. günü Minâ'ya, 9. (Arefe) günü Arafat'a gittiler. Arafat vâdisinin ortasında öğleden sonra, Kusvâ adındaki devesinin üstünde, Vedâ Hutbesi'ni okuyup Eshâb-ı kirâm ile vedalaştılar.

Vedâ Hutbesi:

...Ey insanlar! Sözümü iyi dinleyiniz! Bilmiyorum, belki bu seneden sonra sizinle burada ebedî olarak bir daha birleşemiyeceğim.

İnsanlar! Bu günleriniz nasıl mukaddes bir gün ise, bu aylarınız nasıl mukaddes bir ay ise, bu şehriniz (Mekke) nasıl mübârek bir şehir ise, canlarınız, mallarınız, nâmuslarınız da öyle mukaddestir. Her türlü tecâvüzden korunmuştur.

Eshâbım! Yarın Rabbinize kavuşacaksınız ve bu günkü her hâl ve hareketinizden muhakkak sorulacaksınız. Sakın benden sonra eski sapıklıklara dönüp de birbirinizin boynunu vurmayınız! Bu vasiyetimi burada bulunanlar, bulunmayanlara bildirsin! Olabilir ki bildirilen kimse, burada bulunup işitenden daha iyi anlayarak muhâfaza etmiş olur.

Eshâbım! Kimin yanında bir emânet varsa onu sâhibine versin! Fâizin her çeşidi kaldırılmıştır, ayağımın altındadır. Lâkin borcunuzun aslını vermeniz gerekir. Ne zulmediniz, ne de zulme uğrayınız. Allahü teâlânın emriyle, fâizcilik artık yasaktır. Câhiliyetten kalma bu çirkin âdetin her türlüsü, ayağımın altındadır. İlk kaldırdığım fâiz de Abdülmuttalîb'in oğlu (amcam) Abbâs'ın fâizidir.

Eshâbım! Câhiliyet devrinde güdülen kan dâvâları da tamâmen kaldırılmıştır. Kaldırdığım ilk kan dâvâsı Abdülmuttalîb'in torunu (amcamoğlu) Rebîa'nın kan davasıdır.

Ey insanlar! Harbedebilmek için haram ayların yerlerini değiştirmek, şüphesiz ki, küfürde çok ileri gitmektir. Bu, kâfirlerin kendisiyle dalâlete düşürüldükleri bir şeydir. Bir sene, helâl olarak kabûl ettikleri (bir ayı), öbür sene haram olarak îlân ederler. Cenâb-ı Hakk'ın helâl ve haram kıldıklarının sayısına uydurmak için bunu yaparlar. Onlar, Allahü teâlânın haram kıldığını helâl, helâl kıldığını da haram ederler.

Hiç şüphe yok ki, zaman, Allahü teâlânın yarattığı gündeki şekil ve nizâmına dönmüştür.

Ey insanlar! Bugün şeytan, sizin şu topraklarınızda yeniden tesir ve hâkimiyetini kurma gücünü ebedî sûrette kaybetmiştir. Fakat siz; bu kaldırdığım şeyler dışında, küçük gördüğünüz işlerde ona uyarsanız, bu onu memnun edecektir. Dîninizi korumak için bunlardan da sakınınız!

Ey insanlar! Kadınların haklarını gözetmenizi ve bu hususta Allahü teâlâdan korkmanızı tavsiye ederim. Siz, kadınları, Allahü teâlânın emâneti olarak aldınız; onların nâmuslarını ve iffetlerini Allahü teâlâ adına söz vererek helâl edindiniz. Sizin kadınlar üzerinde hakkınız; onların da sizin üzerinizde hakları vardır. Sizin kadınlar üzerindeki hakkınız; onların, aile mahremiyetinizi, sizin hoşlanmadığınız hiç bir kimseye çiğnetmemeleridir. Eğer râzı olmadığınız herhangi bir kimseyi âile yuvanıza alırlarsa, onları hafifçe dövüp sakındırabilirsiniz. Kadınların da sizin üzerinizdeki hakları, meşru bir şekilde, her türlü yiyim ve giyimlerini te'min etmenizdir.

Ey Mü'minler! Size bir emânet bırakıyorum ki, ona sıkı sarıldıkça, yolunuzu hiç şaşırmazsınız. O emânet, Allahü teâlânın kitabı Kur'ân-ı kerîmdir. (Başka rivâyetlerde; "Sünnetim" ve "Ehl-i beytim" diye de bildirilmiştir)

Ey Mü'minler! Sözümü iyi dinleyiniz ve iyi muhâfaza ediniz! Müslüman, müslümanın kardeşidir ve böylece bütün müslümanlar kardeştir. Din kardeşinize âid olan herhangi bir hakka tecâvüz, başkasına helâl değildir. Meğer ki gönül hoşluğu ile kendisi vermiş olsun.

Eshâbım! Nefsinize (kendinize) de zulmetmeyiniz. Kendinizin de üzerinizde hakkı vardır.

Ey insanlar! Allahü teâlâ her hak sâhibine hakkını (Kur'ân-ı kerîmde) vermiştir. Vârise, vasiyete lüzum yoktur. Çocuk kimin döşeğinde doğmuşsa, ona aittir. Zinâ eden için mahrûmiyet vardır. Babasından başkasına âit soy iddia eden soysuz, yâhud efendisinden başkasına intisâba kalkan nankör, Allahü teâlânın gazâbına, meleklerin ve bütün müslümanların lânetine uğrasın! Cenâb-ı Hak, bu gibi insanların ne tevbelerini, ne de adâlet ile şehâdetlerini kabûl eder.

Ey insanlar! Rabbiniz birdir. Babanız da birdir; hepiniz Âdem'in çocuklarısınız, Âdem ise topraktandır. Allah katında en kıymetliniz, takvâsı çok olanınızdır. Arabın Arab olmayana bir üstünlüğü yoktur. Üstünlük ancak takvâ iledir.

Ey insanlar! Yarın beni sizden soracaklar, ne diyeceksiniz?!..."

Eshâb-ı kirâm; "Allahü teâlânın dînini tebliğ ettin. Vazifeni yerine getirdin. Bize vasiyet ve nasîhatte bulundun, diye şehâdet ederiz" dediler.

Bunun üzerine Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, mübârek şehâdet parmağını kaldırarak cemâat üzerine çevirip indirdiler ve, “Şâhîd ol yâ Rab! Şâhid ol yâ Rab! Şâhid ol yâ Rab!" buyurdular.

Sevgili Peygamberimiz, Vedâ Hutbesi'ni okuduğu gün, Mâide sûresinin; “Bugün, dîninizi sizin için ikmâl eyledim. Üzerinize olan nîmetimi tamamladım ve size din olarak İslâmiyeti vermekle râzı oldum..." meâlindeki 3. âyet-i kerîmesi nâzil oldu. Peygamber efendimiz, bu âyet-i kerîmeyi, Eshâb-ı kirâma okuyunca, hazret-i Ebû Bekr ağlamaya başladı. Eshâb-ı kirâm ağlamasının sebebini sorunca; "Bu âyet-i kerîme, Resûlullah'ın vefâtının yakın olduğuna delâlet ediyor. Onun için ağlıyorum" buyurdu.

Resûlullah efendimiz, Mekke'de 10 gün kalıp, Vedâ haccını yaptı ve Vedâ tavâfı yaparak, Medîne'ye döndü. Vedâ haccından sonra Eshâb-ı kirâm geldikleri yerlere gidip, Resûlullah'ın bildirdiği ve emrettiği şeyleri oralarda anlattılar.

Hicrî 10. Yıl

Hicretin onuncu yılında vukû bulan bir hâdise de, peygamberlik iddiasında bulunan yalancıların ortaya çıkmasıdır. Bunlardan birisi Yemen'de ortaya çıkan Esved-i Ansî'dir. Sevgili Peyamberimizin emri üzerine Esved-i Ansî, Yemen'deki müslümanlar tarafından evinde öldürüldü. (Diğeri de Müseylemet-ül Kezzâb'dır. Peygamber efendimizin vefâtından sonra hazret-i Ebû Bekr, Müseyleme üzerine Hâlid bin Velîd kumandasında bir ordu gönderdi. Müseyleme de öldürüldü).

Hicrî 11. Yıl

Vefâtı:

Hicretin onbirinci senesi idi, Cebrâil aleyhisselâm, bu sene geldiğinde, sevgili Peygamberimize, Kur'ân-ı kerîmi iki defâ baştan sona okudu. Halbuki, daha önceki yıllarda, Kur'ân-ı kerîmi bir defâ okumuştu. Server-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, Cebrâil aleyhisselâmın, en son tebliğ ettiği; “Allahü teâlânın yardımı ve zafer günü gelip, insanların, Allahü teâlânın dînine (İslâmiyete) akın akın girdiklerini görünce, Rabbini hamd ile tesbîh et! O'ndan af dile! Çünkü O, tevbeleri dâimâ kabûl eder" meâlindeki Nâsr sûresini dinledikten sonra; “Y’a Cebrâil! İçimden, ölümümün yaklaştığını duyuyorum" buyurdu. Bunun üzerine Cebrâil aleyhisselâm, şu âyet-i kerîmeleri okudu, meâlen: "Âhıret, senin için dünyâdan daha hayırlıdır, Rabbin sana râzı oldum deyinceye kadar her istediğini verecek." (Duhâ sûresi: 4, 5)

Sevgili Peygamberimiz, o gün, Medîne'de bulunan bütün Eshâb-ı kirâmının, öğle namazında mescide toplanmaları için haber gönderdi. Server-i âlem efendimiz, namazı kıldırdıktan sonra, bir hutbe irâd ettiler. Bu öyle bir hutbe idi ki, dinleyen bütün kalbler ürpermiş, gözlerden yaşlar boşanmıştı. Daha sonra; “Ey insanlar! Sizin peygamberiniz olarak beni nasıl buldunuz" buyurunca, Eshâb-ı kirâm; "Yâ Resûlallah! Allahü teâlâ, sana bizim tarafımızdan bol bol hayırlar ihsân buyursun. Sen, bizim için çok şefkâtli bir baba, nasîhatte bulunan şefkâtli bir kardeş gibiydin. Allahü teâlânın sana lutfettiği peygamberlik vazifesini yerine getirdin. Vahyedilenleri bize ulaştırdın. Rabbinin yoluna, İslâm’a, hikmet ile, güzel nasîhat ile dâvet ettin, çağırdın. Allahü teâlâ sana, en güzel ve en yüksek karşılıkları versin" dediler.

Peygamber efendimiz; “Ey mü’minler! Allah aşkına, kimin bende hakkı varsa, kalksın gelsin, kıyâmetten önce burada alsın" buyurdular. Fakat, hakkını almak için kalkıp gelen olmadı. Resûlullah efendimiz, ikinci ve üçüncü defâlar da Allahü teâlânın adını anarak; “Hakkı olan gelsin alsın"

buyurdu. Bunun üzerine Eshâb-ı kirâmdan pîr-i fânî olan hazret-i Ukâşe kalktı. Resûlullah'ın huzûruna vardı. Sonra; "Anam-babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Tebük gazâsında, seninle beraberdim. Tebük'ten ayrıldığımız sırada benim devemle, sizinki yanyana gelmişlerdi. Ben devemden indim. Sana yaklaştım. Maksadım, senin mübârek vücûdundan öpmekti, o zaman kamçı ile sırtıma vurmuştun. Niçin vurduğunu bilmiyorum" dedi.

Peygamber efendimiz; "Yâ Ukâşe! Allahü teâlâ seni, Resûlünün kasten vurmasından muhâfaza eylesin. Yâ Bilâl! Kızım Fâtıma'nın evine git. O kamçıyı bana getir" diye emretti. Hazret-i Bilâl, mescidden çıktı. Elini başına koymuş, "Resûlullah kendisine kısas yaptıracak!" diye hayretler içerisinde kalmıştı. Eve varınca kapıyı çalıp; "Ey Resûlullah'ın kerîmesi! Bana Resûlullah'ın kamçısını ver!" deyince, hazret-i Fâtıma vâlidemiz; "Yâ Bilâl! Şimdi ne hac zamanı, ne de gazâ! Babam kamçıyı ne yapacak?" diye sordu. Bilâl (radıyallahü anh); "Ey Fâtıma! Haberin yok mu? Resûlullah'a onunla kısas yapılacak!" dedi. Fâtıma (radıyallahü anhâ) vâlidemiz; "Yâ Bilâl! Resûlullah'tan kısas ile hakkını almaya kimin gönlü râzı olur? Mâdem ki, istedi vereyim. Fakat, Hasen ve Hüseyin'e söyle, hakkını kim alacaksa, kısası kendilerine yaptırsınlar. O zât, hakkını onlardan alsın. Sakın Resûlullah'a kısas yaptırmasınlar" diye hazret-i Bilâl'e sıkıca tembih etti. Bilâl (radıyallahü anh) mescide geldi ve kamçıyı Resûlullah efendimize, O da hazret-i Ukâşe'ye verdi. Ebû Bekr ve Ömer (radıyallahü anhümâ) bu durumu görünce; "Ey Ukâşe! İşte biz yanında hazırız, hakkını bizden al. Ne olur, Resûlullah'tan alma!" diye yalvardılar. Bunun üzerine Peygamber efendimiz hazret-i Ebû Bekr'e; "Ey Ebû Bekr! Sen bırak, çekil aradan. Ey Ömer! Haydi sen de çekil. Allahü teâlâ, sizin yüksek derecenizi bilmektedir" buyurdu. Sonra hazret-i Ali kalktı; "Ey Ukâşe! Resûlullah'a vurmana, gönlüm râzı olmuyor. İşte sırtım ve karnım, Gel hakkını benden al, istersen yüz kere vur. Fakat Resûlullah'a dokunma!" deyince, Peygamber efendimiz; "Ey Ali! Sen de otur. Allahü teâlâ, senin de yüksek mertebeni, durumunu bilmektedir" buyurdu. Bu defâ hazret-i Hasen ile Hüseyin kalktılar; "Ey Ukâşe! Sen de biliyorsun ki, biz Resûlullah'ın torunlarıyız. Onun için bize kısas, Resûlullah'a kısas demektir. Hakkını bizden al, ne olur Resûlullah'a vurma!" deyince, Peygamber efendimiz, onlara; "Siz de oturunuz, ey iki gözümün neş'eleri" buyurdular. Sonra; "Ey Ukâşe! Gel vur!" buyurdular. Ukâşe; "Yâ Resûlallah! Sen bana vurduğun zaman benim

vücûdum açıktı" deyince, sevgili Peygamberimiz mübârek sırtını açtı. Bu sırada Eshâb-ı kirâmdan hıçkırıklar duyuldu; "Yâ Ukâşe! Resûlullah'ın mübârek sırtına vuracak mısın?" dediler.

Herkes üzüntü içerisinde bekleşiyordu. Hazret-i Ukâşe, Resûlullah efendimizin mübârek sırtındaki Peygamberlik mührünü görünce, birden bire; "Anam-babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Hakkını almak için, senin o mübârek sırtına vurmaya, sana kısas yapmaya kimin gücü yeter, buna kim cesâret edebilir?" diyerek, Kâinatın sultânının mübârek mühr-i nübüvvetini öpüverdi. Bunun üzerine Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz ona; "Hayır, ya vuracaksın, yâhud affedeceksin" buyurunca, Ukâşe hazretleri; "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Affettim. Acabâ Allahü teâlâ da beni kıyâmet gününde affeder mi?" dedi. Peygamber efendimiz; "Kim, benim Cennet'teki arkadaşımı görmek isterse, bu pîr-i fânîye (ihtiyara) baksın" buyurdular. Resûlullah efendimizin bu mübârek sözünü duyan Eshâb-ı kirâm, onun iki gözü arasından öpmeye başladı. Hepsi; "Ne mutlu sana, ne mutlu sana! Ey Ukâşe! Resûlullah ile beraber olmanın hürmetine, Cennet'te yüksek derecelere kavuştun" diyorlardı.

Safer ayının son günleriydi. Âlemlerin efendisi sallallahü aleyhi ve sellem, kuzeydeki Bizans imparatorluğunun, müslümanlar için büyük bir tehlike olmadan önce, onları tekrar İslâm'a dâvet etmek, kabûl etmezlerse harbetmek ve İslâm Devleti'nin emrine sokmak istiyordu. Bu sebeple Rumlarla muhârebe etmek üzere kahraman Eshâbının hazırlanmasını emir buyurdular. Eshâb-ı kirâm (radıyallahü anhüm) hazırlık yapmak için dağıldı. Resûl-i ekrem efendimiz, hazret-i Üsâme bin Zeyd'i çağırdılar; "Ey Üsâme! Şam'a, Belkâ sınırına, Filistin'deki Darum'a, babanın şehîd edildiği yere kadar, Allahü teâlânın ismiyle ve bereketiyle git. Onları atlara çiğnet. Seni, bu orduya başkumandan tâyin ettim. Übnâlıların üzerine ansızın varıp, üzerlerine şimşek gibi saldır. Varacağın yere haber ulaşmayacak şekilde hızlı git. Yanına kılavuzları alıp, câsus ve gözcüleri önünden ilerlet, Allahü teâlâ zafer ihsân ederse, onların arasında az kal" buyurdular. Cürf'te karargâh kurmalarını emir buyurup, mübârek elleriyle sancağı bağlayarak teslim ettiler. Mescidde minbere çıktılar; "Ey Eshâbım! Üsâme'nin babası Zeyd, kumandanlığa nasıl lâyık ve benim katımda nasıl en sevgiliyse,

ondan sonra, oğlu Üsâme de kumandanlığa öyle lâyıktır. Üsâme, benim katımda insanların en sevgililerindendir" buyurdu.

Hazret-i Üsâme'nin kumandası altında, savaşa gideceklerin arasında; hazret-i Ebû Bekr, hazret-i Ömer, hazret-i Ebû Ubeyde bin Cerrâh, hazret-i Sa'd bin Ebî Vakkâs gibi Eshâbın ileri gelenleri de vardı. Fakat ertesi gün, Kâinatın sultânı aniden hastalandığı için, ordunun gitmesi Peygamber efendimizin âhırete irtihalinden sonraya kalmıştı. Sevgili Peygamberimiz, şiddetli sıtmaya yakalanmışlardı. Gittikçe ateşi artıyor, hastalık şiddetleniyordu. Ağrılarının azaldığı bir gece yarısı, yatağından kalktılar. Giyinerek gitmeye hazırlandılar. Bunu gören hazret-i Âişe vâlidemiz; "Anam-babam, canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Nereye gidiyorsunuz?" diye sordu; Server-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz; “Bakî kabristanlığında medfûn bulunanlar için istiğfâr etmek üzere emir aldım. Oraya gidiyorum" buyurdu. Yanına Ebû Müveyhib ile Ebû Râfi'yi alarak gittiler. Mezârlıkta uzun uzun duâ edip, onların af ve mağfireti için Allahü teâlâya yalvardılar. Peygamber efendimizin bu ısrarlı yalvarması karşısında, yanında bulunan sahâbîler; "Biz de, şimdi burada medfûn bulunsaydık da, Resûlullah efendimizin bu duâsına mazhar olmakla şereflenseydik!" dediler. Sevgili Peygamberimiz, Ebû Müveyhib'e dönerek; “Ey Ebû Müveyhib! Ben, dünyâ hazîneleri ile âhıret nîmetlerini seçmede serbest bırakıldım, istersen dünyâda bakî ol, sonra Cennet’e git, istersen Likâullah (Allahü teâlâya kavuşmak) hâsıl olup Cennet’e gir dediler. Ben, Likâullahı ve sonra Cennet’i seçtim" buyurdu.

Bir gün de, Uhud'da bulunan şehidler için mağfiret dilemek üzere yola çıktılar. Onlar için, Allahü teâlâya uzun uzun yalvararak duâ eylediler. Sonra mescide gelip Eshâb-ı kirâma; “Ben, sizin Kevser havuzuna en önce kavuşanınız, karşılayanınız olacağım. Sizinle buluşma yerimiz orasıdır... Ben, sizin için, benden sonra müşrikliğe dönersiniz diye korkmam. Ancak dünyâya kapılır, onun için birbirinizi kıskanır, birbirinizi öldürürsünüz. Netîcede sizden öncekilerin yok olup gittikleri gibi, siz de, yok olur gidersiniz diye korkarım!..." buyurdular. Sonra sâadethânelerini teşrîf ettiler.

Hastalıkları ağırlaşmıştı. Mübârek hanımefendileri, sevgili Peygamberimizin, hazret-i Âişe vâlidemizin evinde kalmalarını, kendi haklarını ona tercih ettiklerini bildirdiler. Zevce-i mutâhharalarının bu fedâkarlıklarına memnun olup, hepsine duâ ettiler ve ondan sonraki günlerini hazret-i Âişe vâlidemizin evinde geçirmeye başladılar.

Resûl-i ekrem sallallah aleyhi ve sellem efendimizin, ateşi çok artmıştı. Ateşin şiddetinden yatağında, bir taraftan diğer tarafa dönmek mecbûriyetinde kalıyordu. O hâlde iken, Eshâb-ı kirâm, ziyârete gidiyor, Efendimizin çektiği şiddetli sıkıntıya ziyâdesiyle üzülüyorlardı. Ebû Sa'id-i Hudrî (radıyallahü anh) anlattı ki: "Resûlullah'ın mübârek huzûruna gitmiştim. Üzerinde kadife bir örtü bulunuyordu. Sıtmanın sıcaklığı örtüden dışarı çıkıyor, harâretten elimizi örtüye dokunduramıyorduk. Hayretimizi ve üzüntümüzü gören Resûlullah efendimiz; "En şiddetli belâ, peygamberlere olur. Buna rağmen peygamberin belâlara sevinmesi, sizin, verilen ihsânlara sevinmenizden daha fazladır" buyurdu."

Ümmü Bişr bin Berâ (radıyallahü anhâ) anlattı: "Resûlullah'ın ziyâretine gitmiştim. Mübârek vücûdu ateş gibi yanıyordu. "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Ben, hiç bir zaman böyle şiddetli bir hastalık görmedim!..." dedim. Buyurdular ki; "Ey Ümmü Bişr! Sıtmanın şiddetli olması, sevâbımın çok olması içindir. Bu hastalık, Hayber'de tatmış olduğum zehirli etin eseridir. O etin acısını her zaman duyardım. O gün yediğim zehir, şimdi ebherimi yâni avort damarımı koparmaktadır" buyurdu.

Sevgili Peygamberimiz, Abdullah bin Mes'ûd hazretlerine de buyurdu ki: "Hastalığa tutulan hiç bir müslüman yoktur ki, Allahü teâlâ, onun hatâ ve günâhlarını, ağacın yaprakları döküldüğü gibi dökmesin!"

Hastalık günden güne şiddetleniyordu. Eshâb-ı kirâm bu duruma çok üzülüyor, evlerinde rahat edemiyorlardı. Mescide toplandılar. Peygamber efendimizin durumunu sormak üzere hazret-i Ali'yi huzûra gönderdiler. Âlemlerin efendisi, işâretle; "Eshâbım ne diyorlar?" diye sordular. O da; "Resûlullah aramızdan giderse!... diye çok üzülüp telâş ediyorlar" dedi. Eshâbına olan merhametleri çok daha fazla olan sevgili Peygamberimiz, hastalığının şiddetine katlanarak kalktılar, hazret-i Ali ve hazret-i Fadl bin

Abbâs'a dayanarak mescide geldiler. Minbere çıkarak Allahü teâlâya hamd ve senâ ettikten sonra, Eshâb-ı kirâma; “Ey Eshâbım! Benim ölümümü düşünüp telâş ediyormuşsunuz. Hiç bir peygamber ümmeti arasında sonsuz kaldı mı ki, ben de sizin aranızda sonsuz kalayım? Biliniz ki, ben Rabbime kavuşacağım. Size nasîhatim olsun ki, Muhâcirlerin büyüklerine saygı gösteriniz! Ey Muhâcirler! Size de vasiyetim şudur ki, Ensâra iyilik ediniz! Onlar size iyilik etti. Evlerinde barındırdı. Geçinmeleri sıkıntılı olduğu hâlde, sizi kendilerinden üstün tuttular. Mallarına sizi ortak ettiler. Her kim Ensâr üzerine hâkim olur ise, onları gözetsin, kusur edenleri olursa affetsin" buyurdu. Sonra çok güzel tesirli nasihatlar edip; “Allahü teâlâ, bir kulunu dünyâda kalmak ile, Rabbine kavuşmak arasında serbest bıraktı. O kul, Rabbine kavuşmak istedi" buyurdu. Hazret-i Ebû Bekr, Resûlullah efendimizin sözleriyle vefâtına işâret buyurduğunu anlayıp; "Canımız sana fedâ olsun yâ Resûlallah!" diyerek ağlamaya başladı. Merhamet deryâsı, sevgili Peygamberimiz sallallahü aleyhi vesellem; “Ağlama yâ Ebâ Bekr!" buyurarak ona, sabr ve katlanmak lâzım geldiğini emretti. Mübârek gözlerinden yaş akıyordu. “Ey Eshâbım! Dîn-i İslâm yolunda sıdk ve ihlâs ile malını fedâ eden Ebû Bekr'den çok râzıyım. Âhıret yolunda arkadaş edinmek elde olsaydı, onu seçerdim" buyurdu ve; “Mescide açılan kapılardan Ebû Bekr'in ki hariç hepsini kapatınız" diye emrettiler. Sonra, minberden inerek hazret-i Âişe vâlidemizin odasına döndüler. Eshâb-ı kirâm ağlamaya başladılar. Bunun üzerine Peygamber efendimiz, hazret-i Ali'nin ve Fadl bin Abbâs'ın kollarına girerek tekrar mescidi teşrîf ettiler. Minberin alt basamağında durup, Eshâb-ı kirâma şöyle buyurdular: “Ey Muhâcirler ve ey Ensâr! Vakti belli olan bir şeye kavuşmak için acele etmenin faydası yoktur. Allahü teâlâ, hiç bir kulu için acele etmez. Bir kimse Allahü teâlânın kazâ ve kaderini değiştirmeye, irâdesinden üstün olmaya kalkışırsa, onu kahr ve perişân eder. Allahü teâlâya hîle etmek, O'nu aldatmak isteyenin işleri bozulup, kendi aldanır. Biliniz ki, ben sizlere karşı raûf ve rahîmim. Siz de bana kavuşacaksınız. Kavuşacağınız yer, Kevser havuzunun başıdır. Cennet’e girmek, bana kavuşmak isteyen, boş yere konuşmasın. Ey müslümanlar! Kâfir olmak, günâh işlemek; nîmetin değişmesine, rızkın azalmasına sebeb olur. İnsanlar, Allahü teâlânın emirlerine itâat ederse, hükümet başkanları, âmirleri, vâlileri onlara merhamet ve şefkât eder. Fısk, fücur, taşkınlık yapar, günâh işlerlerse, merhametli başkanlara kavuşamazlar. Benim hayatım, sizin için hayırlı

olduğu gibi, ölümüm de hayırdır ve rahmettir. Eğer bir kimseyi haksız yere döğmüş veya fenâ bir söz söylemiş isem, bana aynı şeyi yaparak hakkını almasına, birinizden haksız bir şey almış isem, geri istemesine râzıyım ve helâllaşmağa hazırım. Çünkü, dünyâ cezâsı, âhıret cezâsından pek hafiftir. Buna katlanmak daha kolaydır." Daha önce hazret-i Ebû Bekr'den memnuniyetini ifâde ettikleri gibi, bu hutbede de hazret-i Ömer'den memnuniyetlerini bildirip; “Ömer benimledir, ben de onunlayım. Benden sonra hak Ömer'le beraberdir" buyurdular. Resûlullah efendimiz bu hutbeden sonra minberden indi. Namazdan sonra tekrar minbere çıkıp, vasiyyet ve nasîhatten sonra; “Sizi Allahü teâlâya ısmarladım" buyurdular ve Eshâbdan ayrılıp odasını teşrîf ettiler.

Âlemlerin efendisi sallallahü aleyhi ve sellem, şiddetli ağrılarının olduğu bir gün, Eshâb-ı kirâm ile helâllaşmak, âhırete kul haklarıyla gitmemek için Bilâl-i Habeşî hazretlerini çağırttı. Ona; “Halka seslen! Mescide toplansınlar. Onlara son vasiyetimi yapmak istiyorum!..." buyurdular. Hazret-i Bilâl, Eshâbı mescide topladı. Sevgili Peygamberimiz, hazret-i Ali ve Fadl'a (radıyallahü anh) dayanarak mescidi teşrîf ettiler. Minbere oturup, Allahü teâlâya hamd ve senâdan sonra; “Ey Eshâbım! Bilmiş olunuz ki, aranızdan ayrılmam yaklaştı. Kimin bende hakkı varsa, benden istesin. Benim yanımda sevgili olan, benden hakkını istesin veya helâl etsin ki, Rabbime ve rahmetine bunları ödemiş olarak kavuşayım" buyurdular. Sonra minberden inip, öğle namazını kıldırdılar. Namazdan sonra, tekrar minbere çıkıp, namazdan önce buyurduğunu tekrar ettiler.

Sevgili Peygamberimizin, vefâtına üç gün kala, hastalığı ağırlaştı. Mescide çıkıp cemâate namaz kıldıramadılar. Cemaatla kılamadığı ilk namaz, yatsı namazı idi. Hazret-i Bilâl her zamanki gibi, o vakitte kapıya gelip; "Es-salat, yâ Resûlallah!" dedi. Sevgili Peygamberimizin dermansızlıktan mescide gitmeye mecâli yoktu. “Ebû Bekr'e söyleyiniz! Eshâbıma namazı kıldırsın" buyurdu. Hazret-i Âişe vâlidemiz; "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Babam yumuşak kalbli ve çok üzüntülüdür. Zat-ı âlinizin makâmına durup, orada sizi göremezse ağlamaktan okuyamaz. İmâmete Ömer'in geçmesini emreder misiniz?" diyerek suâl eyledi. Peygamber efendimiz tekrar; “Ebû Bekr'e söyleyiniz! Eshâbıma imâm olup namazı kıldırsın " buyurdular. Hazret-i Bilâl, Ebû Bekr-i Sıddîk'a (radıyallahü anh)

durumu bildirdi. Hazret-i Ebû Bekr, mihrabda Resûlullah efendimizi göremeyince, kalbinden vurulmuşa döndü, aklı gideyazdı. Ağladı!... ağladı!... Eshâb-ı kirâm da ağlaşmaya başladılar. Habîbullah efendimiz, mescidden gelen bu feryâdın ne olduğunu sorunca, hazret-i Fâtıma vâlidemiz; "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Eshâbın, ayrılığınıza dayanamadığı için ağlıyorlar!..." diye durumu arzetti. Merhamet deryâsı sevgili Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem çok müteessir olmuşlardı. Eshâbını tesellî eylemek için hastalığının bu kadar şiddetine rağmen, güçlükle kalktılar. Hazret-i Ali ve hazret-i Abbâs'a dayanarak mescide geldiler. Namazdan sonra; “Ey Eshâbım! Siz, Allahü teâlânın hıfzındasınız ve sizi Allahü teâlâya emânet ettim! Takvâ üzere olun. Allahü teâlâdan korkun. Allahü teâlânın emrini tutun ve itâat edin. Ben, artık bu dünyâdan ayrılıyorum" buyurdular.

Hazret-i Ebû Bekr, Eshâb-ı kirâma onyedi vakit namaz kıldırdı. Bir defâsında öğle namazı kıldırıyordu. O sırada Kâinatın sultânı, mübârek vücûdlarında bir hafiflik hissetmişler, hazret-i Ali ve Hazret-i Abbâs'a dayanarak mescide gelmişlerdi. Ebû Bekr-i Sıddîk (radıyallahü anh), sevgili Peygamberimizin teşrîf ettiğini anlayıp, geriye çekilmek istedi. Efendimiz ona; “Yerinde dur!" anlamında işâret buyurdu. Peygamber efendimiz, hazret-i Ebû Bekr'in solunda, Eshâbına son defâ namaz kıldırdılar.

Sevgili Peygamberimizin vefâtından üç gün evveldi. Cebrâil aleyhisselâm, Resûlullah efendimizi ziyârete gelip; "Yâ Resûlallah! Allahü teâlânın sana selâmı var. Durumunuzu bildiği hâlde, nasıl olduğunuzu, kendinizi nasıl hissettiğinizi soruyor" dedi. Âlemlerin efendisi ise; “Mahzûnum!" buyurdular. Cebrâil aleyhisselâm, Pazar günü de geldi ve aynı şeyleri söyledi. Peygamber efendimiz yine evvelki cevâbı verdiler. Cebrâil aleyhisselâm ayrıca; Yemen'de peygamber olduğunu söyleyen Esed-i Ansî'nin öldürüldüğünü haber verdi. Resûl-i ekrem de, Eshâbına bildirdi. Hastalıktan önce, kendilerine gelmiş olan birkaç altını fakirlere, bir kaçını da hazret-i Âişe'ye vermişlerdi. Pazar günü, Resûlullah'ın hastalığı ağırlaştı. Huzûruna gelen ordu kumandanı hazret-i Üsâme'ye bir şey söylemediler. Fakat mübârek kollarını kaldırıp onun üzerine sürdüler. Ona duâ ettikleri anlaşıldı.

Sevgili Peygamberimizin dünyâyı şereflendirdiği ve âhırete irtihal buyurduğu gün Pazartesi idi. Hastalıklarının onüçüncü ve son günü... Âlemlerin efendisi, Eshâb-ı kirâm Mescid-i şerîfte saf saf olup Ebû Bekr-i Sıddîk hazretlerinin arkasında sabah namazını kılarlar iken, Mescid-i şerîfe geldiler. Ümmetinin saf saf olup ibâdet ettiklerini gördüler. Sevinerek tebessüm buyurdular. Kendileri de hazret-i Ebû Bekr'e uyup, arkasında namaz kıldılar. Eshâb-ı kirâm, Resûlullah'ı mescidde görünce, hastalık geçti sanarak sevindiler. Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem ise hazret-i Âişe'nin odasını teşrîf buyurup yattılar. “Allahü teâlânın huzûruna, dünyâ malı bırakmadan gitmek isterim, yanında kalan altınları da, fakirlere dağıt" buyurdular. Sonra ateşi arttı. Bir müddet sonra, tekrar gözlerini açıp, hazret-i Âişe'ye altınları dağıtıp dağıtmadığını sordular. Dağıtacağını söyledi. Bunların hemen dağıtılmasını tekrar tekrar emir buyurdular. Hemen dağıtılıp bildirilince; “Şimdi rahat ettim" buyurdular.

Yataklarında bir müddet istirâhat buyurduktan sonra, huzûr-i şerîflerine hazret-i Ali'yi çağırdılar. Mübârek başını onun kucağına koydular. Mübârek alnı terlemiş, mübârek rengi değişmişti. Hazret-i Fâtıma vâlidemiz, mübârek babasının o hâlini görünce, bakmaya dayanamadı ve oğulları hazret-i Hasen ile hazret-i Hüseyn’in yanına gitti. Ellerinden tutup ağlamaya başladı. "Ey benim babam! Kızını kim gözetir! Hasen ve Hüseyin'i kime emânet edersin? Vay babam! Canım sana fedâ olsun! Senden sonra benim hâlim nice olur! Gözüm, mübârek yüzünden sonra kime bakar!" Resûlullah efendimiz, kızının gönülleri yakan bu sözlerini işitince, mübârek gözlerini açtı ve onu yanına çağırdı. “Yâ Rabbî! Buna sabır ihsân eyle" diye duâ ettikten sonra; “Ey Fâtıma! Ey gözümün nûru! Baban can çekişme hâlindedir!" buyurunca, içli iniltilerle ağlaması daha da arttı. Hazret-i Ali; "Ey Fâtıma! Ne olur sus, Resûlullah'ı daha fazla üzme!" deyince, sevgili Peygamberimiz; “İncitme yâ Ali! Bırak babası için gözleri yaş döksün!..." buyurduktan sonra, mübârek gözlerini yumarak kendinden geçer gibi oldu.

Sonra hazret-i Hasen, mübârek dedesinin huzûr-i şerîfine gelip; "Ey benim mübârek dedem! Senin ayrılığına kim dayanabilir! Gönül perişânlığımızı kime arz ederiz! Senden sonra anneme, babama ve kardeşime kim şefkât eder? Ezvâcın ve Eshâbın, o güzel ahlâkınızı nerede bulurlar!..." diyerek

ağlayınca, Peygamber efendimizin mübârek hanımefendilerinde dayanacak hâl kalmadı. Hep birlikte ağlamaya başladılar.

Dışarda pek müteessir bir hâlde bekleyen Eshâb-ı kirâm, Peygamber efendimizin rahatsızlıklarının çok arttığını işitince, gönülleri dağlandı. Ağlamaya başladılar. Son bir defâcık olsun, sevgili Peygamberlerinin mübârek cemâlini görmek için; "Ne olur, kapıyı açın! Resûl aleyhisselâmın mübârek yüzünü bir defâ daha görelim!..." diyerek kapıda yalvarıyorlardı. Âlemlere rahmet olarak gönderilen Allahü teâlânın habîbi, sevgilisi, Esbabının bu yakarışlarını işitince, merhamet eyleyip; “Kapıyı açınız!" buyurdular. Eshâbın ileri gelenleri içeri girdiler. Sevgili Peygamberimiz, onlara sabır tavsiye ettikten sonra; “Ey Eshâbım! Siz, insanların en üstünleri, en şereflilerisiniz. Sizden sonra kim gelirse gelsin, siz hepsinden önce Cennet’e girersiniz. Dîni ayakta tutmakta metin olun ve Kur'ân-ı azîmi imâm (rehber) edinin. Dînin hükümlerinden gâfil olmayın" buyurdu. Sonra; “Yâ Rabbî! Tebliğ ettim mi?" deyip mübârek gözlerini kapadı. Mübârek yüzü terledi. Hazret-i Ali, Eshâba işâretle çıkmalarını söyledi.

Onlar gittikten sonra, huzûra hazret-i Âişe vâlidemiz gelip, nasîhat istedi. Peygamber efendimiz; “Ey Âişe! Evinin köşesine oturarak kendini muhâfaza eyle!" buyurduktan sonra, mübârek gözlerinden yaşlar akmaya başladı. Kâinatın sultânı ağlıyordu... Oradakilerin gönülleri yaralandı, ciğerleri parçalandı. Hazret-i Ümmü Seleme vâlidemiz; "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Niçin ağlıyorsunuz?" diyerek suâl eylediğinde; “Ümmetime merhamet olunması için ağlıyorum" buyurdu.

Güneş tepeye doğru yükseliyordu. Vakit yaklaşmıştı... Sevgili Peygamberimizin mübârek başı, hazret-i Âişe vâlidemizin göğsüne yaslı bulunuyordu. Âlemlerin efendisi, artık son anlarını yaşıyor, mübârek dudaklarından “Aman! Aman! Ellerinizdeki kölelerinize iyi davranınız! Onların üzerlerine elbise giydiriniz, karınlarını doyurunuz. Onlara yumuşak konuşunuz. Namaza, namaza devam ediniz. Kadınlarınız ve köleleriniz hakkında Allahü teâlâdan korkunuz!... Ey Allah’ım! Beni yarlığa! Bana rahmetini ihsân eyle!... Beni Refîk-i âla zümresine kavuştur!..." cümleleri dökülüyordu. Hazret-i Fâtıma vâlidemizin gözyaşları sel gibi akıyor, iniltisi ciğerleri dağlıyordu. Sevgili Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem onu

yanına oturtup; “Kızım, bir miktar sabreyle, ağlama. Zirâ Hamele-i Arş (melekler) senin ağlaman üzerine ağlaşırlar" buyurdu. Hazret-i Fâtıma vâlidemizin gözyaşını sildi. Tesellî verip, Allahü teâlâdan sabır diledi ve; “Ey kızım, benim rûhum kabz olacak. “İnnâlillahi ve innâ ileyhi râci'ûn" diyesin. Ey Fâtıma! Gelen her musîbete bir karşılık verilir" buyurdu. Bir müddet mübârek gözlerini kapayıp, sonra; “Bundan sonra babana üzüntü ve gussa (keder, tasa) olmaz. Zirâ fânî âlemden ve mihnet yerinden kurtuluyor" buyurdu. Sonra hazret-i Ali'ye; “Yâ Ali! Zimmetimde filan yahudinin şu kadar malı vardır. Asker hazırlamak için almıştım. Sakın onu ödemeyi unutma. Elbette zimmetimi kurtarırsın ve Kevser havzı başında benimle görüşeceklerin birincisi sensin. Benden sonra sana çok zarar gelir, sabır edesin. İnsanlar dünyâyı istedikleri vakit sen âhıreti seçesin" buyurdu.

Üsâme (radıyallahü anh) tekrar geldi. Resûlullah efendimiz; “Allahü teâlâ yardımcın olsun! Haydi cenge git!" buyurdu. O da çıkıp ordusuna gitti. Hemen hareket emrini verdi.

Âlemlerin efendisi, artık son nefeslerini veriyordu... Vakit iyice yaklaşmıştı... Allahü teâlâ, Azrâil aleyhisselâma; "Habîbime en güzel sûrette git! Eğer izin verirse rûhunu çok yumuşak ve hafif olarak al. İzin vermezse geri dön!" diye vahyetti. Azrâil aleyhisselâm, en güzel sûrette, insan kıyafetinde, sevgili Peygamberimizin saâdethânelerinin kapısına geldi ve; "Esselâmü aleyküm ey nübüvvet evinin sâhibi! İçeri girmeğe izin verir misiniz? Allahü teâlâ size rahmet eylesin?" dedi. Hazret-i Âişe vâlidemiz, sevgili Peygamberimizin sallallahü aleyhi ve sellem yanıbaşında oturan hazret-i Fâtıma'ya; "Bu gelene sen cevap ver" dedi. O da, kapıya varıp, çok üzüntülü bir ses ile; "Ey Allahü teâlânın kulu! Resûlullah şu anda, kendi hâliyle meşgûldur" dedi. Azrâil aleyhisselâm, tekrar izin istedi. Aynı cevap verildi. Üçüncü defâ selâmını tekrarlayıp, mutlaka girmesi gerektiğini yüksek sesle söyleyince, Peygamber efendimiz haberdâr oldular ve “Yâ Fâtıma! Kapıda kim var!" buyurdular. Hazret-i Fâtıma; "Yâ Resûlallah! Kapıda birisi girmek için izin ister. Bir kaç defâ cevap verdim. Fakat üçüncü seslenişinde vücûdum ürperdi" dedi. Bunun üzerine Resûlullah efendimiz; “Ey Fâtıma! Kapıdaki kimdir, biliyor musun? O; lezzetleri yıkan, toplulukları darmadağınık eden, kadınları dul, çocukları yetim bırakan, evleri harâb, kabirleri ma’mûr eden, ölüm meleği Azrâil'dir. Ey

Azrâil gir" buyurdu. O zaman hazret-i Fâtıma vâlidemiz, târif edilmez bir ızdırâba düştü ve mübârek ağızlarından şu cümleler döküldü; "Vah Medîne harâb oldun?" Peygamberimiz, hazret-i Fâtımâ'nın elini tutup mübârek göğsüne koydular ve mübârek gözlerini kapadılar. Hazır olanlar, mübârek rûhunun kabzolduğunu sandılar. Hazret-i Fâtıma vâlidemiz dayanamayıp, babasının mübârek kulağına doğru eğildi ve gönülleri yaralayan bir sesle; "Ey benim babacığım!..." diye seslendi. Hiç cevap gelmeyince bu sefer; "Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Ne olur mübârek gözlerini bir aç da bana bir şey söyle..." dedi. Âlemlerin efendisi, mübârek gözlerini açıp, kızının gözyaşlarını sildi ve onun kulağına vefât edeceğini bildirdi. Bunun üzerine hazret-i Fâtıma ağlamaya başladı. Bu defâ kulağına; "Ehl-i beytimden, ilkönce, benim yanıma gelecek sensin!" buyurdular. O da bu müjdeye sevinip tesellî buldular.

Hazret-i Fâtıma vâlidemiz; "Ey babacığım! Bugün ayrılık günü! Bir daha sana ne zaman kavuşurum?" diye sordu. Resûlullah efendimiz; "Ey kızım! Beni kıyâmet günü havzın kenarında bulursun. Ümmetimden, havza gelenlere su veririm" buyurdu. Hazret-i Fâtıma; "Eğer seni orada bulamazsam, ne yaparım?" diye sorunca, Peygamber efendimiz; "Mîzânın yanında bulursun. Orada, ben ümmetime şefâat ederim" buyurdu. Hazret-i Fâtıma vâlidemiz; "Orada da bulamazsam yâ Resûlallah!" deyince, Peygamber efendimiz; "Sırâtın yanında bulursun. Ben orada Rabbime; "Yâ Rabbî! Benim ümmetimi ateşten muhâfaza eyle" diye yalvarırım" buyurdu.

Bundan sonra hazret-i Ali hüzünlü bir sesle; "Yâ Resûlallah! Siz rûhunuzu teslim ettikten sonra, sizin gaslinizi kim yapacak, neye kefenleyeceğiz. Namazınızı kim kıldıracak, kabre kim koyacak?" diye sordu. Peygamber efendimiz; "Ey Ali, beni sen yıka, Fadl bin Abbâs sana su döksün. Cebrâil sizin üçüncünüz olur. Gasl (yıkama) işimi bitirince, kefenimi yaparsınız. Cebrâil, Cennet'ten güzel koku getirir. Sonra beni mescide götürünüz ve çıkınız. Çünkü ilk önce Cebrâil, sonra Mikâil, sonra İsrâfil, sonra melekler grup grup namazımı kılacaklar. Daha sonra siz giriniz, saf saf olunuz. Hiç kimse benden öne geçmesin" buyurdu.

Sonra, beklemekte olan Azrâil aleyhisselâma; "Ey Azrâil! Ziyâret için mi geldin, yoksa rûhumu kabzetmek için mi?" diye sorunca, Azrâil

aleyhisselâm; "Hem misâfir, hem de vazifeli olarak geldim. Allahü teâlâ bana, senin huzûruna izinle girmemi emretti. Mübârek rûhunu ancak izninle alırım. Yâ Resûlallah! İzin buyurursan, emrinize uyar, rûhunuzu kabz ederim. Yoksa döner, Rabbime giderim" dedi. Peygamber efendimiz; “Ey Azrâil! Cebrâil'i nerede bıraktın?" buyurdu. Cebrâil'i dünyâ semâsında bıraktım. Melekler, onu senin vefâtın sebebiyle taziye ediyorlar" dedi. Böyle konuşurlarken Cebrâil aleyhisselâm geldi. Resûlullah efendimiz; “Ey kardeşim Cebrâil! Artık dünyâdan göç vakti geldi. Allahü teâlânın katında benim için ne var? Bana onu müjdele de gönül rahatlığı ile emâneti sâhibine teslim edeyim” buyurdu. Cebrâil aleyhisselâm; "Ey Allahü teâlânın sevgilisi! Ben semânın kapısını açık bıraktım. Melekler saf saf olmuşlar, senin rûhunu sevgiyle beklerler" dedi. Peygamber efendimiz; “Hamd, Allahü teâlâya mahsustur. Sen bana müjde ver! Rabbimin nezdinde benim için ne var?" buyurdu. Cebrâil aleyhisselâm; "Yâ Resûlallah! Senin teşrîfinden dolayı, Cennet kapıları açılmış, Cennet’in nehirleri akmış, Cennet’in ağaçları sarkmış, hûriler süslenmiştir" dedi.

Peygamber efendimiz yine; “Hamd, Allahü teâlâya mahsustur. Sen bana başka müjde ver yâ Cebrâil!" buyurdu. Cebrâil aleyhisselâm; "Yâ Resûlallah! Sen kıyâmet günü ilk şefâat eden ve ilk şefâati kabûl olunansın" dedi. Sevgili Peygamberimiz tekrar; “Hamd Allahü teâlâya mahsustur. Yâ Cebrâil! Bana başka müjde ver" buyurunca, Cebrâil aleyhisselâm; "Yâ Resûlallah! Sen neyi soruyorsun?" dedi. Bunun üzerine Peygamber efendimiz; “Benim bütün endişem, üzüntüm ve kederim, benden sonra geride bıraktığım ümmetimdir" buyurdu. Hazret-i Cebrâil; "Ey Allahü teâlânın Habîbi! Allahü teâlâ kıyâmet günü, sen râzı oluncaya kadar ümmetini bağışlar. Bütün peygamberlerden önce seni, bütün ümmetlerden önce senin ümmetini Cennet’e koyacaktır" dedi. Sevgili Peygamberimiz, Cebrâil aleyhisselâma; “Allahü teâlâ katında üç murâdım vardır: Biri, ümmetimin günâhkârlarına beni şefâatçi etmesi, ikincisi, dünyâda yaptıkları günâhlardan dolayı onlara azâb etmemesi, üçüncüsü, Perşembe ve Pazartesi günleri ümmetimin amellerinin bana arzedilmesidir. (Eğer amelleri iyi ise duâ ederim, Allahü teâlâ kabûl eder. Kötü ise şefâat edip, amel defterinden silinmesini isterim)" buyurdu. Cebrâil aleyhisselâm, Allahü teâlâdan, bu üç arzusunun da kabûl edildiği haberini verdi. Bunun üzerine sevgili Peygamberimiz rahatladılar.

Allahü teâlâ vahy etti ki: "Ey Habîbim! Ümmetine bu kadar muhabbet ve şefkât göstermeni, mübârek kalbine kim getirdi?" Peygamber efendimiz; “Beni yaratıp, terbiye eden Rabbim teâlâ" diye cevap verdi. Cenâb-ı Hak da; "Senin ümmetine, benim rahmetim, merhametim seninkinden bin kat fazladır. Onları bana bırak" buyurdu. Sonra sevgili Peygamberimiz; “Şimdi rahatladım. Ey Azrâil! Emrolunduğun vazifeyi yerine getir!" buyurdu.

Azrâil aleyhisselâm, vazifesini yapmak üzere hürmetine yaratıldığı Kâinatın sultânının huzûruna yaklaştı. Sevgili Peygamberimiz, yanındaki su kabına mübârek iki elini batırıp, ıslak ellerini mübârek yüzüne sürdü ve; “Lâ ilâhe illallah! Ey Allah'ım! Refik-i âlâ!..." buyurdu. Azrâil aleyhisselâm, Âlemlerin efendisinin mübârek rûhunu almaya başladı. Resûlullah efendimizin mübârek benzi bâzan kırmızı oluyor, bâzan sararıyordu. Azrâil aleyhisselâma; “Ümmetimin canını da böyle şiddet ve zorla mı alırsın!" buyurunca, o; "Yâ Resûlallah! Hiç kimsenin canını böyle kolay almadım" cevâbını verdi. Son ânında bile ümmetini unutmayan sevgili Peygamberimiz; “Ey Azrâil! Ümmetime edeceğin şiddeti bana eyle! Zirâ onlar zayıftır, dayanamazlar..." buyurdu. Sonra; “Lâ ilâhe illallah! Refîk-i âlâ!" buyurdular ve mübârek rûhları alındı ve âlâ-yı illiyyîne ulaştırıldı...

Essalâtü veselâmü aleyke yâ Resûlallah!

Essalâtü vesselâmü aleyke yâ Habîballah!

Essalâtü vesselâmü aleyke yâ Seyyidel evveline vel-âhirîn!

Şefâat yâ Resûlallah! Dahıylek yâ Resûlallah!

Cebrâil aleyhisselâm, Peygamber efendimize; "Esselâmü aleyküm ey Allahü teâlânın Resûlü! Benim maksûdum, matlûbum sen idin. Artık, bir daha yeryüzüne gelmem!" diyerek veda eyledi.

Resûl-i ekrem efendimizin mübârek rûhu, yüksek âleme gidince, hazret-i Fâtıma vâlidemiz ve ezvâc-ı tâhirât (Radıyallahü anhünne) sesli sesli ağlamaya başladılar.

Bu sırada sâhibi görünmeyen bir ses;

"Esselâmü aleyküm yâ Ehl-i beyt! Ve Rahmetullahi ve berekâtühü" diye selâm verdi ve; “Biliniz ki, her canlı ölümü tadacaktır. Ve kıyâmet günü, size ecirleriniz tamâmiyle verilecektir" meâlindeki Âl-i İmrân sûresinin 185. âyet-i kerîmesini okudu. Sonra, onlara tesellî verip: "Allahü teâlânın ihsânlarına, ikrâmlarına güveniniz. O'na sarılıp, O'ndan umunuz. Feryâd etmeyiniz! Asıl musîbete uğrayan, sevâbdan mahrûm kalandır!" diyerek tâziyede bulundu.

Bu sözleri oradakilerin hepsi işitip selâmına cevap verdiler. Bunları söyleyen Hızır aleyhisselâm idi.

Resûl-i ekremde mevt (ölüm) alâmetleri görülünce, Ümm-i Eymen (radıyallahü anhâ), oğlu Üsâme'ye haber gönderdi. Üsâme, hazret-i Ömer ve Ebû Ubeyde bu acı haberi alınca, ordudan ayrılıp, Mescid-i Nebevî'ye geldiler. Âişe-i Sıddîka ve diğer hâtunlar ağlayınca, Mescid-i şerîfteki Eshâb-ı kirâm şaşırdı. Ne olduklarını anlayamadılar. Beyinlerinden vurulmuşa döndüler. Hazret-i Ali ölü gibi, hareketsiz kaldı. Hazret-i Osman'ın dili tutuldu. Hazret-i Ebû Bekr, o anda evinde idi. Koşarak geldi. Hemen hücre-i seâdete girdi. Fahr-i âlemin yüzünü açtı. Vefât etmiş olduğunu gördü. Mübârek yüzü ve her yeri latîf, nazîf olarak, nûr gibi parlıyordu. "Memâtın da, hayatın gibi ne güzel yâ Resûlallah!" diyerek, öptü. Çok ağladı. Mübârek yüzünü örttü. Evdekilere tesellî verdi. Mescid-i şerîfe geldi. Minbere çıkarak Eshâb-ı kirâma bir hutbe okudu. Allahü teâlâya hamd ve senâ etti ve Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimize salât okuduktan sonra: "Her kim Muhammed aleyhisselâma îmân etmişse bilsin ki, Muhammed aleyhisselâm vefât etti. Her kim Allahü teâlâya tapıyorsa, O, hayy (diri) ve bakîdir (ölmez, ebedîdir)" buyurdu ve sonra; “Muhammed (aleyhisselâm) resûldür. O'ndan önce de resûller gelmiştir. O da ölecektir. Vefât ederse veya öldürülürse, dîninizden, döner misiniz? Dininden çıkan olursa, Allahü teâlâya zarar vermez. Kendine zarar verir. Dininden dönmeyenlere, Allahü teâlâ sevâblar verir" meâlindeki Âl-i İmrân sûresinin 144. âyet-i kerîmesini okudu. Eshâb-ı kirâma nasîhat edip, ortalığı düzene koydu. Böylece; hepsi Resûlullah'ın vefât etmiş olduğuna inandı. Hüzün ve keder, Eshâb-ı kirâmın yüreğine bir zehirli hançer gibi saplandı. Gözler ağlar, gözyaşları çağlar, hasret ateşi herkesin ciğerini dağlar idi.

Eshâb-ı kirâm (aleyhimürrıdvân) ilk iş olarak, bütün işleri idâre etmesi için hazret-i Ebû Bekr'i, halîfe seçtiler. Ona bî'at edip, tâbi oldular ve emrine göre, işleri görmeye başladılar. Resûl-i ekrem efendimiz, hicretin onbirinci yılında (miladî 632) Rebî-ül-evvel ayının 12'sinde Pazartesi günü öğleden evvel âhırete irtihâl eyledi. O anda Kamerî seneye göre 63, şemsî seneye göre de 61 yaşında bulunuyordu.

Peygamber efendimizi, hazret-i Ali, hazret-i Abbâs, hazret-i Fadl bin Abbâs, hazret-i Kusem bin Abbâs, hazret-i Üsâme bin Zeyd, hazret-i Sâlih yıkadılar. Yıkama esnâsında mübârek vücûdundan öyle bir misk kokusu yayıldı ki, şimdiye kadar hiç kimse öyle bir koku koklamamıştı. Sonra kefenlediler. Bir sedir üzerinde taşınıp, mescide getirildi. Daha önce sevgili Peygamberimizin haber verdiği şekilde, herkes mescidden dışarı çıktı. Melekler, bölük bölük gelip namazını kıldılar. Meleklerin kılması bitince, sâhibi görünmeyen bir ses; "Giriniz! Peygamberinizin namazını kılınız!" diyordu. Bunun üzerine Eshâb-ı kirâm içeri girdi. İmâmsız olarak sevgili Peygamberimizin namazını kıldılar. Çarşamba günü akşamına kadar ancak bitirebildiler.

Eshâb-ı kirâm, sevgili Peygamberimizin mübârek kabrinin kazılması husûsunda hazret-i Ebû Bekr'in hatırlattığı şu hadîs-i şerîfe uydular: “Peygamberler, rûhlarını teslim ettikleri yerde defnolunurlar." Ebû Talha-ı Ensârî hazretlerinin, Lahd şeklinde kazdığı kabr-i şerîfe, Çarşamba günü gece yarısına doğru defnedildi. Hazret-i Abbâs'ın oğlu Kusem (radıyallahü anh), kabirdeki hizmeti bitirip en son çıkan idi. Dedi ki: "Resûlullah'ın mübârek yüzünü en son gören benim. Mübârek dudakları kıpırdıyordu. Üzerine eğilip kulak verdim; "Yâ Rabbî! Ümmetim!... Yâ Rabbî! Ümmetim!..." diye yalvarıyordu.

Sevgili Peygamberimiz, âhırete irtihâl ettiği gün, Abdullah bin Zeyd hazretleri; "Yâ Rabbî! Ben bu gözü, Habîbinin mübârek nûrlu yüzüne bakmak için isterdim. O görünmez olunca, artık ne yapayım! Yâ Rabbî! Gözümü al!" diye duâ etti ve göremez oldu.

Hilye-i seâdet:

Habîb-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin görünüşünün anlatılmasına Hilye-i seâdet denir.

İslâm âlimleri, Muhammed aleyhisselâmın görünen bütün uzuvlarını, şeklini, sıfatlarını, güzel huylarını ve bütün inceliklerine varıncaya kadar hayatının tamamını açık bir şekilde senet ve vesikaları ile yazmışlardır. Bu bilgiler, bizzat Peygamber efendimizin kendi beyânları olan hadîs-i şerîflerinden ve Eshâbının bildirdiği haberlerden toplanmıştır. Bunları ihtivâ eden eserlere, siyer kitapları denmektedir. Binlerce siyer kitabı arasında, Peygamber efendimizin hilye-i seâdetini bildiren en meşhûr kitaplar; İmâm-ı Tirmizî'nin "Eş-Şemâil-ür-Resûl"ü ve Kâdı Iyâd'ın "Şifâ-i şerîfi ile İmâm-ı Beyhekî'nin ve Ebû Nuaym İsfehânî'nin "Delâil-ün-Nübüvve"leri, bir de İmâm-ı Kastalânî hazretlerinin "Mevâhib-i Ledünniye" adlı eseridir.

Hadîs-i şerîflerde ve Eshâb-ı kirâmın bildirdiği haberlerde, sevgili Peygamberimizin hilye-i seâdeti şöyle bildirilmektedir:

Fahr-i kâinatın mübârek yüzü ile bütün âzâ-i şerîfesi ve mübârek sesi, bütün insanların yüzlerinden ve âzâlarından ve seslerinden güzel idi. Mübârek yüzü bir miktar yuvarlak idi ve neş'eli olduğu zamanda, ay gibi nûrlanırdı. Sevindiği, mübârek alnından belli olurdu. Resûlullah efendimiz gündüz nasıl görürse, gece de öyle görürdü. Önünde olanları gördüğü gibi, arkasında olanları da görürdü. Yana ve geriye bakacağı zaman, bütün bedeni ile dönüp bakardı. Yeryüzüne, semâdan daha çok bakardı. Mübârek gözleri büyük ve kirpikleri uzun idi. Mübârek gözlerinde bir miktar kırmızılık vardı ve gözlerinin karası gâyet siyah olup, geceleri sürme çekerdi. Fahr-i âlemin sallallahü aleyhi ve sellem alnı açık idi. Mübârek kaşları ince olup, kaşları arası açık idi. İki kaşı arasındaki damar, hiddetlenince kabarırdı. Mübârek burnu gâyet güzel olup, orta yeri bir miktar yüksek idi. Mübârek başı büyük idi. Mübârek ağzı küçük değildi. Mübârek dişleri beyaz olup, öndekiler seyrek idi. Söz söyleyince, sanki dişleri arasından nûr çıkardı. Allahü teâlânın kulları arasında O'ndan daha fasîh ve daha tatlı sözlü kimse görülmedi. Mübârek sözleri gâyet kolay

anlaşılır, gönülleri alır ve rûhları çekerdi. Söz söylediği zaman, kelimeler inci gibi dizilirdi. Bir kimse saymak istese, kelimelerini saymak mümkün idi. Bazen iyi anlaşılması için, üç kere tekrar ederdi. Cennet'te Muhammed aleyhisselâm gibi konuşulacaktır. Mübârek sesi, kimsenin sesinin yetişemediği yere ulaşırdı.

Fahr-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, güler yüzlü idi. Tebessüm ederek güler ve mübârek ön dişleri görünürdü. Gülünce, nûru duvarlar üzerine aks ederdi. Ağlaması da, gülmesi gibi hafif idi. Kahkaha ile gülmez, yüksek sesle de ağlamazdı. Ama üzülünce, mübârek gözlerinden yaş akar, mübârek göğsünün sesi işitilirdi. Ümmetinin günâhlarını düşününce, Allahü teâlânın korkusundan ve Kur'ân-ı kerîmi işitince ve bâzan da namaz kılarken ağlardı.

Fahr-i âlem efendimizin, mübârek parmakları iri ve mübârek kolları etli idi. Mübârek avuçlarının içi geniş idi. Bütün vücûdunun kokusu, miskten güzel idi. Mübârek bedeni, hem yumuşak, hem de kuvvetli idi. Enes bin Mâlik (radıyallahü anh) diyor ki: "Resûlullah'a on sene hizmet ettim. Mübârek elleri ipekten yumuşak idi. Mübârek teni miskten ve çiçekten daha güzel kokuyordu. Mübârek kolları, ayakları ve parmakları uzun idi. Mübârek ayaklarının parmakları iri, altı da çok yüksek olmayıp yumuşak idi. Mübârek karnı geniş olup, göğsü ile aynı hizada idi. Omuz başının kemikleri iri olup mübârek göğsü genişti. Resûlullah efendimizin kalb-i şerîfi, nazargâh-ı ilâhî idi.

Resûl-i ekrem efendimiz, çok uzun boylu olmadığı gibi, kısa da değildi. Yanına uzun bir kimse gelse, ondan uzun görünürdü. Oturduğu zaman, mübârek omuzu, oturanların hepsinden yukarı olurdu.

Mübârek saçları va sakallarının kılı çok kıvırcık ve çok düz değil, yaratılışda, ondüle idi. Mübârek saçları uzundu. Önceleri kâkül bırakırdı, sonradan ikiye ayırır oldu. Mübârek saçlarını bâzan uzatır, bâzan da keser, kısaltırdı. Saç ve sakalını boyamazdı. Vefât ettiği zamanda, saç ve sakalındaki ak kılların sayısı yirmiden az idi. Mübârek bıyığını kırkardı. Bıyıklarının uzunluğu ve şekli, mübârek kaşları kadar idi. Emrinde husûsi berberleri var idi. Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz,

misvâkını ve tarağını yanından ayırmazdı. Mübârek saçını ve sakalını tararken aynaya nazar ederdi. Fahr-i kâinat efendimiz, önüne bakarak, sür'atle yürür ve bir yerden geçtiği, güzel kokusundan belli olurdu. Resûlullah efendimiz, Arab idi. Yâni kırmızı ile karışık beyaz benizli olup, gâyet güzel, nûrlu ve sevimli idi. Bir kimse, Peygamber efendimize siyah dese, kâfir olur.

Arab, lügatda, güzel demektir. Meselâ, lisân-ı Arab, güzel dil demektir. Istılâh mânâsı ise, yâni coğrafyada Arab demek, Arabistan ismindeki yarımadada doğup büyüyen, oranın iklimi, havası, suyu ve gıdası ile yetişen ve onların kanından olan kimse demektir. Anadolu'daki kandan gelenlere Türk, Bulgaristan'da doğup büyüyenlere Bulgar, Almanya'dakilere Alman dedikleri gibi, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem de, Arabistan yarımadasında doğduğu için Arab'dır. Arablar beyaz, buğday benizli olur. Bilhassa Peygamberimizin sülalesi beyaz ve çok güzel idi. Zâten dedeleri İbrâhim aleyhisselâm, beyaz olup, Basra şehri ahâlisinden Târuh isminde beyaz bir müslümanın oğlu idi. Kâfir olan Âzer, İbrâhim aleyhisselâmın babası, değil, amcası ve üvey babası idi.

Sevgili Peygamberimizin babası Abdullah'ın güzelliği, Mısır'a kadar yayılmıştı ve alnındaki nûrdan dolayı, ikiyüze yakın kız, evlenmek için Mekke'ye gelmişti. Fakat, Muhammed aleyhisselâmın nûru, Âmine'ye nasîb oldu.

Amcası Abbâs ile Abbâs'ın oğlu Abdullah da beyaz idi. Peygamberimizin kıyâmete kadar evlâdı da güzel ve beyazdır.

Resûlullah'ın Eshâbı da beyaz ve güzel idi. Osman (radıyallahü anh), beyaz sarışın idi. Resûlullah efendimizin, Rum imparatoru Heraklius hükümetine gönderdiği sefîri Dıhye-i Kelbî çok güzel olup, sokaklarda gezerken, yüzünü görmek için Rum kızları sokaklara çıkardı. Cebrâil aleyhisselâm çok defâ, Dıhye (radıyallahü anh) şeklinde gelirdi.

Mısır, Şam, Afrika, Sicilya ve İspanya yerlileri Arab değildir. Arablar, İslâmiyeti dünyâya yaymak için, Arabistan yarımadasından çıkarak buralara geldiklerinden, bugün buralarda da mevcûttur. Nitekim Anadolu'da,

Hindistan'da ve başka memleketlerde de mevcûttur. Fakat, bu gün bu memleketlerin hiç birinin ahâlisini Arab diye isimlendirmek doğru olmaz.

Mısır ahâlisi esmerdir. Habeşistan ahâlisi siyahtır. Bunlara Habeş denir. Zengibâr ahâlisine Zencî denir. Bunlar da siyahtır. Peygamberimizin akrabâsını, torunlarını sevmek ve saymak ibâdettir. Onları her müslüman sever. Anadolu'ya misâfir gelen siyah fellahlar, habeşler, zenciler, hürmet ve ikrâm olunmak için, kendilerini, Arab diye tanıtmışlar, Anadolu'nun saf müslümanları da sözlerine inanıp bunları sevmişlerdir. Çünkü bu sevgide siyah, beyaz ayırımı yoktur. Siyah bir müslüman, beyaz bir kâfirden kat kat daha üstün, daha kıymetli ve sevimlidir. İnsanın siyah olması, îmânın şerefini azaltmaz. Bilâl-i Habeşî hazretleri ve Resûlullah'ın çok sevdiği Üsâme siyah idiler. Kötülükleri ve aşağılıkları herkesçe bilinen Ebû Leheb ve Ebû Cehl kâfirleri beyaz idiler. Allahü teâlâ insanın rengine değil, îmânının kuvvetine ve takvâsına kıymet vermektedir. Fakat, siyahların kendilerini Arab olarak tanıtmaları, İslâm düşmanlarının, yahudilerin işlerine yaradı. Bir yandan, siyah insanları, aşağı ve iğrenç olarak tanıttılar. Bunları köle olarak kullandılar. Bir yandan da kara kedileri, köpekleri, "Arab, Arab" diye çağırarak, gazete ve mecmualara yaptıkları siyah resim ve karikatürlere Arab diyerek, gençliğe, Arabı siyah olarak tanıtmağa, böylece, müslüman yavrularını Peygamberimizden soğutmağa uğraştılar.

Güzel huyların hepsi, sevgili Peygamberimizde toplanmıştı. Güzel huyları, vehbî yâni Allahü teâlâ tarafından verilmiş olup, kesbî yâni çalışarak, sonradan kazanmış değildir. Bir müslümanın ismini söyleyerek hiç bir zaman lânet etmemiş ve aslâ mübârek eliyle kimseyi döğmemiştir. Allah için intikâm almış; kendi için, hiç bir kimseden intikâm almamıştır. Akrabâsına, Eshâbına ve hizmetçilerine tevâzû ederek, iyi muâmele eylerdi. Ev içinde çok yumuşak ve güler yüzlü idi. Hastaları ziyârete gider, cenâzelerde bulunurdu. Eshâbının işlerine yardım eder, çocuklarını kucağına alırdı. Fakat kalbi bunlarla meşgûl olmazdı. Mübârek rûhu, melekler âleminde idi.

Resûlullah efendimizi, ansızın gören kimseyi korku kaplardı. Kendisi yumuşak davranmasaydı, peygamberlik hâllerinden, kimse yanında oturamaz, sözünü işitmeye tâkat getiremezdi. Halbuki kendisi, hayâsından,

mübârek gözleri ile kimsenin yüzüne bakmazdı. Fahr-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, insanların en cömerdi idi. Bir şey istenip de yok dediği görülmemiştir. İstenilen şey varsa verir, yoksa cevap vermezdi. O kadar iyilikleri, o kadar ihsânları vardı ki, Rum imparatorları, İran şahları ve hiç bir hükümdâr, O'nun kadar ihsân yapamazdı. Fakat kendisi sıkıntı ile yaşamağı severdi. Öyle bir hayat sürerdi ki, yemek ve içmek hatırına bile gelmezdi. Yemek getirin yiyelim veya falanca yemeği pişiriniz demezdi. Yemek getirilirse yer, her ne meyve verseler kabûl ederdi Bazen aylarca az yer, açlığı severdi. Bazen da çok yerdi. Yemek sonunda su içmezdi. Suyu otururken içerdi. Başkaları ile yemek yerken, herkesten sonra el çekerdi. Herkesin hediyesini kabûl ederdi. Hediye getirene karşılık olarak kat kat fazlasını verirdi.

Çeşitli elbise giymek âdeti idi. Yabancı devlet sefîrleri gelince süslenip, kıymetli ve nefis elbise giyerek, güzel yüzünü gösterirdi. Taşı akîkten, gümüş yüzük takar ve mühür olarak kullanırdı. Yüzüğü üzerinde "Muhammedün Resûlullah" yazılı idi. Yatağı deriden olup, içi hurma ağacının lifleri ile dolu idi, Bazen bu yatak üzerine, bâzan yere serili deri üzerine, bâzan da hasır veya kuru toprak üzerine yatardı. Mübârek avucunun içini sağ yanağının altına koyup, sağ yanı üzerine yatardı. Zekât malı almaz, çiğ soğan ve sarımsak gibi şeyler yemez ve şiir söylemezdi.

Peygamber efendimizin mübârek gözleri uyur, kalb-i şerîfi uyumazdı. Aç yatıp tok kalkardı. Hiç esnemezdi. Mübârek vücûdu nûranî olup, gölgesi yere düşmezdi. Elbisesine sinek konmaz, sivrisinek ve diğer böcekler mübârek kanını içmezdi. Allahü teâlâ tarafından Resûlullah olduğu bildirildikten sonra, şeytanlar göklere çıkarak haber alamaz ve kâhinler söyleyemez oldular. Server-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, bizim bilmediğimiz bir hayat ile şimdi hayattadır. Cesed-i şerîfi asla çürümez. Kabrinde bir melek durup, ümmetinin söyledikleri salevât-ı şerîfeleri kendisine haber verir. Minberi ile kabr-i şerîfi arasına Ravda-i mutahhara denir. Burası Cennet bahçelerindendir. Kabr-i şerîfini ziyâret etmek, tâatlerin en büyüğü ve ibâdetlerin en kıymetlisidir.

Peygamber efendimizin güzelliğini, Eshâb-ı kirâmın büyükleri şöyle anlattı: Ebû Hüreyre (radıyallahü anh); "Resûlullah'tan daha güzel bir kimse

görmedim, sanki güneş bütün parlaklığı ile yüzünde parlıyordu. Güldüğü zaman, dişleri duvarlara aydınlık saçardı" buyurdu,

İbn-i Ebî Hâle (radıyallahü anh); "Peygamber efendimizin mübârek yüzü, ayın ondördü gibi parıldardı" buyurdu.

Hazret-i Ali; "O'nu aniden gören, heybetinden korkuya kapılırdı. O'nunla sohbet edip tanıyan, hemen ısınıp severdi" buyurdu.

Câbir bin Semüre (radıyallahü anh); "Resûlullah, mübârek elini yüzüme sürdü. Elinde, sanki attârların yâni koku satan kimselerin çantasından yeni çıkarılmış gibi güzel bir koku, serinlik buldum. Resûlullah efendimiz, elini bir kimsenin eline müsâfeha için değdirmiş olsa, bütün gün o kimsenin elinden o güzel koku çıkmazdı" buyurdu.

Hazret-i Âişe vâlidemiz; "Resûlullah, bir çocuğun başını okşadığı zaman, diğer çocuklar arasında o çocuk, güzel kokusundan hemen belli olurdu" buyurdu.

Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, bir gün evlerinde uyumuşlardı. Enes bin Mâlik'in (radıyallahü anh) annesi Ümm-i Süleym geldi. Resûlullah efendimizin, uyku esnâsında mübârek yüzünde ter damlaları belirmişti. Ümm-i Süleym, Peygamber efendimizjn mübârek terini toplamaya başladı. Uyanıp sebebini sorunca, Peygamber efendimizin süt teyzesi olan Ümm-i Süleym; "Onu kokularımıza katıyoruz. Teriniz, kokuların en güzeli en hoş kokanıdır" dedi.

Ebû Hüreyre (radıyallahü anh); "Yürüyüşünde Resûlullah'tan daha süratli kimseyi görmedim. Sanki yer kendisine dürülüyordu. O'nunla yürürken, biz bütün gücümüzü sarf edip kendimizi zorluyorduk" buyurdu.

Peygamber efendimiz, fevkalâde güzel konuşurdu. Sözün nereden başlatılıp nerede bitirileceğini en mükemmel bir şekilde bilirdi. Sözleri, söyleyiş bakımından berrak, son derece fasîh ve beliğ idi. Söz ve kelimelerinde, mânânın doğruluğu her zaman kendini gösterirdi. İfâde etme gücü, fevkalâde yüksek olduğundan, konuşurken hiç yorulmaz ve külfet çekmezdi.

Peygamber efendimizin güzelliği:

Ulemâ-i râsihîn denilen, hem zâhîr ve hem de bâtın bilgilerinde üstâd ve Peygamber efendimize vâris olan yüksek İslâm âlimleri, O'nu bütün güzellikleriyle görmüş ve âşık olmuşlardır. Bunların en başında Ebû Bekr-i Sıddîk (radıyallahü anh) gelmektedir. O, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimizdeki nübüvvet nûrunu görüp; üstünlük, güzellik ve yüksekliklerini idrâk ederek, âşık olmuş ve bunda öyle ileri gitmiştir ki, başka hiç bir kimse onun gibi olamamıştır. Hazret-i Ebû Bekr, her an, her baktığı yerde Resûlullah efendimizi görürdü. Bir keresinde hâlini; "Yâ Resûlallah! Nereye baksam sizi görüyorum" diye arzetmişti. Bir keresinde de; "Bütün iyiliklerimi, sizin bir sehvinize (yanılmanıza) değişirim" demişti. Resûlullah efendimizin güzelliğini en iyi görüp anlayan ve anlatanlardan biri de, mü’minlerin annesi hazret-i Âişe vâlidemiz idi. Hazret-i Âişe; âlim, müctehid, akıllı, zekî, edîb idi. Gayet beliğ ve fasîh konuşurdu. Kur'ân-ı kerîmin mânâlarını, helâl ve haramları, Arab şiirlerini ve hesap ilmini çok iyi bilirdi. Resûlullah'ı medheden şiirleri vardır. Şu iki beyti, hazret-i Âişe vâlidemiz söylemiştir:

"Ve lev semî'ü fî Mısre evsâfe haddihî;

Lemâ bezelû fî sevmi Yûsüfe min nakdin.

Levvâmî Zelihâ lev reeyne cebînehû,

Le âserne bilkat'il kulûbi alel eydî."

Tercümesi:

"Eğer Mısır'dakiler, O'nun (Peygamber efendimizin) yanaklarının güzelliğini işitmiş olsalardı; (güzelliği dillere destan olan) Yûsuf aleyhisselâma hiç para vermezlerdi. Yâni bütün mallarını, onun yanaklarını görebilmek için saklarlardı. Zelihâ'yı, "Yûsuf aleyhisselâma âşık oldu diyerek" kötüleyen kadınlar, Resûlullah'ın nûrlu alnını görselerdi, ellerinin yerine kalblerini keserlerdi de acısını duymazlardı."

Hazret-i Âişe vâlidemiz buyuruyor ki: "Bir gün Resûlullah, mübârek nalınlarının kayışlarını çıkarıyordu. Ben de iplik eğiriyordum. Mübârek yüzüne baktım. Parlak alnından ter damlıyordu. Ter damlası, her tarafa nûr saçıyor, gözlerimi kamaştırıyordu. Şaşa kaldım. Bana doğru bakıp; "Sana ne oldu ki, böyle dalgın duruyorsun" buyurdu. "Yâ Resûlallah! Mübârek yüzündeki nûrların parlaklığına ve mübârek alnındaki ter dânelerinin saçtıkları ışıklara bakarak kendimden geçtim" dedim. Resûlullah, kalkıp yanıma geldi. Gözlerimin arasından öptü ve; "Yâ Âişe! Allahü teâlâ sana iyilikler versin! Beni sevindirdiğin gibi, seni sevindiremedim" buyurdu. Yâni senin beni sevindirmen, benim seni sevindirmemden çoktur buyurdu. Hazret-i Âişe'nin mübârek gözlerinin arasını öpmesi, Resûlullah efendimizi severek, O'nun cemâlini anlayarak gördüğü içindir. Bu sebeple takdir ve taltif edilmiştir.

Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin, mübârek bedeninde toplanan, bâtinî güzellikleri gösteren görünen güzellikler, hiç bir ferdin bedeninde toplanmamıştır. İmâm-ı Kurtubî hazretleri şöyle rivâyet etmiştir: "Resûl-i ekrem efendimizin güzelliği büsbütün görünmemiştir. Eğer hakîkî güzelliği görünseydi, Eshâb-ı kirâm O'na bakmaya tâkât getiremezdi. Şâyet hakîkî güzelliğini gösterseydi, hiç kimse bakmaya dayanamazdı."

Yûsuf aleyhisselâm, zâhirî; Resûlullah efendimiz de, bâtınî güzellikleriyle insanlara göründüler. Yûsuf aleyhisselâmın cemâli görülünce eller kesildi. Resûlullah efendimizin kemâli ile zünnarlar kesildi, putlar kırıldı ve küfür bulutları dağıldı. Eshâb-ı kirâm radıyallahü anhüm, Peygamber efendimize; "Yâ Resûlallah! Siz mi güzelsiniz, Yûsuf aleyhisselâm mı daha güzeldi?" diye sordular. Efendimiz cevap olarak; "Kardeşim Yûsuf benden sabîh (güzel), ben ondan melîhim (sevimliyim). Onun görünen güzelliği, benim görünen güzelliğimden çoktur" buyurdular. Peygamber efendimiz bir hadîs-i şerîflerinde; "Allahü teâlânın gönderdiği her peygamber güzel yüzlü, güzel seslidir. Sizin Peygamberiniz ise, onların en güzel yüzlüsü ve en güzel seslisidir" buyurdular.

Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin, Kur'ân-ı kerîmde geçen isimlerinden biri de Kur'ân-ı kerîmin kalbi olan Yâsîn sûresindeki "Yâsîn" kelimesidir. Ulemâ-i râsihînin büyüklerinden olan Seyyid Abdülhakim-i

Arvasi hazretleri; "Yâsîn, "Ey benim muhabbet deryâmın dalgıcı olan habîbim" demektir" buyurmuştur. Bu deryanın ismini duyanlar, uzaktan görenler, yakınına gelenler, içine girip nasîbi kadar derine inenlerin hepsi, ömürlerinin her safhasında Resûlullah'ın aşkı ile yanıp tutuşmuşlar, yanık feryâdlar, içli gözyaşları ve yakıcı mısralarla bu aşklarını dile getirmişlerdir. Bunların içinde en büyük ve meşhûrlarından biri olan ve bu muhabbet deryâsından büyük pay alan Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî hazretleridir. O, Resûlullah efendimize olan muhabbet ve aşkını dile getirdiği kasîdelerinden birinde şunları yazmaktadır:

Serveri âlem, sana âşık olup da, yanarım!

Her nerede olsam, o güzel cemâlin ararım.

Kâbe kavseyn tahtının sultânı sen, ben bir hiçim,

Misâfirinim dememi, saygısızlık sayarım.

Her şey cihânda senin şerefine yaratıldı,

Rahmetin bana da yağsa, o ân olur behârım.

Herkes Kâbe'yi tavâf için geliyor Hicaz'a,

Sana kavuşmak şevkiyle, ben dağları aşarım.

Seâdet tâcı giydirildi, rüyâda başıma,

Ayağın toprağı serpildi yüzüme sanırım.

Dostunu öven âşıkların bülbülü, ey Câmî!

Dîvanında şu yazılar, oluyor tercümânım;

"Dili sarkmış, susuz kalmış, uyuz bir köpek gibi,

Senin ihsân denizinden bir damla arzularım."

Peygamber efendimizi medheden parça parça yazılmış şiirler ve medhiyeler bir tarafa, O'nun için pek çok eser yazılmıştır. Bunları yazanlar içinde şöhretleri ve san'atları bütün dünyâyı ve asırları kaplamış olanları bile, Resûlullah'ı medhetmekten âciz olduklarını beyân etmişlerdir. O'nu görüp güzelliğine âşık olanlar, dilleri döndüğü kadar anlatmağa çalışmışlar, o güzelliği bildirmeğe insan gücü yetmez demişlerdir. İslâm âlimlerinin kitaplarında o âşıkların haber verdiklerinden yüzlercesi yazılmıştır. Okuyanlar, Allahü teâlânın, sevgili Peygamberini, düşünülemiyecek bir düzende ve bakmağa doyulamayacak bir güzellikte yaratmış olduğunu hemen anlarlar. Görmeden, O'na gönül verirler. Habîbullah'a âşık olanlar, her nefeste, ciğerlerine giren havanın serinliğinde, O'nun sevgisinin tadını duyarlar. Aya her bakışlarında, O'nun mübârek gözlerinden gelmiş olan ışınların akslerini aramakla zevklenirler. O'nun güzelliği deryâsından bir damlaya kavuşanların her zerresi;

"Güzel yanağını bilen, güle hiç bakmaz,

Senin sevginde eriyen, derman aramaz!"

diye söyler.

Enes bin Mâlik'den (radıyallahü anh) rivâyetle bir hadîs-i şerîfte buyruldu ki: "Hiç biriniz, ben ona, evlâdından da, pederinden de ve bütün halktan daha sevgili olmadıkça îmân etmiş olmaz."

Bir gün Hazret-i Ömer, Peygamber efendimize; "Yâ Resûlallah! Allahü teâlâya yemîn ederim ki, canım hariç, bana her şeyden sevgilisin" dedi. Resûlullah efendimiz ise; "Ben, kendisine canından daha sevgili olmadıkça, sizden biriniz aslâ îmân etmiş olmaz" buyurdular. Bunun üzerine Hazret-i Ömer; "Yâ Resûlallah! Sana Kur'ân-ı kerîmi gönderen Allahü teâlâya yemin ederim ki, sen bana canımdan daha sevgilisin" deyince, "Ey Ömer, şimdi (tamam) oldu" buyurdular.

Bir kimse, Resûlullah efendimize gelip dedi ki: "Ey Allahü teâlânın Resûlü! Kıyâmet ne zaman kopacaktır?" Peygamber efendimiz; "Kıyâmet için ne hazırladın?" buyurdular. O kimse; "Evet, çok namaz kılarak, oruç tutarak, sadaka vererek kıyâmet için hazırlanmadım. Lâkin ben, Allahü teâlâyı ve

O'nun Resûlünü seviyorum" dedi. Bunun üzerine Peygamber efendimiz. “Kişi sevdiği ile beraberdir" buyurdular.

Resûlullah'ı sevmek, bütün müslümanlara farz-ı ayndır. O serverin sevgisi bir gönüle yerleşirse, İslâmiyeti yaşamak, îmânın ve İslâmın tadına, doyulmaz zevkine ermek, çok kolay olur. Bu sevgi, iki cihânın Efendisine tam uymaya sebeb olur. Bu sevgi ile, Allahü teâlânın, Habîbine ikrâm ettiği sonsuz ve anlatılması mümkün olmayan nîmetlere ve bereketlere kavuşmakla şereflenilir. Küçük-büyük her müslümanı, doğrudan doğruya Resûlullah'ın sevgisine götüren Ehl-i sünnet âlimleri ve kitapları, bu bereketlerin senetleridir.

Resûl aleyhisselâmın mübârek ismini anan veya duyan mü’minin, Resûlullah'ın şerefli meclisinde bulunuyormuş gibi; sükûnet, edeb, kalb ve bedenle tâzim üzere bulunması vâcibdir.

Vefâtından sonra Peygamber efendimizin ayrılığına dayanamayan Bilâl-i Habeşî hazretleri, Şam'a gitmiş, burada bir müddet kaldıktan sonra, bir gece rüyâsında Peygamber efendimizi görmüş ve; "Beni ziyâret etmeyecek misin yâ Bilâl?" buyurması üzerine Medîne'nin yolunu tutmuştur. Medîne-i münevvereye gelince, doğruca Peygamberimizin kabr-i şerîfine giden, büyük bir hürmet ve hasretle ziyârette bulunan Bilâl-i Habeşî, Resûlullah efendimizle geçirdiği günleri hatırlayıp, hasret ve muhabbet gözyaşları döktü. Uzun müddet ağladıktan sonra, Resûlullah'ın torunları hazret-i Hasen ve hazret-i Hüseyn’in ısrarları ile bir gün, sabah namazı vaktinde ezân okumaya başladı. Onun sesini duyan herkes, sokaklara döküldüler ve Resûlullah ile yaşadıkları seâdetli günleri, Bilâl-i Habeşî'nin okuduğu ezân sadâlarıyla hatırlayıp ağladılar. Bilâl-i Habeşî hazretleri de, ağlamaktan ezânı güçlükle tamamlayabildi.

Evlilikleri:

Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, hazret-i Hadîce vâlidemizin vefâtından sonra, ikinci defâ olarak; ellibeş yaşında iken hazret-i Ebû Bekrin kızı hazret-i Âişe vâlidemizle evlendi. Allahü teâlânın

emri ile nikâh eylemişti. Âhırete irtihâl edinceye kadar, sekiz sene onunla yaşadı.

Diğer evliliklerini hep dîni, siyâsî sebeplerle veya merhamet ve ihsân ederek yapmıştır. Bunların hepsi dul olup, çoğu yaşlı idi. Meselâ, Mekke'deki kâfirlerin, müslümanlara eziyet ve zararları dayanılamayacak bir dereceye geldikte, Eshâb-ı kirâmın bir kısmı Habeşistan'a hicret etmişti. Habeş pâdişahı Necâşî, hıristiyan idi. Müslümanlara çeşitli şeyler sorup, aldığı olgun cevaplara hayran kalarak îmâna geldi. Müslümanlara çok iyilik yaptı. İmânı zayıf olan Ubeydullah bin Cahş, fakirlikten kurtulmak için papazlara aldanıp mürted olmuş, dînini dünyâya değişmişti. Resûlullah efendimizin halasının oğlu olan bu mel'ûn, karısı Ümm-i Habîbe'yi de (radıyallahü anhâ) dinden çıkıp zengin olmaya cebr ve teşvik etti ise de, kadın, fakirliğe ve ölüme râzı olacağını, fakat Muhammed aleyhisselâmın dininden çıkmayacağını söyleyince, bunu boşadı. Sürünerek, sefâletten ölmesini bekliyordu. Fakat, az zamanda kendi öldü. Ümm-i Habîbe, Mekke'deki Kureyş'in o zamanki başkumandanı Ebû Süfyân'ın kızı idi. Resûlullah efendimiz, o zamanlarda, Kureyş orduları ile çok çetin muhârebelerde bulunuyor ve Ebû Süfyân, İslâmiyeti yok etmek için son gayreti ile çarpışıyordu. Resûlullah, Ümm-i Habîbe'nin dîninin kuvvetini ve başına gelen çok acı hâli işitti. Necâşî'ye mektup yazıp; "Oradaki Ümm-i Habîbe ile evleneceğim. Nikâhımı yap! Sonra kendisini buraya gönder" şeklinde talepte bulundu. Necâşî daha önce müslüman olmuştu. Mektuba çok hürmet edip, oradaki müslümanları sarayına dâvet ederek, ziyâfet verdi. Hicretin yedinci yılında nikâh yapılıp, hediye ve ihsânlarda bulundu. Bu sûretle Ümm-i Habîbe, îmânının mükâfatına kavuşarak, orada zengin ve rahat oldu. Onun sayesinde, diğer müslümanlar da rahat etti. Cennet'de, kadınlar kocalarının yanında bulunacakları için, Cennet'in en yüksek derecesi ile müjdelenmiş oldu ki, dünyânın bütün zevk ve nîmetleri, bu müjde yanında pek küçük kalır. Bu nikâh, Ebû Süfyân'ın ilerde müslüman olmakla şereflenmesini hazırlayan sebeplerden birisi oldu. Görülüyor ki, bu nikâh, Resûlullah'ın aklının, zekâsının, dehâsının, ihsânının ve merhametinin derecesini de göstermektedir.

İkinci misâl olarak; hazret-i Ömer'in kızı Hafsa (radıyallahü anhâ) dul kalmıştı. Hicretin üçüncü yılında hazret-i Ömer, hazret-i Ebû Bekr'e ve

hazret-i Osman'a; "Kızımı alır mısın?" dedikde, düşüneyim demişlerdi. Bir gün, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, her üçü ve başkaları yanında iken; "Yâ Ömer! Seni üzüntülü görüyorum, sebebi nedir?" diye sordu. Bir şişedeki mürekkebin rengi kolay görüldüğü gibi, Resûlullah efendimiz de, herkesin düşüncesini, bir bakışta anlardı. Lüzum görürse sorardı. Ona, hattâ herkese doğru söylememiz farz olduğundan, hazret-i Ömer de; "Yâ Resûlallah! Kızımı Ebû Bekr'e ve Osman'a teklif ettim, almadılar" cevâbını verdi. Resûlullah, en çok sevdiği bu üç Eshâbının üzülmesini hiç istemediğinden, onları sevindirmek için, hemen buyurdu ki: "Yâ Ömer! Kızını, Ebû Bekr'den ve Osman'dan daha iyi birisine vermemi ister misin?" Hazret-i Ömer şaşırdı. Çünkü hazret-i Ebû Bekr'den ve hazret-i Osman'dan daha iyi kimse olmadığını biliyordu. "Evet, yâ Resûlallah!" dedi. "Yâ Ömer, kızını bana ver!" buyurdu. Bu sûretle, Hafsa (radıyallahü anhâ), hazret-i Ebû Bekr'in ve hazret-i Osman'ın ve bütün mü'minlerin anneleri oldu ve bunlar, ona hizmetçi oldu ve hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömer ve hazret-i Osman birbirlerine daha yakın ve daha sevgili oldular.

Üçüncü bir misâl; hicretin beş veya altıncı senesinde, Benî Mustalak kabîlesinden alınan yüzlerce esir arasında, Cüveyriyye (radıyallahü anhâ), kabîlenin reîsi Hâris'in kızı idi. Bunu satın alıp âzâd ederek, kendilerine nikâh edince, Eshâb-ı kirâmın aleyhimürrıdvân hepsi; "Biz Resûlullah efendimizin âilesinin, annemizin akrabâsını câriye olarak, hizmetçi olarak kullanmaktan hayâ ederiz" dedi. Hepsi, esirlerini âzâd etti. Bu nikâh, yüzlerce esirin âzâd olmasına sebeb oldu. Cüveyriyye (radıyallahü anhâ), bu hâli her zaman söyleyerek öğünürdü. Âişe (radıyallahü anhâ) "Cüveyriyye'den daha hayırlı, daha bereketli bir kadın görmedim" derdi.

Diğer hanımları:

Âişe (radıyallahü anhâ): Resûlullah'ın ikinci zevce-i mutâhherasıdır. Ebû Bekr-i Sıddîk'ın kızıdır. Çok akıllı, zekî, âlime, edîbe, afîfe ve sâlihâ idi. Hafızası pek kuvvetli olduğu için, Eshâb-ı kirâm, bir çok şeyleri ondan sorup öğrenirdi. Âyet-i kerîme ile medh edildi. İctihâdı hazret-i Ali'ye uymadığı için, Deve vak'asında hazret-i Ali ile harb eden Eshâb-ı kirâm ile birlikle idi, Hazret-i Ali şehid edilince pek üzüldü. Hurûfîler kendisine çok

iftirâ ediyor. Hazret-i Ali'yi sevmezdi diyorlar. Halbuki; “Ali'yi sevmek îmândandır" hadîs-i şerîfini, hazret-i Âişe haber verdi. Böylece, onu sevdiğini ve herkesin de sevmesi lâzım geldiğini bildirdi. Hicretden sekiz sene önce doğdu ve elliyedinci yılda, altmışbeş yaşında Medîne'de vefât etti.

Sevde binti Zem’a (radıyallahü anhâ): Resûlullah'ın üçüncü zevcesidir. Zevci ile îmâna gelip Habeşistan'a hicret etmişlerdi. Mekkeye dönünce zevci vefât etti. Resûlullah önce hazret-i Âişe'yi, sonra Sevde'yi nikâhladı. Sevde'yi Mekke'de, hazret-i Âişe'yi ise Medîne'de evine aldı. Çok merhametli ve iffetli bir hanım efendi idi. Hazret-i Ömer zamanında vefât etti,

Zeyneb binti Huzeyme (radıyallahü anhâ): Çok ibâdet eder, çok sadaka verirdi. Önce Abdullah bin Cahş'ın zevcesi idi. Abdullah, Resûlullah'ın halası Ümeyme'nin oğlu idi. Uhud gazâsında şehîd oldu. Resûlullah'ın nikâhı ile şereflendi ise de, sekiz ay sonra vefat etti.

Ümmü Seleme (radıyallahü anhâ): Adı Hind idi. Zevci Ebû Seleme ile Habeşistan'a ilk olarak hicret ettiler. Ebû Seleme, Resûlullah'ın halası Berre'nin oğlu Ubeydullah bin Cahş'ın kardeşi olup, Medîne'de, hicretin dördüncü yılı Uhud gazâsında aldığı yaradan vefât etti. Ebû Bekr ve Ömer'in (radıyallahü anhümâ) nikâh taleblerini kabûl etmedi. Resûlullah'ın nikâhı ile şereflendi. Ellidokuzuncu yılda Medîne'de seksendört yaşında vefât etti. Son vefât eden zevceleri bu idi.

Zeyneb binti Cahş (radıyallahü anhâ): Resûlullah'ın halası olan Ümeyme'nin kızı, Abdullah bin Cahş'ın kardeşi idi. Babasının adı Berre idi. Îmân etmediği için, Cahş denildi. Zeyneb ilk îmân edenlerdendir. Resûlullah efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem bunu, önce, oğulluğu olan Zeyd bin Hârise'ye nikâh etti. Zeyd, Zeyneb'in hakkını gözetemediğinden, hicretin üçüncü yılında ayrıldılar. Resûl aleyhisselâm nikâh etmek istedi. Zeyneb bunu işitince, sevincinden iki rekat namaz kılıp; "Yâ Rabbî! Senin Resûlün beni istiyor. Eğer Onun zevceliği ile şereflenmemi takdir buyurdun ise, beni O'na sen ver" diye duâ etti. Duâsı kabûl olup, Ahzâb sûresinin; “Zeyd, onun hakkında istediğini yaptıktan sonra (yani Zeyneb’i boşadıktan

sonra), biz onu sana zevce eyledik" meâl-i şerîfinde olan otuzyedinci âyeti nâzil oldu. Zeyneb'in nikâhını Allahü teâlâ yaptığı için, Resûlullah efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem ayrıca nikâh yapmadı. Zeyneb (radıyallahü anhâ) bununla her an öğünür ve; "Her kadını babası evlendirir. Beni ise, Allahü teâlâ nikâhladı" derdi. O zaman otuzsekiz yaşında idi. Hicretin yirminci yılında, elliüç yaşında vefât etti. Hayrı ve ihsânı bol olup, sadaka vermeyi pek çok severdi. El işlerinde de mahir idi. İşlediği şeyleri ve eline geçen her şeyi akrabâsına ve fakirlere verirdi. Hattâ, Halîfe Ömer (radıyallahü anh), Ezvâc-ı mutâhherâtın her birine onikibin dirhem verirdi. Bu, alır almaz hepsini sadaka eder, dağıtırdı. Resûlullah'tan sonra, Zevcât-i tâhirât arasında, en önce vefât eden budur. Hazret-i Âişe, bunu çok medh ve senâ eyledi. “Zevcelerim arasında, bana en önce kavuşacak olan, eli açık olandır" hadîs-i şerîfi, bunun önce vefât edeceğini haber vermişti. Çünkü en çok sadaka veren bu idi. Fransız olan edebsiz ve müfteri şâir Volter, Resûlullah'ın hazret-i Zeyneb'i (radıyallahü anhâ) zevceliğe kabûl buyurmasını, târihlere, vak'a ve haberlere taban tabana zıd ve uydurma, alçak iftirâlarla, şiir düzerek bir tiyatro kitabı yazmıştır. Edebiyat ve fikir adamına yakışmayan bu çirkin, iğrenç yazısı, kendisini afaroz etmiş olan, büyük düşmanı papanın hoşuna gitmiş, kendisini okşayıcı mektup yazmıştır. Müslümanların halîfesi, Sultân ikinci Abdülhamid Han, bu piyesin sahnede oynatılacağını işitince, Fransa ve İngiltere hükümetlerine ültimatom vererek hemen önlemiş, bütün insanlığı, yüz kızartıcı, aşağılıklardan kurtarmıştır.

Safiyye (radıyallahü anhâ): Hayber yahudilerinin başı olan Huyey ibni Âhtab'ın kızı idi. Hayber'de bir yahudiye nişânlı idi. Sonra çok zengin olan Kenâne bin Hakîk ile evlenmişti. Hicretin yedinci senesinde Hayber fetholundukta, Safiyye de esir edilmişti. Resûlullah'ın hissesine düşüp âzâd buyurdu. Îmân eyledi ve Resûlullah'ın nikâhı ile şereflendi. Hicretin ellisinde Medîne'de vefât etti.

Meymûne (radıyallahü anhâ): İsmi, Berre iken Resûlullah Meymûne yaptı. Hayber'in fethinden sonra Mekke'ye Umre için gidildikte, Meymûne'nin zevci vefât etmişti. Resûlullah'ın nikâhı ile şereflendi. Hicretin elliüçünde Mekke'de hastalandı. "Beni Mekke'den çıkarınız! Çünkü, Resûlullah benim

Mekke'nin dışında vefât edeceğimi haber verdi" dedi. Çıkardılar, Resûlullah'a nikâhı yapılmış olduğu yerde vefât etti.

Mâriye (radıyallahü anhâ): Peygamber efendimizin câriyesi iken îmân etti ve Efendimizin nikâhı ile şereflendi. Mâriye (radıyallahü anhâ), Mısır İskenderiye'nin hükümdârı Mukavkıs'tan hediye olarak gönderildiği için, nesebi (silsilesi) ve doğum târihi kesin olarak bilinmemektedir. Resûl-i ekrem efendimizin, hazret-i Mâriye vâlidemizden İbrâhim isminde bir oğlu olmuştur. Mâriye (radıyallahü anhâ) çok sâkin, sessiz ve kendi hâlinde idi. Hazret-i Ömer'in halîfeliğinin son yıllarında 637 (h.16) de vefât etmişir. Bakî' kabristanlığına defnedilmiştir.

Reyhâne (radıyallahü anhâ): Peygamber efendimizin câriyesi iken müslüman olmuştur. Medîne'de bulunan yahudilerin Benî Kureyzâ kabîlesindendir. Nesebi (silsilesi), Reyhâne binti Şem'ûn ibni Yezid veya Reyhâne binti Zeyd ibni Amr ibni Hanefe bin Şem'ûn bin Yezid'dir. Doğum târihi kesin olarak belli değildir. Peygamber efendimizden önce 631 (H.10) da Medîne'de vefât etti. Bakî' kabristanlığına defnedilmiştir.

Hadîs-i şerîfte buyruldu ki: "Bütün zevcemlerimle evliliklerim ve kızlarımı evlendirmem, hepsi Cebrâil'in (aleyhisselâm) Allahü teâlâdan getirdiği izinle olmuştur."

Resûlullah efendimizin çok evlenmesinin mühim bir sebebi, İslâm dînini bildirmek içindi. Hicâb âyeti gelmeden, yâni kadınların örtünmeleri emir olunmadan önce, kadınlar da Resûlullah'a gelip, bilmediklerini sorar, öğrenirlerdi. Resûlullah birinin evine gitse, kadınlar da gelir, oturur, dinler, istifâde ederlerdi. Hicâb âyeti gelip, kadınların yabancı erkeklerle oturmaları, konuşmaları, yasak edilince, yabancı kadınları kabûl etmedi. Onların, bilmediklerini, mübârek zevcesi hazret-i Âişe'den sorup öğrenmelerini emreyledi. Gelip soranların çokluğundan, hazret-i Âişe, hepsine cevap yetiştirmeye vakit bulamıyordu. Bu mühim hizmeti kolaylaştırmak ve Âişe (radıyallahü anhâ) vâlidemizin yükünü hafifletmek için, lâzım olduğu kadar hanımı nikâh etti. Kadınlara âit yüzlerce nâzik bilgileri, müslüman kadınlarına, mübârek zevceleri yolu ile bildirdi. Zevceleri bir olsaydı, bütün kadınların ondan sorması güç ve hattâ imkânsız

olurdu. Allahü teâlânın dînini tam olarak bildirmek için, çok evlenmek yükünü de omuzlarına aldı.

Çocukları:

Peygamber efendimizin üçü erkek, dördü kız olmak üzere yedi çocuğu olmuştur. Hazret-i Fâtıma hariç, hepsi de Resûlullah efendimizden önce vefât etmişlerdir. Sevgili Peygamberimizin soyu hazret-i Fâtıma vâlidemizle devam etmiştir. Torunları hazret-i Hüseyn'in soyuna seyyid, hazret-i Hasen'in soyuna şerîf denir. Seyyidlere ve şerîflere hürmet, Peygamber efendimize hürmettir. Seyyidleri ve şerîfleri sevmek, son nefeste îmânla gitmeye sebeb olur.

Kâsım (radıyallahü anh): Resûlullah'ın üç oğlundan birincisidir. Bunun için, Resûlullah'a Ebü'l-Kâsım denildi. Nübüvvetden önce Mekke'de dünyâya geldi. Annesi, Hadîcet-ül-kübrâdır. Onyedi aylık iken vefât etti.

Zeyneb (radıyallahü anhâ): Resûlullah'ın dört kızından birincisidir. Peygamberimiz otuz yaşında iken dünyâya geldi. Nübüvvetden önce, annesi Hadîce'nin hemşirezadesi Ebü'l-Âs bin Rebî ile evlendi. Ebü'l-As, önce îmân etmedi. Bedr gazâsında esir olup, zevcesini Medîne'ye göndermek şartı ile bırakıldı. Kendi kardeşi ile gönderdi ise de, kâfirler Zeyneb'i yolda geri çevirdi. Resûl aleyhisselâm Zeyd bin Hârise'yi Mekke'ye gönderip, Zeyneb'i gece Medîne'ye kaçırdı. Ebü'l-As, Hudeybiye gazâsından sonra îmâna geldi. Zeyneb tekrar kendisine verildi. Hicretin sekizinci yılında, otuzbir yaşında vefât etti. Oğlu Ali, Mekke'nin fethinde Resûlullah'ın devesinde ve arkasında idi. Zeyneb'in kızı Ümmâme'yi Hazret-i Ali kendine nikâh eyledi.

Rukayye (radıyallahü anhâ): Resûlullah'ın kızıdır. Peygamberimiz otuzüç yaşında iken dünyâya geldi. Çok güzel idi. Ebû Leheb'in oğlu Utbe'ye nikâh edildi. “Tebbet yedâ" sûresi gelince, Utbe, düğünden önce boşadı. Vahy gelerek hazret-i Osman'a nikâh edildi. Birlikte iki kere Habeşistan'a hicret ettiler. Yirmiiki yaşında iken, Bedr gazâsından önce hastalandı. Hazret-i

Osman'a, Bedre gelmeyip zevcesine hizmet etmesi emrolundu. Bedr zaferinin müjdesi Medîne'ye geldiği gün defnolundu.

Ümmü Gülsüm (radıyallahü anhâ): Resûlullah'ın kızıdır. Ebû Leheb'in ikinci oğlu Uteybe'ye nikâhlandı ise de, “Tebbet yedâ" sûresi gelince, daha düğünleri olmadan boşadı ve Resûlullah'a üzücü sözler söyledi. Resûlullah efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem de; “Yâ Rabbî! Buna canavarlarından birini musallat et!" diye bedduâ eyledi. Şam yolunda bir aslan bunu parçaladı. Rukayye vefât ettikden sonra vahy gelerek, Ümmü Gülsüm de hazret-i Osman'a nikâhlandı. Hicretin dokuzunda vefât etti. Namazını Resûlullah kıldırıp, defnolunurken kabri yanında durup, mübârek gözlerinden yaş akardı.

Fâtıma (radıyallahü anhâ); Resûlullah'ın dördüncü kızı, hazret-i Ali'nin zevcesi ve hazret-i Ömer'in kayın vâlidesidir. Nikâh yapılırken onbeş yaşında idi. Mehri dörtyüz miskal gümüş olduğu "Mevâhib-i ledünniyye"de Sevîk gazvesinde yazılıdır. Bu, 57.14 miskal altın karşılığı demektir. (Bugün için 38 altın liradır). Ali (radıyallahü anh) yirmibir yaşında idi. Ehl-i beyt'dendir. Beyaz, çok güzel idi. Hicretden onüç yıl önce, Mekke'de doğdu, onbirinci yılda yirmidört yaşında vefât etti. Hasen, Hüseyin ve Muhsîn adında üç oğlu ile Ümmü Gülsüm ve Zeyneb adında iki kızı oldu. Resûlullah'ın soyu Fâtıma'dan türedi. Zeyneb, Abdullah bin Ca'fer Tayyar ile nikâhlanıp, Ali ve Ümmü Gülsüm isimli çocukları oldu. Bunlara Şerif-i Ca'ferî denir.

Abdullah (radıyallahü anh): Resûlullah'ın Hadîce-tül-kübrâdan olan son çocuğudur. Nübüvvetden sonra doğup memede iken vefât etti. Tayyib ve Tâhir de denilir. Abdullah vefât edince, Âs bin Vâil; "Muhammed ebter oldu" yâni soyu kesildi dedi. Allahü teâlâ; “İnnâ a'taynâ" ile Âs kâfirine cevap verdi.

İbrâhim (radıyallahü anh): Resûlullah'ın oğullarının üçüncüsü ve bütün çocuklarının sonuncusudur. Heraklius'un Mısır valisi olan Mukavkıs'ın hediye gönderdiği Mâriye'nin oğludur. Hicretin sekizinci senesi tevellüd edip, bir buçuk yaşında iken, vefât etti. Hasta iken, Resûlullah kucağına alıp mübârek gözlerinden yaş akardı. Vefâtı için güneş tutuldu dediler.

Resûlullah efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem bunu işitince; “Ay ve güneş Allahü teâlânın varlığını ve birliğini gösteren iki mahlûkudur. Kimsenin ölmesi, kalması ile tutulmazlar. Onları görünce Allahü teâlâyı hatırlayınız." buyurdu. İbrâhim vefât edince; “Yâ İbrâhim! ölümüne çok üzüldük. Gözlerimiz ağlıyor, kalbimiz sızlıyor. Fakat, Rabbimizi gücendirecek bir şey söylemeyiz" buyurdular.

Peygamber efendimizin kabr-i şerîfini ziyâret:

Fahr-i kâinat efendimiz buyurdular ki: “Kim vefâtımdan sonra beni ziyâret ederse, beni hayatta iken ziyâret etmiş gibidir." "Mir’ât-i Medîne" kitabında bildirilen bir hadîs-i şerîfte; “Kabrimi ziyâret edene şefâatim vâcib oldu" buyurdu. Bu Hadîs-i şerîfi, İbn-i Huzeyme ve Bezzâr ve Dâre-Kutnî ve Taberânî haber vermektedir. Bezzâr hazretlerinin bildirdiği başka bir hadîs-i şerîfte; “Kabrimi ziyâret edene şefâatim helâl oldu" buyruldu. Müslim-i şerîf’de ve Ebû Bekr bin Mekkârî'nin Mu'cem kitabında bildirilen hadîs-i şerîfte; “Bir kimse beni ziyâret etmek için gelse ve başka bir şey için niyeti olmasa, kıyâmet günü, ona şefâat etmemi hak etmiş olur" buyruldu. Bu Hadîs-i şerîf, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellemin kendisini ziyâret etmek için Medîne-i münevvereye gelenlere, şefâat edeceğini haber vermektedir.

Dâre-Kutnî'nin haber verdiği başka bir hadîs-i şerîfte; “Hac edip de beni ziyâret etmeyen kimse, beni incitmiş olur" buyruldu. Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellemin ziyâret olunmak istemeleri, ümmetinin, bu yoldan da sevâb kazanmaları içindir.

Bunun için, fıkıh âlimlerimiz, hac vazifesini yaptıktan sonra, Medîne-i münevvereye gelerek, Mescid-i şerîfte namaz kılarlardı. Sonra "Ravda-i mutâhhera" ile Minber-i münîri ve Arş-ı âlâdan efdâl olan kabr-i şerîfi, sonra oturdukları, yürüdükleri, dayandıkları yerleri, vahiy geldiği zaman dayandıkları direği ve mescid yapılırken ve tâmir edilirken çalışan ve para vermekle şereflenen Eshâb-ı kirâmın ve Tabiînin geçtikleri yerleri ziyâret ederler, görmekle bereketlenirlerdi. Onlardan sonra gelen âlimler ve sâlihler de, hacdan sonra Medîne'ye gelirler, fıkıh âlimlerimiz gibi yaparlardı. Dün

olduğu gibi bugün de hacılar, buna bağlı kalarak Medîne-i münevverede ziyâretlerde bulunuyorlar.

Şiir:

Sakın terk-i edebden, kûy-i mahdûb-i Huda'dır bu,

Nazargâh'ı ilâhîdir, makâm-ı Mustafâ'dır bu!

Murâ'ât-ı edeb şartıyle gir Nâbî bu dergâha,

Metâf-ı kudsîyândır, bûsegâh-ı enbiyâ'dır bu!

İslâm âlimlerinin güneşi Ebû Hanîfe hazretleri; "Müstehâbların en üstünlerinden olan kabr-i seâdetin ziyâreti, vâcib derecesine yakın bir ibâdettir" buyurdu.

Resûlullah efendimizin kabr-i şerîflerini ziyârete giden kimsenin, çok salevât-ı şerîfe getirmesi lâzımdır. Okunan bu salât ve selâmların Peygamber efendimize ulaştığı, hadîs-i şerîfte bildirilmiştir.

Sevgili Peygamberimizi ziyâret etme âdabı şöyle bildirildi: Medîne-i münevvere şehri uzaktan görününce, salât ve selâm getirilir. Sonra; "Allahümme hazâ haremü Nebiyyike, fec'alhü vikâyeten lî min-en-nâr ve emânen min-el-azâb ve sû-il-hisâb" denir. Mümkünse şehre veya mescide girmeden önce gusl abdesti alınır. Güzel koku (esans) sürünülür. Yeni, temiz elbise giyilir. Çünkü bunlar, tâzim ve hürmet ifâde ederler. Medîne-i münevvereye mütevâzi, vekârlı ve sükûnet hâli ile girilir. "Bismillâhi ve alâ milleti Resûlillâh" dedikten sonra, İsrâ sûresinin 80. âyet-i kerîmesini okumalıdır. Onun akabinden; "Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed. Vagfir lî zünûbî veftah lî ebvâbe rahmetike ve fâdlike" diyerek, Mescid-i Nebevî'ye girilir. Sonra Resûlullah efendimizin minberinin yanında iki rekat tahıyyet-ül-mescit namazı kılmalı, minberin direği, sağ omuzuna gelecek şekilde durmalıdır. Sevgili Peygamberimiz, burada namaz kılardı. Burası, Peygamber efendimizin kabri ile minberi arasıdır. Hadîs-i şerîfte; “Kabrim ile minberim arası, Cennet bahçelerinden bir bahçedir. Minberim, havzım üzerindedir" buyrulmuştur. Sonra, ziyâret

eden kimse Allahü teâlâya, Resûlullah'ın mübârek kabrini ziyâret etmeyi kendisine nasîb ettiğinden dolayı secdeye varmalıdır. Duadan sonra kalkıp, Peygamber efendimizin kabr-i şerîfine, hücre-i seâdete gelmeli, arkasını kıbleye vererek Resûlullah'ın mübârek yüzüne karşı iki metre kadar uzakta edeble durmalıdır. Daha fazla yaklaşılmaz. Huşû ve hudû üzere olmalı, Allahü teâlânın Kur'ân-ı kerîmde emrettiği şekilde, Resûlullah efendimize, hayatta imiş de yüksek huzûrlarında bulunuyormuş gibi edeb üzere bulunmalıdır, Sekînet ve vekârı terketmemelidir. Elini, kabr-i şerîfin duvarlarına koymayıp uzakta edeble durmak, hürmete daha muvafıktır. Namazda gibi durmalıdır. Resûlullah efendimizin mübârek, latîf sûretini hayâline getirmeli, kendisini bildiğini, sözünü, selâmını ve duâlarını işittiğini düşünmeli ve cevap verdiğini, âmin dediğini düşünmelidir. Nitekim Resûlullah efendimiz; “Kim bana kabrimde salât okursa, onu işitirim" buyurdu. Yine hadîs-i şerîfte, Resûlullah efendimizin kabr-i şerîflerinde bir melek vekil bırakıldığı, o meleğin, ümmetinden selâm edenlerin selâmını kendisine ulaştırdığı bildirildi. Sonra; "Esselâmü aleyke yâ seyyidî yâ Resûlallah! Esselâmü aleyke yâ Nebiyyallah! Esselâmü aleyke yâ Safiyyallah! Esselâmü aleyke ya Habîballah! Esselâmü aleyke yâ Nebiyyerrahmeti! Esselâmü aleyke yâ Şefî-al ümmeti! Esselâmü aleyke yâ Seyyid-el-mürselîn! Esselâmü aleyke yâ Hâtemennebiyyîn! Allahü teâlâ sana en yüksek mükâfat ve karşılık ihsân eylesin. Ben şehâdet ederim ki, sen peygamberlik vazifeni yaptın. Emâneti edâ ettin. Ümmetine nasîhat eyledin. Yakîn (ölüm) sana gelinceye kadar, Allahü teâlânın yolunda cihâd eyledin. Allahü teâlâ sana kıyâmet gününe kadar, salât ve selâm eylesin. Yâ Resûlallah! Bizler sana çok uzak yerlerden geldik. Senin kabr-i şerîfini ziyâret etmek, senin hakkını ödemek, senin yaptıklarını yerinde görmek, seni ziyâret ile bereketlenmek, senin Allahü teâlânın katında bize şefâatçi olmanı istemek için geldik. Çünkü hatâlarımız bellerimizi büktü. Günâhlarımız omuzlarımıza ağır geldi. Yâ Resûlallah! Sen, hem şefâat eden ve hem de şefâati kabûl olunansın. Makâm-ı Mahmûd senin için vâd edilmiştir. Hem, Allahü teâlâ da Kur'ân-ı kerîmde (Nisâ sûresinin 64. âyet-i kerîmesinde meâlen); “Biz, her peygamberi, ancak Allahü teâlânın emri ile (gönderildiği kavmi tarafından) kendisine itâat olunması için gönderdik. Onlar, nefslerine zulüm ettikten sonra, gelirler, Allahü teâlâdan af dilerler. Resûlüm de onlar için istiğfâr ederse, Allahü teâlâyı elbette tevbeleri kabûl ve merhamet edici bulurlar" buyurmaktadır. Bizler, senin huzûruna geldik.

Fakat bizler, nefslerimize zulmettik. Günâhlarımızın bağışlanmasını diliyoruz. Yâ Resûlallah! Allahü teâlânın katında bize şefâat eyle. Yâ Resûlallah! Allahü teâlâdan, bizim rûhumuzu, sünnetin üzere almasını, yarın kıyâmet gününde, senin ile beraber mahşer yerine gelenler arasına katmasını, senin havzına gelip, orada senin havzından içmeyi nasîb etmesini dile. Yâ Resûlallah! Senin şefâatini istiyoruz" diye duâ edilmeli ve "... Ey Rabbimiz! Bizi ve îmân ile bizden evvel geçmiş olan kardeşlerimizi bağışla! Îmân etmiş olanlar için kalblerimizde bir kin bırakma! Ey Rabbimiz! Muhakkak ki sen, şefkât ve merhamet sâhibisin!" meâlindeki Haşr sûresinin 10. âyet-i kerîmesini okumalıdır.

Sonra selâm gönderenlerin selâmını iletip; "Esselâmü aleyke yâ Resûlallah! Şu kimse, senin Allahü teâlânın katında kendisine şefâatçi olmanı istiyor. Ona ve bütün müslümanlara şefâat eyle" demeli ve dilediği kadar salevât okumalıdır. Sonra yarım metre sağa, Ebû Bekr-i Sıddîk hazretlerinin mübârek başı hizasına gelip; "Esselâmü aleyke yâ halîfete Resûlillah! Esselâmü aleyke yâ refîkahu fil-esfâr! Esselâmü aleyke yâ emînehu alel-esrâr! Allahü teâlâ, bu ümmetinin imâmı olarak sana en yüksek mükâfat ve karşılığı lutfetsin. Sen, Resûlullah'a en güzel şekilde halîfe oldun. En iyi şekilde O'nun yüce sünnetini tâkib ettin. Mürtedlerle (dinden dönenlerle) ve doğru yoldan ayrılmış olanlarla, muhârebe ettin. Dâimâ hakkı söyledin. Vefât edinceye kadar, hak yolda olanlara yardımcı oldun. Allahü teâlânın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun! Allah'ım! Rahmetinle, onun sevgisi üzere rûhumuzu al. Onu ziyâretimizi boşa çıkarma!" diye duâ etmelidir.

Sonra yine yarım metre sağa, hazret-i Ömer'in kabrinin hizasına gelmeli ve; "Esselâmü aleyke yâ Emîr-el-mü'minîn! Esselâmü aleyke yâ Müzhir-el-İslâm! Esselâmü aleyke yâ Müksir-el-esnâm! Allahü teâlâ sana en yüksek karşılık ve mükâfat versin. Hayatta iken de, ölümünde de İslâm'a ve müslümanlara yardım ettin. Yetimlere kefil oldun. Akrabâya iyilik yaptın. Müslümanlara; onların râzı oldukları, hem hidâyet üzere bulunan ve hem de insanları doğru yola ileten bir rehber oldun. Onların işlerini derleyip topladın. Fakirlerini zengin yaptın, yaralarını sardın. Allahü teâlânın selâmı, rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun!" demelidir.

Sonra hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömer'e hitâben; "Esselâmü aleykümâ yâ dacîay-resûlillah ve refîkayhi ve vezîreyhi ve müşîreyhi vel-muâvineyni lehû alel-kıyâmi fid-dîni vel-kâimeyni ba'dehû bi-mesâlih-il-müslimîn! Allahü teâlâ, size en güzel karşılığı versin. Resûlullah'ın bize şefâat etmesini Allahü teâlâdan, bizim sa'yimizi kabûl etmesini, bizi İslâm dîni üzere öldürüp, yine İslâm dîni üzere diriltmesini, kıyâmet gününde Resûlullah'a yakın olanlar arasında haşretmesini dilemesi için, sizi Resûlullah'ın yanında vesile ediniyoruz" demelidir.

Sonra kendisine, ana-babasına, duâ isteyenlere ve bütün müslümanlara duâ etmelidir. Bundan sonra Resûlullah efendimizin mübârek yüzüne karşı durup; "Ey Allah'ım! “Biz her peygamberi, ancak Allahü teâlânın emri ile (gönderildiği kavmi tarafından) kendisine itâat olunması için gönderdik. Onlar nefslerine zulüm ettikten sonra, gelirler, Allahü teâlâdan af dilerler. Resûlüm de onlar için istiğfâr ederse, Allahü teâlâyı elbette tevbeleri kabûl ve merhamet edici bulurlar" buyuruyorsun. (Nisâ sûresi: 64) Yâ Rabbî! Senin yüce kelâmına uyarak, emrine itâat ederek, sevgili Peygamberinin senin huzûrunda bize şefâat etmesini diliyoruz" diye duâ ettikten sonra daha önce okuduğu; “Ey Rabbimiz! Bizi ve îmân ile bizden evvel geçmiş olan kardeşlerimizi bağışla. Îmân etmiş olanlar için kalblerimizde bir kin bırakma! Ey Rabbimiz! Muhakkak ki sen, çok şefkât ve merhamet sâhibisin!" meâlindeki Haşr sûresinin 10. âyet-i kerîmesi ile; “Rabbenâgfir lenâ ve li-âbâ-inâ ve li-ümmehâtinâ ve li-ihvâninel-lezîne sebekûne bil-îmâni" “Rabbenâ âtinâ..." ve “Sübhâne rabbike..." âyet-i kerîmelerini okuyarak Hücre-i seâdet ziyâretini tamamlar.

Sonra Resûlullah'ın kabri ile minberi arasında bulunan ve Ebû Lübâbe hazretlerinin kendini bağlayarak tevbe etmiş olduğu direğe gelir. Burada iki rekat namaz kılar ve Allahü teâlâya tevbe ve istiğfârda bulunur. Dilediği duâları yapar. Sonra Ravda-i mutâhheraya gelir. Burası kare şeklinde bir yerdir. Burada istediği kadar namaz kılar. Duâ eder. Tesbîhler okur. Allahü teâlâya hamd ü senâlarda bulunur. Sonra minbere gelir. Resûlullah'ın bereketinin kendisine ulaşması niyetiyle, Peygamber efendimizin hutbe okurlarken mübârek elini üzerine koymuş oldukları yere elini kor. Burada iki rekat namaz kılar. Allahü teâlâdan dilediklerini ister. Allahü teâlânın gadabından, rahmetine sığınır. Sonra Hannâne direğine gelir. Bu direk,

Resûlullah efendimizin hutbe okumak için minbere geçeğinden dolayı, kendisini terkettiği için inleyip, sonra Resûlullah'ın inip, kendisini kucaklaması üzerine sükûn bulan direktir. Burada kaldığı müddet içerisinde, gecelerini Kur'ân-ı kerîm okumakla, Allahü teâlâyı zikretmek, minber ile kabrin yanında, gizli ve açıktan duâ yapmakla ve rabıta yapmakla meşgûl olmalıdır.

Resûlullah efendimizi ziyâretten sonra Bakî' kabristanına gitmek, orayı da ziyâret etmek müsteâbdır. Sonra diğer kabirleri, bilhassa Seyyid-üş-şühedâ (şehitlerin efendisi) Hazret-i Hamza'nın kabrini ziyâret etmelidir. Yine Bakî'de hazret-i Abbâs'ı ve orada bulunan Hasen bin Ali'yi, Zeynelâbidîn'i, oğlu Muhammed Bâkır ve oğlu Ca’fer-i Sadık, Emîr-ül-mü’minîn hazret-i Osman'ı, Resûlullah efendimizin oğlu İbrâhim'i, Resûlullah efendimizin orada bulunan zevce-i mutâhheralarını, halası Safiyye'yi ve daha birçok Sahâbe ve Tabiîn'den olan büyükleri (radıyallahü anhüm) ziyâret etmelidir. Bakî'deki Fâtıma Mescidi'nde namaz kılmalıdır. Perşembe günü Uhud şehidlerini ziyâret etmek müsteâbdır. Orada; "Selâmün aleyküm bimâ sabertüm. Feni'me ukbeddâr. Selâmün aleyküm yâ ehle dâr-il-kavm-il-mü’minîn ve innâ inşâallahü an karîbin biküm lâhikûn" demelidir. Sonra Âyet-el-kürsî ve İhlâs sûresini okumalıdır.

Peygamber efendimize salevât-ı şerîfe getirmenin önemi ve fazîleti:

Peygamber efendimizin sallallahü aleyhi ve sellem ismi söylenip işitildiği ve yazıldığı zaman saygı ve hürmet ifâdesi olarak O'na salevât-ı şerîfe okumak, en önemli vazifelerimizdendir. Kur'ân-ı kerîmde Ahzâb sûresinin 56. âyet-i kerîmesinde meâlen; “Gerçekten Allahü teâlâ ve melekleri, Peygambere salât ederler (şeref ve şanını yüceltirler). Ey îmân edenler! Siz de O'na salât edin (Allahümme salli alâ Muhammed deyin) ve O'na gönülden teslim olun" buyrulmuştur.

Tefsîr âlimleri bu âyet-i kerîmede zikredilen salât kelimesinin; Allahü teâlâdan rahmet, meleklerden istiğfâr ve mü’minlerden duâ mânâlarına geldiğini bildirmişlerdir. Bütün İslâm âlimleri, Peygamber efendimizin

mübârek isimlerinden biri işitildiği, yazıldığı ve söylendiği zaman; salevât-ı şerîfe yazmak ve söylemenin birincisinde vâcib, tekrarında ise müsteâb olduğunu söz birliğiyle bildirdiler. Allahü teâlâdan bir şey isteyen kimse, önce Allahü teâlâya hamd ve senâ ettikten sonra, Resûlullah efendimize salât okumalıdır. Böyle bir duâ kabûle pek lâyıktır. İki salât ile (duânın başında sonunda olmak üzere) yapılan duâ geri çevrilmez.

Hadîs-i şerîflerde; "Kim bana bir kere salât ederse, Allahü teâlâ ona on kere salât (rahmet) eder, onun on günâhını bağışlar ve derecesini on kat yükseltir."

“Kıyâmet günü bana en yakın olan, benim şefâatime en lâyık olan, bana en çok salât ü selâm getiren kimsedir."

“Kim bir kitapda bana salât ü selâm getirirse (yazarsa), benim ismim o kitapda bulunduğu müddetçe, melekler onun için istiğfâr ederler."

“Kim bana bir kere salât ü selâm getirirse, melekler ona da salât ü selâm getirirler. Kul, salât ü selâmı ister az getirsin, isterse çok" buyruldu.

Ebû Talha (radıyallahü anh) anlatır: "Resûlullah'ın huzûruna girmiştim. Kendisinde daha önce hiç görmediğim bir sevinç ve hoşnudluk içinde olduğunu gördüm. Sebebini sorduğumda; “Nasıl sevinmeyeyim? Biraz önce Cebrâil (aleyhisselâm) müjde getirdi. Allahü teâlâ buyurdu ki: “Ümmetinden biri sana, bir salevât söyleyince Allahü teâlâ, ona karşılık olarak on salevât eder dedi" buyurdu."

Bu konuda bâzı hadîs-i şerîfler şöyledir: “Kim bana salât ü selâm getirirse o kimse bir köle âzâd etmiş gibi sevâb alır."

“Cumâ günü bana çok salât ü selâm getirin. Okunan salevâtlar bana bildirilir. Kıyâmette bana en yakın olanlarınız, dünyâda bana en çok salevât-ı şerîfe getirenlerdir."

“Bana öyle kavimler gelirler ki, ben onları ancak bana getirdikleri salât ü selâmın çokluğu sebebiyle tanırım."

“Yanında ismim anılıp da bana salât ü selâm getirmeyen kişinin burnu yerde sürtülsün. Ramazân ayı girip de, günâhlarını affettirmeden Ramazân ayı çıkıp giden kimsenin de burnu yerde sürtülsün. Anne ve babasının ihtiyârlıklarına ulaşıp da, onların rızâsını kazanıp Cennet’e giremeyen kimsenin de burnu yere sürtülsün" ve “Yanında ismim zikredilip, bana salât ü selâm getirmeyen kimse, cimrilerin en cimrisidir" ve “Kim ki yanında ismim anılır da salât ü selâm getirmezse, o kimse Cennet’in yolunu bulamaz" ve “Herhangi bir kavim (topluluk) bir yerde toplanarak oturur, Allahü teâlâyı zikr etmeden ve bana salât ü selâm getirmeden dağılırsa, Allahü teâlâ onlara noksanlık verir. Allahü teâlâ onları dilerse af, dilerse azâb eder."

Ebû Humeyd es-Sa’îdî (radıyallahü anh) haber verdi; "Sahâbe-i kirâmdan bâzıları, Resûlullah efendimize sordular ve dediler ki: "Yâ Resûlallah! Sana nasıl salât ü selâm getirelim?" Resûlullah efendimiz buyurdular ki: “Allahümme salli alâ Muhammedin ve ezvâcihi ve zürriyyetihi kemâ salleyte alâ İbrâhîme ve bârik alâ Muhammedin ve ezvâcihi ve zürriyyetihi kemâ bârekte alâ İbrâhîme inneke hamîdün mecîd" deyiniz."

Bâzı salevât-ı şerîfeler şöyledir: "Aleyhisselâm ", "Sallallahü aleyhi ve sellem", "Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammed", "Esselâtü vesselâmü aleyke yâ Resûlallah", "Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed, kemâ salleyte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîm...", "Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âlihi ve sahbihi ecmaîn", "Aleyhisselâtü vesselâmü vettehiyye", "Aleyhi ve alâ cemî'i minessalevâti etemmühâ ve minettehiyyâti eymenühâ."

Bir salevât-ı şerîfe de şöyledir:

"Allahümme salli ve sellim ve bârik verham alâ seyyidinâ Muhammedin hüve seyyid-ül-Arabî vel Acem. Ve İmâmi Mekket-el-mükerremeti vel Medînet-il-münevvereti vel harem. Allem-el-insâne mâlem ya'lem.

Aslühû nûrun ve neslühû Âdem. Ba'sühû müahharun ve halkuhû mukaddem.

İsmih-üş-şerifü mektûbün alel Levh-il-mahfûzi biyakût-il-Kalem.

Ve cismüh-üş-şerifü medfûnün fil Medînet-il-münevvereti vel Harem.

Yâ leyte ektehilü türâbellezî taht-el-kadem.

Fetûbâ sümme tûbâ limen deâ ve tebiahû ve limen esleme Sâhib-eş-şefâati lil âlemin.

Kâilen yâ Rabbî! Sellim ümmetî, ümmetî vâ ümmetâ yâ zel lutfi vel kerem.

Feyünâd-il-münadî min kıbel-ir-Rahmân.

Kabiltü şefâateke yâ Nebiyy-el-muhterem.

Üdhul'ül-Cennete, lâ havlün aleyküm velâ huznün velâ elem.

Sümme radıyallahü teâlâ an Ebî Bekrin ve Ömera ve Osmâne ve Aliyyin zil kerem.

Ve sallallahü alâ seyyidinâ Muhammedin vel hamdü leke yâ Rabb-el-âlemin.

Ve bihürmeti Seyyid-il-mürselîn"

Bir kimse şöyle anlattı: "Arkadaşlarımdan biri gönderdiği bir mektupta, Resûlullah'ın mübârek isminin geçtiği her yere "Sallallahü aleyhi ve sellem teslimen kesîren kesîrâ" diye yazmış. Görüp sebebini sorduğumda; "Gençligimde hâdis kitapları yazdım. Resûlullah'ın mübârek ismini yazdıkça, salevâtı yazmazdım. Rüyâda Âlemlerin efendisini görüp, yanlarına vardım. Mübârek yüzünü benden döndürdüler. Öbür yanlarına geçtim, yine döndürdüler. Karşılarına varıp; "Yâ Resûlallah! Niçin benden yüzünüzü döndürürsünüz?" diye arz ettim. Buyurdular ki: "Çünkü sen kitabında, benim ismimi yazınca, bana salât vermedin!" O zamandan beri ism-i şerîflerini, hep salât ile birlikte yazarım" dedi."

Mûcizeleri:

Sevgili peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmın, Allahü teâlânın peygamberi olduğunu açıklayan şâhidler sayılamayacak kadar çoktur. Allahü teâlâ; "Sen olmasaydın âlemi yaratmazdım" buyurdu. Bütün varlıklar, Allahü teâlânın varlığını, birliğini gösterdikleri gibi, Muhammed aleyhisselâmın peygamber olduğunu ve üstünlüğünü de göstermektedirler. Ümmetinin evliyâsında hâsıl olan kerâmetler, hep O'nun mûcizeleridir. Çünkü, kerâmetler, O'na tâbi olanlarda, O'nun izinde gidenlerde hâsıl olmaktadır. Hattâ, bütün peygamberler, O'nun ümmetinden olmak isledikleri için, daha doğrusu, hepsi O'nun nûrundan yaratıldıkları için, Onların mûcizeleri de Muhammed aleyhisselâmın mûcizelerinden sayılır.

Sevgili peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmın mûcizeleri, zaman bakımından üçe ayrılmıştır: Birincisi, mübârek rûhu yaratıldığından başlayarak peygamberliğinin bildirildiği bi'set zamanına kadar olanlardır. İkincisi, bi'setden vefâtına kadar olan zaman içindekilerdir. Üçüncüsü, vefâtından kıyâmete kadar olmuş ve olacak şeylerdir. Bunlardan birincilere, irhâs denir. Her biri de ayrıca, görerek veya görmeyip akıl ile anlaşılan mûcizeler olmak üzere ikiye ayrılırlar. Bütün mûcizeler o kadar çoktur ki, sınırlamak, saymak mümkün olmamıştır. İkinci kısımdaki mûcizelerin üçbin kadar olduğu bildirilmiştir. Bunlardan meşhûr olan birkaç tanesi aşağıdadır. (Mübârek hayatını anlatırken belirtilen, mûcizeleri ayrıca yazılmamıştır.)

1- Muhammed aleyhisselâmın mûcizelerinin en büyüğü Kur'ân-ı kerîmdir. Bugüne kadar gelen bütün şâirler, edebiyatçılar, Kur'ân-ı kerîmin nazmında ve mânâsında, âciz ve hayran kalmışlardır. Bir âyet-i kerîmenin benzerini söyleyememişlerdir. Îcâzı ve belâgatı insan sözüne benzemiyor. Yâni, bir kelimesi çıkarılsa veya bir kelime eklense, lâfzındaki ve mânâsındaki güzellik bozuluyor. Bir kelimesinin yerine koymak için, başka kelime arayanlar bulamamışlardır. Nazmı, Arab şâirlerinin şiirlerine benzemiyor. Geçmişte olmuş ve gelecekte olacak nice gizli şeyleri haber vermektedir. İşitenler ve okuyanlar, tadına doyamıyorlar. Yorulsalar da, usanmıyorlar. Okuması ve işitmesi sıkıntıları giderdiği, sayısız tecrübelerle anlaşılmıştır. İşitince kalblerine dehşet ve korku çökenler, bu sebepten ölenler bile görülmüştür. Nice azılı İslâm düşmanları Kur'ân-ı kerîmi dinlemekle, kalbleri yumuşamış, îmâna gelmişlerdir.

2- Bir gün amcası Abbâs'ın evine gidip onu ve evlâdını yanına oturttu. Üzerlerini ihrâmı ile örterek; “Yâ Rabbî! Bu amcamı ve Ehl-i beytimi örttüğüm gibi, sen de, Cehennem ateşinden kendilerini koru?" dedi. Duvarlardan üç kere âmin sesi işitildi.

3- Bir gün elinde put bulunan kimseye; “Put bana söylerse, îmân eder misin?" buyurdu. Adam; "Ben buna elli senedir ibâdet ediyorum. Bana hiç bir şey söylemedi. Sana nasıl söyler?" dedi. Muhammed aleyhisselâm; “Ey put! Ben kimim?" buyurunca; "Sen Allah'ın peygamberisin" sesi işitildi. Putun sâhibi, hemen îmâna geldi.

4- Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, bir çayırda giderken, üç kere, "Yâ Resûlallah" sesini işitti. O tarafa bakıp, bağlı bir geyik gördü. Yanında bir adam uyuyordu. Geyiğe isteğini sorunca; "Bu avcı beni avladı. Karşıdaki tepede iki yavrum var. Beni salıver! Gidip, onları doyurup geleyim" dedi. Resûl aleyhisselâm; "Sözünde durup gelir misin?" buyurdu. Geyik; "Allah için söz veriyorum, gelmezsem Allah'ın azâbı benim üzerime olsun" dedi. Resûlullah geyiği bıraktı. Biraz sonra geldi. Adam uyanıp; "Yâ Resûlallah! Bir emrin mi var?" dedi. Peygamber efendimiz de; “Bu geyiği âzâd et!" buyurdu. Adam, geyiğin ipini çözüp bıraktı. Geyik; "Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve enneke Resûlullah" dedi ve gitti.

5- Tirmizî ve Nesâî'nin Sünen kitaplarında diyor ki: İki gözü âmâ (kör) bir kimse gelip; "Yâ Resûlallah! Duâ et, gözlerim açılsın" dedi. Efendimiz, merhamet buyurup; kusursuz bir abdest almasını, sonra; “Yâ Rabbî! Sana yalvarıyorum. Sevgili peygamberin Muhammed aleyhisselâmı araya koyarak, senden istiyorum. Ey çok sevdiğim peygamberim hazret-i Muhammed! Seni vesile ederek, Rabbime yalvarıyorum. Senin hatırın için kabûl etmesini istiyorum. Yâ Rabbî! Bu yüce Peygamberi bana şefâatçi eyle! O'nun hürmetine duâmı kabûl et" duâsını okumasını söyledi. Adam, abdest alıp duâ edince, gözleri açıldı. Bu duâyı müslümanlar, her zaman okumuşlar ve dileklerine kavuşmuşlardır.

6- Bir kadın, hediye olarak bal gönderdi. Balı kabûl edip boş kabı geri gönderdi. Allahü teâlânın kudreti ile, kap bal ile dolu olarak geri geldi.

Kadın gelerek; "Yâ Resûlallah! Günâhım nedir?" Hediyemi niçin kabûl etmediniz? dedi. “Senin hediyeni kabûl ettik. Gördüğün bal, Allahü teâlânın hediyene verdiği berekettir" buyurdu. Kadın sevinerek, balı evine götürdü. Çoluk-çocuğu ile aylarca yediler. Hiç eksilmedi. Bir gün yanılarak balı başka kaba koydular. Oradan yiyerek bitirdiler. Bunu Resûlullah'a haber verdiler. “Gönderdiğim kabda kalsaydı, dünyâ durdukça yerlerdi, hiç eksilmezdi." buyurdu.

7- Ümmetinden çok kimsenin denizden gazâya gideceklerini ve sahâbeden olan Ümmü Hirâm (radıyallahü anhâ) ismindeki hanımın gazâda bulunacağını haber verdi. Hazret-i Osman halîfe iken müslümanlar, gemiler ile Kıbrıs adasına gidip harb ettiler. Bu hanım da beraber idi. Orada şehîd oldu.

8- Hazret-i Muâviyye'ye; “Bir gün ümmetimin üzerine hâkim olursan, iyilik yapanlara mükâfat et! Kötülük edenleri de af eyle!" buyurdu. Hazret-i Muâviye, hazret-i Ömer ve hazret-i Osman zamanlarında Şam'da yirmi sene vâlilik, sonra yirmi sene de halîfelik yaptı.

9- Abdullah ibni Abbâs'ın annesine bakıp; “Senin bir oğlun olacak. Doğduğu zaman bana getir!" buyurdu. Çocuğu getirdiklerinde, kulağına ezân ve ikâmet okuyup, mübârek tükürüğünden ağzına sürdü. İsmini Abdullah koyup, annesinin kucağına verdi; “Hâlifelerin babasını al, götür!" buyurdu. Çocuğun babası olan hazret-i Abbâs, bunu işitip, gelip sorunca; “Evet, böyle söyledim. Bu çocuk halîfelerin babasıdır. Onlar arasında Seffâh, Mehdî ve Îsâ aleyhisselâmlâ namaz kılan bir kimse bulunacaktır" buyurdu. Abbâsî devletinin başına çok halîfeler geldi. Bunların hepsi Abdullah bin Abbâs'ın soyundan oldu.

10- Amcasının oğlu Abdullah bin Abbâs’ın alnına mübârek elini koyup; “Yâ Rabbî! Bunu dinde derin âlim yap, hikmet sâhibi eyle! Kur'ân-ı kerîmin bilgilerini kendisine ihsân eyle!" buyurdu. Abdullah bin Abbâs, bundan sonra bütün ilimlerde ve bilhassa tefsîr, hâdis ve fıkıh bilgilerinde zamanın bir tanesi oldu. Sahâbe ve Tabiîn her şeyi bundan öğrenirdi. Tercümân-ül-Kur'ân, Bahr-ül-ilim ve Reis-ül-müfessirîn isimleriyle meşhûr oldu. İslâm memleketleri bunun talebeleri ile doldu.

11- Hizmetçilerinden Enes bin Mâlik'e; “Yâ Rabbî! Bunun malını ve çocuklarını çok, ömrünü uzun, günâhlarını af eyle!" duâsını yaptı. Zamân geçtikçe malları mülkleri çoğaldı. Ağaçları, bağları her sene meyve verdi. Çok fazla çocuğu oldu. Yüzon sene yaşadı. Ömrünün sonunda; "Yâ Rabbî! Habîbinin benim için yaptığı duâlardan üçünü kabul ettin, ihsân ettin! Dördüncüsü olan günâhlarımın affedilmesi acaba nasıl olacak" deyince; "Dördüncüsünü de kabûl ettim. Hatırını hoş tut!" sesini işitti:

12- Hicretin üçüncü senesinde, Resûl aleyhisselâm Kattan gazvesinde bir ağaç dibinde yalnız yatarken, Dâsür isminde bir pehlivan kâfir, elinde kılıçla gelip; "Seni benden kim kurtarır?" dedi. Resûlullah; "Allahü teâlâ kurtarır" buyurdu. Cebrâil aleyhisselâm insan şeklinde görünüp, kâfirin göğsüne vurdu. Yıkılıp kılıç elinden düştü. Resûl aleyhisselâm, kılıcı eline alıp; "Seni benden kim kurtarır?" buyurdu. "Beni kurtaracak senden daha hayırlı kimse yoktur" diye yalvardı. Af buyurup serbest bıraktı. Îmâna gelip, çok kimselerin îmâna gelmesine sebeb oldu.

13- Resûl aleyhisselâm, bir gün abdest alıp, mestlerinden birini giyip, ikincisine elini uzatırken, bir kuş mesti kapıp havada silkti. İçinden bir yılan düştü. Sonra kuş, mesti yere bıraktı. Bu günden sonra, ayakkabı giyerken, önce silkelemek sünnet oldu.

14- Sahâbeden Enes bin Mâlik’de, Resûlullah'ın mübârek yüzünü sildiği bir mendili vardı. Enes, bununla yüzünü siler, kirlendiği zaman, ateşe bırakırdı. Kirler yanar mendil yanmaz, tertemiz olurdu.

15- Uhud gazâsında, Ebû Katâde'nin bir gözü çıkıp yanağı üzerine düştü. Resûlullah'a getirdiler. Mübârek eli ile gözünü yerine koyup; “Yâ Rabbî! Gözünü güzel eyle!" buyurdu. Bu gözü, diğerinden güzel oldu. Ondan daha kuvvetli görürdü. Ebû Katâde'nin (radıyallahü anh) torunlarından biri, halîfe Ömer bin Abdülaziz'in (radıyallahü anh) yanına gelmişti. "Sen kimsin?" dedi. Bir beyt okuyarak, Resûlullah'ın mübârek eli ile gözünü yerine koymuş olduğu zâtın torunu olduğunu bildirdi. Halîfe, bu beytleri işitince, kendisine, ziyâde ikrâm ve ihsânda bulundu.

Muhammed aleyhisselâmın yüksek ahlâkı:

Allahü teâlâ, sevgili Peygamberine sallallahü aleyhi ve sellem verdiği iyilikleri, ihsânları sayarak, O'nun mübârek kalbini okşarken, kendisine güzel huylar verdiğini de saymakta, meâlen; “Sen, güzel huylu olarak yaratıldın" buyurmaktadır. İkrime (radıyallahü anh) buyuruyor ki: "Abdullah ibni Abbâs'dan işittim: Bu âyet-i kerîmede, "Huluk-ı azîm" yâni güzel huylar, Kur'ân-ı kerîmin bildirdiği ahlâktır. Âyet-i kerîmede meâlen; “Sen Huluk-ı azîm üzeresin" (Kalem sûresi: 4) buyuruldu. Huluk-ı azîm; Allahü teâlâ ile sır, gizli şeyleri bulunmak, insanlar ile de güzel huylu olmak demektir. Çok kimselerin İslâm dînine girmesine, Resûlullah'ın güzel ahlâkı sebeb oldu.

Sözleri gâyet tatlı olup gönülleri alır, rûhları cezbederdi. Aklı o kadar çoktu ki, Arabistan yarımadasında, sert, inâdçı insanlar arasında gelip, çok güzel idâre ederek ve cefâlarına sabrederek, onları yumuşaklığa ve itâata getirdi. Çoğu, dinlerini bırakıp müslüman oldu ve dîn-i İslâm yolunda, babalarına ve oğullarına karşı harb etti. O'nun uğrunda mallarını, yurtlarını fedâ edip, kanlarını akıttı. Halbuki böyle şeylere alışık değildiler. Güzel huyu, yumuşaklığı, affı, sabrı, ihsânı, ikrâmı o kadar çoktu ki, herkesi hayran bırakırdı. Görenler ve işitenler seve seve müslüman olurdu. Hiç bir hareketinde, hiç bir işinde, hiçbir sözünde, hiç bir zaman, hiç bir çirkinlik, hiç bir kusur görülmemiştir. Kendisi için kimseye gücenmediği hâlde, din düşmanlarına, dîne dil ve el uzatanlara karşı sert ve şiddetli idi.

Muhammed aleyhisselâmın binlerce mûcizesi göründü, bunu; dost-düşman herkes söyledi. Bu mûcizelerin en kıymetlisi, edebli ve güzel huylu olması idi. Ebû Sa’îd-i Hudrî hazretleri buyurdu ki: "Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem, hayvana ot verirdi. Deveyi bağlardı. Evini süpürürdü. Koyunun sütünü sağardı. Ayakkabısının söküğünü diker, çamaşırını yamardı. Hizmetçisi ile birlikte yerdi. Hizmetçisi el değirmeni çekerken yorulunca, ona yardım ederdi. Pazardan öte-beri alıp, torba içinde eve getirirdi. Fakirle, zenginle, büyükle, küçükle karşılaşınca, önce selâm verirdi. Bunlarla mûsâfeha etmek için, mübârek elini önce uzatırdı. Köleyi, efendiyi, beyi, siyahı ve beyazı bir tutardı. Her kim olursa olsun, çağırılan yere giderdi. Önüne konulan şeyi, az olsa da, hafif, aşağı görmezdi. Akşamdan sabaha ve sabahtan akşama yemek bırakmazdı. Güzel huylu idi. İyilik etmesini sever, herkesle iyi geçinirdi. Güler yüzlü, tatlı sözlü olup, söylerken gülmezdi.

Üzüntülü görünürdü. Fakat, çatık kaşlı değildi. Aşağı gönüllü idi. Fakat, alçak tabîatlı değildi. Heybetli olup, saygı ve korku hâsıl ederdi. Fakat, kaba değildi. Nâzik ve cömert idi. Fakat, isrâf etmez, faydasız yere bir şey vermez, herkese acırdı. Mübârek başı hep önüne eğik idi. Kimseden bir şey beklemezdi. Saâdet, huzûr isteyen, O'nun gibi olmalıdır."

Enes bin Mâlik (radıyallahü anh) buyuruyor ki: "Resûlullah'a on sene hizmet ettim, bir kere üf demedi. Şunu niçin böyle yaptın, bunu niçin yapmadın buyurmadı."

Ebû Hüreyre (radıyallahü anh); "Bir gazada, kâfirlerin yok olması için duâ buyurmasını söyledik; "Ben, lânet etmek için, insanların azâb çekmesi için gönderilmedim. Ben, herkese iyilik etmek ve insanların huzûra kavuşması için gönderildim" buyurdu." Allahü teâlâ, Enbiyâ sûresinin 107. âyet-i kerîmesinde meâlen; "Seni, âlemlere rahmet, iyilik için gönderdik" buyuruyor.

Ebû Sa'îd-i Hudrî (radıyallahü anh) buyurdu ki: "Resûlullah'ın hayâsı, bâkire İslâm kızlarının hayâlarından daha çoktu."

Enes bin Mâlik (radıyallahü anh) diyor ki: "Resûlullah, bir kimse ile mûsâfeha edince, o kimse elini çekmedikçe, mübârek elini ondan ayırmazdı. O kimse, yüzünü çevirmedikçe, mübârek yüzünü ondan çevirmezdi. Bir kimsenin yanında otururken, iki diz üzerinde oturur, ona saygı olmak için mübârek bacağını dikip oturmazdı."

Câbir bin Sümre (radıyallahü anh) diyor ki: "Resûlullah az konuşurdu. Lüzumlu olduğu zaman veya bir şey sorulunca söylerdi." Bundan anlaşılıyor ki, her müslümanın mâlaya'nî faydasız şey söylemeyip, susması lâzımdır. Mübârek sözlerinde tertîl ve tersîl vardı. Yâni, gâyet açık ve düzenli konuşur ve kolay anlaşılırdı.

Enes bin Mâlik (radıyallahü anh) buyuruyor ki: "Resûl aleyhisselâm hasta ziyâretinde bulunur, cenâze arkasında yürür, çağrılan yere giderdi. Eşeğe de binerdi. Resûl aleyhisselâmı Hayber gazâsında gördüm. Yuları bir ip olan eşek üzerinde idi. Resûl aleyhisselâm, sabah namazından çıkınca, Medîne çocukları ve işçileri su dolu kablarını önüne getirirler, mübârek parmağını

içine sokmasını isterler, kış ve soğuk su olsa da, isteklerini geri çevirmez, gönüllerini hoş ederdi." Yine Enes (radıyallahü anh) diyor ki: "Bir küçük kız, Resûl aleyhisselâmın elini tutup bir iş için götürseydi, birlikte gider, müşkülünü hâllederdi."

Câbir (radıyallahü anh) diyor ki: "Resûl aleyhisselâmdan bir şey istenip de yok dediği işitilmedi."

Enes bin Mâlik (radıyallahü anh) buyuruyor ki: "Resûl aleyhisselâm ile birlikte gidiyordum. Üzerinde bürd-i Necrânî vardı. Yâni Yemen kumaşından bir palto vardı. Arkadan bir köylü gelip, yakasından öyle çekti ki, paltonun yakası mübârek boynunu çizdi ve izi kaldı. Resûl aleyhisselâm, adamın bu hâline güldü ve ona bir şey verilmesi için emir buyurdu."

Resûl aleyhisselâmın komşusu, bir ihtiyâr kadın vardı. Kızını, Resûl aleyhisselâma gönderdi. "Namaz kılmak için örtünecek bir elbisem yok. Bana, namazda örtünecek bir elbise gönder" diye yalvardı. Resûl aleyhisselâmın o ânda başka elbisesi yoktu. Mübârek arkasındaki antâriyi çıkarıp, o kadına gönderdi. Namaz vakti gelince, elbisesiz mescide gidemedi. Eshâb-ı kirâm, bu hâli işitince, Resûl aleyhisselâm o kadar cömertlik yapıyor ki, gömleksiz kalıp, mescide cemâate gelemiyor. Biz de her şeyimizi fakirlere dağıtalım dediler. Allahü teâlâ, hemen İsrâ sûresinin 29. âyet-i kerîmesini gönderdi. Önce Habîbine; "Hasislik etme, birsey vermemezlik yapma" buyurup, sonra da; "Sıkıntıya düşecek ve namazı kaçırarak, üzülecek kadar da dağıtma! Sadakada vasat davran" buyurdu. O gün, namazdan sonra, hazret-i Ali, Resûlullah'ın yanına gelip; "Yâ Resûlallah! Bugün, çoluk-çocuğuma nafaka yapmak için sekiz dirhem gümüş ödünç almıştım. Bunun yarısını size vereyim. Kendinize antâri (elbise) alınız" dedi. Resûl aleyhisselâm çarşıya çıkıp, iki dirhem ile bir antâri satın aldı. Geri kalan iki dirhem ile yiyecek almaya giderken bir âmânın oturduğunu gördü; "Allah rızâsı için ve Cennet elbiselerine kavuşmak için, bana kim bir gömlek verir?" diyordu. Almış olduğu antâriyi, ona verdi. Âmâ, antâriyi eline alınca, misk gibi güzel koku duydu. Bunun, Resûl aleyhisselâmın mübârek elinden geldiğini anladı. Çünkü Resûl aleyhisselâmın bir kere giydiği her şey, eskiyip dağılsa bile, her parçası misk gibi güzel kokardı. Âmâ duâ ederek; "Yâ Rabbî! Bu gömlek

hürmetine, benim gözlerimi aç" dedi, iki gözü hemen açıldı ve Resûl aleyhisselâmın ayaklarına kapandı. Resûl aleyhisselâm oradan ayrıldı. Bir dirhem ile bir antâri satın aldı. Bir dirhem ile yiyecek almaya giderken, bir hizmetçi kızın ağladığını görüp; “Kızım, niçin böyle ağlıyorsun?" buyurdu. "Bir yahudinin hizetçisiyim. Bana bir dirhem verdi. Yarım dirhem ile bir şişe ve yarım dirhem ile de yağ satın al dedi. Bunları alıp gidiyordum. Elimden düştü. Hem şişe, hem de yağ gitti. Şimdi ne yapacağımı şaşırdım" dedi. Resûl aleyhisselâm, son dirhemini kıza verdi. “Bununla şişe ve yağ al, evine götür" buyurdu. Kızcağız; "Eve geç kaldığım için yahudinin beni döğeceğinden korkuyorum" deyince; “Korkma! Seninle birlikte gelir, sana bir şey yapmamasını söylerim" buyurdu. Eve gelip kapıyı çaldılar. Yahudi kapıyı açıp, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellemi görünce, şaşırıp kaldı. Yahudiye, olan biteni anlatıp, kıza bir şey yapmaması için şefâat buyurdu. Yahudi, Resûlullah'ın ayaklarına kapanıp; "Binlerce insanın baş tâcı olan, binlerce aslanın, emrini yapmak için beklediği ey büyük Peygamber! Bir hizmetçi kız için, benim gibi bir miskinin kapısını şereflendirdin. Yâ Resûlallah! Bu kızı senin şerefine âzâd ettim. Bana îmânı, İslâm’ı öğret. Huzûrunda müslüman olayım" dedi. Resûl aleyhisselâm, ona müslümanlığı öğretti. Müslüman oldu. Evine girdi. Çoluğuna-çocuğuna anlattı. Hepsi müslüman oldu. Bunlar, hep Resûlullah'ın güzel huylarının bereketi ile oldu. Resûl aleyhisselâmın güzel huyları pek çoktur. Her müslümanın bunları öğrenmesi ve bunlar gibi ahlâklanması lâzımdır. Böylece, dünyâda ve âhırette felâketlerden, sıkıntılardan kurtulmak ve o iki cihân efendisinin şefâatine kavuşmak nasîb olur.

O'nun güzel ahlâkından bâzıları şunlardır:

1- Resûlullah'ın ilmi, irfânı, fehmi, îkânı, aklı, zekâsı, cömertliği, tevâzûu, şefkâti, sabrı, gayreti, hamiyyeti, sadâkati, emâneti, şecâati, mehâbeti, belâgatı, fesâhati, fetaneti, melâheti, verâı, iffeti, keremi, insâfı, hayâsı, zühdü, takvâsı bütün peygamberlerden daha çoktu. Dostundan ve düşmanından gördüğü zararları, eziyetleri affederdi. Hiç birine karşılık vermezdi. Uhud gazâsında kâfirler, yanağını kanatıp, mübârek dişlerini şehîd ettikleri zaman, bunu yapanlar için; “Yâ Rabbî, bunları affet! Câhilliklerine bağışla" buyurmuştur.

2- Kendisini kimseden üstün tutmazdı. Bir yolculukta, bir koyun kebabı yapılacağı zaman, biri; "Ben keserim" dedi. Bir başkası. "Ben derisini yüzerim" dedi. Diğeri, “Ben pişiririm" dedi. Resûlullah da; “Ben odun toplarım" deyince; "Yâ Resûlallah! Sen istirâhat buyur! Biz toplarız” dediler. “Evet! Sizin her şeyi yapacağınızı biliyorum. Fakat, iş görenlerden ayrılarak oturmak istemem. Allahü teâlâ, arkadaşlarından ayrılıp oturanı sevmez" buyurdu ve odun toplamaya gitti.

3- Eshâbının oturdukları yere gelince, baş tarafa geçmezdi. Gördüğü aralığa otururdu. Elinde bastonu olduğu hâlde, bir gün sokağa çıktıkta, görenler ayağa kalktılar. “Başkalarının birbirlerine saygı duruşu yaptıkları gibi, benim için ayağa kalkmayınız! Ben de, sizin gibi bir insanım. Herkes gibi yerim. Yorulunca otururum" buyurdu.

4- Çok zaman diz çökerek otururdu. Dizlerini dikip, etrâfına kollarını sararak oturduğu da görülmüştür. Yemekte, giymekte ve her şeyde hizmetçilerini kendinden ayırmazdı. Onların işlerine yardım ederdi. Kimseyi dövdüğü, kötü söz söylediği hiç görülmedi. Her zaman hizmetinde bulunan Enes bin Mâlik; "Resûlullah'a on sene hizmet ettim. O'nun bana yaptığı hizmet, benim ona yaptığımdan çok idi. Bana incindiğini, sert söylediğini hiç görmedim" demiştir.

5- Sabah namazlarını kıldırdıktan sonra, cemâata karşı oturup; “Hasta olan kardeşimiz var mı? Ziyâretine gidelim " buyururdu. Hasta yoksa; “Cenâzesi olan var mı? Yardıma gidelim!" buyururdu. Cenâze olursa, yıkanmasında, kefenlenmesinde yardım eder, namazını kıldırır, kabrine kadar giderdi. Cenâze yoksa; “Rüyâ gören varsa anlatsın! Dinleyelim, tabir edelim!" buyururdu.

6- Misâfirlerine, Eshâbına hizmet eder; “Bir topuluğun en üstünü, hizmet edenidir" buyururdu.

7- Kahkaha ile güldüğü hiç görülmedi. Sessizce tebessüm ederdi. Bazen gülerken mübarek ön dişleri görünürdü.

8- Lüzumsuz ve faydasız bir şey söylemezdi. Lâzım olunca, kısa, faydalı ve mânâsı açık olarak söylerdi. İyi anlaşılması için bâzan üç kere tekrar ederdi.

9- Heybetinden kimse yüzüne bakamazdı. Biri gelip mübârek yüzüne bakınca, terlerdi; “Sıkılma! Ben melik değilim, zâlim değilim. Et suyu yiyen bir kadıncağızın oğluyum" derdi. Bunun üzerine adamın korkusu gidip derdini söylemeye başlardı.

10- “İçinizde Allahü teâlâyı en iyi anlayan ve O'ndan en çok korkan benim", “Benim gördüğümü görseydiniz, az güler, çok ağlardınız" buyururdu. Havada bulut görünce; “Yâ Rabbî! Bu bulutla bize azâb gönderme!”, rüzgâr esince; “Yâ Rabbî! Bize hayırlı rüzgâr gönder" gök gürleyince; “Yâ Rabbî! Bize incinib de, öldürme. Azâbını gönderme. Afiyet ihsân eyle." diye duâ ederdi. Namaza dururken, ağlayan kimsenin içini çektiği gibi, göğsünde ses işitilirdi. Kur'ân-ı kerîm okurken de böyle olurdu.

11- Kalbinin kuvveti, şecâati şaşılacak kadar çoktu. Huneyn gazâsında, Müslümanlar dağılıp, üç dört kimse ile kalmıştı. Bir kaç defâ, kâfirlerin hücûmuna, tek başına karşı koydu ve aslâ gerilemedi.

12- Çok cömert idi. Yüzlerce deve ve koyun bağışlar, kendisine bir şey bırakmazdı. Nice katı kalbli kâfirler, bu ihsânlarını görerek îmâna gelmişlerdir.

13- Zevcelerine ve bir kaç hizmetçisine bâzan bir senelik arpa ve hurma ayırır, bundan fakirlere de sadaka verirdi.

14- Yiyeceklerden; koyun etini, et suyunu, kabağı, tatlıları, balı, hurmayı, sütü, kaymağı, karpuzu, kavunu, üzümü ve hıyarı severdi.

15- Suyu yavaş yavaş, Besmele ile başlayaak üç yudumda içer, sonunda; “Elhamdülillah" der ve duâ ederdi.

16- Giyilmesi câiz olanlardan her bulduğunu giyerdi. Kalın kumaştan ihrâm şeklinde dikilmemiş şeylerle örtünür, peştamal sarınır, gömlek ve cübbe de giyerdi. Bunlar pamuktan, yünden veya kıldan dokunmuştu. Ekseriya beyaz, bâzan yeşil giyerdi. Dikilmiş elbise giydiği de olurdu. Cumâ ve bayramlarda ve yabancı elçiler geldikte ve cenk zamanlarında kıymetli gömlekler, cübbeler, yeşil, kırmızı, siyah da giyerdi. Kollarını bileklerine kadar, mübârek ayaklarını baldırın yarısına kadar örterdi.

17- Arabistan'daki âdete uyarak saçlarını kulaklarının yarısına kadar uzatır, fazlasını kestirirdi. Saçlarına özel olarak hazırlanmış, güzel kokulu yağ sürerdi.

18- Ellerine, başına, yüzüne misk veya başka kokular sürer, ud ağacı, kâfuri ile buhurlanırdı.

19- Yatağı, içi hurma iplikleri ile dolu, dabağlanmış deriden idi. İçi yünle dolmuş bir yatak getirdiklerinde, kabûl etmedi ve; “Yâ Âişe! Allahü teâlâya yemîn ederim ki, eğer istesem, Allahü teâlâ her yerde altın ve gümüş yığınlarını yanımda bulundurur" buyurdu. Bazen hasır, tahta, döşek, yünden dokunmuş keçe veya kuru toprak üzerinde yatardı.

20- Her gece gözlerine üç kere sürme çekerdi.

21- Evinde; ayna, tarak, sürme kabı, misvâk, makas, iğne, iplik eksik olmazdı. Yolculukta bunları beraberinde götürürdü.

22- Yatsıdan sonra gece yarısına kadar uyuyup, sonra sabah namazına kadar ibâdet yapardı. Sağ yanına yatar, sağ elini yanağı altına kor, bâzı sûreler okuyup uyurdu.

23- Tefe'ül ederdi. Yâni, ilk gördüğü, birden bire gördüğü şeyleri hayra yorardı. Hiçbir şeyi uğursuz saymazdı.

24- Üzüntülü zamanlarında sakalını tutar, düşünürdü.

25- Üzüldüğü zaman, hemen namaza başlardı. Namazın lezzet ve safâsı ile gamı giderdi.

Peygamber efendimizin, Allahü teâlâdan korkması, O'na itâat ve ibâdet etmesi o kadar çoktu ki, O'nun bu hâline hiç kimse tâkât getiremezdi. Mübârek ayakları şişinceye kadar namaz kılardı. "Yâ Resûlallah! Sizin gelmiş geçmiş bütün günâhlarınız affedildiği hâlde, neden bu kadar kendinize zahmet veriyorsunuz?" denildiğinde; “Ben, Allahü teâlânın en çok şükreden kulu olmayayım mı?" diye cevap buyurdular.

Muhammed aleyhisselâmın fazîletleri:

Muhammed aleyhisselâmın fazîletlerini bildiren yüzlerce kitap vardır. Fazîlet, üstünlük demektir. Üstünlüklerinden bâzıları aşağıda bildirilmiştir:

1- Mahlûklar içinde, ilk olarak Muhammed aleyhisselâmın nûru ve rûhu yaratılmıştır.

2- Allahü teâlâ, O'nun ismini arşa, Cennetlere ve yedi kat göklere yazmıştır.

3- Hindistan'da yetişen bir gülün yapraklarında, “Lâ ilâhe illallah Muhammedün resûlullah" yazılıdır.

4- Basra şehrine yakın bir nehirde tutulan balığın sağ tarafında "Allah", sol tarafında "Muhammed" yazılı olduğu görülmüştür.

5- Muhammed aleyhisselâmın ismini söylemekten başka vazifesi olmayan melekler vardır.

6- Meleklerin hazret-i Âdem'e karşı secde etmeleri için emrolunması, alnında Muhammed aleyhisselâmın nûru bulunduğu için idi.

7- Allahü teâlâ, bütün peygamberlere, Muhammed aleyhisselâmın geleceğini; ayrıca, ümmetlerine, zamanına yetişdikleri takdirde O'na inanmalarını emretmeyi bildirdi.

8- Dünyâya geleceği zaman, çok büyük alâmetler görülmüştür. Târih ve mevlîd kitaplarında yazılıdır.

9- Dünyâya geldiği zaman, göbeği kesilmiş ve sünnet olmuş görüldü.

10- Dünyâya gelince, şeytanlar göğe çıkamaz, meleklerden haber çalamaz oldular.

11- Dünyâya geldiği zaman, yeryüzündeki bütün putlar, tapınılan heykeller yüzüstü devrildiler.

12- Beşiğini melekler sallardı.

13- Beşikte iken gökdeki ay ile konuşurdu. Mübârek parmağı ile işâret ettiği tarafa meylederdi.

14- Beşikte iken konuşmaya başladı.

15- Çocuk iken, açıklarda gezerken, başı hizasında bir bulut da birlikde hareket ederek gölge yapardı. Bu hal, peygamberliği başlayıncaya kadar devam etti.

16- Her peygamberin sağ eli üstünde nübüvvet mührü vardı. Muhammed aleyhisselâmın ise, mübârek sırtı ortasında sol küreğe yakın, kalbi üzerinde idi.

17- Önünden gördüğü gibi, arkasından da görürdü.

18- Aydınlıkta gördüğü gibi, karanlıkta da görürdü.

19- Tükürüğü, acı suları tatlı yaptı. Hastalara şifâ verdi. Bebeklere süt gibi gıda oldu.

20- Gözleri uyurken, kalbi uyanık olurdu. Bütün peygamberler de böyle idi.

21- Ömründe hiç esnemedi. Bütün peygamberler de böyle idi.

22- Mübârek teri, gül gibi güzel kokardı. Bir fakir kimse, kızını evlendirirken, kendisinden yardım istemişti. O ânda verecek şeyi yoktu. Küçük bir şişeye terinden koyup verdi. O kız, yüzüne, başına sürünce, evi misk gibi kokardı. Evi, (güzel kokulu ev) adı ile meşhûr oldu.

23- Orta boylu olduğu hâlde, uzun kimselerin yanında iken, onlardan yüksek görünürdü.

24- Güneş ve ay ışığında yürüyünce, gölgesi yere düşmezdi.

25- Bedenine ve elbisesine sinek, sivri sinek ve başka böcekler konmazdı.

26- Çamaşırları, ne kadar giyerse giysin, hiç kirlenmezdi.

27- Her yürüdüğü zaman, arkasından melekler gelirdi. Bunun için, Eshâbını önden yürütür; "Arkamı meleklere bırakın" buyururlardı.

28- Taş üstüne basınca, taşta ayağının izi kalırdı. Kum üstünde giderken hiç iz bırakmazdı. Abdest bozduğu zaman, yer yarılıp bevl ve benzerleri toprak içinde kalırdı. Oradan etrâfa güzel kokular yayılırdı. Bütün peygamberler de böyle idi.

29- İnsanlar ve melekler içinde en çok ilim O'na verildi. Ümmî olduğu hâlde, yâni kimse den bir şey öğrenmemiş iken, Allahü teâlâ O'na her şeyi bildirmiştir. Âdem aleyhisselâma her şeyin ismi bildirildiği gibi, O'na, her şeyin ismi ve ilmi bildirilmiştir.

30- Ümmetinin isimleri, cisimleri ve aralarında olacak şeylerin hepsi kendisine bildirildi.

31- Aklı, bütün insanların aklından daha çoktur.

32- insanlarda bulunabilecek bütün iyi huyların hepsi O'na ihsân olundu. Büyük şâir Ömer İbn-il-Fârıd'a; "Resûlullah'ı niçin medhetmedin?" dediklerinde; "O"nu medhetmeye gücüm yetmeyeceğini anladım. O'nu medhetecek kelime bulamadım" demiştir.

33- Kelime-i şehâdette, ezânda, ikâmetde, namazdaki teşehhüdde, birçok duâlarda, bâzı ibadetlerde ve hutbelerde, nasîhat yapmakta, sıkıntılı zamanlarda, kabirde, mahşerde, Cennet'te ve her mahlûkun lisânında Allahü teâlâ O'nun ismini kendi isminin yanına koymuştur.

34- Üstünlüklerinin en üstünü, Habîbullah olmasıdır. Allahü teâlâ O'nu kendisine sevgili, dost yapmıştır. O'nu herkesten, her melekten daha çok sevmiştir, "İbrâhim'i Halîl yaptım ise, seni kendime Habîb yaptım" buyurmuştur.

35- "Sana râzı oluncaya kadar, (yeter deyinceye kadar) her dilediğini vereceğim" (Duhâ sûresi: 5) meâlindeki âyet-i kerîme, Allahü teâlânın

Peygamberine bütün ilimleri, bütün üstünlükleri, ahkâm-ı İslâmiyyeyi, düşmanlarına karşı yardım ve galebe ve ümmetine fetihler, zaferler ve kıyâmette her türlü şefâat ve tecelliler ihsân edeceğini vâd etmektedir. Bu âyet-i kerîme geldiği zaman, Cebrâil aleyhisselâma bakarak; “Ümmetimden birinin Cehennem’de kalmasına râzı olmam" buyurdu.

36- Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmde, her peygambere kendi ismi ile; Muhammed aleyhisselâma ise; "Ey Resûlüm! Ey Peygamberim!" diye hitâb etmiştir.

37- Gayet açık, kolay anlaşılır bir şekilde Arabî lisânının her lehçesi ile konuşurdu. Çeşitli yerlerden gelip soranlara onların lügati ile cevap verirdi. İşitenler hayran olurlardı; “Allahü teâlâ beni çok güzel yetiştirdi" buyururdu.

38- Az kelimelerle çok şey anlatırdı. Yüzbinden ziyâde hadîs-i şerîfi, O'nun "Cevâmi-ül kelîm" olduğunu göstermektedir. Bâzı âlimler dediler ki; "Muhammed aleyhisselâm, İslâm dininin dört temelini, dört hadisle bildirmiştir. “Ameller niyyete göre değerlendirilir" ve “Helâl meydandadır, haram meydandadır" ve “Dâvâcının şâhid göstermesi ve dâvâlının yemîn etmesi lâzımdır" ve “Bir kimse, kendine istediğini, din kardeşi için de istemedikçe, îmanı kâmil olmaz." Bu dört hadisten birincisi, ibâdet; ikincisi, muâmelât; üçüncüsü, husûmât, yâni adâlet işleri ve siyâset; dördüncüsü de, âdâb ve ahlâk bilgilerinin temelidir."

39- Muhammed aleyhisselâm, mâsun ve mâsûm idi. Bilerek ve bilmeyerek, büyük ve küçük, kırk yaşından evvel ve sonra hiçbir günâh işlememiştir. Çirkin hiç bir hareketi görülmemiştir.

40- Müslümanların namazda otururken "Esselâmü aleyke eyyühennebiyyü ve rahmetullâhi" okuyarak, Muhammed aleyhisselâma selâm vermeleri emrolundu. Namazda başka bir peygambere ve meleklere karşı selâm vermek câiz olmadı.

41- Allahü teâlâ, Muhammed aleyhisselâmın, kendisinden râzı olmasını istemiştir.

42- Başka peygamberler, kâfirlerin iftirâlarına kendileri cevap vermiştir. Muhammed aleyhisselâma yapılan iftirâlara ise, Allahü teâlâ cevap vererek, O'nun müdâfâsını yapmıştır.

43- Muhammed aleyhisselâmın ümmetinin sayısı, başka peygamberlerin ümmetlerinin sayıları toplamından daha çoktur. Onlardan daha üstün ve daha şereflidirler. Cennet’e gideceklerin üçte ikisinin bu ümmetten olacağı, hadîs-i şerîflerde bildirilmiştir.

44- Resûlullah'a verilecek sevâblar, diğer peygamberlere verilecek sevâblardan kat kat ziyâdedir.

45- Kendisini; ismi ile çağırmak, yanında yüksek sesle konuşmak, uzaktan kendisine seslenmek, yolda önüne geçmek haram edilmiştir. Başka peygamberlerin ümmetleri, kendilerini isimleri ile çağırırlardı.

46- Cebrâil aleyhisselâmı melek şeklinde iki kere görmüştür. Başka hiç bir peygamber onu asıl şeklinde görmemiştir. Kendisine, Cebrâil aleyhisselâm yirmidörtbin kere gelmiştir. Başka peygamberlerden en çok Mûsâ aleyhisselâma, gelmiştir. Bu geliş dörtyüz defâ vâki olmuştur.

47- Allahü teâlâya, Muhammed aleyhisselâm ile and vermek câiz olup başka peygamberlerle ve meleklerle câiz değildir.

48- Muhammed aleyhisselâmdan sonra, zevcelerini başkalarının nikâhla almaları haram edilmiş, bu bakımdan mü’minlerin anneleri oldukları bildirilmiştir.

49- Nesep ve sebep bakımından, yâni kan ve nikâh bakımından olan akrabâlığın, kıyâmetde faydası yoktur. Resûlullah'ın akrabâsı bundan müstesnâdır.

50- Resûlullah'ın ismini almak, dünyâda ve âhırette faydalıdır. O'nun ismini taşıyan hakîkî mü’minler Cehennem’e girmeyecektir.

51- O'nun her sözü, her işi doğrudur. Her ictihâdı, Allahü teâlâ tarafından doğrulanır.

52- O'nu sevmek herkese farzdır. “Allahü tedlayı seven, beni sever" buyurmuştur. O'nu sevmenin alâmeti, dînine, yoluna, sünnetine ve ahlâkına uymaktır. Kur'ân-ı kerîmde; “Bana uyarsanız, Allahü teâlâ sizi sever" demesi emrolundu.

53- O'nun Ehl-i beytini sevmek vâcibdir. “Ehl-i beytime düşmanlık eden münâfıktır" buyurmuştur. Ehl-i beyt, zekât alması haram olan akrabâsıdır. Bunlar, zevceleri ve dedesi Hâşim’in soyundan olan mü’minlerdir ki, Ali'nin, Ukayl'in, Ca'fer Tayyâr'ın ve Abbâs'ın (radıyallahü anhüm) soyundan olanlardır.

54- Eshâbının hepsini sevmek vâcibdir. “Benden sonra Eshâbıma düşmanlık etmeyiniz! Onları sevmek, beni sevmektir. Onlara düşman olmak, bana düşman olmaktır. Onları inciten, beni incitmiş otur. Beni inciten de, Allahü teâlâyı incitir. Allahü teâlâ, kendisini incitene azâb yapar" buyurdu.

55- Allahü teâlâ, Muhammed aleyhisselâma, gökte iki ve yerde iki yardımcı yaratmıştır. Bunlar; Cebrâil, Mikâil, Ebû Bekr ve Ömer'dir "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în."

56- Erkek, kadın, büyük yaşta vefât eden herkese, kabrinde Muhammed aleyhisselâm sorulacaktır. "Rabbin kimdir?" denildiği gibi; "Peygamberin kimdir?" de denilecektir.

57- Muhammed aleyhisselâmın hadîs-i şerîflerini okumak ibâdettir. Okuyana sevâb verilir.

58- Mübârek rûhunu almak için, Azrâil aleyhisselâm insan şeklinde geldi. İçeri girmek için izin istedi.

59- Kabrinin içindeki toprak her yerden ve Kâbe'den ve Cennetlerden daha efdâldir.

60- Kabirde, bilmediğimiz bir hayatla diridir. Kabirde Kur'ân-ı kerîm okur, namaz kılar. Bütün peygamberler de böyledir.

61- Dünyânın her yerinde, Resûlullah'a salevât okuyan müslümanların selâmlarını işiten melekler, kabrine gelip haber verirler. Kabrini her gün binlerce melek ziyâret eder.

62- Ümmetinin amelleri ve ibâdetleri her sabah ve akşam kendisine gösterilir. Bunları yapanları da görür, günâh işleyenlerin affolması için duâ eder.

63- Kabrini ziyâret etmek, kadınlara da müsteâbdır. Başka kabirleri ise, yalnız tenhâ zamanlarda ve müslümana yakışan kıyafetle ziyâret etmeleri câizdir.

64- Diri iken olduğu gibi, vefâtından sonra da, dünyânın her yerinde, her zaman O'na tevessül edenlerin, yâni O'nun hatırı ve hürmeti için isteyenlerin duâsını Allahü teâlâ kabûl eder.

65- Kıyâmet günü kabirden ilk önce Resûlullah kalkacaktır. Üzerinde Cennet elbisesi bulunacaktır. Burâk üzerinde mahşer yerine gidecektir. Elinde Liva-ül-hamd denilen bayrak olacaktır. Peygamberler ve bütün insanlar bu bayrağın altında duracaktır. Hepsi, bin sene beklemekten, çok sıkılacaklardır. İnsanlar sıra ile; Âdem, Nûh, İbrâhim, Mûsâ ve Îsâ peygamberlere aleyhimüsselâm gidip, hesâba başlanması için şefâat etmelerini dileyeceklerdir. Her biri, özür bildirerek, Allahü teâlâdan utanıp korktuklarını söyleyecekler ve şefâat etmekten çekinecekler. Sonra, Resûlullah'a gidip yalvardıklarında, O, secdeye varıp, duâ edecek ve şefâati kabûl olacaktır. Önce, O'nun ümmetinin hesâbı görülecek, en önce sırâttan onlar geçip Cennet'e girecekler bunlar olacaktır. Her gittiği yeri nûrlandıracaklardır. Hazret-i Fâtıma, sırâtdân geçerken; "Herkes gözlerini kapasın! Muhammed aleyhisselâmın kızı geliyor" denecektir.

66- Altı yerde şefâat edecektir. Birincisi, “Makâm-ı Mahmûd" denilen şefâati ile, bütün insanları mahşerde beklemek azâbından kurtaracaktır. İkincisi; şefâati, çok kimseyi Cennet'e sokacaktır. Üçüncüsü, azâb çekmesi lâzım olanları azâbdan kurtaracaktır. Dördüncüsü, günâhı çok olan mü'minleri Cehennem'den çıkaracaktır. Beşincisi, sevâbı ve günâhı müsavi olup, A'râf denilen yerde bekleyenlerin, Cennet'e gitmelerine şefâat

edecektir. Altıncısı, Cennet’te olanların derecelerinin yükselmesine şefâat edecektir.

67- Resûlullah'ın Cennet’te bulunduğu makâmın ismi Vesile dir. Burası Cennet’in en yüksek derecesidir. Cennet’te bulunan herkese, birer dalının uzandığı Sidret-ül müntehâ ağacının kökü oradadır. Cennet’tekilere nîmetler bu dallardan gelecektir.

İslâm dîni:

Allahü teâlânın, Cebrâil ismindeki melek vâsıtası ile sevgili peygamberi Muhammed aleyhisselâma gönderdiği, insanların, dünyâda ve âhırette rahat ve mes'ûd olmalarını sağlayan, usûl ve kâidelerdir. Bütün üstünlükler, faydalı şeyler, İslâmiyetin içindedir. Eski dinlerin, görünür-görünmez bütün iyiliklerini, İslâmiyet kendinde toplamıştır. Bütün saâdetler, muvaffakiyetler ondadır. Yanılmayan, şaşırmayan akılların kabûl edeceği esâslardan ve ahlâktan ibârettir.

Yaratılışında kusursuz olanlar, onu reddetmez ve nefret etmezler, İslâmiyetin içinde hiç bir zarar, dışında da hiç bir menfaat yoktur ve olamaz. İslâmiyetin haricinde bir menfaat düşünmek, serâbdan içecek beklemek gibidir. İslâmiyet, memleketleri îmâr, insanları terfih etmeği, refâha kavuşturmağı emreylemekte, Allahü teâlânın emirlerine saygı göstermeği ve mahlûklara merhameti istemektedir.

İslâmiyet; zirâati, ticâreti ve san'atı, kat'î olarak emreder. İlme, fenne, tekniğe, endüstriye, lâyık olduğu üzere ehemmiyet verir. İnsanların yardımlaşmasını, birbirlerine hizmet etmesini ehemmiyetle istemektedir. Kendi idâresi altında bulunan insanların, evlâdın, âilenin ve milletlerin haklarını ve idârelerini öğretmekte; dirilere, geçmişlere, geleceklere karşı bir hak ve mes'ûliyet gözetmektedir. Seâdet-i dâreyn yâni dünyâ ve âhıret saâdetini kendisinde toplamıştır.

İslâmiyet, insanların rûhî ve maddî refâhını en mükemmel şekilde te'min edecek prensipler getirmiştir. İnsan hak ve vazifelerini en geniş şekilde düzenlemiştir. Kısaca İslâm dîninin; îmân, ibâdet, münâkehât, muâmelât, ukûbât esâsları vardır.

Îmân:

Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin, Allahü teâlânın peygamberi olduğunu ve O'nun tarafından seçilmiş, haber verici nebî olduğunu doğru bilmek, inanarak söylemek, O'nun, Allahü teâlâ tarafından kısaca bildirdiklerine kısaca, geniş bildirdiklerine etrâflıca inanmak ve gücü yettikçe Kelime-i şehâdeti dil ile de söylemektir. Kuvvetli îmân şöyledir ki; ateşin yaktığına, yılanın zehirleyip öldürdüğüne yakîn üzere inanıp kaçtığı gibi, gönülden tam olarak Allahü teâlâyı ve sıfatlarını büyük bilerek, O'nun rızâsına ve cemâline koşmak, gazâbından, celâletinden kaçmak ve îmânı, mermer üzerine yazılan yazı gibi sağlam olarak gönlüne yerleştirmektir.

Mutlaka inanmamız lâzım gelen îmânın altı şartı vardır: Birincisi; Allahü teâlânın vâcib-ül-vücûd ve hakîkî mâbud ve bütün varlıkların yaratıcısı olduğuna inanmaktır. Dünyâ ve âhıret âleminde bulunan herşeyi, maddesiz, zamansız ve benzersiz olarak yoktan var eden, ancak Allahü teâlâdır diye kesin inanmaktır. Her varlığın yaratanı, sâhibi, hâkimi O'dur. O'nun hâkimi, âmiri, üstünü yoktur diyerek inanmak lâzımdır. Her üstünlük, her kemâl sıfat, O'nundur. O'nda, hiç bir kusur, hiç bir noksan sıfat yoktur. Dilediğini yapabilir. Yaptıkları, kendine veya başkasına faydalı olmak için değildir. Bir karşılık için yapmaz. Bununla beraber, her işinde, hikmetler, faydalar, lütûflar, ihsânlar vardır.

Kullarına iyi olan, yarar olanı vermeğe, kimisine sevâb, kimisine azâb yapmağa mecbûr değildir. Asîlerin, günâh işleyenlerin hepsini Cennet’e koysa, fadlına, ihsânına yakışır. İtâat, ibâdet edenlerin hepsini Cehennem’e atsa, adâlete muhalif olmaz. Fakat, müslümanları, ibâdet edenleri Cennet'e sokacağını, bunlara, sonsuz nîmetler, iyilikler vereceğini, kâfirlere ise, Cehennem’de sonsuz azâb edeceğini dilemiş ve bildirmiştir. O, sözünden dönmez. Bütün canlılar îmân etse, itâat etse, O'na hiç bir faydası olmaz. Bütün âlem kâfir olsa, azgın, taşkın olsa, karşı gelse, O'na hiç bir zarar vermez. Şirkten, küfürden başka, herhangi büyük günâhı işleyip, tevbesiz ölen kimseyi dilerse affeder. Küçük günâh için dilerse azâb eder. Kâfir,

mürted olarak ölenleri hiç affetmeyeceğini, bunlara sonsuz, azâb edeceğini bildirmiştir.

Müslüman ve ehl-i kıble olup, ibâdet edip, fakat, îtikâdı Ehl-i sünnet îtikâdına uymayan ve tevbe etmeden ölen kimseye, Cehennem'de azâb edecek ise de, böyle bid'at sâhibi müslümanlar, Cehennem'de sonsuz kalmayacaktır.

Allahü teâlâyı, dünyâda baş gözü ile görmek câizdir. Fakat, kimse görmemiştir. Kıyâmet günü, mahşer yerinde kâfirlere ve günâhı olan mü'minlere, kahr ve celâl ile; sâlih olan mü'minlere ise, lütûf ve cemâl ile görünecektir. Mü'minler, Cennet'te, cemâl sıfatı ile görecektir. Melekler ve kadınlar da görecektir. Kâfirler, bundan mahrûm kalacaklardır. Cinnîlerin de mahrûm kalacaklarını bildiren haber kuvvetlidir.

Allahü teâlâ üzerinden, gece-gündüz ve zaman geçmesi, düşünülemez. Allahü teâlâda, hiç bir bakımdan, hiç bir değişiklik olmayacağı için, geçmişte, gelecekte şöyledir, böyledir, denemez. Allahü teâlâ, hiç bir şeye hulûl etmez. Hiç bir şeyle birleşmez. Allahü teâlânın zıddı, tersi, benzeri, ortağı, yardımcısı, koruyucusu yoktur. Anası, babası, oğlu, kızı, eşi yoktur. Her zaman, herkes ile hâzır ve her şeyi muhît ve nâzırdır. Herkese can damarından daha yakındır. Fakat, hâzır olması, ihâta etmesi, beraber ve yakın olması bizim anladığımız gibi değildir. O'nun yakınlığı; âlimlerin ilmi, fen adamlarının zekâsı ve evliyânın keşf ve şühûdü ile anlaşılamaz. Bunların içyüzünü, insan aklı kavrayamaz. Allahü teâlâ, zâtında ve sıfatlarında birdir, hiç birinde değişiklik, başkalaşmak olmaz.

Allahü teâlânın isimleri sonsuzdur. Binbir ismi var diye meşhûrdur. Yâni, isimlerinden binbir tanesini insanlara bildirmiştir. Muhammed aleyhisselâmın dîninde, bunlardan doksandokuzu bildirilmiştir. Bunlara; Esmâ-i hüsnâ denir.

Îmânın altı esasından ikincisi; meleklere inanmaktır. Melekler, cisimdir. Latîftir. Gaz hâlinden daha latîftirler. Nûrânîdirler. Diridirler. Akıllıdırlar. İnsanlardaki kötülükler, meleklerde yoktur. Her şekle girebilirler. Gazlar, sıvı ve katı olduğu gibi ve katı olunca, şekil aldığı gibi, melekler de güzel

şekiller alabilirler. Melekler, büyük insanların bedeninden ayrılan rûhlar değildirler. Hıristiyanlar, melekleri, böyle rûh sanıyor. Enerji, kuvvet gibi, maddesiz de değildirler. Eski filozoflardan bir kısmı, böyle zannetti.

Melek; elçi, haber verici veya kuvvet demektir. Çoğulu; "Melâike"dir. Melekler, her canlıdan önce yaratıldı. Onun için, kitaplara îmândan önce, meleklere îmân edilmesi bildirildi. Kitaplar da peygamberlerden öncedir. Kur'ân-ı kerîmde de, inanılacak şeylerin ismi, bu sıra ile bildirilmektedir.

Meleklere îmân şöyle olmalıdır: Melekler, Allahü teâlânın kullarıdır. Ortakları değildir. Kızları değildir. Kâfirler, müşrikler, öyle sandılar. Allahü teâlâ, meleklerin hepsinden râzıdır. Allahü teâlânın emirlerine itâat ederler. Günâh işlemezler. Emirlere isyân etmezler. Erkek ve dişi değildirler. Evlenmezler. Çocukları olmaz. Hayat sâhibi yâni diridirler. Allahü teâlâ, insanları yaratacağını buyurduğu zaman; “Yâ Rabbî! Yeryüzünü ifsâd edecek ve kan dökecek mahlûkları mı yaratacaksın?" gibi meleklerin, zelle denilen soruları, bunların masum, suçsuz olmalarına zarar vermez.

Sayısı en çok olan mahlûk meleklerdir. Bunların sayılarını Allahü teâlâdan başka kimse bilmez. Göklerde, meleklerin ibâdet etmedikleri, boş bir yer yoktur. Göklerin her yeri, rükû veya secdede olan meleklerle doludur. Göklerde, yerlerde, otlarda, yıldızlarda, canlılarda, cansızlarda, yağmur damlalarında, ağaçların yapraklarında, her molekülde, her atomda, her reaksiyonda, her harekette, her şeyde meleklerin vazifeleri vardır. Her yerde, Allahü teâlânın emirlerini yaparlar. Allahü teâlâ ile mahlûkları arasında vâsıtadırlar. Bâzıları, başka meleklerin âmiridir. Bâzıları, insanların peygamberlerine haber getirir. Bâzıları insanların kalbine iyi düşünce getirir ki, buna İlhâm denir. Bâzılarının, insanlardan ve bütün mahlûklardan haberi yoktur. Allahü teâlânın cemâli karşısında kendilerinden geçmişlerdir. Her birinin belli yeri vardır. Oradan ayrılamazlar. Cennet melekleri, Cennet’tedir. Bunların büyüklerinin adı Rıdvân'dır. Cehennem meleklerine Zebânî denir. Bunlar, Cehennem’de emrolunan vazifelerini yapar. Cehennem ateşi bunlara zarar vermez. Deniz, balığa zararlı olmadığı gibidir. Cehennem zebânîlerinin büyükleri ondokuz tanedir. En büyüğünün adı Mâlik'dir.

Her insanın hayr ve şer, bütün işlerini yazan, ikisi gece, ikisi gündüz gelen dört meleğe, Kirâmen kâtibin veya Hafaza melekleri denir. Hafaza meleklerinin, bunlardan başka olduğu da rivâyet edilmiştir. Sağ taraftaki melek, soldakinin âmiridir ve iyi işleri yazar. Soldaki, kötülükleri yazar. Kabirlerde, kâfirlere ve âsî müslümanlara azâb edecek melekler ve kabirde suâl soracak melekler vardır. Suâl meleklerine Münker ve Nekîr denir. Mü'minlere soranlara, Mübeşşir ve Beşîr de denir.

Meleklerin birbirlerinden üstünlükleri vardır. En üstünleri dört tanedir. Bunların birincisi Cebrâil aleyhisselâmdır. Bunun vazifesi, peygamberlere vahy getirmek, emir ve yasakları bildirmektir. İkincisi sûr denilen boruyu üfürecek olan İsrâfil aleyhisselâmdır. Sûru iki defâ üfürecektir. Birincisinde, Allahü teâlâdan başka her diri ölecektir. İkincisinde hepsi tekrar dirilecektir. Üçüncüsü, Mikâil aleyhisselâmdır. Ucuzluk, pahalılık, kıtlık, bolluk yapmak ve her maddeyi hareket ettirmek, bunun vazifesidir. Dördüncüsü, Azrâil aleyhisselâmdır. İnsanların rûhunu alan budur. Bu dört melekten sonra üstün olan, dört sınıftır. Hamele-i Arş denilen melekler, dört tanedir. Kıyâmette sekiz olacaktır. Huzûr-i ilâhîde bulunan meleklere Mukarrebîn denir. Azâb meleklerinin büyüklerine Kerûbiyân denir. Rahmet meleklerine Rûhâniyân denir. Bunların hepsi, meleklerin havâssı yâni üstünleridir. Bunlar peygamberlerden başka bütün insanlardan daha üstündür. Müslümanların sâlihleri ve velîleri, meleklerin avâmından, daha efdâl, daha üstündür. Meleklerin avâmı, müslümanların avâmından, yâni âsî ve fâsıklardan efdâldir.

Îmânın altı esasından üçüncüsü; Allahü teâlânın indirdiği kitaplarına inanmaktır. Allahü teâlâ, bu kitapları, bâzı peygamberlere, melekle okutarak, bâzılarına ise, levha üzerinde yazılı olarak, bâzılarına da meleksiz işittirerek indirdi. Bu kitapların hepsi, Allahü teâlânın kelâmıdır. Ebedî ve ezelîdirler. Mahlûk değildirler. Bunlar, meleklerin veya peygamberlerin kendi sözleri değildir.

Allahü teâlânın indirdiği kitapların hepsi haktır, doğrudur.

Kur'ân-ı kerîm, bütün kitapları nesh etmiş, hükümlerini yürürlükten kaldırmıştır. Kur'ân-ı kerîmde, kıyâmete kadar, hiç bir zaman, yanlışlık,

unutulmak, ziyâde ve noksanlık olmaz. Geçmiş ve gelecekteki bütün ilimler, Kur'ân-ı kerîmde vardır. Bunun için, bütün kitaplardan üstün ve kıymetlidir. Resûl-i ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin en büyük mûcizesi Kur'ân-ı kerîmdir. Bütün insanlar ve cinler bir araya gelse, hepsi Kur'ân-ı kerîmin en kısa sûresi gibi bir söz söyleyebilmek için uğraşsalar, söyleyemezler.

Semâvî kitapların bize bildirileni yüzdörttür. Bunlardan on suhuf Âdem aleyhisselâma, elli suhuf Şis (Şit) aleyhisselâma, otuz suhuf İdris aleyhisselâma, on suhuf İbrâhim aleyhisselâma indirildiği meşhûrdur. Tevrât Mûsâ aleyhisselâma, Zebur Dâvûd aleyhisselâma, İncîl Îsâ aleyhisselâma ve Kur'ân-ı kerîm Muhammed aleyhisselâtü vesselâma nâzil olmuş, inmiştir.

İnanılacak altı esastan, dördüncüsü; Allahü teâlânın peygamberlerine inanmaktır. Peygamberler, insanları Allahü teâlânın beğendiği yola kavuşturmak, doğru yolu göstermek için gönderilmişlerdir. Yaratılış, huy, ilim ve akıl bakımından zamanlarında bulunan bütün insanlardan üstün, kıymetli, muhterem kimselerdir. Hiç bir kötü huy ve beğenilmeyecek hâlleri yoktur. Peygamberlerde ismet sıfatı vardır. Yâni peygamber olduğu bildirilmeden önce ve bildirildikten sonra, küçük ve büyük hiç bir günâh işlemez. Peygamber olduğu bildirildikten sonra, peygamber olduğu yayılıncaya, anlaşılıncaya kadar, körlük, sağırlık ve benzeri ayıp ve kusurları da olmaz. Her peygamberde şu yedi sıfatın bulunduğuna inanmak lâzımdır: Emânet, sıdk, tebliğ, adâlet, ismet, fetanet ve emn-ül-azl. Yâni peygamberlikten azl edilmezler. Fetanet çok akıllı, çok anlayışlı demektir.

Yeni bir din getiren peygamberlere Resûl denir. Yeni din getirmeyip, insanları, önceki dîne dâvet eden peygamberlere Nebî denir. Emirleri tebliğ etmekte ve insanları, Allah'ın dînine çağırmakta, resûl ile nebî arasında bir ayrılık yoktur. Peygamberlere îmân etmek, aralarında hiç bir fark görmeyerek, hepsinin, sâdık, doğru sözlü olduğuna inanmak demektir. Onlardan birine inanmayan kimse hiç birine inanmamış olur.

Peygamberlik; çalışmakla, açlık, sıkıntı çekmekle ve çok ibâdet yapmakla ele geçmez. Yalnız Allahü teâlânın ihsânı, seçmesi ile olur. İnsanların

dünyâdaki ve âhıretteki işlerinin düzgün ve faydalı olması ve onları zararlı işlerden koruyup, selâmete, hidâyete, rahata kavuşturmak için, peygamberler vâsıtası ile dinler göndermiştir. Peygamberler, düşmanların çokluğuna, inanmayanların alay etmelerine, üzmelerine rağmen, Allahü teâlânın emirlerini insanlara tebliğ etmekte, bildirmekte, düşmanlardan korkmamış, göz kırpmamışlardır. Allahü teâlâ, peygamberlerin sıdk sâhibi oldukları, doğru söylediklerini göstermek için, onları mûcizelerle kuvvetlendirdi. Hiç kimse bu mûcizelere karşı gelemedi. Peygamberi kabûl edip inanan kimseye, o peygamberin ümmeti denir. Kıyâmet gününde, ümmetlerinden, günâhı çok olanlara şefâat etmeleri için izin verilecek ve şefâatleri kabûl olacaktır. Ümmetlerinden, âlim, sâlih, velî olanlarına da, şefâat etmeleri için Allahü teâlâ izin verecek ve şefâatlerini kabûl buyuracaktır. Peygamberler aleyhimüssalevatü vetteslimat, mezârlarında, bizim bilmediğimiz bir hayat ile diridir. Mübârek vücudlarını toprak çürütmez. Bunun içindir ki, hadîs-i şerîfte; "Peygamberler, mezârlarında, namaz kılarlar" buyruldu.

Peygamberlerin aleyhimüsselâm mübârek gözleri uyurken, kalb gözleri uyumaz. Peygamberlik vazifelerini görmekte, peygamberlik üstünlüklerini taşımakta, bütün peygamberler müsâvîdir. Yukarıda bildirilen yedi sıfat hepsinde vardır. Peygamberler, peygamberlikten azledilmez. Velîler ise, evliyâlıktan ayrılabilir. Peygamberler aleyhimüssalevatü vetteslimat insandan olur. Cinden, melekten ve kadınlardan insanlara peygamber olmaz. Cin ve melek, peygamberlerin derecelerine yükselemez. Peygamberlerin birbirleri üzerinde, şerefleri, üstünlükleri vardır. Meselâ ümmetlerinin çok olması, gönderildikleri memleketlerin büyük olması, ilim ve marifetlerinin büyük olması, ilim ve marifetlerinin çok yerlere yayılması, mûcizelerinin daha çok ve devamlı olması ve kendileri için ayrı kıymetler ve ihsânlar bulunması gibi üstünlükler bakımından âhır zaman peygamberi Muhammed aleyhisselâm, bütün peygamberlerden daha üstündür. Ülü'l-azm olan peygamberler, böyle olmayanlardan ve resûller, resûl olmayan nebîlerden daha üstündürler.

Peygamberlerin aleyhimüsselâm sayısı belli değildir. Yüzyirmidörtbinden çok oldukları meşhûrdur. Bunlardan üçyüzonüç veya üçyüzonbeş adedi resûldür. Bunların içinden de, altısı daha yüksektir. Bunlara "Ülü'l-azm"

peygamberler denir. Ülü’l-azm peygamberler; "Âdem, Nûh, İbrâhim, Mûsâ, Îsâ ve Muhammed Mustafa aleyhimüssalâtü vesselâm" hazretleridir.

İbrâhim aleyhisselâm, Halîlullah'dır. Çünkü, bunun kalbinde, Allah sevgisinden başka, hiç bir mahlûkun sevgisi yoktu. Mûsâ aleyhisselâm, Kelîmullah'dır. Çünkü, Allahü teâlâ ile konuştu. Îsâ aleyhisselâm, Rûhullah ve Kelimetullah'dır. Çünkü, babası yoktur. Yalnız “Ol" kelime-i ilâhiyyesi ile anasından dünyâya geldi. Bundan başka, Allahü teâlânın hikmet dolu kelimelerini, vâz vererek, insanların kulaklarına ulaştırırdı.

Mahlûkların yaratılmasına sebeb olan ve Âdemoğullarının en üstünü, en şereflisi, en kıymetlisi bulunun Muhammed aleyhisselâm, Habîbullah'dır. O'nun Habîbullah olduğunu ve büyüklüğünü, üstünlüğünü gösteren şeyler pek çoktur. Bunun için O'na; "Mağlub olmak", "Bozguna uğramak" gibi sözler söylenemez. Kıyâmette, herkesten önce kabirden kalkacaktır. Mahşer yerine önce gidecektir. Cennet’e herkesten önce girecektir. Güzel ahlâkı, sayılmakla bitmez ve anlatmaya insan gücü yetişmez.

Kıyâmet günü, bütün peygamberler, O'nun sancağı altında gölgeleneceklerdir. Allahü teâlâ, her peygambere emir buyurdu ki: Mahlûklarımın içinde, seçip sevdiğim, habîbim Muhammed aleyhisselâmın peygamber olduğu zamana erişirseniz, O'na îmân ediniz ve yardımcı olunuz! Bütün peygamberler de, ümmetlerine böyle vasiyet ve emreyledi. Muhammed aleyhisselâm, "Hâtem-ül-enbiyâ" dır. Yâni O'ndan sonra hiç peygamber gelmeyecektir.

Îmân edilmesi lâzım olan esaslardan beşincisi; âhıret gününe inanmaktır. Âhıret gününün başlangıcı, insanın öldüğü gündür. Kıyâmetin sonuna kadardır. Kıyâmetin ne zaman kopacağı bildirilmedi, zamanını kimse anlayamadı. Fakat, Peygamber efendimiz bir çok alâmetlerini ve başlangıçlarını şöyle haber verdi: Hazret-i Mehdî gelecek. Îsâ aleyhisselâm gökten Şam'a inecek. Deccal çıkacak. Ye’cüc Me’cüc denilen kimseler her yeri karıştıracak. Güneş batıdan doğacak. Büyük zelzeleler olacak. Din bilgileri unutulacak. Fısk, kötülük çoğalacak. Dinsiz, ahlâksız, nâmussuz kimseler emîr olacak. Allahü teâlânın emirleri yaptırılmayacak. Haramlar her yerde işlenecek. Yemen'den ateş çıkacak. Gökler ve dağlar

parçalanacak. Güneş ve ay kararacak. Denizler birbirine karışacak ve kaynayıp kuruyacaktır.

Günâh işleri yapan müslümanlara fâsık denir. Fâsıklara ve bütün kâfirlere kabirde azâb vardır. Bunlara elbette inanmak lâzımdır. Mevtâ kabre konunca, bilinmeyen bir hayat ile dirilecek, rahat veya azâb görecektir. Münker ve Nekir adındaki iki meleğin, bilinmeyen korkunç insan şeklinde mezâra gelip suâl soracaklarını hadîs-i şerîfler açıkça bildirmektedir. Kabir suâli, bâzı âlimlere göre, bâzı akâidden olacak, bâzılarına göre ise, bütün akâidden olacaktır. Bunun için çocuklara; "Rabbin kim? Dinin hangi dindir? Kimin ümmetindensin? Kitabın nedir? Kıblen neresidir? Îtikâdda ve amelde mezhebin nedir?" suâllerinin cevaplarını öğretmelidir! Ehl-i sünnet olmayanın doğru cevap veremiyeceği, "Tezkire-i Kurtubî"de yazılıdır. Güzel cevap verenlerin kabri genişleyecek, Cennet'ten bir pencere açılacaktır. Sabah ve akşam, Cennet'teki yerlerini görüp, melekler tarafından iyilikler yapılacak, müjdeler verilecektir. İyi cevap veremezse, demir tokmaklarla öyle vurulacak ki, bağırmasını, insandan ve cinden başka her mahlûk işitecektir. Kabir o kadar daralır ki, kemiklerini birbirine geçirecek gibi sıkar. Cehennem'den bir delik açılır. Sabah ve akşam Cehennem'deki yerini görüp, mezârda, mahşere kadar, acı azâblar çeker.

Öldükten sonra, yine dirilmeğe inanmak lâzımdır. Kemikler, etler çürüyüp toprak ve gaz olduktan sonra, hepsi yine bir araya gelecek, rûhlardan bedenlerine girip, herkes mezârdan kalkacaktır. Bunun için, bu zamana Kıyâmet günü denir.

Bütün canlılar, Mahşer yerinde toplanacak. Her insanın amel defterleri uçarak sâhibine gelecektir. Bunları, yerlerin, göklerin, zerrelerin, yıldızların yaratanı, sonsuz kudret sâhibi olan Allahü teâlâ yapacaktır. Bunların olacağını, Allahü teâlânın Resûlü sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz haber vermiştir. O'nun söyledikleri elbette doğrudur. Elbette hepsi olacaktır.

Sâlihlerin, iyilerin defteri sağ tarafından, fâsıkların, kötülerin arka veya sol tarafından verilecektir. İyi ve kötü, büyük ve küçük, gizli ve meydanda yapılmış olan her şey defterde bulunacaktır. Kirâmen kâtibin meleklerinin bilmediği işler bile, azanın haber vermesi ile Allahü teâlânın bilmesi ile

ortaya çıkarılacak, her şeyden suâl ve hesap olunacaktır. Mahşerde, Allahü teâlânın dilediği her gizli şey meydana çıkacaktır. Meleklere; "Yerlerde, göklerde neler yaptınız?", Peygamberlere; "Allahü teâlânın hükümlerini kullara nasıl bildirdiniz?" herkese de; "Peygamberlere nasıl uydunuz, sizlere bildirilen vazifeleri nasıl yaptınız? Birbiriniz arasında bulunan hakları nasıl gözettiniz?" diye sorulacaktır. Mahşerde, îmânı olup, ameli ve ahlâkı güzel olanlara mükâfat ve ihsânlar olacak, kötü huylu, bozuk amelli olanlara ağır cezâlar verilecektir.

Allahü teâlâ, adâleti ile, bâzı küçük günâhlar için de azâb yapacak, dilediği mü'minlerin büyük ve küçük bütün günâhlarını fadlı ile, ihsânı ile affedecektir. Şirkden ve küfürden başka, her günâhı dilerse affedecek, dilerse, küçük günâh için de azâb edecektir. Müşrik ve kâfir olarak öleni hiç affetmeyeceğini bildirmektedir. Kitaplı ve kitapsız kâfirler yâni Muhammed aleyhisselâmın bütün insanlara peygamber olduğuna inanmayan, O'nun bildirdiği ahkâmdan, yâni emir ve yasaklardan birisini bile beğenmeyenler, bu hâlde ölürlerse, elbette Cehennem'e sokulacak, sonsuz azâb çekeceklerdir.

Kıyâmet günü, amelleri, işleri ölçmek için, bilmediğimiz bir Mîzân, bir ölçü âleti, bir terâzi vardır. Yer gök bir gözüne sığar. Sevâb gözü, parlak olup, Arş'ın sağında Cennet tarafındadır. Günâh tarafı ise, Arş'ın solunda Cehennem tarafında, karanlıktadır. Dünyâda yapılan işler, sözler, düşünceler, bakışlar, orada şekil alarak, iyilikler parlak, kötülükler karanlık ve iğrenç görünüp, bu terâzide tartılacaktır. Bu terâzi, dünyâ terâzilerine benzemez. Ağır tarafı yukarı kalkar, hafif tarafı aşağı iner denildi. Âlimlerin (rahmetullahi aleyhim) bir kısmına göre, çeşitli terâziler olacaktır.

Sırât köprüsü vardır. Sırât köprüsü, Allahü teâlânın emri ile, Cehennem'in üstünde kurulacaktır. Herkese, bu köprüden geçmesi emrolunacaktır. O gün, bütün peygamberler; "Yâ Rabbî! Selâmet ver" diye yalvaracaklardır. Cennetlik olanlar, köprüden kolayca geçerek, Cennet'e gideceklerdir. Bunlardan bâzısı şimşek gibi, bir kısmı rüzgâr gibi, bâzısı koşan at gibi geçeceklerdir. Sırât köprüsü kıldan ince, kılıçtan keskindir. Dünyâda İslâmiyete uymak da böyledir. İslâmiyete tam uymağa uğraşmak, sırât köprüsünden geçmek gibidir Burada nefs ile mücâdele güçlüğüne

katlananlar, orada sırâtı kolay ve rahat geçecektir. Bunun içindir ki, Allahü teâlâ İslâmiyetin gösterdiği doğru yola; "Sırât-ı müstakîm" adını verdi. Bu isim benzerliği de, İslâmiyet yolunda bulunmanın, sırât köprüsünü geçmek gibi olduğunu göstermektedir. Cehennemlik olanlar, sırâttan Cehennem'e düşeceklerdir.

Peygamber efendimize sallallahü aleyhi ve sellem mahsus olan Kevser havuzu vardır. Büyüklüğü, bir aylık yol gibidir. Suyu sütten daha beyaz, kokusu miskten daha güzeldir. Etrâfındaki kadehler, yıldızlardan daha çoktur. Bir içen, Cehennem'de olsa bile, bir daha susamaz.

Şefâat haktır. Tevbesiz ölen mü'minlerin küçük ve büyük günâhlarının affedilmesi için, peygamberler, velîler, sâlihler, melekler ve Allahü teâlânın izin verdiği kimseler, şefâat edecek ve kabûl edilecektir.

Cennet ve Cehennem şimdi vardır. Cennet, yedi kat göklerin üstündedir. Cehennem, her şeyin altındadır. Sekiz Cennet, yedi Cehennem vardır. Cennet, yer küresinden, güneşten ve göklerden daha büyüktür. Cehennem de güneşten büyüktür.

İnanılması lâzım olan esaslardan altıncısı; kadere, hayır ve şerlerin Allahü teâlâdan olduğuna inanmaktır. İnsanlara gelen hayır ve şer, fayda ve zarar, kazanç ve ziyânların hepsi, Allahü teâlânın takdir etmesi iledir. Allahü teâlânın, bir şeyin varlığını dilemesine Kader denilmiştir. Kaderin, yâni varlığı dilenilen şeyin var olmasına Kazâ denir. Kazâ ve kader kelimeleri bir biri yerine de kullanlır.

Bütün hayvanların, nebâtların, cansız varlıkların, katıların, sıvıların, gazların, yıldızların, moleküllerin, atomların, elektronların, elektromagnetik dalgaların, kısaca her varlığın hareketi, fizik hâdiseleri, kimya tepkimeleri, çekirdek reaksiyonları, enerji alış-verişleri, canlılardaki fizyolojik faaliyetler, her şeyin olup olmaması, kulların iyi ve kötü işleri, dünyâda ve âhırette, bunların cezâsını görmeleri ve her şey, ezelde, Allahü teâlânın ilminde var idi. Bunların hepsini ezelde biliyordu. Ezelden ebede kadar olacak; eşyayı, özellikleri, hareketleri, hâdiseleri, ezelde bildiğine uygun olarak yaratmaktadır. İnsanların iyi ve kötü bütün işlerini, müslüman

olmalarını, küfürlerini, istekli ve isteksiz bütün işlerini, Allahü teâlâ yaratmaktadır. Yaratan, yapan yalnız O'dur. Sebeplerin meydana getirdiği her şeyi yaratan O'dur. Her şeyi bir sebeb ile yaratmaktadır.

Meselâ, ateş yakıcıdır. Halbuki, yakan Allahü teâlâdır. Ateşin yakmakta, hiç bir ilgisi yoktur. Fakat, âdeti şöyledir ki, bir şeye ateş dokunmadıkça, yakmağı yaratmaz. Ateş, tutuşma sıcaklığına kadar ısıtmaktan başka bir şey yapmaz. Organik cisimlerin yapısında bulunan karbona, hidrojene, oksijenle birleşmek ilgisi veren, elektron alış-verişlerini sağlayan, ateş değildir. Doğruyu göremeyenler, bunları ateş yapıyor sanır. Yakan, yanma tepkisini yapan, ateş değildir. Oksijen de değildir. Isı da değildir. Elektron alış-verişi de değildir. Yakan, yalnız Allahü teâlâdır. Bunların hepsini, yanmak için sebep olarak yaratmıştır. Bilgisi olmayan kimse, ateş yakıyor sanır. İlkokulu bitiren bir kimse; "Ateş yakıyor" sözünü beğenmez. "Hava yakıyor" der. Ortaokulu bitiren de, bunu kabûl etmez; "Havadaki oksijen yakıyor" der. Liseyi bitiren; "Yakıcılık oksijene mahsus değildir. Her elektron çeken element yakıcıdır" der. Üniversiteli ise; madde ile birlikte enerjiyi de hesâba katar. Görülüyor ki, ilim ilerledikçe, işin iç yüzüne yaklaşılmakta, sebep sanılan şeylerin arkasında, daha nice sebeplerin bulunduğu anlaşılmaktadır. İlmin, fennin en yüksek derecesinde bulunan, hakîkatleri tam gören peygamberler ve o büyüklerin izinde giderek ilim deryâlarından damlalara kavuşan İslâm âlimleri (rahmetullahi aleyhim), bugün yakıcı, yapıcı sanılan şeylerin, âciz, zavallı birer vâsıta ve mahlûk olduklarını, hakîkî yapıcının, yaratıcının araya koyduğu sebepler olduğunu bildiriyor. Yakıcı, Allahü teâlâdır. Ateşsiz de yakar. Fakat, ateş ile yakmak âdetidir. Yakmak istemezse, ateş içinde de yakmaz. İbrâhim aleyhisselâmı ateşte yakmadı. Onu çok sevdiği için, âdetini bozdu.

Allahü teâlâ dileseydi, her şeyi sebepsiz yaratırdı. Ateşsiz yakardı. Yemeden doyururdu. Fakat lütfederek, kullarına iyilik ederek, her şeyi yaratmasını bir sebebe bağladı. Belirli şeyleri, belli sebeplerle yaratmağı diledi. İşlerini, sebeplerin altında gizledi. Kudretini sebepler altında sakladı. O'nun bir şeyi yaratmasını isteyen, o şeyin sebebine yapışır, o şeye kavuşur. Lambayı yakmak isteyen, kibrit kullanır. Zeytinyağı çıkarmak isteyen, baskı âleti kullanır. Başı ağrıyan, aspirin kullanır. Cennet'e gidip, sonsuz nîmetlere kavuşmak isteyen, İslâmiyete uyar. Kendine tabanca çeken, zehir

içen ölür. Terli iken su içen, hasta olur. Günâh işleyen, küfre düşen de Cehennem'e gider. Herkes hangi sebebe başvurursa, o sebebin vâsıta kılındığı şeye kavuşur. Müslüman kitaplarını okuyan, müslümanlığı öğrenir, sever, müslüman olur. Dinsizlerin arasında yaşayan, onların sözlerini dinleyen din câhili olur. Din câhillerinin çoğu îmânsız olur. İnsan hangi yerin vâsıtasına binerse, oraya gider.

Allahü teâlâ, işlerini sebeplerle yaratmamış olsaydı, kimse kimseye muhtâç olmazdı. Herkes, herşeyi Allahü teâlâdan ister, hiç bir şeye başvurmazdı. Böyle olunca, insanlar arasında, âmir, me'mur, işçi, san'atkar, talebe, hoca ve nice insanlık bağları kalmaz, dünyâ ve âhıretin nizâmı bozulurdu. Güzel ile çirkin, iyi ile fenâ ve muti' ile âsî arasında fark kalmazdı.

İslâmiyet, müslumanlardan; Peygamber efendimizin sallallahü aleyhi ve sellem inandığı ve bildirdiği gibi îmân etmelerini istemektedir. Peygamberimiz bir tek îmân bildirmiştir. Eshâb-ı kirâmın hepsi, O'nun bildirdiği gibi inanmış, îtikâdda (inançta) hiç bir ayrılıkları olmamıştır. Peygamber, efendimizin vefâtından sonra insanlar, İslâmiyeti, Eshâb-ı kirâmdan işiterek ve sorarak öğrendiler. Hepsi aynı îmânı bildirdiler. Onların, Peygamberimizden naklederek bildirdikleri bu îmâna Ehl-i sünnet îtikâdı denilmiştir. Eshâb-ı kirâm (radıyallahü anhüm) bu îmân bilgilerine, kendi düşüncelerini, felsefecilerin sözlerini, nefsânî arzularını, siyâsî görüşlerini ve buna benzer başka şeyleri, aslâ karıştırmadılar. Eshâb-ı kirâm, hepsinde kemâl derecede mevcût bulunan Allahü teâlâyı tenzîh ve takdis etmek, O'nun bildirdiklerini tereddütsüz kabûl edip inanmak, müteşâbih (manâsı açık olmayan) âyetlerin te'viline dalmamak... gibi vasıfları ile îmânlarını Peygamberimizden işittikleri gibi muhâfaza ettiler. İslâmiyetteki îmân esaslarını insanlara soranlara; saf, berrak ve aslı üzere tebliğ ettiler, bildirdiler.

Eshâb-ı kirâmın Resûlullah'dan naklen bildirdikleri bu tebliği, olduğu gibi, hiç bir şey eklemeden ve çıkarmadan kabûl edip, böylece inanıp, onların yolunda olanlara Ehl-i sünnet ve cemâat fırkası, bu doğru ve asıl (hakiki) İslâmiyet yolundan ayrılanlara da; Bid'at fırkaları (dalâlet fırkaları, bozuk-sapık yollar) denildi.

Eshâb-ı kirâmın hepsi müctehid idiler. Onlar din bilgilerini bizzat Resûlullah'dan aldılar. O'nu bizzat görmenin, O'nun sohbetinde bulunmanın kazandırdığı çok yüksek mânevî kemâllere, olgunluklara ve üstünlüklere erdiler. Nefisleri mutmeinne olup, her biri ihlâs, edeb, ilim ve irfânda Eshâbdan olmayanlardan hiç bir âlimin ve evliyânın sâhip olamayacağı derecelere kavuştular. Her birinin hidâyet yıldızları olduğu hadîs-i şerîfle bildirildi. Hepsinin îmânı, îtikâdı bir idi. Haklarında nass (âyet ve hadis) bulunmayan mes'elelerde ictihâd ettiler. Her biri, amelde mezheb sâhibi idiler. Çoğunun ictihâdlarından çıkardıkları hükümler birbirlerine benzerdi. İctihâdları toplanıp, kitaplara geçirilmediği için mezhepleri unutuldu. Bunun için bugün Eshâb-ı kirâmdan herhangi birinin mezhebine uymak mümkün değildir.

İslâmiyeti Eshâb-ı kirâmdan öğrenen Tabiîn ve bunlardan öğrenen Tebe-i Tabiînden de din bilgilerinde yükselip, mutlak müctehidlik derecesine ulaşan büyük imâmlar yetişti. Bunlar da amelde mezheb sâhibi idiler ve her birinin ictihâdlarından meydana gelen hükümlere, o âlimin mezhebi denildi. Bu âlimlerden de çoğunun mezhebi kitaplara geçirilmediği için unutuldu. Yalnız dört büyük imâmın ictihâdları, talebeleri tarafından kitaplara geçirilerek muhâfaza edildi ve müslümanlar arasında yayıldı. Yeryüzünde bulunan bütün müslümanlara doğru yolu gösteren ve İslâm dînini değişmekten, bozulmaktan koruyan bu dört imâmın birincisi İmâm-ı âzam Ebû Hanîfe, ikincisi İmâm-ı Mâlik bin Enes'tir. Üçüncüsü İmâm-ı Muhammed bin İdris Şafiî, dördüncüsü Ahmed bin Hanbel'dir.

Ehl-i sünnet îtikâdında olan bu dört imâmdan İmâm-ı âzamın yoluna Hanefî Mezhebi, İmâm-ı Mâlik'in yoluna Mâliki Mezhebi, İmâm-ı Şafiînin yoluna Şafiî Mezhebi, İmâm-ı Ahmed bin Hanbel'in yoluna da Hanbelî Mezhebi denilmiştir. Bu gün bir müslümanın Allahü teâlânın rızâsına uygun ibâdet ve iş yapabilmesi, ancak bu dört mezhebden birine uyması ile mümkündür.

İbadetler:

Birincisi; şartlarına ve farzlarına uygun olarak, her gün beş kere, vakti gelince, namaz kılmaktır. Namazları; farzlarına, vâciblerine ve sünnetlerine dikkat ederek ve gönlünü Hakk'a vererek, vakitleri geçmeden kılmalıdır. Kur'ân-ı kerîmde, namaza; "Salât" buyuruluyor. Salât, lügatte insanın duâ etmesi, meleklerin istiğfâr etmesi, Allahü teâlânın merhamet etmesi, acıması demektir. İslâmiyette salât demek; ilmihal kitaplarında bildirildiği şekilde, belli hareketleri yapmak ve belli şeyleri okumak demektir. Namaz kılmağa iftitâh tekbiri ile başlanır. Yâni erkeklerin ellerini kulaklarına kaldırıp göbek altına indirirken; "Allahü ekber" demeleri ile başlanır. Son oturuşta, başı sağ ve sol omuzlara döndürüp, selâm vererek bitirilir.

İkincisi; malın zekâtını vermektir. Zekâtın mânâsı, temizlik ve övmek ve iyi, güzel hâle gelmek demektir. İslâmiyette zekât demek; ihtiyâcından fazla ve nisâb denilen belli bir sınır miktarında zekât malı olan kimsenin, malından belli miktarını ayırıp, Kur'ân-ı kerîmde vasıfları bildirilen müslümanlara, başa kakmadan vermesi demektir. Zekât, sekiz çeşit insana verilir. Dört mezhebde de, dört türlü zekât malı vardır. Altın ve gümüş zekâtı, ticâret malı zekâtı, senenin yarıdan fazlasında çayırda otlayan dört ayaklı kasap hayvanlarının zekâtı ve yerden biten her çeşit ihtiyaç maddesi zekâtıdır. Bu dördüncü zekâta, Uşr denir. Yerden mahsul alınır alınmaz uşr verilir. Diğer üç zekât, nisâb miktarı olduktan bir sene sonra verilir.

Üçüncüsü; Ramazân-ı şerîf ayında, her gün oruç tutmaktır. Oruç tutmağa Savm denir. Savm, lügatte, bir şeyi bir şeyden korumak demektir. İslâmiyette; şartlarını gözeterek, Ramazân ayında, her gün üç şeyden kendini korumak demektir. Bu üç şey; yemek, içmek ve cimâdır. Ramazân ayı, gökte hilali (yeni ayı) görmekle başlar. Takvimle önceden hesap etmekle başlamaz.

Dördüncüsü; gücü yetenin, ömründe bir kere hac etmesidir. Yol emin ve beden sağlam olarak Mekke-i mükerreme şehrine gidip gelinceye kadar, geride bıraktığı çoluk-çocuğunu geçindirmeğe yetecek maldan fazla kalan

para ile oraya gidip gelebilecek kimsenin, ömründe bir kere, ihrâmlı olarak, Kâbe-i muazzamayı tavâf etmesi ve Arafat meydanında durması farzdır.

Beşincisi; Allahü teâlânın dînini yaymak için uğraşmak, yâni cihâd etmektir. Cihâda hazırlanmak ibâdettir.

Münâkehât: Evlenme, boşanma, nafaka... gibi bölümleri vardır.

Muâmelât: Alış-veriş, kirâ, şirketler, fâiz, mîras... gibi bölümleri vardır.

Ukûbât: Cezalar olup başlıca beşe ayrılmaktadır. Kısas, sirkat, zinâ, kazf, riddet yâni mürted olmak cezâlarıdır.

Ahlâk: İslâmiyet, güzel ahlâk ile ahlâklanmayı, nefsi kötü huylardan temizlemeyi, iyi huylu olmayı, her cihetten iffeti ve hayâyı emreder. Bu bilgileri ve yolları öğreten ilme, tasavvuf denir.

Beden sağlığına âit bilgileri tıb ilmi öğrettiği gibi, kalbin, rûhun kötü huylardan kurtulmasını da tasavvuf ilmi öğretir. Kalb hastalığının alâmetleri olan kötü işlerden uzaklaştırıp, Allah rızâsı için güzel iş ve ibâdet yapmayı sağlar.

İslâmiyet, önce ilim öğrenmeyi, sonra öğrendiklerine uygun iş ve ibâdet yapılmasını ve bütün bunların da Allah rızâsı için olmasını, kısaca; ilim, amel ve ihlâsı emretmektedir. İnsanın mânen yükselmesi, dünyâ ve âhıret saâdetine kavuşması, bir tayyârenin uçmasına benzetilirse, îmân ile ibâdet bunun gövdesi ve motorları gibidir. Tasavvuf yolunda ilerlemek de, bunun enerji maddesi yâni benzinidir. Maksada ulaşmak için tayyâre elde edilir. Yâni îmân ve ibâdet kazanılır. Harekete geçmek için de, kuvvet, yâni tasavvuf yolunda ilerlemek lâzımdır.

Tasavvufun iki gâyesi vardır. Birincisi; imanın vicdânileşmesi, yâni kalbe yerleşmesi ve şüphe getiren tesirlerle sarsılmaması içindir. Akıl ile, delil ve ispat ile kuvvetlendirilen îmân böyle sağlam olmaz. Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmde Ra'd sûresi 28. âyet-i kerîmesinde meâlen buyurdu ki: “Kalblere îmânın sinmesi, yerleşmesi, ancak ve yalnız zikr ile olur." Zikr, her işte ve

her harekette Allahü teâlâyı hatırlamak, O'nun rızâsına uygun iş yapmak demektir.

Tasavvufun ikinci gayesi; fıkıh ilmi ile bildirilen ibâdetlerin seve seve kolaylıkla yapılmasını ve nefs-i emmareden doğan tembelliklerin, sıkıntıların giderilmesidir. İbâdetlerin kolaylıkla seve seve yapılması ve günâh olan işlerden de nefret ederek uzaklaşılması, ancak tasavvuf ilmini öğrenip, bu yolda ilerlemek ile mümkündür. Tasavvufa sarılmak, herkesin bilmediklerini görmek, gaybden haber vermek, nûrlar, rûhlar ve kıymetli rüyâlar görmek için değildir. Tasavvuf ile ele geçen marifetlere, bilgilere ve hâllere kavuşmak için, önce îmânı düzeltmek, İslâmiyetin emir ve yasaklarını öğrenip, bunlara uygun iş ve ibâdet yapmak lâzımdır. Zâten bu üçünü yapmadıkça, kalbin tasfiyesi, kötü huylardan temizlenmesi, nefsin tezkiyesi, terbiye edilmesi mümkün değildir. Server-i âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimize tam ve kusursuz tâbi olabilmek için, O'nu tam ve kusursuz sevmek lâzımdır. Tam ve olgun sevginin alâmeti de; O'nun düşmanlarını düşman bilmek ve O'nu beğenmeyenleri sevmemektir.

Bu birkaç günlük hayat; eğer dünyâ ve âhıretin sultânı olan Muhammed aleyhisselâma tabi' olarak geçirilirse; saâdet-i ebediyye, sonsuz necât, kurtuluş umulur. Yoksa O'na tâbi olmadıkça, herşey hiçtir. O'na uymadıkça her yapılan hayr, iyilik burada kalır, âhırette ele bir şey geçmez.

----

1) Tefsîr-i Mazharî

2) Tefsîr-i Taberî (Câmi-ul-beyân)

3) Tefsîr-i Kurtubî

4) Hâşiyetü Şeyh zâde alel-Beydâvî

5) Tefsîr-i Kebîr (Mefâtîh-ül-gayb)

6) Tefsîr-i Ebüssü’ûd

7) Tefsîr-i Hüseynî

8) Zâd-ül mesîr

9) Ed-Dürr-ül-mensûr

10) Meâlim-üt-tenzîl

11) El-Bahr-ül-muhît

12) Te'vîlât-ı Ehl-i Sünne

13) Rûh-ul-beyân

14) Hâşiyet-üs-Sâvî alel-Celâleyn

15) Tefsîr-i Hâzin

16) Tefsîr-i Azîzî

17) Sahîh-i Buhârî

18) Sahîh-i Müslim

19) Sünen-i Ebû Dâvûd

20) Sünen-i Tirmizî

21) Sünen-i Nesâî

22) Sünen-i İbn-i Mâce

23) Muvattâ

24) Müsned-i Ahmed bin Hanbel

25) Sünen-i Beyhekî

26) Müstedrek ales-Sahîhayn

27) Sünen-i Dârimî

28) Sünen-i Dâre-kutnî

29) Mu'cem-us-sagîr (Taberânî)

30) Kenz-ül-ummâl

31) Mişkât-ül-Mesâbîh

32) Eşi'at-ül-lemeât

33) Umdet-ül-kârî

34) Feth-ül-Bârî

35) İrşad-üs-sârî

36) Mecma'uz zevâid

37) El-Metalib-ül-âliyye

38) Musannef

39) Sîret-i ibn-i Hişâm

40) Ravd-ül-ünf

41) Megâzi (Vâkidî)

42) Tabakat-ı ibn-i Sa'd

43) Ensâb-ül-eşrâf

44) Târih-ül-ümem vel-mülûk

45) El-Kâmil fit-târih

46) İnsân-ül-üyûn

47) Sîret-ün-Nebî (Ahmed Zeynî Daklân)

48) Medâric-ün-nübüvve

49) Me'âric-ün-nübüvve

50) Me'âric-ün-nübüvve tercümesi (Altıparmak)

51) Mevâhib-i ledünniyye ve Zerkânî şerhi

52) Târih-ul-Hamîs

53) Kısas-ı Enbiyâ (Ahmed Cevdet Paşa)

54) El-Vefâ bi ahvâl-il-Mustafâ

55) Hasais-ül-kübrâ

56) Mir’ât-ı kâinât

57) Delâil-ün-nübüvve (Beyhekî)

58) Delâil-ün-nübüvve (Ebû Nu'aym)

59) Şemâil-ür-Resûl (Tirmizî)

60) Şifâ-i şerîf

61) Huccetullahi alel-alemîn

62) Sübül-ül-hüdâ ver-reşâd (Sîret-i Şâmî)

63) Fütûh-ül-büldân

64) Şevâhîd-ün-nübüvve

65) Kitâb-ül-emvâl

66) Kitâb-ül-harâc

67) Siyer-i kebîr

68) Sifr-us-seâde

69) El-İsâbe

70) El-İstiâb

71) Usüd-ül-gâbe

72) Ikd-ül-ferîd

73) Târih-ül-iber (İbn-i Haldûn)

74) Muhâdarât-ül-ebrâr

75) Târih-ul-İslâm (Zehebî)

76) Vefâ-ul-Vefâ (Semhûdî)

77) İsbât-ün-nübüvve

78) Hilyet-ül-evliyâ

79) Siyeru a'lâm-in-nübelâ

80) Câliyet-ül-ekdâr

81) Ecdâd-ı Peygamberî

82) Muktefâ fi zikri fedâil-il-Mustafâ (İbn-i Habîb Hâlebî, Süleymâniye Kütüphânesi, Lâleli Kısmı No: 2101)

83) Mektûbât-ı Rabbânî

84) Neseb-i Kureyş

85) Dîvân-ı Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî

86) İhyâu ulûmiddîn

87) Mektûbât-ı Muhammed Ma’sûm Fârûkî

88) Mir’ât-ül-Haremeyn

89) Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye

90) Eshâb-ı Kirâm

91) Hak Sözün Vesîkaları

92) Herkese Lâzım Olan Îmân

93) Cevâb Veremedi

94) Fâideli Bilgiler

95) Müjdeci Mektûblar

96) Kıyâmet ve Âhıret

97) İslâm Ahlâkı

98) Rehber Ansiklopedisi

99) İslâm Âlimleri Ansiklopedisi

Table of Contents